BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
16 G
18

546.

Digitized by Google

13-17. A. 24

Digitized by Google

TRACTATUS
DE GRADIBUS COGNATIONUM
PARS SECUNDA, ET TERTIA.

AUCTORE

D. MATTHÆO-JANUARIO SIBILIA

Neapolitano, S. Theol. D. *ac V.I. Interprete.*

Opus abſolutiſſimum, & tam publicè in ſcholis profitentibus, quàm in utroque foro verſantibus apprimè neceſſarium.

Cum Indice copioſiſſimo totius Tractatus,

In cujus fine habes Conſilium Unicum, atque Singulare de Tutela Teſtamentaria Extraneorum in Perſonam Clericorum.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Ad SS. Patrem, ac D. N.

CLEMENTEM XI.

ROMANUM PONTIFICEM.

NEAPOLI,

Ex Typographia Joſephi Roſelli M.DCCI.

Superiorum facultate.

SANCTISSIMO AC BEATISSIMO PATRI, ET DOMINO NOSTRO

CLEMENTI XI.

HIERARCHÆ OECUMENICO, PONTIFICI OPTIMO MAXIMO

SACERDOS MATTHÆUS-JANUARIUS SIBILIA NEAPOLITANUS SAL. FEL. P.P.

BEATISSIME PATER.

SI unquam votivæ illæ ex inutili ligno dolatæ tabellæ, queis, vel in gratiarum redhibitionem, vel in accepti beneficii hoſtimentum, Cœlites a fidelium pietate donantur, probro magis, quàm eorum decori verterenrur; Profectò qualecunque do-

narium tibi pro eà, in quà poſitus es rerum magnitudine, non omninò ſuppàr, injurium veniret, ac contemnendum. Nihilominus quùm in datis non res ipſa, ſed offerentis voluntas in primis attendatur, juxtà græcorum paræmiam Ενίων δε τι θυμὸς ἄριστος, quod latinè *munerum animus optimus*, Audax factus ſum ego, ad SANCTITATIS TUÆ pedes humillimè provolutus, exilem hunc ingenioli mei, plebejumque conatum, Operis nempè DE COGNATIONUM, ut ajunt, GRADIBUS ſegmentum alterum tibi ſacrare, ſiſtere, devovere; quod cæteroquin ad te jure optimo ſpectare videbatur, ubi primigenia ejus lucubrationis pars, altero ab hinc anno publici Iuris facta, fœlicis recordationis Innocentium XII. meritiſſimum deceſſorem tuum vindicem ſortita ſit. E re nata hic, arreptaque, ut fieri aſſolet, occaſione, unicè, ut munuſculo lucem ex ingenti lumine tuo mutuarem, illiuſque ignobilitatem temperaturus, quam ut ex oratione meà major fieres, laudum tuarum amplum uberrimumque campum, virtutum, quà intellectivarum (ut Scholæ loquuntur) quà moralium, quibus veluti per ſcalam, ad ſummum hunc dignitatis apicem

matu-

maturaſti , feracem indeficiemtemque ſegetem, perquàm libentiſſimè ingrederer , At cui Oceanum exhaurire datum eſt ? Siquidem

. . . . *Si carmen in unum.*
Tantarum ſperem cumulos advolevere rerum, Claudian. Panegyr. 1. Stilicon.
Prompotius imponam glaciali Pelion Oſſæ:
Si partem tacuiſſe velim, quodcumque relinquam
Majus erit . . . .

reverentius igitur (ut Plinii ad Trajanum verbis utar) *judicavi integras illibataſque cogitationibus aſſervari, quàm carptim breviterque perſtringi, quia ferè ſequitur illa quidem, de quibus taceas, tanta quanta ſint eſſe videantur.* Plin. Jun. Panegyr. Trajani.

Factum tamen illud egregium, ſingulare, memorandum, ac ideò per omnia tuum, quod, veluti ab ungue leonem, cæterarum animi tui dotium in concuſſum teſtimonium, luculentiſſimumque ſatisſuperque præbebit, tacuiſſe piaculum mihi erit, conſpirantibus, nimirùm, omnium votis purpuratis Patribus de te in Pontificem Maximum deligendo, ut conciliandis Partium ſtudiis in Republica Chriſtiana pacis bonum turbare meditantibus vigilantiſſimum,

Pa-

Digitized by Google

Paſtorem, & Patrem præficerent; ea fuit animi tui temperantia, ea modeſtia, ut tanto honoris faſtigio, ò factum benè, & ut Poeta ait.

. . . . *auditum, quod vix venientia credant.*
Secula . . . . .

te abdicare non dubitaſti; ità ut cum renuiſti, tunc majoris dignitatis, ſi majus aliquod in rebus humanis dari poſſet, digniſſimum te demonſtraſti; eàque in ſententià nervis omnibus tenax, uſque modo ſtetiſſes, ſi te ad eam provinciam, non hominum duntaxat, ſed ſuperum in primis conſilio vocari non cognoviſſes; Et ſanè quàm adamuſſim præconceptæ de te Patrum opinioni reſponderit fides tua, dum concredito penſo invigilas conſultius miſſum faciam, quàm temerè, & turbulentèr, quædam carpere, & delibere, potiſſimum ubi nota modeſtia veſtra id minimè pateretur. Si tanta eſt igitur animi tui humanitas, tanta manſuetudo Beatissime pater, puſillum hoc, quod ſubmiſſà animi mei devotione, offerumentum proponitur deſpicatui ne ducas, illudque in mentis meæ ſignificationem, obſequii pignus, & monumentum, acceptum teneas obſecro, illi favorem tuum intercede, gratiam impertiri, qui ſoles his neminem beni-

gniſſimè

gniſſimè fraudare : Sic te fortunet ſoſpitetque Deus , ò Chriſtianæ Religionis Hierarcha, Orbis baſis, ac fulcrum, literarum decus, & ornamentum, ad ineuntis ſeculi bonum fœlicitatemque; ut vovebamus Neapoli IV. Idus Martias Anno Æræ Chriſtianæ. M.DCCI.

Digitized by Google

ILLVSTRISS. E REVERENDISS. SIG.

IL Dottor D. Matteo Gennaro Sibilia ſupplicando fà intendere à V.S. Illuſtriſs. come deſidera fare ſtampare un ſuo trattato intitolato *De Gradibus Cognationum*, per il che ſupplica V.S.Illuſtriſs. à commettere la reviſione di quello, e l'haverà à gratia, ut Deus.

D.Canonicus Cymiliarcha, D. Aloyſius Capycius Galeota videat, & in ſcriptis referat. Die 20. *Januarii* 1697.

JO: ANDREAS SILIQ.VIC.GEN.

Can. D.Januarius de Auria Deput.

PErlegi ſecundam, & tertiam partem Tractatus *De Gradibus Cognationum* Auctore J.U.D. D.Januario Sibilia, opus quidem omnibus numeris abſolutum; ac materiam utiliſſimam dilucidè non minus, ac ſubtiliter maximo cum Reipublicæ litterariæ commodo complectens. Quare meo voto, cum nihil contineat, quod Orthodoxæ Fidei, aut bonis moribus non congruat, typis tradatur hoc tam proficuum, ac dignum ſtudium, annuente Eminentiſsimo. Die 12. Decembris 1698.

Aloyſ. Capyc. Galeota Canon. Card.& Cymiliarcha Metropol. Eccl.Neap.libr.Cenſor Ordinarius.

Attenta relatione Dom. Canonici Reviſoris, quod poteſt imprimi, imprimatur. Die 16. *Decembr.*1698.

JO: A. SILIQUINVS VIC. GEN.

Can. D. Januarius de Auria Deput.

ECCELLENTISS. SIGNORE.

IL Dott. D.Matteo Gennaro Sibilia ſupplicando fà intendere à V.E.come deſidera dare alle ſtampe un ſuo Trattato intitolato *De Gradibus Cognationum*. Per il che ſupplica V. Ecc. à commettere la reviſione di quello, e l'averà à gratia, ut Deus.

M. V. I. D. Ludovicus Paternò videat, & in ſcriptis referat.

SORIA R. GASCON R. ANDREASSI R.

Spect. Reg.Carrillo non interfuit.

Spect. Reg.Andreas impeditus. *Maſtellonus.*

EXCELLENTISS. DOMINE.

ADmodum Rever. D. Matthæi Ianuarii Sibilia partem ſecundam, & tertiam Tractatus *De Gradibus Cognationum* Excellentiæ Tuæ ſedulò perlegi; Teſtorque nihil in eo contineri, quod Regali juriſdictioni, aut bonis moribus adverſetur; Quinimò elaboratum ſanè opus, ingenii, ac doctrinæ præſtantia conſpicuum, & eruditiſſimo Authore dignum puto. Vt proindè typis tradi poſſe cenſeo, ſi ità Excellentiæ Veſtræ videbitur. Neapoli die 15. menſis Decembris 1698.

Excell. Veſtræ Humillimus Servus

Ludovicus Paternò.

Viſa ſupradicta relatione imprimatur, & in publicatione ſervetur Regia Pragmatica.

GASCON R. ANDREASSI R. GVERRERO R. MERCADO R.

Proviſum per S. E. Neap. 18. Decembris 1698.

Spect.Reg.Andreas non interfuit. *Maſtellonus.*

Digitized by Google

TRACTATUS
DE GRADIBUS COGNATIONUM.

AUTHORE

REVER. D. MATTHÆO-JANUARIO SIBILIA, Neapolitano,

S. T. D., & V. I. Publico Interprete.

PARS SECUNDA.

HAbuiſti amice Lector in prima hujus mei tractatus parte omnes ferè caſus, in quibus tàm de iure Canonico, quàm de jure civili utilis, & neceſſaria eſt ſcientia Cognationum, & Graduum; undè ſicut ex fertiliſſimo horto facilius flores decerpere licet, quam ex ſterili, ità ex illa, faciliùs vales quæſtiones omnes ad præſentem pertinentes materiam reſolvere. Sed quia Cognationum explicationem pro hac ſecunda parte reſervavi, ideò ſervando ordinem in prima parte promiſſum, abſque verborum pompa, & ſine linguæ ornatu tibi claram explicationem Cognationum hic trado, ut ità ſubſtantiale commodum, quod fortè in aliis Authoribus de hac re pertractantibus non ità facilè habes, hic invenias, non enim de illorum numero eſſe optò, de quibus *Petrus Loriotus* dicit: *Sunt pleriquę qui ſuis ſcriptis nihil aliud nobis adferunt, quam linguæ ornatum in his, quæ à Bartolo, & reliquis non ſatis comptè tradita erant;* Verùm omnia, quæ ab aliis, variis in locis ſunt conſcripta, hic congeſta habes, magna cum claritate; Quod ſi aliquando ab aliis recedendo, & contra communem Doctorum opinionem aliquid in iſto tractatu dixi, id non auſu temerario feci, ſed quia ut dicit idem *Loriotus in l. p.* verbo *Celſus ait. num. 7. ff. ſi certum petat. In iis quæ juris ſunt, cum certa ſint, et finita jura, non arbitror au-*

thoritatem aliquam conſiderandam eſſe; quia plerumque ſub authoritate juris ſcientiæ perniciosè erratur. *Undè Juſtinianus ait: ex multitudine authorum meliùs, & æquiùs non eſse judicandum, cum poſſit forſitan unius, & deterioris ſententia, & multos, & majores ſuperare l. p. §. ſed neq; C. de vet. jur. enuc.* Unum tamen moneo, quod ſi aliquid boni in iſto tractatu invenis, laudem Deo referas, à quo omne bonum provenit; ſi quid deficiens, & minus rectè dictum reperis, humanam agnoſce infirmitatem, & dum me accuſo, tu mei ingenii imbecillitatem excuſa. Ut autem omnia feliciter eveniant, & meus labor inutilis non ſit, Divinum invoco nomen, atque auxilium, & cum *Moyſe Deut.* 32. cano: *Concreſcat ut pluvia doctrina mea, fluat ut ros eloquium meum. Quaſi imber ſuper herbam, et quaſi ſtillæ ſuper gramina: quia nomen Domini invocabo*. Sit ergo.

CAPUT PRIMUM

De Cognatione in communi.

COgnatio generaliſſimè ſumpta, Attinentiam, & Proximitatem quandam perſonarum ſignificat, undè ſolet explicari nomine, *Vinculi, Neceſſitudinis, Parentelæ Inſtit. de Senatuſconſult. Tertyll. in princip. ubi gloſ. verb. Neceſsitudinem, l. fin. ff. de juſt. & jur. can. cum igitur. 35. q. p.* ibi: *Diverſarum neceſſitudinum vinculis necterentur*, & ibi: *Pater quippe, & Socer duarum ſunt neceſſitudinũ nomina Cic. lib. p. epiſt. 3. & lib. 13. epiſt. 5.* ibi: *Non moleſtè fero, eam neceſſitudinem, quæ mihi tecum eſt, notam eſse quamplurimis.*

Hinc Cognationis nomen poteſt quatupliciter accipi: Primo Generaliſſimè: Secundo Generaliter: Tertio Specialiter: & Quarto Specialiſſimè. Generaliſſimè acceptum ſignificat attinẽtiam, & proximitatem perſonarum ex quocumque capite provenientem, & in hoc ſenſu datur Cognatio Carnalis, Spiritualis, & Legalis. Generaliter ſumptum tale nomen ſignificat proximitatem perſonarum ex carnali propagatione ſivè immediatè, ſivè mediatè provenientem, & in hoc ſenſu Cognati dicuntur omnes parentes, omnes liberi, tranſverſique omnes, *Theoph. Inſtit. de legit. agnat. ſucceſs. in princip.* & ità naturalem cognationem ſignificat *l. non facile. 4. ff. de grad. affinit.*

nit. Specialiter ſumptum tale nomen, ſignificat proximitatem inter collaterales ſivè ex maſculis, ſivè ex fœminis deſcendant, undè in tali ſenſu Cognati dicuntur omnes collaterales ſivè ex maſculis, ſivè ex fœminis deſcendentes, *l. penult. ff. unde legit*. Specialiſſimè ſumptum tale nomen ſignificat proximitatem illam, quæ datur inter perſonas ratione fœminarum, & ſecundum iſtam acceptionem Cognati dicuntur, qui per fœmineum ſexum nobis conjunguntur, ideſt ratione fœminarum nobis conjunctarum ſunt dumtaxat nobis conjuncti, *l. 10. ff. de grad. affinit.*

Cognatio igitur generaliſſimè ſumpta ità deſcribi poteſt: *eſt quædam perſonarum attinentia, & vinculum ex Carnali, vel Spirituali, aut Legali unione proveniens*. Dicitur *Perſonarum attinentia, & vinculum*, ad denotandum, quod cognatio quia ex conjunctione, & unione provenit non conſideratur, niſi inter plures perſonas, cum conjunctio, & unio pluralitatem importet, & Cognatio ſemper eſt unius cum alio conjunctio, & proximitas. Dicitur *ex Carnali, vel Spirituali, aut Legali unione proveniens*, ad oſtendendum à quo jure, cauſa cognationis, quæ eſt *Unio perſonarum*, fuit introducta; nam non ſolum à naturali jure per carnalem unionem provenit Cognatio perſonarum, ſed etiam à jure Canonico per communionem ſanctam, & ſpiritualem, quæ ex Baptiſmo, & Confirmatione habetur; & tandem à jure civili, per unionem legalem, quæ mediante adoptione habetur, ut infra dicemus explicando ſingulas cognationis ſpecies.

Verùm quia cognatio ſpiritualis à Sacris Canonibus introducta, erat jure civili prorsùs incognita, ideò à Civiliſtis cognatio generaliſſimè accepta definitur: *Eſt jus quoddam inter certas perſonas conſurgens, quæ vel natura, vel adoptione, aut natura, & juris civilis approbatione, cognatæ, ſeù copulatæ ſunt*, quam definitionem deducunt *ex l. 4. §. cognationis. ff. de grad. affinit.* ibi: *Cognationis ſubſtantiam bifariam apud Romanos intelligitur; nam quædam cognationes jure civili, quædam naturali continentur: nonnunquam utroque jure concurrente, & naturali, & civili copulatur cognatio*. Tu tamen primam cognationis deſcriptionem teneas, quia omnes cognationis ſpecies amplectitur.

Digitized by Google

CAPUT SECUNDUM
De Speciebus Cognationis.

JUre civili attēto videtur, quod duæ ſint ſpecies Cognationis Naturalis una, Civilis altera, *l.*4. §. *cognationis ſubſtantiam bifariã apud Romanos intelligitur: nam quædam cognationes jure civili, quædam naturali continentur. ff. de grad. affinit.* Verùm quia citatus *text.* ſubdit: *Nonnunquam utroque jure concurrente, & naturali, & civili copulatur cognatio.* Ideò videtur, quod Juriſconſultus tertiam cognationis ſpeciem addidit, & ſic videtur ſe ipſum immediatè corrigere. Et quidem à quibuſdam legiſtis tres ſpecies cognationis aſſignantur. Prima dicitur cognatio Naturalis per ſe, quæ ex communione ſanguinis extra nuptias quæſita conſurgit; ſed quia talis cognatio à peccato deſcendit, ideò videtur non ſolum jure Canonico, ſed etiam jure civili reprobanda. Secunda eſt cognatio Civilis per ſe, quæ etiam Legitima dicitur, & eſt commentitia ſanguinis communio per adoptionem inſtituta. Et Tertia eſt cognatio conjuncta, ſeu mixta, quæ ex ſanguinis cõmunione per juſtas nuptias quæſita conſurgit; ità inferunt ex *d. l.* 4. §. *cognationis*. Alii dicũt, quod ex tali §. duæ tantùm ſpecies cognationis colligi poſſunt, quia cognatio illa mixta non facit ſpeciem per ſe ſeparatam cognationis. Melius tamen *Petrus Loriotus in d.* §. *cognationis*, dicit, quod Juriſconſultus voluit in tali §. dividere Agnationem, & Cognationem, ſed priuſquam id faceret, voluit declarare, à quo jure proveniant, & tradit, cognationem à ſolo naturali jure, Agnationem verò nunc à ſolo civili, nunc à civili ſimul, & naturali emanare, ut ex verbis *text.* clare colligitur.

Quicquid tamen ſit de veritate iſtarum explicationum, mihi tamen videtur, quod Juriſconſultus non adequatè explicavit ſpecies cognationis, quia dum dicit, quod *naturalis cognatio per ſe ſine civili cognatione intelligitur, quæ per fœminas deſcendit, quæ vulgo liberos pariunt*, ſi aliquis ex diverſis fœminis liberos haberet, peto, dicerentur ne illi Cognati, & qua cognatione eſſent cognati? quod ſint cognati, nulla difficultas eſt, cum ab

Digitized by Google

eodem orti, & progeniti ſint, non tamen poſſet dici, quod naturali jure ſunt cognati, quia iſti per fęminas non deſcendunt;nec poſſet dici,quod ſunt cognati civili jure, quia talis cognatio per adoptionem fit, quæ in noſtro caſu non adeſt: nec utroque jure dici poſſunt cognati, quia juſtæ nuptiæ non adſunt, ergò vel illi non eſſent cognati,vel diminutè fuit locutus Juriſconſultus. Præterea dum dicit, quod cognatio civilis per ſe, ſeu legitima fit per ſolam adoptionem, nullomodo ſalvari poteſt, quod juſtis nuptiis contractis utroque jure conſiſtat cognatio, cum in matrimonio adoptio non habeatur; debebat enim dicere, quod cognatio civilis eſt quæ à lege tantũ dependet,& hęc dupliciter haberi poteſt, vel per ſe, & ſine naturali cognatione,& iſta habetur per ſolã adoptionem;vel habetur ſimul cum cognatione naturali, & iſta habetur ex nuptiis, non quia in nuptiis intervenit adoptio, ſed quia juſtæ, & legitimæ nuptiæ, ſunt quæ per leges probantur *Inſtit. de nuptiis*; & ità filii, qui ex juſtis nuptiis procreantur non ſolum dicuntur naturalitèr uniti, ſed etiam civilitèr, & ſecundum leges, & conſequentèr ſunt naturalitèr, & civilitèr cognati.

Dicendum tamen eſt cum Canoniſtis, quod tres ſunt ſpecies cognationis. Prima eſt ſpecies cognationis Carnalis, ſeu Naturalis. Secunda eſt ſpecies cognationis Legalis.Et Tertia eſt ſpecies cognationis Spiritualis. De cognatione carnali, ſeu naturali tractatur à Canoniſtis in *tit.de Decretal. de conſang. & affinit.* à Legiſtis verò in *tit. DD. de gradib.affinit.* De cognatione legali tractatur à Canoniſtis in *tit. Decretal. de cognat. legali*, & à Legiſtis in *tit. DD. & Cod.de adopt.* ſicut etiam in *l. 4. §.cognationis ſubſtantiam.ff. de grad. affinit.* ubi *Petrus Loriotus* dicit, quod talis cognatio jure Pontificio *Legalis* dicitur, jure verò civili, *Civilis*, ſeu *Legitima* appellatur. De cognatione tandem ſpirituali ſolum à Canoniſtis pertractatur, quia talis cognatio tantùm per Sacros Canones fuit introducta, & cognita. Sequendo igitur iſtam diviſionem Canoniſtarum, de ſingulis iſtis cognationibus agemus.Undè ſit.

CA

CAPUT TERTIUM
De Cognatione Naturali, ſeu Carnali.

COgnatio naturalis, ſeu carnalis eſt quæ à commixtione carnis, ſeu ſanguinis provenit; unde definitur: *eſt attinentia perſonarum ex eo proveniens, quod una deſcendit ab alia, vel ambæ ab eadem perſona immediatè, vel mediatè, quamdiu tamen memoria retinetur.*

Dicitur *Attinentia* loco generis, quia non quælibet attinentia, & proximitas eſt cognatio carnalis, ut ex dictis in præcedentibus capitulis patet. Dicitur *Perſonarum* in numero plurali, quia ut dictum eſt in primo capitulo, cognatio inter plures datur. Dicitur *ex eo proveniens, quod una deſcendit ab alia* ad denotandum, quod cognatio naturalis in linea recta ſine carnis propagatione haberi non poteſt, undè Adam non habuit cognationem cum Eva, licet ex illius coſta fuerit edificata, quia carnis propagatio non habetur; cum Abel verò habuit naturalem cognationem, quia carnis propagatio in illo interfuit. Dicitur *vel ambæ ab eadem perſona*, ut ſub tali definitione comprehendatur cognatio naturalis, quæ datur in linea collaterali; inter collaterales enim datur naturalis cognatio, non quia unus deſcendit ab alio, ſed quia ambo ab eadem perſona deſcendunt. Dicitur *vel immediatè, vel mediatè*, quia ad hoc ut habeatur naturalis cognatio inter collaterales non eſt neceſſe, quod illi ſemper immediatè deſcendant ab eadem perſona, ſed ſatis eſt ſi ab illa mediatè deſcendant, ideſt mediis eorum parentibus, undè Nepos, & Patruus naturali cognatione ligantur, non quia unus deſcendit ab alio, nec quia ab eodē immediatè deſcendunt, ſed quia ab eodem communi ſtipite deſcendunt per intermedias perſonas. Dicitur *Quamdiù memoria retinetur*, quia licet omnes homines naturali jure ſint cognatione conjuncti, quia ab eodem communi ſtipite mediatè deſcendunt, *l. 3. ff. de juſt. & jur.* tamen non omnes dicuntur cognati, ſed ſolum illi, in quibus proximitas per ſanguinē ſcitur, vel memoria retinetur, ut colligitur ex *can. in copulatione fidelium. 35. qu. 2. & 3.* ibi: *Nulli Chriſtiano liceat de propria con-*

ſan-

ſanguinitate, ſeu cognatione uxorem accipere, uſque dum generatio recordatur, cognoſcitur, aut memoria retinetur. Et ex *Can. ad Sedem Apoſtolicam. circa fin. 35. qu.5.*

Nullatenùs tamen videtur admittenda definitio cognationis naturalis, quæ ab aliis traditur v3. *Eſt vinculum perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentiũ, carnali propagatione contractum*: quia inter Adam, & Abel verè erat cognatio naturalis, & tamen à nullo communi ſtipite nec immediatè, nec mediatè deſcendebant; fuit enim inter ipſos naturalis cognatio, quia Adam ſuum ſanguinem communicavit Abeli. Eadem ratione excluditur definitio cognationis naturalis, quæ traditur ab *Oliver. Textor. in tit. de grad. cognat. in princip. num.8.* ubi dicit, *quod eſt attinentia perſonarum communi ex humano ſanguine proveniẽs, ſive per maſculinam lineam tantum, ſive fœmininam, ſive utranq; deſcendentium, aut collateralium mediatè, vel immediatè proceſſerit*; nam Adam, & Abel ex communi ſanguine non veniunt, & tamen inter ipſos dabatur naturalis cognatio.

Ex dictis infertur, quod inter Adam, & Evam non fuit naturalis cognatio, quia ut ſupra dictum eſt inter ipſos nec fuit ſanguis communis, nec communicatus, nam Eva ex Adæ coſta ſine humano sãguine, ſed miraculosè à Deo fuit facta; & quãquam ipſemet Adam dixit, *hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea*; tamen ex hoc non poteſt inferri cognatio, & proximitas carnalis, quæ prærequirit unionem duorum, ut efficiatur una caro, ex qua unione, ac unitate carnis fit Concreatio, ideſt Proles, quæ eadem propinquitate dicitur pertinere Patri, & Matri, cum iſti ſint una caro, ut dicit *tex. in can. Fraternitatis veſtræ 35. qu.10.* Eva autem non fuit facta ex unione carnis, ideò nulla propinquitate erat pertinens Adæ. Nec obſtat, quod Eva dicitur ſimilis Adæ *Gen. 2. num.18. & 20.* quia talis ſimilitudo non fuit collata ei ex vi illius productionis, cum potuiſſet Deus ex Adami coſta ſicut Evã, ita & Leonem efficere, *Conimbric. lib. p. de gener. cap. 4. ar. 2. qu.10.*

QUÆRES I.

Quotuplex eſt cognatio Naturalis.

COgnatio iſta naturalis, quæ ex carnali propagatione con-

conſurgit juxtà communem DD. opinionem dividitur in cognationẽ, Licitam, & Illicitam. Illicita eſt attinentia, ſeu proximitas perſonarum ex illicita, prohibita, & peccaminoſa propagationem conſurgens, ut eſt cognatio extra matrimonium quæſita, & hæc abſolutè cognatio Naturalis, & Carnalis appellatur, non quia alia cognatio Licita naturalis, & carnalis non eſt, ſed quia cognatio illicita in ſola natura fundatur, & nullo juris auxilio validatur. Cognatio licita eſt proximitas, ſeu attinentia perſonarum ex carnali licita propagatione conſurgens, ut eſt cognatio ex matrimoniali copula conſurgens, & talis cognatio dicitur mixta ex naturali, & civili, *l.* 4. §. *cognationis. ff. de grad. affinit.* inquantum, ſicut civilis approbatur, & ſubſtantiatur à jure, ita, & iſta.

Nos tamen dicimus, quod cognatio naturalis triplex eſt, ſcilicet Juſta, Injuſta, & Prohibita. Juſta eſt, quæ ex juſtis, ac legitimis: nuptiis contrahitur, *l.*4.§.*cognationis. ff. de grad. affinit.* ibi: *utroque jure conſiſtit cognatio cum juſtis nuptiis cõtractis copulatur.* Injuſta cognatio eſt, quæ ex meretricio, vel concubinatu naſcitur, *d.l.*4.§.*cognationis.* ibi: *Et quidem naturalis cognatio per ſe ſine civili cognatione intelligitur, quæ per fœminas deſcendit, quæ vulgo liberos pariunt.* Prohibita cognatio naturalis eſt illa, quæ ex inceſtu, vel ex alia prohibita copula oritur *Petrus Loriotus in d. l.* 4. §. *cognationis. & in tract. de gradib. affinit. axiom.*57.*& ſeqq.* ac de Conſanguinitate *axiom.*2. ubi dicit, *quod hæc cognatio naturalis, aut prohibetur, ut Inceſtus, Adulterium, aut non prohibetur, ſed eſt injuſta, ut concubinatus, meretricium, aut eſt juſta, ut Matrimonium;* & de tali cognatione prohibita lex civilis nullã rationẽ habet; qua ratione in *d.l.* 4. §. *ſciendũ.* legitur: *Sciendum eſt, neque cognationem, neque affinitatem eſſe poſſe, niſi nuptiæ interdictæ non ſint;* non enim intelligitur, quod quando nuptię ſunt interdictæ non habetur cognatio, & affinitas, ſed ſolum, quod talis cognatio in conſideratione non eſt apud Legiſtas cum ſit prohibita.

Cognatio iſta naturalis prohibita infamiã parit *can. conſanguineorum.*3.*qu.*4. honores denegat, ſucceſſionem impedit, ſicut etiam alimenta, ſaltem de jure civili: matrimonium tamen impedit, ſicut & cognatio naturalis juſta. Cognatio naturalis injuſta matrimonium impedit, non importat agnationem, nec patriam poteſtatem, admittuntur tamen taliter cognatĩ

Digitized by Google

ad ſucceſſionem,prout in prima parte dictum eſt tractando de ſucceſſione filiorum naturalium, & ſpuriorum, *Petr. Loriot. in d. tract. de conſang. axiom. 3.* Cognatio naturalis juſta importat commodum ſucceſſionis, ex illa patria poteſtas provenit,cum illius effectibus, & matrimonium impedit,prout in prima parte hujus tractatus actum eſt, ubi in fine numerantur penè omnes effectus cognationis naturalis.

Rursùs cognatio naturalis alia eſt Parentum, quæ ſuperior dicitur; alia liberorum, quæ inferior appellatur, & alia Tranſverſalium, ſcilicet Fratrum, & Sororum, liberorumq; eorum *l. p. ff de grad. affinit.* & iſti tranſverſales vel dicuntur Agnati, vel Cognati, pro cujus intelligentia.

QUÆRES II.

Quando naturalitèr conjuncti dicuntur Agnati,& quando Cognati?

COgnatio carnalis, ſive naturalis nomen eſt generis, cujus duæ ſunt ſpecies, quarum una dicitur Agnatio, altera Cognatio, *l. 10. §. nomen cognationis. ff. de grad. affinit.* Et licet hodie per noviſſimum jus authenticorum ſit ſublata differentia, quæ erat inter agnatos, & cognatos, *Auth. de hæred. ab inteſt. §. nullam.* tamen,ut dicit *Petrus Loriot. in l. 4. ff. de grad. affinit.* deſervit talis cognitio, quia in caſibus veterum legum ſpecialem rationem agnationis habentibus, non eſt hodie ſublata differentia,nam lex nova generalitèr loquens,in ſpecialibus antiquis caſibus locum ſibi non vendicat, maximè ſi pęnales ſint, ut in his qui inceſtas nuptias contrahunt &c. Similitèr deſervit, ut cognoſcatur cum quibus arrogatus contrahit cognationem, & ut multa antiqua jura intelligantur, ideò hic inutile non erit explicare differentiam, quæ eſt inter agnationem, & cognationem.

Agnatio igitur eſt proximitas, quæ per mares contingit, veluti inter duorum fratrum filios; vel ut dicit *Cuiac. lib. 38. DD. tit. 10.* Agnatio eſt neceſſitudo, quæ nobis eſt cum eis, qui ſunt ex eadem familia. Cognatio verò eſt neceſſitudo, quæ nobis eſt cum eis, qui ſunt ex eodem ſanguine, vel perinde ut ſanguine, quia per adoptionem acquiritur cognatio, quæ ex fictione juris perinde ex ſanguine eſſe cenſetur. Verùm hæc deſcriptio cognationis à *Cuiac.* tradita verificatur tantum de conſangui-

neis, qui ab eodem ſanguine deſcendunt, & Agnati dicuntur, *l. 1.§.poſt ſuos.ff.de ſuis,et legit. hæred.* non verò verificatur de cognatione ſpecialiſſimè ſumpta, prout cōtradiſtinguitur ab agnatione; ſiquidem Cognati cognatione genericè ſumpta dicuntur illi, qui quaſi ex uno ſunt nati, & quaſi commune naſcendi initium habent, *l.1.ff. unde cognati.* Et hoc verificatur tàm de agnatis, quàm de cognatis, *l.10.§.nomen cognationis.ff. de grad. affinit.* ideò dicimus, quòd Cognatio ſpecialiſſimè ſumpta eſt quæ per fęminas habetur, ut eſt cognatio, quæ datur inter Fratris, & Sororis liberos, undè omnes Agnati ſunt etiam Cognati, ſed non è contra, *d.l. juriſconſultus.10.§. nomen cognationis. ff.de grad.affinit.* ibi: *Inter agnatos igitur, & cognatos hoc intereſt, quod inter genus, & ſpeciem: nam qui eſt agnatus, & cognatus eſt; non utique autem qui cognatus eſt, & agnatus eſt, l. inter agnatos.ff. unde legitimi*; & ideò in *l.4.§. cognationis.ff. de grad. affinit.* dicitur, quod naturalis cognatio per ſe, quia per fęminas deſcendit, tantum nomine Cognationis exprimitur; cognatio verò civilis, licet poſſit cognatio abſolutè dici, tamen propriè Agnatio vocatur, quia per mares contingit. Agnati autem non ſolum dantur in linea recta, ut ſunt omnes aſcendentes per lineam maſculinam, ſed etiam dantur in linea tranſverſali, *Petrus Loriot. de grad. affinit. axiom. 50. & 87.*

Hinc Agnati dicuntur illi Cognati, qui per virilis ſexus perſonas conjuncti ſunt, quaſi à Patre connati, & patris ſequuntur familiam, *Inſtit. de legit. agnat. ſucceſs.§ p.Inſtit.de legit.agnat.tutel. §.ſunt autem agnati. l. 2.§. agnati.ff de ſuis,& legit.hæredib.* qua ratione fràter ex eodem patre natus, filius fratris, & nepos ex eo, item patruus & patrui filius, nepoſve ex eo ſunt tibi agnati, *d. §.ſunt autem agnati, l. ſunt autem.7.ff.de legit.tutor.* Iſti agnati dicūtur etiā cognati, quia cognatio eſt veluti genus, & cōprehendit omnes deſcendentes ab eodem ſanguine, ſive per maſculos, ſive per fęminas, *l. p.ff. unde cognat.* ideòque ubi datur Agnatio, datur etiam Cognatio, ſed nō è contra, *l.inter agnatos.5. ff.unde legitim.* & ſic patris frater, ideſt Patruus, eſt Agnatus & Cognatus; Matris verò Frater, ideſt Avunculus Cognatus eſt, ſed non Agnatus, *d.l.5.ff. unde legit. l. 10.§. nomen agnationis.ff. de gradib. affinit.*

Omnes Agnati vel ſunt cōſangui-

guinei, vel non, *l. 2. ff. de ſuis, & legit hæred.* ſi ab eodem Patre immediatè deſcendunt, dicuntur inter ſe agnati, & conſanguinei, nec requiritur, quod eandem matrem habeant, *l. 3. C. de legit. tutor. l. 1. 2. 6. & 14. C. de legit. hæred. Inſt. de legit. agnat. ſucceſs.* §. 1. & ità dicuntur Fratres, & Sorores conſanguinei, *Inſt. de Senatuſconſult. Tertyll. §. ſed & filiæ ſuæ.* nam ſanguine inter ſe connexi ſunt, *l. 1. §. poſt ſuos. ff. de ſuis, & legit. hæred.* ſicut etiam Poſthumi jura agnationis, & cõſanguinitatis nanciſcuntur cum aliis fratribus, qui ab eodem Patre procreati ſunt. *Inſtit. de legit. agnat. ſucceſs. §. ij etiam. l. nati poſt mortem. 6. ff. unde legitimi, d. l. 1. §. poſt ſuos*; ſolùm ille qui concipitur poſt mortem alicujus, licet de jure Canonico dicatur illius agnatus, vel cognatus, non tamen ita appellatur de jure Civili, quia qui poſt mortẽ noſtrã concipitur nulla cognatione nos attingit, *l. 1. §. ſi quis proximior. ff. unde cognat. l. Titius. 6. & l. 7. ff. de ſuis, & legit. hæred. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deferuntur §. cum autem.* ubi *Soacius num. 3.* dicit: *Licet qui poſt mortem alicujus conceptus eſt, mortui illius dicatur cognatus eſse, id non ſit propriè, ſed abuſivè, nec eſt illa locutio Juriſconſultorum ſed vulgi.* Quando verò agnati ab eodem ſanguine immediatè non deſcẽdunt, tunc propriè conſanguinei non dicuntur, ſed tantum Agnati appellantur, undè Patruus reſpectu filii ſui fratris nõ dicitur conſanguineus, ſed agnatus, agnatione generaliter ſumpta, nam per collaterales talis agnatio conſervatur, *Surd. vol. 3. conſil. 443. num. 45.* ſimilitèr fratres patrueles, qui ex duobus fratribus procreati ſunt, & conſobrini vocantur, agnati tantum dicuntur, *Inſtit. de legit. agnat. ſucceſs. §. 1.* non verò conſanguinei; quamvis etiam cognati dicantur, quia agnatio ſine cognatione ſubſiſtere non poteſt, *l. 10. §. inter agnatos. ff. de grad. affinit.*

Quia agnatiò eſt proximitas, quæ per mares contingit, ideò non ſolum illi, qui carnalitèr conjuncti ſunt per lineam maſculinam agnati dicuntur, ſed etiam illi, qui legalitèr tantùm conjuncti ſunt, quales ſunt adoptati, quia talis legalis conjunctio per mares tantum habetur, cum vir tantum adoptare poſſit, & non mulier, *Inſtit. de adopt. §. fœminæ quoq;* & ideò inter adoptatum, & filios naturales adoptantis (quando iſti ſunt ſub poteſtate) datur jus agnationis, licet propriè loquendo adoptatus non ſit illorum agnatus, ſicut nec

Digitized by Google

conſanguineus, *Inſtit. de legit. agnat.ſucceſs.* §. *per adoptionem*, quia non ſanguinis, ſed agnationis jus affertur per adoptionem, *l.qui in adoptionem.23.ff.de adopt.* & quamvis in *l.* 4. §. *cognationis. ff.de grad.affinit.* dicatur : *Civilis autem*, (intellige, Cognatio) *licet ipſa quoque per ſe pleniſſimè hoc nomine vocetur, propriè tamen agnatio vocatur, videlicet, quæ per mares contingit*.tamen *tex.* non dicit, quod adoptatus propriè eſt agnatus, ſed ſolùm, quod talis cognatio civilis licet poſſit cognatio appellari,propriè tamen agnatio vocatur, quia per mares contingit ; nam propriè agnatus dicitur ille,qui naturali, & civili jure copulatur.

Per arrogationem igitur adoptatus agnaſcitur filiis legitimis, & naturalibus adoptantis, quos in ſua poteſtate habet, non verò agnaſcitur uxori, & matri adoptantis, *l. qui in adoptionem.23.ff. de adopt. l.1.§. cognationem facit. ff.unde cognat.l.1.§.fin. & l.2.§. parvi autem.ff.de ſuis, & legit. hæred.*quia agnaſcitur illis, quibus arrogator agnatus eſt, *d.l. qui in adoptionem.23.*Undè adoptantis naturales cognati, non ſemper adoptato conjunguntur, ſed ſolum quando ſunt cognati, & agnati, itaut contemplatione agnationis,& non contemplatione cognationis fiat talis conjunctio, ut patet in filio familias, qui eſt ſimul agnatus, & cognatus, & tamẽ ratione agnationis conjungitur adoptato, nam ſi emancipetur,quamvis remaneat cognatus, quia tamen agnatus eſſe deſinit,*l.4.§.in adoptionem datus.& l.5.ff.de grad. affinit.* adoptato ampliùs conjunctus non fingitur, undè lex conſuluit illi,qui generum adoptare cupit, ut filiam emancipet.

Non ſolùm adoptatus agnaſcitur filiis legitimis,& naturalibus adoptantis,ut dictum eſt,ſed etiam fit illorum Cognatus,nam qui eſt agnatus eſt etiam cognatus, ſed nõ è contra, *l.10.§.inter agnatos.ff.de grad. affinit.* cujus ratio eſt, quia cognatio eſt ſubſtantia proximitatis, agnatio verò eſt tantum qualitas de jure civili introducta,qualitas autem iſta ſine cognatione ſubſiſtere non poteſt, & ideò adoptatus fit cognatus cum patre adoptante, & cum illis, quibus agnaſcitur, *l.4.§.cognationis.& §.in adoptionem.ff.de grad.affinit.*& ità adoptatus tàm in familia naturali, quàm in adoptiva cognatos habet, diverſo tamen jure, nam ibi habet cognatos naturales, ſeu mixtos, hic habet cognatos civiles; agnatos verò antiquæ familiæ non retinet, quia eſt civile no-

nomen, quod facile perditur, *Inſtit. de legit. agnat. tutel.* §. *ſed agnationis. Petrus Loriot. de grad. affinit. axiom. 78.* nunquam tamen per adoptionem fieri poteſt Avunculus, vel Matertera, *l. ſi qua. ff. de ritu nupt.* quia iſti ſunt tantum cognati, & per adoptionem tantum cognatus fieri non valet.

Dices: adoptio eſt actus civilis, ergò per ipſam non poteſt contrahi cognatio, quæ eſt naturale nomen, *l. 10.* §. *nomen. ff. de grad. affinit.* ibi: *alterum enim civile, alterum naturale nomen eſt.*

Reſpondetur, quod per adoptionem non contrahitur cognatio naturalis, ſed ſolum contrahitur cognatio civilis; Ratio eſt, quia cognatio eſt ſubſtantiæ nomen, ſine qua proximitas eſſe non poteſt, *l. penult. ff. unde legit.* Agnatio verò eſt qualitas, quæ licet poſſit eſſe ſine conſanguinitate, non tamen poteſt eſſe ſine cognatione, quia nulla proximitas, neque naturalis, neque civilis ſine cognatione ſubſiſtere poteſt; Cum igitur civilis cognatio, quæ adoptione fit, non niſi ratione patriæ poteſtatis conſiſtere dicatur, *l. in omni. ff. de adop.* ideò ſolum inter agnatos contrahi poteſt, quoniam illi ſolū in poteſtate exiſtunt, *Inſtit. de legit. agnat. tutel.* §. *atqui. in fin.* & ita illi, qui in naturali familia adoptantis agnati ſunt, contrahunt cognationem civilem cum adoptato, illi verò, qui in naturali familia adoptantis cognati tantum ſunt, nullam cognationem contrahunt cum adoptato, neque dicuntur illius agnati, neque cognati. Sed de iſta cognatione civili dicemus infra in *cap 6.*

Quantum ad ſecundam partem quæſiti, ultra ſuperius dicta, denuo dicimus, quod Cognati dicuntur illi qui per fœminas nobis conjuncti ſunt, unde filij tuæ ſororis, vel tuæ amitæ ſunt tibi Cognati, non agnati, quia tibi conjunguntur per fœminam, ſcilicet per ſororem, vel amitam *l. 10.* §. *cognationis origo, & per fœminas ſolas contingit: frater enim eſt, & qui ex eadem matre tantum natus eſt. Nam qui eundem patrem habent, licet diverſas matres, etiam agnati ſunt. ff. de grad. affinitat.*; ſimiliter ſpurij quia ex incerto patre ſunt, agnatos non habent, ſed tantum cognatos, cum agnatio à patre, cognatio à matre ſit, & ideò nec jura agnationis, nec conſanguinitatis habent, cum conſanguinitas ſpecies ſit agnationis, *Inſti. de ſucceſſ. cognat.* §. *vulgo quæſitos. l. 2. & l. ſi ſpurius. 4. ff. unde cognat.* & ideò *in l. 4.* §. *cognationis*

Digitized by Google

nis ſubſtantia, *ff. de grad. affinit.* dicitur: *Et quidẽ naturalis cognatio per ſe ſine civili cognatione intelligitur*, *quæ per fœminas deſcendit*, *quæ vulgo liberos pariunt*. Non ſolum autem deſcendentes per fœminas, quæ vulgo liberos pariunt, cognati dicuntur, ſed etiã deſcendentes per fœminas ex juſtis nuptijs, *l. 10. §. cognationis origo. ff. de grad. affinit.*

Nec dicas, quod Cognati ab eo dicuntur, quaſi una, communiterve nati, vel ab eodem orti, aut progeniti *l. 4. §. cognati ab eo dici putantur, quod quaſi una, communiterve nati, vel ab eodem orti, progenitive ſint. ff. de grad. affinit.* ergò ſive à patre, ſive à matre procedant, ſemper cognati dicuntur, ergò falſum eſt quod ſolum illi qui per fœminas nobis conjunguntur, cognati dicuntur.

Non inquam dicas, quia nos in preſenti loquimur de Cognatis in ſenſu ſpecialiſſimo, non verò in ſenſu generaliſſimo, vel generali; ſiquidem ut dicit *Petrus Loriot. in l.* 10. §. *inter agnatos. ff. de grad. affinit.* generaliſſimè loquendo cognati dicuntur omnes parentes, omnes liberi, tranſverſi omnes; generaliter verò loquendo, cognati dicuntur omnes tranſverſi, ſive ex maſculis, ſive ex fœminis deſcendant, *l. penult. D. unde legit.* ſpecialiſſimè verò Cognati dicuntur illi, qui per fœmineum ſexum nobis conjunguntur, ideſt ratione fœminarum nobis conjunctarum, ſunt dumtaxat nobis conjuncti, qui etiam Proximi dicuntur, nam cognati ſolum proximitatis cauſa vocantur ad bonorum poſſeſſionem, agnati verò, potiùs ratione agnationis, quam proximitatis admitti ſolent, *Dec. in l. ſi bonorum. C. qui admitti.*

Hinc agnatio non conſervatur per deſcendentes ex fẹminis, ſed in fẹminis finitur agnatio, *Surd. vol. 2. conſil. 443. num. 23. Alexan. lib. 2. conſil. 97. num. 2. & lib. 6. conſil. 197. num. 10. ac conſil. 5. nu. 9.* &ità deſcendentes ex filia nõ dicuntur conſervare agnationem, *Surdus vol. 3. conſil. 316. nu. 8. & conſil. 443. num. 17. 21. & 23. Alex. vol. 2. conſil. 97. nu. 2. & vol. 6. conſil. 197. num. 10.* quæ agnatio etiam nomine familiæ ſignificatur, *Surd. d. conſil. 316. nu. 10. & conſil. 442. num. 18. Alex. vol. 6. conſil. 55. nu. 4. ex l. pronunciatio. & l. familiæ. ff. de verbor. ſignif.* qua ratione, qui acquirit familiam, dicitur acquirere jura agnationis, qui verò familiam amittit, etiam jura agnationis amittit, *l. 4. §. in adoptionem datus. & l. 5. ff. de grad. affinit.* undè agnationem ſuam cẽſetur teſtatore

rorem voluiſse conſervare quãdo præcepit inſtituto, ut acciperet nomen familiæ, *Surd. vol. 3. conſil. 375. num. 19.* Et licet deſcendentes ex fęminis ſint per Juſtiniani conſtitutionem tranſlati in jus agnationis, & tanquã agnati admittantur ad ſucceſſionem, & tutelam, ſi in primo gradu ſint à dictis fęminis, à quibus deſcendunt, *Inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ. §. hoc etiam, l. 24. §. hujuſmodi itaque leges. cum ſeqq. & l. meminimus. 25. §. in qua conſtitutione, unum gradum ex cognatis in jus legitimum reduximus, ideſt germanæ conſanguineæ filios, & filias, & ſororis uterinæ filios, ac filias, §. nec fratrem. & §. penult. C. de legit. hæred.* & nomine legitimorum non ſolum veniant agnati, ſed etiam illi, qui in locum agnatorum connumerãtur, ut in *tit. Inſtit. de ſucceſſ cognat. & in d. l. meminimus.* 25. *§. ſed nec fratrem. & §. quas autem perſonas.* Tamen iſti cognati tranſlati in jus agnationis non dicuntur propriè agnati, *Alex. vol. 6. conſil. 55.*

Poſſunt tamen deſcendentes ex fęmina retinere jura agnationis, & propriè agnati appellari, quando quis acciperet filiam ſui fratris, quia tunc ab illa deſcendentes retinerent agnationem ratione paterni ſanguinis.

Sorores verò inter ſe vel dicuntur agnatæ, vel cognatæ: ſi ab eodem patre deſcendunt, dicuntur agnatæ: ſi ab eadem tantum matre, dicuntur cognatæ, & quãdo ſunt agnatæ, dicuntur habere legitima jura; quando verò ſunt cognatæ, dicuntur tantum habere jura cognationis, *Inſt. de Senatuſconſult. Tertyll. §. ſed cum antea. ubi gloſs.* undè fęminæ poſſunt vel conſanguineos, vel agnatos habere, *l. ſi repudiaverint. 2. ff. unde legit.*

Ex dictis infertur, quod omnes illi cognati, qui tui patris familiam ſequuntur, ſunt tibi agnati, qui tui patris familiam non ſequuntur, abſolutè cognati dicuntur, *Inſtit. de legit. agnat. tutel. §. ſunt autem agnati. in fine*; undè ſi aliquis naſcatur poſt mortem patris, vel poſt captivitatem, vel deportationem, non dicitur agnatus, *gloſſ. in l. fin. ff. unde legit.* quia in agnatione conſideratur & familia, & patria poteſtas, ut patet ex *l. 1. §. cognationem facit. ff. unde cognat.* Sed hoc intelligitur in agnatione propriè dicta, quia agnatio generalitèr ſumpta, etiam per collaterales conſervatur, *Surd. vol. 3. conſil. 443. n. 45.* ſive iſti ſint ſub eadem poteſtate, ſive non, *Petrus Loriot. de grad. affinit. axio. 87.* Amita verò eſt tibi agnata, quia

quia per patrem tuum tibi conjungitur, ut dicit *gloſſ. in d.* §. *ſunt autem agnati. verbo Amitæ*, & licet in *l. ſunt autem.7.ff. de legit.tutor.& in* §.*ſunt autem agnati.Inſtit.de legit.agnat. tutel.* tantum enumerentur maſculi deſcendentes ex maſculis, tamen nihil impedit quin fęmina ſit agnata, dũmodò per virilis ſexus perſonas conjuncta ſit, *l. agnato. 10. ff. de legit. tutor.* filius verò reſpectu ſuæ matris cognatus dicitur, non agnatus, *l.4.ff. unde cognat.*

QVÆRES III.

An iſta attinentia, & conjunctio carnalis poſſit per legem Civilem tolli?

Attinentia iſta, alligatio, & conjunctio perſonarum per carnalem propagationem conſurgens, quæ Cognatio, vel Cõſanguinitas dicitur, nullo jure, nullo pacto tolli poteſt, *l. jura ſanguinis.8 ff.de regul. jur.* Licet enim per mediam, & maximam capitis diminutionem tollatur jus cognationis, ſcilicet jus illud, quod à lege civili, vel à Prætore eſt Cognationi tributũ, ut eſt jus ſuccedendi, jus ad tutelam, ad bonorum poſſeſſionem per unde cognati *l. legitimis.5. D.unde cognat.*, ſicut per omnem capitis diminutionẽ tollitur jus à lege civili tributũ Agnationi, tamen ipſa Cognatio, ideſt ipſa ſanguinis conjunctio non tollitur *Inſt. de legit. agnat. tutel.* §. *ſed agnationis. Inſt. de capit. dim.* §. *quod autem dictum eſt. ubi gloſ. Bald. in l.1.* §. *jus naturale.in fin. D. de juſt. & jur.* & ideò iſta naturalis conjunctio ſanguinis etiã inter ſervos datur, licet illi non habeant jura cognationi tributa *Bart. in l. hos accuſare.* §.*omnibus autem.n.7. D. de accuſat. & inſcript. Inſtitut. de ſervil. cognat. Oliver. Text. in tract. de grad. cognat. in princip. n.9.*

Ratio hujus eſt, quia naturalia immutabilia ſunt *Inſtitut. de jur. nat. gent. & civil.* §. *penult. l.eas obligationes* 8. *D. de capit. dim. Inſtit. de legit. agnat.tutel.* §. *ult. & de hæredit. quæ ab inteſt. defer.* §. *minus ergo juris*. Et ideò ſervi quoad jus naturale non habẽtur mortui, ſicut habẽtur, quoad jus civile *l.quod attinet.33. D. de regul. juris.*

Quando autem dicitur quod jura ſanguinis nullo jure dirimi poſſunt, non intelligitur de illis juribus quæ à lege civili, vel jure Prætorio ſunt tributa ſanguini, ut dictum eſt; ſed intelligitur de illis juribus, quæ à natura proveniunt, ut colligitur *ex Dec. in l.*

Digitized by Google

jura ſanguinis. num.3. & ſeqq. D. de regul. jur. & ſic jura generaliter prohibentia communionem cum excommunicato, non comprehendunt conjunctos ipſi excommunicato: ſimiliter lex puniens receptantem bannitum, non habet locum in receptante bannitum affinem, vel conjunctũ *Hip. de Marſil. ſingul.210. Coraſ. de jure civil. in artem redig. par.2. cap.21.* de quibus vide, quæ diximus *in par.1. hujus tract. c.1.* §.5.

Ex dictis colligitur, quod adoptio, quia eſt introducta de jure civili, ideò ſi filius familias à patre naturali in adoptionem detur, non diſſolvuntur jura patris naturalis, nec quicquam ad patrem adoptivum tranſit, nec ſub ejus poteſtate ponitur, niſi ſit aſcendens *Inſtit. de adopt.* §. *ſed hodie. & Inſtit. de hæredit. quæ ab inteſt. defer.* §. *minus ergo juris.* Similiter non poteſt lex, vel ſtatutum diſponere, quod pater nõ teneatur alere filium majorem annis decem, & octo; quia educatio liberorum eſt de jure naturali, quod non poteſt à jure civili tolli, vel prohiberi, licet poſſet à filio tollere actionem petendi alimenta, quia actio eſt introducta à jure civili, vel Pretorio *Surd. de alim. tit.1. qu.1. num.* 5. ubi etiam dicit, quod licet ſtatutum poſſit minuere legitimam, non tamen poteſt illam ita extenuare, ne filius alimenta conſequatur, quorum loco legitima ſubrogata videtur. Undè licèt Princeps legibus ſit ſolutus, *l. princeps. 31. ff. de legib.* & quod Principi placet legis vigorẽ habet, *Iſtit. de jur. nat. gẽt. & civil.* §. *ſed & quod principi. l.1. ff. de cõſtit. princ.* itaut dicatur Princeps lex animata. *Auth. de conſulib.* §. *ult.* tamen ſi Princeps mandaret, ne pater teneatur alere filium, ejus placitum non valeret, quia quando Principi placet, quod Deo nõ placet, ejus placitum vim legis non habet, *Bald. in l. 1. num. 5. ff. de conſtit. princip.* nec Princeps eſt tam legibus ſolutus, ut nõ ſit legibus poſitivis alligatus, *l. digna vox. 4. C. de leg. can. juſtũ eſt. diſt. 9.* Quod ſi contendas Principem omninò eſſe ſolutum legibus poſitivis, ſaltẽ non erit ſolutus naturali dictamine rationis, eſt enim naturale animal, & natura ipſa ligatur, ideo legem naturalem tollere non poteſt.

Dices; in multis caſibus lex naturalis videtur ſublata per legem civilem, vel gentium, ergo falſum eſt quod naturalia ſunt immutabilia. Probatur ãtecedẽs primo ex *l. lex naturæ. 24 ff. de ſtat. hom.* ubi habetur: *Lex naturæ eſt ut qui naſcitur ſine legitimo matrimonio matrem ſequatur, niſi lex*

ſpecialis aliud inducat. Secundo ex *l. manumiſſiones. 4. D. de juſt. & jur. & Inſtit. de jur. nat. gent. & civil.* §. *jus autem gentium*: nam jure naturali omnes homines liberi naſcũtur,& tamẽ jus gentiũ ſervitutes introduxit contra jus naturæ. Tertio ex *l. nam hoc natura. D. de condict. indebit. & l. jure naturæ. ff. de regul. jur.* ubi jure naturæ nemo debet locupletari cum aliena jactura, & tamen per uſucapionem, quæ jure civili introducta eſt, quis locupletatur cum aliena jactura: Quarto lege naturali, & Divina prohibetur occiſio hominis *Exod. 20. Deut. 5. l. ut vim. ff. de juſt. & jur.* & tamen jure civili permittitur occiſio patris per filium, vel è contra, immo præmio afficitur quando ille veniret ad patriam delendam *l. minime. 35. D. de relig. & ſumpt. funer.*

Ad hoc argumentum, quod tangit difficultatem illam, an lex naturalis poſſit in aliquo caſu particulari mutari, multipliciter reſponderi poteſt. Primo reſpondetur ex *Coraſio in tract. de juris arte par. 2. cap. 17.* quod Populus ex cauſa poteſt ſtatuere ſuper omnibus, etiam quę naturæ, aut Divini juris ſunt, non quidem ut naturalem, aut Dei legem tollat, cum naturale jus immutabile ſit, & ſemper bonũ, ac æquũ eſt *l. jus pluribus modis. ff. de juſt. & jur.* nec poteſt inferior ſuperioris conſtitutiones labefactare, aut evertere, *cap. cum inferior. de major. & obed. l. ſed de pecunia.* §. *nec .n. naturalis ratio authoritate Senatuſcõſulti mutari potuit. ff. de uſufr. ear. rer. quæ uſu conſum*; ſed tantũ publica auctoritate ſuadẽte poteſt utrũq; jus interpretatione declarare, adjuvare, diſtinguere, *l. manumiſſiones. in fin. & l. jus civile eſt. ff. de juſt. & jur.* undè cũ cauſa à lege poſitiva probata, & pro crimine capitali poteſt quis alium occidere, quia tũc ſtatuẽs non cenſetur occiſionem, ſed criminis dumtaxat vindictam cuicumque committere, ne delicta remaneant impunita, & ut alii terreantur, *Deut. cap. 19. nu. 18.* ibi: *Cumque diligentiſſimè perſcrutantes invenerint falſum teſtem dixiſſe contra fratrem ſuũ mendacium: reddent ei ſicut fratri ſuo facere cogitavit, & auferas malum de medio tui: ut audientes cęteri timorem habeant, & nequaquam talia audeant facere.* Occiſio enim hominis in veteri lege non erat delictum quando cum juſta cauſa efficiebatur. *can. cum in lege. 23. qu. 4. Exod. 22. num. 2.* ibi: *Si effringens fur domum, ſive ſuffodiens fuerit inventus, & accepto vulnere mortuus fuerit: percuſſor non erit reus ſanguinis.*

Quod

Quod ſi orto Sole hoc fecerit, homicidium perpetravit, & ipſe morietur, & multi alii caſus habentur *Exod. 21. & 22.* ubi authoritas puniendi, & occidendi malos, erat commiſſa Judicibus, & Principantibus; Poteſt autem Judex, Princeps, & lex dare alicui facultatem occidendi ſuum inimicũ, nõ ut rancore animi id faciat, ſed ut miniſter juſtitiæ, nã poteſt quemlibet facere miniſtrũ juſtitiæ, *can. ille gladiũ. 23. q. 4. & can. de occidẽdis. 23. q. 5. Sylveſt. verb. conſuetudo. n. 22.* Licentia verò, quæ à lege datur Marito, vel Patri occidendi uxorem, vel filiã adulteram, licet excuſet illos à pœna temporali, non tamen à pœna ęterna, quia mortalitèr peccant, *can. inter hæc. 6. 33. qu. 2.* ſimilitèr occiſio furis facta ſine odii meditatione, ſed ſolùm ad bonorum liberationem non punitur pœna temporali, attamen à peccato non totaliter excuſatur, ut colligitur ex *cap. 2. circa finem. de homicid.* non enim pro vilibus, & tranſitoriis rebus eſt occidendus homo, *cap. ſuſcepimus. 10. in fin. de homicid.* quamvis abſolutè illum à peccato excuſet *Dian p. 4. tr. 1. de irregular. reſ. 4.*

Hinc in diſcrimine vitæ conſtitutus, ſi aliter ſe tueri non poteſt, aggreſſorem impunè trucidare valet: *Clem. ſi furioſus. de homicid.* ſimilitèr ob fame neceſſitatem poteſt aliena accipere, quia etiam hoc à natura eſt tributum, ut ſe, vitamque ſuam tueatur, nocitura declinet, comparetque ad vitam neceſſaria; adeoq; conſtitutio hominũ quatenus rectæ rationi ſervit, poteſt adversùs decalogi verba ſtatuere. Inſuper licèt in *l.* Divina dicatur, *quod in ore duorum, vel trium conſiſtit omne verbum. Deut. 17. nu. 6. & cap. 19. nu. 15. Matth. 18.* tamen quia hoc de præcepto non eſt, ſed ad politiam, & civilem dumtaxat inſtitutionem pertinet, ob publicam utilitatem facilè mutationem recepit, & de facto fuit mutatum in teſtamentis, & codicillis, ubi lex majorem numerũ teſtium expoſtulat.

Reſpondetur ſecundo, quod jus naturale primęvum ex inſtinctu, & ſine aliqua conſtitutione, ſed ſola naturali inclinatione introductum, prout definitur *eſt quod natura omnia animalia docuit*, ut maris, & fœminæ conjunctio, liberorum procreatio, & educatio, *Inſt. de jur. nat. gent. & civil. §. jus autem*; non poteſt in ſua univerſitate, & totalitate mutari, ſed ab omnibus ſervandum eſt; ſicut etiam Pontifex non poteſt contra definitiones Apoſtolorum, vel Sanctorum Patruum definitiones in Oe-

cumenicis Conciliis, aliquid ſtatuere, ſed quod prædicatum eſt, uſque ad animã, & ſanguinẽ confirmare debet, ut legitur in *can. ſunt quidam. cũ aliis ſeqq.* 25. *q.*1. Poteſt tamẽ tale jus naturale in caſibus particularibus mutari, ut patet in illo jure naturali *Maris, & fœminæ conjunctio, creſcite, & multiplicamini*, quod jus tollitur per votum Religionis, Cęlibatus, & in gradibus Divina, & humana lege prohibitis; undè jus naturale, generalitèr tolli non poteſt; non enim tolli valet maris, & fœminæ conjunctio, quia non ſolum ſtatus univerſalis Eccleſiæ periret, ſed etiam genus humanum, quod ſoli Deo reſervatum eſt in fine mundi, ſed ſolum tolli poteſt in caſu particulari interpetrando, addendo, diſtinguendo, & ideò in *l.* 6. *ff. de juſt. & jur.* dicitur: *Jus civile eſt, quod neque in totum à naturali, vel gentium recedit, neque per omnia ei ſervit. Et Apoſt. ad Corinth.* 1. *c.* 7. caſtitatem commendavit, non præçepit *can. integritas corporis.* 32. *qu.* 1. undè ſecũdum varietatem temporum fuit mutatum tale jus naturale, & ſicut Abraham Deo ſervivit in vinculo conjugali, ità nunc Virgines Deo ſerviunt in caſtitate, *can quis ignorat.* 32 *q.* 4. ibi: *Quis ignorat ſub altera diſpenſatione Dei omnes retro Sanctos ejuſdem fuiſſe meriti, cuius nũc ſunt Chriſtiani? Quomodo ante Abrahã placuit in cõiugio, ſic nunc virgines placent in perpetua caſtitate: ſervivit ille legi, & tẽpore ſuo, ſerviamus & nos Evangelio, & tempori noſtro, in quos fines ſæculorũ decurrerunt.* Hæc autem mutatio interpretativa, vel limitativa iuris naturalis, vel Divini facienda non eſt, quando nulla ratio naturalis id ſuggerit, *Hoſt. apud Sylveſt. verbo Conſuetudo. num.* 22.

Ratio autem quare jus naturale in aliquo caſu particulari tolli valet, eſt, quia licet aliquod naturale ſecundum ſe ſit bonum, & æquum, tamen aliquando conſiderata aliqua cauſa, vel circũſtantia, apparet, quod ejus oppoſitum eſt magis bonum, & ęquũ, ideò homines, qui non ſolo inſtinctu naturali vivunt, ſicut reliqua animalia, ſed naturali ratione, & diſcurſu utuntur, poſſunt ſtatuere contra tale ius, illudque interpetrare, vel corrigere in tali caſu particulari, ſicut defacto fuit introducta ſervitus, nam melius eſt ſervitutem eſſe, quã nõ eſſe, cũ ſervitus ſit introducta ne capti in bello perirẽt, unde ad Reipublicæ, & hominum utilitatem, ac conſervationem fuit introducta ſervitus, *Inſtit.*

ſtit.de iur.perſon. §.*ſervi autem ex eo*; Licet autem abſolutè loquendo ſervitus bona non ſit,tamen bona eſt conſiderata tali cauſa conſervationis, nec per ſervitutem tolluntur omnia jura naturalia, ſed tantum impeditur exercitium libertatis, *l. quod attinet.ff.de regul.iur.* qua ratione ſunt capaces obligationis naturalis, active, & paſſive, *Dec. in l.in perſonam ſervilem.ff. de regul. iur.* Sicut igitur propter aliquam utilitatem poteſt conſtitui, & introduci ius ſingulare, quod ſit contra tenorem rationis, *l. ius ſingulare.* 16.*ff. de legib.* ità poteſt conſtitui aliquod jus ſingulare, quod ſit contra jus naturæ, ut defacto ipſamet natura propter bonum univerſi permittit, quod res moveatur contra propriam naturalem inclinationem; undè in *cap. non debet.* 8. *de conſang.& affin.* habetur: *Non debet reprehenſibile judicari, ſi ſecundum varietatem tẽporum, ſtatuta quoque varientur humana, præſertim cum urgens neceſſitas, vel evidens utilitas id expoſcit: quoniam ipſe Deus ex his, quæ in veteri teſtamento ſtatuerat, nonnulla mutavit in novo.can.ſententiam Romanæ Sedis.*35.*qu.*9.

Concludimus igitur, quod quando ius naturale, eiuſque obſervantia aliquo modo ab humana approbatione dependet, tunc poteſt tale jus per legem humanam tolli; naturali enim jure primęvo omnia erant communia quoad uſum,& quoad dominia, quia omnes homines ex eiſdem parentibus, & ex eodẽ ſtipite procedebant,& pares erãt conditionis,quod ius approbatũ per genus humanum, fuit deinde mutatum per jus gentiũ Occupatione,*l.ex hoc iure.ff.de iuſt.et iur.* ſicut etiã fuit per jus civile mutatũ jus naturale,mediante Uſucapione,vel Præſcriptione,undè Veneti in mari Adriatico mediante præſcriptione conſecuti ſunt iuriſdictionem: nam maris, & littorum dominium præſcribi poteſt tanto tempore, cuius initii memoria non extat, *Soacius lib.*2.*inſtit. de rer. diviſ.* §.*flumina. &* §.*riparum. nu.*4. imò uſucapione acquiri valet dominium rei alienę,& ſic poteſt quis locupletari cum aliena iactura, quod etiam naturali ratione fuit ſtatutum, ne ſcilicet dominia rerum ſint in ſuſpenſo. *Inſtit. de uſucap. in princip. Gloſſ. in l. ius pluribus modis.ff.de iuſt. & iur.* & ut litibus finis imponatur, quod naturali ratione congruum eſt. *Alex.Carrer.in tract. de ſponſal. & matrim lib.*2.*cap.*15. Quando verò ius naturale ab humana approbatione non dependet,

tunc

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

tunc tolli non poteſt, ut patet in Sole, & Aere, cuius uſus naturali iure eſt communis hominibus,& animalibus, nec poteſt ab hominibus tolli, quia non dependet ab humana approbatione, *can.dilectiſſimis fratribus. 12. q.1.* & in hoc ſenſu etiam intelligitur, quod naturalis ratio authoritate Senatuſconſulti mutari non potuit, ut dicitur in *l.2.§. nec enim naturalis.ff.de uſufr.ear. rer.quæ uſu conſum.* inquantũ ſcilicet naturalis ratio, quæ non dependet ab humana approbatione non potuit mutari authoritate Senatuſconſulti, ſicut nec authoritate conſtitutionis gentium potuit mutari naturalis ratio hominis,per ſervitutem enim tolluntur ea quæ iuris civilis ſunt, nõ verò quæ naturalis iuris ſunt, *l. quod attinet. ff. de regul. iur.Dec.in l.in perſonam ſervilem: ff.cit.tit.*

Reſpondetur tertiò, quod ius poſitivum poteſt determinationes legis naturalis tollere, non tamen poteſt tollere principia naturalia, & concluſiones, quæ primo deducũtur ex dictis principiis. In lege enim naturali poſſumus primo conſiderare prima principia, quæ nunquam deficiunt à rectitudine, ut alterum non ledere, ius ſuum cuique tribuere &c. Poſſumus ſecundò conſiderare primas concluſiones ex illis principiis deductas, quæ ſunt rarò deficientes, ut non occidas: Et tertiò poſſumus conſiderare determinationes quorundam communium in lege naturali contentorum; E. g. in lege naturali habetur, quod peccans punitur; ſed quod tali, vel tali pœna puniatur eſt determinatio legis naturæ, quæ ex ſola humana lege vigorem habet, *Divus Thomas 1.2.qu.94.ar.4.& 5.& qu.95.ar.2.* Determinationes autem iſtæ ſicut per ius poſitiuum fuerunt introductæ, ità tali iure tolli poſſunt;prima verò principia, & primæ concluſiones ex illis mutari, & tolli non poſſunt, ſed tantum interpretrari, limitari,& diſtingui, prout ratio naturalis ſuggerit. Verum tamen eſt, quod in pœnis.E.g.quæ ſunt determinate ſecundum legem Divinam, nõ eſt Judicis miſericordiam facere, tum ratione Accuſatoris, cui plerumque intereſt, ut reus puniatur, tũ ratione Reipublicæ,cuius intereſt maleficia puniri,*Divus Thomas 2.2. qu.67. ar.4. Tiraquell. in præfat. de pœnis temperandis nu.3.*

Ego tamẽ dico,quod lex naturæ ex ſe immutabilis eſt,& quãtum ad prima principia, & quãtum ad primas concluſiones; tamen mutari poteſt per additio-

tionem, vel in caſu particulari ratione alicujus circumſtantiæ mutari poteſt uſus; videas *Carbon.de legib. lib.5. diſp.*8.

CAPUT QUARTUM
De Conſanguinitate.

Conſãguinitas dupliciter ſumitur, primò Generalitèr, ſecundo Specialitèr, & propriè. Cõſanguinitas propriè, & ſpecificè ſũpta eſt proximitas perſonarũ ex eo proveniens, quod ab eodem immediato viri ſtipite deſcẽdunt; undè propriè loquendo Conſanguinei tantum dicuntur Fratres, & Sorores ab eodem Patre nati, *Inſt.de legit.agnat.ſucceſſ.*§.1.ibi: *Itaque ex eodem patre nati fratres, agnati ſibi ſunt, qui & conſanguinei vocantur, nec requiritur an etiam eandem matrem habuerint, & §. quo ad fœminas verò attinet, ità placebat, ut ipſæ conſanguinitatis iure tantum capiant hæreditatem, ſi ſores ſint, ulterius non capiant, l. 2. §. ſi ſit conſanguinea ſoror defuncti. ff. ad Senatuſconſult. Tertyll.* Si verò ab eadem tantum matre deſcendũt tunc dicuntur Fratres, & Sorores uterini.

Conſanguinitas generalitèr sũpta idẽ eſt, ac Cognatio naturalis generalitèr ſumpta, ſeu Parẽtela, *cap.non debet de conſang.cap.3. in fin.de ſentent. excom.* ubi linea conſanguinitatis appellatur, quę ex parentibus conſtat, *can.ad ſedem apoſtolicam.35.q.5.* ibi: *enim verò ubi ſecundum leges inter agnatos, & cognatos defertur ſucceſſio, Conſanguineos eſſe non dubium eſt. Neque enim ſibi ſuccederent, niſi inter ſe parentelæ vinculo tenerentur.can. in copulatione fidelium.35. qu.2. & 3.* ibi: *Nulli Chriſtiano liceat de propria conſanguinitate, ſeu cognatione uxorem accipere*. Undè in tali acceptione definitur: *eſt attinentia perſonarum ex eo proveniens, quod una deſcendit ab alia, vel ambæ ab eadem perſona ſive immediatè, ſive mediatè*; Conſanguinei enim appellatur à Con, & Sanguine, inquantum communẽ ſanguinẽ habent, vel de uno ſanguine procedunt, *l.1.§.poſt ſuos.ff.de ſuis, et legit. hæred.* Dicuntur etiam iſti Conſanguinei Propinqui ſanguinis, ſicut etiam Conſanguinitas Propinquitas ſanguinis dicitur in *can. qui propinquam ſanguinis; & can. nullum in utroque ſexu. 35. qu.2. & 3.*

Hinc Conſanguinei dicunt om-

omnes agnati, quamvis propriè loquendo agnati poſſint eſſe Conſanguinei, & non conſanguinei, ut ſupra in *cap. 3. qu. 3.* dictum eſt; nam tantum fratres, & ſorores propriè dicuntur agnati, & conſanguinei, & ideò in *l. poſt conſanguineos. 2. ff. de ſuis, & legit. hæredibus*, dicitur, quod poſt fratres, & ſorores, alii non veniunt ad ſucceſſionem jure conſanguinitatis, ſed jure agnationis; de jure tamen Canonico, & Civili omnes illi, qui ad ſucceſſionem veniunt, uſque ad decimum gradum Conſanguinei appellatur, *can. conjunctiones conſanguineorum fieri prohibete*, ibi: *Eos autem conſanguineos dicimus, quos Divinæ, & Imperatorum & Romanorum, atq; Grecorum leges Conſanguineos appellant, & in hæreditate ſuſcipiunt, nec repellere poſſunt. 35. qu. 2. & 3. can. ad Sedem Apoſtolicam. 35. qu. 5.* ibi: *Enim verò ubi ſecundum leges inter agnatos, & cognatos defertur ſucceſſio, conſanguineos eſſe non dubium eſt. Neque enim ſibi ſuccederent, niſi inter ſe parentelæ vinculo tenerentur. Succedunt autem inter ſe, teſte Juſtiniano, in decimo gradu: conſanguinei igitur ſibi ſunt, qui ſibi ſuccedunt. Quod ſi in decimo gradu conſanguinei ſibi exiſtunt, non eſt terminata conſanguinitas (ut ipſi fatentur) in ſexto tantummodò gradu.*

In iſta generali acceptione tàm à Legiſtis, quàm à Canoniſtis accipitur conſanguinitas, dũ dicitur Arbor conſanguinitatis, nam in illa non ſolum ponuntur Fratres, & Sorores, ſed omnes aſcendentes, deſcendentes, & collaterales, & in tali conſanguinitate generalitèr ſumpta datur diſtinctio, & numeratio graduum, *can. progeniem. can. de conſanguinitate ſua, cum aliis ſeqq. 35 qu. 2. & 3. can. conſanguinitas. 35. qu. 4. can. ſeries conſanguinitatis, & can. ad Sedem Apoſtolicam. 35. qu. 5.*

De conſanguinitate plura à nobis etiam dicta ſunt in *prima parte in cap. 1. §. 1 diſp. 1. & in hac ſecunda parte cap. 2. Videas Oliver. Textor. de grad. cognat. q. 7. & 8. Bart. in l. cum quidam. 30. §. quod dicitur. num. 1 ff. de acquir. hæredit. Petr. à Placa lib. 1. epitom. delictor. cap. 39. nu. 10. & 11. Petr. Loriot. in tract. de conſanguinitate.* ubi omnes effectus conſanguinitatis enumerat, per plura axioma.

CA-

CAPUT QUINTUM

De Affinitate.

QUia Affinitas unionem cognationum importat, ideò non alienum eſt hoc loco de affinibus breviter differere; oritur autem affinitas ex carnali copula cum ſanguinis, ſeù ſeminis commiſtione, etiam ſi proles non ſequatur, undè ex copula habita cum ſterili oritur affinitas, licet cognatio non ſequatur, quæ ratione propagationis prolis habetur *l.*4. ibi: *cognati ab eo dici putantur, quod quaſi unà communiterve nati, vel ab eodem orti, progenitive ſint. ff. de grad. affinit.*

Affinitas aliter definitur à legiſtis, aliter à Canoniſtis, & ratio diverſitatis non eſt, quia leges conſiderant affinitatem in ordine ad hæreditates, & tutelas deferendas, ut malè aliqui interpetrantur *tex. in l. juriſconſultus. D. de grad. affinit.* nàm affinitatis jure nulla ſucceſſio eſt, cùm affinis non ſit agnatus, neque cognatus, quibus hæreditas, bonorum poſſeſſio, & tutela defertur, *d. l. juriſconſultus, & Auth. de hæred. ab inteſt. venient. §. ſi verò. §. ex his. & §. ſi autem;* undè Vitricus nō ſuccedit Privigno *l. vitrico. C. comm. de ſucceſſ.* ſed quia conſiderant affinitatem, inquantum lege publicorum judiciorum non cogimur inviti contra affines, & cognatos teſtimonium dicere *l.* 4. *ff. de teſtib. d. l. juriſcōſultus*, & ideò jure civili quoad omnem alium effectum, præterquam, quoad matrimonium impediendum, ad affinitatem cauſandam requiruntur nuptiæ, undè in *l. non facile.* 4. §. *affines ſunt. ff. de grad. affinit.* habetur; *Affines ſunt viri, & uxoris cognati, dicti. ab eo, quod duæ cognationes, quæ diverſæ inter ſe ſunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit: namque conjungendæ affinitatis cauſa, fit ex nuptiis. & in* §. *ſciendum.* habetur: *ſciendum eſt, neque cognationem, neque affinitatem eſſe poſſe, ubi nuptiæ interdictæ ſunt, ex quibus affinitas conjungitur.*

Hinc à legiſtis definitur affinitas: *eſt diverſarum cognationum per nuptias copulatio,* undè affines, ſunt perſonæ nobis citra cognationem, ex nuptiis conjunctæ. *Petrus Loriot. in l.* 4. §. *ſed quoniam* qua-

Digitized by Google

quædam jura. ff. de grad. affinit. ubi text. dicit: *affines ſunt viri, & uxoris cognati, dicti ab eo, quod duæ cognationes, quæ diverſæ ſunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit: namque conjungendæ affinitatis cauſa fit ex nuptijs.* Verùm hæc definitio non videtur admittenda, nam etiam in eadem cognatione poteſt cauſari affinitas; inſuper de jure civili etiam ex copula illicita cauſatur affinitas, ut infra dicemus.

Canones verò conſiderant affinitatem, quæ ex copula, ſeu unione carnis conſurgit, inquantum eſt impedimentum matrimonij, & ideò ſecundum canones exquacunque copula tam nuptiali, & licita, quam illicita, adulterina, &c. oritur affinitas.

Hinc à Canoniſtis definitur affinitas: *eſt vinculum, ſeu propinquitas perſonarum proveniens ex copula naturali prolifica licita, vel illicita conſummata.* Dicitur *vinculum*, ſeù *propinquitas* loco generis, quia omnis affinitas eſt vinculum, ſeù propinquitas, ſed non è contra, nam in cognatione naturali, ſpirituali, & legali datur vinculum, ſeù propinquitas, & tamen non datur affinitas.

Dicitur *Perſonarum*, in numero plurali, ad denotandum affinitatem eſſe reſpectu plurium, & diverſarum perſonarum; quia una, & eadem perſona non eſt ſibimet affinis, ſed alteri, nam affinitas ex eo dicitur, quod diverſæ perſonæ, ſeù cognationes, quæ prius erant extraneæ, & elongatæ, per copulam carnalem adinvicem approximātur, & copulantur *l. non facile. 4. §. affines ſunt. ff. de gradibus affinit. can. cum igitur. 35. q. 1.* & retinendo propriam cognationem, ad finem alterius cognationis accedit, & fit una caro per copulam, cùm licitum non ſit Chriſtiano de ſua cognatione in matrimonium aſſumere *can. qui deſponſatam. 12. in fin. 17. q. 2. can. qui propinquam. 35. q. 2. & 3.* ſed hoc intelligitur quando non ſervatur debita diſtantia gradus, nam poteſt quis ſervata debita diſtantia, de ſua cognatione in matrimonium aſſumere *can. nulli ex propinquitate ſui ſanguinis, uſque ad ſeptimum gradum uxores ducant. can. nullum in utroque ſexu. can. progeniem ſuam. & can. de conſanguinitate ſua. 35. q. 2. & 3.* & ſecundū hoc verificatur, quod in eadem cognatione poteſt cauſari affinitas, prout ſupra dixi, impugnando definitionem affinitatis, quæ à legiſtis ponitur, nam in eadem cognatione, illi tantùm interquos datur proximitas ſanguinis in gradibus ab Eccleſia de-

determinatis,non poſſunt matrimonium contrahere *can. nullũ in utroq; 35. q. 2. & 3.*, & ita non eſt univerſaliter verũ,quod affinitas eſt diverſarum cognationum per nuptias copulatio,prout àlegiſtis dicitur,licet à principio ita fuit.

Ratio autem quare diſpoſitum fuit, ne quis de ſua conſanguinitate uxorem duceret eſt; quia licet ſecundum legem Divinam non fuiſset prohibitio in ſecundo gradu lineæ col lateralis,nam filij duorum fratrum poterant ſimul conjungi; ut notatur in *cap. literas. de reſtit. ſpoliat.* tamen prohibitio iſta emanavit;propter charitatem ampliandã *can. 1. 25. q. 1.* nam ſi contraherem cum ſorore mea e. g., idem eſſet Pater, & Socer, ſi verò cum alia contraherem, alius eſſet Pater meus à Socero meo.

Dicitur *Proveniens ex copula naturali*, ad denotandum, quod copula carnalis eſt cauſa affinitatis, ut patet ex *tit. decretal. de eo qui cogn. conſang. uxor. ſuæ, & ex tit. de conſang. & affinit. Navar. de conſang. & affinit. conſil. 1.* unde ex ſolis ſponſalibus ſine copula carnali non naſcitur affinitas, ſed oritur publicæ honeſtatis juſtitia, quæ etiam eſt impedimentum dirimens *cap. ad audientiam. 4. cap. ſponſam. 8. de ſponſal. can. ſi quis deſponſaverit ſibi. can. ſi quis uxorem. & can. ſi quis deſponſaverit uxorem. 27. q. 2.* quia ad affinitatem cauſandam requiritur, quod vir,& mulier efficiantur una caro *can. de propinquis. can. nullum in utroque ſexu. 35. q. 2. & 3. can. fraternitatis. & can. ſi cujus. 35. qu. 10.* non aliter autem vir, & mulier poſsunt fieri una caro,niſi carnali copula cohæreant; nam propinquitas ſanguinis verbis dicitur; ſed neque verbis, neque oſculo efficitur *can. lex Divinæ. 27. q. 2.* ſimilitèr ex matrimonio rato non conſummato, nõ oritur affinitas, ſed ſolum publicæ honeſtatis juſtitia *Dian. par. 6. tr. 8. reſol. 25. de qua re vide quæ diximus in prima par. cap. 1. §. 1. diſp. 3. q. 5.* Multum autem deſervit cognoſcere, an publica honeſtas, an verò affinitas oriatur, Primo quia licet utrumque impedimentum æqualiter dirimat uſque ad quartum gradum, tamen major pecunia requiritur in Dataria quando diſpenſatur in affinitate, quam in publica honeſtate;Secundo quia contrahentes cum affinibus ſine diſpenſatione incidunt in excommunicationem latæ ſententiæ *Clem. unic. de conſang.*, quæ excommunicatio non contrahitur, quando affinitas non adeſt *Dian. loc. cit. Sanch. lib. 7. de matrim. diſp. 64.*

 n. 23.

n. 23. Et tertio quia, quando petitur diſpenſatio, veritas eſt exprimenda in ſupplicatione.

Quamvis ex ſponſalibus oriatur publica honeſtas, ut dictum eſt, tamen ſi ſponſalia ſint contracta cum minore, ante ſeptennium, non oritur impedimentum publicæ honeſtatis, niſi completo ſeptennio, & ideo antequam compleatur talis ætas, poteſt cum matre dictæ puellæ matrimonium contrahere *cap. litteras. 4. & cap. acceſſit. 5. de deſponſ. impuber.* Sed hoc limitatur quando ille qui ſponſalia cum puella ſeptenni contraxit, illam ex traordinaria libidine polluit, nam tunc oritur impedimentum publicæ honeſtatis, licet non oriatur affinitas *cap. fraternitati tuæ. 7. de eo qui cogn. conſanguin. uxor ſuæ. cap. acceſſit. 5. de deſponſ. impuber. cap. juvenis. 3. de ſponſal. & matrim.*

Ut autem cauſetur affinitas ex copula carnali, requiritur, quod illa ſit naturaliter habita, unde copula habita ope demonis affinitatem non parit, quia naturalis non eſt, ut probabiliter tenet *Baſil. lib. 7. cap. 34. n. 2. & lib. 9. cap. 9. relatus à* Julio *Capone controverſ. forenſ. 26. n. 6.* eſt contra *Sanch. lib. 2. diſp. 21. num. 2. & lib. 7. diſp. 65. n. 15. Bonac. de imped. matrim. q. 3. pun. 12. num. 14.* dicentes affinitatem cauſari quãdo ſemen intra vas fæmineum recipitur quacunque arte, ſive recipiatur arte humana, ſive diabolica, ſive cum violatione clauſtri, ſive abſque clauſtri violatione, ſive ſponte, ſive caſu, & rationem aſſignant; quia inde poteſt ſequi generatio, quamvis aliquando impediatur, nam licet controverſum ſit apud *DD.* an ex copula habita cum demone poſſit ſequi generatio, ut videre eſt apud *Pignatell. tom. 4. conſult. 101. n. 2. & ſeqq.* tamen non ſunt infimæ notæ *DD.* aſſerẽtes, quod poteſt ſequi generatio, non ex proprio demonis ſemine, quo caret, ſed ex humano ſemine aliunde petito, & ita qui ex tali concubitu naſcitur non eſt filius demonis, ſed eſt filius illius hominis, cujus erat ſemen, ex quo arguũt: ſi illius hominis filius eſt, ergo per commiſtionem ſeminis jam eſt factus cum muliere una caro, quod requiritur, & ſufficit, ut oriatur affinitas.

Ego tamen probabilius puto, quod ex copula demoniaca non oritur affinitas cum conſanguineis illius, à quo fuit deſumptum ſemen, quia cum tali homine mulier non adhæſit; & ideò non poteſt dici, quod ſunt facti una caro, prout requiritur ex *can. lex Divinæ. & can. decret a-*

le-

legalia. 27. *q*. 2. *Dian.p*. 3. *tr*. 5. *miſcell. reſol*.19. citans *Pontium*. Admitto tamen, quod ex permiſtione ſeminis, ſive cum violatione clauſtri, ſive abſque violatione, ſive cum muliere dormiente, ſive illa invita, ebria, inſana, &c. oritur affinitas, ut tenent *Sanch. & Bonac. loc. cit. num*.16. *&* 17. *Oliver. Textor. de affinit. n*.12.13.19.*&* 20. quia ex tali copula poteſt ſequi generatio, & naturalis cõmiſtio ſeminũ *cap. diſcretionem*. 6. *de eo qui cogno. cõſang. uxor. ſuæ*; ſed non admitto, quod ſi ſemen caſu illabatur in naturale vas mulieris, naſcatur affinitas, ut etiam tenet *Pontius de matrim. lib*.7. *cap*, 33. *n*.2. ubi dicit, quod ſi quis extraordinariè polluat feminam aliquam, emittendo ſemen poſt extractum è vaſe naturali membrum; quamvis poſtea caſu illabatur ſemen in naturale vas, nulla reſultat affinitas *Dian. l. cit*. undè idem *Bon. l. c. n*. 6. *&* 7. dicit, quod ex copula demoniaca, vel ex caſuali ſeminum commiſtione non oritur affinitas ut impedimentum dirimens, quia tale impedimentum oritur ex lege Eccleſiaſtica, & leges pænales ad inſolita nõ extenduntur, *l. nam ad ea. ff. de legib*.

Si tamen ſuſtinere vis, quod ex copula demoniaca, & ex caſuali permiſtione ſeminum oritur affinitas, tunc particula illa poſita in definitione affinitatis, videlicet *proveniens ex copula naturali* deſervit, ut excludatur copula innaturalis, puta copula ſodomitica, vel copula, quæ fuit habita cum mortua, aut extra vas naturale *can. extraordinaria pollutio*. 35. *q*.2. *&* 3. *can. adulterÿ malum*. 32. *q*.7. *Gratian. in can. hoc ipſum*. §. *hoc autem*. 33. *qu*. 2. ex iſtis enim copulis nulla oritur affinitas, ut communiter tradunt DD. ſimiliter ſi vir clauſtrum pudoris intravit, ſed non emiſit ſemen, non oritur affinitas *Capell. Tholoſ. q*.96.

Dicitur *Prolifica* ad oſtendendum, quod ex commiſtione eviratorum non naſcitur affinitas, quia ex illa non ſequitur prolificatio *Bonac. de imped. matrim. q*.3. *pun*.12. *num*.15. *& punct*.13. *n*.19. ad contrahendam enim affinitatem requiritur ea copula, quæ eſt ſufficiens ad generationem, ſeù quà vir, & mulier efficiuntur una caro, ſed ſpadones non habent ſemen ſufficiens ad generationem, ergo ex illorum commiſtione nõ poteſt fieri una caro *Sanch. lib*.7. *de matrim. diſp*. 64. *num*.11.

Dicitur *licita*, *vel illicita* ad denotandum, quod ſecundum canones, tam ex copula licita, quam illicita oritur affinitas, ſicut

cat etiam ſecundum leges civiles oritur affinitas ex copula illicita, ſolum in ordine ad matrimonia impedienda *l. adoptivus filius. 14. §. id tamen. ff. de ritu nupt*; ex quo aliqui inferunt cũ *Præpoſit. in arbor. affinit. n. 15.* quod ſtante ſtatutaria diſpoſitione, quod affinis teneatur compromittere, vel quid ſimile, debet intelligi de affine mediantibus nuptiis, non verò ex illicito coitu, quia ſolum affinitas ex nuptiis conſideratur de jure civili in ordine ad alios effectus, præter matrimonium contrahendum.

Dicitur *conſummata*, quia ad contrahendam affinitatem non ſufficit, quod vir intravit clauſtra pudoris, ſed inſuper requiritur conſummatio, ſeu emiſſio ſeminis intra vas *Capella Tholoſ. q. 96.* nam ex ſeminis commiſtione oritur affinitas *can. lex Divina. 27. qu. 2. can. extraordinaria. 35. q. 3. Sanch. l. cit. n. 8.* & ideo ſi tantum fęmina conſummaret, nõ oriretur affinitas, quia ejus ſemen non ſufficit ad generationem, *Bonac. de imped. matrim. qu. 3. pun. 12. n. 13.*

Difficultas tamen non levis eſt, an ex ſola emiſſione ſeminis facta per virum intra vas fęmineum cauſetur affinitas, an verò requiratur etiam emiſſio ſeminis facta per mulierem, & ſic concurſus utriuſque ſeminis. In qua difficultate pro utraque parte ſunt *DD.* & rationes, ut videre eſt apud *Bonac. l. cit. n. 13. Sanch. l. cit. n. 20. & ſeq. Capell. Tholoſ. q. 96. num. 4. Dian. par. 3. tract. 5. miſcell. reſol. 19. & par. 4. tract. 2. reſol. 43. & in addit. ſecundaria ad primam, ſecundam, & tertiam partem reſol. 21.* Dicit tamen *Oliver. Textor. in tit. de affinit. n. 18.* quod quando vir emittit ſemen intra vas mulieris, & ibi in matrice per tempus receptum eſt, tunc per talem copulam contrahitur affinitas, quia in tali caſu difficile eſt, quin in toto, vel in parte ibi non fuerit aliqua commiſtio ſeminis viri, cum aliqua mulieris materia, ſive illa ſit ſeminaria, ſive menſtruoſa, ſive ſanguinea: ſi verò vir ſeminavit in clauſtro mulieris, & illa timens impregnari, cito eijciat ſemen viri, vel non patiatur aliquo modo commiſceri matrici intra clauſtra mulieris, tunc non contrahitur affinitas, quia in tali caſu non intervenit ſanguinis commiſtio. *Hæc Oliver.*

Ex his igitur patet quod optima eſt definitio affinitatis, quæ traditur à canoniſtis, cum adæquatè explicet illius eſſentiam. Ego tamen clarius illam hoc modo definio: *eſt proximitas, ſeu vinculum inter virum, & conſan-*

gui-

guineos mulieris, nec non inter mulierem, & conſanguineos viri uſq; ad certum gradum, ex copula naturali conſummata, licita, vel illicita proveniens. Per iſtam enim definitionem explicatur eſſentia affinitatis, & interquos datur tale vinculum, nam ſtatim ac vir cognoſcit mulierem, efficiũtur una caro, & ideo conſanguinei viri, qui antea remoti, & extranei erant, approximantur, & affines evadunt mulieri cognitæ; ſicut conſanguinei mulieris approximantur, & affines evadunt viro cognoſcenti, *can. de propinquis. can. nullum in utroque ſexu. 35. q. 2. & 3. can. conſanguinitas. 35. q. 4. Unde lib. 3. Reg. cap. 3.* habetur: *Confirmatum eſt igitur regnum in manu Salomonis, & affinitate conjunctus eſt Pharaoni Regi Ægypti: accepit namque filiam ejus &c.*

QVÆRES I.

Quotuplex eſt Affinitas?

Duplicem affinitatem aſſignat *Bald. in l. affinitatis. C. comm. de ſucceſſ.* alia enim eſt affinitas Initiata, alia Conſolidata, ſeù Conſummata. Affinitas initiata eſt, quæ ex ſponſalibus tãtùm oritur, & confũditur cũ juſtitia publicæ honeſtatis, quæ etiam ex ſponſalibus oritur, & primum gradum nõ excedit. *ex Trid. ſeſſ. 24. cap. 3. de reform.* ſed hoc procedit in ſponſalibus de futuro, non verò in matrimonio rato non conſummato, quia ex tali matrimonio oritur impedimentum publicæ honeſtatis uſque ad quartum gradum, ut patet ex motu proprio Pii V. incipit *Ad Romanum.* de quo egimus in *prima parte cap. 1. §. 1. diſp. 3. q. 5. & 6.* Affinitas verò conſummata, ſeù Conſolidata, eſt illa, quæ ex carnali copula oritur.

Hæc affinitas Conſummata plures patitur ſubdiviſiones; & Primo affinitas Conſummata vel eſt Licita, vel Illicita; aut, ut dicit *Hoſtien. in ſum. de affinit.* vel eſt Naturalis, & Civilis, ſeù Legitima, vel Naturalis tantùm, Affinitas illicita, ſeù naturalis tantùm eſt, quæ ex copula fornicaria, & prohibita ortum habet, & talis affinitas parit impedimentum dirimens matrimonium in primo, & ſecundo gradu tantùm, ex diſpoſitione *Trid. ſeſſ. 24. cap. 4. de refor.* quæ affinitas naturalis etiam inter infideles contrahitur ſecundum aliquos, ut dicit *Barboſ. ad Trid. loc. cit. num. 3. & 4.* quod eſt contra *Navar. de conſang. & affinit. conſ. 12.* verùm tamen eſt, quod quando infideles contraxerunt in gradibus prohibitis à jure

Ca-

Canonicô, non ſunt ſeparandi quando ad fidem veniunt, *cap. 4. de conſang. & affinit.* videas in *prima parte cap. 1. §. 1. diſp. 2. q. 1.* Cognoſcitur hæc affinitas naturalis, non ſolum à jure Canonico, ſed etiam à jure Civili, nam in *l. liberi. C. de nupt.* prohibet Imperator ne filius contrahat cũ concubina patris, propter affinitatem; undè allucinatus eſt *Coraſ. lib. 1. miſcellan. cap. 3.* exiſtimando ex concubinatu non oriri affinitatem, ſicut etiam allucinatus eſt *Goffred.* qui in *ſumma* cenſuit, quod ex damnato coitu non conſurgit affinitas de jure civili, ſed tantùm publicæ honeſtatis juſtitia. Verùm tamen eſt, quod ſecundum leges talis affinitas ex copula illicita non conſideratur, niſi pro matrimonio impediendo. Affinitas Licita, ſeù Naturalis, & civilis eſt, quæ ex copula matrimoniali oritur, & quia impedimentum, quod ex hac affinitate conſurgit non reperitur reſtrictum per decretum *Trid. ſeſſ. 24. cap. 4. de re. for.* ideò dirimit matrimonium uſque ad quartum gradum, ſicut erat ſtatutum in *cap. non debet. de conſang & affinit. Barb. ad Trid. l. cit. nu. 7.* undè ſicut ex matrimonio rato non conſummato oritur juſtitia publicæ honeſtatis uſque ad quartum gradum, ita ex matrimonio conſummato oritur affinitas uſque ad quartum gradum; videas in *prima parte cap. 1. §. 1. diſp. 2. qu. 2. & 3.*

Secundo affinitas conſummata alia eſt Aſcendentium, alia Deſcendentium, & alia Tranſverſalium; vel ut dicit *Bonac. de imped. matrim. q. 3. pun. 12. nu. 4.* alia eſt affinitas in linea recta, alia in linea tranſverſali; cum enim per carnalem copulam vir & mulier ſint facti una caro, conſanguinei mulieris approximantur viro, & conſanguinei viri approximantur mulieri, *can. conſanguinitas. 35. qu. 4.* itaut vir æqualiter conjungitur conſanguineis ſuis, & cõſanguineis mulieris, ſicut mulier conjungitur conſanguineis ſuis, & viri, *can. æqualiter. & can. ſanè conſanguinitas. 36. qu. 2. & 3.* & illo gradu, quo conſanguinei mulieris conjunguntur dictæ mulieri per conſanguinitatem, conjunguntur viro per affinitatem, & è cõtra, *can. porro. 35. qu. 5.* ideò illi, qui ſunt aſcendentes viri, vel mulieris per conſanguinitatem, dicuntur affines viri, vel mulieris in linea aſcendentium; illi qui ſunt deſcendentes viri, vel mulieris per conſanguinitatem, dicuntur affines viri, vel mulieris in linea deſcendentium, & illi, qui ſunt collaterales viri, &

mu-

mulieris per conſanguinitatem, dicuntur affines viri, vel mulieris in linea collaterali.

Tertio, affinitas tàm licita, quàm illicita, vel eſt cum publica honeſtate, vel ſine publica honeſtate. Affinitas cum publica honeſtate eſt, quæ cauſatur ex copula habita cum ſponſa, vel uxore; habetur enim tunc non solũ impedimentũ affinitatis, cauſatum ex copula, ſed etiã impedimentum publicæ honeſtatis, cauſatum ex ſponſalibus, ut dictum eſt in *prima parte cap.* 1. §. 1. *diſp.* 3. *qu.* 3. Affinitas ſine publica honeſtate eſt illa, quæ ex copula conſurgit ſine ſponſalibus, ſicut ex ſolis ſponſalibus ſine copula conſurgit publica honeſtas, *Io: Brunell. in tract. de ſponſal. & matrim. concluſ.* 26. *num.* 2.

Hæc diſtinctio affinitatis deſervit, non ſolùm quia faciliùs diſpenſari valet in publica honeſtate, quàm in affinitate, cum impedimentum affinitatis ſaltẽ quo ad aliquas perſonas, & gradus ſit introductum jure Divino ſcripto *Levit.* 18. impedimentum verò publicæ honeſtatis tantum jure Eccleſiaſtico, *Navar. de conſang. & affinit. conſil.* 4. *num.* 8. Sed etiam quia, quando ſubeſt utrumque impedimentum, qui petit diſpẽſationem, de utroque mentionem facere debet, nam ut dicit *Stephan. Coſta in tract. de affinit. num.* 2. *& ſeq.* ſi mortua uxore, petis diſpenſationem ab Eccleſia, ut valeas contrahere cum conſanguinea uxoris in tertio gradu, ſi obtines diſpenſationem, quod valeas cum illa contrahere, non obſtante, quod ſit tibi affinis in tertio gradu, per talem diſpẽſationem contrahere non potes, cum tantum ſit ſublatum impedimentum affinitatis, non verò impedimentum publicæ honeſtatis, de quo nulla mẽtio, nec expreſsè, nec tacitè facta fuit; verum temen eſt, quod ſi ſaltem implicitè de utroque impedimento eſt facta mentio, tenet diſpenſatio, licet tantùm de affinitate expreſsè loquatur, puta ſi quis impetravit diſpenſationem, ut ei licitum eſſet matrimonium contrahere cum Berta, quæ fuit uxor ſui cõſanguinei defuncti, non obſtante affinitate in tertio gradu E. g., tunc tenet diſpenſatio, & poteſt matrimonium contrahi, quia utrumq; impedimentum eſt ſublatum; eò enim ipſo, quod facta eſt mẽtio, quod fuit uxor conſanguinei ſui, implicitè intelligitur facta mentio de publica honeſtate: ſi verò publica honeſtas non comprehenditur ex narrativa verborum, puta ſi impetravit diſpen-

ſationem, ut licitum ſit ducere in uxorem Bertam, non obſtante quod ſit affinis in tertio gradu, tunc non valet diſpenſatio, quia affinitas contrahi valet ſine matrimonio, & ſine publica honeſtate, & ſecundum iſtam diſtinctionem recipio doctrinam *Stephani Coſtæ*; ità etiam tenent *Io: Brunel. de ſponſal. & matrim. concl. 26. num. 3. Proſdoc. de Comit. de affinit. num. 7. & 8. Navar. de conſang. & affinit. conſ. 7. Pignatell. tom. 4. conſult. 14.* qui *num. 3.* dicit, quod ſi explicat affinitatē eſſe ex copula licita, ſuſtinetur diſpenſatio, ſicut etiam ſi petatur diſpenſatio in tertio, vel quarto gradu affinitatis, quia tunc implicitè includitur publica honeſtas, cum affinitas ex illicita copula uſq;ad talē gradū non excurrat ex *Trid.*: ſi verò explicet tantum affinitatem in genere, tunc non ſubſtinetur diſpenſatio, quia publica honeſtas non includitur. Vndè perperam loquitur *Alexand. Carrer. in tract. de ſponſal. & matrim. lib. 2. cap. 11.* ubi contra *Goffredum* indiſtinctè dicit, quod ſublata affinitate, publica etiam honeſtas cenſetur remiſſa, cum ex affinitate omnino proficiſcatur, & ejuſdem ſocia ſit, cujus dictum verum eſt, quando eſt ſublata affinitas ex copula licita, ut dictum eſt.

Dicit tamen *Navar. loc. cit. nu. 1. conſil. 8. num. 2. & conſil. 9. n. 2.* quod quando concurrit affinitas cum publica honeſtate, ſi tantùm de affinitate fecit mentionem, & obtinuit diſpenſationē, non vitiatur diſpenſatio, nec gratia dicitur ſubreptitia, nec utile per inutile vitiatur, non tamen poteſt contrahere, niſi petat diſpenſationem ſuper alio impedimento, ideò poterit deindè petere diſpenſationem ſuper impedimento publicæ honeſtatis, quia taciturnitas veri, quod expreſſum retraheret Principem à gratia facienda, non facit illam ſubreptitiam, niſi ſit tale, de quo jure caveatur illud eſſe exprimendum, ut eſt, ſi quis habuit copulam cum conſanguinea, eo fine, ut facilius impetraret diſpenſationem, nam in tali caſu de utroque eſt facienda mentio, ſcilicet de conſanguinitate, & de inceſtu cum tali fine, quia Pontifex declaravit, ſe non habere voluntatē diſpenſandi cum talibus, *Navar. d. conſ. 8. num. 5. & conſil. 9. in fin.* Si verò inceſtus non ſit commiſſus tali fine, poterit Epiſcopus diſpenſare ex juſta cauſa; *Navar. d. conſil. 8. num. 4.* quia non eſt impedimentum dirimens, ſed tantū impediēs, *Navar. d. conſ. 9. n. 4. & conſ. 10. et 11.* ubi dicit, quod inceſtus commiſ-

miſſus poſt impetratam commiſſionem diſpenſandi ſuper conſanguinitate, vel affinitate, ſed antequam fieret diſpenſatio, non vitiat diſpenſationem.

QVÆRES II.

Quot ſunt genera affinitatis?

ANtiquitus tria genera affinitatis dabãtur, ut patet ex *cap. non debet. de conſang. & affinit.* Hodie verò tantum primũ genus eſt in conſideratione.

Primum affinitatis genus cõſurgit inter conſanguineos mulieris cognitæ, & virum cognoſcentem, ſicut etiam, inter conſanguineos viri, & mulieris cognitæ, in illis tamen gradibus, prout ſupra dictum eſt.

Secundum genus affinitatis conſurgit, quando perſona aliqua per carnis copulam additur perſonæ, quæ eſt mihi affinis in primo genere affinitatis; puta, uxor fratris mei eſt mihi, & conſanguineis meis affinis in primo genere affinitatis, ſi mortuo fratre meo, talis uxor cognoſcatur à Titio E. g. talis Titius dicitur mihi, & omnibus conſanguineis meis affinis, ſecundo genere affinitatis, quia nobis jungitur, mediante perſona mulieris, quę nobis erat affinis primo genere affinitatis, conſanguineis verò mulieris fit affinis primo genere affinitatis: idem eſt, ſi moriatur uxor fratris mei, qui deindè aliam cognovit, nam hæc ſecunda mulier fit mihi, & conſanguineis meis affinis in primo genere affinitatis; conſanguineis verò primæ uxoris, fit affinis ſecundo genere affinitatis, quia fit affinis mediante perſona mei fratris, qui erat illis affinis primo genere affinitatis. Similitèr ſi duo viri, qui inter ſe nullo vinculo tenebantur, in uxores accipiant duas ſorores, etiam ſi ſint ſores conſobrinæ, dicuntur dicti viri inter ſe affines ſecundo genere affinitatis, *Sanfelic. tom. 2. deciſ. 254.* quia quilibet ex iſtis eſt affinis ſorori ſuæ uxoris primo genere affinitatis, quilibet autem, qui jungitur dictæ ſorori uxoris, fit ei affinis ſecundo genere affinitatis, cum ei addatur, mediante perſona, quæ ei affinis erat primo genere, ut dictum eſt; eodem modo diſcurras ſi duo fratres acciperẽt duas mulieres, nam dictæ mulieres dicerentur inter ſe affines ſecundo genere affinitatis.

Tertium genus affinitatis eſt, quando perſona aliqua per carnalem copulam additur perſonę, quæ eſt mihi affinis ſecundo genere affinitatis, E. g. ſoror

mea accepit in virum Titium, iſte Titius eſt mihi affinis primo genere affinitatis; moritur ſoror mea, & Titius aliam accipit uxorem, vel aliam fęminam cognoſcit, iſta ſecunda mulier eſt mihi,& conſanguineis meis affinis ſecundo genere affinitatis,ut dictum eſt: ſi deindè Titius moriatur, & hæc ſecunda mulier alium accipiat virum,puta Franciſcum, tunc iſte Franciſcus eſt mihi, & conſanguineis meis affinis tertio genere affinitatis, quia nobis jungitur mediante perſona, quæ nobis erat affinis ſecundo genere affinitatis.Vndè quando perſona additur, ſeu adjungitur mihi, quia fuit juncta conſanguineis meis per copulã, illa fit mihi affinis primo genere affinitatis: quando adiungitur mihi mediante meo, vel mea affine,tunc fit mihi affinis ſecũdo, vel tertio genere affinitatis, quia ſi adjungitur mediante affine, qui, quęve mihi iungebatur primo genere affinitatis, tũc dicitur mihi affinis ſecundo genera affinitatis; ſi verò mihi iungitur mediante perſona, quę mihi affinis erat ſecundo genere affinitatis,tunc iſte eſt mihi affinis tertio genere affinitatis. Ita communitèr explicãtur iſta tria genere affinitatis,ut videre apud *Oliver:Textor.de affinit.num.26. & ſeqq. Jo: Brunell. in tract. de ſponſal.& matrim.concl.26. nu.5. Alexand.Carrer.de ſponſal.et matrim.lib.2.cap.12.Stephan. Coſta in tract.de affinit. nu. 6. & ſeqq. Io: Andr. in arbor. affinit. num.6. Navar.de conſang. & affinit. conſil.3.nu.2.Sanch.lib.7. de matrim. diſp.67.num.1.Rovit.in prag.1.de ſuſpit.official.num.33.*

Vel breviùs dicas,quod cognati meę uxoris ſunt mihi in primo genere affinitatis; ſi uxore mea mortua, ſecundam duxero, cognati illi prioris uxoris, ſecundę meæ uxori erũt in ſecũdo genere affinitatis:quod ſi me mortuo,ſecunda illa uxor, Sempronio nubat, cognati primæ uxoris erunt huic Sempronio in tertio genere affinitatis.

Ex iſtis igitur generibus affinitatis, hodie tantùm primum genus recipitur de jure Canonico, ut dictum eſt,unde inter conſanguineos viri, & conſanguineos mulieris, tàm de iure Canon.quàm civili, nulla oritur affinitas,& vinculum impediens matrimonium,qua ratione filia uxoris ex alio viro habita,poteſt matrimonium contrahere cum filio, aut fratre viri, & duæ ſorores poſſunt nubere duobus fratribus *cap. quod ſuper his. de conſang. & affinit.* Nec valet opponere *tex. in l. non facile. 4. §. affines ſunt*

viri, & uxoris cognati. ff. de grad. affinit. quia *tex.* non intelligitur, quod iſti cognati ſunt affines inter ſe, ſed ſolum, quod cognati uxoris ſunt affines viro, & cognati viri ſunt affines uxori *can. nullum in utroque ſexu. can. de propinquis. 35. qu. 2. & 3. can. qui deſponſatam. 27. q. 2. Petrus Loriot. in d. l. 4. in prima regula. David Doringij in Bibliothec. jure-conſult. verb. Affines. num. 6.* ubi dicit, quod illa affinitatis copulatio intelligitur impropriè, non obſtante quod vulgò ſe affines viri, & uxoris cognati ſalutare ſoleant, & ſolum quoad unum extremum illius verificatur; ideſt cognati uxoris attinent marito per affinitatem, & cognati mariti attinent uxori, inter ipſos tamen cognatos mariti, & uxoris nulla affinitas datur, & ſic cõprivigni interſe nõ sũt affines, licet ſint viri, & uxoris cognati.

Affinitas in ſecundo genere non prebet impedimentum in contrahendo matrimonio, *gloſ. in cap. non debet. de conſang. & affinit.* Unde qui habuit Bertam uxorem, illa mortua, poteſt contrahere cum Antonia, quæ fuit uxor fratris Bertæ, quia Antonia non eſt conſanguinea Bertæ, ſed affinis, & affinitas non generat affinitatem, non obſtante *tex. in can. de propinquis. 35. q. 2. & 3.* quia corrigitur per *tex. in cap. non debet. de conſangu. & affinit.* quicquid dicat *Doring. l. cit. n. 45. Videas Sanch. lib. 7. de matrim. diſp. 67. nu. 2. Bonac. de impedim. matrim. qu. 3. punct. 12. n. 2. & 3.* Similiter non obſtat diſpoſitio *tex. in can. ſi cujus. cum alijs ſeqq. 35. q. 10.* ubi habetur, quod jure antiquo poterat quis matrimonium contrahere cum liberis illius, quæ ejus patri juncta erat, dummodo dicti filji ante contractionem matrimonij cum tali patre, ſint nati, quia non dicebantur nati ex ejus affine; ſi verò mortuo patre, talis mulier alteri nupſit, & ex illo filios ſuſcepit, tũc nõ poterat cum illis contrahere, quia erant nati ex ejus affine, & ita erant affines ſecundo genere affinitatis, unde quando mulier ad ſecundas nuptias convolabat, ex quibus prolem habebat, non poterat dicta proles ſe copulare cognationi prioris viri, uſque ad quartam generationem: nam iſta hodie per novum jus correcta ſunt, ut dictum eſt.

Quamvis autem ſecundum genus affinitatis in conſideratione non ſit quoad matrimonia, tamen quoad alios effectus civiles talis affinitas non eſt ſublata, & ideo reſpectu recuſationis judicis, qui eſt effectus civilis, non eſt ſublata dicta affinitas *Sebaſt.*

Gua-

Guazin. de pace par.1. q. 66. n. 5. Rovit. in prag.1. de ſuſpit. official. num.34. ubi ita judicatum refert, *Sanfelic. tom.2. dec.254.*, ubi fuit dictum, quod viri duarum ſororum conſobrinarum, quia interſe ſunt affines ſecundo genere affinitatis, ideò ſi judex in criminalibus ſit inimicus capitalis uni ex dictis viris, poterit etiam ab alio viro recuſari.

QVÆRES III.

Quænam ſunt nomina Affinium?

Quia affines alij ſunt in linea recta aſcendentium, vel deſcendentium, & loco parentum, vel liberorum ſunt, & alij in linea collaterali, ſeù tranſverſali, ut in primo quæſito dictum eſt, ideo ſicut in conſanguinitate iſti propria nomina habent, ita etiam in affinitate, ut patet ex *l.* 4. *ff. de grad. affinit.* Nomina autem affinium ſunt Socer, Socrus, Gener, Nurus, Noverca, Vitricus, Privignus, Privigna, Levir, Gloſ, prout habetur in dicta *l.* 4. *Bonac. de imped. matr. qu.3. punct.12. num* 4.

In linea recta affinitatis ſunt iſta quatuor nomina aſcendentium Socer, Socrus, Vitricus, Noverca. In linea recta deſcendentium ſunt iſta nomina Gener, Nurus, Privignus. Et tandem in linea collaterali ſunt iſta nomina, Levir, Gloſ. *Bonac. loc. cit.* quamvis dentur alia nomina, ut Fratiſſa, Janitrix.

Socer dicitur Pater uxoris reſpectu viri, vel pater viri reſpectu uxoris. *Socrus* dicitur mater uxoris reſpectu viri, vel mater viri reſpectu uxoris. *Socer magnus*, vel *Proſocer* eſt Avus mulieris reſpectu viri, vel Avus viri reſpectu mulieris *l. non facile.* 4. §. *affines ſunt. ff. de gradib. affin.* Quamvis *Soceri*, & *Socrus* appellatione Avum quoque, & Aviam uxoris, vel mariti contineri ſoleat *l. ſoceri.* 146. *ff. de verb. ſignif.* Immo *Socrus* appellatione non tantum mater uxoris continetur, ſed etiam Avia, Proavia, & Abavia, ſicut *Nurus* appellatione non ſolum uxor filij, ſed etiam Nepotis, Pronepotis, & Abnepotis continetur, *l. adoptivus.* 14. §. *nunc videamus. ff. de ritu nupt.* licet aliqui ad diſtinguendas has perſonas ſoleāt adjungere præpoſitionem *Pro* dicendo *Proſocer*, *Proſocrus*, *Pronurus l. cui eorum*. §. *affinitates*. ibi: *item Pomponius, Nurus, & Generi appellatione, & Soceri, & Socrus, & ulteriores, quibus Pro præpoſito ſolet accedere, contineri ait. ff. de poſtuland. l. adoptivus.* 14. §. *nurus. ff. de rit.*

rit. nupt. ibi: *Nurus quoque appellatione, non tantum filij uxor, ſed & nepotis, & pronepotis continetur, licet quidam has Pronurus appellent, & l. 50. ff. de verb. ſignif.* ibi: *Nurus appellatio etiam ad Pronurum, & ultra porrigenda eſt.* Poteſt itaque Avus mulieris dici *Socer magnus*, *Proſocer*, vel *Abſocer:* Avia uxoris dici poteſt. *Proſocrus*, *Magnaſocrus*: Proavus uxoris dici poteſt *Majorſocer*, ſicut Proavia *Majorſocrus* dicitur, ut tradit *Calvin.* in ſuo *lexicon* vèrbo *Soceri nomen*, & in verbo *Affinitatis gradus*, ubi dicit: *nec impedit quicquam, quominus & Adſocer, & Triſocer dicas.*

Gener appellatur vir reſpectu Patris, & Matris mulieris: *Progener* verò dicitur reſpectu Avi, & Aviæ mulieris, quamvis *Generi* appellatione, & neptis, & proneptis tam ex filio, quam ex filia æditarum, ceterarumque maritos contineri. *l. generi appellatione.. 136. ff. de verb. ſignif.*

Nurus dicitur mulier reſpectu Patris, & Matris viri: *Pronurus* verò dicitur reſpectu Avi, & Aviæ viri *l. non facile.* 4. §. *affines ſunt. ff. de grad. affinit.*

Vitricus dicitur vir reſpectu filiorum ſuæ uxoris, quos ex alio viro genuit. *Noverca* dicitur mulier reſpectu filiorum ſui viri, quos ex alia muliere genuit. *Privigni*, & *Privignæ* dicuntur filij uxoris ex alio viro nati, reſpectu ſecundi viri, vel filij viri ex alia uxore nati, reſpectu ſecundæ uxoris, dicta *l. non facile.* §. *affines ſunt:* immo *Privigni* nomine non ſolum filij uxoris ex alio viro, vel filij viri ex alia uxore continētur ſed etiam Nepotes, & Pronepotes continētur *l. adoptivus. 14. §. nurus. ff. de ritu nupt.*

Iſta ſunt nomina affinium in linea recta aſcendentium, & deſcendentium, nec alia nomina in tali ordine dantur. Unde patet, quod vir ſe habet ut deſcendens reſpectu aſcendentium mulieris, ſicut etiam mulier ſe habet ut deſcendens reſpectu aſcendentium viri, & ideo in *l. rei judicatæ. 16. §. fin. ff. ſolut. matrim.* dicitur: *Socero quoque, cum quo Nurus de dote agit, idem honor habetur, ut in id damnetur, quod facere poteſt.* cujus ratio redditur in *l. quia. 17. ff. cit. tit.* ibi: *quia parentis locum Socer obtinet.*

Cognati impropriè, & æquivocè dicuntur fratres, & ſorores viri reſpectu uxoris, vel fratres, & ſorores uxoris reſpectu viri, quia propriè loquendo uxor reſpectu fratris ſui mariti *Fratiſſa* dicitur *can. quod autem frater. 35. q. 5.* & frater mariti reſpectu dict.

uxo-

uxoris *Levir* dicitur *d. can. quod autem frater . l. 4.* §. *affines ſunt. ff. de grad. affinit.* Soror mariti *Gloſ.* dicitur, duorum fratrum uxores *Janitrices* vocantur, quaſi eandem Januam terentes, vel per eandem januam intrantes dicto *can. quod autem frater. dicta l. 4.* §. *affines ſunt* in fine, vel ut dicit *Alciat. lib. 2. diſpunct. cap. 23.* & in *l. ſi ſuper. in gloſſ. à fratre. C. de tranſact.* dicuntur *Janeteres*, *& Fratriæ*: Duarum autem ſororum viri, *Aelij* dicuntur *Alciat. in dict. lib. diſpunct. Gregor. Rhamnus. de affinit. n. 9.* Vir autem reſpectu ſororis ſuæ uxoris non habet ſpeciale nomen, ſicut nec frater uxoris ſpeciale nomen habet, ut patet ex dicto *can. quod autem frater.* ſed *Nonius* dicit, quod mariti ſoror, ſicut etiam fratris uxor *Gloſ* dicitur: Frater verò uxoris, vel mariti *Levir* appellatur *Ambroſ. Calep. verbo Levir*, *& Calvin. in lexic. jur. verbo Affinitatis gradus* dicit: *Nam fratris uxor, me Levirum, ſororem meã Glotem: nos illam Fratriam vocamus. Sororis virum* Juſtinus *e Trogo Generum dixit: plerique ſororium appellant; Sophocles in Oedipo uxoris fratrem vocat Generum.*

QVÆRES IV.

An conſanguinitas poſſit ſimul cum affinitate concurrere?

Affirma, ſed per accidens, non per ſe: nam ex copula habita cum ſua conſanguinea naſcitur affinitas cum alijs conſanguineis ſuis, & tunc conſanguinitas concurrit cum affinitate, ut probat inceſtus Lothi. Nec obſtat definitio affinitatis, quæ communiter traditur, videlicet quod *affinitas eſt proximitas perſonarum ex copula carnali proveniens, omni carens parentela*: nam illa ultima verba *Omni carens parentela* intelligenda ſunt in hoc ſenſu, quod ea ratione, qua eſt affinitas, non requiritur quod interveniat conſanguinitas, alias definitio ſuſtineri non poſſet, *Navar. de conſang. & affinit. conſil. 4. nu. 4. Oliver. Textor. de affinit. n. 8.*

QVÆRES V.

An inter virum, & uxorem detur Affinitas?

Affirmat *Chriſtophor. Porc. in tit. de nupt.* §. *affinitatis. n. 5. ubi Jaſ.* idque probat. Primo quia, ille qui per carnalem copulam

Iam accedit ad fines alterius, affinis illius dicitur *l. 4. §. affines ſunt. ff. de grad. affinit.* Sed vir per copulam accedit ad fines mulieris, & è contra, ergo adinvicem ſunt affines. Secundo quia, maritus, & uxor ſunt caput, & cauſa affinitatis *gloſ. in d. §. affines ſunt.* ergo etiam ipſi affines ſunt: ſicut Princeps, qui eſt caput familiæ, etiam appellatione familiæ continetur *l. familiæ appellatione. ff. de verb. ſign.* Tertio quia, propter quod unumquodque tale, & illud magis *Ariſtotel. lib. 1. poſter. cap. 2. tex. 5. Euerard. in loco à minori. circa medium.* Sed propter virum, & mulierem alii dicuntur affines, ut dictum eſt, ergò multo magis ipſi ſunt affines. Quarto quia, idem judicium fit de cauſa cauſante effectum, ac de ipſo effectu, *l. quominus. ff. de flumin.* ſed copula viri, & mulieris eſt cauſa affinitatis, ergò etiam ipſi per talem copulam ſunt affines. Et quinto id probatur ex *l. non ideo minus uxor tua jure hæres videtur inſtituta, quod non uxor, ſed affinis teſtamento nominata eſt. C. de hæred. inſtituend.*

Veritas tamen eſt, quod vir, & mulier ratione commiſtionis ſeminis non ſunt affines, ſed tantùm ſunt principium, & cauſa affinitatis, ut communitèr DD. tenent. Ratio eſt, quia vir, & mulier per copulam efficiuntur unum, & una caro, *can. fraternitatis. & can. ſi cujus. 35. quæſt. 10.* Sed nemo poteſt ſibimet attinere per affinitatem, quia quælibet attinentia, ſive per affinitatem, ſive per consãguinitatẽ ſupponit pluralitatem perſonarum, & graduum, quæ in uno eodemque dari non poſſunt. *can. ſunt qui dicunt. can. Agatoſa, & can. quia Agato. 27. quæſt. 2.* ergò vir, & mulier inter ſe affines non ſunt; nam ſicut vir non eſt ſibimet affinis, ità nec mulier eſt ei affinis, alias una, eademque perſona, & caro eſſet ex parte ſibi affinis, & ex parte non. Dicuntur tamen vir, & uxor cauſa affinitatis, inquantum per eorum copulam parentes unius cognationis accedunt ad fines alterius cognationis, *can. de propinquis. 35. qu. 2. & 3.* ibi: *de propinquis, qui ad affinitatem per virum, & uxorem veniunt. Levitic. 18. num. 14.* ibi: *turpitudinem Patrui tui non revelabis; nec accedes ad uxorem ejus, quæ tibi affinitate conjungitur.*

Secundo, quia de jure Canonico gradus affinitatis numerantur habito reſpectu ad gradus conſanguinitatis, itaut, quoto gradu conſanguinitatis mihi attinet vir, qui mulierem cognovit, eodem gradu affinitatis mihi

hi attinet mulier à meo conſanguineo cognita, & quoto gradu conſanguinitatis eſt mihi mulier cognita, eodem gradu affinitatis eſt mihi vir illam cognoſcens, *cap.1. de conſang. & affinit. can. porro de affinitate.35.qu.5.Fontanell.tom.1.dec.12.num.27. Brogn. Cavalc.p.2. dec.12.* Sed inter virum, & mulierem iſta numeratio gradus affinitatis fieri non poteſt, ergò non ſunt affines.

Tertio, quia ſi inter virum, & mulierem oriretur affinitas, ſequeretur, quod quis nõ poſſet cõtrahere cum illa, quam carnalitèr antea cognovit, quod eſt contra *tex.in cap.ſignificaſti de eo, qui dux. in matrim.* Vndè corruit reſponſio *Porcii*, & *Jaſon.* dicentium, quod affinitas præcedens impedit matrimonium, non verò ſubſequens: nam in caſu poſito, affinitas præcederet. Nec poſſunt dicere, quod tantùm ex nuptiis cauſatur affinitas; nam iſta ſunt vera de jure civili quoad alios effectus, ſed non quoad cauſandum impedimentum matrimonii, ut ſupra dictum eſt. Immò affinitas ſi cauſaretur inter virum, & uxorem conſummato matrimonio, ſequeretur, quod non poſſent deindè petere, & reddere debitum, quia licet affinitas ſuperveniens non dirimat matrimonium, tamen facit, quod non poſſit peti, & reddi debitum, *cap. diſcretionem.7.cap. tuæ fraternitatis. de eo qui cogn. conſang. uxor. ſuæ. can. qui dormit. 27.quæſt.2. cum aliis concordantibus.*

Tandem, quia etiam jure civili inter virum, & uxorem non ponitur affinitas, nam in *l. non facile.4.§.affines ſunt. ff. de grad. affinit.* dicitur, *quod affines ſunt viri, & uxoris cognati*, ubi *tex.* non dicit, quod vir, & uxor ſunt affines, ſed quod cognati uxoris ſunt viro affines, & cognati viri ſunt uxori affines.

Non nego tamen, quod vir, & uxor poſſunt eſſe affines ex alio capite, quàm ex copula habita inter ipſos; nam ſi vir copulam haberet cum conſanguinea uxoris in primo, vel ſecundo gradu, contraheret cum ſua uxore affinitatem, ſed hic eſt alius caſus valde diverſus à noſtro.

Quamvis autem vir, & uxor non ſint affines, ſed principium affinitatis, tamen multi tenent, quod ſtante lege municipali, quod affines teneantur compromittere, ſi occurrat quæſtio inter virum, & uxorem, cogi poſſunt ad compromittendum, per regulam; Propterquod unumquodque tale, & illud magis; nam major eſt ratio extinguendi lites inter virum, & uxorem, quam

quam inter alios affines, *Bald.in l.affinitatis. C.commun. de ſucceſſ.* & refert *Petr.Loriot. in l.4 ff.de grad.affinit.* dum ponit primam regulam pro affinitate. Oppoſitum tenent *Præpoſit.in arbore affinitatis num.16.* quem citat,& ſequitur *Alex.Carrer.in tract.de ſponſal. & matrim. lib.2. cap. 14.* ex eo quia inter virum, & uxorem propriè non eſt affinitas, & ſtatuta propriè intelligi debent ex *cap.ſtatutum.de elect. in 6.cap. noſtra.de injur.& dam. dato*: imò vir, & uxor nec etiam conjuncti dicũtur,ut notat *Gloſſ. in l. Quintus.ff. de aur. & argent. legat. Cyn. in l.maritus, C. de procurat.* adeoque non compræhenduntur ſub ſtatuto loquente de affinibus, & Conjunctis. Vtraque opinio probabilis eſt, primam tamen amplecterem in judicando,propter rationem poſitam.

Rationes autẽ quę à *Porcio* adducuntur pro firmanda affinitate inter virum, & uxorem, facile ſolvuntur. Ad primam enim rationem dico, quod tunc accedens per copulam ad fines alterius fit illius affinis, quando accedit mediatè, non verò quando immediatè accedit, ideſt,quando accedit mediante copula ſui conſanguinei. Vndè quando quis immediatè accedit ad aliquam mulierem, illam cognoſcendo, non contrahit cum illa affinitatem, ſed efficiuntur una caro, ex qua unitate carnis poſtea cauſatur affinitas inter virum, & conſanguineos uxoris, inter uxorem, & conſanguineos viri, *can.fraternitatis.35. qu.10.* Vel dicimus, quod quando accedit ſtipite conſtituto, tunc efficitur affinis, ſecùs verò quando accedit ad conſtituendum ſtipitem in affinitate, qui ſtipes habetur ex carnali unione viri, & mulieris, *Bonac. de impedim. matrim.qu.3.pun.12.nu.5.*

Ad ſecundam rationem, nego conſequentiam, nam licet Princeps, & caput familiæ contineatur appellatione familiæ, nunquam tamen familiaris dicitur, quia familiares dicuntur, quibus imperari poteſt de jure, vel de facto, *Bald. in cap. ex literis. de teſtib.Capell.Tholoſan. qu.4.nu.5.* ſicut nunquam abſolutè de familia dicitur, ſed appellatur Pater,vel Mater familias,Dominus familiæ, & in hoc ſenſu appellatione familiæ continetur; pro cujus majori intelligentia.

Sciẽdũ eſt, quod hoc nomẽ *Familia* plures habet ſignificationes nam antiquitus familia dicebatur prima hominum ſocietas, quaſi in diem, & quotidiani uſus cauſa conſtituta,in qua nulli alii erant,quam vir,& uxor, & ex his

procreati liberi,quia ut dicit Feſtus,Familia inliberis hominibus dicebatur. Deindè familiæ appellatio fuit variata, nam ſervi tantùm ſignificabantur per familiam, *l.1.ff. de vi, & vi armat. l. urbana familia.166. ff. de verbor. ſignif.* Poſteà liberi, uxor, & omnes,qui ſub unius poteſtate in eadem domo natura, vel jure vivebant compræhendi cęperũt nomine familiæ, undè Pater familias dictus eſt, *l. deteſtatio. §. familiæ appellatione. ff. de verb. ſignif. l.fin. C. eod.tit.* Et tandem fuit porrecta familiæ ſignificatio ad totam cognationem ſanguinis,& ad hæreditatem, quo ſenſu dicitur *judicium familiæ erciſcundæ*,quo mediãte hæredes dividunt hæreditatem, cũ familia pro ſubſtantia uniuſcuiuſque accipiatur, *l.pronunciatio.195. §.1. & ſeqq.ff. de verb.ſignif. l. fin. C. eod. tit.*

Cum ergò hoc nomen familia plures habeat ſignificationes, & in jure determinatum ſit, quod pater, & princeps familiæ,nomine familiæ contineatur, nil mirum, ſi ipſe nomine familiæ veniat,licet non dicatur familiaris. Cęterum non reperitur in jure, quod vir,& uxor ſint affines, immò reperitur oppoſitum, ut probatum eſt, & ſolùm poſſunt impropriè, & abuſivè dici affines,ut tenet *Navar. de conſang. & affinit.conſil.4. nu.2.* ideò argumentum vim non habet.

Ad tertiam rationem dico, quod illud principium *Propter quod unumquodq; tale, & illud magis* non eſt univerſalitèr verum, ſed habet multas explicationes,& limitationes, ut videre eſt apud *Div. Thom. lib.1. poſter. lec.6.Conimbric.lib.1.poſtèr. cap.2. tex.5.Raphael.Averſ.in logica qu. 28.ſect.8. Javell. in logica tract. 11.de ſyllogiſmo demonſtrat.cap.2. verſ. quantũ ad tertium. Ortiz in logica lib.4.c.8.* undè tũc eſt verũ tale principiũ,quãdo aliquod eſt tale, quia aliud eſt tale, & ideò valet, Proximus diligitur, quia Deus diligitur, ergò magis diligitur Deus; ſed non valet, Petrus eſt albus propter albedinẽ, ergò albedo eſt magis alba; Petrus ambulat propter ſanitatem, ergò ſanitas magis ambulat, & ſic de cęteris. Requiritur igitur ad veritatẽ dicti principii, quod idem prędicatum cõveniant alicui, ex eo, quia convenit alteri; cum autem affinitas conveniat conſanguineis viri, & mulieris, non ex eo,quia talis affinitas cõvenit viro, & mulieri, ideò non valet dicere,quod vir, & mulier ſunt magis affines, ſicut nec valet dicere, occiditur aggreſſor propter tuitionem propriæ perſo-

ſo-

ſonæ, ergò magis occiditur propria perſona: valet tamen dicere, propter copulam viri, & mulieris conſanguinei viri uniuntur mulieri, & conſanguinei mulieris uniuntur viro, ergò magis uniuntur inter ſe vir, & mulier, quia vir, & mulier per talem unionem dicuntur una caro, quæ unitas non habetur cum conſanguineis viri, vel mulieris, ſed ſolùm habetur unitas affinitatis.

Ad quartam rationem, nego univerſalitèr majorem; reſponſio poteſt deſumi ex dictis ad tertiã rationem, nam non eſt univerſaliter verum, quod idem judicium fit de cauſa cauſante effectum, ac de ipſo effectu, cum ex ſponſalibus validis oriatur impedimentum publicæ honeſtatis inter mulierem, & conſanguineos viri, inter virum, & conſanguineos mulieris, & tamen inter virum, & mulierem non oritur tale impedimentum.

Ad ultimam rationem dico, quod *tex. in l. non ideo minus. 5. C. de hæred. inſtit.* non eſt contra nos, ſed potius pro nobis, quia in *l. ſi pater tuus. 4. C. cit. tit. Imperator Gordianus* determinavit, quod inſtitutio facta de aliquo, tanquam de filio, vel fratre, cum talis non ſit, pro non facta habetur, & hęreditas eſt in cauſa inteſtati, ratione cujus fuit deindè dubitatum, an quando vir, inſtituendo ſuam uxorem, illam nominavit affinem, talis hęreditas ſit in cauſa inteſtati, & idem *Imperator in d. l. non ideo minus*, determinavit, quod non vitiatur inſtitutio, licet debuiſſet illam uxorem, & non affinem nominare, adeoq; *tex.* non ponit, ſed tollit affinitatem inter virum, & uxorem.

QUÆRES VI.

Quinam ſunt effectus affinitatis?

PLures ſunt affinitatis effectus, quorum aliqui ſunt de jure Canonico, aliqui de jure civili, quos hic brevitèr enumerabo.

Primus affinitatis effectus eſt, quod affinitas in primo genere, quando prędedit contractionem matrimonii, habet impedire, & dirimere contractionem matrimonii, & ſic ſolvit ſponſalia non ſolum de futuro, *cap. ſuper eo. de eo qui cogn. conſang.* ſed etiam ſolvit ſponſalia de præſenti. Quando verò affinitas cauſatur poſtquam matrimonium fuit contractum, puta, quando quis poſtquam contraxit matrimonium cum Berta, copulam habuit cum matre, vel ſo-

ſorore, aut filia Bertæ, &c. ratione cujus, affinitatem contraxit cũ Berta uxore, tunc talis affinitas ſuperveniens, duplicem effectum parit. Primus eſt, quod conjux qui commiſit inceſtum cum conſanguinea alterius conjugis in primo, vel ſecundo gradu, privatur jure petendi debitum, *cap. 1. de eo qui cogn. conſang. uxor. ſuæ*; ſecus tamen eſt, ſi copulam habuit cum conſanguinea alterius conjugis in tertio, vel quarto gradu, tunc enim non privatur jure petendi debitum, quia ex copula illicita non oritur impedimentum affinitatis, niſi uſque ad ſecundum gradum, ut dictum eſt ex *Trid. Bonac. de imped. matrim. qu. 3. pun. 12. num. 20.* tenetur tamen iſte, qui affinitatem ex copula illicita contraxit, debitũ reddere conjugi petenti, *cap. diſcretionem*, ibi: *Sed nec affinitas, quæ poſt contractum legitimè matrimonium inter virum, et uxorem iniquè contrahitur, ei debet officere, quæ hujuſmodi iniquitatis particeps non exiſtit, cum ſuo jure non debat ſine ſua copula privari, cap. tuæ fraternitatis. 10. & cap. jordanæ. 11. de eo qui cogno. conſang. uxor. ſuæ*. Secundus effectus eſt, quod conjux nocens, poſt mortem alterius coniugis, de iure non poterat denuo matrimoniũ contrahere, *cap. 1. & 2. de eo qui cogn. conſang. uxor ſuæ, Bonac. loc. cit. Guttier. lib. 1. canonic. qq. cap. 23. num. 7. & ſeq.* ſi tamen matrimonium contrahebat, validũ erat, ſed non poterat petere debitum, tenebatur tamen requiſitus reddere, *cap. tranſmiſſæ. 4. de eo, qui cogn. conſang. uxor. ſuæ* videas *Sanch. lib. 7. diſp. 15. nu. 1. 7. & 17. & lib 9. diſp. 27.* ubi *nu. 5.* dicit, quod hodie, quia hoc impedimentum contraria conſuetudine præſcripta eſt ſublatum, ideò poteſt inceſtuoſus matrimonium cantrahere abſque diſpenſatione, ſicut etiam abſque peccato poteſt debitum petere.

Quavis autem coniugi inceſtuoſo, ob delictum patratum, ſit interdicta petitio debiti, ut dictũ eſt, poteſt tamen ſe inſinuare uxori, ac ſe offerre ad uſum coniugalem, & ità petere debitum, non in gratiam ſui, ſed in gratiam uxoris, ne ſcilicet matrimonium reddatur uxori grave, & oneroſum, ſi contra naturalem verecundiam fœminis inſitam, ſemper teneretur ipſa debitum petere, *Sanch. lib. 9. diſp. 7. num. 1.* Quod ſi uterque coniux affinis effectus ſit per mutuam copulam cum alterius conſanguineis, malitioſè, & animo alterum defraudandi debito coniugali, tunc licet uterq; careat iure petendi debitum, & petendo peccet, ta-

men

men alteri petenti tenetur reddere *argum. tex. in cap. ſi vir. de cognat. ſpirit. Sanch. loc. cit. diſp. 28. num. 6.* ubi *num. 5.* dicit, quod ſi uterque in impedimentum affinitatis incidit, non ex malitia, & animo fraudandi coniugem, tunc neuter poteſt licitè alteri reddere debitum, cum non reperiatur innocens, qui habeat ius licitè petendi.

Quando affinitas contrahitur à coniuge ante conſummationem matrimonii, tunc aliqui dicunt, quod niſi obtineat diſpenſationē dicti impedimenti, peccat mortalitèr prima vice conſummando, & ideò, quando diſpenſationem non obtinuit, tenetur ingredi religionem, ut evitet debiti redditionem, ità multi relati à *Sanch. lib. 9. de matrim. diſp. 29. nu. 1.* qui tamen *num. 2.* probabilitèr tenet, quod non tenetur ingredi religionem, ſed poteſt matrimonium conſummare reddendo, ſed non petendo debitum, quia coniux innocens per talem affinitatem non privatur iure ſuo petendi debitum, *cap. diſcretionem. cap. penult. de eo qui cogn. conſang.* ergò alter coniux tenetur ei reddere, quæ opinio contemnenda non eſt, ut ex poſita ratione patet. Si autem cupis ſcire, à quo ſit concedenda diſpenſatio, quando primam reciperes ſententiam, videas in ſequenti quęſito.

Ad hoc ut quis privetur iure petendi debitum ratione affinitatis contractæ, non requiritur aliqua ſententia Judicis, ſed ipſo iure privatus intelligitur; licet enim in aliis pœnis incurrendis requiratur ſententia Judicis, tamen in irregularitate, excommunicatione, ſuſpenſione, interdicto, & in pœna affinitatis, & cognationis iniquè contractæ, non requiritur talis ſententia; quia ſic dictæ pœnæ uſu receptæ, ac declaratæ ſunt, ut probat *Sanch. loc. cit. diſp. 30.*

Excuſatur tamen à pœna privationis debiti petendi. Primo quando affinitas vi fuit contracta, quia affinitas iniquè contracta, non officit illi coniugi, qui non fuit iniquitatis particeps, *cap. diſcretionem. de eo qui cogn. conſang. uxor. ſuæ.* Non tamen excuſatur à pęna, quamvis fuit contracta affinitas metu gravi cadente in mulierem conſtantē, quia mulier non eſt in tali caſu immunis à culpa, cum teneatur vitam exponere, & non conſentire, ut probat *Sanch. loc cit. diſp. 31. num. 3. & 4.* Secundo excuſatur à tali pęna quādo adeſt ignorantia facti, vel iuris, ſicut etiam probabile eſt, quod excuſatur quando adeſt ignorantia ipſius pęnæ: undè ſi conjux ignorabat

ſpe-

ſpecialiter vetitũ eſſe acceſſum ad conſanguineos alterius conjugis, (quæ dicitur ignorantia juris) non arcetur à petitione debiti: Similitèr ſi conjux ſcit adeſſe prohibitionem, ſed ignorat conſanguinitatis gradum illius, cum quo copulam habuit, (hæc eſt ignorantia facti) non arcetur à debiti petitione, etiam ſi ſit ignorantia craſſa, dummodò non ſit affectata, nam jura *Scientiam* requirunt, *cap.* 1. ibi: *Si quis cum filiaſtra ſua ſcienter fornicatus fuerit. de eo qui cogn. conſang. uxor. ſuæ*. Et tandem quando coniux notitiam habebat prohibitionis, & conſanguinitatis, ſed ignorabat pro tali delicto eſſe inflictam pęnam privationis debiti (hæc dicitur ignorantia ſolius pęnæ) etiam excuſatur à pęna privationis iuris petendi debitum, ſecundum probabilem ſententiam, quamvis contrarium teneat *Sanch. lib. 9. diſp. 32. nu. 43. & ſeqq. Guttier. canonic. qq. lib. 1. cap. 23. num. 9.*

Secundus Affinitatis effectus eſt, quod ſi affines ſe invicem commiſceant, inceſtum committunt, ut inferunt *DD. ex cap. 1. de conſang. & affinit. can. nullum in utroque, & can. de inceſtis conjunctionibus. 33. qu. 2. & 3. Farinac. in prax. crim. p. 4. tit. 16. qu. 149. num. 41.* quæ autem ſit pęna inceſtus, non ſatis conſtat inter *DD.* ut dixi in *prima parte cap. 1. §. 3. diſp. 2.* & tradit *David Dorig. in Bibliothec. jure conſult. verb. affines. nu. 137. & ſeqq.* de qua re videas citatum Authorem, nam omnium opiniones refert.

Tertius affinitatis effectus eſt, quod affinis non cogitur eſſe Advocatus, vel Procurator contra affinem, *l. aut affinitate. ubi Bart. ff. de procurat. Doring. loc. cit. nu. 152.*

Quartus effectus affinitatis eſt, quod affinis pro affine agere valet ſine mandato, *l. ſed hæ. ff. de procurat.* quod tamen intelligitur de affinibus aſcendentibus, non de collateralibus, & ideò qui ſororem meam habet, non poteſt pro me in judicio comparere ſine mandato, niſi caveat de rato, vel niſi caſus ſit ſpecialis, non requirens mandatum, *Chaſſ. ad conſuet. Burg. rubr. ae drojects, & appartem 4. §. 5. nu. 16. & 19. Inn. in cap. nulli. nu. 8. de reſcrip. l. ſed hæ. & l. Pomponius. in fin. ff. de procurat. Iaſ. in l. exigendi. C. de procurat.* Limitatur talis effectus in conjunctione illicita, undè filius inceſtuoſus, vel ſpurius non poteſt ſine mandato pro patre agere, *Iaſ. loc. cit. nu. 9.* ubi alias limitationes ponit, *David. Doring. verb. affines. nu. 152.*

Quin-

Quintus effectus eſt, quod affinis ex licita affinitate non poteſt eſſe judex contra affinem, cum ſuſpicio familiaritatis in eum cadat, undè poteſt à parte adverſa recuſari, ſicut etiam teſtis affinis non eſt idoneus, nec regularitèr admittitur, *can. ſi teſtes omnes. 4. qu. 2. & 3.* & quando conſanguinei, vel affines ſunt examinati, non faciunt legitimã, & integram probationem, *Gram. conſil. crim. 45. nu. 15. & conſil. 58. num. 6.* quia ſi affinis pro affine, vel conſanguineus pro conſanguineo teſtari poſſet, efficeretur teſtis in propria cauſa, quod iure prohibitum eſt. *Aufrer. de reprob. teſt. num. 9. Maſcard. de probat. lib. 1. concl. 68. & concl. 408. num. 3.* Sed hoc intelligitur in cauſis criminalibus, *Viv. lib. 3. comm. op. 960. num. 1.* Secus in civilibus, in quibus poteſt eſſe teſtis, licet non integram fidem, & probationem faciat, *Bart. in l. parentes. C. de teſtib.* ſed tantùm faciat aliquod indicium ſufficiẽs ad inſtructionem, vel informationem, *Maſcard. de probat. lib. 1. concl. 408 num. 15.* Videas quæ dixi in *parte prima cap. 2. §. 13.* Affines ergò, & conſanguinei in criminalibus non ſolùm non ſunt integri teſtes, ſed nec ad inſtantiam accuſatoris, vel Fiſci admittuntur ad ferendum teſtimonium contra accuſatũ. *Gram conſil. crim. 58. nu. 6. Gabriel. de teſtib. concl. 13. num. 26.* Videas *David. Doring. in Bibliotheca Iure-conſultor. verb. affines. nu.* 158. ubi circa hanc materiam multas ampliationes, & limitationes ponit, inter quas adeſt, quod diſſoluta affinitate, affinis poteſt eſſe teſtis, quia ceſſat cauſa affectionis, & ſic mortua mea ſorore, illius maritus poteſt eſſe teſtis pro me, etiam in cauſa criminali, *Crot. de teſtib. p. 3. nu. 79.* Similitèr quando affines, vel conſanguinei ſunt teſtes inſtrumentarii, non poſſunt repelli, ſed idonei cenſentur, quia à partibus ſunt approbati, quando partibus notum erat, quod illi teſtes erant conſanguinei, vel affines, quia ſi id erat ignotum, non cenſentur approbati, *Alberic. de teſtib. p. 1. cap. 1. num. 32. Aretin. in l. qui teſtamento. §. quacumq; num. 5. ff. de teſtib. Capol. in cautel.* 219. Quamvis autem teſtes inſtrumentarii affines, vel conſanguinei cenſeantur approbati, reſpectu ipſorum contrahentium, non tamẽ cẽſentur approbati reſpectu Notarii de inſtrumento rogati, & ſic non ſunt idonei quando ipſe Notarius de falſitate inſtrumenti accuſatur, *Gabriel. de teſtib. concluſ. 14. num. 21. Capol. conſil. crim. 21. num. 6.* Oppoſitum tenent

nent *Alber. de Maleſ. tract. de teſtib. p. 1. cap. 1. Soccin. reg. 427. ſub 4. fall.* aſſerentes, affinem teſtem teſtamentarium admitti ad favorem teſtamenti, etiam in caſu, in quo illud prætendatur falſum, quæ opiniones à *Farinac. de teſtib. lib. 2. tit. 6. qu 54. reg. 1. n. 43.* hac diſtinctione conciliantur: nam vel dubitatur de falſitate alicujus partis teſtamenti, vel inſtrumenti, & tunc tales teſtes ſunt idonei; vel totum teſtamentum, aut inſtrumentum de falſitate redarguitur, ac dicitur, illud nullatenus fuiſſe celebratum, & tunc non ſunt idonei teſtes, quia ſuſpicio contra inſtrumentum oritur propter teſtes affines, vel conſanguineos poſitos; ſolùm quando affinis, vel conſanguineus eſſet Religioſus, vel laicus notæ, & probatæ fidei, in quo ceſſaret præſumptio, quod pro conjuncto mentiretur, in nihilo eius fides diminuitur, *Io: Andr. & Io: de Imol. in cap. cum canonicus. de offic. delegat. Crot. de teſtib. p. 3. nu* 87. *& ſeq. Farinac. loc. cit. num. 48. in fin.*

Sextus effectus affinitatis eſt, quod poteſt affinis à magiſtratu cogi, ut det alimenta pupillo pauperi, *Roland. à Valle conſil. 53. num. 55. vol. 1. Rhamn. tr. de affinit. num* 46. ſicut etiam deficientibus aliis, qui tenentur petere tutorem ordinari pupillo, ad curam affinium id ſpectat, *David Doring. verb affines. nu. 168.*

Septimus effectus eſt, quod affines legitimi cogi poſſunt ad compromittendum de litibus inter eos, ſtante ſtatuto id præcipiente, quod ſtatutum etiam procedit inter maritum, & uxorem, qui licet propriè non ſint affines, ſunt tamen principium, & cauſa affinitatis, de qua re egi in *prima parte cap. 2. §. 10.* Ceſſat talis effectus. Primo quando quis ageret coram Judice ordinario ex contractu, vel inſtrumento, aut ſcriptura iurata, nam propter iuramentum non fit compromiſſum, *Iaſ. in l. fratris. C. de tranſact.* quia petendo compromiſſum incideret in periurium. Secundo ceſſat quando affinitas eſt diſſoluta per mortem, nam tunc remanet vinculū ſolùm in ordine ad impediendum matrimonium, ſed non in ordine ad compromiſſum petendum, & ideò ceſſat tale ſtatutum inter privignum, & novercam mortuo patre, quia eſt diſſoluta affinitas *Bald. in l. affinitatis. C. commun. de ſucceſſ. & in tract. de ſtatut. verb. affines. nu. 6. Dorig. loc. cit. n. 189.* Tertio ceſſat quando altera pars haberet ſcripturam publicam liquidam puta, ſententiam definitivam tranſa-

ſactam in rem iudicatam, vel haberet obligationem, vel inſtrumentum publicum guarentigiatum, quod ſecundum formam ſtatuti meretur exequutionem, ſicut ſententia definitiva, tunc enim affinis nõ cogitur compromittere, quia compromiſſum eſt quædam tranſactio, *Auth. ut differentes iudices.* §.1. de re autem certa non poteſt peti tranſactio, & ſic nec compromiſſum. Quarto ceſſat in articulo iuris, quia ubicunque vertitur dubium, quod in mero iure conſiſtit, non debet compromitti, ex quo in iure omnia ſunt certa, & liquida, *Bald. & Salyc. in l. ancillæ. C. de furt. Iaſ. conſ. 26. & 35. vol. 1.* Videas *David. Doring. verb. affines num. 187. & ſeqq.* ubi diſcurrit de cõpromiſſis faciendis inter affines adducẽdo omnes ampliationes, & limitationes, & *num. 187. in fin. fallent.* 18. examinat, an Clericus ſub tali ſtatuto compræhendatur, & dicit, quod contra Clericum tale ſtatutum non militat, quia ſtatutum Principis ſecularis, non poteſt ligare Clericos, *Bald. in cap. cum veniſſent. num 6. de eo qui mitt. in poſeſſ. Soccin. conſil. 71. nu. 12. vol 4.* Clericus tamen activè poteſt petere compromiſſum contra laicũ cõjunctum, cum gaudeat ſtatutis laicorum pro ſe, ſed non contra ſe, *Abb. & Mod. in cap. Eccleſia S. Mariæ. de conſtitut. ubi Felin. num. 81. Duenn. reg. 36.* Refert tamen *Doring. loc. cit. nu. 191.* quod *Petr. Phil. Corn. conſil. 114.* tenet, quod Clericus litigans cũ agnato, vel affine in foro ſeculari, tenetur compromittere, per multas rationes. Prima eſt, quia ſtatuta, & leges reſpicientia ordinatoria fori, ligant etiam non ſubiectos, quouſq; litigant in tali foro, *argum. tex. in l. 3. in fin. ff. de teſtib. in l. 1. C. de emancip. liber. & in l. 2. C. de juram. calum.* Ergò quando Clericus ligat contra laicum, ſervari debet ſtatutum, & conſuetudo ſecularis, circa iſta ordinatoria, ut eſt ſtatutum de cõpromiſſo faciẽdo. Secunda eſt, quia illa ſtatuta laicalia nõ ſunt ſervãda à clericis, quę ſunt cõtra libertatem Eccleſiaſticam, vel contra perſonas clericorum, *cap. noverit. de ſent. excomm. Auth. Caſſa. C. de Sacroſ. Eccleſ.* alia verò ſtatuta, ligant etiam Clericos, non ſolùm litigantes in foro Eccleſiaſtico, ſed etiam ſeculari, maximè quando ſtatutum non eſt odioſum; undè *Innoc. in cap. noverit. de ſent. excom. Bart. & Bald. in d. Aut. Caſſa.* dicunt, quod ſtatuta, quæ auferunt Clericis jus commune, non ſunt invalida, tanquam contra libertatem Eccleſiaſticam, ſed illa tantùm,

Digitized by Google

quæ auferunt privilegia Clericorum, quod eo fortiùs procedit, quando paritèr Clericis, & Laicis in commune aufertur. Tertia eſt, quia licet laici non habeant juriſdictionem in Clericos, nec poſſint illos directè adſtringere eorum ſtatutis, habent tamen juriſdictionem, & poteſtatem ſtatuendi circa concernentia ſuum forum, ſed Clericus agendo contra laicum ſortitur forum ſecularem, & à Iudice ſeculari ei aſſignatur terminus ad probandum, poteſt moneri, & citari ut reſpondeat, poteſt in expenſis condemnari, &c. ergò tenetur ſervare ſtatutum diſponens, quod inter conſanguineos, & affines poſſit peti compromiſſum. Videas *Blanc. in tr. de compromiſſ. qu.3. num.32.* ubi examinat hunc articulum.

Alii effectus affinitatis videri poſſunt apud *David. Doring. in Bibliotheca Jureconſultorum verbo affines, & affinitas.*

QVÆRES VII.

Quinam diſpenſare poteſt in impedimento affinitatis ad petendum debitum inter conjugatos?

DIctum eſt in præcedēti quęſito, quod ſi inter conjuges poſt contractum matrimonium oritur affinitas, non poteſt inceſtuoſus debitum petere, niſi obtenta diſpenſatione, quam jure proprio concedit Pontifex, qui tale impedimentum ſuis legibus ordinavit; ex conceſſione verò Pontificis, talē diſpenſationem concedere poſſunt. Primo Commiſſarius Bullæ Cruciatæ, ut expreſsè habetur, & legitur in dicta Bulla Cruciatæ, & tradunt *Tamb. lib. 8. de matrim. tr. 2. de diſpenſat. cap. 2. Sanch. lib. 8. de matrim. diſp. 15. num. 13.* Secundo, Religioſi mendicantes, viri docti, & approbati ab Ordinario ad confeſſiones, poterant ex commiſſione Provincialis, vel Generalis diſpenſare in foro cōſcientiæ ad petendum debitum, per declarationem quandam Julii II. circa conceſſionem factam à Martino V. Monachis Benedictinis, & per aliā Pii V. conceſſionem, vivæ vocis oraculo factam, quam impetravit Angelus de Aguillara Ordinis Minorum, ut refert *Sanch. loc. cit. diſp. 16. nu. 8. Tambur. loc. cit. Dian. tom. 6. tr. 8. miſcellan. reſol. 32.* ubi dicit, quod olim talem ſententiam docuit, & vera erat, ſed nunc non eſt admittenda, quia privilegia illa ad diſpenſandum conceſſa Regularibus in noſtro caſu ex vivæ vocis oraculo fuerunt anno 1631.

per

per bullam peculiarẽ ab Urbano VIII. revocata. Verum *P. Lezana in ſumma qq. Regular. tom. 3. verb. affinitàs n. 4. et 5.* dicit quod hodie non obſtante dicta Bulla, poſſunt Regulares diſpenſare in tali impedimento, ex quodam privilegio conceſſo Monachis Monaſterii S. Benedicti Congreg. Valli-Soletanæ, dummodò ſequentes conditiones concurrant. Prima, quod ſit confeſſarius deputatus ad talem diſpenſationem faciendam per Superiorem Monaſterii, quæ facultas durat, durante ſuperiore, undè illo mortuo, vel amoto, ceſſat deſignatio illa. Secunda, quod talis diſpenſatio concedatur in Sacramento Confeſſionis, & non extra. Et tertia, quod utantur tali iure diſpenſandi in domibus, & Eccleſiis Religionis, & non extra, quę requiſita non erant neceſſaria ex privilegio Pii V. & aliorũ Pontificum, undè revocatis antiquis privilegiis per bullam Urbani VIII. remanet hoc privilegium, de quo mentionem facit *Lezana.*

Hęc *Lezanæ* ſententia, licet reiiciatur à *Dian. loc. cit. tamen to. 10. tr. 14. & 4. miſcell. reſol. 20.* ſe retractat, & dicit, quod in *parte 6.* putàvit privilegium Pii V. fuiſſe per Bullam Urbani VIII. derogatum, tamen quia noviſſimè *Leand. de Sacram. tom. 2. tr. 9 diſp. 24. qu. 16. et Martin. de S. Joſeph. in man. confeſſar. tom. 1. lib. 1. tr. 53 de matrim. num. 3.* acritèr contendunt, dictum privilegium Pii nõ fuiſſe ab Urbano VIII. derogatum, ideò etiam ipſe talem ſententiam, ut probabilem amplectitur: immò refert *Leand. loc. cit. qu. 17. in fin. & Reverendiſs. Candidum Sacri Palatii Magiſtrum tom. 1. diſquiſit. 27. art. unic. dub. 9. Bordon. in miſcellan. deciſ. 474. Machad. tom. 1. lib. 5. p. 6. tr. 3. docum. 2. nu. 2.* tenentes confeſſarios regulares approbatos ab Epiſcopo, iuxtà *Trid.* poſſe in hoc caſu diſpenſare abſque deputatione Provincialis. Verùm ſi probabilem iudicas opinionem aſſerentem poſſe regulares in tali caſu diſpenſare, teneas, quod requiritur deputatio facta à ſuperiore, ut obſervant PP. Societatis Jesu.

Controverſia tamen non levis eſt de Epiſcopo, an ipſe valeat diſpenſare ad petendum debitũ in caſu poſito, ſed quia expedit controverſiam iſtam examinare, ideò prius aliorum referam placita, deindè quid mihi dicendum videtur ponam.

Prima igitur opinio tenet, quod Epiſcopus non poteſt diſpenſare ut conjux, qui inceſtuosè conſanguineam uxoris ſuę cognovit, poſ-

poſſit ab eadem uxore, quam dimittere non poteſt, conjugale debitum exigere, quia ſicut impedimentum affinitatis à ſolo Romano Pontifice tolli poteſt, ita etiam impedimentum petendi debitum ab affine. Ita *Covarr. in 4. de ſponſal. 2. par. cap.* 7. §. 2. *n.* 6. *in fin. & alij relati à Sanch. lib.* 8. *de matrim. diſp.* 12. *n.* 9.

Secunda opinio tenet, quod ſi crimen inceſtus eſt verum crimen inceſtus, puta, quia commiſſum fuit cum conſanguinea uxoris, tunc Epiſcopus diſpenſare non poteſt, niſi adſit legitima cauſa: ſi verò non eſt propriè crimen inceſtus, ut puta, quia commiſſum fuit cum conſanguinea ſponſę nondum cognitę, tunc Epiſcopus diſpenſare poteſt etiã ſine cauſa. Ita multi cum *Abbat. in cap.* 1. *de eo qui cogno. conſang. uxor. ſuæ*, *unde Divus Antonin. Archiep. Florent. in 3. par. ſummæ tit.* 1. *cap.* 11. dicit, quod inceſtuoſus juvenis, ante conſummatum cum ſponſa matrimonium, ad alterum ex duobus tenetur, ut vel impetret diſpenſationem ab Epiſcopo, ſaltem ad exigendum debitum, vel Religionem profiteatur, ne cogatur cohabitare cum uxore, imminente periculo animæ, propter exactionem debiti conjugalis, nec alias erit immunis à pęccato mortali. Cauſæ autem ex quibus Epiſcopus diſpenſare valet cum vero inceſtuoſo ſunt. Prima ſi inceſtuoſus ſit juvenis, & adſit periculum incontinentiæ ex *can. ſi duo in fin.* 35. *q.* 6. Verum tex. iſte ad noſtrum propoſitum non facit, quia dicit, quod ſi conſanguinei interſe matrimonio copularunt, in gradibus tamen prohibitis, *ſi tamen ſe Epiſcoporum judicio ſegregaverint, ſi juvenes ſunt, alia matrimonia contrahere non prohibentur*, ubi text. nullatenus dicit, quod cauſa juventutis poteſt Epiſcopus diſpenſare, ut inceſtuoſus valeat debitũ petere; ſed ſolũ dicit, quod quia pęnitentes non poſſunt matrimonia contrahere *can. de his vero*. 33. *qu.* 2. tamen, propter lapſum juvenilis incontinentiæ, non negãtur pœnitẽtibus licita conjugia cũ aliis, *ex can. in adoleſcentia. can. ſi quis cũ duabus. & can. antiqui, & ſanctiſſimi.* 33. *q.* 2. Secunda cauſa ex qua Epiſcopus in caſu poſito diſpenſare valet eſt, ſi non adſit poſſibilitas adeundi Romam, vel propter inceſtuoſi paupertatem, vel infirmitatẽ, vel viæ lõgitudinẽ, vel ob alia legitima, impedimẽta, ut tenẽt multi *DD.* relati à *Gutt. canon. qq. lib.* 1. *cap.* 23. *n.* 15. ubi *n.* 16. refert Sotum aſſerentem, quod quando inceſtus eſt ſceleratiſſimus, puta commiſſus

cum

cum ſorore uxoris, vel cum Socru, majori cum difficultate, & acerrima injuncta penitentia, diſpenſandum eſt, & ſi poſſibilis ſit acceſſus ad Papam, ad ipſum res ſecreto deferenda eſt.

Verùm hęc ſententia Abbatis, ut ab ipſo explicatur, non videtur admittenda: quia ſi Epiſcopus ſine cauſa poteſt diſpenſare, ut debitum petat inceſtuoſus, qui crimen commiſit cum cõſanguinea ſponſę nondum cognitæ, à fortiori poterit ſine cauſa diſpenſare quando matrimonium eſt jam contractum, & conſummatum, quia matrimonium ratum diſſolvi valet quoad vinculum, per profeſſionẽ religioſam, etiam altero invito, ſecus verò matrimonium conſummatum, ergo major obligatio eſt in matrimonio conſummato, quam in rato, ergo majori cum ratione poterit Epiſcopus ſine cauſa diſpenſare quando matrimonium eſt conſummatum, quam quando eſt tantum matrimoniũ ratum. Unde *Azor.* loquendo de legatis voto caſtitatis dicit, quod religioſi poſſunt diſpenſare ad petendum debitum cum his, qui matrimonium contraxerunt, & conſummarunt, ſecus verò quando matrimonium non eſt conſummatum, quo caſu tenentur ingredi religionem, quamvis *Sanch. lib. 8. diſp. 16. n. 4.* teneat, quod in utroque caſu valeant religioſi diſpẽſare; Veritas tamẽ eſt, quod ante diſpenſationem non poteſt inceſtuoſus in utroque caſu debitum petere, ſed requiſitus tenetur conjugi innocenti reddere *c. diſcretionem tuam. 6. & cap. veniens. 2. de eo qui cogno. cõſang. uxor ſuæ.*

Mihi tamen dicendum videtur, quod jure Ordinario Epiſcopus talem diſpenſationem concedere non poteſt, quia Innoc. III. & Gregor. IX. requiſiti ab Epiſcopis de tali affinitate contracta poſt matrimonium, reſcripſerunt, quod non petat inceſtuoſus debitum conjugale, ſed requiſitus tenetur reddere *cap. tuæ fraternitatis, & cap. fin. de eo qui cogno. conſang. uxor. ſuæ.* Si ergo Epiſcopus talem facultatem diſpenſandi haberet, fruſtraneus fuiſſet talis recurſus ad Pontificem; nam fruſtra ab alio petitur, quod poteſt per ipſum præſtari *Guttier. de matrim. cap. 123. n. 15.* ubi dicit, quod ita eſt de rigore juris.

Jure tamen conſuetudinario poteſt Epiſcopus diſpenſare in tali pæna, quando affinitas eſt contracta poſt matrimonium, nam paſſim in hoc Epiſcopi diſpenſant *Sanch. lib. 8. de matrim. diſp. 12. n. 13. Laim. lib. 5. tr. 10. par. 2. cap. 1. nu. 15. Guttier. l. cit.*

qui

qui licet dicat, id poſſe ab Epiſcopo fieri, etiam ſi ad quotcunque potentes diſpenſare ſit facillimus aditus, ut etiam tenet *Sanch. lib.8. diſp. 12. n.* 14. quia ita eſt conſuetudo præſcripta; tamen *Guttier. lib. 1. canonic. qq. cap. 23. n.* 27. dicit, Epiſcopum poſſe diſpenſare ex cauſa legitima (diſpenſationes enim non ſunt cōcedendę ſine cauſa *Sanch. loc. cit. diſp.17. n.4.* quia alias, leges definientes talem pęnam contemnerentur) nempe, propter periculum animæ, aut ex mora, aut propter impoſſibilitatem, vel difficultatem aditus ad Romam, aut propter paupertatem, aut infirmitatē, aut propter alia impedimenta; quāvis periculū animæ ſemper adſit, quando ſumus in juvene inceſtuoſo cohabitante cum ſua conjuge. Unde dicimus, quod quando patet aditus ad Summum Pontificem, vel ad Commiſſarium Cruciatæ, non poteſt Epiſcopus diſpenſare, ut tenent aliqui relati à *Sanch. l. cit. n.11. & ſeq.*

Exiſtente igitur conſuetudine legitimè introducta, hoc eſt ſcita, vel tolerata à Papa, vel ubi ipſo ignorante fuit per tempus quadraginta annorum introducta conſuetudo diſpenſandi cum hujuſmodi inceſtuoſis, bene poterit talis inceſtuoſus ex diſpenſatione ei conceſſa ab Epiſcopo, debitum petere *Guttier. loc. cit. n.* 19. ubi dicit, quod Epiſcopus poteſt talem facultatem diſpenſandi concedere Confeſſario, & *Renzi lib.1. tr.5. de Sacram. pœnit. cap. 4. ſect. 4. q.* 3. dicit, quod Pœnitētiarius Neapolitanus poteſt ex facultate delegata diſpenſare in noſtro caſu, quia in bulla Pœnitentiarij Neapolitani ſolum excipiuntur diſpenſationes in irregularitate, & exceptio firmat regulam in non exceptis, præſertim quia iſta poteſtas delegata latè interpretanda eſt. Quamvis autem Epiſcopus jure ordinario, ſaltem ex conſuetudine, diſpenſare valeat in tali petitione debiti *Laim. lib.5. tract.10. par.2. cap.1. n.15.* Vicarius tamē Epiſcopi diſpenſare non poteſt ex generali commiſſione vicariatus, ſed requiritur ſpecialis commiſſio facta ab Epiſcopo *Tambur. lib.8. de matrim. tr. 2. de diſpenſat cap.6.*

Advertas, quod Epiſcopus in noſtro caſu diſpenſans, non dicitur diſpenſare in affinitate ſimpliciter, ſed ſolum in affinitate ſecundum quid, ideſt nō diſpenſat ad contrahendum matrimonium cum affine, quod ſolius Pontificis eſt, ſed diſpenſat ad uſum tantum matrimonij jam contracti, quod non reperitur

Epi-

Epiſcopis ſaltem ex conſuetudine prohibitum; ſicut diſpenſare poteſt cum eo, qui poſt votum caſtitatis, contraxit matrimoniũ, ut poſſit ab uxore petere debitum, quia non eſt abſolutè diſpenſare in voto caſtitatis, cum mortua uxore, teneatur tale votum ſervare, & ſi ad aliam accedit, mortaliter peccat contra votum; videas quæ dixi in *prim. par. cap. 1. §. 2. diſp. 1. q. 8.*

Alia pertinentia ad affinitatem videri poſſunt in *prim. part. cap. 1. §. 1. diſp. 2. & in 3. par.* ubi agemus quomodo ſunt computandi gradus affinitatis.

CAPUT SEXTUM

De Cognatione Spirituali.

IN explicatione hujus cognationis, quæ vel ex Baptiſmo, vel ex Confirmatione naſcitur immorandum non eſt, quia ſufficienter de ipſa pertractatum eſt ſupra in *prim. par. cap. 1. §. 1. diſp. 4.* ſolùm aliqua ibi non poſita, hic examinanda ſunt. Unde

QUÆRES I.

An Patrinus debeat eſſe ætate major Baptizato, vel Confirmato, ut contrahat cognationem ſpiritualem?

IN hac quæſtione tres ſententiæ reperiuntur. Prima eſt Abbatis in *cap. debitum. n. 3. de bapt. & Ludo. Lopez ſecunda par. inſtruct. ubi de bapt. cap. 27. §. at nota.* aſſerentium, quod patrinus debet excedere baptizatum decem, & octo annis; quia patrini ſunt parentes ſpirituales baptizati, ergo requiritur tanta ætas in patrino, ut naturaliter potuiſſet baptizatum generare, ad ſimilitudinem cognationis legalis, in qua, adoptans debet adoptatum excedere octodecim annis, *§. minorem natu. inſtit. de adopt.* tenetur enim Patrinus in ſui tutelam, & inſtructionem ſuſcipere baptizatum, & illum ut pedagogum inſtruere. *Divus Thomas 3. par. q. 67. a. 7. & 8.*, adeoque debet habere tantam ætatem, ut poſſit illum in fide inſtruere; Undè *Div. Auguſt.* in quodam ſermone Paſchali, ut habetur in *can. vos ante omnia. 105. de conſecrat. diſt. 4.* dicit: *Vos ante omnia*

nia tam viros, quàm mulieres, qui filios in baptiſmate ſuſcepiſtis, moneo, ut vos cognoſcatis fidejuſſores apud Deum extitiſſe pro illis, quos viſi eſtis de ſacro fonte ſuſcipere. Secunda ſententia eſt *Anchar. in dict. cap. debitum. n. 7.* requirentis in Patrino exceſſum quatuordecim annorum, quia in ea ætate eſt pubes, & poteſt eſſe pater.

Tertia tandem ſententia eſt *Navar. lib. 4. conſ. 2. 3. & 4. de cognat. ſpirit. in ſecunda edit.* quem ſequitur *Sanch. lib. 7. de matrim. diſp. 61. Dian. par. 10. tr. 16. & 6. Miſcell. reſol. 29. verſic. notandum eſt hic*. aſſerentis, quòd puer cujuſcunque ætatis poteſt eſſe patrinus, & cognationem ſpiritualem contrahere, dummodo habeat uſum rationis, & intendat facere, quod alij patrini faciunt, ſit doli capax, & poſſit peccare, ac ſe voto obligare: quia ſi iſta facere non poteſt, nec etiam contrahit cognationem ſpiritualem; unde *Hippolyt. in l. infans. ff. ad legem Cornel. de ſicar.* teſtatur ſe vidiſſe, & ſcire, quod multi infantes in 6. vel 7. anno plus doli, & malitiæ exercent hodie, quàm olim in 14. & 15. *Divus Gregor. in 4. Dialo. quem refert Divus Thomas in 4. diſt. 27. q. 2. a. 2.* ubi Sotus, aſſerit filium cujuſdam quinquennem, propter blaſphemiam arreptum à diabolo de ulnis patris in gehennam inferni; ergo ſi in tali ætate poteſt habere judicium ſufficiens ad ſe obligandum diabolo, poterit etiam ſe obligare Deo. Videas *Navar. l. cit. conſil. 2. n. 3. & ſeqq. Bonac. de impedim. matrim. q. 3. pun. 5. §. 2. n. 17. Barboſ. ad Trid ſeſſ. 24. cap 2. de reformat. matrim. n. 13.*

Hinc *Sanch. l. cit.* dicit, quod non deſideratur, ut Patrinus ætate excedat baptizatum, nec certa ætas præſcribitur in patrino, ut tale munus poſſit obire, & refert *Divum Thomam*, conſtituentem differentiam inter paternitatem legalem adoptionis, & ſpiritualem Sacramentorum Baptiſmi, & Confirmationis: quia paternitas ſpiritualis eſt quędam regeneratio in Chriſto, in quo non differt maſculus à fœmina, ſervus à libero, juvenis à ſene, & ideo indifferenter poteſt quilibet effici pater ſpiritualis alterius. Paternitas autem legalis tendit ad hæreditatis ſucceſſionem, & ad quandam ſubjectionem adoptati adoptanti; decet autem antiquiorem juveni ſubdi in cura rei familiaris, & ideo leges petunt adoptantem ſeniorem eſſe adoptato.

Concludimus ergo, quod tàm in baptiſmo, quàm in confirmatione non requiritur Major ætas in Patrino reſpectu baptizati, vel con-

confirmati, ut tenent *Sanch. l.cit. n.2. Navar. l.cit.* Non tamen mihi videtur decens, quod infãs adhibeatur ut patrinus adulti baptizati; eſſet enim tunc contra finem, & intentionem Eccleſiæ determinantis adhibitionem patrini in baptiſmo ſollemni, non enim infans poteſt inſtruere adultum in fide, docendo orationem Dominicam, ſymbolum fidei, numerum Sacramentorum, præcepta Decalogi, & Eccleſiæ, quod eſt munus Patrini *can. vos ante omnia.* 105. *de conſecrat. diſt.* 4. Unde in 2. Synodo Beneventan. Eminent. Card. Urſini ordinatur; quod Patrinus regularitèr non ſit minor decimo ſexto anno, & ſit ætate major confirmando.

QVÆRES II.

An Religioſi contrahant cognationem ſpiritualem ſuſcipiendo alios in baptiſmo, vel confirmatione?

PRohibitum reperitur Monachis & Abbatibus ſuſcipere in baptiſmo, vel confirmatione *can. placuit.* 16. *q.*1. *can. non licet.* & *can. Monachi. de cõſecrat. diſt.*4. idque ſub peccato mortali, *S. Gregor. Pap. l.*4. *epiſt.*40. tamen, ſi dicti religioſi ſuſciperent in baptiſmo, vel confirmatione contraherent cognationem ſpiritualem, quiã ſunt capaces dictæ cognationis, ità *Sanch. lib.*7. *de matri. diſp.*60. *num.*19. & 21. *Bonac. de impedim. matrim. q.*3. *pun.*5. §.2. *num.*23. Eſt contra *Nugnum* 3.*p. q.*67. *a.*8. Limitatur tamen, ſi dicti religioſi ad Epiſcopalem, vel Cardinalitiam dignitatem promoverētur. *Barboſ. ad Trid. ſeſſ.* 24. *cap.*2. *de reform. matrim. n.*12. *Dian. par.*9. *tr.*6. *reſol.* 32. *verſic. nulla tamen eſt difficultas.* Quod dictum eſt de Monachis, dicas etiam de Canonicis regularibus, qui nec etiam poſſunt eſſe patrini in baptiſmo. *Navar. lib.*3. *de ſtat. Monachor. conſil.* 10. & *alij relati à Dian. dicta reſolut.* 32. ubi habes oppoſitum tenentes.

Dicit tamen *Coninch. de Sacram. qu.*67. *art.*7. *n.*56. & *Chamerota de Sacram. tr.* 2. *cap.*4. *dub.*8. quod religioſi Mendicantes poſſunt eſſe patrini in Sacramento confirmationis, & baptiſmi, quia in *can. Monach. de conſecrat. diſt.*4. ſub nomine Monachorum ij tantùm intelligendi ſunt, qui ſolitudinem colunt, non autem religioſi Mendicantes, & Canonici regulares, qui paſſim cum laicis communicant. Oppoſitum tenet *Layman in Theol. moral. lib.*5. *tr* 2. *cap.* 9. *num.*3. Videas *Dian. par.* 3. *tr.*4. *de Sacram. reſol.*21. & *par.* 9. *tr.* 6. *reſol.* 32.

ubi inter alios refert *Quintanadvennam* probantem, religioſos omnes tàm mendicantes, quàm non mendicantes, & ſanctimoniales poſſe eſſe patrinos in baptiſmo abſque licentia, & peccato mortali; immo abſque peccato veniali; ſi aliqua cauſa exiſteret, puta ſi eſſet petitio, aut devotio parentum baptizandi, ob virtutem, ac egregiam religioſi famam: patriæ uſus, ſumptuum excuſatio: vel ſi non ità commodè inveniatur alius patrinus prole dignus, vel quid ſimile. Fatetur tamen citatus Doctor, quod licèt facultas, & licentia Ordinarij, vel Prælati regularis neceſſaria non ſit, niſi in religione prohibitio vigeat, tamen eſt expoſcenda talis licentia, ne Parocho aliquod nocumentum emergat, cui in Rituali, ac ſepè ex ſuæ Diœceſis Synodo indicitur, ne religioſos ad hoc munus admittat, quam licentiam libenter, & abſque ullo ſcrupulo, ex leviſſima cauſa poſſunt Ordinarii, ac Prælati concedere. Ita *Quintanadvennas.* Videas *Dian. dict. re. fol. 32.*

QUÆRES III.

An ad contrahendam cognationem ſpiritualem requiratur aliqua intentio in patrinis ultrà externam baptizati, vel confirmati ſuſceptionem?

Aliqui ultrà ſuſceptionem exigunt intentionem contrahendę paternitatis ſpiritualis, quia ex conſenſu oritur obligatio, & ſicut volens vovere, & non obligari, non aſtringitur (juxtà probabilem ſententiam) obligatione voti, ita pariter volens ſuſcipere puerum in baptiſmo, & nolens aſtringi vinculo paternitatis, non aſtringitur; ſicut procurator qui nomine alterius tenet in baptiſmo, non contrahit cognationem ſpiritualem, defectu intentionis, & tamen verè tenere intendit, ita tres *DD.* relati à *Sanch. lib 7. de matrim. diſp. 58. num. 2.* Alij dicunt, quod cõtrahitur cognatio ſpiritualis etiã ſi patrini non habeant intentionem illam contrahendi: ſufficit enim quod patrini ſuſcipiant, vel teneant puerum, quia quæ ſunt ex Eccleſiæ inſtituto, non pendẽt à ſubditorum intentione; unde ſicut affinitas, ex copula carnali abſque alia intentione, immo cũ violentia extorta, oritur, ita etiã cognatio ſpiritualis: quam ſententiam tenent *Galleg. & Ludov. Lop.*

Lop. relati à Sanch. l.cit.num.3.

Dicimus tamen, quod ad contrahendam talem cognationem non requiritur, quod ſuſceptor intendat cognationem contrahere, ſed ſolùm ſufficit, quod intendat efficere actum illum ſuſcipiendi, prout ab Eccleſia eſt inſtitutum; unde qui infantem materialiter ſuſcipit, & non animo obeundi munus ſuſceptoris ab Eccleſia ſtatutum, non contrahit talem cognationem; ſicut nec illam contrahit, qui puerum tenet, non tanquam patrinus, ſed ſolùm gratia majoris commoditatis, vel ne puer cadat, vel ut patrinum ſenem adjuvet. *Sanch. dict. diſp. 58. n. 4. & ſeq.*

Hinc reſolvitur, quòd ſi quis per errorem levaret filium Petri, exiſtimando ſe filium Pauli levare, non contrahit cognationem cum filio Pauli, quem defacto non levavit, contrahit tamen cognationem ſpiritualem cum filio Petri, quem defacto levavit, nam habuit intentionem levādi puerum illum, quem levavit: quod autem ſit filius Petri, & non Pauli per accidens ſe habet; nec in iſto caſu error circa perſonam impedit contractionem cognationis ſpiritualis, ſicut impedit, & dirimit matrimonium: quia matrimonium cum ſit contractus, non ſubſiſtit quando erratur circa ſubſtantiam rei volitæ; at cognatio ſpiritualis non habet rationē cōtractus, ſed poſito actu ſuſceptionis pueri cum intentione faciendi illum actū erga illum puerum, prout ab Eccleſia eſt inſtitutum, ſtatim naſcitur talis cognatio; ſicut ſi quis baptizaret filium Petri, putando ſe filium Pauli baptizare verè eſſet baptizatus dictus filius Petri, & contraheret cognationem ſpiritualem cum puero baptizato, patre, & matre illius, ergo idem dicendum in levante de Sacro Fonte. Eſt contra *Sanch. loc. cit. n. 7.* exiſtimantem verius eſſe, cognationem non contrahi, quia ad contrahendam talem cognationem requiritur ſcientia, & animus *cap. 2. de cogn. ſpirit. ubi Abb. num. 4. & Alex. de Nevo, nu. 6.* in caſu autem poſito iſta deſideratur, quia defacto levans non intendebat exercere actionem illam veri patrini erga hunc, quem de facto levavit. Sed hæc ratio ex noſtra ratione eliditur, & ſolum locum habet, quando quis eſſet talis voluntatis, quod nollet alium in baptiſmo ſuſcipere niſi filium Pauli, at ſi haberet voluntatem ſuſcipiendi non ita limitatam, licet in ipſo actu ſuſceptionis putaret illum eſſe filium Pauli, cum revera ſit filius Petri, contraheret cognationem cum dicto baptizato.

QVÆ-

QUÆRES IV.

An Vniverſitas, Senatus, &c. poſſit per Syndicum, vel Procuratorem ad id ſpecialem poteſtatem habentem, ſuſcipere infantem, ac cognationem ſpiritualem contrahere?

CErtum eſt, quod Univerſitas, Senatus, &c. non contrahit talem cognationem, quia perſona ficta eſt; ſolum dubium eſſe poteſt de ſingulis hominibus dictæ Univerſitatis, vel Senatus, an ipſi contrahant talem cognationem: & licet *Angelus*, & *Aufrerius* relati à *Sanch. lib. 7. diſp. 59. num.* 7. teneant, quod cenſetur contracta cognatio, quando talis actus eſt factus ante conctionem matrimonii, ſecus verò poſt, & *Abb. in cap. venienſ. nu.* 5. *de cognat. ſpirit.* affirmet, ſingulos de illa univerſitate contrahere cognationem ſpiritualem, quia diſpoſitio concepta in univerſitate, quando actus univerſitati competere nequit, reſolvitur in ſingulos illius univerſitatis, ne actus pereat, *cap. ſi ſententia. de ſent. excomm. in* 6. Tamen *Sanch.* cum aliis tenet, quod nec etiam ſinguli de univerſitate contrahunt talem cognationem, quia aliud eſt Univerſitas, aliud ſinguli univerſitatis. Dicerem tamen ego, quod in tali caſu, illi tantum qui ſunt de regimine Vniverſitatis, vel Senatus, & mãdatum ad ſuſcipiendum dederũt, contrahunt cognationem, non verò alii homines de univerſitate, quia tantũ illi conſenſum dederunt, juxtà ea, quæ tradit *Bart. in l. aut facta. §. nonnunquã. ſub num. 7. ff. de pœnis*; ſicut ſi quis honoris cauſa relinqueret Rempublicam aliquam tutricem ſui filii impuberis, ut factum tradit *Guttier. de tutel. p. 1. c. 17. n. 1.* non eſſent ſinguli homines illius Reipublicæ tutores honorarii, ſed tantùm illi, per quos Reſpublica regitur, & repræſentatur. Admiſſa tamẽ illorum ſententia, qui tenent, per procuratorem talem cognationem ſpiritualem contrahi non poſſe, quam veriorem dicit *Petr. Loriot. in l. 4. §. cognationis ſubſtantia. ff. de grad. affinit.* abſolutè dicendum eſt, quod nec Vniverſitas, nec ſinguli homines univerſitatis talem cognationem contrahunt, quando ſuſceptio fit per Syndicum, vel Procuratorem, quamvis oppoſitum de Vniverſitate teneat *Loriot. de grad. affinit. axiom. 33.*

QUÆ-

QUÆRES V.

Quinam ſunt effectus cognationis ſpiritualis?

PLures ſunt effectus talis cognationis, qui non in ſuccedẽdo verſantur, ſed in reverentia. Primus eſt nullum reddere matrimonium quando talis cognatio præcedit matrimonii contractionem, *cap. veniens. de cognat. ſpirit. Trid. ſeſſ. 24. cap. 2. de reformat. Sanch. lib. 7. diſp. 54. n. 3.* de quo effectu dictum eſt *in prima parte cap. 1. §. 1. diſp. 4.* Si verò cognatio ſpiritualis superveniat inter conjuges ſive ex ignorantia, ſive ex malitia, tunc matrimonium non diſſolvitur, nec ſunt ab invicem ſeparandi, nec alter alteri debitum debet ſubtrahere, niſi ad continentiam ſervandam poſſent induci: quia ſi ex ignorantia id factum eſt, eos ignorantia excuſare videtur: ſi ex malitia, eis ſua fraus non debet patrocinari, vel dolus; ſunt verba *tex. in cap. ſi vir. 2. de cognat. ſpirit.* ubi *gloſſ. verbo Debitum* dicit, quod ille, qui ſcienter cognationem ſpiritualem contraxit poſt matrimonium, poteſt ex hoc *text.* reddere, & exigere debitum, ſicut ille qui ignoranter cognationem contraxit, quã ſententiam ſequuntur multi relati à *Sanch. lib. 9. de matrim. diſp. 26. nu. 6.* quamvis ipſe *num. 7.* oppoſitam ſententiam ſuſtineat, & probabiliorem dicat, non quia in rigore iuris ità eſt, ſed quia talis opinio communitèr à Juriſperitis, & Theologis recipitur, reiecta opinione *Gloſſæ*, videas ipſum *loc. cit. & num. 8. ac diſp. 27.* Secundus effectus talis cognationis eſt dirimere ſponſalia prę̀cedentia, nam ſponſalia de futurò contracta non pariunt indiſſolubile vinculum, ſicut paritur per matrimonium, *Sanch. lib. 7. diſp. 54. num. 5.* Tertius effectus eſt, quod Pater Spiritualis non poteſt in ius vocari ſine venia; poteſt recuſari ne judicet in cauſa ſui filii ſpiritualis; non eſt teſtis idoneus, & omni exceptione maior: poteſt accuſare, & proſequi iniuriam; & non tenetur, niſi inquantum facere poteſt, *Surd. de alim. tit. 1. q. 11. num. 11. Petrus Loriot. in l. non facile. 4. §. cognationis ſubſtantia. ff. de gradib. affinit.* Quartus effectus eſt, quod filius ſpiritualis ita debet diligere Patrem ſpiritualem, ſicut carnalem, immò ſecundum aliquos, eſt diligendus, & præferendus patri carnali in exibitione reverentiæ, *Surd. loc. cit. nu. 9.* Quintus effectus eſt, quod Pater Spiritualis tenetur filium ſpiritua-

tualem alere quando talis filius non habet alimenta *Surd. loc.cit. num.5. & num. 25. circa finem.* Sextus effectus eſt, quod Pater Spiritualis admitti debet poſt agnatos,& cognatos ad ſucceſſionē excluſo fiſco, ut probat *Surd. loc.cit.num. 16. & ſeqq.* Et ſeptimus effectus eſt, quia maior iudicatur affinitas ſpiritualis, quā carnalis, & ideò quotidie Eccleſia diſpenſat adversùs carnalem cognationem, nunquam diſpenſat adversùs ſpiritualem, *Surd. d.q.11.num.13.*

QVÆRES VI.

An Mulier valeat tenere Virum in Sacramento Confirmationis?

DE hoc dubio fui tranſactis diebus interrogatus, ex eo quia,quædam Nobilis mulier intendebat in Confirmatione tenere puerum, ſaltem per procuratorem. Breviter dixi, quod de jure communi id non reperitur prohibitum, nam ex *cap. fin. de cognat.ſpirit. in 6.* & ex *can. non plures.de conſecrat.diſt.4.*habetur, quod tàm in Sacramento Baptiſmi, quàm in Sacramento Confirmationis unus vir, vel una mulier admittatur ad tenendum, deinde per *Trid.ſeſſ.24. cap.2. de reformat.*fuit ordinatum,quod in Sacramento Baptiſmi admittatur unus tantùm,ſive vir,ſive mulier, vel adſummum unus, & una, & in fine dict. *cap.final.& can. non plures*, dicitur, quod in Confirmatione id ipſum fiat, quod in Baptiſmo;qua ratione multi *DD.* tenent,quod etiam in Confirmatione poſſunt adhiberi duo patrini, ſcilicet unus vir, & una mulier, ut etiam dixi in *prima parte cap.1.§.1. diſp.4. qu.7. circa finē*, *videas Barboſ. ad Trid. loc. cit. n. 3.* qui licèt oppoſitum teneat, tamen refert *Tolet.& Sanch.* pro contraria ſententia. Cum igitur mulier poſſit in baptiſmo tenere infantem, poterit etiam in confirmatione tenere, niſi id aliquo jure Synodali reperiatur prohibitum,ut de facto prohibitum eſt per Synodum Neapolitanam mei Eminent. Dom. Cardinal. Cantelmi, & Beneventanam, idque ratione decentiæ.

Quamvis unus non poſſit in Confirmatione tenere ultra duos eadem die, ut habetur in Pontificali, tamen poteſt Epiſcopus permittere ut teneat ultra duos ſtantibus circumſtantijs, de quibus *Barboſ. l. cit. n.* 40. & in Benevent. Synod. 2. Eminent. Cardinal.Urſini in Appendice ordinatur, quod eadem die, ultra duos, vel tres non teneat.

QVÆ-

Digitized by Google

QUÆRES VII.

Quinam poteſt diſpenſare ad petendum debitum quando cognatio ſpiritualis eſt cotracta poſt matrimonium?

IN hoc quæſito non eſt immorandum, quia faciunt tradita ſupra in *cap.5.qu.ultim.*nam quæ dicta ſunt de affinitate contracta poſt matrimonium, dicuntur etiã de cognatione ſpirituali contracta poſt matrimonium, ut tradunt *DD.* ibi relati, quibus addo *Squillant. de privileg. Epiſcopor. p.3.cap.22.num.6.*ubi dicit, quod Epiſcopus diſpenſat cum coniuge ad petendum debitum, ſi contraxit cognationem ſpiritualem poſt contractum matrimonium.

Reliqua ad cognationem ſpiritualem pertinentia habes in *prima parte.cap.*1.§.1.*diſp.*4.

CAPUT SEPTIMUM

De Cognatione Legali.

COgnatio legalis eſt effectus adoptionis ex qua oritur, ſicut ex copula oritur affinitas; undè in præſenti de ipſa adoptione videndum.

Adoptio definitur: *eſt actus legitimus naturam imitans, quo quis aſſumitur in liberum alterius: Vel, eſt actus legitimus, per quem fit filius, aut nepos qui non eſt, pene naturam imitans, l. adoptionis. ff. de adopt.* Sed D.Thomas *in ſupplement.3.p.qu.57.ar.1.& in 4. diſt.42.qu.2.ar.1.* ſic definit: *eſt extraneæ perſonæ in filium, vel nepotem, et deinceps legitima aſſumptio*; quæ definitiones in idem coincidunt, *Sanch.lib 7. de matr. diſp.63.nu.1. Guttier. de matrim. cap.102.num.2. videas David. Doring. in Bibliot. Jure conſultor. verb. Adoptare num.*11. ubi multorum authorum definitiones ponit de adoptione.

Dicitur *extraneæ perſonæ*, ad denotandum, quod perſona, quæ adoptatur non debet eſſe ſub poteſtate adoptantis, nec ſub illius familia; adoptio enim perfecta ponit adoptatum ſub poteſtate adoptantis, cum prius ſub illius poteſtate non erat, & ideò perſona extranea reputabatur, ſive talis perſona ſit conſanguinea, ſive non; nam etiam filius quando non eſt ſub poteſtate patris, hæres extraneus dicitur, ad differentiam illius, qui in poteſtate

Digitized by Google

morientis eſt, qui dicitur hæres ſuus,& neceſſarius, *Inſtit.de hæred. qualit.& different.* Quamvis in alio ſenſu perſona extranea, etiam intelligatur illa, quæ non eſt de aſcendenti,aut deſcenden. ti linea, vel quæ nobis non attinet, in quo ſenſu intelligitur caſus de illo, qui promiſit certam pœnam, ſi rem in manum extraneam alienaret, quæ pœna committitur ſi alienat extra illos,qui ſub eius poteſtate ſunt, vel ſibi non attinent, *Angel. Aretin. in §.cęteri.Inſtit.de hæred.qualit. & differentia*. In præſenti autem, extraneus intelligitur non ſolùm qui nullo ſanguinis vinculo adoptanti iunctus eſt, ſed etiam omnes conſanguinei collaterales, vel deſcendentes, qui ſub poteſtate adoptare volentis non ſunt; ſiquidem àdoptio dupliciter fieri poteſt, ſcilicet ab extraneo, & ab aſcendente; ab extraneo dicitur facta quando fit ab illo, qui vel nullo ſanguinis vinculo adoptato iunctus eſt, vel illius collateralis cōſãguineus eſt, *Thad.Soac.in ti.de adop.§ adoptio. & §.ſed hodie.n.4.* ab aſcendenti dicitur facta,quãdo quis adoptatur ab Avo, vel Proavo paterno,aut materno, *Soac.loc. cit.n.6.* imò ſi adoptetur à patre: quia filius emancipatus poteſt à Patre adoptari,*l.41.ff.de adop.* Sed ſi ſemel fuit adoptatus,amplius adoptari non poteſt ab eodē, *l.qui liberatus.12.ff.de adop.*quæ limitatio licet reperiatur in dicta lege tamen neque in pandectis florētinis,neque in manuſcriptis reperitur,adduntur tamē ex *l.37. ff eod.*

Dicitur *in filium*, *vel nepotem*, *vel deinceps*, ad denotandum, quod non poteſt quis adoptari in fratrem, vel parentem, ſed ſolùm adoptari poteſt tanquam deſcendens; adoptio enim fuit à iure civili principalitèr inventa in ſolatium illorū, qui liberos non habebant, vel ſi habebant, erant tamen degeneres, improbi, aut debiles, atq; mala valetudine affecti, & hoc ne familiarum dignitas naturalis ſobolis penuria periret; qua ratione Aphricanus maior cum filium haberet minus bene valentem, & gignendis liberis parum idoneum, Pauli Æmilii filium adoptavit, qui poſtmodum ob deletam feliciter Chartaginem Aphricanus minor dictus fuit; ſimilitèr Auguſtus à Julio Cæſare; Tiberius ab Auguſto; Traianus à Nerva; Ælius Adrianus à Trajano; Antoninus ab Adriano, & Juſtinianus à Juſtino fuerunt adoptati; vel ut alij dicunt, Scipio Africanus, quia filios præter Corneliam Gracchorum matrem, non habebat,

Pau-

Pauli Æmilij filium adoptavit. Julius Cæſar, cum præter Juliam Pompejo nuptam, liberos nullos à quatuor uxoribus ſuſcepiſſet, ſororis filium Octavium adoptavit, qui & ipſe poſtea, cum liberos præter Juliam, nullos genuiſſet, Tiberium adoptavit. *Bodin. lib. 1. de Republ. cap. 4. n. 29.* Qui mos adoptãdi antiquiſſimus eſt, nam Moyſes à filia Pharaonis fuit adoptatus, ut teſtantur *Sacræ literæ Exod. 2.* & Theſeus Atenarum Rex ab Ægeo adoptatus fuit; nam antiquis ſapientibus talis modus acquirendi liberos neceſſarius viſus fuit, qua ratione *Plato lib. 9. de legi.* cõſtituit, ut qui plures maſculos filios haberet, teneretur omnes præter unũ, quem ſibi retineret, civibus, qui non habebant, & id poſtulantibus tradere.

Dicitur *legitima aſſumptio*, ad denotandum, quod adoptio eſt introducta de iure civili: nam licet apud alias gentes etiam uſurpata fuit quædam adoptionis ratio; tamen quia peculiarem quãdam, & civilem adoptandi formam Romani habuerunt, meritò adoptio ad jus civile refertur, ſicut & patria poteſtas, & teſtamenti factio *Vueſembec. in paratit. de adopt. num. 2.* & ideò in adoptione facienda ſervanda eſt forma à legibus præſcripta; non enim poteſt quis aſſumere; ideſt eligere alium in ſuum liberum, niſi prout à legibus reperitur definitum, itaut alitèr facta adoptio nullius efficaciæ, habetur niſi confirmetur à Principe, *l. adoptio. 38. ff. de adop.* pro maiori tamen intelligentia.

QUÆRES I.

Quotuplex eſt Adoptio?

ADoptio nomen generale eſt continens ſub ſe duas ſpecies, quarum altera ſimplicitèr Adoptio appellatur, & altera Arrogatio dicitur, *l. 1. ff. de adop.* Simplici adoptione adoptatur qui filius familias eſt; Arrogatione verò adoptatur, qui ſui juris eſt, *d. l. 1.* & arrogatio ita dicitur, quia is qui adoptat rogatur, an velit eum quem adoptaturus eſt, habere in filium, & is qui adoptatur, rogatur, an velit illum in patrem habere, *l. 2. ff. de adopt. Hoſtien. in ſumma in Rubric. de cognat. legal. num. 6. Cic. in orat. ad Pontific. pro domo ſua contra Clod. Sanch. lib. 7. de matrim. diſput. 63. num. 2. in fin.* Ex his autem duabus adoptionibus, Arrogatio habet perfectam naturam adoptionis, & ideò adoptio perfecta, etiam appellatur, ad differentiã ſimplicis adoptionis, quæ ado-

Digitized by Google

ptio imperfecta dicitur.

Adoptio perfecta, ſeu arrogatio definitur: *eſt actus legitimus naturam imitans, quo qui ſui juris eſt tranſit ſub poteſtate arrogantis authoritate Principis*. Adoptio imperfecta, ſeu ſimplex adoptio *eſt actus legitimus naturam imitans, quo qui ſui juris non eſt aſſumitur in liberum alterius imperio magiſtratus, Inſtit. de adoption. §. adoptio autem. l. 2. ff. de adopt.* Melius, & clarius deſcribitur adoptio hoc modo: *eſt actus legitimus, coram Iudice, aut legitimo Magiſtratu celebratus, quo filius familias cum conſenſu tacito, vel expreſſo patris ſui naturalis, tranſit in familiam, vel poteſtatem adoptantis ut ejus filius efficiatur*. Vel ut dicit *Bechſtad. in Coll. Jur. columb. c. 4. §. porrò adoptionis: eſt actus legitimus, per quem filia, aut filius, qui adhuc in patris naturalis, aut Aui paterni eſt poteſtate, cum conſenſu eorũdem reſpectivè ab Avo paterno, aut materno, vel extraneo, qui adoptandum octodecim annis præcedit, & ad generandum naturaliter potens eſt, coram ordinario Iudice, vel Magiſtratu, in filium cooptatur.*

Antiquitus per Prætorem efficiebatur adoptio, & per Populum arrogatio, *Aul. Gell. lib. 5. cap. 19.* Vndè ad celebrandam adoptionem, pater qui filium in ſua poteſtate habebat, ter illum mancipabat, ideſt fictè vendebat, qui deindè à tali emptore vindicabatur apud illum, quem legis actio erat, ideſt apud magiſtratum, & ità pater adoptivus dicebatur. Arrogatio verò alitèr efficiebatur, nam ille, qui ſui juris erat, poterat ſe in alienam poteſtatem tradere, ſed id ne temerè efficeretur proponebatur in Comitiis curiatis, ubi etiam Pontifices, ſcilicet Senatores, & ſacri Magiſtratus interveniebant, undè talis tranſitus in alienam familiam per populi rogationem fiebat, & verba rogationis hæc erant: *Velitis jubeatis, uti L. Valerius, L. Titio tam jure legeque filius ſiet, quam ſi ex eo patre, matreque familias ejus natus eſſet: utique ei vitæ, neciſque in eum poteſtas ſiet, uti pariendo filio eſt: hoc ita, ut dixi, ita vos Quirites rogo, Aul. Gell. loc. cit.* Quæ populi poteſtas fuit deinde in Principem translata, & ideo in *l. 2. ff. de adopt.* dicitur, quod *Principis authoritate adoptamus eos, qui ſui juris ſunt, quæ ſpecies adoptionis dicitur arrogatio.*

Erant autem Comitia curiata conventus populi, qui per Lictorẽ curiatim, ideſt tributim cogebantur, & ex generibus omniũ ſuffragium ferebatur, *Aul. Gell.*

noct.

Digitized by Google

noct. atticar. lib. 15. *cap.* 27. Pupillus autem, & mulier, quæ in poteſtate parentis erat, arrogari nõ poterat, quia tutoribus in pupillos non erat tanta authoritas, & poteſtas tributa, ut caput liberum fidei ſuæ commiſſum, alienæ ditioni ſubiicerent; cum fœminis verò nulla comitiorum communio erat, *Gell. lib.* 5. *cap.* 19. de qua ratione infra.

Hoc jus antiquum fuit per novum jus mutatum, nam iſte fictæ venditiones, & manumiſſiones filii non requiruntur, ſed pater, qui filium in adoptionem dare vult, ſcriptura interveniente, id judici inſinuare debet præſente filio, qui debet adoptari, & præſente adoptante, *l. fin. C. de adop.* Similitèr nunc loco populi, conſenſus principis requiritur in arrogatione, *l.* 2. *C. de adopt.* nec rogatur populus, ſed tam is, qui adoptat rogatur, ideſt interrogatur, an velit eum, quem adoptaturus eſt, juſtum ſibi filium eſſe; quam is qui adoptatur rogatur, an id fieri patiatur, *l.* 2. *ff. de adopt.* Vndè in arrogatione requiritur voluntas arrogatoris, & illius qui debet arrogari: in adoptione verò ſimplici, quando filius familias à patre familias datur in adoptionem, requiritur voluntas adoptantis, & eius qui adoptatur, ſaltèm tacita, & voluntas patris ſui *l. in adoptionib.* 5. *ff. de adopt.* nam jure antiquo, etiam per ſimplicem adoptionẽ adoptatus tranſibat ad aliam familiam, & ideo dicto filio dabatur licentia contradicendi, cum invitus non cogebatur ad aliam tranſire familiam *l. penult. C. de adopt.* quod jus per *Iuſtin. Imperat. in d. l. penult.* fuit mutatum, & patri naturali jus patriæ poteſtatis integrum reſervando, patri adoptivo id ademit, qua ratione adoptio ſimplex Imperfecta dicitur; nam patria poteſtas non transfunditur in adoptantem.

QUÆRES II.

Qui poſſunt adoptare?

ADoptio in ijs perſonis locum habet, in quibus, & natura poteſt habere, *l. adoptio.* 16. *ff. de adopt.* Vnde illi qui ſecundum naturam generare nõ poſſunt, nec etiam adoptare valent, qui verò ex accidenti generare non valent, adoptare poſſunt *l.* 2. §. *imperio magiſtratus. ff. de adopt.*, & ſic ſpadones adoptare poſſunt, quia ex accidenti generare non valent, caſtrati verò, & frigidi, quia à nativitate dicuntur nati cum impotentia ad generandum, ideo adoptare non valent *dict.* §. *imperio magi-*

ſtra-

ſtratus, *& l. arrogato.* 40. §. *fin. ff. de adopt. Inſtit. de adopt.* §. *ſed, & illud*. ubi gloſſa ponit differentiam inter Caſtratos, & Spadones; ſed melius *Anton. Auguſt. emendat. lib.* 4. *Jo: Hennequinus in notis ad Accurſium ad l.* 2. *ff. de adopt.*

Secundo regularitèr arrogare nõ poteſt qui eſt minor ſexaginta annis, quia iſte generare, & procreare filios valet, ideo magis procreationi filiorum ſtudere debet, quam ex aliena familia quẽquam redigere in ſuam poteſtatem *l. ſi pater familias.* 15. §. *fin. ubi* Jaſ. *n.* 3. *& l. nec ei.* 17. §. *& primum quidem. ff. de adopt. Aul. Gell. noct. acticar. lib.* 5. *cap.* 19. ibi: *ætas quoque ejus qui arrogare vult, an liberis potius gignundis idonea ſit*. Dixi quod minor ſexaginta annis regulariter arrogare non poteſt, quia id limitatur quando ratione morbi, aut valetudinis, aut alia juſta cauſa filios generare non poteſt, vel ſi conjunctam perſonam vellet arrogare, *l. ſi paterfamilias.* 15. §. *fin. ff. de adopt.*

Tertio minor natu majorem adoptare non poteſt *dict. l.* 15. §. *fin.* quia adoptio imitatur naturam, & pro monſtro eſt, ut filius major ſit, quam pater, ideo qui ſibi filium per adoptionem, vel arrogationem facere vult, debet plana pubertate dictur filium præcedere; Ideſt debet lum octodecim annis præcede *Inſtit. de adopt.* §. *minorem na l. arrogato.* 40. §. *non tantum c quis adoptat, ſed & cum arroga major debet eſſe eo, quem ſibi p arrogationem, vel per adoptione filium facit: & utique plena p bertate, Ideſt decem, & octo an eum præcedere debet. ff. de ado*

Quarto fœminæ arrogare n poſſunt, quia nec natural liberos in ſua poteſtate h bent; ex indulgentia tame Principis, ad ſolatium filiorun amiſſorum adoptare poſſunt *I ſtit. de adopt.* §. *fæmina quoqu* ſicut etiam in ſolatium filioru amiſſorum, poteſt Principis pe miſſu, Privignum ſuum in vicen legitimæ ſobolis obtinere, *l. m lierem.* 5. *C. de adopt.* Quamv enim Imperator Leo in ſua N vel. 27. omnibus omnino fœm nis, etiam virginibus, liberè, ſine Principis indulgentia, ad ptandi facultatem conceſſerit tamen id jure noſtro Iuſtinian prohibetur per cit. §. *fœminæ*, n quidem propterea, quod fœm ne non liceret in Comitio co ſiſtere, ut *Gell.* putat (ſiquidẽ adoptiones etiam ſine comiti ſiebant *Bodin. lib.* 1. *de Repub cap.* 4. *nu.* 29.) ſed potius, quia vitæ ac necis poteſtas eadẽ er

in

telligitur de arrogatione, nam adoptare poſſunt ex principis permiſſu, ſicut filia Pharaonis Moyſen adoptavit in filium Exod. 2. Unde Regina citra reſcriptum principis, cui ſubjecta eſt, non poteſt adoptare, ut Ludovicus Dux Andegavenſis, quo Regno Neapolitano potiretur, authoritate Pontificis à Regina Joanna (ob impudicitiam Lupa contumelioſè dicta) adoptatus fuit *Bodin. lib. 1. de Republ. cap. 5. num. 30.*

Quinto, nemo poteſt adoptare libertum alienum patrono nō conſentiente *l. ſi pater familias.* 15. §. *final. in fine*, *ff. de adopt. l.* 1. §. *nepos. ff. ſi à parente quis manumiſſus fuerit*; Similiter patronus non poteſt ſuum libertum adoptare, niſi aliquam idoneam cauſam præcibus addiderit, puta quia liberos non habet *l. cum eum.* 3. *C. de adopt.* & quando à patrono adoptatur non fit ingenuus, licet in familia arrogantis ingenuitatis jura conſequatur *l. eum qui.* 27. *ff. de ſtat. homin. l. ſciendum.* 32. *ff. de ritu nuptiar.*

Sexto Tutor, vel Curator, qui tutelam, vel curam alicujus adminiſtravit, non poteſt illum arrogare, ſi minor vigintiquinque annis ſit, qui arrogatur, ne fortè *l. nec ei.* 17. *ff. de adopt.* ſi tamen quis ſui privigni tutelam haberet, poterit ex principis reſcripto illum adoptare, *l. nonnunquam.* 32. *in fin. ff. de adopt.*

Septimo, qui unum, vel plures liberos naturales, vel adoptivos habet, non poteſt regulariter alium adoptare, ne aut illorum, quos ex juſtis nuptijs procreavit, diminuatur ſpes, quam unuſquiſque liberorum obſequio parat ſibi: aut qui adoptatus eſt minus percipiat, quàm dignum erat eum conſequi; cum cauſæ tamen cognitione permitti poteſt ut alium adoptet *l. nec ei.* 17. §. *præterea videndum. ff. de adopt.* Ratio eſt quia, ut ſupra dictum eſt, adoptio fuit à jure civili inventa in ſolatium illorum qui filios non habebant, vel ſi habebant, erant tamen degeneres, improbi, aut debiles, aut mala valetudine affecti, unde non debet quis plures arrogare niſi ex juſta cauſa, *l. ſi paterfamilias.* 15. §. *fin. in fin. ff. de adopt. Videas Guttier. in repetit.* §. *ſui. inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. n.* 162. *ampliat.* 3. *ubi dicit*, quod aut quis arrogavit ſciente Principe, quod arrogator filios naturales habebat, ac confirmante arrogationem, & tunc firma manet arroga-

rogatio, & talis filius arrogatus ſuccedit ſimul cum naturalibus. Aut adoptavit, cum haberet filios legitimos, & naturales, & tunc adoptio ſupervacanea eſt, & adoptatus non ſuccedit cum eis, quia Judex, cujus decreto facta fuit illa adoptio, non potuit præjudicare filijs natis, poterit tamen pater tali filio adoptato, quintam partem bonorum ſuorum legare, quam pro anima poterat diſtribuere. Apud Utopienſes verò indiſtinctè permittebatur adoptio, etiam ijs, qui plures habebant liberos legitimos, & naturales *Thom. Moro. lib.2. Vtop. Tholoſ. lib.10. Syntag. cap.6. de adopt. num.* 10. Apud illos enim is, qui aliam artem addiſcere vellet, quam paternam, dabatur in adoptionem illius familiæ, quæ artem illam exerceret.

Octavo, ille qui filium adoptivum emancipavit, vel in adoptionem dedit, nõ poteſt iterum illum adoptare, *l. adoptare*. 37. *ff. de adopt. idque odio lævitatis.*

Nono, qui eſt abſens neque adoptare, neque arrogare poteſt, quia ſolemnitas requiſita ad iſtos actus, non poteſt per aliũ præſtari *l. poſt mortem*. 25. §. *neque adoptare. ff. de adopt.*

Decimo, Religioſi profeſſi adoptare non poſſunt, quia propriam voluntatem non habent, & ſub poteſtate Superioris ſ *Angel. Aretin. in titul. de ad §. minorem*. Sacerdos verò ſe latis adoptare, & arrogare teſt, quia ſecundum natura filios generare valet, & illo ſua poteſtate habere; immo di quod ſi ſit minor ſexaginta an etiam poteſt arrogare, quia d eſt Sacerdos, non poteſt filios matrimonium habere; verùm unumquemque, ſed aliquem familia ſua Sacerdotem adop re poſſe tradit *Iuſt. Mejer. i Colleg. Argent. lib.* 7. *tit.* 7. *a de adopt.*

Vndecimo Spurius, vel fil naturalis à patre adoptari no poteſt *Dec. conſil.* 289. *n.* 9. *Lu vic. Roman. ſingul.* 627. *Alexa conſil.* 2. *num.* 16. *lib.* 1., & ca eſt in *l. legem C. de natural. lil ubi dicitur*: injuſta libidinum ſideria nullam de cætero niam, nullum arrogationum, adoptionum prætextum def dere debere; cum enim de ju prohibitum ſit ſpurium patri ſ cedere omni via, prohibitu etiam eſt per adoptionis viam patris ſucceſſionem cum adm ti. Hæc ſpurij adoptio nec Pr cipis authoritate fieri valet, tradit *Bald. conſil.* 267. *num. vol.* 1. niſi adjecta eſſet clauſu *de plenitudine poteſtatis, & certa ſcientia Tuſch. concl.* 2 *verb. Adoptare. num.* 5.

Ex his infertur, quod omnes alii præter enumeratos adoptare poſſunt. Vnde non ſolum extraneus, ſed etiam aſcendens adoptare poteſt, & ſic pater poteſt adoptare ſuum filium emancipatum, ut dictum eſt, ſicut etiam avus qui duos filios habet, & ex uno eorum habet nepotem, ſi vult nepotem quaſi ex altero natum adoptare, poterit hoc efficere, ſi illum emancipavit, & poſtea adoptavit, quia tunc avus venit quaſi extraneus, & non quaſi avus. *l. ſi paterfamilias. 15. §. qui duos filios. ff. de adopt.* Inſuper qui uxores non habent adoptare poſſunt ſibi filios, *l. & qui uxores. 30. ff. de adop.* & cecus etiã adoptare poteſt *l. etiã cecus. 9. ff. de adop ubi Bald.* Nec ſemper requiritur quod adoptans ſit ditior adoptato, quia ſi adoptantis vitæ ſobrietas clara ſit, vel affectio honeſta, nec incognita, permittitur talis adoptio *l. nec ei. 17. §. præterea videndum. in fine, ff. de adopt.*

QVÆRES III.

Qui poſsunt adoptari? Et in quem adoptari valent.

Non ſolum maſculi, ſed etiã fœminę ex reſcripto principis arrogari poſſunt *l. nam & fœminæ 21. ff. de adopt.* unde paterfamilias poteſt filiam in adoptionem dare; ſi verò fœmina ſit ſui juris non poteſt arrogari niſi ex reſcripto principis, *l. 8. C. de adopt.*, ſicut etiam jure antiquo feminæ, quæ in poteſtate parentum erant, arrogari non poterant *Aul. Gell. lib. 5. cap. 19.* filij familias poſſunt adoptari adoptione ſimplici: illi vero qui ſui juris ſunt arrogari valent, *l. 1. in fin. & l. 2. ff. de adopt.* idque ſive ſit pubes, ſive impubes *l. 2. Cod. de adopt. l. 32. & 33. ff. de adopt. Eſt contra Sanchez lib. 7. de matrim. diſp. 63. n. 2. in fine*, ubi dicit, quod infans adoptari poteſt, ſed non arrogari.

Verum tamen eſt, quod ille qui tutelam, vel curam alicujus adminiſtravit, non poteſt illum arrogare, ſi is qui arrogatur ſit minor viginti quinque annis, ne forte arrogationem faciat, ne rationes reddat *l. nec ei. 17. ff. de adopt.* poſſet tamen tutor pupillum arrogare, quãdo eſt ejus privignus *l. 32. §. 1. ff. de adopt.*, vel ei naturali cognatione cõjũgitur vel sãctiſſima affectione movetur aliàs non permittitur arrogatio, ne ſit in poteſtate tutorum, & finire tutelam, & ſubſtitutionem à parente factam extinguere *dict. l. nec ei. §. eorum dumtaxat.*

In arrogatione pupillorum plura requiruntur, nam requiri-

tur reſcriptum principis, quod impetratur mediante ſupplicatione, in qua eſt exprimenda idonea, & honeſta cauſa quare illum arrogare deſiderat. Secundo tale reſcriptum eſt præſentandum Præſidi, qui cum magna inquiſitione procedere debet, ut concedat arrogationem, nam vocare debet illos qui ſanguinis neceſſitudine pupillo junguntur, ut ipſi apud præſidem dicant, an talis adoptio ſit pupillo expediens, *l. 2. Cod. de adopt.* ſunt etiam excutiendæ facultates pupulli, & facultates illius qui vult adoptare, ut extimetur ex comparatione earum an ſalubris adoptio poſſit pupillo intelligi, quamvis interdum permittatur, ut pauperior, quando eſt probatæ vitæ, vel honeſta affectione movetur, poſſit arrogare ditiorem; prętcrea cujus vitæ ſit is, qui vult pupillum redigere in ſuam familiam: deinde cujus ætatis ſit adoptans, ut æſtimetur an melius ſit de liberis procreandis cum cogitare, quam ex aliena familia quemquam redigere in poteſtatem ſuam: videndum etiam eſt an adoptans habet, vel non habet liberos naturales, vel adoptivos, & ſi habet, videndum eſt an ſit expediens alium adoptare: & tādem arrogans pupillum debet ſatiſdare ſe reſtituturum bona

ipſa arrogatione finita per i tem impuberis illis, ad quo na pervenire debent, ut puta ſtitutis, vel alijs hæredibus, ſatisdatio ſi non fuerit appo datur eiſdem utilis actio co ipſum arrogantem, *l. nec ei. primum. cum alijs ſeqq. l. 1 aliter. l. his verbis. & l. hæ tem ſatisdatio. ff. de adopt. Cod. de adopt. l. cauſa cognita ff. de vulg. & pupill.*

Hinc patet quod licet i rogatione requiratur conſe arrogati, ut dictum eſt, tan quia pupillus non poteſt con ſum præbere, ſufficit conſe propinquorum pupilli, ve fantis, ſecundum ea quæ tra ſunt; ſed quando ad puberta venerit, poterit probare no pedire ſibi in poteſtatem i eſſe, & ſic petere à judice e cipationem *l. nonnumquam & l. 33. ff. de adopt.*

Infans poteſt à patre in ptionem dari *l. etiam infan 42. ff. de adopt.* ſed ſi pater ralis loqui non poſſit, alio ta modo, quam ſermone ma ſtum facere poſſit, velle ſe fi ſuum in adoptionem dare, p de confirmatur adoptio, ac re facta eſſet *l. ſi pater. 29. adopt.*

Non ſolum poteſt fieri ptio loco filiorum, ſed etia

co nepotum, quaſi ex filio, vel deinceps natus *l.adoptiones.43.ff. de adopt.* idq; etiam ſi adoptans filios non habeat, *leg. adoptare 37.ff.de adoption.*ſed quando quis adoptatur tanquam ex filio, quẽ habet, natus, requiritur cõſenſus filij *leg. cum Nepos.6.ff. de adopt.* non tamen requiritur conſenſus illorum quibus adoptatus agnaſcitur *leg.cum adoptio.fit.7.ff. de adoptionibus.* Quando autem filius conſentit dictæ adoptioni nepotis, tunc ſi filius erat in poteſtate, talis nepos non agnaſcitur avo, ut ſuus hæres, quia poſt mortem dicti avi remanet ſub poteſtate illius, qui quaſi ſuus pater per adoptionem erat;*leg.ſi quis nepotem. 10. ff. de adopt.* ſi verò filius non conſenſit adoptioni dicti nepotis,tunc mortuo avo, nepos non ponitur ſub poteſtate dicti filii, *l. ſi is qui filium. ff. de adopt.* In hoc tamen caſu eſt notandum, quod quando quis aliquem loco nepotis adoptavit ſine conſenſu filii, talis adoptio non nocet filio, ut dictum eſt, quia non fit ei ſuus hæres, tenet tamen talis adoptio, inquantum filio præmortuo, talis nepos fit ſuus hæres avo morienti, quia valuit adoptio quantum ad avum *Ant.Faber in Rat.ad dic.l. ſi is qui filium.*Quod intantum verum eſt, ut in tali caſu nepos ille rumperet teſtamentum avi ſi non inveniretur inſtitutus, *Faber in leg. ſi quis nepotem.ff.de adopt.* videas *Tholoſ.ſynt. jur. lib.10.c.6. Donell. lib.2. comment. jur ciuil. cap.22. de adopt.verſ.quarta cauſa.*

Hinc filius qui ex adoptivo naſcitur, nepotis adoptivi locum obtinet,*leg.ex adoptivo.27.ff.de adopt.*& talis nepos ex filio apud adoptiuum patrem conceptus, & natus, per emancipationem omnia jura perdit *leg..ſed, & nepos. 14.ff. cit. tit.* quia finita adoptione, finiuntur omnia jura provenientia ex ea,*l. in omni fere.13. ff.de adopt.*

Aduertas, quod ſi quis habet filium, & ex illo nepotem in ſua poteſtate, ſi emancipavit filium, vel in adoptionem alteri dedit,& deinde talem filium readoptavit, mortuo avo nepos in patris non revertitur poteſtatem,*leg.ſi pater filium.41.ff.de adopt.*

Aduertas inſuper,quod ſi quis habens nepotem ex filio, alium loco nepotis adoptavit, non acquiritur inter nepotes jus conſanguinitatis, niſi nepos ille fuiſſet adoptatus,ut etiam jure legis ſuus eſſet;quaſi ex tali filio natus. *l.ſi is qui nepotem 44.ff. de adopt.* dummodo conſenſus dicti filij interveniat in adoptione,ut dictum eſt ex *l. ſi quis nepotem.10.* & *leg. ſi is qui filium.11.ff.de adopt.*

Adoptari poteſt cæcus, quia iſte eſt capax adoptionis activæ, & paſſivę, *Bald.& Vacca in l. etiam cæcus.9.ff.de adopt.* quamuis enim iſte non videat, & ſic videtur quod non poſſit perfectè eligere, & conſentire, cum conſenſus non feratur in incognitum, tamen habet voluntatem, & iudicium, & ſic poteſt cõſentire, intelligere, & tam cautè agere, ne fallatur, *Bald.in dicta l.9.*

Adoptari etiam poteſt Gener à ſocero, ſed in tali caſu ſuadetur ſocero, ut filiam emancipet, quẽadmodum & ei, qui nurum adoptare uult, ſuadetur, ut filium emancipet. *l.per adoptionem.17.§.p.ff.de rit. nupt. Dauid Doring.in Bibliothec. iure conſult.verbo Adoptare.n.25.*

Privignus etiam adoptari valet à ſuo vitrico, ut ex reſcripto *Imp. Titi Antonini refert I C.Papinia. in leg. nonnunquam.32.§ p.ff. de adopt.* ubi adoptio ponitur pro arrogatione, quia privignus dicitur ſui juris per mortem patris, & ſic arrogari poteſt. Et quamuis *in l.nec ei 17.ff. de adopt.* dicatur, quod tutor ſuum pupillum arrogare non poteſt, tamen id limitatur, quando tutor eſſet etiam vitricus, nam tunc ex Principis reſcripto poteſt illum arrogare, quia veriſimile eſt, quod ſancta affectione id faciat, dicta *leg.nonnunquam,§.p.* ubi Cuia[...] fert aliquos ſibi perſuadent[...] dicta *l.pro Privignum*, legen[...] eſſe *Pupillum.*

Poteſt Avus adoptare Ne[...] ex uno filiorum ſuorum, q[...] natum ex altero, dummodo il[...] prius emancipet, & poſtea q[...] ex altero natum adoptet, *l[...] paterfamilias.15.§. qui duos.[...] adopt.* quamuis.n.per naturam poſſibile ſit, quod quis ex duo[...] filiis eundem habeat nepoten[...] adoptio imitetur naturam; ta[...] in tali caſu, avus non ado[...] talem nepotem, tanquam a[...] ſed tanquam quilibet extran[...] & ideo illum prius emancipa[...] *Ant.Faber. in Rational. in dict[...] ſi paterfamilias.§.qui duos.*

Qui vult aliquem in filium, nepotẽ adoptare, requiritur q[...] valeat talẽ voluntatem verbis [...]primere coram judice, quia li[...] pater naturalis mutus val[...] ſignis, nutu, vel ſcriptura ma[...]feſtare, ſe velle filium ſuum al[...] in adoptionem dare; adopt[...] tamen non poteſt ſuam volunt[...] adoptandi ſignis, vel nutibus, [...] ſcriptura manifeſtare, ſed nec[...]ſariò requiruntur verba Pri[...] quia adoptans debet rogare [...] interrogare, quod nutu fieri [...] poteſt, conſenſus.n.preſtari va[...] ſine verbis, petitio verò, & in[...]rogatio ſine verbis fieri non va[...]

Se

Secundò ; quia voluntas patris dantis in adoptionem eſt medium ſine quo non fieret adoptio ; voluntas verò ejus, qui accipit, petitque ſibi dari , eſt principium adoptionis ; media autem facilè ſuppleri poſſunt a Magiſtratu, quantum ad ſolemnitatem, dummodò non deſit ſubſtantia , quàm principium *Anton. Faber in Rat. in l. ſi pater. 29. verbo Pater naturalis. & in l. adoptio. 38. D. de adopt. David Doring. in Biblioth. jureconſult. verbo adoptare . n. 49.*

Adoptio non poteſt fieri per procuratorem, *Bart. in l. ita aut.* §. *geſſiſſe. D. de adminiſt: tutor. & in l. poſt mortem.* §. *neque. D. de adop.* Verùm ſi per reſcriptum impetretur adoptio , tunc videtur , quod per alium impetrari valet, per *tex. in l. 1. & l. univerſis . C. de precib. Imperat. offer.* ubi *gloſſ.* tenet, quod ea , quæ per procuratorem fieri non poſſunt, valent quando fiunt, ſi contra non opponatur, *Ludovic. Roman. conſ. 215. n. 3. & ſeqq.* In caſu autem poſito procurator nō veniret ut procurator, ſed ut ſupplicans, quod fieri poteſt , *d. l. 1. cum ſimilibus* , *C. de prec. Imperat. offeren. David Doring. l. cit. n. 42.*

QUÆRES IV.

An in qualibet adoptione tam perfecta , quam ſimplici Adoptatus ponitur ſub poteſtate adoptantis?

JUre antiquo per quamlibet adoptionem filius familias dicebatur, *gloſ. in* §. *ſed hodie. inſtit. de adopt. David Doring. in Bibliotheca jureconſultor. verb. adoptare n. 12. l. 1. D. de adopt. Gell. l. 5. cap. 19.* Hodie verò ex Juſtiniani conſtitutione, quando filius familias a patre naturali , extraneæ perſonæ in adoptionem datur , quæ dicitur ſimplex adoptio , jura patris naturalis non diſſolvuntur , nec quicquam ad patrem adoptivum tranſit , nec in poteſtate ejus eſt : quando verò pater naturalis dat filium ſuum in adoptionem avo , vel proavo materno ; aut (ſi ipſe pater eſt emancipatus) dat avo, vel proavo paterno, tunc quia in tali perſona aſcēdentis concurrunt naturalia , & civilia adoptionis jura , ideò ſub poteſtate dicti patris adoptivi ponitur , *inſtit. de adoptionib.* §. *ſed hodie. &* §. *ſi verò pater naturalis.* Per adoptionem verò perfectam, adoptatus in poteſtate adoptantis, ſeù arrogantis ponitur, *l. 2. in in fine, l. arrogato.* 40. *D. de adopt.*

QUÆ.

QUÆRES V.

Coram quo judice fieri poteſt adoptio?

Adoptio fieri debet coram judice competenti ad actus legitimos, *l.* 1. *&* ibi *Bald.C. de adopt.* alias ſi ſine judicis decreto, vel magiſtratus imperio fieret, nullius eſſet momenti, *Corne.cõſil.* 200.*n.*13.*vol.*1.*Card.Paris conſil.* 16.*nu.*20.*vol.*2. qua ratione, ſi aliquis per inſtrumentum, vel coram vicinis, aut honeſtis viris, reciperet aliquem in filium, & hic viciſſim illum ut patrem, non cenſetur adoptio, non inducitur cognatio legalis in ordine ad impediendum matrimonium, nec dicitur acquiſiviſſe jura filij adoptati, & ideo unus alteri ab inteſtato non ſuccedit, quia non eſt ſervata forma adoptionis, quę dat eſſe rei, *Decian. conſil.* 120.*nu.* 13 *vol.*3. *Iohan. Ferrar. in ſua pract.in act.reali in verbo jure dominij. n.* 55. Similiter adoptio non poteſt fieri coram Notario, niſi etiam ſit judex ordinarius, *leg. adoptio.* ubi *Bald. C. de adopt.* ad adoptionem tamen requiritur ſcriptura, *Gloſ.& DD.in leg. emancipatione. C. de fid. inſtrum.* & formula inſtrumenti adoptionis traditur a *Specul.lib.*4.*p.*4.*de cogn. legal. num.*3. *quæ eſt hæc: Titius volens legitimo actu adoptionis ad ſolatium eorum invento, qui liberos non habent, filium Ca filium ſibi dari, hæc ab ipſo petiit, qui præſentem, & volen filium in præſentia talis ju in adoptionem Titio contulit ternæ tamen poteſtatis omni naturali ſibi, & in ſe integr reſervato, cui quidem legitim tui auctoritatem præbuit d judex. &c.*

Olim quia per Conſularen gnitatem filius familias no berabatur a poteſtate patris terat paterfamilias dictum fi familias conſul, vel prætor, ipſummet filium emancipar in adoptionem dare, ut eſt expreſſus in *leg.ſi conſul.*3.*ff. adopt.* hodie verò quia per ſularem dignitatem liberat poteſtate patris, *l. final.* C. *curion.lib.*10.*Auth.conſtitut de dignitatib.* §.*generaliter.* non poteſt pater dictum fili in adoptionem dare, Pater quando eſt Conſul, vel pr poteſt apud ſe ſuum filiun milias in adoptionem dare *magiſtratum.* 4. *ff. de adopt.* dicitur, quod magiſtratus quē legis actio eſt, poteſt & ſuos apud ſe emancipare, & adoptionem dare; magiſt autem, apud quem legis acti intelligitur ille, qui plenan ordinariam jurisdictionē h apud quem experiri omni act adverſus unumquemq; poſſu

nec eſt neceſſe quod faciat talem actum adoptionis in loco ſuæ juriſdictionis, quia etiam apud præconſulem in ea provincia, quam ſortitus non eſt, adoptio fieri poteſt, *leg. emancipari. in fin. ff. de adopt.*

Quamvis autem conſul, prætor, vel pręſes poſſet apud ſemetipſum ſui emãcipationẽ approbare, ſicut etiam quando a ſuo patre alteri in adoptionem datur, poteſt talẽ actum approbare, ut dictum eſt, nunquam tamen permittendum eſt, quod conſul, Prætor, vel præſes poſſit apud ſemetipſum adoptare aliquem in filium, vel nepotem, quia poteſt quis ſe auctore in ſe ſtatuere; ſe auctore verò ſibi acquirere nemo poteſt, ſicut nec tutor ſe auctore ſibi ſtipulari valet, *leg. 1. ff. de aut. tutor.* Ratio hujus eſt, quia ſi conſuli, aut magiſtratui eſſet data talis poteſtas, ut apud ſemetipſum adoptare poſſet, facile ipſi erit, in rem ſuam mẽtiri adoptionem, ſecundum *Donell. lib. 2. Comm. jure ciuil. cap. 22. num. 50.* Verùm *Iuſtus Meier. in Coll. Arg. lib. 7. tit. 7. de adopt.* tenet etiam magiſtratũ apud ſe adoptare poſſe ex *tex. expreſſo in l. 2. ff. de offic. præſid.*

Adoptio fieri valet coram comite Palatino, ſi id ſpecialiter ei in diplomate fuerit conceſſum, ſicut etiam legitimatio filii naturalis, etiam ad feuda, coram Comite Palatino, habente in privilegio expreſſam poteſtatem legitimandi ad feuda, fieri poteſt *Paris conſil. 1. n. 76. lib. 2. Jul. Clar. § feudum qu. 82. n. 3.* apud Legatũ verò proconſulis non poteſt expediri adoptio, quia non habet plenam legis actionem, videas *David. Doring. in Bibliot. jureconſ. verbo adoptare. num. 33.*

Adoptandi mos apud Inſubres erat per tonſionem capilli, seù comæ factam per eum, qui adoptaret, *Paul. Diac. lib. 6. de geſtis Longobard. c. 15.* & in pleriſq; Caroli annalibus ſic ſcriptũ: legitur: *ut more Chriſtianorũ fidelium eius capillũ primus attonderat, & pater illi ſpiritualis exiſteret, Tholoſ. ſyntag. Iuris lib. 10. cap. 6. de adopt.* & alibi per præciſionem barbæ, *Aimonius lib. 1. hiſtor. c. 20. & lib. 4.* A Bellicoſis vero gentibus fiebat adoptio per arma, hoc eſt per traditionem equi, enſis, clypei, &c. ut patet *ex conſt. Theodorici Goth. Regis Romanorum*, ubi ad Regem Herulorum inter alia ſic ſcribit: *per arma filium fieri poſſe, grande inter gentes conſtat eſſe præconium* & paulò poſt ſubjungit: *ideo more gentium, & conditione virili filium te præſenti munere procreamus, ut competenter per arma naſcaris qui bellicoſus eſſe dignoſceris, damus quidem tibi equos, enſes, clypeos, & reliqua inſtrumenta bellorum, ſed*

quæ

quæ ſunt omnimodis fortiora, largimur tibi noſtra judicia. ſummus enim inter gentes eſſe crederis, qui Theodorici ſententia comprobaris. ſume itaq; arma, mihi, tibiq; profutura: adoptat te talis, de cuius gente tu potius formideris, &c. Caſſiodor. lib. 4. variar. c. 2. & lib. 8. c. 1.

Apud Romanos verò olim adoptio fiebat per æs, & libram, venditione imaginaria per tres emancipationes, & duas manumiſſiones in ſuis ſcilicet hæredibus maſculis, in fœminis verò, vel nepotibus unica mancipatio erat ſufficiens *Faber in Rationali ad l. ait prætor. 2. §. 1. ff. quod cũ eo, & t. 1. ad l. 2. in princ. ff. de adop.* Romulus. n. primus Legislator Romanorum non contentus poteſtatẽ vitæ, ac necis in liberos dediſſe patri, permiſit etiam terna venditione filii pecuniam quærere, majorem largitus poteſtatem patri in filium, quam hero in mancipium: ſeruus enim ſemel venditus, deinde libertatẽ adeptus, ſui juris remanet: filius verò a patre venditus, & poſtea liber factus, rurſum ſub poteſtate patris redigebatur, poſt tertiam verò venditionem a patris poteſtate eximebatur, quod per *leges 12. tabul.* fuit etiam approbatum; unde veteres Romani volentes habere tutum jus adoptionis, ita permiſerunt trinam

venditionem, ut ob id pat
turali jus omne revocandi
in poteſtatem, adimeretu
*dulph. Pratei. lib. vet. juriſpr
leg. 12. tab. cap. 3. Tholoſan. l
ſyntag. c. 8. de jure, & effect
poteſt. n. 12. unde Alciat. in l. p
§. quæ autem de alijs. C. de
ption.* ubi legitur: *Quæ autem
alijs adoptionibus diximus, ha
cimus etiam de ijs, qui ex Sab
ſenatus conſulto ex tribus m
fuerant ab extraneo adoptat*
gendũ aſſerit, *ex tribus m*
quia de patris naturalis ma
fiduciarij manũ tradebatur, c
inde in manũ, & poteſtatẽ a
vi parentis illũ dabat, & ide
fin. C. cit. t. dicitur, *quod veter
cuitus in adoptionibus, quæ pe
emancipationes, & duas man
ſiones in filijs, aut per unam e
cipationem in cæteris liberis
ſolebant, corrigentes, &c.*
cõtra Alciatum inſurgit *Con
lib. 2. cap. 15. num. 13.* ubi d
quod ibi eſt legendum *ex t
maribus*, idem tenet *Gothof.
apoſt. ad d. §. quæ autem de*
dicens, agi ibi de privilegio
qui tres mares liberos ſuſc
it. s. uni dato ſenatui curiæ
ratio contingeret & uni in
ptionem dato quarta bonorũ
ptionis ex ſenatus cõſulto S
niano deferretur, ſicut imp
arrogato ex conſtitutione

Ad

Adoptiones autem hodie efficiuntur apud magiſtratũ Ratio aſſignatur a *Bart. & Bald. in l.4.ff.de adopt.* quia in tali actu eſt a magiſtratu adhibenda cauſæ cognitio: ſed hæc ratio ab aliquibus nõ recipitur,& præſertim a *Io: Hennequino in notis ad Accurſivm* in dicta, *l.4.* qui probat, quod adoptio fieri debet coram Magiſtratu, ut talis actus adoptionis ſit teſtatior, & magis omnibus innoteſcat, idem dicit de arrogatione, quæ ex indulgẽtia Principis fit apud Præſidẽ, vel Prætorem, & rationem aſſignat, quia ad validitatem adoptionis ſatis eſt ſi inter ſe conſenſiant illi, inter quos adoptio contrahitur, & illi qui adoptandos dant, *leg.5.& 6.ff.de adopt.* ſicut donationes non alia de cauſa actis publicis inſinuari debent *l. donatio.& leg.data.C. de donat.* Manumiſſiones ſervorum,& emãcipationes liberorum eodem intuitu apud magiſtratum fieri debent *leg.1.& fin. C. de emancip.liberor.* ſicut etiam in contractione matrimonij ante Trid. ſatis erat conſenſus reciprocus contrahentium,ſed de facto,præſentia parochi requiritur,ut talis actus ſit teſtatior. Verùm a ſentẽtia *Bartoli, & Bald.* non recedo in arrogationibus, ubi cognitio cauſę requiritur,*l.ſi paterfamilias. §.fin.l.nec ei.17.§.& primum. cum alijs ſeqq.ff.de adopt.* ſolùm in ſimplici adoptione poſſet currere aliorum opinio; unde in arrogatione maior authoritas requiritur quàm in ſimplici adoptione; Quando arrogatio non eſt jure facta, poteſt a Principe confirmari mediante reſcripto,quod ęſtimationi judicum remittitur, qui debent vocare illos qui contradicunt,ideſt qui lædũtur in cõfirmatione adoptionis,ſi aliquod honeſtum habeãt intereſſe, quod prætendant, vel non ſimulata affectione videntur intereſſe velle, *leg.38.& 39.ff.de adopt.* non tamẽ eſt neceſſaria authoritas eorum, inter quos jura agnationis conſequuntur *leg.cum adoptio.7.ff. de adopt.* licet illis fiat etiam cognatus *l.23. ff. eod.* Hæc confirmatio eſt facienda a Principe, ad cuius dignitatem pertinet ne quid ſtatuat in alterius iniuriam *l.2.§.meritò.& §.ſi quis a Principe. ff.ne quid in loco publico,l.nec avus. 4.C.de emancip.* quod faceret, ſi adoptionem confirmaret non vocatis iis, qui ex ea confirmatione lædi poſſent. Præterea confirmatio adoptionis eſt contentioſę juriſdictionis, cum exigat cauſæ cognitionem, hęc autem plena eſſe non poteſt, niſi præſentibus, aut ſaltem vocatis

omnibus, quorum intereſt *Ant. Fab. in ration. ad leg. nam ita. ff. de adopt.* aliud tamen eſt, quando a principio fit adoptio, tũc enim nõ requiritur agnatorum, & cognatorum conſenſus, ſed tantum requiritur conſenſus illorum, qui ex adoptione ſuum hæredem ſunt habituri, puta ſi quis adoptaret aliquem in nepotem, vel quaſi ex filio, quem habet iam adoptatum, vel quaſi ex illo, quẽ naturaliter in ſua poteſtate habet, nam tunc dictus filius conſentire debet, ne ei adnaſcatur ſuus hæres ipſo invito *inſtit. de adopt.* §. *ſed ſi quis*; in alio verò caſu, conſenſus venientium ab inteſtato non requiritur in adoptione, quia iſti tempore adoptionis nullum ius habent in bonis adoptantis, & ita non læduntur, cum poſſit adoptans bona ſua in mare proijcere, ergo multo magis per actum civilem poteſt bona ſua ijs, quibus de neceſſitate non debentur auferre, & in alium transferre, ſi tamen adoptio de jure non teneat, & pater inſtituat talem filium adoptivum, vitiatur inſtitutio *Franc. Marc. deciſ. 883.*

QVÆRES VI.

Quare ad ſimplicem adoptio[n] ſufficit imperium magiſtrat[us] & ad arrogationem requiritur authoritas Principis?

IN arrogationẽ Principi[s au]thoritas dupliciter inter[veni]re poteſt, vel quia ipſe ex[ami]nat, & cognoſcit cauſas, vel per reſcriptũ arrogandi facu[ltatem] concedit, & cognitionem, ac [deter]minationẽ dicti actus alteri [iudi]ci ordinario committit, *l. 39. [ff. de] adopt. Piſo. Soac. in* §. *cum aute[m im]pubes. n. p. Inſtit. de adopt.*

Rationes autem quare [ar]rogatio eſt facienda author[itate] Principis, & ſic cum maio[ri so]lemnitate, ſimplex verò ad[optio] fieri poteſt coram quovis M[agi]ſtratu, apud quem eſt plena [legis] actio, iſtæ aſſignantur. Prima, [quia] ubi maius eſt periculum [ibi] cautius eſt agendum, *cap. [ubi] periculum. de elect. in 6.* ſed i[n ar]rogatione verſatur maius [pre]iudicium, cum arrogatus, q[ui est] ſui iuris, tranſeat in poteſt[atem] arrogãtis cũ omnibus ſuis b[onis] quod non eſt in adoptivo, [qui] poteſtati patris naturalis a[dhuc] ſubiectus remanet, *Inſt. de a[dopt.]* §. *ſed hodie* ideo cautius in ar[roga]tione procedendũ. Secunda r[atio]

ci

eſt quia in adoptione adeſt bonũ conſiliũ patris, quo providetur filio, nam pater dat filium in adoptionem: lex autem contenta eſt de tali conſilio patris, ideo contenta eſt ſola authoritate magiſtratus: in arrogatione verò tale conſilium patris non adeſt, quia arrogatur ille qui ſui iuris eſt, & ex eius voluntate fit arrogatio, *l. in adoptionibus 5. ff. de adopt.* ideo maior ſolemnitas exigitur. Tertia ratio eſt, quia in habentibus ſymbolum, vel ſimilitudinem facilis eſt tranſitus, cum ergo ille dicatur adoptari, qui eſt in poteſtate patris naturalis, & tranſire de eius poteſtate, in poteſtatem patris adoptantis, & ſic de una poteſtate in aliam, habeat ſimilitudinem, ideo facilis eſt tranſitus. Cæterum in arrogatione qui eſt ſui iuris trãſit in poteſtatem arrogatoris, & ſic de libero fit ſervus, ideo maior ſolemnitas requiritur.

Ex iſtis rationibus ſecundam tantum admittit, *Iaſ. in leg. ſi arrogator. ſub nu. 2. ff. de adopt.* nam prima ratio non poteſt locum habere jure Digeſtor. quia tali jure adoptatus, vel arrogatus tranſibat in poteſtatẽ adoptantis, vel arrogantis, & tamen tali jure arrogatio non poterat fieri, niſi authoritate ſolius Principis, & adoptio authoritate cuiuslibet magiſtratus: Tertia ratio nec etiã valet, quia facilius eſt, quem fieri monachum, & ſic de homine ſui juris trãſire in poteſtatem, quã de uno monaſterio trãſire ad aliud, & ſic de una poteſtate ad aliam. præterea per ſimplicẽ adoptionẽ nõ tollitur à poteſtate patris naturalis, & ſic non tranſit ad adoptiuum.

QVÆRES VII.

Quinam ſunt effectus Arrogationis, & Adoptionis?

PLures numerantur arrogationis effectus. Primus, & præcipuus illius effectus eſt, quod arrogatus tranſit in familiam, & poteſtatem arrogatoris una cum omnibus ſuis liberis, quos in ſua poteſtate habet, ſive ſint legitimi, & naturales, ſive arrogati, qui loco nepotum habentur, *l. 2. § fin. l. ſi paterfamilias. 15. l. arrogato. 40. ff. de adopt. Inſtit. de adopt. §. illud proprium*, ubi etiam ponitur exemplum de Imperatore Auguſto, qui non antea Tyberium adoptavit, quam is Germanicum adoptaſſet, ut protinus adoptione facta inciperet Germanicus Auguſti nepos eſſe. Vnde illi qui poſtliminio redeunt, vel qui in utero fuerunt cum eorum pater arrogaretur, ſimili modo in poteſtatem arrogatoris rediguntur dicta *leg. ſi paterfamilias* 15. Secundus effectus, qui ex jam po-

ſito naſcitur, eſt quod omnia bona dicti arrogati, tam quę habuit, quam quę acquirit poſt, tacito jure tranſeunt in patrem arrogantē, *leg. ſi paterfamilias. 15. ff. de adopt.* ſed hoc intelligitur eodē prorſus modo quo de filiofamilias dicitur reſpectu ſui patris familias legitimi, & naturalis, nam in peculio Caſtrenſi, vel quaſi, pater nihil habet; in peculio adventitio, pater habet tantum uſūfructum, in peculio verò profectitio, pater plenum ius habet; Ratio eſt quia in plurimis is qui arrogatur aſſimilatur ei qui ex legitimo matrimonio natus eſt. *Inſtit. de adopt. §. in plurimis autē.* Solùm quādo arrogatur impubes, vel pupillus debet arrogator cauere, & fideiuſſionē dare, quod ſi pupillus intra pupillarem ætatem deceſſerit, ipſe reſtituet illis, qui ſi adoptio facta nō eſſet, ad ſucceſſionem pupilli venturi eſſent, quicquid de patrimonio pupilli arrogati ad eum pervenit ratione dictę arrogationis *leg. impuberum. 2. C. de adoption.* tranſacta tamen tali ętate impuberi, ceſſat fideiuſſio, quia *tex. uult.* quod ſi intra pubertatē deceſſerit, teneatur reſtituere dicta bona *Inſt. de adopt. §. cum autem impubes.* Quamvis autem per arrogationē transferantur in arrogantē omnia jura arrogati, non tamen transferuntur jura generis, & ſanguinis naturalia, & ideo, quæ adoptato competunt tanquam de certo genere, non tranſeunt *Tbuſc. tom. p. verb. Adoptivi. concl. 216. n. 14.*

Advertas, quod licet filius arrogatus patri acquirat, ut dictum eſt, tamen ſi arrogatio non fuit jure facta, licet iuſto errore ductus exiſtimem d. arrogatum eſſe meum filiū, tamen ex re mea mihi non acquirit, quamvis aliud ſit in libero homine, qui bona fide ſervit; & ratio diverſitatis eſt, quia aſſiduè comparantur ſervi, & ideo bona fides, & ignorantia juuat, at nō tā facilis, & frequēs eſt arrogatio filiorū, ita expreſſe habetur in *l. iuſto errore ductus. 44. ff. de uſuca.*

Tertius effectus eſt, quod arrogator ſuccedit filio arrogato ab inteſtato *Inſt. de acquiſi. per arrogat.* Sicut e cōtra filius ſuccedit patri arroganti ab inteſtato cum cęteris filijs æqualiter *l. penult. & fin.* ubi *DD. C. de adopt.* Et excludit aſcendentes, & uxorem *Surd. de alim. tit. 2. qu. 15. num. 40.* imo quando in teſtamento eſt pręteritus, vel ſine cauſa exhæredatus, nō ſolū ſunt ei reſtituēda omnia bona ſua, quæ ad arrogatorem tranſtulit, ſed etiam eſt ei danda quarta pars bonorum arrogatoris *Inſtit. de adopt. §. item non aliter.* Dubium tamen faciūt *DD.* an ei debeatur quarta omniū

bo-

bonorum, an verò quarta illius portionis, quæ ei ab inteſtato debetur, de qua re egimus in prima parte *c.2.§.2.diſp.1.q.5.*per tractant *Marinus Montan. in tract.de hæredib.ab inteſt.venient. agendo de ſucceſſ. legitimorum nu. 7.in fine*, ubi dicit, quod non eſt quarta bonorũ, ſed illius portionis, quã arrogatus habere debebat, alias ſi plures naturales legitimos haberet arrogator, ſequeretur illos minus habituros fore, quod non eſt dicendum, *Piſo Soacius in tit. de adopt.* §. *cum autem impubes.num.*4. ubi etiam tradit quod, filius arrogatus non habet quærelam inofficioſi teſtamenti contra teſtamentum ipſius arrogatoris, quia pro conſequenda quarta datur ei conditio ex, *leg. Divi Pÿ*, & quando quis ad defuncti bona alio jure venire poteſt, ceſſat quærela inofficioſi teſtamenti *Inſtit.de inoffic. teſtam.* §.*tam autem naturales.idem tradit Angel Aret. in dicto* §.*tam autem naturales.* Verũ dicimus, quod arrogato competit quærela inofficioſi, ut etiam tradit Ill. *Verde in tit.de inoffic. teſt.n.*1772. *Surd.loc.cit ſub n.*40. ſicut quando adoptio fit poſt conditum teſtamentum, quia per adoptionem quaſi ſuus hæres teſtatori agnaſcitur, ſi fuerit præteritus, rumpit teſtamentum §.1.*Inſtit. quib.mod.teſtam.infir. David. Doring. in Biblioth.* jure *conſult.verb.adoptare.n.*76. Nec obſtat *tex.in leg. Papinianus.*8.§. *ſiquis impubes arrogatus.ff.de inoffic.teſtam.quia talis text.*procedit non in arrogatione, de qua nos in præſenti loquimur, ſed in ſimplici adoptione, cum ſit in voluntate patris adoptivi aliquid ei relinquere *l.penult.*§.*ſed ne artic.* C.*de adopt.*& etiam procedit in adoptione impuberis facta ab aſcendentibus, quia licet adoptatus tranſeat in illius poteſtatem, tamen non poteſt inquantum adoptatus (ſi præteritus eſt, aut exhæredatus) quærelare teſtamentum dicti patris adoptivi, quia poteſt petere quartam ex conſtitutione *Divi Pÿ, ut eſt caſus dictæ, l. Papinianus* 8. §.*ſi quis impubes ff. de inoffic. teſtament.* & ſic habet remedium ordinarium, ad quartam, quod remedium pro impuberibus arrogatis fuit introductum, *leg.1.*§. *ſi impuberi, ff.de colloc.bonor.*& ea ratione fuit introducta, ne arrogatus impubes ſine iuſta cauſa emancipetur, ut tradit Loriotus relatus a Marturino *Montano in tract.de hæredib.ab inteſt.venient.* agendo *de ſucceſſ.liberorum legitimorum tantum num.7.in fine.* Quando verò pubes in arrogationem ſe dedit, quia tranſit in po-

poteſtatem arrogatoris, de illius familia efficitur, jura ſuitatis conſequitur, ſuccedit cum alijs legitimis,& naturalibus,eiq; jure communi eſt debita legitima, prout filio legitimo, & naturali, ideo ſi pubes arrogatus præteritus fuit,dicit teſtamentum nullũ, *l.certum eſt* 8.*ff. de iniuſt.rupt.teſt. inſtit.quib.mod.teſtam.infirm.* §.1. & ſi exhæredatus ſit,agit de inofficioſo, ex *leg. ſi ſuſpecta* 29. §. *quoniam.ff.de inoffic.teſtam.Inſtit. de inoffic teſtam.§ tam autẽ.* inquo differât impubes arrogatus,Pubere, ita *Peregrin. de fideicomiſ.art.* 36.*nu.*41.*&* 42.ubi alios refert.

Circa iſtum effectum arrogationis videas quæ a nobis tradita ſunt in *prima parte cap.* 2.§. 2.*qu.*5.Advertas tamen, quod ſi quis non fuit arrogatus in filium, ſed in nepotem, & taliter arrogatus habeat patrem legitimum, & naturalem, ac matrem; tunc Pater legitimus, & naturalis, ac mater excludunt adoptantem a ſucceſſione inteſtati, ſecundum *Matteſyllan.de ſucceſſ.ab inteſt.*3. *membr.*2.*artic.principal.num*9.ſed æqualiter illos ſuccedere tenet *Bolognin.ibid. num.*12.

Quartus effectus arrogationis eſt, quod arrogator ſine cauſa filium arrogatum invitum emancipare non poteſt, & ſi id facit, tenetur ei quartam bonorum relinquere *Inſt.de adopt.*§. *item non aliter.* Filius autem non poteſt compellere patrem adoptiuum, ut ipſum emancipet, *leg. non poteſt.*31.*ff.de adopt.* niſi adoptatus ſit impubes, & factus pubes probaverit non expedire ſibi in poteſtate eſſe, *l.*32. *&* 33. *ff. de adopt.* Quarta autem iſta debita arrogato tranſmittitur jure ſuitatis, etiam ſi non ſit petita, nec adita, *Pyrrus Aurelinanen. de ſuitate num.*6.

Quintus effectus arrogationis eſt, quod per ipſam dignitas non minuitur, ſed augetur, unde Senator ſi a plebeio eſt adoptatus manet Senator, vel Senatoris filius, *leg.per adoptionem.*35.*ff.de adopt.* finita tamen patris adoptivi poteſtate, nullũ ex priſtino jure retinetur veſtigium, unde etiam patria dignitas quæſita per adoptionem,deponitur,*l.in omni ferè* 13.*ff. de adopt.* videas *David Doring. in Bibliothec.jureconſultor.verbo Adoptare.num.*66. ubi refert DD. aſſerentes filium per adoptionem non acquirere nobilitatem patris adoptivi, & DD.oppoſitum defendentes.Nos tamen defendimus, quod nobilitas, & privilegium adoptantis tranſit etiam in filiũ adoptatum, *leg. ſenatoris* 5. *& leg. liberos.* 10.*ff.de ſenator.leg.cum adoptionẽ. C.de Decurion.lib.*10.ubi privilegium

gium militis, ſeu decurionis ne torqueatur, tranſit etiam ad filios adoptivos, qui etiam poſſũt nomen, ac arma patris adoptantis aſſumere vide, *Franc. Marc. deciſ. 880. num. 2. & 3. ac q. 885. nu m. 1.*

Sextus effectus arrogationis eſt producere cognationẽ legalem, quæ eſt proximitas ex adoptione proveniens, ut dictum eſt in prima parte, unde arrogatus fit cognatus illis quibus agnaſcitur, illis vero quibus, non agnaſcitur, cognatus non fit, ideſt contrahit cognationem cum illis perſonis, cum quibus jura agnationis acquirit, *l. qui in adoptionẽ 23. ff. de adopt. l. non facile 4. §. in adoptionem, ff. de gradib. affinit.* agnaſcitur autem illis qui ſunt intra familiam arrogantis, ſeu ſub illius poteſtate, unde cum filijs arrogantis jura agnationis, & cognationis acquirit, cum matre verò, & uxore arrogantis, cognationem non contrahit, quia illis non agnaſcitur, cum ſint extra familiam arrogantis dicta, *leg. qui in adoptionem. 23.* ibi: *ideo ſi filium adoptavero, uxor mea illi matris loco non eſt; neq; enim agnaſcitur ei, propter quod nec ei cognata ſit.* loco tamen novercæ habetur, & ideo illam in vxorem ducere non poteſt, *leg. adoptivus. 14. ff. de rit. nupt.* unde in rigore cognatio legalis eſt duplex. Prima eſt in linea recta inter adoptantem, & adoptatum, ac adoptati deſcendentes. Secũda eſt in linea tranſverſali inter adoptatum, & filios carnales adoptantis, *leg. 4. §. in adoptionẽ. ff. de grad. affinit.* Tertia verò cognatio legalis, quæ eſt per modum cuiuſdam legalis affinitatis inter adoptãtem, & uxorem adoptati, vel inter adoptatum, & uxorem adoptantis, verè, & propriè cognatio legalis non eſt, quia in *l. qui. in adoptionẽ. 23. ff. de adoptionibus.* expreſsè dicitur, quod non contrahit cum uxore adoptantis cognationem. Sed quia cum illa matrimonium contrahere non poteſt, ideò poteſt dici, quod inter illos detur aliqua cognatio legalis minus propriè, in quo ſenſu intelligi debet id quod dixi in *prima parte cap. 1. §. 1. diſp. 5. in princip.* ubi cũ alijs enumeravi tres ſpecies cognationis legalis, expreſsè enim in *l. patris adoptivi. 7. ff. de in jus vocand.* dicitur, quod *ijs tantùm cognatus fit, quibus, & agnatus.* unde cognatio legalis per modũ cuiuſdã legalis affinitatis propriè non datur, ut clare habetur in *leg. nom facile. 4. §. in adoptionem,* ibi: *affinis autem ei omnino in ea familia nemo eſt, ff. de grad. affinit.*

Septimus effectus arrogationis eſt, quod arrogatus etiam de jure civili

civili non poteſt matrimonium contrahere cum illis, quibus agnaſcitur, dicta *leg. qui in adoptionem 23.ff.de adopt.*ſed hoc intelligitur durante patria poteſtate, prout dictum eſt in *prima parte cap.* 1.§.*1.diſp.*5. Vnde filiã ſororis adoptivæ poſſum in uxorem ducere, quia talis filia mihi cognata non eſt, quia mihi nón agnaſcitur, cum non ſit ſub poteſtate matris, quæ tantum mihi agnaſcitur per arrogationem, & ſic per adoptionem nemo fieri valet avunculus illius, cuius mater fuit arrogata, *leg. ſi qua mihi.*12.§.*fin.ff.de rit.nupt.* ſimiliter ſororem patris mei adoptivi poſſum ducere, quando non ſunt nati ab eodem patre, dicta *leg.ſi qua mihi* 12.§.*fin.* matrem tamen mei patris, adoptivi, aut materteram, aut nepotem ex filio uxorem ducere non poſſum, quandiu in familia patris adoptivi ſum, ſoluta tamen adoptione per emancipationem poſſum cum illis contrahere, *leg. quientiam.*55. *ff. de rit. nupt.*

Octavus effectus arrogationis eſt, quod arrogator poteſt filium arrogatum alteri in adoptionem dare, quia arrogatio imitatur naturam, & ſicut habens filium naturalem in poteſtate, poteſt illum in adoptionem alteri dare, ita etiam poteſt dare filium arrogatum, idem dicimus quando quis eſt adoptatus ab aliquo ex aſcendentibus *Inſtit.de adopt.*§.*in plurimis.*

Nonus effectus eſt, quod arrogatus licet mutet familiam patris naturalis, & fiat de familia arrogatoris, non tamen mutat patriam, & civitatem naturalem, ſed ultra illam acquirit civitatem, & patriam patris adoptivi, *leg.in adoptionem.7.C. de adopt.*& ita originis ſuæ adhuc munera ſubire poteſt, *Petr. Loriot. in leg.* 4.§.*in adoptionẽ datus.ff. de grad. affinit.* ſi tamẽ ab adoptivo patre emancipetur, non tantum filius, ſed etiam civis Civitatis, cuius per arrogationem factus fuerat eſſe deſinit, *l.* 16.*ff.ad municipal.* unde in adoptiva familia datus, vel ſuſceptus poteſt munera, & honores ſubire, non ſolum in patria ſui patris adoptivi, ſed etiam in patria originis paternæ, vel avi, *leg.* 15.§.*fin. & leg.* 17.§. *in adoptiva familia, ff. cit. tit.*adeoq; origo avi etiam quantum ad hoc attenditur

Decimus effectus eſt, quod arrogatus quamdiù eſt in poteſtate arrogatoris, non poteſt illum in jus vocare, niſi lis ſit de peculio Caſtrenſi, vel quaſi, nam tunc cauſa cognita permittitur ei, ut poſſit in jus vocare dictum patrem, *l. adoptivum.*8. *ff.* de

de in jus vocand. Parentes verò patris adoptivi impunè poteſt in jus vocare, quoniam iſti parentes eius non ſunt, cum iis tantùm cognatus fiat, quibus, & agnatus *leg. patris adoptivi. 7. ff. cit. tit.* Filius verò qui in adoptiva familia eſt non poteſt in jus vocare parentem ſuum naturalem, dicta *leg. adoptivum. 8.*

Vndecimus effectus eſt, quod pater adoptivus tenetur filiũ adoptiuũ alere, quia qui vult aliquẽ filium, vult etiam ſubire onera patris, interquæ eſt onus alendi; vt probat *Surd. de alim. tit. 1. q. 2.* Verum *Ang. Aret. in §. ſed ea omnia Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deferunt.* dicit, quod pater adoptiuus non tenetur alere filium niſi ipſi patri adoptivo operetur, vel niſi pater naturalis eſſet egenus. Sed hoc procedit in ſimplici adoptione, non in arrogatione, de qua nos in præſenti loquimur.

Decimus ſecundus effectus eſt, quod quando teſtator relinquit uxorẽ dominam, & uſufructuariã bonorum ſuorum, & hæredem inſtituit filium arrogatum, in tali caſu favore dicti filij, uſusfructus uxori relictus, reſtringitur ad alimenta tantùm, quia iſti ſuccedunt parentibus, ſicut ſi eſſent legitimi, & naturales, ut probat *Surd. de alim. tit. 2. q. 15. n. 36 & ſeqq.*

Decimus tertius eſt, quod arrogator poteſt facere ſubſtitutionẽ pupillarẽ filio arrogato, ſicut poteſt facere filio legitimo, & naturali, ſed hoc intelligitur non ſolum ad quartam, quam ex bonis arrogatoris conſequitur, ut loquitur *tex. in leg. ſi arrogator. 22. ff. de adopt.* ſed etiam poteſt ſubſtituere ad omnia bona, quæ ad arrogatum pervenerunt ex beneficio arrogatoris, ut expreſsè habetur in *leg. ſed. ſi plures. 10. §. in arrogato. ff. de vulg. & pupillar.* Non tamen poteſt pupillum per fideicommiſſum gravare, dicta *leg. ſi arrogator.*

Decimus quartus effectus eſt, quod filius arrogatus ad ſimilitudinẽ filij legitimi, & naturalis impedit bonorũ publicationem, dũmodo adoptio non ſit facta in fraudem imminentis confiſcationis *leg. ultim. §. ex bonis. ff. de bonis damnator. Tiraquell. in leg. ſi unquam. verbo ſuſceperit liberos. n. 20. C. de revocand. donat. Surd. loc. cit. n 40. Peregr. de jure fiſci lib. 5. tit. 1. num. 146.*

Alij effectus arrogationis videri poſſunt apud *Tiraquell. l. cit. num. 2. & ſeqq.* ubi etiam habes in quibus diſconvenit arrogatus à filio legitimo, & naturali, quod deſervit ad explicationem *tex. in §. in plurimis autẽ caufis aſſimilatur is, qui adoptatus, vel arrogatus*

eſt ei, qui ex legitimo matrimonio natus eſt, *Inſt.de adopt.*ſed de hoc in ſequenti quæſito.

Simplicis verò adoptionis effectus non ſunt illimet, qui numerati ſunt pro adoptione perfecta,ſed unum tantũ effectũ habet talis adoptio, qui eſt in ordine ad ſucceſſionem ab inteſtato, inquantum adoptatus ab extraneo poteſt patri adoptanti ab inteſtato ſuccedere,ſed non contra teſtamentum *Inſtit. de adopt.* §.*ſed hodie*, *leg.cum in adoptivis.* 10.§.*ſed ſiquidem*,*C. de adoption.* de qua ſucceſſione videas quæ dicta ſunt in *prima parte*, ubi multa alia habẽtur de adoptione, præſertim in *cap.* 1.§.1. *diſp.*5.§. 3.*diſp.*1.*q.*1 *&* 5. *&* *c.*2.§.2.*diſp.* 1.*qu.*5.

QUÆRES VIII.

In quo differunt filij adoptivi a filijs legitimis, & naturalibus.

EX dictis in præcedenti quæſito patet,quod filij adoptati adoptione perfecta in multis conveniunt cum filijs legitimis, & naturalibus, ſed quia adoptio non eſt natura, ſed imitatur naturam, ideo in multis etiam differunt a filijs legitimis, & naturalibus.

Primò, differunt, quia adoptio non facit, ut donatio revocetur per ſupervenientiam liberorum adoptivorum, ſicut facit nativitas filiorum legitimorum, & naturalium: quia eſſet in poteſtate donantis, jus alteri quæſitum auferendi per adoptionem, & ſic facillimè diſpoſitioni legis fraus fieri poſſet, ſi admitterẽtur adoptivi *Dec. conſil.* 399. *num.*4. *Tiraquell.in l. ſi unquam. verbo ſuſceperit liberos. num.* 2. *C. de revocand.donat.*Hoc tamen verum eſt quando filius adoptatur poſt donationem iam perfectam;quia, ſi pater tempore donationis iam habebat filios adoptivos, ſed falso rumore deceptus,mortuos putabat,quos tamen poſtea compertum eſt vivere, tunc dicti filij includuntur ſub diſpoſitione dictæ *l. ſi unquam Tiraq. ibid.nu.* 22.;*unde Raynut. in l. Gallus.*§.*& quid ſi tantum*, *ff. de liber. & poſt.* dicit, quod filij iam ante teſtamentum a filio adoptati, faciunt deficere ſubſtitutionem, ſi filius ipſe ſine liberis deceſſerit, licet id non faciant poſtea adoptati. Sed hoc intelligo verum,quando tempore ſubſtitutionis filius habebat filios adoptivos, & teſtator de hoc ſcientiam habebat, & ſubſtitutionem ſub illa conditione fecit, alias eſſet in poteſtate hæredis, adoptando ſibi filios, fidei-

fideicommiſſum eludere, & fideicommiſſarium excludere. Similiter differentia poſita limitatur, quando adoptio fuiſſet facta inſtinctu, ſive rogatu, vel ad inſtantiam ipſius donatarij, vel ſubſtituti, *Hippol de Marſil.ſingu.350.*

Secundo differunt, quia latius extenditur prohibitio nuptiarũ inter naturales, quam adoptivos *Inſtitut.de nupt.§.2.*

Tertio differunt, quia adoptivus tantũ habet jus agnationis, non etiam jus ſanguinis, cum utrunque habeat naturalis, *l. qui in adoptionem.23.ff. de adop.*

Quarto differunt, quia adoptivus vacationem tutelæ, aut aliorum munerum non præſtat, quæ prǫſtat naturalis *Inſtit.de excuſ.tut.in prin.Decius cõſ.399.n.4.*

Quinto differunt, quia in hac cõditione, *ſi liberos reliquerit*, vel *ſi liberos habuerit* non comprehẽdũtur adoptivi *l.ſi ita.53.§.is, cui in tempus liberorum tertia pars relicta eſt: utique non poterit adoptando tertiam partem conſequi.ff. de legat.2.*

Sexto differunt, quia naturales emancipati habent bonorum poſſeſſionem, *unde liberi*, quam poſt emancipationẽ non habent adoptivi *Inſtitut. de hæredit. quæ ab inteſt. defer. §. emancipati autem. & §. minus ergo juris.*

Septimo differunt, quia filius legitimus, & naturalis in poteſtate, vel emancipatus, ſi ſit à patre præteritus, habet bonorum poſſeſſionem contra tabulas de jure prætorio: adoptivi verò filij, ſi a patre adoptivo ſint emancipati, non habent bonorum poſſeſſionem contra tabulas quando a dicto patre ſunt præteriti in teſtamento; quia non ſunt amplius in numero liberorum eius, unde ſicut poſt emancipationem nõ poſũt ab inteſtato venire ad bona patris adoptivi, ita nec admitti debent contra tabulas teſtamenti *Inſt.de hæredit.quæ ab inteſt.defer.§.eadem hæc obſervãtur.*

Octavo differunt quia naturales emãcipati poſſunt etiam ſuccedere ex latere, per bonorum poſſeſſionem, *unde cognati:* adoptivi verò poſtquam emancipati fuerint, non ita ſuccedere valent, *l.capitis diminutione.3.ff.unde cog.*

Nono differunt, quia pater naturalis filium emancipatum vel in adoptionem datum rurſus poteſt adoptare, imò in adoptionem a patre datus, diſſoluta poſtmodum adoptione, revertitur ad patrem ſuum ipſo jure. *leg.10.§.ſi verò pater. in fin. C. de adopt.* Filium verò adoptivum, quem pater adoptivus emancipavit, vel alij in adoptionem dedit, rurſus adoptare non poteſt, *leg.adoptare.37.ff.de adopt.*

Decimo differunt, quia pater naturalis poteſt pupillariter ſubſtituere ſuo filio naturali non ſolum in bonis ab ipſo relictis, ſed in omnibus bonis pupilli. Subſtitutio verò facta ab arrogatore non trahitur niſi ad bona arrogatoris, & ad acquiſita impuberi beneficio arrogatoris, *l.ſed ſi plures.*10. §.*ad ſubſtitutos pupillares. & §.in arrogato.D.de vulgar.*

Undecimo differunt, quia in Emphyteuſi quęſita pro ſe,& filiis, veniunt filii naturales, non adoptivi, *Specul.lib.4.p. 3. de Emphyteuſ. num.*88.*Tiraquell.in l.ſi vnquam.verbo ſuſceperit liberos. n.*1. *C.de revocand. donat.* Quod tamen fallit, quando verbum *Filii* non poteſt verificari, niſi in adoptivo, ut eſt ſi concedatur alicui pro ſe, & filiis, qui tamen eſſet talis, ut generare non poſſet, *gloſ. in l.ſi quis poſthumos. 9.* ubi *Bald. Alexand.&* I*mol. D.de liberis, & poſth.*Similiter fallit, ſi ad inſtantiam concedentis fierent filii adoptivi, *Hippol. de Marſil. ſingul.*350.

Duodecimo differunt,quia filii naturales habent jus protimiſeos, adoptivi verò non, quia non ſunt verè, & propriè liberi, ſed per fictionem,nec ſunt de genere, & familia venditoris, nec per eos ſplendor, & dignitas familiæ conſervatur,*Tiraquell.de utr.retr.*§.1.*gloſ.8.n. 16.& ſeq.*

Decimotertio ſecundum aliquos differunt, quia conſtitutio quæ auxit legitimam filiorum legitimorum, & naturalium, non comprehendit filium adoptivum, *Tiraquel. in dicta l.ſi unquam. verbo ſuſceperit liberos.num.* 5. *& de iur.primogen.q.84. n.9.* quamvis multi oppoſitum teneant. Aliæ differentiæ videri poſſunt apud *David. Doringium in Biblioth.Jureconſultor.verbo Adoptare.*

Ex dictis infertur,quod Adoptatus, vel arrogatus minus juris videtur habere, quam baſtardus legitimatus, quia in baſtardo legitimato concurrit veritas, & fictio,in adoptato ſola fictio concurrit, & ideo valet argumentum, maſculus legitimatus in conditione, vel ſtatuto excludente fœminas legitimas, & naturales nō admittitur,ergo nec adoptatus;*Tuſc.prac.cōcl.216.verb. Adopt.n.5.vol.1.* Similiter filius adoptivus occidens patrem adoptivum, vel matrem non tenetur pœna ordinaria parricidii, quia ratio vinculi naturalis, & ſanguinis ceſſat in filio adoptivo, qui dicitur filius fictè, & non verè,ac propriè *Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic.cent.4.caſu 356.num.16.Farinac.in prax. crim. p. 4. tit.14.q. 120.ſect.5. n. 163.* puniendus tamen eſſet extraordinariè, & quidem

dem majori pœna, quam ſimplex homicida, propter enormem ingratitudinem illatam ei, qui ipſum in familiam ſuam aſſumere, & ad bonorum poſſeſſionem admittere dignatus eſt, *Decian. in pract. crim. lib.9. cap. 9. de parricid.num.5.*

Quamvis autem majorem prerogativam habeant filii legitimi, & naturales, quam adoptivi, ut ex dictis liquet, perſuaſum tamen habuit Imperator Hadrianus, adoptivos filios prȩferendos eſſe naturalibus, ea forſan ratione, quia præſtantiores tantùm in filios adoptantur, filios.n.aut natura ſuſcipimus, aut electione, in natura autem caſus eſt, in electione judicium, & multoties natura pœnitendos plerumque liberos dat parentibus. Unde olim Imperatores, Reges, ac Principes optimum, ac fortiſſimum quemque ſibi adoptabant, vel arrogabant. Sic Imperator Hadrianus Trajani arrogatione Imperij Romani Principatum eſt adeptus, deinde Hadrianus non modò Antoninum Pium adoptavit, ſed etiam effecit, vt Pius Philoſophum, Principum decus adoptaret, nè ab optimis Principibus Imperium deſereretur: cum igitur hic filium Commodum, ad Imperii dedecus natum ſuſcepiſſet, aliū, qui deinde eſſet in Imperio, ſibi adoptare decreverat, niſi ab amicis revocaretur, propterea quod nemo ferè filios, ſi legitimos juſto connubio ſuſtuliſſet, adoptare ſolebat, *Bodin.lib.p. de Republ. c.4.de patr. poteſt. n.30.* Unde Theodoricus Gothorum Rex adoptans in filium Regem Herulorum inter cætera apud *Caſſiod. lib.4. Epiſt. 2.* ſcribit: *Per arma poſſe fieri filium, grande inter gentes conſtat eſſe præconium: quia non eſt dignus adoptari, niſi qui fortiſſimus meretur agnoſci: in ſobole frequenter fallimur. Ignavi autem eſſe neſciunt, quos judicia pepererunt. Ii.n.gratiam non de natura, ſed de ſolis meritis habent, quando animi vinculo obligantur extranei, &c. Tholoſ. Syntag. lib. 10.cap.6. de adopt. n. 3.* Hæc quidem de adoptionibus, & legali cognatione commemoraſſe ſufficiant, ne tedio lectorem afficiam. Unde cum Dei laude ſit.

Finis Secundæ Partis.

TRA-

TRACTATUS
DE GRADIBUS COGNATIONUM.

AUTHORE

REVER. D. MATTHÆO-JANUARIO
SIBILIA, Neapolitano,

S. T. D., & V. I. Publico Interprete.

PARS TERTIA.

HÆC eſt ultima pars hujus tractatus, in qua de modo numerandi gradus conſanguinitatis, & affinitatis, tam de jure Canonico, quam Civili agendum eſt; ſed quia talis numeratio fieri non valet, niſi à numerante conſtruatur arbor conſanguinitatis, vel affinitatis, nec non diſtinguantur lineæ, ideo ante omnia de tali arbore, ac lineis videndum clara, & aperta, quamvis non erudita loqutione, juxta illud tritum proverbium commemoratum à *Gellio lib. 12. cap. 5. Indoctius, rudiuſque quodammodo loquere, & apertius, ac clarius fare.* Sit ergo.

CAPUT PRIMUM
De Arbore Conſanguinitatis.

INventor arboris conſaguinitatis fuit Imperator Juſtinianus, ut tradunt Præpoſitus, Card. Florent. & alii apud *Oliver. Text. de gradib. cognat. q. p. n.* 1. & cauſa inventionis talis arboris fuit, ut adoleſcentes, perfectiſſimam gradvum doctrinam poſſent habere oculorum inſpectione, quia veritas magis hominum animis infigitur per inſpectionem ocularem, quam per aures tantum; unde arbor iſta difinitur: *Eſt dilucida quædam demonſtratio, qua perſo-*

perſonarum gradus , cognationis proximitas, & diſtantia, ob oculos ponitur, ita *Hoſtien. in tit. de conſang. & affinit. §. qualiter arbor.*

Dicunt aliqui, quod arbor iſta conſanguinitatis eſt duplex, una Civilis, alia Canonica. Civilis arbor ad leges civiles pertinet, quę proximitate graduum obſervata, tutelas, & ſucceſſiones deferunt. Canonica arbor fuit à ſacris canonibus inventa pro generatione computanda, nuptiis permittendis, vel interdicendis, *Can. ad ſedem. 35. q. 5.* Verum tamen eſt quod eodem modo formatur arbor civilis, & canonica, & ſolum differẽtia habetur in graduũ computatione, & numeratione, unde eadem arbor Ciuilis quoad lineas, & cellulas perſonarum deſervit pro canoniſtis, qui tamen non numerant gradus in linea collaterali, ut numerantur à Civiliſtis, nam de jure civili in linea collaterali ſingulæ perſonę, ſtipite dempto, ſingulos gradus conſtituunt: de jure verò canonico, ſemper duæ perſonæ lineæ æqualis pro uno gradu numerantur, & duo gradus legales, unum canonicum conſtituunt, ut infra patebit. Interim.

QUÆRES I.

Quæ in arbore Conſaguinitatis conſideranda ſunt?

QUatuor potiſſimum conſiderantur. ſ. ſtipes, linea, Ordo, & Gradus. Stipes hic intelligitur illa perſona, à qua omnes aliæ perſonæ de quarum cognatione, & propinquitate quæritur originem trahunt, & talis ſtipes non venit in computatione perſonarum ad conſtituendum gradum.

Linea eſt collectio perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium diverſos gradus continens, & numeros diſtinguens, *Carolus de Roſa ad conſuetudinem ſiquis, vel ſiqua num. 352.* Ordo hic ſumitur pro habitudine, & reſpectu perſonarum in lineis contentarum ad invicem, & licet duæ ſint lineæ, ut infra dicemus, una videlicet recta, & altera tranſverſalis, ſeu collateralis, tamen perſonæ conſtituentes dictas lineas poſſunt triplicem reſpectum ad invicem habere; ideo triplex eſt Ordo primus eſt ordo Superiorũ, ſecundus inferiorum, & tertius ex tranſverſo, ſeu à latere, *l. p. D. de gradib. affinit.* Ordo Superiorum eſt reſpectus, & habitudo perſonarum generantium reſpectu

ctu genitorum, unde dicuntur eſſe in Ordine Superiori omnes illæ perſonæ à quibus ille de cujus cognatione quæſtio eſt deſcendit *d.l.* 1. Ordo inferiorum eſt habitudo, & reſpectus perſonarum genitarum, reſpectu generantium, unde omnes perſonæ ab uno ſtipite deſcendentes reſpectu illius dicũtur eſſe in ordine inferiori, *d. l.* 1. Ordo tranſverſalium eſt habitudo, & reſpectus perſonarum quæ directo ſibi invicem generationis principium non dederunt, ſed aliorsũ deflectũt, licet ab eodem ſanguine deſcendant, *l. Juriſconſultus. D. de grad. affinit.* Unde perſonæ, quæ ab eodem ſtipite deſcendunt, & inter ſe non habent rationem generantis, & geniti, dicunt eſſe in ordine collaterali, ut ſunt frates, & eorum deſcendentes.

Gradus eſt habitudo diſtantium perſonarum, qua diſcernitur propinquitas inter diverſas perſonas, unde ſicut in ſchala dãtur gradus proximiores, & remotiores, quibus aſcenditur, & deſcenditur, ita in arbore conſanguinitatis fit tranſitus à proximo in proximum, *l. Juriſconſultus*, §. *gradus. D de grad. affinit.* Sed de iſtis infra ſuis locis.

QVÆRES II.

Quomodo legenda eſt Arbor Conſanguinitatis inventa ab Imperatore?

Difficilis redditur lectura illius arboris, quia plura in ſe continet, quæ deberent diſtinctis arboribus explicari, prout ego in præſenti feci; continet. n. perſonas aſcendentiũ, deſcendentiũ, & collateraliũ: continet nomina aliquorũ collateraliũ inquantum comparantur ad invicem, ut Sobrini, propior Sobrina, &c. & inſuper continet nomina collateralium quibus denominãtur quãdo conſiderantur inordine ad deſcendentes à ſuis collateralibus .ſ. inordine ad deſcendentes à ſuo fratre, vel ſorore, & ex parte dextera arboris prope lineam rectam ſunt nomina collateraliũ ex parte aſcendentis maſculini, ex parte verò ſiniſtra ſunt nomina collateralium ex parte aſcendentis fœminini, & ex hoc redditur difficilis lectura dictæ arboris, confunditur. n. legens in tanta multitudine cellularum, nominum, & linearum, quæ non deſerviunt ad diſignandam diſtantiam, cum per duas infimas lineas collaterales, quæ incipiunt à fratre, & ſorore ſufficien-

cientiſſimè exprimitur diſtantia omnium collateralium, ſed deſerviunt ad exprimenda nomina collateralium, ut dictum eſt; unde ex parte dextera habetur Frater, ſupra habetur Patruus, Amita, deinde Patruus Magnus, Amita magna, poſtea Propatruus Proamita, deinde Abpatruus, Abamita, & tandem habetur Atpatruus, Atamita, & ita frater tui Patris, Patruus appellatur, ſoror verò illius Amita dicitur: Frater tui Avi Patruus magnus appellatur, & illius ſoror Amita magna dicitur: Frater tui Proavi Propatruus appellatur, illius verò ſoror Proamita dicitur, & ſic de reliquis ſucceſſivè diſcurras. Ex parte verò ſiniſtra arboris habetur Soror, ſupra habetur Auunculus, Matertera: deinde Auunculus magnus, Matertera magna: poſtea Proauunculus, Promatertera; deinde Abauunculus Abmatertera: & tandem Atauunculus, Atmatertera, & ita frater tuæ matris Auunculus appellatur, illius verò ſoror Matertera dicitur: Frater tuæ Aviæ Auunculus Magnus dicitur, illius ſoror Matertera Magna appellatur, & ſic ſucceſſivè diſcurras de aliis nominibus. Unde patet, quod iſta nomina, & multiplicatio linearum, ac cellularum confundunt lectorem in intelligentia arboris conſanguinitatis.

Ut tamen revertar unde diſceſſi, debetis circa lecturam arboris, prout ab Imperatore ponitur, advertere Cellulam illam mediam, in qua nihil dipictum eſt, nam ab illa, & ad illam tota computatio procedit, & reducitur, habet .n. ſupra ſe cellulas, & nomina aſcendentium, & infra ſe cellulas, ac nomina deſcendētium; unde in tali cellula vacua poni debet perſona de cujus gradu, ac diſtantia quæritur in linea recta, & ſi conſideres talem perſonam in ordine ad aſcendentes, puta in ordine ad patrem, perſona in tali cellula dicitur filius, ſi conſideres in ordine ad Auum, dicitur, Nepos, & ſic deinceps, & in tali linea aſcendentium, & deſcedētium dictā cellulam vacuam appellant Petrucium, Joachim, &c. ſi verò talis perſona cōſideretur in ordine ad deſcendentes, tunc, vel denominabitur Pater, vel Auus, &c. prout eſt perſona deſcendens, quæ ei correſpondet, *Oliver. Textor. de gradib. cognat q. 12. num. 2.* In ordine ad dictam cellulam vacuam etiam deſumitur numeratio graduum in linea collaterali, & tunc talis cellula appellatur Stipes, quia fingitur, quod à perſona exiſtēte in tali cellula originem trahunt dictæ lineæ collaterales, &

talis ſtipes non numeratur in computatione graduum in linea collaterali, ſed ſemper demitur.

Advertunt hic expoſitores dictæ arboris, quod ſi in computandis gradibus cõſanguinitatis perſonarum in arbore poſitarum non facis ipſam cellulam vacuam, ſeu Petrucium alterum extremum collationis, ſeu comparationis ad alias perſonas, ſeu aliam perſonam, ſed facis comparationem, & collationem inter alios, tunc perſonã ipſius Petrucii, ſeu cellulam vacuam non computabis, ſed illam omittes, ac ſi non eſſet in arbore: puta ſi vis ſcire Auus, à Nepote quoto gradu diſtet, tunc numerabis quatuor perſonas, ſeu cellulas v3. nepotis, filii, patris, & avi, & omittes cellulam ipſam vacuam, ac ſi non eſſet in arbore, alias auus, & nepos eſſent in quarto gradu, cum eſſent tunc quinque perſonæ. Hæc advertentia ad literam ponitur ab *Oliver. Text. in tract. de grad. cognat. q. 12. num. 3.* ubi per ſeqq. numeros alias explicationes ponit pro intelligentia dictæ arboris, quæ certè non clarificant, ſed confundunt mentem legentis, ideo illas hic referre non videtur expediens, nolo .n. de aliorum obſcuritate participare, ſicut nec de illorum errore, nam ut habes ex ſupradictis verbis, *Oliver. Textor.* ibi, ſi vis ſcire Auus, à Nepote quoto gradu diſtet, tunc numerabis quatuor perſonas, ſeu cellulas v3. Nepotis, Filii, Patris, & Avi, errat, nã ex numeratione poſita ſequeretur, quod Nepos, & Auus eſſent in tertio gradu, cum ſint quatuor perſonæ juxta illius numerationem, quod tamen falſiſſimum eſt, nam Auus ſecundo gradu diſtat à Nepote; unde in numeratione perſonarũ errat, quia tres perſonæ requiruntur pro conſtituendo Avo, & Nepote, & non quatuor, ut ipſe dicit, ſicut duæ generationes, & non tres requirũtur, ut habeatur Auus, & Nepos, Pater enim generat filium, & iſte generat Nepotem reſpectu ſui patris; adeoq; patet quod confunduntur DD. in explanatione dictæ arboris, & ideo hanc materiam numerationis graduum appellant ſummè difficilem, *Hoſtienſ. Bartol. & Dec.* relati ab *Oliver. Textor. loc. cit. q. 11. num. 4.*

Ne igitur erres quando vis uti arbore tradita ab Imperatore, ſemper in linea recta ponas perſonam, de qua diſtantiam habere deſideras, in ipſa cellula vacua, & tunc potes, vel ſurſum, vel deorſum numerare, puta ſi vis ſcire quoto gradu ſe attinent pater, & filius, ponas in ipſa cellula

lula vacua filium, & deinde aſcẽdas ad cellulam patris, & ſic ſucceſſivè diſcurras quando vis ſcire de nepote, & pronepote, &c. reſpectu aliorum aſcendentium; nam in tali cellula debes ponere nepotem, vel pronepotem. Vel ponere vales in ipſa cellula vacua Patrem, & deinde deſcẽdas ad filium, aut ponas Auũ, & deſcendas ad Nepotem, nam ſemper unum extremum computationis poni debet in ipſa cellula vacua, & ſi tale extremum nominetur aliquo nomine aſcendentium. ſ. pater, Auus, &c. debes computando deſcendere ad ſuũ correlatiuum: ſi nominetur aliquo nomine deſcendentium, puta filius, vel nepos, &c. debes computando aſcendere ad illius correlatiuum, & ſervãdo regulã numerationis graduum, habebis diſtantiam, vel propinquitatem.

Ut tamen valeas facillimè computare gradus, quando caſus occurrit, conſtruas tibi arborem prout materia expoſtulat. ſ. vel conſtruas arborem in linea recta tantùm, vel in linea collaterali tantùm, nam tunc ſervatis regulis numerationis graduum, nullam difficultatem habebis in querenda diſtantia, vel propinquitate tàm de jure civili, quàm de jure canonico, prout in ſequẽtibus figuris clariſſimè habes, pro quarum majori intelligentia.

QUÆRES III.

Quomodo eſt conſtruenda arbor Conſanguinitatis pro cognoſcenda diſtantia, vel propinquitate perſonarum?

IN conſtructione arboris Conſanguinitatis non debet quis Genealogiam facere, quia in Genealogia primum & ſummum locum obtinet Genearchus, hoc eſt auctor, & caput familiæ, *l. pronunciatio. D. de verb. ſignif.* & ſub illo ponuntur reliquę perſonæ ád illum ordinatæ. Tabula verò cognationis, ſeu conſanguinitatis, quia continet ſuprà, infrà, & à latere. ſ. aſcendentes, deſcendẽtes, & collaterales, *l. ult. D. de rit. nupt.* ideo Civiliſtę conſtituunt mediã aliquã perſonam ſupra quam, infra quã, & à cujus lateribus alias deſcribunt, quæ ad illam unam referuntur, quãvis à Sacris Canonibus talis textura arboris, Genealogia appelletur in *Can. ad Sedem Apoſtolicam. 35. q. 5. & Can. de gradibus verò 35. q. 8.* Cum igitur cognationis tres ſint ſpecies, alia. ſ. parentum, qui ſupra caput noſtrum ſunt, alia deſcẽdentiũ, qui infra nos ſunt, & alia propinquorum, qui tantùm ex latere

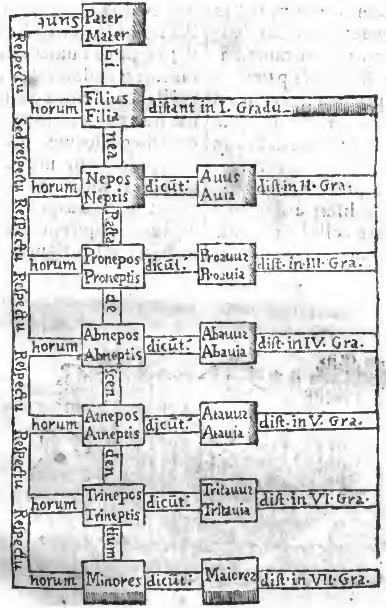
nobis conjunguntur, & in Adami perſona non dentur parentes ſupra, neque à latere, ideo in Adami perſona non poteſt deſcribi cognatio, ſeu arbor conſanguinitatis, bene verò deſcribi poteſt Genealogia.

Hæc regula conſtructionis arboris conſanguinitatis veriſſima eſt, & ſecundum illam fuit ab Imperatore Juſtiniano conſtructa arbor conſanguinitatis, ſed quia ut ſupra dixi, confunduntur multi in lectura, & intelligentia talis arboris, confunduntur etiam in illius conſtructione, ideo quādo caſus aliquis occurrit, in quo debes gradus numerare, non conſtruas totam arborem conſanguinitatis ponendo aſcendentes, deſcendentes, & collaterales, ſed ſolùm conſtruas partialem arborem. ſ. vel facias arborem aſcendentium, & deſcendentium tantùm, vel collateralium tantùm, prout caſus expoſtulat, & ita facile numeribus gradus.

Arbor autem aſcendentium conſtruitur hoc modo, in infimo loco ponas perſonam de qua quæris diſtantiam, vel propinquitatem habere, ſupra illam ponas aſcendentes ordinatè. ſ. Pater, Auus, Proauus, Abauus, Atauus, &c. & ſic procedas uſque ad illam perſonam cum qua eſt quęrenda diſtantia, vel propinquitas. Vel potes facere lineam rectam deſcendentium incipiendo ab illa perſona, quæ debet eſſe extremum diſtātię, vel propinquitatis, procedendo nominibus deſcenſiuis uſque ad aliam perſonam, quę eſt alterum extremum diſtantię, vel propinquitatis, & non ultra, & ſic incipere debes à Patre, vel à Matre, ut patet ex ſequenti figura.

Arbor

Arbor lineæ rectæ Deſcendentium.

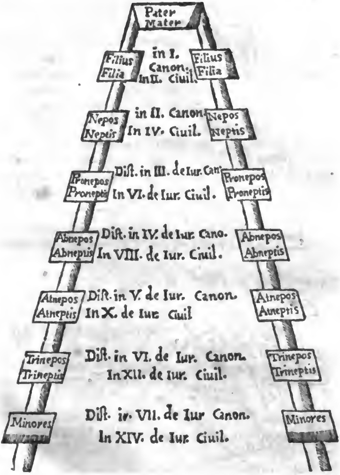
IN hac arbore habes ſimul lineam rectam deſcendentium, & aſcendentium, nam Pater, vel Mater dicitur reſpectu filii, reſpectu verò Nepotis, vel Neptis; dicitur Auus, Auia, reſpectu pronepotis, vel Proneptis dicitur Proauus, Proauia, & ſic deinceps,

ut

ut ex tali lectura arboris clariſſimè conſtat, unde quando in cellulis dictæ figurę ponis perſonas de quibus petis diſtantiam, vel propinquitatem, ſtatim habes nomen deſcendentis, aſcendentis, & gradum; in hac tamen figura ſemper in cellula patris eſt collocanda perſona aſcendens, cumqua diſtantiam quæris, quia in latere arboris poſtea habes an talis aſcendens ſit Auus, vel Proauus, &c. & ſic qui vult ſcire quoto gradu nepos diſtat à ſuo Auo, debet inſpicere cellulam illam ubi dicitur *Nepos*, *Neptis*, quia tunc habet diſtantiam, & nomen ſui aſcendentis, quod in reliquis diſcurras.

Arbor collateralium cōſtruitur hoc modo; in medio conſtituitur Pater, vel Mater, quæ sũt perſonę illę à quibus immediate originātur lineæ collaterales, & ſtipes apellantur, deinde à lateribus ponas fratres, vel ſorores, & ſub quolibet illorum ponas ſuam deſcendentiam uſque ad illas perſonas inter quas diſtantia quæritur, ſive æqualiter diſtent à communi ſtipite, ſive inęqualiter, ut patet in hac figura.

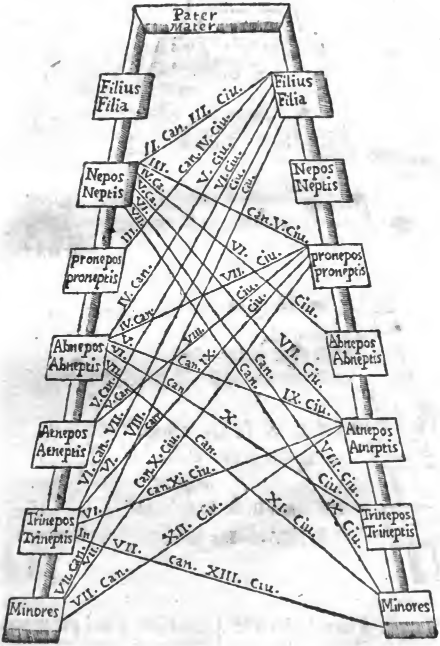
Arbor lineæ Collateralis æqualis.

IN hac figura ſi in cellulis à latere exiſtentibus collocabis perſonas collaterales, de quibus quæſtio eſt, ſtatim habebis diſtantiam, vel propinquitatem dictarum perſonarum, quod ſi dictæ perſonæ inæqualiter diſtarent à communi ſtipite, tunc ſequenti

quenti utere figura, in qua lineæ quibus colligatur cellulæ continent diſtantiam tàm de jure canonico, quàm de jure civili.

Arbor lineæ Collateralis inæqualis.

CAPUT SECUNDUM

De perſonis ex quibus conſtituitur Arbor conſanguinitatis ab Imperatore tradita.

PErſonę ex quibus conſtituitur arbor conſanguinitatis ſunt Conſanguinei generalitèr ſumpti,& non in rigoroſo ſenſu, unde comprehenduntur agnati, & cognati, & deſcendentes per lineam maſculinam, & fœmininam, *Oliver. Textor.de grad.cognat.q.7. can. de conſanguinitate. 35.q.3. can.ad ſedem.35. q.5.* de qua re dictum eſt ſupra in ſecunda parte hujus tractatus. Iſti autem conſanguinei, vel ſunt aſcẽdentes, vel deſcendentes, vel collaterales, quia ut dictum eſt ſupra *l.cit.cap. 3.* conſanguinitas largè ſumpta eſt attinentia perſonarum ex eo proveniens, quod una deſcendit ab alia, vel ambę ab eadem perſona, vel mediatè, vel immediatè; inquantum.n. una deſcendit ab alia denotatur conſanguinitas quæ reperitur in linea deſcendentium, ut inter patrem,& filium,&c. inquantum ambę deſcendunt ab eadem perſona, vel mediatè, vel immediatè, denotatur conſanguinitas quæ reperitur in linea tranſverſali, ut eſt conſanguinitas, quæ reperitur inter fratrem, & ſororem, & inter deſcendentes ab iſtis, nam inter iſtas perſonas non poteſt verificari, quod una deſcendit ab alia. ſed ambæ ab una perſona deſcendunt. ſ.à communi eorum patre,&ſtipite, unde in *l.1.D.de grad. affinit.* habetur: *gradus cognationis alii ſuperioris ordinis sũt; alii inferioris: alii ex tranſverſo, ſive à latere. Superioris ordinis ſunt parentes: inferioris, liberi: ex tranſverſo, ſive à latere, fratres, & ſorores, liberique eorum*. Idem habetur in *tit. Inſtit.de grad. cognat.*

QVÆRES I.

Qui dicuntur aſcendentes, & deſcendentes, & quæ illorum nomina.

AScendentes ſunt perſonę generantes à quibus quilque ſuam trahit originem, ſive immediatè, ſive mediatè. Pimus, & immediatus aſcendens cuiuſque eſt Pater, Mater: ſecundo loco Auus, Avia: tertio loco Proauus, Proavia: quarto loco Abauus, Abavia: quinto loco

Atauus, Atavia: ſexto loco ſunt Tritauus, Tritavia, *l.1.D.de grad. affinit.* ultra hos, nomina non habentur, ſed alii aſcendentes *Majores* appellantur, *l. Juriſconſultus. 10. §. parentes. D. de grad. affinit.*

Deſcendentes verò ſunt perſonę genitæ ſivè immediatè, ſive mediatè, & quia deſcendentes correlativè ſe habent ad aſcendentes, ideo primus, & immediatus deſcendens dicitur Filius, Filia: ſecundus deſcendens dicitur Nepos, Neptis: tertius dicitur Pronepos, Proneptis: quartus dicitur Abnepos, Abneptis: quintus dicitur Atnepos, Atneptis: & ſextus dicitur Trinepos, Trineptis, nec alia nomina deſcendentium datur, ſed ultra hos *Minores* appellantur, vel *Poſteriores, dicta l. Juriſconſultus. 10. §. parentes.*

QVÆRES JJ.

Qui dicuntur Collaterales, & quæ illorum nomina?

Collaterales ſunt perſonæ conſanguineæ, ſive ſint Agnatæ, ſive Cognatæ, quę ad invicem non habent rationem generantis, & genitæ, ſed ambæ ab eodem generante, ſeù ſtipite dependent, ſivè immediatè, ſive mediatè; incipiunt.n.collaterales à fratribus, & ſororibus, unde ſicut frater eſt collateralis fratri, vel ſorori, ita deſcendentes à fratre, collaterales ſunt deſcendentibus ab alio fratre, vel ſorore. *I*ſti collaterales protrahuntur ſicut protrahitur linea recta deſcendentium, quia quęlibet linea collateralis reſpectu ſtipitis linea recta dicitur, & ideo eodem modo formatur, ac linea recta deſcendentium, procedendo uſque ad Minores.

Collaterales iſti ad invicem non omnes habent aliquod ſpeciale nomen tributum à lege, ſed ſolùm prima perſona lineæ collateralis habet ſuum ſpeciale nomen reſpectu omnium deſcẽdentium ab altero ſuo collaterali, ſicut etiam deſcendentes ex collateralibus uſq; ad ſecundam generationem habent ad invicẽ ſpeciale nomen, quod ut clarius intelligatur.

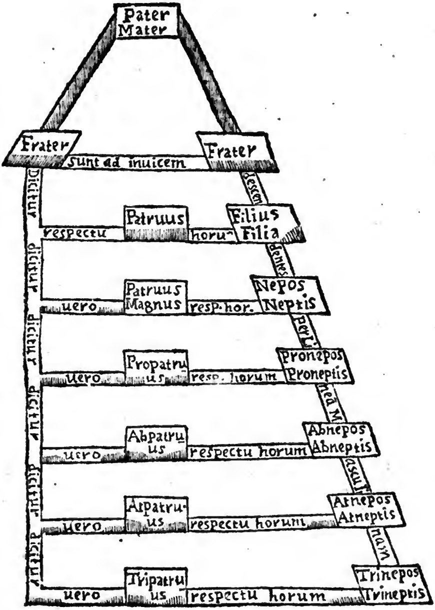
Sciendum, quod ſi lineæ collaterales originentur à fratribus, tunc quilibet ex iſtis reſpectu deſcendẽtium ab altero fratre habet nomen, unde reſpectu filii ſui fratris dicitur Patruus, reſpectu nepotis ſui fratris dicitur Patruus Magnus, *l.10.§.Patruus Magnus.D.de grad. affinit.* ubi etiam dicitur quod ille, qui mihi *P*atruus Magnus eſt, is patri

tri

tri meo, vel matri meæ *Patruus* eſt; reſpectu pronepotis fratris, dicitur Propatruus, vel patruus major, reſpectu Abnepotis, dicitur Abpatruus, vel Patruus maximus dicta *l. 10. §. Patruus maximus*: reſpectu Atnepotis, dicitur Atpatruus, & reſpectu Trinepotis dicitur Tripatruus, *l. 1. 3. & 10. D. de grad. affinit. Inſtit. de grad. cognat.* & ſic qui eſt frater tui patris, Patruus appellatur reſpectu tui, & grecè Patroos dicitur §. *Tertio gradu. Inſtit. de grad. cognat.* Frater tui Avi eſt tibi *P*atruus Magnus §. *Quarto gradu. Inſtit. cit. tit.* Frater tui Proavi eſt tuus *P*ropatruus §. *Quinto gradu.* vel Patruus major dicta *leg.* 10. §. *Patruus major.* Frater tui Abavi eſt tuus Abpatruus §. *Sexto gradu. Inſtit. de gradib. cognat.* Frater tui Atavi eſt tuus Atpatruus; & frater tui Tritavi eſt tuus Tripatruus, ut patet ex ſequenti figura.

Digitized by Google

Figura continens nomina Fratris reſpectu deſcendentium ab alio Fratre.

ADvertas quod *Patruus* .ſ. frater tui *Patris* poteſt du. pliciter intelligi.ſ.ex patre , vel ex matre, ut dicit *tex. in l.Juriſconſultus.*10.§.*tertio gradu. D. de grad. affinit.* ubi ponit hunc exẽplum:

plum: *Avia paterna mea nupſit patri tuo, peperit te: aut avia paterna tua nupſit patri meo, peperit me, ego tibi patruus ſum, & tu mihi*, ex quibus verbis habes, quod dantur duæ perſonæ, quæ eodem tempore ad invicem denominantur Patrui, ſicut etiã denominantur ad invicẽ, Nepotes, quod licet videatur eſſe impoſſibile, tamẽ ita res ſe habet, nã eo ipſo quod avia paterna mea nupſit patri tuo, & peperit te, tu es frater mei patris, qui etiam ex dicta avia mea natus eſt, frater autem mei patris eſt mihi patrus: ſimiliter dum avia paterna tua nupſit patri meo, & peperit me, ego ſum frater tui patris, quia ex eadem matre nati ſumus, ac per conſequens ſum tuus patruus, & ita clarè ſequitur, quod duæ perſonę ad invicem dicũtur patrui, & Nepotes, & ideo *tex. in d. §. tertio gradu*. dicit. *Idẽ evenit ſi mulier altera alterius filio nupſerint*, vel ut legitur in Florentinis, *nupſerit, nã qui ex his maſculi nati ſunt, iis invicem Patrui ſunt*. Si verò ex dictis matrimoniis non naſcantur maſculi, ſed naſcantur fęminæ, tunc illæ ad invicem Amitæ dicuntur, quia ſoror tui patris eſt tibi Amita, dicta *l. Juriſconſultus*. 10. *§. amita*. & quia fęmina, quę naſcitur ex tua amita ſoror eſt tui patris, ſicut tu ſoror etiam es patri illius, ideo ad invicem Amitæ eſtis, ut expreſsè in dicto §. *tertio gradu*. habetur, quod ſi ponatur ex una parte Mater, & Filia, & ex alia parte Pater, & Filius, Mater illa matrimonium contrahat cum dicto filio, ex quo matrimonio naſcatur filia fęmina, pater vero matrimoniũ contrahat cum prima filia dictæ mulieris, ex quo matrimonio naſcatur maſculus, tunc filius iſtæ qui ex patre naſcitur Patruus dicitur reſpectu filiæ fęminæ quæ ex altero matrimonio naſcitur, quia eſt frater patris illius, talis verò fęmina reſpectu filii, qui ex patre naſcitur Amita dicitur, ſit exemplum, ponamus Bertam Matrem, & Antoniam Filiam, ex alia parte ponamus Cajum *P*atrem, *P*etrũ Filium, Berta matrimonium contrahit cum *P*etro, & generat Franciſcam, Cajus matrimoniũ contrahit cum Antonia, & generat Januarium, in tali caſu, quia Januarius eſt frater conſãguineus Petri, dicitur Patruus reſpectu Franciſcæ, quæ eſt filia Petri, & Frãciſca Amita dicitur reſpectu Januarii, quia eſt ſoror Antoniæ, & hoc modo intelligitur, *tex. in dicta l. Juriſconſultus*. 10 *§. tertio gradu*.

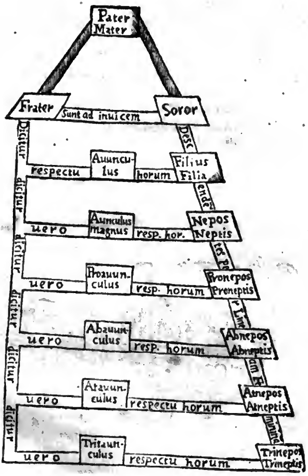
Si verò frater conſideretur reſpe-

ſpectu deſcendentium ex ſorore, tunc reſpectu filii ſororis dicitur Auunculus; reſpectu Nepotis ſororis dicitur Auunculus Magnus. ſ. aviæ frater, unde qui Patri meo, vel Matri meæ Auũculus eſt, is mihi eſt Auunculus Magnus d. *l.* 10. §. *Auunculus Magnus*; reſpectu Pronepotis dicitur Proauunculus, ſeu Auunculus major dicta *l.* 10. §. *Auunculus major*: reſpectu Abnepotis, dicitur Abauunculus, vel Auunculus maximus dicta *l.* 10. §. *Auunculus maximus, is eſt Abaviæ frater, patris, vel matris, Auunculus major.* reſpectu Atnepotis, dicitur Atauunculus; & reſpectu Trinepotis dicitur Tritauunculus, ut habes in ſequenti figura.

Arbor

Figura continens nomina Fratris reſpectu deſcendentium ex Sorore.

EX hac figura patet, quod frater tuę matris, tuus Auunculus dicitur. *l. Juriſconſultus.* 10. §. *Auunculus. D. de grad. affinit.* Unde ſicut ſupra dictum eſt de Patruo, ita hic de Auunculo dicimus,

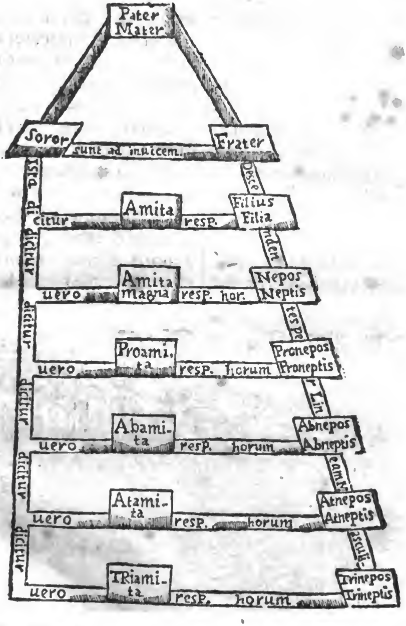
cimus, puta ſit Cajus Pater habens Franciſcam filiam; ſit Januarius Pater, & Berta filia, ſi Cajus matrimonium contrahit cum Berta, & Januarius cum Franciſca, tunc ſi ex dictis matrimonijs naſcantur maſculi, illi invicem Auunculi dicuntur: ſi verò naſcantur fœminæ, tunc invicem Materteræ dicuntur, quod ſi ex uno matrimonio naſcatur maſculus, & ex alio naſcatur fœmina, tunc iſtæ maſculus Auũculus nominatur, quia eſt frater matris dictæ puellæ, & talis puella Matertera dicitur reſpectu illius, ut patet ex cit. §. *Anunculus*.

Si lineæ iſtæ collaterales originentur à Sorore, & Fratre, etiam Soror reſpectu deſcendẽtium ex Fratre ſuas habet denominationes, nã reſpectu filii ſui fratris dicitur Amita, reſpectu illius Nepotis dicitur Amita Magna: reſpectu Pronepotis, dicitur Proamita, vel Amita major: reſpectu Abnepotis dicitur Abamita; reſpectu Atnepotis dicitur Atamita; & reſpectu Trinepotis dicitur Triamita; ut in hac figura habes.

Arbor

Digitized by Google

Figura continens nomina Sororis reſpectu deſcendentium à Fratre.

EX hac figura patet, quod Amita eſt ſoror mei Patris, *l. Juriſconſultus.* 10. §. *Amita. D. de grad. & affinit.* Amita Magna eſt ſoror mei Avi, & mei Patris, vel matris Amita, dicta *l.* 10. §. *Ami-*

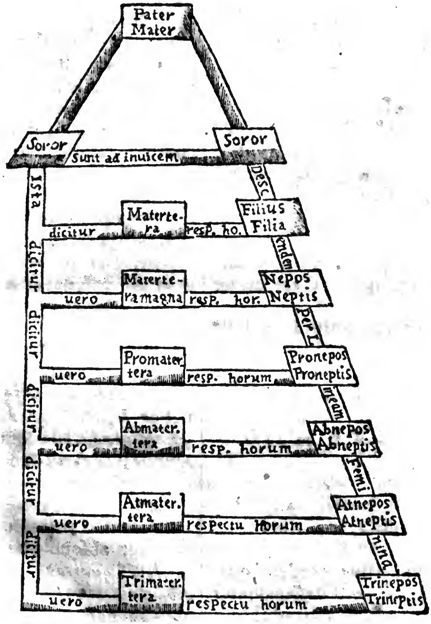
ta Magna. Proamita, vel Amita major eſt ſoror mei Proavi, & mei Patris, vel Matris Amita Magna, dicta *l.* 10. §. *Amita major*. Abamita, vel Amita maxima eſt mei Abavi ſoror, & mei Patris, vel Matris Amita major, & ſic de reliquis diſcurras.

Quando lineæ collaterales originantur à Sororibus, tunc quælibet ex dictis Sororibus habet ſuam denominationem reſpectu deſcendentium ex alia, nam reſpectu filii ſuæ ſororis denominatur Matertera, *l.* 10. §. *Amita ea eſt. D. de grad. affinit.* reſpectu nepotis ſuæ ſororis dicitur, Matertera Magna; nam quæ eſt meæ Aviæ ſoror, & mei patris, vel matris Matertera, eſt mihi Matertera Magna, dicta *leg.* 10. §. *Matertera Magna*. reſpectu Pronepotis ſuæ ſororis, dicitur Promatertera, ſeu Matertera major, quæ eſt ſoror tuæ Proaviæ, & tui Patris, vel Matris Matertera Magna, dicta *l.* 10. §. *Matertera major*: reſpectu Abnepotis ſuæ ſororis dicitur Abmatertera, vel Matertera maxima, hęc .n. eſt Abaviæ ſoror, patris, vel matris tuę Matertera major, dicta *l.* 10. § *Matertera maxima*: reſpectu Atnepotis ſuæ ſororis dicitur Atmatertera; & tandem reſpectu Trinepotis dicitur Trimatertera, ut in ſequenti figura habes.

Arbor

Figura continens nomina Sororis reſpectu deſcendentium ab alia Sorore.

ADvertas quod poſt capita linearum collateralium.ſ. poſt fratres, & ſorores à quibus incipiunt lineæ collaterales aliꝗ perſonæ non habent ad inuicem ſpeciale nomen, niſi tantùm fra-

tres, & ſorores Conſobrini, vel Patrueles, &c. & eorum filii ad invicem, ut in ſequenti quęſito dicemus, undè quando perſona unius lineæ collateralis vult aliam perſonam alterius lineæ nominare, quę non ſit caput lineæ, poteſt dicere, quod illa eſt ſui Patrui, Auunculi, Matertерę, &c. filius filia, vel eſt ſui Patrui Magni, Auunculi Magni, &c. filius filia, & ſic de reliquis, ut clarè habetur in *l. Juriſconſultus.* 10. *D. de grad. affinit.* quamvis uſque ad filios Patrui Magni, Auunculi Magni, Matercteræ Magnæ, & Amitæ Magnæ habeantur propria nomina, quibus ad invicem appellari valent, nã vel dicuntur fratres Conſobrini, Patrueles, vel Amitini, vel dicuntur Propriores Sobrini, vel Sobrini Sobrineque; pro cujus clariori intelligentia.

QVÆRES III.

Qui dicuntur Fratres Patrueles, *vel* Conſobrini, *& qui ſunt* Propriores Sobrini?

Dictum eſt in precedenti quęſito, quod deſcendentes ex collateralibus uſq; ad ſecundam generationem habent ſuũ ſpeciale nomen, ita ſunt Fratres Conſobrini, vel Patrueles, &c. ſicut etiam ſunt Sobrini Sobrineque, & ita in quarto, quinto, & ſexto gradu collateralium (numeratione facta de jure civili) dantur nomina particularia, ulterius verò nomina non habentur.

Fratres igitur Patrueles ſunt illi, qui ex duobus fratribus deſcendunt, & ſic filii duorum fratrum dicuntur ad invicem fratres Patrueles, ſicut fœminæ dicuntur ſorores Patrueles, *l. Juriſconſultus.* 10. *§. eodem gradu. D. de grad. affinit.* Filii verò qui naſcũtur ex fratre, & ſorore dicuntur fratres Amitini, Sorores Amitinæ, dicto *§. eodem gradu.* Filii tandem qui naſcuntur ex duabus ſororibus dicuntur Fratres, & Sorores Conſobrini, Conſobrinę. Verùm tamen eſt quod filii tuę Amitę te Conſobrinum appellant, & tu illos Amitinos appellas *Inſtit. de grad. cognat. §. quinto gradu.* Iſta ſunt nomina quibus jure civili denominantur filii fratrũ, vel ſororum quando inter ſe comparantur, quamvis vulgus omnes iſtos Conſobrinos appellet abſque ulla differentia, *l. 1. §. quarto gradu. D. de gradib. affinit.* vide *Cavalcan. part. 2. deciſ. 12. num. 2. & part. 5. deciſ. 22. num. 46.*

Advertas quod frater Patruelis, Amitinus, vel Conſobrinus

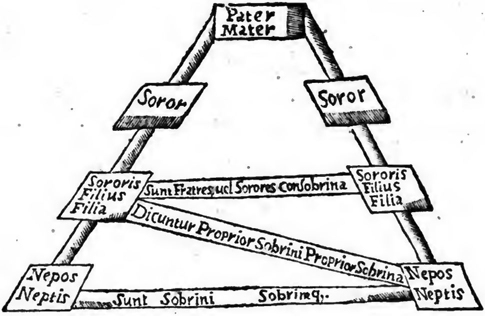
(idem

Digitized by Google

(idem de ſorore dicas) reſpectu immediati deſcendentis ab altero fratre Patruele, Amitino, Cõſobrino dicitur Proprior Sobrinus, Proprior Sobrina. *Inſtit. de grad. cognat.* §. *quinto gradu.* Frater .n. Patruelis, Amitinus, vel Conſobrinus reſpectu deſcendentis ex altero fratre Patruele, &c. non dicitur Patruus Magnus, Auunculus Magnus, vel Amita Magna, Matertera Magna, quia eſt filius, vel filia Patrui Magni, Amitæ Magnæ, Auũculi Magni, Materterę Magnę, *l.* 1. §. *quinto gradu. D. de gradib. affinit. Inſtit de gradib. cognat.* §. *quinto gradu.* ibi: *Item fratris Patruelis, vel ſororis Patruelis, Conſobrini, & Cõſobrinæ, Amitini, vel Amitinæ filius filia, Proprior Sobrino, Proprior Sobrina: hi ſunt Patrui Magni, Amitæ Magnæ, Auunculi Magni, Materteræ Magnæ, filius filia.* Et ideo in dicta *l.* 1. §. *quinto gradu.* dicitur quod proprius Sobrino, & proprius Sobrina ſunt filius filia Patrui Magni, Amitæ Magnę, Auunculi Magni, & Materteræ Magnę; unde reſpectu illius reſpectu cujus verificatur Patruus Magnus, Auunculus Magnus, &c. verificatur etiam, quod deſcendens ex Patruo Magno, Auunculo Magno, &c. dicatur proprior Sobrinus, proprior Sobrina, hoc eſt Patris, vel Matris ejus de cujus cognatione quęritur, Conſobrinus, Conſobrina. *l.* 2. *D. de gradib. affinit.* ubi Conſobrinus accipitur, ſecundum vulgarem ſignificationem, prout compręhendit fratres, & ſorores Patrueles, et Amitinos, vel Amitinas dicta *l.* 2. *juncta, l.* 1. §. *quinto gradu. D. de gradib affinit.*

Advertas tandem, quod deſcendentes ex fratribus, vel ſororibus Patruelibus, Conſobrinis, vel Amitinis etiam inter ſe habent ſpeciale nomen, nam ad invicem appellantur Sobrini, Sobrineque, *l.* 3. *D. de gradibus affinitatis, Inſtit. de grad. cognat.* §. *ſexto gradu.* undè *Cujac. ad tit.* 8. *ff. lib.* 38. *unde cognat.* dicit, quod Conſobrini ſunt inter ſe quarto gradu: ego verò à filio mei Conſobrini, cui dicor Proprior Sobrino, ſive Proprius Sobrino ſum quinto gradu, Conſobrinorum verò filii inter ſe ſunt ſexto gradu, & propriè iſti Sobrini, Sobrineque appellantur, filius verò mei Sobrini eſt mihi Sobrino natus, & ego Sobrino nato ſum Patris ejus Sobrinus, & ſeptimo gradu diſto. Sed quia iſta oculari inſpectione clariora evadunt, ideo fit ſequens figura,

IN

IN hac figura habes deſcendentes ex ſororibus cum eorum denominationibus, ſi verò vis habere deſcendentes ex fratribus, tunc eodem modo formetur figura, & ſolùm ubi dicitur: *Sunt fratres, & ſorores Conſobrini*, dicas: *Sunt fratres, & ſorores Patrueles*, ſicut ſi deſcendunt ex fratre, & ſorore, dicuntur fratres, & ſorores *Amitini*, vel *Amitinæ*, & hoc ſecundum propriam ſignificationem, quia vulgus omnes iſtos abſque ulla differentia Conſobrinos appellat, *l.p.* §.*quarto gradu. D. de grad. affinit.* in reliquis verò figura non eſt mutanda.

CAPUT TERTIUM

De lineis Arboris Conſanguinitatis.

ARbor conſanguinitatis, quę oculis proponitur ad oſtendendum cohærentiam cognatorum, illorumque proximitatem, vel diſtantiam, lineis diſtinguitur, & partitur, ideo poſtquàm in præcedentibus capitulis de arbore conſanguinitatis, & de perſonis ex quibus talis arbor conſtruitur, vidimus, congruenti ordine videndum remanet de lineis Arboris Conſanguinitatis. Dixi

Dixi de lineis Arboris Conſanguinitatis, quia hoc nomen *Linea*, multas habet ſignificationes. Primo.n.apud Antiquos ſignificabat funiculum, quo ad perpendiculum utebantur *Vitruv. lib. 2. cap. ultim.* Secundo linea ſumitur pro filo, vel cordula, quo utuntur artifices, vel alii ad rem directò dividendum, quo ſenſu ſumitur in *l. inter eos. 29. D. de acquir. rer. dom.* ibi: *Quantum.n.ante cujuſque eorum ripam eſt, tantùm, veluti linea in directum per inſulam tranſducta, quiſquis eorum in ea habebit certis regionibus*. Tertio accipitur pro filo, vel cordula ad piſces capiendos Martialis Epigr. 104. lib. 5.

> *Tremulave captum linea trahit piſcem.*

Quarto accipitur pro filo Margaritarum, ſeu ſerto, *l. ſi quis. 53. §. ſi linea Margaritarum ſurrepta ſit. D. de furt. l. lineam Margaritarum. 26. ff. ad l falcid. l. ſi ſervus. 27. §. ſi cum maritus uxori margaritas extricatas dediſſet in uſu, eàque invito, vel inſcio viro perforaſſet, ut pertuſis in linea uteretur, &c. D. ad l. aquil. l. fin. §. fin.* ibi: *Quaecumque ſepulturae meae cauſa feram ex ornamentis lineas duas ex Margaritis, &c. D. de aur. & argen. leg.* Quinto linea à Mathematicis, & Geometris accipitur pro longitudine ſine latitudine, & altitudine, Aulus *Gell. lib. 1. noct. atticar. cap. 20.* in quo ſenſu definitur: *Eſt longitudo ſola ex fluxu puncti continuata, & terminus ejus communis, punctum. Vel eſt longitudo ſine latitudine, cujus extremà ſunt duo puncta, ita Euclid. in element. in princip.* Sexto linea accipitur multoties pro longo ſedendi ordine, ut nonnulli interpetrantur illud Ovid. 1. de art. amand.

> *Et benè te cogit, ſi nolit linea jungi,*
> *Quà tibi tangenda eſt, lege puella loci.*

& illud ejuſdem amoribus lib. 3. elegia 2.

> *Quid fruſtra refugis? cogit nos linea jungi.*

Octavo linea accipitur pro pertica longiori, ad arcendum populum in ludorum ſpectaculis. Nono accipitur pro ſigno decreta quo utebantur Romani in ludorum celebratione, *Lud. Cæli. lib. 3. cap.* 14. Et decimo à Legiſtis, & Canoniſtis linea accipitur pro ordine, & diſpoſitione perſonarum, quæ ſanguine inter ſe connexæ ſunt, & in hoc ſenſu dicitur linea arboris conſanguinitatis, de qua.

QUÆ-

QUÆRES I.

Quid eſt linea Conſanguinitatis.

ETſi plures definitiones de linea cōſanguinitatis referantur ab *Oliver. Text.in cōmentar. de gradib. cognat.q.9.num.2.& 5.* omnes tamen idem quoad ſubſtantiam dicunt; communiter igitur linea Cōſanguinitatis definitur: *Eſt collectio perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium, continens gradus, & diſtinguens numeros. Capyc.deciſ.159.num.5. Carol. de Roſa in Conſuet. ſi quis, vel ſi qua. num.353.de ſucceſs. ab inteſt. Oliver. Textor. l. cit. n.2.* vel ſecundum *Raymundum:eſt ordinata collectio perſonarum, per conſanguinitatem conjunctarum, ab eodem ſtipite deſcendentium, diverſos gradus continens, & eos ab unitate ſtipitis ſecundum numeros diſtinguens*. Vel ſecundum *Azo. in Summ. hujus tit. eſt ſeries originis perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium, poſteriores ab anterioribus ordinatè innuens deſcendere.*

Dicitur *collectio perſonarum*, tanquam genus conveniens cuilibet lineę in ſpecie aſcendentium,& deſcendentium,& tranſverſalium,quia in qualibet linea plures perſonæ colliguntur, & ſituantur.

Dicitur *Ab eodem ſtipite deſcendentium*, ad denotandum, quod perſonæ ex quibus linea cō ponitur ab eodem ſtipite deſcēdere debent, ſivè immediatè, ſivè mediatè, nam *Conſanguinitas* communiter definitur, *eſt attinentia perſonarum ex eo proveniens, quod una deſcendit ab alia, vel amba ab eadem*. Stipes eſt perſona, ſeu parens communis à quo plures immediatè, vel mediatè deſcendunt, vel unus ab alio, *gloſſ.in cap.quod dilectio. 4.& in cap.fin.de conſang. & affinit.Oliver Textor.in tit.de grad. cognat.quæſt.8 num. 23. & ſeqq.* ex quo ſtipite,ac deſcēdentibus ab eo, poſtea cauſantur omnes tres lineæ arboris.ſ. deſcendentiū, habito reſpectu ad Superiores;linea aſcendentiū,habito reſpectu ad Inferiores; & linea collateralium, habito reſpectu ad Tranſverſales, unde clarè conſtat, quod ab eodem ſtipite deſcendere debent perſonę cōponentes lineam conſanguinitatis.Et licet ſtipes in arbore conſanguinitatis, quæ communiter depingitur, ponatur in illa cellula vacua, quę mediat inter lineam aſcendentem, & deſcendentem, & ſic videtur quod perſonę conſtituentes lineam aſcendentium non poſſint ab illo ſtipite deſcendere, ſicut deſcendunt

dunt perſonæ; quæ conſtituunt lineam deſcendentium. Veritas tamen eſt, quod omnes perſonæ ab illo ſtipite deſcendentes ſecundum diverſam conſiderationem conſtituunt lineam aſcendentium, & deſcendentium, ac denominantur aſcendentes, & deſcendentes, prout ſupra in *hac 3.p.c.1.q.1.& 3.*dictum eſt: & illæ duæ lineæ una ſupra, alia infra ſtipitem, ita diſponuntur in arbore ad clariorem intelligentiam, non quod revera ſtipes habeat lineam ſupra ſe, niſi caſus eſſet reſpectucollateralium, quia tunc ſtipes dicitur habere lineã ſupra ſe, ut patet in arbore conſanguinitatis, quæ communiter deſcribitur, & tunc omnes illæ perſonæ, quæ ſunt in lineis tranſverſalibus ab illo ſtipite deſcẽdunt; in linea verò recta ſtipes dicitur perſona illa à qua omnes aliæ deſcendunt, undè Adã reſpectu omnium eſt ſtipes, quia ab ipſo omnes trahunt originẽ, & carnalem cognationem, *Oliver. Textor. l.cit. quæſt.6. n. 3.*

Negare tamen non poſſum, prædictam definitionẽ lineæ cẽſurabilem eſſe ex eo, quod dicit, *ab eodem ſtipite deſcendentium*, quia ſtipes propriè datur reſpectu tranſverſaliũ, & per ordinem ad ſtipitem numerantur gradus collateralium, *cap. quod dilectio. & cap. fin. de conſaguin. & affinit.* ideo talis definitio non videtur data de linea in communi, prout compræhẽdit lineam rectam & lineas collaterales, ſed tantùm videtur data de lineis collateralibus, quę ab eodem ſtipite deſcendunt. Ad tollendam tamen quamlibet difficultatem, poteſt linea definiri, *eſt collectio perſonarum ab eodem communi ſanguine originem trahentium ſivè immediatè, ſivè mediatè, diverſos gradus continens, quibus, vel inter ſe, vel à communi ſanguine diſtinguntur*, quę definitio ſi benè conſideretur, omni caret oppugnatione, & de qualibet linea verificatur, quia non ſolùm perſonę linęę rectę ab eodem communi ſanguine originem trahunt, ſed etiam perſonæ, quę in lineis tranſverſalibus ſunt, & omnes iſti Conſanguinei dicuntur, Cõſanguinitate generaliter ſumpta, quo ſenſu fuit à nobis ſupra in *2.p.cap.4.*definita *eſt attinentia perſonarum ex eo proveniens, quod una deſcendit ab alia, vel ambæ ab eadem perſona, ſivè immediatè, ſivè mediatè.*

Dicitur *Gradus continens* ad denotandum, quod in qualibet linea continentur perſonę, quę diverſis gradibus diſtant, vel à ſtipite, vel inter ſe.

Dicitur, *& diſtinguens nume-*

res, ad denotandum, quod linea diſtinguit perſonas conſanguineas à ſtipite, ſecundum numeros graduum conſanguinitatis aſcendentium, deſcendentium, & tranſverſalium, & dividit inter ſe, numerando, & computando, aliquos in primo gradu, alios in ſecundo, & ſic de ſimilibus, ſecundum eorum numeros, ita hanc particulam explicat, *Oliver.Text. de grad. cognat. quaſt. 9.num.*4. Verùm hæc particula non videtur apponenda in definitione lineę, quia non eſt linea, quę diſtinguit numeros, ſed in linea continentur perſonę, quę diſtinguntur ſecundum numeros graduum; ideo teneas definitionum lineæ, quam ſupra poſui .ſ. quod *eſt collectio perſonarũ ab eodem communi ſanguine originem trahentium ſivè immediatè, ſivè mediatè, diverſos gradus continens, quibus vel inter ſe, vel à communi ſanguine diſtinguntur.*

Aliam lineæ definitionem tradit *Petrus Loriot.in tract.de grad.affinit. axiom.91.* dicendo, quod *linea eſt proximitatis ſeparatio*; cum enim cognatio nihil aliud ſit, quam proximitas, linea nihil aliud erit, quam proximitatis ſeparatio, & hoc probat ex *l.ſtemmata cognationum directo limite in duas lineas ſeparantur, quarum altera ſuperior eſt, altera inferior.9.D.de gradib.affinit.* Idipſum dicit, *Oliver. Textor. l.ſupra cit.num.4.in fine.*

Hæc definitio lineę poteſt dupliciter intelligi. Primo quod linea eſt ſeparatio proximitatis .ſ. diviſio proximitatis, & cognationis in ſuas partes, quas continet, & in hoc ſenſu poteſt admitti talis definitio, quia lineę dividunt proximitatem, ſeù cognationem in aſcendentem, deſcendentem, & collateralem, ſicut totũ per ſuas partes dividitur, & explicatur. Secundo poteſt intelligi, quod linea eſt ſeparatio proximitatis ideſt proximitatis ſegregatio, & in hoc ſenſu eſt falſa, quia ſequeretur, quod nõ eſſent ejuſdẽ cognationis perſonę exiſtentes in lineis tranſverſalibus, quia ſunt in diverſis lineis, & linea importat ſeparationem cognationis.

Linea ergo non ſegregat cognationem, ſed importat unionem cognatorum, licet una linea reſpectu alterius habeat ſeparare cognatos, inquantum in linea aſcendentium continentur Cognati Generantes, in linea deſcendentium continẽtur Cognati Geniti, & in lineis tranſverſalibus continentur cognati, qui ad invicem non ſunt nec generantes, nec geniti, licet ab eodem ſtipite deſcendant, & ita

lineæ

lineæ important ſeparationem cognatorum, quantum ad denominationem generantis, & geniti, nõ verò important ſeparationem cognationis, & proximitatis; Undè ſtemma cognationum .i. arbor cognationum in duas lineas ſeparatur, quarum altera ſuperior eſt, altera inferior, & ex lineis inferioribus, per ordinem ad ſuperiorem, habentur lineæ tranſverſales, ut notat. in *l. ſtemmata. 9. D. de grad. affinit.* Stemma .n. erant majorum imagines, quæ in atriis magnatum ad nobilitatis oſtentationem collocari ſolebant, unde Cic. *in L. Calpurn. Piſonem*, inquit: *Obrepſiſti ad honores errore hominũ, commendatione fumoſarum imaginum: quarum ſimile habes nihil, præter colorem*, in quo loco fumoſas imagines appellavit antiquiſſimi generis ſtemmata, & ideo ſubdit: *Prætura item majoribus delata eſt tuis; noti erant illi mortui: te vivum nondum noverat quiſquam. Me cùm quæſtorem in primis, ædilem priorem, prætorem primùm cunctis ſuffragiis Populus Rom. faciebat: homini ille honorem, non generi: moribus non majoribus meis: virtuti perſpectæ, non auditæ nobilitati deferebat*. Illi verò qui jus gentilitatis, & majorum imagines nullas habebant, filii terræ, & à ſe orti, ac homines novi vocitabantur. Cic. l. cit. ibi: *Omnis .n. honores Populus Rom. mihi ipſi homini novo, detulit. & lib. 7. Epiſt. 9.* dicit: *Cn. Octavius, tuus familiaris ſummo genere natus eſt, terræ filius, &c.* ubi per ironiam dicit illum ſummo genere natum, & *Perſius Satyr. 6. Preſto eſt mihi Manius hæres, Progenies terræ.*

Mos etiam fuit olim Romæ, ut imagines majorum in funeribus ducerentur, ad gentilitatem oſtendendam. Cic. lib. 2. de Orator. ibi: *Quid illam anum patri nuntiare vis tuo? quid illis omnibus, quorum imagines duci vides? quid majoribus tuis?* Hæ imagines, quę ſtemmata vocabãtur, ex cera erant, per armaria diſpoſita, undè Satyricus dixit.

Tota licet veteres exornent undique ceræ
Atria, nobilitas ſola eſt, atque unica virtus.

& Plin. lib. trigeſimo quinto, cap. 2. Apud majores, inquit, *In atriis imagines erant, quæ ſpectarentur, non ſigna externorum artificum, nec æra, aut marmora: expreſſi cera vultus ſingulis diſponebantur armariis, ut eſſent imagines, quæ comitantur gentilitia funera, ſemperque defuncto aliquo, totus aderat familiæ ejus, qui unquam fuerat, populus. Stemmata verò lineis diſcurrebant ad imagines*

gines pictas. Tablina codicibus implebantur, & monumentis rerum in magiſtratu geſtarum. Aliæ forjs, & circa limina animorum ingentium imagines erant, affixis hoſtium ſpoliis, quæ nec emptori refringere liceret, triumphabantq; etiam dominis mutatis ipſæ domus: & erat hæc ſtimulatio ingens, exprobantibus tectis, quotidie imbellem dominum intrare in alienum triumphum. Ex quo *Budeus in pannect. in l. 2. de orig. jur.* infert, quod poſteriora tempora, pro imaginibus, inſignia gentilitia habuerunt, quę vulgo *Arma* vocantur, quæ etiam virtutis prȩmia fuerunt, ac rerum præclarè geſtarum decora; Notat tamen *Nicolau. ab Ubald. in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. par. 1. num. 53.* quod baſtardi non poſſunt portare Arma pura parentum, quia ſordes non merentur computari inter præcipuos, undè extra Italiam differunt arma illegitimorum ab armis illorum, qui legitimi ſunt, inquantum, illegitimi portant arma legitimorum, ſed ad denotandum, quod ſtirps eſt infecta, ſuperaddunt quandam barram per tranſverſum, quę incipit à ſiniſtris & terminatur ad dexteram, ſiniſtra autem eſt pars illa, quæ dexteram hominis reſpicit, & dextera eſt pars illa, quę ſiniſtram hominis reſpicit, videas citat. Doctorem, quia ponit exēplum; *de Bottis ad tract. Bartol. de inſigniis, & armis num. 11.* ubi citat *Bald. in l. filium. D. de his, qui ſunt ſui, vel alieni jur. & Cottam in verbo Baſtardi.*

Ex hoc habes intelligentiam legum aſſerentium, quod damnatione reorum amittūtur imaginum jura, ac nobilitatis inſignia, prout DD. interpretantur, *tex. in leg. eorum. 24. D. de pœnis. Hieronym. Gigas de crimin. læſæ Majeſt. lib. 3. rubric. de rebellib. qu. 23.* ubi refert, quod domini Veneti effigiem Marini Faletri eorum Ducis, qui per Tyrannidem Imperium ſibi vendicare machinabatur, & propterea decapitatus fuerat, ex aula ubi magnȩ comitiæ celebrantur, in qua ſingulorum Ducū effigies pictæ ſunt, deleri fecerunt, inſimul cum ejus inſigniis: & *Cic. in oratione pro P. Sylla*, qui fuerat ambitus damnatus, inquit: *Nihil video eſſe in hoc P. Sylla, judices, odio dignum, miſericordia digna multa. Neque enim nunc propulſandæ calamitatatis ſuæ cauſa ſupplex ad vos, judices, confugit: Sed ne quæ generi, ac nomini ſuo nota nefariæ turpitudinis inuratur. Nam ipſe quidem, ſi erit veſtro judicio liberatus, quæ habet ornamenta, quæ*

ſola-

ſolatia reliquæ vitæ, quibus lætari, & perfrui poſſit? domus erit, credo, exornata: aperientur majorum imagines: ipſe ornatum, ac veſtitum recuperabit. Omnia, judices, hæc amiſſa ſunt: omnia generis, nominis, honoris inſignia, atq; ornamenta unius judicii calamitate occiderunt. Sed ne extinctor patriæ, nè proditor, nè hoſtis appelletur, nè hanc labem tanti generis in familia relinquat, id laborat, id metuit, cui honoris integros fructus non ſit traditurus, nè æternam memoriam dedecoris relinquat. Sicut ergo propter delicti atrocitatem imaginum jura amittebantur, ideſt tollebantur imagines, quæ ad illius honorẽ, ac ſuorum depictę, vel erectæ erant, ita ad perpetuam delinquentium infamiam depingebantur delinquentes, puta proditores, *Angel. Aretin. in tit. de actio. §. pænales. in princip.* ubi *Jaſ. n. 13. & Cic. in orat. pro P. Sylla*, inquit: *Si quæris, qui ſint Romæ Regnum occupare conati, ut nè replices annalium memoriam, ex domeſticis imaginibus invenies.*

Stemmata autem quibus Romani ſplendorẽ ſanguinis oſtentabant, erant ad modum coronę, nam in atriis plerumque diſponere ſolebant majorum ſuorum imagines cereas, in ſpeciem coronę, lineis quibuſdam cognationum gradus ſignificantibus, unde ſtemma multoties pro corona accipitur; quamvis Alciatus non *Stemmata*, ſed *Schemata* velit eſſe legendum, eo quod Schema Imago, & Figura eſt. Vide *Calu. in lexic. Jur. verb. Stemmata*, idem dicit *Franc. Hotoman. de grad. cognat.*

Vera tamen ſignificatio hujus vocis *Stemmata*, eſt, quod olim quicquid de ſpoliis hoſtium ſupererat, vel ſuſpendebatur ad valuas templorum, in anathemate oblivionis. ſ. in teſtimonium, quod ſemel in ſacros uſus res deſtinatæ, non poterant ampliùs in communem uſum converti, ut intelligitur illud Judith cap. 16. ib: *Obtulerunt omnes holocauſta, et vota, & repromiſſiones ſuas. Porro Judith univerſa vaſa bellica Holofernis, quæ dedit populus, & conopeum, quod ipſa ſuſtulerat de cubili ipſius, obtulit in anathema oblivionis.* Quod verbum explicans Juſtinus Martyr, ita dicit, *Anathema id dicitur, quod Deo eſt dicatum, atque deſtinatum, & in communem uſum ampliùs non convertitur.* Silius lib. 1. Punicor.

In foribus ſacris, primoque in limine templi.
Captivi currus, belli decus, armaque rapta.
Pugnantium Ducibus ſævæque

que in Marte ſecures.
Perfoſſi clypei , & ſervantia tela cruorem.
Clauſtraque partarum pendent.

Vel hoſtium ſpolia ſuſpendebantur in foribus , poſtibuſque victorũ,& tunc *Stemmata*,& *Inſignia*, dicebantur , quia iis inſigniebantur triumphantes,ut poſteris eſſent monimentum perẽne gloriæ , & honoris. Ovid.lib. 3.triſt.

Video fulgentibus armis conſpicuos poſtes ....

Sicut etiam quicquid felix fauſtumve in bello occurebat,in ſtẽma adſcribebatur;ſic Aquilę, ſtemma erant Imperii Romani teſte Lucan. lib. 1. de bello Phars.

.... Infeſtiſque obvia ſignis
Signa, pares Aquilas , & pila minantia pilis.

Babilonii Columbam in ſtẽmata adſcripſerunt , Athenienſes noctuam, Thebani Sphyngẽ, Perſę Solem , & ſic de reliquis. Ponebãt igitur Antiqui ſtemmata iſta in atriis , quæ ſtemmata lineis diſcurrebant ad imagines depictas , vel cercas.

QUÆRES II.

Quotuplex eſt linea conſanguinitatis ?

TRes lineæ communiter à DD.aſſignantur , una dicitur Linea *Aſcendentium* , alia *Deſcendentium* , & tertia *collateralium ,ſive tranſverſalium,* idque probant ex *l.1.D.de grad. affinit.*ibi:*Gradus cognationis alii ſuperioris ordinis ſunt , alii inferioris,alii ex trãſverſo,ſivè à latere . Superioris ordinis ſunt Parentes:inferioris,Liberi, ex tranſverſo, ſivè à latere fratres , & ſorores,liberique eorum.* Alii duas lineas aſſignant, quarum altera eſt linea *Superior*, & altera *Inferior* , idque probant ex *l.ſtemmata.9.D.de grad.affinit.* ubi habetur : *Stemmata cognationum directo limite in duas lineas ſeparantur , quarum altera ſuperior eſt, altera inferior. Ex ſuperiore verò, & ſecundo gradu, tranſverſæ lineæ pendent.*

Omnes iſti DD. rectè loquũtur,nec aliquam oppoſitionem inter ſe habent, niſi in hoc,quod primi aſſignant tres lineas æquè principaliter; ſecundi verò aſſignant duas lineas principaliter, ex conſequẽti verò aſſignant lineas collaterales , ut ex cit. *tex. patet.*

patet. Et quidem reſpectu arboris cognationis, quæ communiter habetur, optimè aſſignantur illæ tres lineæ, ex quibus arbor illa componitur, & tota cognatio explicatur, ut conſideranti patet: ponitur enimin tali arbore cellulâ vacua in medio, reſpectu cujus, lineæ nomen deſumũt, quia perſonæ quæ ſunt ſupra talem cellulam, conſtituunt lineã aſcendentium, perſonæ quæ ſunt infra talem cellulam, cõſtituunt lineam deſcendentium, perſonæ verò, quę ex illius latere ſunt, cõſtituunt lineas tranſverſales, & ita per ordinem ad talem cellulam ſumitur numeratio, & computatio graduum omnium perſonarum in ipſa arbore poſitarũ, Rigoroſiùs tamen loquẽdo, dico, quod una eſt linea. ſ. recta, quia lineę *Collaterales* non ſunt propriè lineę de per ſe, ſed ſunt duæ lineæ rectæ, ejuſdem generantis, quæ ad invicem tranſverſales, ſeu collaterales dicuntur, ut filij duorum fratrum dicuntur eſſe in linea tranſverſali, & tamen quilibet eorum deſcendit linea recta à cõmuni eorum avo, *Oliver. Textor. de gradi. cognation. quæſt. 9. num. 16. & 23. gloſs. in cap. quod dilectio. 3. verbo Deſcendentem de conſang. & affinit.* Linea ergo recta eſt illa, quæ continet parentes, & liberos. ſ. generantes, & genitos ordine ſucceſſivo, unde *S. Hilarius comment. in Matth. can. p.* inquit: *Greſſus quẽ Mattheus in ordine regiæ ſucceſſionis ediderat, & quem Lucas per Sacerdotalem ordinem dinumerat, uterque agnationem in domino utriuſque tribus ſignificat, & rectæ generationis gradum ponit.* in qua generatione deſcripta ab Evangeliſta Mattheo, quæ recta dicitur, habentur generantes, & geniti. Linea collateralis eſt ordinata collectio perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium, quarum una in alterius generationem non influit. ſ. quarum una in generationem perſonæ alterius lineæ collateralis nullo modo influit, cum perſonæ conſtituentes dictas lineas non ſint ad invicem nec generantes, nec genitæ; incipiunt dictæ lineæ collaterales à fratribus, vel ſororibus, & licet quælibet ex dictis lineis abſolutè recta dicatur, tamen ad invicem comparatæ, dicuntur tranſverſales, ſive collaterales. *Oliver. Textor. loc. cit.*

Hinc linea recta una eſt, denominatur tamen linea recta *Aſcendentium*, vel *Deſcendẽtium*, inquantum perſonæ conſtituentes dictam lineam, diverſis nominibus appellari poſſunt, ſecũdum quod conſiderantur, vel

Digitized by Google

ut generantes, vel ut genitæ, undè iſtæ perſonæ Pater, Auus, Proauus, Abauus, Atauus, Tritauus, quæ dicuntur conſtituere lineam aſcendentium, inquantum exprimuntur nominibus ſignificantibus generationem actiuam, conſtituunt etiam lineā deſcendentium, ſi eis applicentur nomina genitorum, quia Tritauus E.G. eſt primus generans, Atauus eſt ejus filius, Abauus eſt ejus nepos, Proauus eſt ejus Pronepos, Auus eſt ejus Abnepos, & Pater eſt ejus Atnepos, & ita ſicut eadem numero ſchala eſt in qua aſcēditur, & deſcenditur, ita eadē numero linea recta eſt, in qua dātur aſcēdētes, & deſcendētes, licet nō explicentur ſuis diſtinctis nominibus generantium, & genitorum, quæ expreſſio, ita ſeparata, & diſtincta habetur in arbore poſita à Juſtiniano, cum illa cellula vacua, ut dictum eſt. Hoc idem tenet *Olivetor. Textor. in tit. de grad. cognat. quæſt. 9. nu. 13. Sanchez de matrim. diſp. 50. num. 2.* ubi dicit, quod linea recta aſcēdentium, & deſcendentium re ipſa eadem eſt, quia eodem gradu aſcenditur, & deſcenditur in ſchala, diſtinguitur autem ratione, nam quatenus per illā aſcenditur ad ſtipes dicitur aſcendentium: quatenus à ſtipite deſcenditur ad ſobolem à tali ſtipite procedentem, dicitur deſcendentium.

QUÆRES III.

Quotuplex eſt linea Tranſverſalis, ſeu collateralis.

Lineam Tranſverſalem dividunt DD. Primo in lineam tranſverſalem ſuperiorem, inferiorē, & purè tranſverſalem, ſeu in aſcendentem, deſcendentem, & purè collateralem, *Oliver. Textor. de grad. cognat. quæſt. 9. num. 18.* in linea ſuperiori tranſverſali ſunt Auunculus, Matertera, Patruus, Amita, Patruus Magnus, Amita Magna, Auunculus Magnus, Matertera Magna, Propatruus, Proamita, Proauunculus, Promatertera, Abpatruus, Abamita, Abauunculus, Abmatertera; omnes enim iſti ſunt mihi tranſverſales & ſuperiores, *gloſſ. in Inſtit. de grad. cognat. §. Quarto gradu. verb. Patruus Magnus.* de quibus egimus ſupra in *cap. p. q. 2.* In inferiori linea tranſverſali ſunt Fratris ſororisq; filius filia, Nepos, Neptis, Pronepos, Proneptis, &c. omnes enim iſti, & ſimiles ſunt mihi tranſverſales, & inferiores. Purè tranſverſales ſunt, qui non ſunt mihi ſuperiores, nec inferiores

riores, ut frater ſoror, nepos neptis, &c.

Secundo, lineam tranſverſalem, ſeu collateralem dividunt in lineam tranſverſalem æqualem, & tranſverſalem inæqualē. Linea tranſverſalis ęqualis eſt, quando perſonæ tranſverſales, de quibus diſtantia quæritur, æqualiter diſtant à communi ſtipite, ut frater, & ſoror, qui æqualiter, & eodem gradu diſtant à patre, eorum communi ſtipite, idem dicas de filiis fratrum, & ſororum, de nepotibus, &c. Linea collateralis inęqualis eſt, quando perſonæ tranſverſales, de quibus diſtātia quæritur, non eodem gradu diſtant à ſtipite, ſed una eſt à ſtipite remotior altera, ut patet in fratre, & nepote alterius fratris .ſ. in Patruo, & filio alterius fratris, in Patruo Magno, & nepote fratris, & ſic de reliquis; ſemper.n. ac perſona unius lineæ magis accedit ad ſtipitem, quam alia perſona alterius lineę, dicuntur eſſe in linea collaterali inęquali, quādo verò una nō magis accedit ad ſtipitem, quam altera, dicuntur eſſe in linea collaterali æquali, *Oliver. Textor. loc. cit. num. 19. & ſeqq.*

Ego tamen dico quod non benè appellatur linea collateralis æqualis, & inæqualis, quia æqualitas, & inęqualitas nō cadit ſupra lineam, nec de illa prædicatur, ſed cadit ſupra perſonas, & gradum, ſeu diſtantiā, & ideo dico, quod perſonæ, quæ ſunt in lineis collateralibus, vel sūt in gradu æquali, vel in gradu inæquali; ideſt, vel æqualiter diſtant à ſtipite, vel inæqualiter, quę eſt propria loquutio, quamvis abuſivè poſſit dici linea collateralis æqualis, & inæqualis.

QVÆRES IV.

Quid eſt lineam accipi Effectivè, quid Contentivè, ſive Comprehenſivè, aut Subiectivè?

Linea paterna dupliciter accipitur. Primo Effectivè. Secundo Contentivè, vel Comprehenſivè, ſive Subiectivè. Linea Effectivè accepta eſt, linea paterna, quam pater effecit, ſeu cujus caput eſt pater. *Anch. conſ. 59. Covarr. in 4. lib. decretal. part. 2. cap. 6. §. 6. num. 5. Fontanell. to. 1. dec. 36. num. 10. & ſeqq.* & in hoc ſenſu non ſunt de linea paterna, niſi illi, qui à patre deſcendunt per lineam rectam. Linea Contentivè, Comprehenſivè, ſivè Subiectivè accepta eſt, linea paterna, in qua pater continetur, comprehenditur, & ſubjicitur, &

in tali ſenſu comprehendit aſcẽdentes, deſcendentes, & tranſverſales patris, ſeu comprehendit omnes ab eodem ſtipite deſcendentes à quo deſcendit pater,& patris lineam attingentes, *Fontanell.l.cit.num.* 13. *Carol.de Roſa in conſuet.ſi quis, vel ſi qua. num.*355.*& ſeqq.Peregr.de fideicom. art.*22.*num.* 24. *&* 26. ubi dicit,quod familia teſtatoris poteſt accipi effectivè, itaut deſcendentes ab ipſo tantùm ſignificet, & poteſt accipi contentivè, itaut contineat omnes de illa familia, ſub qua, inſpecto communi ſtipite, teſtator continetur.

Hæc diviſio lineę ſolùm locum habet in linea patris, non matris,quia linea materna nunquam capi poteſt effectivè, cum fœmina non ſit cauſa efficiens lineæ, ſed filii,& deſcendentes ab ea, dicuntur de linea patris, cujus familiam ſequuntur, non verò dicuntur de linea matris, niſi accipiatur linea matris cõtentivè, nam tunc deſcendentes ab ipſa, dicuntur de ejus linea. *Carol. de Roſa l. cit. n.* 361. *& ſeqq.* Sed de hoc,in fine hujus quæſiti.

Quando igitur de linea alicujus fit mentio, debet intelligi de linea effectivè,non verò de linea Contentivè, niſi ex circumſtantiis non eſſet locus lineæ rectæ effectivè, quia tunc locus eſſe debet lineę collaterali Contentivè,*Covarr.l.cit.Fontanell.l.cit. num.* 11. *Peregr. l.cit. Carol.de Roſa l.cit.num.*358. ut eſt caſus *Conſuet. Neap. Si quis,vel ſi qua.* per quam ad ſucceſſionem defũcti vocantur illius proximiores, qui ſunt in eadem linea,ut notat *Napod. ibid. num.* 164. & quia Conſuet. ſupponit defunctum ſine filiis,ſeu liberis deceſſiſſe, & ſic ſine deſcendentibus, qui eſſent in linea recta effectivè, ideò in tali caſu linea non poteſt capi effectivè,ſed accipi debet Cõtentivè. Abſolutè ergo loquendo, quando de linea fit mentio, intelligitur de linea recta, non de tranſverſali., & ſic de linea Franciſci dicuntur omnes aſcendentes, & deſcendentes, ſivè maſculi ſint, ſivè fœmine, tranſverſales verò non dicuntur de linea Franciſci,ſed de alia linea, quamvis ab eodem ſtipite deſcendant, qua ratione, bannito Franciſco, & omnibus de ejus linea, fratres Franciſci non continentur in banno, *Peregr. de fideicom.art.*22.*num.*24. ubi advertit, quod deſcendentes ex filia Franciſci, vel ex nepte ſui filii non dicuntur de linea Franciſci, quia non matris, ſed patris lineam ſequuntur.

Hinc linea paterna dicitur illa,

la, quæ originem habet, & deſcendit à patre, *Fontanell. tom. 1. deciſ. 56. num. 2. Covarr. l. cit. n. 5.* linea materna eſt illa, quę originem habet à matre, & ab ipſa deſcendit, *Dec. conſ. 379. n. 4.* & hæc linea materna etiam dupliciter accipitur, nam vel accipitur pro illa linea in qua, vel ſub qua mater continetur; & hoc modo, linea materna accipitur contentivè, & veniunt etiam transverſales, quia transverſales, ut ſunt fratres matris, dicuntur de eadem linea in qua eſt mater, reſpectu patris, vel avi, *Dec. l. cit. num. 2. & 4.* Vel accipitur pro illa linea, quæ à matre procedit, & tunc accipitur linea effectivè, nec in tali linea collaterales matris comprehenduntur. *Dec. d. n. 4.* qui *num. 5.* dicit, quod auus, & proauus maternus ſunt de linea materna, *l. 2. C. de bonis maternis*, deſcendentes tamen ab avo, proavo, &c. non dicuntur eſſe de linea materna, *Bart. conſ. 55. n. 3.* & ratio eſt, quia deſcendentes ab avo, vel proavo faciunt aliam lineam, quæ reſpectu lineæ matris eſt collateralis, & linea propriè intelligitur de linea recta ſurſum, & deorſum, non verò de linea ex latere, *Bartol. l. cit. Dec. l. cit. num. 5.* niſi accipiatur linea materna contentivè, quia tunc, ut dictum eſt, collaterales dicuntur de linea matris, inquantum continentur in illa linea, in qua mater continetur, undè non videtur verum, quod linea matris, nunquam capitur effectivè, ut ſupra dixi ex Carolo de Roſa; licet enim deſcendentes ex matre non ſequãtur familiam matris, ſed patris, verè tamen à matre deſcendunt, & ita ſunt de linea matris quantum ad conſanguinitatem, reſpectu cujus dantur aſcendentes deſcendentes, & collaterales, ſicut dantur in linea paterna; per fœminam enim rumpitur linea paterna, & ab ea incipit cognationis origo, & ideo dicitur, quod fœmina eſt ſuæ familiæ caput, & finis, *l. 195. in fin. D. de verb. ſignif. Cancer. p. variar. c. 1. de ſubſtit. num. 49.*

Quando vero tractatur de ſucceſſione in bonis provenientibus ex linea paterna, vel materna, non eſt attendenda prima origo, undè bona provenerunt, ſed ſolùm videndum eſt à quo bona illa immediatè pervenerunt defuncto, nam de illius linea dicuntur eſſe bona, à quo defunctus immediatè illa habuit, *Carol. de Roſa in Conſuet. Si quis, vel Si qua. n. 386. & ſeqq.* Undè ſi mulier, quæ fratrem uterinum habebat, fuit à patre dotata, vel hæres inſtituta, dein-

dè iſta mulier de dictis bonis ſuā filiam dotavit, mortua iſta filia ſine liberis ab inteſtato, ei ſuccedit d. frater uterius in bonis habitis à matre, quia dicta bona non dicuntur amplius paterna, ſed materna, *Provenzal. in citat. Conſuet. obſervat. 6. num. 10. & obſervat. 11.*

QUÆRES V.

An quando vocantur deſcendentes ex linea maſculina, fœmina deſcendens ex maſculo ſit admittenda?

HÆc quæſtio utilis eſt pro conceſſione emphyteutica & pro fidejcōmmiſſis, nam multotiès res accipitur in Emphyteuſim pro ſe, & liberis ſuis, per lineam maſculinam deſcendentibus, vel res relinquitur alicui, & ejus liberis per lineam maſculinam deſcendentibus, ſi in tali caſu quis deſcendentes maſculos non relinqueret, ſed tantùm fœminam, quæ ex maſculo deſcendit, quæritur an talis fœmina ſit admittenda.

Reſolutio hujus difficultatis ponitur à *Paul. de Caſtr. in l. maritus. 21. num. 5. C. de procurator.* ubi dicit, quod quando fœmina immediatè deſcendit à primo acquirente rem in Emphyteuſim, vel à primo vocato ad fidej. commiſſum, tunc non eſt admittenda, licet videatur de liberis deſcendentibus per lineam maſculinam, cum deſcendat ab ipſo patre, & ratio eſt, quia linea acquirentis non incipit ab ipſo acquirente, ſed incipit à filiis, undè in filio maſculo incipit linea maſculina ipſius acquirentis, in filia verò fœmina incipit linea fœminina, & quia liberi per lineam fœmininam deſcendentes non ſunt vocati, nec admittuntur, ideo nec ipſa fęmina eſt admittenda, cum idem judicium ſit faciendum de principio, ſeu de capite, quod de deſcendentibus ab ipſo capite. Quando verò fœmina non immediatè deſcendit à primo acquirente, ſed deſcendit ab illius filio maſculo, tunc quia dicitur deſcendens per lineam maſculinam, admittitur; ita *Jaſon in l. Gallus. §. nunc de lege velleja. num. 15. D. de liberis, & poſth.* qui hac diſtinctione conatur ſalvare, *Alexand. in eodem §. nu. 3.* aſſerentem, quod ſi teſtator inſtituat filios ſuos maſculos, adjiciendo, ſe velle, quod hęreditas ſua vadat de uno in alium deſcendentem per lineā maſculi nam, ſi unus ex filiis deceſſit nullis ex ſe maſculis relictis, ſed tantùm una fœmina, talis fęmina admittitur excluſis fratribus defuncti, quod vi-

videtur contra determinationẽ, Paul. de Caſtro, Sed Jaſ. l. cit. dicit, quod *Paul. de Caſtro loquitur quando filia eſt prima deſcendentium illius acquirentis emphytheuſim, & tunc benè ab ea incipit linea fœminina, cap. quod dilectio, & cap. fin. cum gloſſ. de conſang. & affinit. unde cum ipſa filia fœmina ſit principiũ lineæ fœmininę, non admittitur; Sed deciſio D. Alex. hic, filia non fuit prima deſcendentium teſtatoris, ſed ejus pater, & alii filii maſculi, ideo non poteſt dici, quod ab ea incipiat linea, & eſt pulchrà, & vera ſolutio & multum declarat prædicta.* Sed in hoc caſu ego dico, quod ſi teſtator vocavit deſcendentes per ſuam lineam maſculinam, tunc benè procedit interpetratio *Jaſon.* ſi verò vocavit deſcendentes per lineam maſculinam ſui filii, tunc non benè procedit, quia linea filii non incipit ab ipſo filio, ſed à filio filii, ſicut linea teſtatoris non incipit ab ipſo teſtatore, ſed à ſuo filio, *Carol. de Roſa in Conſuet. ſi quis, vel ſi qua. num. 376. & ſeqq.* cumque filius in caſu poſito tantùm fœminam relinquat, non dicitur de linea maſculina filii.

Advertas tamen, quod aliud eſt quẽ eſſe de deſcendẽtibus virilis ſexus, ſeu per virilem ſexũ, quo caſu benè comprehenditur filia ex maſculo, nepos verò deſcendens ex fœmina non comprehenditur, *Alex. l. cit. n. 3.* quia non eſt deſcendens, vel conjunctus per virilem ſexũ; Aliud eſt eſſe de deſcendentibus ex linea maſculina, quo caſu nõ cõprehẽditur filia, cũ ſit caput lineæ fœmininæ ſecundũ *Jaſon l. cit. n. 2.*

Advertas etiam quod licet ſecundum *Paul. de Caſtr. Jaſon. & Alex. locis cit.* linea alicujus non incipiat ab ipſo, ſed à primo deſcendente illius, ut dictum eſt, tamen id impugnatur ab *Additionat. ad Alex. conſil. 53. num. 5. lit. B. vol. 6.* ubi dicit, quod linea maſculina incipit à patre, vel à primo ſtipite maſculino, ſicut in mathematicis linea non eſt, ſeu non dicitur, poſito primo puncto tantũ, ſed incipit eſſe, vel dici, addito ſecũdo continuo pũcto, tamen non incipit à ſecundo, ſed à primo puncto, nec finitur in penultimo, ſed in ultimo puncto, unde linea cognationis incipit à patre vel ſtipite, licet nondum dicatur linea, quamdiù ſolus eſt. Hęc ibi.

Veritas tamen eſt, quod prima perſona lineæ, à qua alii de linea procedunt, non debet cõputari in linea, quia non facit gradum, cum ſit ſtirps, & ideo quando Emphyteuſis eſt alicui conceſſa uſque ad tertiam generatio-

rationem, primus acquirens non computatur, quia non eſt generatio, ſed generans, & cauſa generationis, *Andr. Provenzal. ad Conſuet. ſi quis, vel ſi qua. obſervat. 22. num. 29. & ſeqq.*

CAPUT QUARTUM
De Arbore Affinitatis.

PLenam Affinitatis explicationem in prima, & ſecunda hujus tractatus parte tradidi, undè circa talē cognationem nihil aliud explicandum remanet, quā formatio arboris affinitatis, ex qua deindè affinium gradus, ac lineæ intelliguntur, quia ut tradit *Proſdoc. de Comit. de affinit. n. 25. & Hieronym. Mangiaria de affinit. n. 7.* affinitatis arbor non inſtitutione juris Candidatorū, ſed uſu magiſtrorum inventa eſt, ut ex oſtenſione ad oculum, ejus gradus meliùs intelligantur. In præſenti autem capitulo breviter explicabo, quomodo formanda eſt arbor affinitatis, mihi reſervando in ſequenti capitulo, regulas pro dignoſcendis gradibus affinium.

Formatur autem arbor affinitatis ſecundum Jo: Andream, quem ſequuntur *Proſdoc. de Comit. l. cit. n. 24. Hieronym. Mangiar. l. cit.* & communiter alii, hoc modo. In medio arboris ponatur linea imaginaria, in qua ſint quatuor cellulæ, una ſub alia, & in prima ſuperiori ſcribatur *Primus gradus* in ſecunda *Secundus*, in tertia *Tertius*, & in quarta *Quartus gradus*. Deindè à latere dextro dictæ lineę ponatur alia linea continens alias quatuor cellulas, in prima ſcribatur *Frater*, in ſecunda *Fratris filius*, in tertia *Fratris Nepos*, & in quarta *Fratris Pronepos*. Ad dorſum dictæ lineæ, etiam ex latere dextro ponatur alia linea, etiam cum quatuor cellulis, in quarum prima ſcribatur *Uxor fratris olim relicta*, in ſecunda *Uxor filii fratris*, in tertia *Uxor nepotis fratris*, & in quarta *Uxor pronepotis fratris*. A latere ſiniſtro dictæ lineę imaginariæ ponatur alia linea, cum quatuor cellulis, in quarum prima ſcribitur *Soror*, in ſecunda *Filia ſororis*, in tertia *Neptis ſororis*, & in quarta *Sororis Proneptis*. Ad dorſum dictæ lineæ ponatur alia, quatuor continens cellulas, in quarum prima ſcribatur *Vir ſororis olim relictus*, in ſecunda *Vir filiæ ſororis*, in tertia *Vir neptis ſororis*, & in quarta *Vir proneptis ſororis*, ut patet in ſequenti figura.

Uxor

Uxor Fratris olim relicta	Frater	Primus gradus	Soror	Vir ſororis olim relictus
Uxor filii fratris	Fratris filius	Secundus gradus	Sororis filia	Vir filiæ ſororis
Uxor nepotis fratris	Fratris Nepos	Tertius gradus	Sororis Neptis	Vir Nepotis Sororis
Uxor Pronepotis Fratris	Fratris Pronepos	Quartus gradus	Sororis Proneptis	Vir Proneptis Sororis

POnit etiam Joan. Andr. duas lineas reflexas, quarum una oritur à cellula illa *Frater*, & terminatur ad cellulam *Vir ſororis olim relictus*, & in tali linea ſcribit *Primus genus affinitatis, quod hodie prohibitionem habet*; Alia linea reflexa incipit à cellula *Sororis*, & terminatur in cellula, ubi dicitur *Uxor fratris olim relicta*, & in tali linea reflexa etiam ſcribit *Primus genus affinitatis*, *quod hodie prohibitionem habet.*

Intelligentia hujus arboris conſiſtit in hoc, ille duæ lineæ fratris, & ſororis denotant conſanguinitatem, quæ eſt inter perſonas in illis deſcriptas, & quia affinitas à conſanguinitate oritur, ſeu melius, affinitas non oritur niſi inter conſanguineos viri cognoſcentis, & mulierem cognitam, vel inter conſanguineos mulieris cognitę, & virum cognoſcentem, ut ſupra dictum eſt, & illo gradu quo uni per cõſanguinitatem unitur, alteri per affinitatem conjungitur, ideo cũ ſit pirlmus gradus conſanguinitatis inter fratrem, & ſororem, ſecundum jus Canonicum, erit etiam primus gradus affinitatis inter perſonam fratris, & virum ſororis olim relictum, ſicut etiã inter ſororem, & uxorem fratris olim relictam: præterea, quia ſecundus gradus conſanguinitatis eſt inter fratris filium, & ſororis filiam, ideo ſecundus gradus

dus

dus affinitatis erit inter fratris filium, & virum ſororis filię, vel inter ſororis filiam, & uxorem filii fratris, & ſic de reliquis diſcurrere poteris uſque ad quartum gradum, unde linea illa imaginaria numeros continens, quæ in medio arboris ponitur, indiſtinctè refertur ad gradus conſanguinitatis, & affinitatis, & hac ratione Jo: Andreas poſuit in præſenti arbore duas lineas reflexas, quarum una incipit à cellula illa *Frater*, & terminatur ad cellulam *Vir ſororis olim relictus*; & altera incipit à cellula illa *Soror*, & terminatur ad cellulam *Uxor fratris olim relicta*, nam inter iſtas perſonas in dictis lineis contentas, contrahitur primum genus affinitatis, quod hodiè prohibitionem habet. Ita *Hoſt. in ſum. lib. 4. tit. de affinit. num. 9. Oliver. Textor. de affinitat. num. 45.*

Poteſt aliter explicari arbor poſita dicendo, quod una linea reflexa incipit ab illa cellula *Frater*, & terminatur ad cellulam *Uxor fratris olim relicta*, alia linea reflexa incipit à cellula illa *Soror*, & terminatur ad cellulam *Vir ſororis olim relictus*, quia uxor fratris olim relicta, primo gradu affinitatis cònjungitur cū fratre ſui viri defuncti, & vir ſororis olim relictus, primo gradu affinitatis unitur cum ſorore ſuæ uxoris defunctæ, & ſic de reliquis diſcurre, & ſecundum iſtam explicationem formatur arbor affinitatis à Berengario Fernando, quam videre potes apud *Petr. Loriot. de grad. affinit. pagina 41.*

Verùm, quia affinitas propriam arborem non habet, ſicut illam habet conſanguinitas, & affinium nulli ſint gradus, *Tholoſ. Synt. lib. 9. c. 10. n. 2. Vult. Inſtit. de nupt. num. 50. Thuſc. concl. 239. num. 5. vol. 1. lit. A.* imo ut dicit *Petr. Loriot. in l. non facile. 4. regula 5. D. de grad. affinit. Communem arborem non ſolum obſcuram eſſe, verum etiam imperfectam: nullum enim in ea affinitatis nomen reperies;* ideo quando neceſſe habes ſcire gradum affinitatis, non eſt neceſſe recurrere ad arborem iſtam Jo: Andreę, ſed potes formare arborem conſanguinitatis, vel viri cognoſcē-tis, vel mulieris cognitæ, quia illo gradu, quo conſanguineus viro conjungitur per conſanguinitatem, unitur ůxori per affinitatem, ſicut illo gradu, quo conſanguinei uxoris per conſanguinitatem uxori uniuntur, per affinitatem uniuntur viro, primo genere affinitatis.

Quod ſi cupis ſcire nomina affinium, vide ſupra in 2. *part. cap. 5. q. 3.*

5.q.3. vel recurras ad tabulam generalem omnium affinium, quæ traditur à *Petro Loriot. de grad.affinit. pag.* 41. quam tabulam, ad faciliorem intelligentiam Tyronum, in plures partes diviſam hic pono.

Tabula continens Nomina Aſcendentium Mariti reſpectu Uxoris, & Aſcendentium Uxoris reſpectu Mariti.

Abauus Socer Magnus, vel Proſocer dicitur 4. grad.	Abavia Magna Socrus, vel Proſocrus dicitur 4. grad.
Proauus Socer Magnus, vel Proſocer dicitur 3. grad.	Proavia Magna Socrus, vel Proſocrus dicitur 3. grad.
Auus Socer Magnus, vel Proſocer dicitur 2. grad.	Avia Magna Socrus, vel Proſocrus dicitur 2. grad.
Pater Socer dicitur 1. grad.	Mater Socrus dicitur 1. grad.

EX hac tabula patet, quod pater mariti eſt *Socer* reſpectu uxoris, ſicut pater uxoris *Socer* appellatur à marito; Auus mariti, ſicut etiam Proauus, & Abauus, Socer Magnus eſt reſpectu uxoris: ſimiliter Auus uxoris, Proauus, & Abauus uxoris *Socer Magnus*, vel *Proſocer* dicitur reſpectu viri. Mater viri *Socrus* appellatur ab uxore, ſicut etiã Mater uxoris *Socrus* appellatur à Viro: Avia, Proavia, & Abavia Viri *Magna Socrus*, vel *Proſocrus* appellatur ab uxore, ſicut etiam Avia, Proavia, & Abavia uxoris *Magna Socrus*, vel *Proſocrus* dicitur à Viro. Videas quæ dixi

in 2.*parti cap.* 5. *q.*3. Interdum *Soceri*, & *Socrus* nomine, non tantùm uxoris, & mariti Pater, & Mater, ſed & Avus, & Avia continentur, *l.ſoceri.*146. *D.de verb. ſignif.* immo, etiam Proauus, & Proavia intelligũtur, *l.adoptiuus.* 14. §. *nunc videamus. D.de rit. nupt.* Nihil tamen prohibet, quin *Abſocerum*, *Abſocrum*, *Atſocerum*, *Triſocerum* dicatur *Bechſtad. de affinit. cap.*7. Conſoceri vero dicuntur, qui liberos mutuis copularunt nuptiis, ut ſi filius meus, tuam duxerit filiam.

Tabula continens Nomina Mariti, vel Uxoris reſpectu Aſcendentium Vxoris, vel Mariti.

Filiæ Maritus Gener dicitur 1. grad.	Uxor filii Nurus dicitur 1. grad.
Neptis Maritus Progener dicitur 2. grad.	Nepotis Uxor Pronurus dicitur 2. grad.
Proneptis Maritus Progener dicitur 3. grad.	Pronepotis Uxor Pronurus dicitur 3. grad.
Abneptis Maritus Progener dicitur 4. grad.	Abnepotis Uxor Pronurus dicitur 4. grad.

EX hac tabula patet, quod maritus tàm reſpectu Patris, quàm Matris ſuæ uxoris *Gener* dicitur, ſicut reſpectu Avi, Proavi, & Abavi ſuæ uxoris *Progener* dicitur. Uxor verò reſpectu Patris, & Matris ſui Mariti *Nurus* dicitur, reſpectu verò Aviæ, Proaviæ, & Abaviæ Mariti, *Pronurus* dicitur, videas in dicta *part.*2.*c.*5.*q.*3. quamvis reſpectu Avi, vel Aviæ Mariti, etiã Nurus abſolutè appellari valeat, *l.labeo ſcribit, nepotis ex filia mea nati*

Digitized by Google

nati uxorem, nurum mihi eſſe.6. D.de grad.affinit. Poterit etiam dici *Abgener, Abnurus, Atgener, Atnurus, Bechſtad.de affinit.cap.2.*

Tabula continens Nomina Mariti reſpectu deſcendentium à ſua Vxore, & Nomina Vxoris reſpectu deſcendentium à ſuo Viro.

Maritus tuæ Matris Vitricus dicitur 1.grad.	Uxor tui Patris Noverca dicitur 1.grad.
Maritus tuę Aviæ Vitricus dicitur 2.grad.	Uxor tui Avi Noverca dicitur 2. grad.
Maritus tuæ Proaviæ Vitricus dicitur 3. grad.	Uxori tui Proavi Noverca dicitur 4.grad.
Maritus tuæ Abaviæ Vitricus dicitur 4.grad.	Uxor tui Abavi Noverca dicitur 4.grad.

HAbes in hac tabula, quod Maritus tuus reſpectu tuorum filiorum, quos ex alio viro ſuſcepiſti *Vitricus* dicitur, quo nomine, etiam appellatur reſpectu tuorum Nepotum, Pronepotum, & Abnepotum. Uxor verò tua, reſpectu tuorum filiorum, Nepotum, Pronepotum, & Abnepotum, quos ex alia uxore ſuſcepiſti, *Noverca* dicitur, *l.non facile.4. §. affines ſunt.D.de grad. affinit.* Poſſet tamen dici *Provitricus, Pronoverca, &c. David. Doring.in Bibliotheca Jure conſultor.verb.Affines.n.28.circa fin.*

Digitized by Google

Tabula continens Nomina deſcendentium à Marito, vel Vxore reſpectu Vxoris, vel Mariti.

vel Privigna (	Filius tui Mariti, vel Filia ex alia muliere nati Privignus) dicitur 1. grad.	Filius, vel Filia tuæ Uxoris ex alio Viro Privignus (dicitur 1. grad.	) vel Privigna
vel Privigna (	Nepos, vel Neptis tui Mariti ex alia muliere nati Privignus) dicitur 2. grad.	Nepos, vel Neptis tuæ Uxoris ex alio Viro Privignus (dicitur 2. grad.	) vel Privigna
vel Privigna (	Pronepos, vel Proneptis tui Mariti Privignus) dicitur 3. grad.	Pronepos, vel Proneptis tuæ Uxoris Privignus (dicitur 3. grad.	) vel Privigna
vel Privigna (	Abnepos, Abneptis tui Mariti Privignus) dicitur 4. grad.	Abnepos, Abneptis tuæ Uxoris ex alio Viro Privignus (dicitur 4. grad.	) vel Privigna

EX hac figura patet, quod ſicut deſcendẽtes tui mariti, quos ex alia muliere ſuſcepit, reſpectu tui, uno nomine ſignificantur. ſ. nomine *Privigni*, vel *Privignę*; ita omnes tui deſcendẽtes, quos ex alio viro ſuſcepiſti, etiam nomine *Privigni*, vel *Privigne* appellantur à ſecundo viro tuo, ut habetur ex *l. non facile. 4. §. affines ſunt*, *& ex l. Privignus. 7. D. de grad. affinit. l. adoptiuus. 14. §. nurus. D. de rit. nupt.* & tradidi in dicta *part. 2. cap. 5. q. 3.* Poterit etiam dici *Proprivignus*, *Proprivigna, &c. David. Doring. l. cit.*

Tabula continens Nomina Collateralium Mariti reſpectu uxoris non eſt neceſſaria, quia tàm frater mariti, quàm filius fratris, Nepos, vel Pronepos fratris *Levir* dicitur reſpectu uxoris fratris, Patrui, Patruimagni, & Propatrui, illa verò reſpectu horũ *Fratria* dicitur, ſicut etiam maritus tuæ ſororis, vel filiæ, Neptis, aut Proneptis tuæ ſororis, reſpectu tui *Fratrius* dicitur. Soror vero tuæ uxoris, filia, Neptis, & Proneptis ſororis tuę

uxor

uxoris, reſpectu tui *Sororia* dicitur, ita ex tabula Petri Lorioti, ſed de hac re vide quæ poſui ſupra in citato *q.3*. Viri verò ſoror, *Gloſ.* dicitur reſpectu uxoris ſui fratris, eodem appellantur nomine filia, neptis, & proneptis dictę ſororis; & hęc de arbore affinitatis inquantum primum genus includit, ſint ſatis, quia de ſecundo, & tertio genere affinitatis ſufficiunt, quæ dixi ſupra in *2.p.c.5.q.2.* Solùm ibi poſitis addo, quod affinitas ſecundi, & tertii generis, de jure Canonico tantùm fuit introducta; & non per leges civiles, ut in *cap. licet ex quadam. de teſtib. can. cum igitur. 35. q.1. Jo. Andr. in declarat. arbor. affinit. in fin.* & id factum fuit, ampliandæ charitatis, ut teſtatur *Rhamnus. in tract. de affinit. num.9. Proſdoc. de Comit. de affinitat. num.22.* & primum genus affinitatis uſque ad ſeptimũ gradum prohibitionem matrimonii importabat, *can. de affinitate. can nullum. & can. nulli. 35. q.3.* Secundum genus, uſque ad quartum gradum copulam conjugalẽ impediebat, *can. de propinquis. 35. q.3.* Tertiũ verò genus uſq; ad ſecundũ gradũ, *can. porro duorũ. 35. q.3. ſed per Innoc. 3. in Conc. gener.* fuit determinatũ, quod tantum primum genus affinitatis ſit in conſideratione, & impediat contractionem matrimonii uſque ad quartum gradũ incluſivè, ut habetur in *cap. non debet. de conſang. & affinit. Caualc. vol.2. dec.12. num 14. & ſeq.*

Hinc, nullatenus ſunt audiendi aſſerentes ſecundi, & tertii generis prohibitionem ex parte durare, aut durare debere, nec in totum per dictum *cap. non debet.* ſublatam eſſe, ſed durare inter illos, qui juris interpretatione parentum, & liberorum loco habentur, & ſic dicũt, quod maritus novercæ, mortua uxore, nõ poteſt ducere ipſius privignã, quę tamẽ ſibi eſt juncta in ſecũdo genere affinitatis: ſimiliter non poteſt quis vitrici, aut generi uxorem; amitę, vel materterę ſecundi mariti conjugem, fratriſque, aut ſororis filiæ, neptis, aut proneptis, &c. mariti ſecundam uxorem, aut filii conjugis ſecundi mariti conjugem, in matrimonium petere, quia hæ perſonæ, omnes reſpectivè parentum, liberorumq; loco ſibi ſunt. DD. pro tali ſententia citat, & ſequitur *David. Doring. in Bibliothec. Jure conſultor. verbo Affines. num.45.* qui dicit, quod citatus *te.c. in cap. non debet. de conſang. & affinit.* debet intelligi de affinibus collateralibus, non autem aſcendentibus, & deſcendentibus.

Non

Non inquam ſunt audiendi, quia abſolutè ex dicto *cap. non debet.* tollitur impedimentum ſecundi, & tertii generis affinitatis, ut probant DD. quos in dicta *part. 2. cap. 5. q. 2.* retuli.

Advertas, quod licet in *1. p. cap. 1. §. 1. diſput. 3. q. 5.* dixi, quod ex matrimonio rato non cõſummato non naſcitur impedimentum affinitatis, ſed tantùm publicæ honeſtatis, quod veriſſimũ eſt de jure canonico, ut ibi probavi, nec diſſentiunt civiliſtæ, tamen iſti dicunt, quod naſcitur Affinitas ex matrimonio non conſummato, & ex ſponſalibus, quoad alios effectus civiles ex *l. quod ſervius. D. de cond. cauſ. data. l. labeo, & l. ſervius. D. de grad. affinit.* vide *David. Doringium in Bibliotheca jure. ſconſult. verbo affines. n. 15. & ſeqq.* hæc tamen affinitas impropriè, & non ſtrictè talis dicitur, ut dicit *gloſſ. in d. l. quod ſervius*, nec ratione dictæ affinitatis tenentur compromittere, etiã ſtante ſtatuto, quod inter affines ſit compromittendum, *Bart. & Jaſ. in dicta l. quod ſervius.* nam ſtatutum propriè intelligi debet. Videas *Doring. l. cit. & num. 16.* Ex ſola tamen figura matrimonii, quamvis invalidi, intrat impedimentum affinitatis in quarto gradu, ut ex *declarat. S. Cong. Concil. tenet Pignatel. tom. 4. conſult. 15.*

CAPUT QUINTUM
De Gradibus Conſanguinitatis.

Quia arbor Conſanguinitatis formatur ex lineis, quę conſanguineos ab eodem communi ſanguine originem trahentes, ſivè immediatè, ſivè mediatè continẽt gradatim, qua ratione linea fuit à nobis ſupra definita, quod *eſt collectio perſonarum ab eodem communi ſanguine originem trahentium, ſivè immediatè, ſivè mediatè, diverſos gradus continens, quibus vel inter ſe, vel à communi ſanguine diſtinguntur*, meritò, poſtquam viſum eſt de lineis Conſanguinitatis, videndum eſt de illius gradibus.

Dixi in *tit. de Gradibus Conſanguinitatis, & non Affinitatis*, quia Affinitas proprios gradus non habet, *can. porro de affinitate. 35. q. 5.* ſed regulatur ſecundum gradus Conſanguinitatis, ideſt quoto gradu Conſanguinitatis mihi conjunctus eſt vir cognoſcens mulierem, eodem gradu affinitatis mihi attinet mulier, & quoto gradu conſanguini-

guini-

guinitatis eſt mihi mulier cognita, eodem gradu affinitatis eſt mihi vir cognoſcens, ideo explicatis gradibus Conſanguinitatis, intelliguntur etiam gradus Affinitatis; Præterea, dixi de gradibus Conſanguinitatis, ad denotandum, quod de iſtis tantùm in præſenti tractatur, & non de gradibus, qui dantur inter perſonas officia gerentes, vel ordines recipientes, de quibus loquitur, *tex. in can. legimus in Eſaja. 24. §. fin. in fin. diſt. 93. can. ad hoc diſpenſationis. 7. diſt. 89. can. in figulis gradibus. 2. diſt. 77. Trid. ſeſſ. 23. cap. 8. & 12.* ſicut etiam non tractatur de gradibus qui inter peccata dantur, cum gradibus ad peccatum pervenitur, ſuggeſtione, delectatione, conſenſu, *can. ſicut tribus gradibus. 21. can. ſciendum quippe. 22. de pœnit. diſt. 2.* & etiam in virtutibus gradus dantur, *can. cum SanctāEccleſiam. 15. de pœnit. diſt. 2.* Sed de gradibus Conſanguinitatis, ut dixi, tractatur. Ideo.

QUÆRES I.

Quid eſt Gradus Conſanguinitatis?

PLures ſunt definitiones, quæ de gradu conſanguinitatis traduntur. Prima eſt, quę à Joanne Andrea traditur, videlicet: Gradus *eſt habitudo perſonarum diſtantium: qua cognoſcitur quota agnationis, vel cognationis diſtantia duæ, pluresvè perſonæ inter ſe differunt, vel conjunguntur*, quam definitionem amplectitur, *Sanchez. lib. 7. de matr. diſp. 50. nu. 2.* quia gradus conſanguinitatis ſunt ad ſimilitudinem graduum ſcalæ, per quos à proximo in proximum tendimus ſurſum aſcenſuri, aut deorſum deſcenſuri, *l. Juriſconſultus. §. Gradus. D. grad. affinit. Hoſtien. in Summ. de conſang. & affinit. num. 6.*

Dicitur *Habitudo* loco generis, & accipitur pro Reſpectu, Menſura, Relatione, ſeu conſideratione diſtantiæ.

Dicitur *Perſonarum* ad differentiam graduum diſtantium in ſcalis, quia in ſcalis non eſt habitudo perſonarum.

Dicitur *Diſtantium*, ad denotandum, quod gradus conſanguinitatis non eſt de una perſona ad ſeipſam, ſed ad aliam diſtantem.

Dicitur *Qua cognoſcitur quota agnationis diſtantia*, ad comprehendendum gradus conſanguinitatis exiſtentes inter agnatos per lineam maſculinam deſcendentes.

Dicitur, *vel cognationis diſtantiam*, ad comprehendendum

gradus

gradus cõſanguinitatis, qui ſunt inter cognatos in ſpecie, per lineam fœmininam deſcendentes. Vel dicitur *Qua cognoſcitur quota agnationis, vel cognationis diſtantia*, ad excludendum gradus ſubſtitutionum, gradus dignitatum, & officiorum, qui inter perſonas reperiuntur, & gradus perfectionum, à præſenti definitione gradus conſanguinitatis.

Dicitur *duæ perſonæ*, ad comprehendendum gradus conſanguinitatis, qui ſunt inter perſonas, quarum una eſt ſtipes reſpectu alterius, ut eſt habitudo inter patrem, & filium.

Dicitur *Pluresſve perſonæ inter ſe differunt, vel conjunguntur*, ad comprehendendum gradus conſanguinitatis exiſtentes inter alias perſonas, quàm inter illas, quarum una eſt ſtipes reſpectu alterius.

Secunda definitio traditur à Damaſio, ut refert *Hoſtien. l.cit.* & eſt hæc: *Gradus eſt diſtantia unius perſonæ ab alia, vel plurium perſonarum in linea conſanguinitatis*, quam definitionem, etiam amplectitur, *Angel. Aretin. in §. hactenus. Inſtit. de grad. cognat.* ubi dicit, quod tàm prima, quàm ſecunda definitio eſt bona; illam tamen impugnat *Antonius de Roſell. in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. num.* 43. ex eo, quia ſola diſtantia non eſt gradus, & ideo multum diſtantes inter ſe, non habent gradum. Inſuper gradus non eſt diſtantia, ſed menſura diſtantiæ.

Tertia definitio ponitur à *Gloſſ. in §. hactenus. verb. Adiicit. Inſtit. de grad. cognat.* aſſerens, quod gradus *eſt numeratio ſingularum perſonarum cognatione, vel affinitate ſibi conjunctarum, quoto gradu una perſona diſtat ab altera optimè indicans*, quę definitio reiicitur à *Bartol. in citat. tit.* ex eo, quia definitio graduum datur per gradus, & ſic idem cadit in definitione ſui ipſius, quod eſt contra regulas bonæ definitionis, & Sylveſt. Aldobrand. non ſolùm propter iſtam rationem illam reiicit, ſed etiam, quia numeratio eſt actus numerandi, non genus, & gradus non eſt actus numerandi.

Quarta definitio eſt Sylveſt. Aldobrand. qui gradus cognationis hoc modo definit: *Eſt quantitas propinquitatis, qua perſonæ cognatæ invicem diſtinguntur.*

Quinta definitio traditur à *Godfr.* qui dicit, quod gradus *eſt quædam habitudo, ſeu diſtantia perſonarum ab invicem, facta collatione ad communem parentẽ*, quæ definitio reiicitur à *Card. in tit. de conſang. & affinit.* quia

per

per illam non comprehenditur gradus perſonarum, quarum una eſt ſtipes ad alteram.

Sexta definitio ponitur à *Card. l.cit.* ubi dicit, quod gradus in conſanguinitate *eſt menſura diſtantiæ, qua cognoſcimus quoto conſanguinitatis gradu aliqui invicem diſtant*, undè diſtantiam perſonarum menſuramus gradualiter per regulas, de quibus infrà; quam definitionem reiicit *Anton. de Roſell. l. cit.* quia ſola menſura diſtantiæ non facit gradum, undè duo extranei inter ſe habent menſuram diſtantię, & tamen non habent gradū; inſuper Abnepos ab Abavo habet menſurā diſtantię, & tamen non facit gradum, ſed plures gradus. Hæc *Anton. de Roſell.*

Septima definitio refertur ab *Azorio in Summ. de grad. cognat.* videlicet: *Eſt regularis perſonarum ad invicem in ſua cognatione diſtantia, ſecundum quam una magis, vel minus recedit à ſtipite, quam altera.*

Octava definitio traditur à *Bartol. in tit. Inſtit. de grad. cognat.* ubi dicit, quod gradus *eſt ſitus, vel ſedes perſonarum in linea conſanguinitatis*, advertit tamen, quod loquendo propriè de ſitu, vel ſede in alia facultate, & materia, quàm cognationis, gradus propriè non eſt ſitus, vel ſedes; tamen dici poteſt, quod gradus cognationis dicatur ſitus, vel ſedes, habito reſpectu perſonæ ad perſonam, quia lex æquiparat gradum conſanguinitatis ad ſitum, vel ſedem in ſcala, *l. Juriſconſultus. §. gradus. D. de grad. affinit.* Unde ſecundum *Bartol.* idem eſt quærere, in quo gradu eſt, ac in quo ſitu eſt.

Nona definitio, ſeu deſcriptio ponitur ab *Oliver. Textor. in tit. de grad. cognat. quaſt. 10. num. 2. in fine*, ubi dicit, quod gradus *eſt determinata perſona ad perſonam in cognatione propinquitas.* Vel: *eſt dinumeratio perſonarum de eadem linea per ſuperius, inferius, & ex latere.*

Decima definitio traditur à *Petro Lorioto in l. Juriſconſultus. §. gradus. D. de grad. affinit. & tract. de grad. affinit. axiom. 4.* ubi dicit, quod gradus *eſt de proximo in proximū trāſitus*, & quot ſunt trāſitus (modo remotiores ſint, & nō ęquè propinqui) tot erunt gradus, quam definitionem amplectitur *Antonius de Roſell. in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. num. 43.* aſſerendo, quod gradus eſt locus ad inſtar graduū ſcalarū, de proximo in proximū gradū aſcendendo, vel deſcendendo per lineas perſonarū, in cōſanguinitate exiſtentium, diverſas graduum diſtantias demonſtrans.

Ego tamen dico, quod gra-

dus conſanguinitatis eſt *generatio perſonæ, vel perſonarum conſanguinitate conjuctarum, denotans proximitatem, vel diſtantiam perſonarum in eadem cognatione*; quam deſcriptionem explico authoritate Sacror. Canon. nam quod gradus ſit generatio perſonæ, vel perſonarum patet ex *can. de affinitate conſanguinitatis per gradus cognationis placuit, uſque ad ſeptimam generationem obſervare. 35. q. 2. & 3.* ubi ſeptima generatio ponitur pro ſeptimo gradu, idem habetur in *can. de propinquis. can. nullum in utroque ſexu. can. progeniem ſuam. cum aliis ſeqq. 35. q. 2. & 3.* ergo gradus conſanguinitatis aliud non eſt, quam generatio perſonæ, & ideo *Zaccharias Papa in can. parentelæ gradus. 35. q. 5.* dixit: *Parentelæ gradus taliter computamus: ſiquidem ego, & frater meus una generatio ſumus, primumque gradum efficimus, nulloque gradu diſtamus. Rurſus filius meus, fratriſque mei filius, ſecunda generatio ſunt, ac gradum ſecundum faciunt, nec à ſe aliquo gradu ſeparantur.* Vides ergo, quod generatio, & gradus idẽ sũt.

Dixi *Generatio perſonæ, vel perſonarum*, quia ſivè pater unum filium generet, ſivè plures per ſucceſſivas generationes, omnes illi filii unum gradum faciunt, quia una generatio intelligitur, quando ſunt ab uno generante; quando verò generationes ſunt à diverſis generantibus, tunc multiplicantur gradus, ſicut multiplicantur generationes, ut patet ex *dicto can. parentelæ gradus.*

Dixi *Conſanguinitate conjunctarum*, ad excludendas generationes extraneorum, qui inter ſe gradum non habent, ut eſt, ſi duæ perſonæ, quæ non ſunt de eadem familia, & de eodem ſanguine generent filios.

Dixi: *Denotans proximitatem, vel diſtantiam perſonarum in eadem cognatione*, quia propinquitas, vel diſtantia cognatorum per generationes cognoſcitur, & ideo in *can. in copulatione fidelium. 35. q. 2. & 3.* habetur: *In copulatione fidelium, generationis numerum non definimus: ſed id ſtatuimus, ut nulli Chriſtiano liceat de propria conſanguinitate, ſeu cognatione uxorem accipere, uſque dum generatio recordatur, cognoſcitur, aut memoria retinetur.*

Dices: perſonæ exiſtentes in lineis tranſverſalibus habent inter ſe proximitatem, vel diſtantiam graduum, & tamen una non generat aliam, nec immediatè, nec mediatè, ergo generatio perſonarum non eſt gradus.

Reſpondeo, quod perſonæ tranſ-

tranſverſales habent proximitatem, vel diſtantiam per ordinem ad communem ſtipitem à quo per ſucceſſivas generationes deſcendunt,& illo gradu, quo à ſtipite diſtinguntur, etiam inter ſe diſtinguntur, ut ex dicendis infra patebit. Hæc vera ſunt de jure canonico, quia de jure civili collaterales non diſtant inter ſe eadem diſtantia,qua à ſtipite diſtant,ſed quęlibet generatio collateraliū gradum conſtituit, & ita filii duorum fratrum dicūtur eſſe in quarta generatione, & in quarto gradu, cum tali jure inſpecto,filii reſpectu patris ſint in prima generatione, & in primo gradu,inter ſe verò ſint in ſecundo gradu, & in ſecunda generatione, filii eorum, vel filiæ in quarta, nepotes, vel pronepotes eorum in ſexta, *can. ad Sedem Apoſtolicam. 35. quæſt. 5.* Semper tamen, non ſolum jure Canonico, ſed etiam jure Civili,generatio ſumitur pro gradu, & gradus pro generatione, ut patet ex *cit. can.ad Sedem Apoſtolicam.* Et in praxi, pro cognoſcendis gradibus, formatur arbor generationum, & per illas generationes aſcenditur, & deſcenditur numerando generationes, ſicut in ſchalis lapideis, vel ligneis aſcenditur, & deſcenditur per gradus ex quibus ſiunt; cum igitur lineæ conſtituantur per generationes conſanguineorum, dicendū, quod dictæ generationes ordinatè diſpoſitæ ſunt gradus.

Hinc dicunt DD.quod perſona generata addita perſonæ,gradum adiicit *Inſtit. de grad. cognat. §. hactenus. can. ad Sedem Apoſtolicam.35. quæſ.5.*E.G.in linea recta aſcendentium perſona patris mei, quia adiicitur perſonæ avi mei per generationem, facit unum gradum; & perſona avi mei, quia adiicitur perſonæ mei proavi per generationem, facit ſecundum gradum, & ſic de reliquis diſcurras, non ſolùm in linea aſcendenti, ſed etiam in linea deſcēdenti, & tranſverſali, ſaltem de jure civili,ex quo quęlibet generatio facit gradum, de jure verò canonico in linea trāſverſali duæ generationes faciunt unum gradum, intelligendo de gradu æquali, quia ſi ſermo erit de gradu inæquali, quęlibet generatio facit gradum, undè de jure canonico frater, & ſoror ſunt in primo gradu, filius fratris, ab Amita diſtat in ſecundo gradu, quia eſt ſecunda generatio,ſicut etiam in ſecundo gradu diſtat à filiis Amitæ, ut infra patebit ex regulis ponendis pro numeratione graduum.

QUÆRES II.

Quot ſunt gradus Conſanguinitatis?

IMperator Juſtinianus, uſque ad quem gradum conſanguinitas ipſa perduret, in ſuis legibus non definivit, nam in *tit. Inſtit. de grad. cognat.* determinato ſexto gradu ſubdit: *Hactenus oſtendiſſe ſufficiat quamadmodum gradus cognationis numerentur. Nanque ex his palam eſt intelligere quamadmodum ulteriores quoque gradus numerare debeamus: quippè ſēper generata perſona gradū adiicit;* evidenter igitur cōſtat, quod numerus graduum conſanguinitatis per leges civiles non eſt determinatus, ſed ultra ſextum progreditur, undè in *l. Juriſconſultus.* 10. §. *ſeptimo gradu. D. de grad. affinit.* aſſignatur ſeptimus gradus, & in §. *ultim. Inſtit. de ſucceſſ. cognator.* determinavit Imperator, quod conſanguinei poſſunt inter ſe ſuccedere uſque ad decimū gradum, & ſic gradus conſanguinitatis, & ipſa conſanguinitas nō eſt terminata in ſexto gradu, ut habetur in *can. ad Sedem Apoſtolicam.* 35. *q.* 5.

De jure verò canonico ultra ſeptimam generationem non datur numeratio gradus, non quod gradus non poſsint numerari, ſed quia in ſeptimo gradu terminatur conſanguinitas ſecundum canones dicto *can. ad Sedem Apoſtolicam* & in *can. in copulatione fidelium.* 35. *q.* 2. & 3. dicitur: *In copulatione fidelium, generationis numerum non definimus, ſed id ſtatuimus, ut nulli Chriſtiano liceat de propria conſanguinitate, ſeu cognatione uxorem accipere, uſque dum generatio recordatur, cognoſcitur, aut memoria retinetur;* recordatur autem generatio, & cognoſcitur, uſque ad ſeptimam generationem, & ideo ſtatutum erat, quod nullus ex propinquitate ſui ſanguinis, uſque ad ſeptimum gradum uxorem duceret, *can. nulli. & can. quædam lex terrena.* 35. *q.* 2. & 3. Nec obſtat, quod in *can. conſanguinitatis.* 35. *q.* 4. & *in can. ſeries conſanguinitatis.* 35. *q.* 5. Iſidorus dicit, quod conſanguinitas, uſque ad ſextum generationis gradum conſtituta eſt, & dictis gradibus terminatur. Non inquam obſtat, quia ut dicit *Gratian. in can. contradicimus. verſic. hac auctoritate.* 35. *q.* 2. & 3. gradus cognationis ſecundum quoſdam variè computantur. Alii nanque patrem in primo gradu, filios in ſecundo ponunt: Alii primum gradum filios appellant, negantes gradum cognationis inter pa-

patrem, & filium eſſe, cum una caro probentur pater, & filius. Auctoritates autem, quæ conſanguinitatis copulam, uſque in ſeptimum gradum prohibent, patrem ponunt in primo gradu: ille verò, quæ uſque ad ſextum gradum prohibent, primum gradum filios appellant; undè fit, quod eadem perſona ſecundum hanc diverſitatem, inveniatur in ſexto, vel ſeptimo gradu. Hæc Gratianus, cujus dictum confirmatur ex eodem, *Iſid. in can. ſeries conſanguinitatis*.35. *q*. 5. ubi à nepotibus incipit numerationem, conſtituendo illos in primo gradu, dicit.n. *Series conſanguinitatis ſex gradibus hoc modo dirimitur: filius, & filia, quod eſt frater, & ſoror, ſit ipſe truncus, illis ſeorſum ſejunctis, ex radice illius trunci ægrediuntur iſti ramuſculi, nepos neptis, primus: pronepos proneptis, ſecundus: abnepos abneptis, tertius: atnepos atneptis, quartus: trinepos trineptis, quintus: trinepotis filius, & trinepotis filia, ſextus.* Fuit tamen in *can. ad Sedem Apoſtolicam*. 35. *q*. 5. determinatum, quod ſecundum jus canonicum fratres ſint in primo gradu, filii fratrum in ſecundo, & ſic deinceps, undè patet, quod ſecundum iſtam numerationem trinepotis filius, trinepotis filia ſunt in ſeptimo gradu.

Quamvis autem, uſque ad ſeptimum gradum conſanguinitas protendebatur de jure canonico, & in tali numero omnia propinquitatum nomina contineantur dicto *can. ad Sedem Apoſtolicam*. & patet ex *l. Juriſconſultus. D. de grad. affinit.* ubi omnia nomina cognatorum recenſentur uſque ad ſeptimam generationem, ultra quam non reperiuntur nomina graduum, & cognatorum, & ideo dicitur in cit. *can.* quod conſanguinitas ultra ſeptimum gradum non invenitur; tamen poſſunt ultra talem gradum numerari conſanguinei, ſicut fit in genealogia alicujus, quæ numeratio non fit ad finem cognoſcendi, an inter illos valeat matrimonium contrahi, vel an inter illos detur ſucceſſio, ſed ſolùm ad oſtendendum, quod ſunt de tali ſtirpe, ſeu progenie. Reſtrictum tamen fuit impedimentum conſanguinitatis in ordine ad matrimonium contrahendum, uſque ad quartum gradum ab *Innoc*.3. *in Concil. Generali*, ut patet ex *cap. non debet. de conſang. & affinit.* ex eo, quia in ulterioribus gradibus, jam non poteſt abſque gravi diſpendio, hujuſmodi prohibitio generaliter obſervari.

QVÆRES III.

Quid requiritur ad hoc, ut habeatur primus gradus Conſanguinitatis?

AD faciendum primum gradum in linea recta requiruntur duæ perſonæ, tàm de jure civili, quàm canonico, nam perſona generata addita perſonæ gradum adiicit *Inſtit. de grad. cognat. §. hactenus.* & dictum eſt in fine primi *quæ.* id autem, quod additur, debet ſupponere aliud cui additio eſt facienda, & ideo pro primo gradu conſtituendo requiruntur duæ perſonę, quo gradu conſtituto, ſemper ac deinde additur alia perſona, habetur alius gradus, undè ſolà perſona patris non facit gradum, ſicut nec ſola perſona filii, ſed requiritur perſona patris, & filii pro primo gradu conſtituendo, pro ſecundo verò gradu conſtituendo una tantùm perſona eſt ſuperaddenda, & ita tres perſonæ faciunt ſecundum gradum, quatuor perſonę faciunt tertium gradum, & ſic de reliquis; ſicut ad faciendam feneſtram requirũtur duo latera, ſeu duæ columnæ erectę, nec una ſufficit, perfecta autem feneſtra ex duabus columnis, ſi volueris aliam feneſtram deindè conſtruere, unica columna prioribus addita, ſufficiet ad novam, & ſecundam feneſtram faciendam, & ſic tres columnæ faciunt duas feneſtras, & tres perſonę faciunt duos gradus: ſimiliter ad faciendum primum numerum requiruntur duæ unitates, nam una non ſufficit, quia unitas non eſt numerus, ſed principium numeri, *l. Juriſconſultus. 12. D. de teſtib. l. inter iliam. 217. D. de verb. ſignif.* primo tamen numero ex duabus unitatibus compoſito, unaqueque unitas poſtea priori numero addita, facit nouum numerum.

In linea verò collaterali, de jure civili perſona addita perſonæ facit gradum, quod de jure canonico non eſt univerſaliter verũ, niſi eſſemus in linea collaterali inęquali, ut ſupra in fine p. quæſ. dictum eſt, *Oliver. Textor. de grad. cognat. q. 17. n. 13. & ſeq.*

QUÆRES IV.

An Conſanguinei, qui ſunt in eodem gradu, & faciunt gradum, dicuntur etiam diſtare gradu?

CErtũ eſt, quod in linea tranſverſali æquali nõ dicuntur diſtare gradu, ſed tantùm dicuntur eſſe in gradu; & facere gra-

gradum, patet clare ex *can. parentelæ gradus. 35. q. 5.* ibi: *Parentelæ gradus taliter computamus: ſiquidem ego, & frater meus una generatio ſumus; primum gradum efficimus, nulloque gradu diſtamus. Rurſus, filius meus, fratriſque mei filius, ſecunda generatio ſunt, ac gradum faciunt, nec a ſe aliquo gradu ſeparantur. Atque ad hunc modum cæteræ ſucceſſiones numerandæ ſunt.*

Certum etiam eſt, quod cõſanguinei lineæ rectæ ſunt in gradu, & faciunt gradũ, ſed non dicuntur gradu diſtare; ſiquidem primus gradus E.G. eſt conſtitutus ex patre, & filio, taliter, quod ſola perſona patris, vel ſola perſona filii non ſufficit, ſed requiritur pater, & filius ad conſtituendum primum gradum, & ita, iſtæ duę perſonæ dicuntur unum gradum facere, & ſunt in eodẽ gradu, nec inter ſe aliquo gradu diſtare dicuntur, eodem modo diſcurras de reliquis gradibus. Pro cujus majori intelligentia.

Sciendum, quod illi conſanguinei dicuntur eſſe in gradu, & gradum facere, qui vel partialiter concurrunt ad conſtituendum unum gradum, ut eſt in exemplo poſito de patre, & filio, nam quilibet illorum eſt pars illius primi gradus, & ideo pater à filio non diſtat aliquo gradu, nec filius à patre, quia uterque eſt in uno, & eodem gradu ex ipſiſmet conſtituto. Vel æquè diſtant à ſtipite, ut ſunt plures filii ab eodem patre geniti, nam iſti etiam ſi mille ſint, unum gradum faciunt, & in uno eodemque gradu ſunt. Nec opponere vales, quod quælibet perſona generata nouum gradum adiicit, juſta ſuperius dicta, & ſic ſi ſunt decem filii, erunt decem gradus diverſi. Non inquam valet opponere, quia regula iſta, quod quælibet perſona generata gradum adiicit, locum habet inter perſonas, quarum una ab alia generatur, ut filius à patre, nepos à filio, non verò, quãdo plures ab uno generãtur.

Similiter filii duorum fratrum, qui ſunt in linea tranſverſali æquali, ſunt in eodem gradu, quia æqualiter à ſtipite diſtant, faciunt gradum, & tamen aliquo gradu ad invicem non ſeparãtur, dicto *can. parentelæ gradus*; quotieſcumque .n. in lineis tranſverſalibus inveniuntur conſanguinei æqualiter à communi ſtipite deſcendentes, quoto gradu unus eorum diſtat à ſtipite, toto gradu, ſecundum Canones, vel duplicato, ſecundum leges, attinent inter ſe, & ſic non diſtant gradu, ſed ſunt in eodem gradu.

Illi

Illi verò conſanguinei dicuntur gradu diſtare, quando unus ex collateralibus eſt remotior altero quoad ſtipitem, tunc.n. non ſunt in eodem gradu, ſed diſtant gradu, ut patet in fratre, & nepote alterius fratris, & ita transverſales in linea æquali dicuntur eſſe in gradu, transverſales verò in linea inæquali dicuntur gradu diſtare propriè loquẽdo, quamvis paſſim vulgus omnes diſtare gradu dicat. Videas *Angel. Aretin. in* §. *hactenus. Inſtit. de grad. cognat. Hoſtienſ. in Summ. de conſang. & affinit.* §. *qualiter computentur n. 7. verſic. ergo. Oliver. Textor. in tit. de gradib. cognat. q. 10. n. 6. & ſeqq.*

Advertas tamen, quod in transverſalibus propriè non dantur gradus, ut dicit *Oliver. l. cit. n. 12.* quia gradus propriè aliud non eſt, quã aſcenſus, & deſcenſus, qui in transverſalibus fieri non poteſt, ſed quando in transverſalibus eſt facienda computatio graduum, requiritur aliqua fictio, ſeu suppletio. J. ſupplendus eſt ſtipes, & per ordinem ad ſtipitem, obliqua computatione, gradus habent.

Ex dictis infertur, quod quando Emphyteuſis cõceditur Titio uſque ad tertiam generationem, ſeu uſque ad tertium gradum, talis conceſſio non extenditur ſolùm ad nepotes Titii, ſed ad pronepotes, quia perſona Titii non eſt gradus, ſed ſimul cum ſuis filiis facit unum gradum, ut ſupra dictum eſt, quicquid diſtinguant alii relati ab *Oliver. Textor. d. grad. cognat. quæſt. 17. num. 19. & ſeqq.*

CAPUT SEXTUM

De Regulis numerandi gradus Cognatorum?

MAteria hæc numerationis graduum ſummè difficilis reputatur à *Bartol. in l. ſi avię. C. de ſucceſſo. edicto*, dicens quod illa lex videtur magis difficilis juvenibus, quam alia, quæ ſit in toto codice, quia tractat de computatione graduum, idem dicit *Decius* ibi, & *Hoſtien. in Summ. de conſang. & affinit.* §. *qualiter arbor. num. 16.* dicit, quod Doctor debet aperire librum, & ſcholaris ſimiliter, & libro aperto debet Doctor primo notare cellulam mediam, in qua nihil depictum eſt, à qua, & ad quam

tota

tota computatio procedit, & reducitur. Poſtea debet legere lineam aſcendentem, & cellulas ibi contentas, dicendo, quod ſcriptum eſt in qualibet cellula, & notando puncta ſuperiora rubra, & inferiora nigra, & numerum eorum, & quid ſignificent, poſtea de linea deſcendente ſimiliter faciendo. Deindè de collaterali dextra, & deindè de collaterali ſiniſtra illud idem fiat apertè, dilucidè, animo, ligua, digito, & oculo, nominando, computando, & determinando quo to gradu, & qualiter diſtent inter ſe, vel ſibi attinent perſonæ poſitę in arbore. Ex quibus verbis *Hoſtienſ.* apparet, quod etiam ipſe materiam numerationis reputavit ſummè difficilem, & difficultas oritur, quia Doctores non capiunt viam, & modum dandi doctrinas, & regulas per modum magis facilem, ſed per modum magis intricatum, & difficilem, & ut videantur periti, & ad ipſos ſemper fiat recurſus, ignotum per ignotius oſtendunt, cōfuſas, & intricatas regulas tradunt, ſicut Ariſtoteles fecit, dum auſculatorios libros edidit, nam Alexander Rex cum cognoviſſet libros illos in vulgus jam editos ita Ariſtoteli ſcripſit: *Haud rectè feciſti, quod auſcultatorios libros edideris. In qua .n. re à cęteris nos itē præſtabimus, ſi diſciplinæ, in quibus eruditi ſumus, omniū omninò ſint communes. Equidem malim in rerum uſu optimarum, quàm in facultatibus anteire.* Cui Ariſtoteles reſcripſit: *Scripſiſti ad me de libris auſculatoriis, inter arcana illos condi putans oportere; ſed tu eos, & eſſe editos, & minimè editos ſcito. Cognoſcibiles .n. iis tantum erunt, qui nos audiunt.* Exemplum utriuſque Epiſtolæ deſumpſi ab *Aulo Gellio lib. 20 noct. atticar. cap. 4.*

Ut autem de cætero omnes in hac materia ſint periti, claras, & faciles regulas pro numerandis gradibus, tàm de jure canonico, quàm civili hìc pono, ut ſine magiſtro valeant gradus omnes ſtatim numerare.

QUÆRES I.

An in numerandis gradibus conſanguinitatis eodem modo procedant jus canonicum, & civile?

Circa numerationem graduū non eodem modo proceditur de jure canonico, ac proceditur de jure civili, quia alia eſt cauſa numerationis graduum de jure canonico, & alia eſt de jure civili; in legibus enim ob nihil aliud ipſorum graduum mentio facta

facta eſt, niſi ut hæreditas, vel ſucceſſio ab una ad alteram perſonam inter conſanguineos deferatur. In canonibus verò ob hoc progenies computatur, ut apertè monſtretur, uſq; ad quotam generationem à conſanguineorum ſit nuptiis abſtinendum. Ibi præſcribitur, ut hæreditas propinquis modo legitimo conferatur: hic verò, ut ritè, & canonicè inter fideles nuptiæ celebrentur. In legibus diſtinctè non numerantur gradus, niſi uſque ad ſextum: in canonibus autem, uſque ad ſeptimam diſtinguntur generationem. Hac igitur de cauſa, quia hæreditates nequeunt deferri, niſi de una ad alteram perſonam; idcircò curavit ſecularis Imperator in ſingulis perſonis ſingulos præfigere gradus. Quia verò nuptiæ ſine duobus non valent fieri perſonis, ideò ſacri canones duas in uno gradu conſtetuire perſonas, ita ſcriptum habetur in *can. ad Sedem Apoſtolicam. 35. q. 5.*

Verum hoc intelligitur in linea collaterali, quia in linea recta aſcendentium, & deſcendentium concordat jus canonicum, & civile in computatione graduum, cum in tali linea utrumque jus habuit reſpectum ad communem parentem, *Oliver. Textor. de grad. cognat. q. 16.*

QUÆRES II.

Quomodo ſunt computandi gradus conſanguinitatis in linea recta, tàm de jure canonico, quàm civili?

Regula magiſtralis, quæ tàm de jure canonico, quàm civili traditur pro numerandis gradibus lineę rectæ, hæc eſt: *Quot ſunt perſonæ, de quibus quæritur, computatis etiam intermediis, una dempta, tot ſunt gradus;* Quę regula currit, tàm inter aſcendentes, quàm deſcendentes. Hæc regula traditur à *Jo: Andr. in ſua gloſſ. verſic. ad inveniendum autem gradus*, & illam amplectuntur communiter Canoniſtæ, & Civiliſtę, ut dicit *Sanchez lib. 7. de matrim. diſp. 50. n. 4.*

Senſus dictę regulæ eſt, quando perſona, cujus gradus quæritur, eſt in linea recta aſcendentium, vel deſcendentium, cum alia, ſi inter ipſam, & aliam perſonam nulla perſona mediat, tūc dictæ perſonæ dicuntur eſſe in primo gradu lineæ rectæ, quia ſunt duæ perſonæ, à quibus una dempta, remanet una: Si verò inter ipſas perſonas, quarum gradus quæritur, una, vel plures aliæ medient perſonę, tunc numerantur omnes perſonæ mediæ, & extremæ,

tremæ,deindè una demitur de illo numero, nàm numerus qui remanet, erit gradus illarũ perſonarum, quæ extremaliter fuerunt numeratæ.

Explicatur hoc exemplo, nam Pater, & Filius ſunt duæ perſonæ, nec inter ipſas aliqua alia perſona mediat, dempta autem una perſona ex tali numero binario, remanet una,& ità in primo gradu lineæ rectę ſunt Pater, & filius. *Inſtit. de grad. cognat.* §. *primo gradu*. *L. juriſconſultus.* §. *primo gradu.D.de grad.affinit.* Similiter ſi cupis ſcire, in quo gradu ſunt Avus, & nepos, numera perſonam Avi, & perſonam nepotis cum perſona intermedia, quia inter avum,& nepotem mediat perſona Patris, nec poteſt ad extrema perveniri omiſſo medio,ideò erunt tres perſonæ,modo detrahe, & deme unam, remanent duæ, & ità in ſecundo gradu lineæ rectæ ſunt Avus, & Nepos.*Inſtit.de grad.cognat.*§.*ſecundo gradu. d.l.Juriſconſultus.* §. *ſecundo gradu.*Præterea Proavus, & Pronepos ſunt in tertio gradu, quia inter Proavum,& Pronepotem mediant duæ aliæ perſonæ.ſ. perſona Patris,& perſona Filii,& ſic omnes ſimul numeratæ ſunt quatuor perſonæ,modo ſi demas unam remanent tres, adeòque tertio gradu lineę rectę ſunt Proavus, & pronepos *d.l.juriſconſultus.* §. *tertio gradu*. Abavus, & Abnepos ſunt in quarto gradu, quia, iſtis numeratis cum perſonis intermediis ſũt quinque perſonæ, à quibus dempta una, remanent quatuor, & ità in quarto gradu erunt. *Inſtit. de grad. cognat.*§.*quarto gradu. d.l.juriſconſultus.*§.*quarto gradu.*Hoc modo procedere vales in reliquis gradibus lineę rectę, ſivè ſit linea aſcendentium, ſivè deſcendentium. Ut autem ſine labore valeas cognoſcere attinentiam omnium perſonarum lineæ rectæ, videas primam figuram, quã poſui ſupra in hac *3.p. cap. 1. q. 3.* in qua habes aſcendentes, & deſcendentes cum ſuis gradibus.

Plures autem aſſignantur rationes quare una perſona demitur in computatione graduum cõſanguinitatis lineę rectę aſcẽdentium, & deſcendentium. Prima eſt *Azon. in ſumm. tit. de conſang. & affin.* quia ſi ſtipes computaretur, ſequeretur, quod pater, & filius eſſent in ſecũdo gradu:quia filius deſcendendo faceret unum gradum, & pater aſcẽdendo faceret ſecũdum. Sed hæc ratio falſa eſt,quia quilibet corũ in ordine ad alium eſt in primo gradu,& illæ duæ perſonæ,unum gradum faciunt, ut dictum eſt, undè ſicut duæ columnæ non fa-

ciunt duas feneſtras, ſed unam, ità duæ perſonæ non faciũt duos gradus, ſed unum, etiam ſi ſecundùm diverſum reſpectum cõſiderentur, & ſicut tres columnæ non faciunt tres feneſtras, ſed duas, ità tres perſonæ, ut pater, filius, nepos, nõ faciunt tres gradus, aut quatuor ſecundùm rationem *Azor.* ſed duos, adeòque ſemper ſunt numerandę omnes perſonę, inter quas diſtãtia quęritur, deinde à tali numero eſt tollenda una perſona, quia numerus, qui remanet, erit gradus illarum perſonarum.

Secunda ratio eſt *Cardinal. Florent.* qui dicit, quod conſanguinitas dicitur sãguinis unitas, ſeù perſonarum attinentia, quæ ad minus duas perſonas de neceſſitate pręſupponit, quæ uniantur, undè ſicut illæ perſonæ non faciunt tot conſanguinitates, puta duas, quot ſunt perſonæ, ſed oportet demere unam, & unam cõſanguinitatem faciunt, ità duæ perſonæ unum gradum faciunt. Sed hæc ratio, nec etiam valet, quia ſequeretur, quod tres conſanguinei facerent duas conſanguinitates, quod tamen falſum eſt. Melior eſt ſimilitudo, quam idem Cardinalis ponit de matrimonio, quod eſſe non poteſt, niſi ſint duæ perſonæ, cum ſit viri, & mulieris conjunctio, ſicut ergo non tot ſunt matrimonia, quot ſunt perſonæ requiſitæ ad matrimonium, ſed oportet demere unam, ità pariter in noſtro caſu.

Tertia ratio eſt, quia ſicut unus non eſt numerus, ſed principium numeri, & ad conſtituendum numerum ad minus requiruntur duæ unitates, ità etiam una perſona non facit gradum, niſi addatur alia, & ſicut numero primo ex duabus unitatibus cõfecto, ſi poſtea quælibet alia unitas addatur, facit novum numerum, ità in gradibus conſanguinitatis; ſimiliter ſicut non ſunt tot numeri, quot ſunt unitates, ſed oportet demere unã, ita etiã in gradibus conſanguinitatis.

Iſtæ ſunt ſimilitudines, non rationes, quare in computatione graduum conſanguinitatis lineæ rectæ demenda eſt una perſona. Ratio igitur eſt, quia ut ſupra dixi, gradus aliud non eſt, quam generatio perſonæ, vel perſonarum, ad generationem autem duæ perſonæ requiruntur, ſc. perſona generans, & perſona generata, quæ duæ perſonæ unam generationem faciunt, & ideò quãdo numerantur plures perſonæ pro cognoſcendo gradu inter illas, à tali numero eſt tollenda una perſona, ne quamlibet perſonam de per ſe gradum, & generationem facere dicatur, ſicut

ne

ne dicatur quamlibet columnam de per ſe feneſtram facere, à numero columnarum eſt tollenda una, ut cognoſcatur quot ſunt feneſtræ conſtitutæ, ità paritèr in gradibus conſanguinitatis.

Firma ergo remanet regula data pro numerandis gradibus cõſanguinitatis in linea recta, quod tot ſunt gradus, quot ſunt perſonę, de quibus quęritur, cõputatis etiam intermediis, una dempta.

Hęc tamen regula licet ab omnibus Canoniſtis, & Legiſtis ſit recepta, impugnatur tamen à *Petro Loriot. in l.1. D. de gradib. affinit.* ex eo, quia pater à filio ſecundùm regulam unum gradum facere deberent, & tamen propter carnis unitatem non faciunt, ſed avus, & neptis, qui licet tres reperiantur perſonæ.s. avus, filia, & neptis, non tamen in ſecundo gradu ſunt, ſed in primo, undè concludit citatus Doctor, *omnes Doctores hactenus errasse, qui existimarunt ſuperioris, & inferioris cognationis gradus eoſdem utroque jure, & civili, & Pontifitio eſſe.* Tradit tamen ipſe aliam regulam pro tali numeratione, ſuppoſito, quod gradus poſſint in recta linea numerari, & regula quam tradit eſt: *Quot ſunt generationes remotæ una dempta, tot ſunt gradus,* quam regulam hoc modo explicat *Avus, filia, & neptis ſunt duæ generationes, erit igitur unus gradus: eodem modo Avia à Nepote in primo gradu eſt, quia duæ ſunt generationes, filius, & nepos. Dixi, quot ſunt generationes remotæ, propterea quod tot ſunt generationes, quot filii, & filiæ, quot nepotes, & neptes, & ita de aliis, ſed quia æquè propinquæ ſunt, diverſos gradus conſtituere non ſolent. Addidi præterea ad noſtram regulam, una dempta, propterea, quod pater, & filius ſunt una generatio, & tamẽ propter carnis unitatẽ non computãtur.* Idẽ dicit in *tract. de gradib. affinit. axiom.5. & 6.*

Verùm hęc impugnatio *Lorioti* non eſt admittenda, quia pater, & filius ſicut de jure canonico ſunt una caro, ita de jure civili ſunt una perſona, *gloſſ. in l. ſi quis. 3. §. ſi filius meus. verſ. non puto. D. quod quiſqu. jur.* Sed non obſtante, quod ſunt una perſona, dicuntur eſſe in primo gradu de jure civili, *l. Juriſconſultus, 10. §. nunc ſingulos. D. de grad. affinit.* ergo etiam non obſtante, quod ſunt una caro, debet dici, quod ſunt in primo gradu de jure canonico. Impugnatio enim, quæ fit à *Petro Lorioto* deberet etiam militare contra numerationem, quæ fit de jure civili; cum in linea recta, eodem modo procedant numerando gradus jus canoni-

noni-

nonicum, & civile.

Pręterea ſi verum eſſet, quod à *Lorioto* dicitur, multę Sacrorum Canonum diſpoſitiones corruerent. Primò enim corrueret, quod habetur *in can. ad Sedem Apoſtolicã.35.quæſt.5.* ubi dicitur, quod *Sacri Canones duas in uno gradu conſtituere perſonas*, ſi ergo duæ perſonæ ſecundùm ſacros canones ſunt in uno gradu, quomodo Avus, Filia, & Neptis ſunt in primo gradu, cum iſtę ſint tres perſonæ; ſalvatur tamen tex. in numeratione facta ſecundùm regulam, quæ communiter datur, dum dicimus, quod pater, & filius ſunt in primo gradu, quia ſunt duæ perſonæ. Secundò ſalvari non poteſt id, quod habetur in *cap.quod dilectio. 3. de conſang. & affinit.* ubi aſſignatur regula quomodo ſunt numerandi gradus inter collaterales, & dicitur, quod *quoto gradu quis diſtat à ſtipite, et à quolibet per aliam lineam deſcendentium ab eodem*, vel clarius, ut legitur in *cap. fin. eod. tit.* ibi: *Quoto gradu remotior differt à ſtipite, & à quolibet per aliam lineam deſcendentium ex eodem*; ſed de jure canonico fratres, & ſorores dicuntur eſſe in primo gradu, dicto *can. ad Sedem Apoſtolicam.* ergo debent diſtare à ſtipite, ſcilicet à Patre, in primo gradu, quia parentes ſtipitem conſtituunt. *cap. tua nos.7.de conſang.& affinit.* licet aliqui dicant, quod germani fratres ſtipitem conſtituunt. *d.cap.tua nos*, *& d. can.ad Sedem Apoſtolicam*. Sed in tali caſu, quo germani ſtipitem conſtituunt, filii fratrum numerantur in prima generatione, nos verò dicimus, quod fratres ſunt in prima generatione, & gradu ex *can. ad Sedem Apoſtolicam. 35. quæſt.5.* ergo dicendum, quod ſtipes eſt pater, ergo ſi quoto gradu quis diſtat à ſtipite, & à quolibet per aliam lineam deſcendentium ab eodem, dicendum, quod ſi fratres, & ſorores ſunt in primo gradu, etiam cum patre ſunt in primo gradu. Tertiò, quia in Synodo habita in Lateranenſi Conſiſtorio fuit approbata arbor, quæ communiter datur de conſanguinitate, *d.can.ad Sedem Apoſtolicam.* ergo malè talis arbor corrigitur à *Lorioto*, qui cum recedat à computatione graduũ conſanguinitatis, ſecũdùm quod Sancti Patres numerandos eſſe ſanxerunt, & antiquus mos Sanctæ univerſalis Eccleſiæ per longa tẽpora olim computaſſe monſtratur, videtur gladio perpetui anathematis jugulatus, ut in dicto *can.ad Sedem Apoſtolicam.* in fine habetur.

Nec aliquid facit, quod idem *Loriotus loco citato*, dicit, computa-

tationem canonicam eſſe propter matrimonia, nè inter perſonas prohibitas cõtrahantur, cum autem perpetua ſit inter ſuperiores, & inferiores rectos nuptiarum prohibitio, nihil prodeſt diſputare quoto gradu ſit nepos, neptis, avus, avia, &c. & ideo de iſtis Pontifex nullam mentionem fecit.

Non inquam aliquid facit. Primò, quia non eſt certum inter DD. an omnes gradus lineæ rectę prohibiti ſint de jure naturæ, cum multi teneant non omnes eſſe jure naturali prohibitos, ſed tantùm jure humano, ut dixi in *prima part. cap. I. §. I. diſp. I. quæſt.* I. Secundò, quia numeratio graduum lineæ rectæ, licet non deſerviat propter matrimonia in tali linea, tamen deſervit, ut valeant cognoſci gradus collateralium, nam quoto gradu remotior differt à ſtipite, & à quolibet per aliam lineam deſcẽdentium ex eodem, ut ſupra dixi ex regula poſita in *cap. fin. de conſang. & affinit.*

QUÆRES III.

Quomodo computandi ſunt gradus Conſanguinitatis in lineis collateralibus?

QUamvis in linea recta eodem modo procedant jus Canonicum, & Civile circa numerationem graduum conſanguinitatis, tamen in lineis collateralibus diſconveniunt, quia ob aliam, atque aliam cauſam iſta jura computant gradus; ſiquidem leges dinumerant gradus ob hæreditates, & ſucceſſiones, quæ ab una ad alteram perſonam inter cõſanguineos deferuntur: Canones verò gradus computant, ut apertè monſtretur, uſque ad quotam generationem à conſanguineorum nuptiis abſtinendum ſit, *can. ad Sedem Apoſtolicam. 35. quæſt. 5.* Cum igitur hęreditas nequeat deferri, niſi de una ad alteram perſonam, ideò ſecundùm leges, quælibet perſona gradum facit; nuptiæ verò, quia ſine duabus perſonis fieri non valent, ideò canones duas perſonas in uno gradu conſtituunt, dicto *can. ad Sedem Apoſtolicam.* Ut autem hæc doctrina faciliùs intelligatur, quædam regulę traduntur pro collateralibus in linea ęquali, & pro collateralibus in linea inęquali.

Prima igitur regula de jure Canonico pro collateralibus in linea æquali eſt: *Quoto gradu quis diſtat à ſtipite, & à quolibet per aliam lineam deſcendentium ab eodem*, quæ regula deſumitur ex *cap. quod dilectio. 3. de conſang. & affinit.* & reddit hunc ſenſum,

col-

collaterales, qui æqualiter à ſtipite diſtant, illo gradu diſtant inter ſe, vel ſibi attinent, quo unus eorum diſtat à ſtipite, hæc autem numeratio in ordine ad ſtipitem eſt facienda ſecundùm regulam, quam poſui in præcedenti quæſito, quia quælibet linea collateralis reſpectu ſtipitis recta dicitur, & duæ lineæ collaterales, ex duabus lineis rectis conſtituuntur, quę ab eodem ſtipite originem habent; undè ſecundum iſtam regulam potes ita dicere, duo fratres æqualiter diſtant ab eorum patre, qui eſt communis ſtipes, ſed quilibet ex illis in primo gradu diſtat à ſtipite, ſcilicet à patre, ergo primo gradu diſtant inter ſe, filii fratrum in ſecundo gradu diſtant ab Avo communi ſtipite, ergo ſecundo gradu diſtāt inter ſe: nepotes fratrum tertio gradu diſtant à ſtipite, ſcilicet à Patruo, ergo tertio gradu diſtant inter ſe, & ſic de reliquis diſcurras, *can. ad Sedem Apoſtolicam. & can. parentelæ gradus. 35. quæſt. 5.* pro qua numeratione videas ſecundam figuram, quam poſui ſupra in *cap. 1. qu. 3.*

Jure verò Civili hæc regula datur pro collateralibus in linea æquali: *Quoto gradu quis diſtat à communi ſtipite, toto duplicato diſtant inter ſe, vel ſibi attinent,* ſit exemplum, duo fratres æqualiter diſtant à ſtipite, ſcilicet à Patre in primo gradu, ideò duplicato tali gradu, diſtant inter ſe in ſecundo gradu: filii fratrum æqualiter diſtant ab Avo in ſecundo gradu, ideò duplicato tali gradu, diſtant inter ſe in quarto gradu: nepotes fratrum æqualiter diſtant à Proavo eorum ſtipite in tertio gradu, ideò duplicato tali gradu, diſtant inter ſe in ſexto gradu, & ſic de reliquis diſcurras, dicto *can. ad Sedem Apoſtolicam. l. 1. & l. Juriſconſultus. 10. §. ſecundo gradu. cum aliis ſeqq. D. de grad. affinit. Inſtit. de gradib. cognat. per tot*; undè duo gradus legales unum gradum canonicum conſtituunt, quatuor gradus legales duos gradus canonicos conſtituunt, & ſic de reliquis gradibus diſcurras in collateralibus ęqualibus, dicto *can. ad Sedem Apoſtolicam.*

Poteſt tamen breviùs, & clariùs tradi regula de jure civili pro numerandis iſtis gradibus, quæ talis eſt: *quot ſunt perſonæ ſtipite dempto, tot ſunt gradus*, ut duo fratres dempto ſtipite ſunt duæ perſonæ, ideò in ſecundo gradu diſtant: filii fratrum, connumeratis perſonis intermediis uſque ad ſtipitem, ſunt quatuor perſonæ dempto ſtipite, ideò in quarto gradu diſtant inter ſe, idem

idem in reliquis gradibus obſervabis.

Ex dictis infertur, quod de jure civili non datur primus gradus in linea collaterali, ſed talis linea à ſecundo gradu incipit, *l.1. D. de grad. affinit. can. ad Sedem Apoſtolicam. 35. q. 5.* Jure verò canonico lineæ collaterales à primo gradu incipiunt *d. can. ad Sedem Apoſtolicam*, & licet in *can. primo gradu. §. ſecundo gradu. 35. q. 5.* dicatur, quod *ſecundo gradu continentur, ſuperiori linea avus, avia, inferiori nepos, neptis, transverſa frater, ſoror*; tamen non intelligitur, quod frater, & ſoror diſtant inter ſe in ſecundo gradu de jure canonico, quia frater, & ſoror in *d. can.* accipiũtur pro fratre, & ſorore tui patris, vel matris, qui diſtant à te in ſecundo gradu, cum ſint tuus patruus, aut avunculus, amita, vel matertera, *d. §. ſecundo gradu.* ibi: *Frater, & ſoror ex transverſo veniunt, ideſt aut frater patris, aut frater matris: quia aut patruus, aut avunculus nominatur*; in collateralibus. n. in linea inæquali, computãtur gradus de jure canonico ſecundùm regulam, quæ habetur *in cap. fin. de conſang. & affinit.* ubi dicitur, quod *quoto gradu remotior differt à ſtipite, & à quolibet per aliam lineam deſcendentium ex eodem*, ſed quia tu, & patruus tuus, qui eſt frater tui patris inæqualiter diſtantis à ſtipite, qui eſt avus, cũ tu diſtes ſecundo gradu, & ille diſtet primo gradu, ideo ſervando regulam poſitam, debes ab illo diſtare ſecundo gradu de jure canonico, ut ex ſequenti regula patebit, idem dicas de avunculo, amita, matertera.

Secunda regula de jure canonico pro collateralibus in linea inæquali eſt: *quoto gradu remotior differt à ſtipite, & à quolibet per aliam lineam deſcendentium ex eodem*, quæ regula approbatur *in cap. fin. de conſang. & affinit.* Senſus ergo hujus regulæ eſt, quod quando collaterales inæqualiter diſtãt à ſtipite, quia. s ſunt plures generationes in una, quam in alia linea, tunc numeratio eſt facienda ab illa perſona, quæ magis diſtat à ſtipite, & illo gradu, quo remotior diſtat à ſtipite, diſtat etiam à ſuo collaterali. Sit exemplum, filius fratris reſpectu ſtipitis dicitur eſſe in ſecũdo gradu ſecundùm regulam, quam poſui pro linea recta, nepos alterius fratris diſtat à ſtipite in tertio gradu, & ſic eſt in gradu remotiori, ideo filius unius fratris à nepote alterius fratris tertio gradu diſtat, ſecundùm iſtam regulam; Aliud ſit exemplum, filius diſtat à ſtipite in primo gradu, tuus abnepos ex altero fratre di-

ſtat à ſtipite quarto gradu, & ſic ſunt in linea inæquali, ideo inter ſe quarto gradu diſtant;& ſecundùm hanc regulam poteris in aliis exemplificare.

Advertas, quod in tali linea collaterali inæquali, illo gradu quo remotior diſtat à ſtipite, diſtat etiam à quolibet collaterali alterius lineæ,uſq;dũ pervenitur ad lineã,ſeu gradũ æqualem, puta, abnepos fratris diſtat à ſtipite quinto gradu, ideo quinto gradu diſtat à cellula fratris,quæ eſt in alia linea collaterali, à filio, nepote, pronepote, & abnepote dicti fratris, & ſic perſona addita perſonę uſq; ad lineam æqualitatis nõ facit creſcere gradum, nec differre gradu de jure canonico, ſed quãdo tranſcenditur linea æqualitatis,tunc perſona addita perſonę facit gradum de jure canonico. Licet autẽ omnes iſti quinto gradu diſtent, ut dictum eſt, tamen ad oſtendendam inæqualitatem, dum petitur diſpenſatio pro matrimoniis, addi ſolet proximitas alterius gradus ad ſtipitem, dicendo,in primo quinto, ſecundo quinto, tertio quinto, &c. ità pro certo quodam loco determinavit *Cæleſtinus III. in cap. quod dilectio.de conſang.& affinit.*quando prohibitio matrimonii protendebatur uſque ad ſextum gradum, ejus verba ſunt: *indulgentia illa,ſic eſt intelligẽda, quod uterque conjungendorum diſtet à ſtipite ſexto gradu. Si verò alter ſexto, vel ſeptimo gradu diſtat à ſtipite, alter autem ſecundo, vel tertio,conjungi non debent*,quę determinatio fuit fundata in cõſuetudine, quæ vigebat in illa terra,in qua incolæ propter proximiorem gradum cõjunctos ſeparabant, & impediebant copulari volentes,undè ad tollendum populi ſcandalum, & ne diſſentio oriretur,voluit Pontifex conſuetudini deferre, & ſecundùm illam determinare: quia de jure, ſufficiens videtur expreſſio gradus remotioris,ex regula qua dicitur, *quoto gradu quis diſtat à ſtipite, & à quolibet per aliam lineam deſcendentium ab eodem*, quæ regula fuit recepta, & approbata *à Gregor. IX. in cap.fin. de conſang. & affinit.* & ſic ſatis eſt exprimere gradum remotiorem, undè quia hodie prohibitio matrimonii ad quartum gradum reſtricta eſt, ſi vir à ſtipite quarto gradu, vel tertio, aut ſecundo diſtet, & mulier ex alio latere diſtet in quinto, poſſunt licitè matrimonialiter copulari, verba dicti tex.ſunt:*Vir qui à ſtipite quarto gradu, & mulier quæ ex alio latere diſtat quinto, ſecundum regulam approbatam qua dicitur;quoto gradu remotior differt*

à ſti-

à ſtipite, & à quolibet per aliam lineam deſcendentium ex eodem licitè poſſunt matrimonialiter copulari.

Verùm Pius IV. recedendo ab iſta determinatione, mediante ſua Conſtitutione mãdavit, quod in diſpenſationibus matrimonialibus pro diverſis conſanguinitatis, ſeù affinitatis ex eodem ſtipite provenientibus gradibus conjunctis, non remotioris ſolùm, prout olim fieri ſolebat, ſed etiã propinquioris gradus mentio fieri debeat, alias diſpenſationes nullius ſint roboris, vel momenti, quæ Pii IV. conſtitutio, quia recedebat à diſpoſitione juris communis, & à laudabili, ac antiquo Romanæ Curiæ ſtylo, fuit revocata à Pio V. per ſuam conſtitutionem publicatã Romę die 20. Aug. 1566. & ſolùm voluit, quod quando gradus proximior eſt primus gradus conſanguinitatis, vel affinitatis, tunc eſt facienda mẽtio non ſolùm de gradu remotiori, ſed etiam de proximiori. Verba Bullæ Pii V. ſunt:

Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & D.N. Pius Divina providentia Papa V. attendens per quandam conſtitutionem dudum per fel. rec. Pium PP. IV. Sanctitatis Suæ prædeceſſorem editam, qua cavetur, quòd in diſpenſationibus matrimonialibus pro diverſis conſanguinitatis, ſeù affinitatis ex eodem ſtipite provenientibus gradibus conjunctis, nõ remotioris ſolùm, prout olim fieri ſolebat, ſed etiam propinquioris graduum, expreſſa mẽtio fieri debeat, alioquin diſpenſationes, ac deſuper confectæ litteræ nullius ſint roboris, vel momenti, prout in dicta conſtitutione plenius continetur, à diſpoſitione juris cõmunis, & laudabili, ac antiquo Roman. Cur. ſtylo nimium recedi, ac favorem matrimonii debitum reſtringi. Volenſque propterea juri, & ſtylo prædictis, nec non pię mem. Greg. X. & Clem. VI. Rom. Pont. etiam Sanctitatis Suæ Prædeceſſorum veſtigiis inhærendo, Sacramẽto, & libertati matrimonii quantum cum Deo poteſt favere, ſtatuit, & ordinavit, quod de cætero in quibuſcumque diſpenſationibus, quas pro matrimoniis contractis, aut contrahendis, inter viros, & mulieres invicem diverſis prohibitis conſanguinitatis, ſeù affinitatis, aut mixtis, ex communi ſeu ab eodem ſtipite ſurgentibus quicunque illi ſint, dummodo primũ quoque modo non attingat, cum in eo Sanctitas Sua nunquam diſpenſare intendat, gradibus conjunctos ab eadem Sanctitate Sua, & pro tempore exiſtente Rom. Pontif. aut Sede Apoſtol. impetrari, vel alias concedi contigerit, ac litteris, commiſſionibuſque deſuper etiam loco-

rum ordinariis faciendis, gradus remotior attendatur, trahatq; ſecum propinquiorem: ac ob id ſufficiat remotiorem tantum gradum exprimere, obtentis tamen poſtea ſuper propinquiorem litteris declaratoriis, juxtà Greg. & Clem. Prę deceſſ. hujuſmodi Conſtitutiones, quas quoad hoc innovavit, ac inviolabiliter obſervari mandavit, diſpenſationeſque, ſeù diſpenſandi commiſſiones, ac deſuper confectas litteras, & proceſſus habitos per eoſdem diſpẽſatos, ſeù hos cum quibus diſpenſari mandatur, propter proximioris gradus hujuſmodi non expreſſionem de ſubreptionis, ſeù obreptionis vitio, ſeù intentionis defectu notari non poſſe, ſed in omnibus, & per omnia ſuffragari perindè, ac ſi in litteris ſeu commiſſionis hujuſmodi de proximiori, ſeù utroque gradu ſpecialis, & expreſſa mentio facta fuiſſet, ſicque per quoſcumque Judices, &c.

Difficultas tamen ex hoc oriri poteſt, an quando aliqui conſanguinei, vel affines diſtant in primo, & quinto gradu valeant nuptias cõtrahere ſine diſpenſatione. In qua difficultate *Cujac. lib. 38. ff. tit. 10. de gradib. & affinib. & nominib. eorum* dicit, quod de jure Canonico contrahere non poſſunt, licet eodem jure reſtricta ſit prohibitio in linea collaterali uſque ad quartum gradũ, undè Abpatruus fratris abneptē, licet diſtent in quinto gradu de jure canonico, ducere nõ poteſt, ſicut Propatruus fratris proneptem ducere non poteſt, quia jure canonico in tranſverſa linea ratione pudoris prohibentur nuptiæ inter omnes illos, qui parẽtum, & liberorum loco invicem habentur, etiam ſi quartum gradum excedant. Ita etiam tenent *Faber in §. inter eas. Inſtit. de nupt. num. unic. Hoſtien. in ſum. tit. de conſang. §. uſq; ad quartum gradũ. num. 11. & in cap. quod dilectio. n. 1. cap. tua. n. 2. de conſang. & affinit. Joan. de Friburg. in ſum. confeſſ. lib. 4 tit. 6. q. 7. & alii.* Verùm cæteri DD. ab iſta opinione recedunt, aſſerendo poſſe inter illos cõſiſtere matrimonium, quia ultra quartũ gradum ſunt inter ſe conjuncti, quam ſententiã amplectitur *Sãch. lib. 7. de matr. diſp. 53. n. 5. in fin. Guttier. de matrim. c. 98. n. 18.* quã opinionẽ veriſſimã puto, nec Bulla Pii V. facit in oppoſitum, quia intelligitur quando unus diſtaret à ſtipite in primo gradu, & alter in quarto, non verò quando alter diſtaret in quinto, quia loquitur quãdo petuntur diſpenſationes, quę de quarto, non de quinto gradu petuntur, nec de præſenti caſu mẽtionem aliquam fecit, quam facere debuiſſet, ſi quintum gradũ

vo-

Digitized by Google

voluiſſet includere. Videas, quæ dixi *in* 1. *p. cap.* 1. §. 2. *diſp.* 4. *q.* 3.

Dixi paulò ſuperius, quod abnepos fratris diſtat à ſtipite in quinto gradu, & tuus abnepos ex altero fratre diſtat à ſtipite in quarto gradu, quia pronepos fratris tui eſt tuus abnepos, & iſte diſtat à ſtipite in quarto gradu, abnepos verò tui fratris eſt tuus atnepos, & iſte diſtat à ſtipite in quinto gradu, undè abſq; contrarietate fui ibi loquutus.

Jure verò civili pro dignoſcẽdis gradibus collateralium in linea inæquali hæc regula datur: *tot ſunt gradus, quot ſunt perſonæ ſtipite dempto*, undè ſunt numerandę perſonæ utriuſque lineæ, & quot ſunt illę, dempto ſtipite, tot erunt gradus, puta filius tui fratris diſtat à te in tertio gradu de jure civili, quia tu es una perſona, frater tuus eſt ſecunda perſona, & filius tui fratris eſt tertia, eodem modo diſcurrẽdo habes, quod tu à nepote tui fratris diſtas in quarto gradu, & ſic de reliquis. Et ratio eſt, quia de jure civili non ſolùm inter aſcendentes, & deſcendentes, ſed etiam inter collaterales ſivè in linea æquali, ſivè inæquali, quælibet perſona alteri addita facit gradum, & ideo de jure civili, quot ſunt perſonæ, de quibus quæritur, computatis intermediis, una dempta, tot ſunt gradus, quæ regula ſufficit pro cognoſcenda computatione, & diſtantia graduum inter aſcendentes, deſcendentes, & collaterales omnes, non ſolùm æqualiter, ſed etiam inęqualiter diſtantes à ſtipite. Ut autem ſine tui defatigatione valeas habere diſtantiam omnium conſanguineorum in linea inæquali tam de jure canonico, quã de jure civili, videas tertiam figuram, quam ſupra poſui in hac tertia parte, *cap.* 1. *q.* 3. undè nihil aliud facere debes, quàm ſituare perſonas, de quibus diſtantiam quæris in cellulis dictæ arboris, quia ſtatim utramque diſtantiam habes.

QUÆRES IV.

Quomodo ſunt computandi Gradus Affinitatis?

AFfinitas proprios gradus non habet, *can. porrò de affinitate.* 35. *q.* 5. regulatur tamen ſecundùm gradus conſanguinitatis, inquantum illo affinitatis gradu conjungitur mihi vir mulierem conſanguineam meam cognoſcens, quoto conſanguinitatis gradu eſt mihi mulier illa cognita, & illo affinitatis gradu eſt mihi mulier cognita à meo conſanguineo, quo mihi

hi

hi conjungitur vir cognoſcens; Ratio eſt, quia vir, & uxor ſunt duo in carne una, adeoque non poteſt aliquis uni eorum pertinere, quin alteri etiam pertineat, & illo gradu quo pertinet uni, pertinere debet alteri, *can. fraternitatis veſtræ. 35. q. 10.* Quamvis autem eodem gradu pertineat uni, & alteri, non tamen eodem genere pertinet, quia uni pertinet in genere conſanguinitatis, alteri verò pertinet in genere affinitatis, & ideo dicitur, quod perſona addita perſonæ per carnis copulam mutat genus, ſed non gradum, qua ratione ego, & ſoror uxoris meæ in uno, & primo affinitatis gradu ſumus, quia illa primo conſanguinitatis gradu attinet meæ uxori: filius verò dictę ſororis in ſecundo affinitatis gradu erit à me, nepos in tertio, & ſic de reliquis. *can. porro de affinitate. 35. q. 5.* In matrimoniis ergo copulandis illo gradu, quo vir poteſt ſuis conſanguineis conjungi, poteſt etiam poſt mortem ſuæ uxoris conjungi conſanguineis dictæ uxoris, *can. de propinquis. can. nullum in utroq; ſexu. can. æqualiter. & can. ſanè. 35. q. 2. & 3.* nam cum vir, & uxor ſint una caro illo gradu, quo conſanguinei unius ei attinent per conſanguinitatem, attinent etiam alteri per affinitatem, *cap. 1. de conſang. & affinit.*

Hinc quando vis cognoſcere quoto gradu affinitatis eſt tibi aliquis conjunctus, recurrere debes ad arborem conſanguinitatis, & videre quoto gradu conſanguinitatis eſt ille cum muliere cognita, quia illo gradu erit tibi conjunctus in affinitate, ſicut quoto conſanguinitatis gradu eſt aliquis viro cognoſcenti, eodem affinitatis gradu erit mulieri cognitæ, & ita facilè numerabis gradus affinitatis, abſque eo, quod ad communem arborem affinitatis recurras.

CA-

CAPUT SEPTIMUM, ET ULTIMUM

De Gradibus, & Nominibus omnium Conſanguineorum.

SUperfluum forſitan videbitur pręſens Capitulum, cum ex jam dictis, nomina omnium cõſanguineorum ſufficienter ſint explicata, & gradus omnium, ex regulis poſitis facillimè habeantur. Verùm multa me impulerunt ad calamum reaſſumendum circa hanc materiam. Primò, quia in computatione parentelæ incipiendum eſt à ſtipite, ideſt à parentibus, vel germanis, & ita per ordinem ſunt diſtinguendi gradus, nec non ſunt deſignandæ perſonæ nominibus propriis, vel ęquipollentibus indiciis, ut habetur in *cap. tua nos. de conſang. & affinit. & in can. de parentela illa. 35. q. 6.* ut igitur, tàm in gradibus, quàm in nominibus perſonarum non diſcordent computatores, volui in pręſenti Capitulo ſingulos gradus diſtinguere, cum nominibus conſanguineorum. Secundo, quia in *can. primo gradu. 35. q. 5.* numerantur omnes gradus ſuperiores, inferiores, & ex latere, cum nominibus Conſanguineorum, ideo ad illius explicationem neceſſe fuit calamum aſſumere. Tertio id feci, ut clara intelligentia habeatur de diſpoſitis in *tit. Inſtit. de gradibus cognation.* & in *l. Juriſconſultus. 10. D. de grad. affinit.* ubi de jure civili numerantur gradus, & diſtinguntur nomina omnium Conſanguineorum, undè, ut ſtatim valeas gradus omnium habere, & in teſtimonio ferendo nomina diſtinguere, volui, brevi calamo ſingulos percurrere gradus in præſenti Capitulo.

Primo igitur gradu in linea recta, tàm de jure Canonico, quàm Civili ſunt Pater, & Mater cum Filio & Filia *can. primo gradu. 35. q. 5. l. Juriſconſultus. 10. §. nunc ſingulos gradus. D. de grad. affinit. Inſtit. de grad. cognat. §. primo gradu.* Sed quia filia propriè loquendo ſub filii appellatione non continetur, cum ſit ab illo diverſa tum ratione ſexus, tum etiam, quia cognatos parit, ideo in dicta *l. 10. §. nunc ſingulos gradus*, dicitur, quod quatuor perſonę ſunt in primo gradu, duę ſunt ſurſum, ſcilicet pater, & ma-

ter, & duæ ſunt deorſum, ſcilicet filius, & filia, licet iſti plures ſint.

In linea autem tranſverſali nõ datur primus gradus de jure Civili, *l.1. D. de grad. affinit.* datur tamen de jure Canonico, & ideo fratres, & ſorores, qui, quæve dicuntur eſſe in ſecundo gradu de jure Civili, *l.p. §. ſecundo gradu. l. 10. § ſecundo gradu. D. de grad. affinit. Inſtit. de grad. cogn. § ſecũdo gradu.* ſunt tamẽ in primo gradu de jure Canonico, *can. ad Sedem Apoſtolicam. & can. parentelæ gradus. 35. q. 5.*

11 Secundo gradu in linea recta, tàm de jure Canonico, quàm Civili ſunt Avus, Avia, cum Nepote, & Nepte, *can. primo gradu. § ſecundo gradu. 35. q. 5. Inſtit. de grad. cognat. §. ſecundo gradu. l. p. § ſecundo grad. & l. 10. §. ſecundo grad. D. de grad. affinit.*

12 In linea verò tranſverſali in ſecundo gradu lineæ æqualis ſunt de jure Canonico filii fratrum, vel ſororum ad invicem, *can. ad Sedem Apoſtolicam. & can. parentelæ gradus. 35. q. 5.* ſicut etiam Patruus, cum filio, vel filia fratris, Avunculus cum filio, vel filia ſororis, Amita cum filio, vel filia fratris, & Matertera cum filio, vel filia ſororis ſunt in ſecundo gradu lineę inæqualis de jure canonico. Jure verò civili in linea collaterali in ſecundo gradu æquali computantur fratres, & ſorores, dicto § *ſecundo gradu.* Nec te moveat, quod *Iſidor. in can. primo gradu. §. tertio gradu. 35. q. 5.* Patruum, Amitam, Avunculum, & Materteram in tertio gradu collocavit, quia utitur Iſidor. in tali can. cõputatione Civili, non canonica, & canonem illum deſumpſit ex *l. 10. D. de grad. affinit.* ut ex text. patet: imo idem *Iſidor. l. cit. § ſecundo gradu. in fine,* conformiter ad jus Canonicum dicit, quod Patruus, Auunculus, &c. ſunt in ſecundo gradu, quæ autem ſint iſtæ perſonę, videas ſupra in *cap. 1. quæſ. 2.*

Dum autem in dicta *l. 10. § ſecundo gradu.* dicitur, quod de jure Civili duodecim perſonę in ſecundo gradu continentur, intelligitur, quod in linea recta ſurſum ſunt quatuor perſonę, ſcilicet Avus paternus, & Avia paterna, Avus maternus, & Avia materna, in linea recta deorſum ſunt quatuor alię perſonę, ſcilicet Nepos ex filio, Nepos ex filia, Neptis ex filio, & Neptis ex filia, quia maſculi numerantur ſeparatim à fęminis de jure Civili, & ita in linea recta habẽtur octo perſonæ, quæ ſecundo gradu diſtant. In linea collaterali ſunt quatuor alię perſonę, ſcilicet frater con-

Digitized by Google

ſanguineus, & frater uterinus, ſoror Conſanguinea, & ſoror uterina, & ita ſunt duodecim perſonæ; frater autem utrinque conjunctus non numeratur, nec auget numerum, quia non differt ab eo, qui eundem tantùm patrem habet, niſi, quia ille habere poteſt cognatos, tàm paternos, quàm maternos, ideſt fratres conſanguineos tantùm, & uterinos tantùm habere poteſt, ſed ille, qui non eſt utrinq; conjunctus, ex eo latere, quo conjunctus non eſt, fratrem habere non poteſt, dicta *l.* 10. §. *ſecundo gradu.* ubi *Petr. Loriot.*

Tertio gradu in linea recta, tàm de jure Canonico, quàm Civili ſunt Proavus, Proavia cum Pronepote, Pronepte, *can. primo gradu. §. tertio gradu.* 35. *q.* 5. *Inſtit. de grad. cognat. §. tertio gradu. l. p. §. tertio gradu. & l.* 10. *§. tertio gradu. D. de grad. affinit.*

In linea tranſverſali de jure Canonico tertio gradu æquali ſunt nepotes ex fratribus, vel ſororibus, *can. ad Sedem Apoſtolicam.* 35. *q.* 5. Item Patruus Magnus, Auunculus Magnus, Amita Magna, Matertera Magna, cum Nepote, vel Nepte fratris, vel ſororis ſunt tertio gradu in linea inæquali, qui Nepos, vel Neptis fratris, vel ſororis, etiam tertio gradu diſtat à filio, vel filia, Nepote, vel Nepte Patrui Magni, Auunculi Magni, Amitæ, Magnæ, Materteræ Magnæ, ut ex regulis ſupra poſitis habetur. Jure verò Civili in tali linea tranſverſali in tertio gradu ſunt filii, & filiæ fratrum, & ſororum cum Patruo, Amita, Auunculo, Matertera. *Inſtit. de gradu cognat. §. tertio gradu. l.* 1. *§. tertio gradu. & l.* 10. *§. tertio grad. D. de grad. affinit.* Quæ ſint in iſtæ perſonæ videas ſupra in *c.* 1. *q.* 2. *& c.* 2. *q.* 2.

Dicitur in dicta *l.* 10. *§. tertio gradu.* quod trigintaduæ perſonæ tertio gradu diſtantes numerantur de jure Civili, quod ita intelligitur; in linea recta ſurſum, ſunt octo perſonæ ſ. quatuor Proavi, & quatuor Proaviæ, nam datur Pater Avi paterni, Pater Avi materni, Pater Aviæ paternæ, & Pater Aviæ maternæ, iſti ſunt quatuor Proavi: Proavia, quoque quatuor perſonas complectitur, nam datur Mater Avi paterni, & Mater Aviæ paternæ, item Mater Avi materni, & Mater Aviæ maternæ. In linea recta deorſum ſunt octo aliæ perſonæ, Pronepotum quatuor, & Proneptum quatuor, nam datur Pronepos, & Proneptis deſcendens à Nepote ex filio, datur Pronepos, Proneptis deſcendens à Nepte ex filio, item datur Pronepos Proneptis deſcēdens à nepo-

te ex filia,&Pronepos Proneptis deſcendens à nepte ex filia,& ſic ſunt quatuor Pronepotes,& quatuor Proneptes, undè in linea recta ſunt ſexdecim perſonæ tertio gradu diſtantes. In linea tranſverſali ſunt ſexdecim aliæ perſonæ, quia ſunt duo Patrui.ſ. frater conſanguineus tui Patris, & frater uterinus tui Patris; duæ Amitæ,ſcilicet ſoror conſanguinea tui Patris, & ſoror uterina tui Patris; duo Auunculi, ſcilicet frater conſanguineus tuæ matris, & frater uterinus tuæ matris, & duæ Materteræ, ſcilicet ſoror conſanguinea tuæ matris, & ſoror uterina tuæ matris: iſtis correſpondent quatuor nepotes, & quatuor neptes; nam datur nepos ex fratre conſanguineo, nepos ex ſorore conſanguinea, nepos ex fratre uterino, & nepos ex ſorore uterina; item datur Neptis ex fratre conſanguineo, neptis ex ſorore conſanguinea, neptis ex fratre uterino, & neptis ex ſorore uterina,& ita numeratis omnibus iſtis perſonis reperiuntur perſonæ trigintaduæ tertio gradu diſtantes de jure Civili,quæ diſtinctio, & numeratio perſonarum ad nihil deſervit, imò potius confuſionem parit.

Quarto gradu in linea recta, tàm de jure Canonico, quàm Civili ſunt Abavus Abavia cum Abnepote, Abnepte *can. primo §. gradu. quarto gradu. inſtit. de grad.cognat.§.quarto gradu.l.p.& 10. §. quarto gradu. D. de gradib. affinit.*

In linea tranſverſali de jure Canonico quarto gradu lineæ æqualis diſtant Pronepotes, & Pronepotes ex fratribus, vel ſororibus, qui etiam quarto gradu inæquali diſtant à Propatruo, Proaunculo, Promatertera, Proamita, & à filiis, nepotibus, ac pronepotibus illorum, ut ex figura lineæ collateralis inæqualis poſita ſupra fol.140.patet.Ubi advertas, quod non debes ſumere cellulam illam in qua dicitur Pronepos, Proneptis, quia iſti non ſunt pronepotes fratris, ſed fratris nepotes, ut patet, ſunt tamen pronepotes reſpectu communis ſtipitis, ſed ſumere debes cellulam ubi dicitur Abnepos,Abneptis,quia iſti ſunt pronepotes fratris. Jure verò civili quarto gradu diſtant in linea collaterali filii fratrum, & ſororum ad invicem comparati, qui dicuntur fratres Conſobrini, Amitini, vel Patrueles, & unuſquiſque illorum quarto gradu diſtat à Patruo Magno, Amita Magna, Auunculo Magno, Matertera Magna, *l. p. §. quarto gradu. & l. 10. §. quarto gradu.D.de grad.affinit.*

Dicitur in dicta *l.10. §. quarto gradu*,

gradu. quod de jure Civili octoginta perſonæ ſunt in quarto gradu, & talis numeratio perſonarum fit hoc modo, in linea recta ſursũ ſunt octo Abavi, & octo Abaviæ, cum enim dictum ſit ſupra, quod datur ex parte Patris Avus paternus, & Avia paterna, quilibet ex iſtis habet ſuum patrem, & matrem, qui reſpectu tui dicuntur Proauus, & Proavia, & ſic ex parte Patris ſunt duo Proavi, & duæ Proaviæ, ſcilicet Pater Avi, & Pater Avię, Mater Avi, & Mater Aviæ, & quia quilibet ex iſtis, etiam habet ſuum patrem, qui reſpectu tui dicuntur Abavus, Abavia, ideo ſunt quatuor Abavi, & quatuor Abaviæ ex parte Patris: totidem ſunt ex parte matris, ſi eodem modo diſcurras, ut de patre dixi, ideo in linea recta ſurſum ſunt octo Abavi, & octo Abaviæ. In linea recta deorſum ſunt octo Abnepotes, & octo Abneptes, quia octo deſcendunt à filio, & octo à filia, nam à filio deſcendit Nepos, Neptis; à Nepote deſcendit Pronepos, Proneptis, à Nepte etiam deſcendit Pronepos, Proneptis, & ſic ex parte filii ſunt duo Pronepotes, & duæ Proneptes, quilibet ex iſtis generat filios, & filias, & ſic habentur quatuor Abnepotes, & quatuor Abneptes ex parte filii, totidem habentur ex parte filiæ, ſi eodem modo procedas deſcendendo, ut de filio dixi, & ita in linea recta habentur trigintaduæ perſonæ in quarto gradu. *l.10.§.Abnepos Abneptis. D.de grad. affinit.* In linea tranſverſali ſunt quadraginta octo perſonæ in quarto gradu, quia ſunt quatuor perſonæ Patrui Magni, nam Patruus Magnus eſt frater tui Avi, Avus autem, vel eſt paternus, vel maternus, & quilibet ex iſtis habet fratrem uterinum, vel conſanguineum, ideo ſunt quatuor fratres tui Avi, qui reſpectu tui, Patrui Magni dicuntur; dantur etiã quatuor Amitæ Magnæ: quatuor Auunculi Magni: quatuor Materteræ Magnæ, ſi eodem modo, ut de patruo dixi, diſcurras; qui omnes in quarto gradu ſunt cum nepotibus, & neptibus fratris, vel ſororis, & iſti nepotes, & neptes ſedecim perſonæ numerantur, quibus ſi addas fratres Patrueles, & ſorores Patrueles, fratres Amitinos, & ſorores Amitinas, fratres Conſobrinos, & ſorores Conſobrinas, quæ perſonæ ſedecim numerantur; habebis numerum quadraginta octo perſonarum in linea collaterali, qui numerus additus numero lineæ rectæ, integrat numerum octoginta perſonarum,

l. 10. §. *quarto gradu. cum ſeqq. D. de grad. affinit.*

Si autem ſcire deſideras quomodo fratres, & ſorores Patrueles, Amitini, Amitinæ, &c. ſint ſedecim, advertas, quod filii tui Patrui, reſpectu tui dicuntur fratres, & ſorores Patrueles: & quia Patruus dupliciter accipitur, nam vel eſt frater conſanguineus tui Patris, vel frater uterinus, ideo datur filius, & filia ex dicto fratre conſanguineo tui Patris, & filius, filia fratris uterini tui Patris, & ſic ex parte Patrui ſunt quatuor perſonæ. Eodem modo diſcurras de Auunculo, Amita, & Matertera, & ita habes ſedecim perſonas ſub appellatione fratris, & ſororis Patruelis, Amitini, Amitinæ, Conſobrini, Conſobrinæ. Nepotes, ac Neptes, qui ſunt in quarto gradu cum Patruis, Auunculis, Amitis, & Materteris, etiam ſedecim numerantur, quia datur nepos ex filio fratris conſanguinei, & neptis ex filio fratris conſanguinei: datur nepos ex filia fratris conſanguinei, & neptis ex filia fratris conſanguinei, & ſic ſunt quatuor perſonæ. Secundò ex fratre uterino datur nepos ex filio, & neptis; Similiter datur nepos, & neptis ex filia fratris uterini, & ita ſunt quatuor aliæ perſonæ, quæ cum ſuperioribus numeratæ ſunt octo. Eodem modo diſcurrendo habentur octo aliæ perſonæ ex ſorore, nam ex ſorore conſanguinea habetur nepos ex filio, & nepos ex filia, item habetur neptis ex filio, & neptis ex filia. Ex ſorore uterina ſimiliter habetur nepos ex filio, & nepos ex filia, neptis ex filio, & neptis ex filia, & ita completur numerus ſedecim perſonarum in nepotibus, & neptibus ex fratre, ac ſorore. Videas tex. in dicta *l.* 10. §. *fratris, ſororiſque nepos. D. de grad. affinit.*

Prò completa explicatione *d.* §. *fratris, ſororiſq; nepos.* advertas, quod *Petrus Loriot.* in citato §. dicit Paulum in fine dicti §. corruptum eſſe dum dicit: *fratrum, ſororumque meorum nepotes, neptesque, item mei inter ſe conſobrini ſunt*; nam ut dicit *Loriot.* Conſobrini ſunt duorum fratrum, nō nepotum filii, undè concludit: *Et idcirco arbitror hic legendum eſſe fratrum nepotes inter ſe ſobrini ſunt: nam tales nepotes ſunt duorū conſobrinorum filii; facile n. fuit loco dictionis ſobrini, ſcribere, conſobrini*. Verùm locus Pauli corruptus non eſt, & malè corrigitur à *Lorioto*, nam ex recenſitis verbis *tex.* habetur, quod nepotes mei fratris, & ſororis, cum meis filiis conſobrini ſunt, cum ibi legatur:

Digitized by Google

gatur: *fratrum, ſororumque meorum nepotes, neptesque, item mei, inter ſe conſobrini ſunt.* Ego autem nepotes appello filios mei fratris, & ſororis, non verò nepotes deſcendentes ex meo fratre, & ſorore, quia iſti ſunt mihi pronepotes; cum igitur filii mei fratris, vel ſororis ſint mei nepotes, dum Paulus dicit, *item mei* intelligit, quod item mei filii ſunt cõſobrini cum filiis mei fratris, vel ſororis, & ità rectè, & non corruptè loquitur; non.n.eſt credendũ Paulum in brevi curriculo verborum, ita erraſſe, dùm in §. ſuperiori dixit, quod conſobrini, ſunt filii fratrum, & ſororum, ſecũdum cõmunẽ ſignificationem.

Quinto gradu in linea rectã, tàm de jure Canonico, quàm civili ſunt Atavus, Atavia cum Atnepote, Atnepte *can. primo gradu. §. quinto gradu. 35. q. 5. l. 1. §. quinto gradu. & l. 15. §. quinto gradu. D. de grad. affinit. Inſtit. de grad. cognat. §. quinto gradu.*

In linea tranſverſali ęquali de jure Canonico quinto gradu sũt Abnepotes tui fratris, vel ſororis à tuis Abnepotibus, iſti ſunt Pronepotes fratrum, & ſororum Patruelium, Cõſobrinorum, &c. ut patet ex arbore, quam poſui ſupra *fol.* 103. In linea verò trãſverſali inæquali quinto gradu diſtant de jure Canonico Abnepos, Abneptis ab Abpatruo, Abavunculo, Abamita, Abmatertera, ſicut etiam quinto gradu veniunt cum iſtorum Filiis, Nepotibus, Pronepotibus, & Abnepotibus, ſecundùm regulam, quæ traditur pro numerandis gradibus de jure Canonico: ſed cum Abnepotibus Abpatrui, vel Abavunculi, &c. ſunt in quinto gradu ęquali, ut dictum eſt. Ne tamen confundaris quando recurris ad arborem, quam poſui fol. 104. advertas, quod in præſenti caſu non debes recurrere ad cellulam, in qua dicitur Abnepos, Abneptis, quia iſta cellula reſpicit ſtipitem, & dicitur Abnepos reſpectu ſtipitis, ſed debes recurrere ad cellulam, in qua dicitur Atnepos, Atneptis, quia iſti reſpectu cellulæ, ubi dicitur Filius Filia, ſunt Abnepotes, Abneptes. Idem advertas in figura, fol. 103. nam ibi habetur, quod Atnepos diſtat ab alio Atnepote quinto gradu, ſed talis cellula Atnepos Atneptis, eſt reſpectu cellulæ Pater, Mater, non verò reſpectu cellulæ filius filia, & ego hic loquor de Abnepote reſpectu cellulę Filius filia, quod ſemper hic eſt advertẽdum, dum de aliis gradibus loquor.

Jure verò Civili in linea collaterali quinto gradu diſtãt Propatruus, Proavunculus, Proami-

ta, Promatertera à Pronepote, vel pronepte fratris, vel ſororis *l.* 1. §. *quinto gradu* . *&* *l.* 10. §. *quinto gradu. D. de grad. affinit. Inſtit. de grad. cognat.* §. *quinto gradu.* Item quinto gradu ſunt fratris, vel ſororis Patruelis, Conſobrini, Cõſobrinæ, Amitini, Amitinę, filius, filia, cum propiore Sobrinò, vel propiore Sobrina, ideſt cum illo, qui eſt propius Sobrino, vel propius Sobrina, *l.* 1. §. *quinto gradu. l.* 10. §. *patrui magni filius. D. de grad. affinit.* propius autem Sobrino eſt filius, vel filia Sobrini, undè ego cum filio, vel filia mei Patrui magni, Avunculi magni, &c. ſum in quinto gradu de jure civili, ut videre vales in figura, quam poſui, fol. 118. & fol. 104. Non inſiſto in explicatione *tex. in l.* 10. §. *quinto gradu. cum aliis ſeqq.* quia potius mentem legentis confunderem, quàm dilucidarem, nec aliqua utilitas ex illius explicatione habetur, ut legenti textum, clarum erit.

Sexto gradu in linea recta tàm de iure Canonico, quàm Civili ſunt Tritavus Tritavia, à Trinepote Trinepte *can. primo gradu.* §. *ſexto gradu.* 35. *q.* 5. *l.* 3. *&* 10. §. *ſexto gradu. D. de grad. affin. Inſtit. de grad. cognat.* §. *ſexto gradu.*

In linea collaterali æquali ſexto gradu ſunt de iure Canonico Atnepotes tui fratris, vel ſororis cum tuis Atnepotibus, Atneptibus. In linea verò tranſverſali inæquali ſexto gradu diſtant dicti Atnepotes, Atneptes à ſuis Atpatruis, Atavunculis, Atamitis, Atmaterteris, nec non ab eorum filiis, nepotibus, pronepotibus, & Abnepotibus. Jure tamen Civili in linea collaterali ſexto gradu diſtant, vel ſunt fratris, & ſororis abnepos, abneptis, cum eorum Abpatruo, Abavunculo, Abmatertera, Abamita. Item ſexto gradu diſtas tu à filio, vel filia tui Propatrui, Proavunculi, Proamitæ, Promaterteræ. Sexto etiã gradu ſunt, & diſtant de iure Civili filii, & filiæ fratrũ Patruelium, Amitinorum, vel Conſobrinorum, qui invicem dicuntur Sobrini, Sobrinæque, *l.* 3. *&* *l.* 10. §. *ſexto gradu. D. de grad. affinit. Inſtit. de grad. cognat.* §. *ſexto gradu*. Hoc modo reliquos gradus numerare vales. Et quia nihil aliud mihi videtur deſiderandum in hac materia, ideò, amice Lector, vale, tractatum claudo, ad Dei laudem, in Feſtivitate S. Andreæ Apoſtoli. Ann. 1699.

FINIS.

SERIES

CAPITUM, AC QUÆSITORUM,

Quæ in ſecunda Parte hujus tractatus Continentur.

Caput 1. *De Cognatione in communi. fol.* 2.

Caput 2. *De Speciebus Cognationis. fol.* 4.

Caput 3. *De Cagnatione Naturali, ſeu Carnali. fol.* 6.

Q. 1. *Quotuplex eſt Cognatio Naturalis. fol.* 7.

Q. 2. *Quando naturaliter conjuncti dicuntur Agnati, quando Cognati. fol.* 9.

Q. 3. *An iſta attinentia, & conjunctio carnalis poſſit per legem civilem tolli. fol.* 16.

Caput 4. *De Conſanguinitate. fol.* 23.

Caput 5. *De Affinitate. fol.* 25.

Q. 1. *Quotuplex eſt Affinitas. fol.* 31.

Q. 2. *Quot ſunt genera Affinitatis. fol.* 35.

Q. 3. *Quænam ſunt nomina Affinium. fol.* 38.

Q. 4. *An conſanguinitas poſſit ſimul cum affinitate concurrere. fol.* 40.

Q. 5. *An inter virum, & uxorem detur affinitas. fol.* 40.

Q. 6. *Quinam ſunt effectus affinitatis. fol.* 45.

Q. 7. *Quinam diſpenſare poteſt in impedimento affinitatis ad petendum debitum inter conjugatos. fol.* 52.

Caput 6. *De Cognatione Spirituali. fol.* 57.

Q. 1. *An Patrinus debeat eſſe ætate major Baptizato, vel Confirmato, ut contrahat cognationem ſpiritualem. fol.* 57.

Q. 2. *An Riligioſi contrahat cognationem ſpiritualem ſuſcipiendo alios in Baptiſmo, vel confirmatione. fol.* 59.

Q. 3. *An ad contrahendam cognationem ſpiritualem requiratur aliqua intentio in Patrinis utlera externam baptizati, vel confirmati ſuſceptionem fol.* 60.

Q. 4. *An Univerſitas, Senatus, &c. poſſit per Syndicum, vel Procuratorem ad idſpecialem poteſtatem habentem, ſuſcipere infantem, ac cognationem ſpiritualem contrahere. fol.* 62.

Q. 5. *Quinam ſunt effectus cognationis ſpiritualis. fol.* 63.

Q. 6.

Q. 6. An mulier valeat tenere virum in Sacramento Confirmationis. fol.64.

Q. 7. Quinam poteſt diſpenſare ad petendum debitum, quando cognatio ſpiritualis eſt contracta poſt matrimonium. fol.65.

Caput 7. De Cognatione legali. fol.65.

Q. 2. Quotuplex eſt adoptio. fol.67.

Q. 2. Qui poſſunt adoptare. fol. 69.

Q. 3. Qui poſſunt adoptari? & in quem adoptari valent. fol.73.

Q. 4. An in qualibet adoptione tam perfecta, quam ſimplici adoptatus ponatur ſub poteſtate adoptantis. fol.77.

Q. 5. Coram quo Iudice fieri poteſt adoptio. fol.78.

Q. 6. Quare ad ſimplicem adoptionem ſufficit Imperium Magiſtratus, & ad arrogationem requiritur authoritas Principis. fol.82.

Q. 7. Quinam ſunt effectus arrogationis, & adoptionis. fol. 83.

Q. 3. In quo differunt filii adoptivi à filiis legitimis, & naturalibus. fol.90.

Digitized by Google

SERIES

CAPITUM, AC QUÆSITORUM,

Quæ in Tertia Parte hujus Tractatus continentur.

Caput 1. De Arbore Conſanguinitatis. fol.94.

Q.1. Quæ in Arbore Conſanguinitatis conſideranda ſunt. fol.95.

Q.2. Quomodo eſt legenda arbor conſanguinitatis inventa ab Imperatore. fol.96.

Q.3. Quomodo eſt conſtruenda arbor cõſanguinitatis pro cognoſcenda diſtantia, vel propinquitate perſonarum. f.99.

Cap.2. De perſonis, ex quibus cõſtituitur arbor conſanguinitatis ab Imperatore tradita. fol.105.

Q.1. Qui dicuntur aſcendentes, & deſcendentes, & quæ illorum nomina. fol 105.

Q.2. Qui dicuntur collaterales, & quæ illorũ nomina. f.106.

Q.3. Qui dicuntur fratres patrueles, vel conſobrini, & qui sũt propriores ſobrini. f.116.

Caput 3. De lineis arboris conſanguinitatis. fol.118.

Q.1. Quid eſt linea conſanguinitatis. fol.120.

Q.2. Quotuplex eſt linea conſanguinitatis, fol.126.

Q.3. Quotuplex eſt linea tranſverſalis, ſeù collateralis. fol.128.

Q.4. Quid eſt lineam accipi effectivè, quid contentivè, ſivè comprehenſivè, aut ſubjectivè. fol.129.

Q.5. An quando vocãtur deſcendentes ex linea maſculina, fœmina deſcendens ex maſculo ſit admittenda. f.132.

Caput 4. De arbore affinitatis. fol. 134.

Caput 5. De gradibus conſanguinitatis. fol.142.

Q.1. Quid eſt Gradus conſanguinitatis. fol.143.

Q.2. Quot ſunt gradus conſanguinitatis. fol.148.

Q.3. Quid requiritur ad hoc, ut habeatur primus gradus conſanguinitatis. fol.150.

Q.4. An conſanguinei, qui ſunt in eodem gradu, & faciunt gradum, dicantur etiam diſtare gradu. fol.150.

Caput 6. De regulis numerandi gradus cognatorum. f.152.

Z Q.1.

Q.1. An in numerandis gradibus conſanguinitatis eodem modo procedant jus Canonicum, & Civile. fol.153.

Q.2. Quomodo ſunt computandi gradus cõſanguinitatis in linea recta, tam de jure Canonico, quam Civili. f. 154.

Q.3. Quomodo còmputandi ſunt gradus conſanguinitatis in lineis collateralibus. f. 159.

Q.4. Quomodo ſunt computandi gradus affinitatis. fol. 165.

Cap. 7. *& ultimum. De gradibus, & nominibus omnium conſanguineorum. fol. 167.*

INDEX.

Rerum, Verborum, ac Sententiarum omnium, quæ in Prima, Secunda, & Tertia hujus Tractatus Parte continentur.

Serie Alphabetica, ſuis certis vocibus quam commodius fieri potuit reſtitutis.

Primus numerus Partem, ſecundus Folium, tertius Columnam ſignificat.

ABBAS.

Abbas habens jurisdictionem quaſi Epiſcopalem, an poſſit, matrimonio jam contracto, diſpenſare in impedimento occulto, remiſſivè traditur. par. 1. ſol. 140. verſ. Quæ dicta.

Abbati habenti Epiſcopalem juriſdictionem, vel quaſi, an poſſit fieri commiſſio literarum Apoſtolicarum pro diſpenſationibus matrimonialibus. p. 1. ſol. 222. col 2. verſ. Affirmat.

Abbas poteſt eſſe Teſtis pro Monacho, & pro Monaſterio. par. 1. ſol. 424. col. 1. in ſin.

Abbas Regularis nō poteſt eſſe Patrinus in Baptiſmo, vel Confirmatione ſub pœna peccati mortalis. p. 2. f. 59. col. 1. verſ. Prohibitum.

Si tamen teneret, contraheret cognationem ſpiritualem, ſecundùm probabilem opinionē. ibid.

Abbas Regularis factus Epiſcopus, vel Cardinalis poteſt eſſe Patrinus. ibid. col. 2.

ABISAG.

Non fuit cognita a Davide, & ideò potuit Adonias illam in uxorē petere. p. 1. f. 44. col, 2. ver. Nec.

ABRAHAM.

Abraham cur ſuaſerit Saræ uxori, ut diceret illius eſſe ſororem. p. 1. ſol. 26. col. 2. verſ. Tertio.

Sara an verè ſoror Abrahæ. par. 1. f. 27. col. 1. & 2. verſic. Ad argumenta.

ABROGARE.

Abrogare, & derogare differunt. p. 1. f. 350. c. 1. v. Non inquam.

ABSOLUTIO.

Abſolutio ab excommunicatione contracta ob percuſſionem Clerici, an poſſit ab Epiſcopo delegari in caſu particulari. par. 1. f. 141. col. 1. in fin.

Abſolutio a caſibus occultis Sum-

Z 2 mo

mo Pontifici reſervatis, an poſſit dari a Vicario Generali ſine alia ſpeciali commiſſione. par. 1. fol. 141. col. 2. in fin. & fol. 142. col. 1. in princip.

Abſolutio a copula occulta habita cum conſanguineis, vel affinibus, eſt petenda a Sacra Pœnitentiaria. p 1. f. 194. col. 2. verſic. ſimiliter.

Abſolutio danda a Confeſſario virtute diſpenſationis S. Pœnitentiariæ, an ſit danda in foro ſacramentali, & pœnitentiali, an in foro conſcientiæ. p. 1. f. 266. col. 1. verſ. Advertas, & verſ. Verum.

Abſolutio, & diſpenſatio pro foro conſcientiæ, an poſſit a Confeſſario concedi abſenti per nuncium, vel per literas. ibid. col. 2.

Abſolutio in foro conſcientiæ ab excommunicatione, an fieri valeat extra confeſſionem. ibid. col. 1. verſ. Advertas.

Abſolutio ab inceſtu, & excommunicatione, committitur exequutori, quando petitur diſpenſatio, aliquando copulativè, aliquando committitur tantùm abſolutio ab inceſtu, & quare. par. 1. f. 292. c. 2. verſ. ex hoc, & f. 293.

Abſolutio ab inceſtu, committitur exequutori, non quia peccatum inceſtus eſt reſervatũ, ſed quoad effectum contrahendi matrimonium. p. 1. f. 293. col. 2. verſ. Abſolutio, & f. 294. col. 1. verſic. Ego tamen.

Abſolutio ab inceſtu quomodo danda à Delegato. Vide verb. Delegatus, & verb. Inceſtus.

ABUSUS.

Abuſus legem non tollit. p. 1. f. 33. col. 2. verſ. ad ſecundam.

ACCESSORIUM.

Acceſſorium ſequitur ſuum principale. p. 1. f 76. col. 1. verſ. Dices in fin.

ACCESSUS AD URBEM.

Accedere ad Urbem, quando teneantur Oratores pro diſpenſatione petenda, & pœnitentia peragenda, & quando non. Vide verb. Orator.

ACCUSARE.

Accuſare in privatis delictis tam pro ſua, quam ſuorum injuria poteſt ille, cujus intereſt. par. 1. f. 412. col. 1. verſ. Vndecimo.

Admittuntur proximiores et quãdo plures ſunt proximiores, omnes ſimul admittuntur. ibid.

Admittitur proximior, licet non ſit hæres, quando mortuus offenſus reliquit hæredem extraneum. p. 1. f. 414. col. 2. verſic. Ex hac.

Qui de jure accuſare non poſſunt in publicis delictis, admittuntur quando proſequuntur ſuam, vel ſuorum injuriam. p. 1. f. 412. col. 2. in princip.

Suorum appellatione in hac materia

ria quinam veniunt. ibid.

Conjuncti, qui accuſare volunt in injuria ſuorum, parte inſtante probare debent, ſe eſſe tales, quales ſe dicunt. p. 1. f. 413. col. 2. verſic. Iſti.

In accuſando conſanguineus præfertur extraneo. p. 1. fol. 442. col. 1. verſic. Trigeſimoſecundo.

Accuſandi jus, uſque ad quem gradum extenditur. p. 1. fol. 413. col. 1. verſic. Difficultas.

Fœmina an ſit admittenda ad accuſandum, & quærelandum cõcurrentibus hæredibus maſculis in eodem gradu, præſertim Neapoli, ubi admittuntur ad accuſandum, & remittendum, qui ad ſucceſſionem venire valent. p. 1. f. 413. col. 2. verſic. Difficultas, & fol. 414 col. 1. verſic. Hanc, & fol. 415. col. 1. & 2. verſic. His tamen, ubi Authoris ſententia affirmativa.

Accuſare poſſunt conjuncti etiam remotiores, licet remiſſio ſit facta per proximiores offenſi. Aliud tamen eſt de conſuetudine. p. 1. f. 407. col. 1. verſ. Nono.

Frater poteſt accuſare injuriam factam fratri, non obſtante, quod injuriatus remiſerit injuriam. p. 1. f. 408. col. 1. verſic. Quando.

Hæc accuſatio non datur ad æſtimationem injuriæ, ſed ad publicam vindictam; & quomodo formari debeat libellus. ibidem, & col. 2.

Naturalis, ſeù baſtardus de jure communi admittitur tanquam ſuus ad accuſandum, & quærelandum pro nece, vel injuria in perſonam alicujus de genere facta. p. 1. f. 409. col. 2. in princip. & fol. 420. col. 2. in fin. & 421. col. 1.

Accuſare injuriam contra Divinã Religionem, vel contra Patriã, quilibet poteſt, & quare. par. 1. fol. 413. col. 1. in fin. & col. 2. in princip.

Accuſatore legitimo deficiente proceſſus non tenet, & reus defatigandus non eſt. p. 1. fol. 413. col. 2. verſic. iſti.

Frater quando valeat accuſare fratrem. p. 1. f. 444. col. 2. verſ. quinquageſimo tertio, & f. 445.

Filius quando poſſit patrem accuſare, vel è contra. d. f. 445. col. 1.

ACTIO.

Actio ex pacto nudo non oritur; & quæſtio eſt, an oriatur ex promiſſione jurata. p. 1. f. 66. col. 1. & 2. verſic. addo, & fol. 68. col. 2. in medio.

ACTUS.

Actus aliquo jure interdictus, non ſemper dicitur eodem jure irritus. p. 1. f. 12. c. 2. verſ. Regulã.

Actus factus contra legem purè prohibentem eſt illicitus, nõ nullus. ibid. fol. 13. col. 1. & f. 95. col. 1.

col.1. verſic.ad ſecundam.
Actus, quando dicatur prohibitus naturali ratione. p.1.f.13. col. 2. verſic.advertas.
Actus impudici, habiti cum conſanguineis, vel affinibus eſt circumſtantia aperienda in confeſſione. p.1.f.278. col.1.verſic. Malitia.
Actus factus coram Principe cum cognitione cauſæ non poteſt dici fraudulenter factus. p.1.f.335. col.1. in fin.
Idem eſt ſi eſſet factus coram conſanguineo p.1.fol. 441. col.2. verſic.Vigeſimo octavo.

ADAM.

Adam non habuit cognationem naturalem cum Eva; habuit tamen cum Abel, & quare. p.2. fol.6.col.1.verſ.Dicitur.& f.7. col.1.& 2.
Adam nō habuit aſcendentes; ideoque reſpectu ipſius nequit arbor cognationis fieri, ut ab Imperatore traditur; poteſt tamen fieri genealogia. p.3.fol. 100. col. 1. in princ.

ADONIAS.

Adonias an rectè petierit Abiſag in uxorem. p.1.f.44.col.2.verſic. Nec.

ADOPTANS. ADOPTARE. ADOPTATUS.

Adoptare extraneum non poteſt Clericus in ſacris; conſanguineū tamen poteſt.p.1.fol.443.col.2. verſic.Quadrageſimo ſexto, & p.2.fol.72.col.2.
Adoptans contrahere poteſt matrimonium cum filia filiæ adoptatæ, & quare. p.1.fol. 101. col.1. in medio.
Adoptata an poſſit matrimonium contrahere cum adoptante, vel illius filio. Vide verb. Matrimonium.
Adoptati, cum quibus contrahant cognationē legalem. Vide verb. Cognatio legalis.
Adoptatus poteſt arma adoptantis aſſumere.p.2.f.87.c.1.in princ.
Adoptatus adoptione perfecta quid conſequatur. Vide infra verb.Arrogatio.
Adoptatus adoptione ſimplici mediante decreto Iudicis, non poteſt præjudicare filiis legitimis, & naturalibus. p.1.f.337. col. 1. verſic. Hinc.
Adoptatus propriè agnatus non eſt, ſed agnatus dicitur p.2.f.12. col.1. in princip.
Adoptatus adoptione ſimplici non ponitur ſub poteſtate adoptantis, niſi ſit aſcendens. p. 2. f. 17. col.1. verſic. ex dictis.
Adoptatus adoptione perfecta eſt ſub poteſtate adoptantis. par.2. fol.65. col.2. verſic.Dicitur.
Adoptatus ab aliquo, ſi fuit emancipatus, non poteſt iterum ab eodem adoptari. p.2.f.66. col. 1.in fin. & col.2. in princ. & fol.72. col.

col.1. verſic. Octavo.

Pater tamen naturalis, qui filium emancipavit, vel in adoptionẽ alteri dedit; diſſoluta adoptione, poteſt illum adoptare; immo ipſo jure ad patrem ſuum revertitur. p.2.f.91.col.2. verſ. Nono.

Adoptari poteſt quis ut deſcendens; nullatenus tamen ut aſcendens, vel collateralis, & quare. p.2. f.66. col.2. verſ Dicitur.

Adoptari antiquitus non poterant perfecta adoptione, pupillus, & fœmina, & quare. p.2. fol. 69. col.1. in princip. & f.70. col.2. ubi impugnatur ratio Gellii.

Adoptatus adoptione ſimplici, antiquitus ad aliam familiam transibat, quod hodiè eſt mutatum. p.2.f.69. col.2. in princ. & fol.77. col.2.

Limitatur quando eſſet adoptatus ab aſcendente. d.fol.77.

Adoptare qui poteſt. p.2.f 69. c.2.

Adoptare poſſunt Spadones; Caſtrati verò non. ibid.

Adoptare adoptione perfecta, regulariter non poteſt, qui eſt minor ſexaginta annis, & quare p.2.fol.70.col.1. verſic ſecundo.

Limitatur in Sacerdote minore ſexaginta annis. Ibid. fol.72. col. 2. in princip.

Minor natu adoptare non poteſt, ſed debet excedere adoptandum decem, & octo annis p. 2. f.70. col.1. & 2.

Fœmina antiquitus ſine Principis authoritate poterat adoptare: ſecus hodie d. fol.70. col.2.

Idque etiam ſi ſit Regina. f.71. col.1.

Patronus non poteſt adoptare ſuum libertum, niſi exiſtente idonea cauſa: ſicut libertum alienum nemo adoptare poteſt deficiente conſenſu patroni, d.f.71. col. 1. verſic. quinto.

Tutor, vel Curator non poteſt adoptare illum, qui ſub ejus eſt poteſtate, d.fol. 71. col. 1. & 2. verſic. ſexto.

Limitatur in vitrico habente tutelam, vel curam ſui Privigni; Nam ex reſcripto Principis illum adoptare poteſt. d.f.71. col. 2. in princip. & fol. 73. col. 2. verſic. verum, & fol. 76. col. 1. verſic Privignus.

Adoptare regulariter non poteſt, qui filios naturales, vel adoptivos habet, & quare. p.2. fol.71. col.2. verſic. ſeptimo, & fol. 72. col.1.

Abſens nec adoptare, nec arrogare poteſt, & quare p.2.f.72. col. 1. verſic. nono.

Religioſi profeſſi adoptare non poſſunt; Sacerdotes vero ſeculares poſſunt, & quare. p. 2. fol. 72. col. 1. & 2. verſic. decimo.

Pater non poteſt filium naturalem, vel ſpurium adoptare, etiã authoritate Principis; niſi in

reſcripto dicatur, de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia.*p.2.f.72.col.2. verſic.* Undecimo.

Qui uxores non habent, adoptare poſſunt ſibi filios p.2.fol.73.col.1.in med.

Cæcus adoptare poteſt. Ibid.& fol.76.col.1.in princip.

Avus quando vult adoptare nepotem ut natum ex altero filio, quid facere debet. d.f.73. col.1.

Adoptare licet non ſolum in locum filii, ſed etiam in locum nepotis, & pronepotis.p.2.fol.74. col. 2. & fol.75.col.p.

Amplia etiam ſi adoptans filios non habeat.Ibid.

Adoptari, & arrogari poſſunt non ſolum maſculi, ſed etiam fœminæ, ſed qui ſui Juris eſt, poteſt arrogari, qui in poteſtate eſt, tantum adoptari poteſt. p.2.fol. 73. col. 1. & 2. verſic. Non ſolum.

Adoptari, & arrogari poſſunt non ſolum puberes, ſed etiam impuberes, & infantes. d.fol.73. col. 2.in princip.

In arrogatione tamen pupillorum, & impuberum, multa ſunt ſervanda, de quibus d.fol.73. col. 2.in fin.& fol.74.col.1.

Infans poteſt a patre in adoptionem alteri dari. p.2.f.74.col.2. verſic.Infans.

Imperatores, qui ſibi alienos filios adoptarunt recenſentur. par.2. fol.66.col.2.& fol. 67.col.1.& fol.93.col.1.& 2.

Adoptatus, vel arrogatus filius minus juris videtur habere, quam Baſtardus legitimatus, & quare.p.2.f.92.col.2. verſic. ex dictis.

Adoptatus occidens patrem, vel matrem non punitur pœna ordinaria parricidii, ſed punitur extraordinariè. p.2.f.92.col.2. verſic. ex dictis, & f.93. col.1.

Adoptari poteſt quis loco nepotis, ut ex filio, ſed tunc requiritur conſenſus filii, & quare. p. 2. fol.75.col.1.

Si filius conſenſum non dedit, tenet adoptio quantum ad Avum ſed talis nepos non poteſt Avo ſuccedere, niſi filio præmortuo. Ib.

Si filius conſenſum dedit, adoptatus non agnaſcitur Avo ut ſuus heres, quia poſt mortem Avi, remanet ſub poteſtate patris.Ibid.

Adoptatus eſt inſtituendus, alias rumpit teſtamentum.p.2.f.75. col. 1. & 2. limitatur niſi ſit emancipatus.Ibid.

Adoptari poteſt cecus p.2 f.76.col. 1.in princip.

Adoptari poteſt gener a ſocero, ſed debet filiam emancipare. p.2.f. 76.col.1.verſic Adoptari.

Avus, qui vult nepotem ex uno filio tanquam ex altero natum adoptare debet prius dictum ne-

nepotem emancipare.p.2.fol.76. col.2.verſic.Poteſt.

Quando quis habet filium, & nepotem in ſua poteſtate, ſi filium emancipet, & deinde readoptet, mortuo Avo, nepos ille non ponitur ſub poteſtate patris. p.2. fol.75.col.2.verſic.Advertas.

Adoptivi *magis æſtimantur quam filii legitimi, & naturales. p.2. fol.93.col.1. & 2.*

Non tamen admittuntur ad emphyteuſim, quæ fuit acquiſita pro ſe, & filiis p.2.fol.92.col.1. verſic.Vndecimo.

Non admittuntur ad jus Prothomiſeos, & quare. ibid. verſic. Duodecimo.

Qui ex adoptivo filio naſcitur, nepos adoptivus dicitur. p 2 f.75. col.2. verſic.Hinc.

Mutus adoptare non poteſt, licet poſſit ſuum filium alteri in adoptionem dare, & ratio diverſitatis ponitur. p.2. fol.76. col.2. verſic.Qui vult.

ADOPTIO.

Adoptio *quid. p.1. fol.99. col.2. verſic.Quod cognatio, & par.2. f.65. col. 1. Explicatur definitio. p.2. fol.66. & 67.*

Adoptio *quotuplex. p.2. f.67. c.2.*

Adoptio *quare fuit jure civili inventa. p.2. fol. 66. col. 2. verſ. Dicitur.*

Adoptionis *antiquiſſima origo. p.2. fol.67. col.1.*

Adoptio *tam neceſſaria antiquis viſa fuit, quod Plato conſtituit, ut qui plures maſculos filios haberet, teneretur omnes præter unum, quem ſibi retinebat, civibus qui non habebant, & id poſtulabant, tradere. p.2. fol. 67. col.1.*

Adoptio, *& arrogatio antiquitus quomodo efficiebantur, & quorum authoritate. p. 2. fol. 68. col.1. & 2.*

Hodie quomodo fiunt. fol.69. col.1.

Adoptandi *mos apud antiquos; vel erat per præciſionem capilli, vel per tonſionem barbæ, vel per arma, ideſt per traditionem enſis, clypei, &c. p.2. fol.79. col.2. verſic. adoptandi.*

Apud Romanos verò adoptio fiebat per æs, & libram, ideſt per fictam venditionem, quæ in maſculis debebant eſſe tres; in fœmina una erat ſufficiens. p.2. fol 80. col.1. & 2.

Hodie fiunt apud Magiſtratum, & quare. p.2. fol.81 col.1. & 2.

Adoptio *facta contra leges eſt nulla, niſi a Principe confirmetur. p.2 fol.67. col.2.*

Quomodo eſt facienda talis confirmatio, & quibus auditis. p. 2. fol.81. col.2. & fol.82. col.1.

Adoptionis confirmatio eſt actus contentioſæ Juriſdictionis. Ibid.

Adoptio facta ſine authoritate Judicis eſt nulla, etiam ſi ſit facta

coram teſtibus, vel Notario per Inſtrumentum, niſi Notarius ſit etiam Judex ad contractus. p.2.f.78.col.1.
Ad adoptionem requiritur ſcriptura, & quomodo eſt formanda. Ibid.
Pater Judex poteſt ſuum filium in adoptionem alteri dare, ipſemet præbendo authoritatem.d.f.78. col.2.verſic.olim.
Amplia etiam ſi ſit extra locum ſuæ Juriſdictionis.f.79.col.1. in princip.
Poteſt etiam ſuam authoritatem præſtare dum ipſe adoptare vult; Quod tamen non videtur permittendum. d fol.79.col.1. verſic. Quamvis.
Adoptio expediri poteſt coram Cõſule, ſed non coram Legato Proconſulis p.2.f.79.col.2. in princip.
Expediri etiam valet coram Comite Palatino; ſi id ſpecialiter ei fuit in diplomate conceſſum. Ibid.col.1.& 2.verſic.Adoptio.
Adoptio fieri non poteſt per Procuratorem; Poteſt tamen per Procuratorem impetrari reſcriptũ. p.2.fol.77.col.1. verſ. Adoptio.
Adoptio, tam perfecta, quam ſimplex fieri non poteſt niſi interveniente conſenſu adoptati, & quare. p.2.fol.69.col.1.& 2.
Requiritur, quod adoptans conſenſum exprimat verbis, & non nutibus. p.2.fol.76.col.2. verſic. Qui vult.
Adoptio parit agnationem, & inter quos p.2.fol 11.col.2. & fol. 12.col.1.& 2.
Facit agnatum, & cognatum, ſed cognatum tantùm facere non poteſt.d.fol.12. col.2.& fol. 13. col.1.
Per adoptionem ſimplicem non diſſolvuntur Jura patris naturalis. p.2.f.17.col.1.verſic.Ex dictis.
Adoptio quando dicitur ab extraneo facta, & quando ab Aſcendente p.2 fol.66.col.1.
Per adoptionem intelligũtur adoptati omnes deſcendentes, qui tempore adoptionis reperiuntur in poteſtate adoptati p.1.f.100. col.2.verſic.Probant.
Adoptio perfecta dicitur arrogatio.p.1.f.335.col.2.
Quare ita appellatur.p.2.fol.67. col.2.
Quomodo definitur.p.2 f 68.co.1.
Adoptione perfecta, qui adoptari poſſunt.p.2.fol.67.col.2.
Adoptio ſimplex, & imperfecta quid.p.2.fol.68.col.1.
Qui tali adoptione adoptari poſſunt.p.2 fol 67.col 2.
Arrogationis effectus numerantur.p.2.a fol.83.col.2.ad fol.89. col.2.& vide verb.Arrogatio.
Adoptionis ſimplicis effectus numerantur.p.2.fol.90.col.p.

ADUL-

Digitized by Google

ADULTERIUM.

Adulterium non dicitur prohibitum ex præceptis Levitici, ſed ex præceptis Decalogi.p.1.f.23. col.1.verſic.Ad quartam.

Adulterii pœna, vide verb.Pœna.

ADVOCATUS.

Advocatus Fiſcalis, an valeat recuſari, ut ſuſpectus ex capite inimicitiæ; Remiſſivè ponitur. p 1.f.436.col.2.verſic. Quod ſi.

Advocatus non cogitur defendere cauſam contra ſuum affinem. p.2.f.48.col.2.verſic.Tertius.

AELII.

Aelii dicuntur viri duarum ſororum p.2.f.40.col.1.

AETAS.

Aetate unius hominis poteſt ita propagari genus humanũ, quod ab eodem homine deſcendentes, non una, ſed plures conſtituantur Civitates, p.1.fol.9.col.1. verſ. Nec caſus.

Aetas vigeſimi quarti anni completi in fœmina eſt ſufficiens cauſa ad obtinendam diſpenſationem pro contrahendo matrimonio cum conſanguineis, vel affinibus.p.1.f.251.col.1.& 2. verſ.Nihil.

Minor ætas, tam in foro exteriori excuſat à pœna ordinaria, quã in foro animæ. p.1.fol.184.col. 2.verſ Quarto.

Aetatis notitia facilius haberi poteſt à parentibus, quam ab extraneis.p.1.fol.424.col.p.verſ. Secundo fallit.

Qualibet ætas ſecundum aliquos ſufficit, ut poſſit quis patrini munus exercere.p.2.fol.58.col. p.verſ.Tertia.

Aetas etiam quinque annorum eſt ſufficiens ad peccandum.Ibid.

Aetas major requiritur in adoptante, quam in adoptato, & quanta.p.2.fol 70.col.1.& 2.

AFFECTIO.

Affectio teſtatoris magis dirigitur ad ſuos proximos, quam ad proximos gravati.p.1.fol.392.col. 2. in med.& fol.394.col.p.in princ.

Affectio à cognatione proveniens eſt juſta cauſa recuſandi Judicem, ut ſuſpectum.p.1.fol.431. col.p.in fin.& fol.441.col.p.in fin.

AFFICTUALES.

Affictuales an poſſint eſſe teſtes.p. 1.fol.428.col.1.verſ. Affictuales.

AFFINES.

Affines, & conſanguinei ſunt magis idonei teſtes circa impedimentum conſanguinitatis, vel affinitatis p.1.fol.241.col.2. verſ. Qui.

Affines inceſtuoſi in primo, vel ſecundo gradu incurrunt excommunicationem ex Conſt. Greg. XIV.p.1.fol.292 col.2.in prin, & fol.293.col p.verſ.Ratio.

Affines quomodo, & qua ratione ſunt citandi dum pronuncianda eſt ſententia forjudicationis. p. 1. fol. 406. col. p. & 2.

Affinis in cauſa ſui affinis non poteſt eſſe Judex, nec teſtis; niſi in certis caſibus. p. 2. fol. 49. col. 1. & 2.

Affinis poteſt eſſe teſtis pro affine in cauſa civili, diminuitur tamen ei de fide; in cauſa vero criminali nullatenus poteſt eſſe teſtis. p. 1. fol. 425. col. p. & 2.

Affines, vel conſanguinei cogi non poſſunt ad teſtificandum in cauſis criminalibus contra affines, vel conſanguineos. p. 1. fol. 304. col. 1. verſ. Quamvis.

Limitatur in crimine hæreſis. Ib. & fol. 421. col. p. verſ. Decimotertio. & fol. 428. col. 2.

Hæc limitatio procedit quando nõ adſunt alii teſtes. p. 1. fol. 303. col. 2. verſ. octavo, & fol. 304. col. 2. verſ Non ſolum & f. 428. col. 2. verſ Non poſſunt

Affines, vel conſanguinei uſque ad quartum gradum cogi non poſſunt ad teſtificandum, quando non agitur de bono publico. p. 1. fol. 428. col. 2. verſ. Non poſſunt.

Affinis receptans hæreticum punitur p. p. f. 304. col. 1. ver. Quamvis.

Affinis tenetur denunciare hæreticum, & an aliquando aliquis affinis, vel conſanguineus eximatur à tali onere. p. p. fol. 303. col. 1. verſ. Octavo, & fol. 304. col. 2. verſ. Non ſolùm, & fol. 428. col. 2.

Affines ex copula illicita, ultra primum, & ſecundum gradum non committunt inceſtum. p. 1. fol. 286. col. 2. in fin. In gradibus tamen prohibitis inceſtum committunt. p. 3. fol. 48. col. 1. verſic. Secundus.

Eodem modo abſtinendum eſt ab affinibus, ac à conſanguineis, p. 1. fol. 42. col. 2. verſ. Secunda.

Explicatur hoc p. 1. fol. 45. col. pr. verſ. Nec obſtat.

Affinium nomina in linea Aſcendentium. p. 2. fol. 38. col. 1. & 2.

Affinium nomina in linea Deſcendentium. Ibid.

Affinium nomina in linea Collaterali. Ibid.

Affinium nulli ſunt gradus. p. 3. fol. 136. col. 2. verſ. Verum.

Affinium gradus cognoſci poſſunt ſine arbore affinitatis, & quomodo. Ibid.

Affinis cognoſcens affinem privatur Jure petendi debitum. p. 2. fol 46. col. 1.

Limitatur in certis caſibus, fol 47. col. 2. & f. 48.

A quo tolli valeat talis pœna. p 2. fol. 52. & ſequentibus.

Affines. Vide verb. Recuſatio; Verb. ſucceſſio, & verb. Teſtis.

AFFI-

AFFINITAS.

Affinitas ſecundũ Canoniſtas quid eſt.p.2.fol.26.col.p.

Quid ſecundum Authorem.p.2.fol.30.col.2.& fol.31.col.p.

Quomodo intelligitur illa, quæ communiter traditur.p.2.f.26.col.p.& fol.27.ac ſeqq.

Affinitas ſecundum Legiſtas quid. p.2.fol.25.col.2.in fin.

Impugnatur definitio tradita à Legiſtis.fol.26.col.p.in princ.& col.2.in fin. & fol.27. col.1.in princ.

Affinitas quare aliter definitur à Cononiſtis, & aliter à Legiſtis. p.2.fol.25.col.p.& 2.

Affinitas quare de jure Civili debet eſſe cauſata ex nuptiis, preter quam ad impediendum matrimonium, & de jure Canonico ex quacunquẽ copula cauſatur. p.2.fol.25. col.p.& 2.& fol.26. col.p.

Affinitas ſoluto matrimonio tollitur jure civili; ſecus Jure Canonico.p.1.f.410. col.1. verſic. Quando.

Affinitas unde dicatur.p.2.fol.25. col.2.& fol.26.col.2.

Unionem Cognationum importat. d.f.25.col.p.

Affinitatis cauſa eſt copula carnalis.p.1.fol.40.col.2.verſ.Probatur tertio.fol.73.col.p.verſ. Ut certum fol.278.col.2.& p.2.fol. 27.col.1.& 2.

Jure Romanorum ex ſolis nuptiis oriebatur affinitas, p.1.fol.38. col.2.in fin.& fol.42.col.1.

Affinitas oritur ex copula carnali cum ſeminis ſeù ſanguinis commixtione, etiam ſi proles non ſequatur.p.2.f.25.col.1.

Oritur ex copula habita cum ſterili. Ibid.

Oritur ex permiſtione ſeminis, ſive cum violatione clauſtri, ſive abſque violatione ſive cum muliere dormiente, vel illa invita ebria, inſana, &c.p.2.fol.29. col.1.

Oritur etiam ſi ſemen caſu illabatur intra vas fœmineum. p. 2. f.28.col.2.in princip.

Oppoſitum tenet Author.*f.29.col. 1.in med.*

Affinitas de Jure *canonico oritur ex quavis copula ſive licita ſive illicita.p.2.fol.29.col.2.verſic. Dicitur licita.*

De Jure *civili, etiam oritur affinitas ex copula illicita ſolum in ordine ad impediendum matrimonium, non vero quoad alios effectus civiles p.2.f.30 col.1.*

Affinitas non oritur ex copula habita ope dæmonis, & quare. p. 2.f.28 col.1. verſic. Ut *autem, & col.2.verſic.* Ego.

Non oritur ex copula innaturali, & ſodomitica.p.1.fol.277.col. 1.in med. & p.2.f.29. col.2. in princip.

Non

Non oritur ex copula non prolifica, ut eſt copula eviratorum. Ibid.verſic.Dicitur Prolifica.

Non oritur quando tantum mulier ſemen emiſit, licet probabile ſit, quod ex ſola ſeminis emiſſione facta a viro cauſetur affinitas. p.2.fol.30.col.1.& 2.

Non oritur ex Sponſalibus. p. 2. f. 27.col.1.verſic.Dicitur.

Non oritur ex oſculis, nec ex matrimonio rato non conſumato. Ibid.col.2.& p.3.f. 142. col.1. verſic.Advertas, & p.1.fol.73. col.1.verſic.Ut certum.

Poteſt tamen dici, quod ex matrimonio rato non conſumato oritur affinitas impropriè quoad aliquos effectus civiles. d. verſic. Advertas.

Ex figura tamen matrimonii, licet invalidi oritur impedimentum affinitatis, uſque ad quartum gradum. d. fol. 142. col.2. verſic. Advertas in fin.

Quando dicatur copula habita in figura matrimonii.p.1.fol. 48. col.2.verſic.Tamen Pius.

Affinitas quotuplex.p.2.f.31.col. 1.& 2.

Affinitas initiata quæ.Ibid. col.1. verſic.Duplicem, & p.1.fol.75. in princip.

Affinitas conſumata, quæ.Ibid.col. 2.& d.f.75.

Affinitas illicita, ſeu naturalis tantum quæ. ibid. col.2.

Affinitas licita, ſeu naturalis, & civilis, quæ. p.2.f.32.col.1.

Affinitas aſcendentium, deſcendentium, & transverſalium quæ d.fol.32 col.2.

Affinitatis genera quot erant antiquitus, quot hodie.p.2.fol.35. col.1.& fol.36.

Affinitas in primo genere inter quas perſonas datur.d.f.35.

Affinitas in ſecundo genere inter quas perſonas datur.Ibid.col.1. & 2.

Affinitas in tertio genere inter quas perſonas datur.Ibid.col.2. & fol.36.col.1.

Affinitas in ſecundo genere non eſt in conſideratione quoad matrimonia: eſt tamen in conſideratione quoad alios effectus civiles.p.1.f.433.col.2.verſic. Ego tamen, & p 2.fol.37.col.p.& 2. & p.3.f.141.col.2.verſic. hinc, & f.142. col.1.verſic. Non inquam.

Affinitas ſecundi, & tertii generis tãtum de Iure Canonico fuit introducta, & non per leges civiles, & uſque ad quem gradũ olim impediebat matrimoniũ. p.3.fol.141.col.1.

Primum genus affinitatis hodie habens prohibitionem matrimonii, inter quos contrahitur, p. 3.fol.136.col.1.

Uſque ad quem gradum, olim prohibitionem importabat, & quid hodie.p.3 fol.141.col.1.& 2.

Affinitas differt a publica honeſtate,

te, quod eſt valdè notandum. p. 1. fol. 50 col. p. in princip. fol. 74. col. 2. verſic. Ut certum, & fol. 75. col. 1. in princip. & p. 2. f. 27. col 2.

Aliquando concurrit cum publica honeſtate, aliquando non, quod eſt notandũ pro diſpenſationibus obtinendis, p. 2. f. 33. col. 1. & 2.

Affinitas ex copula carnali conſumata licita, an ſit vinculum naturalem dirimens matrimonium, an vero ſit vinculum Eccleſiaſticum, eſt quæſtio inter Doctores p. 1. fol. 37. col. p. & f. 38. & ſeqq.

Quid de affinitate ex copula illicita. Ib fol. 38. col. p. verſic. Dubium.

Authoris ſententia. f 40. co. 1. verſic. Mea tamen.

Affinitas poteſt eſſe vinculum jure naturali oriens, & non dirimere naturaliter matrimonium, ſed tantum Jure Eccleſiaſtico. p. 1. fol. 37. col. 1. verſic ſenſus quæſiti, & fol 42. col. 1. & 2.

Affinitas ex copula carnali conſumata, ſive licita, ſive illicita impedit, & dirimit matrimonium ſubſequens. De gradu tantum eſt differentia. p. 1. fol. 36. col. 1. verſ. In præſenti.

Affinitas ex copula conjugali an oriatur inter Infideles. p. 1. fol. 37. & 38.

Quid ex copula fornicaria. p. 1. f. 39. col. 1. & 2. & fol. 41. & p. 2. f 31. col. 2.

Affinitas ex copula illicita eſt admiſſa, & cognita etiam de Jure civili, contra Coraſium, & alios. p. 1. fol. 40. col. 2. verſic. Probatur ſecundo, & p. 2. fol. 32. col. 1.

Affinitas an in aliquo gradu lineæ rectæ, vel transverſalis irritum reddat matrimonium jure naturæ. p. 1. fol. 42. & ſeqq.

Affinitatis impedimentum uſque ad quem gradum protendebatur Jure ſacrorum canonum. p. 1. f. 47. col. 2. verſic. Affinitatis.

Uſque ad quem gradum hodie protenditur Iure S. C. Tridentini. Ibid. verſic. Verum, & fol. 101. col. 2. in princip. & p. 2. fol. 32. col. 1.

Affinitas ex copula illicita non impedit matrimonium ultra ſecundum gradum, & ſic in tertio gradu licitè contrahi poteſt, ex motu proprio Pii V. p. 1. fol. 48. col. 1. & 2. verſic. Tamen, & fol. 101. col. 2 in princip.

Affinitas licet ſit perpetua quoad impediendum matrimonium, & duret etiam mortuo viro, vel uxore, aliqui tamen effectus civiles fieri non valent, niſi affinitas ſit præſens. p. 1. f. 49. col. 1.

Affinitas dici poteſt qualibet attinentia, & propinquitas. p. 1. fol. 74. col. 2. verſic. Ut autem in fin.

Affinitas, & cognatio pariſicantur de Jure Civili. p. 1. fol. 40. col.2.verſic. Probatur ſecundo.

Affinitas ex copula conjugali eſt cauſa naturalis amicitiæ. p. 1. fol.37.col.2.verſic.Probant primo.

Et ante legem Moyſis in linea recta erat impedimentum dirimens.p.1.f.44.col.2.verſic.Probari tamen.

Affinitatis impedimentum in linea recta, vel in linea tranſverſali an poſſit à Pontifice tolli. p. 1.fol.45.col.1.verſic.Secundo probatur, & fol.46 col.1.& 2.

Affinitas ex copula fornicaria eſt ejusdem rationis cum affinitate ex copula conjugali.p.1.fol 45. col.1.verſic. Secundo probatur.

Affinitatis vinculum minus eſt vinculo conſanguinitatis. p. 1. f.47.col.1. verſic. Tertio quia.

Affinitatis gradus eſt facienda expreſſio ſecundum numerationem Canonicam quando petitur diſpenſatio.p. 1.fol.216. col.2. verſic. Expreſſio.

Affinitas orta ex multiplici capite eſt explicanda in ſupplicatione pro obtinẽda diſpenſatione, alias ſubreptitia erit diſpenſatio.p.1. fol.190.col.2. verſic.Affirmat, & fol.191.col.1.

Affinitas cauſata ex multiplici copula cum eadem perſona, non eſt exprimenda quoad multiplicitatem actus. dicto fol.191. col.p.

Affinitas ex copula fornicaria quando adhuc mulier primocognita vivit eſt impedimentum, quod non ita facile diſpenſatur, & quando diſpenſatur, quæ conditiones apponi ſolent. p.1. f.216.col.1.

Affinitatis impedimentum quomodo probandum. p.1.f. 239. col.1.

Affinitatis impedimentum ex copula illicita ſicut eſt reſtrictum ad primum, & ſecundum gradum, ita etiam impedimentum petendi debitum.p. 1.fol. 295. col.1.in princip.

Affinitas ex copula illicita parit impedimentum matrimonii ſed non facit, ut valeant puniri de Inceſtu, & quomodo hoc intelligatur p.1.f.286.col.2.

Affinitas, quæ repellit a teſtimonio ferendo, & admittit ad agendum ſine mandato per quam lineam eſſe debet.p.1.f.417.col. 2.in fin.& fol.425. col. 1. verſic. Affirma.

Affinitatis jure nulla datur ſucceſſio.p.1.fol.370.col.2. in med. & p.2.fol.25.col.1.verſic. Affinitas. Vide verb.ſucceſſio.

Affinitas non datur inter conſanguineos viri, & conſanguineos uxoris niſi impropriè. p.2.fol. 36.col.2.& fol.37.col.1.

Affi-

Affinitas oritur inter conſanguineos viri cognoſcentis, & mulierem cognitam, & inter conſanguineos mulieris cognitæ, & virum cognoſcentem. p. 3. fol. 135. col. 2.

Non datur inter virum, & uxorem. p. 2. fol. 41 col. 1. & fol. 43. & ſeqq.

Limitatur in uno caſu, quando vir cognoſceret conſanguineam uxoris in primo, vel ſecundo gradu, vel è contra, & tunc per accidens cauſatur affinitas. p. 2. fol. 42. col. 2.

Affinitas cum conſanguinitate concurrere poteſt per accidens. p. 2. fol. 40. col. 2.

Affinitas ſpiritualis major judicatur, quam carnalis. p 2. f. 64. col. 1.

Affinitatis gradus regulantur habito reſpectu ad gradus conſanguinitatis, p. 3. f. 135. col. 2. & fol. 142. col. 2. verſic. Dixi, & fol. 165. col. 2.

Affinitas propriam arborem non habet, ſicut illam habet conſanguinitas p. 3. fol. 136. col. 2. verſic. Verum.

Quomodo eſt formanda arbor affinitatis, p. 3 f. 134 col. 1. verſic. Formatur autem.

Explicatur talis arbor. Ibid. fol. 135. & 136. col 1. verſic. Poteſt aliter.

Affinitatis arbor non inſtitutione juris candidatorum, ſed uſu Magiſtrorum inventa eſt. p. 3. fol. 134. col. 1.

Affinitate diſſoluta per mortem conjugis, affinis poteſt eſſe teſtis pro affine. p. 2. fol 49. col. 2.

Affinitate diſſoluta nō cogitur affinis compromittere. p. 2. f. 50. col. 2. Vide verb. Compromiſſū.

Affinitatis effectus numerantur. p. 2. fol. 45. & ſeqq.

Affinitas, vide verb. Iudex, & verb. Teſtis.

AGERE.

Agere eſt ſpecies alienationis. p. 1. fol. 417. col. 1.

Agere nequit, qui alienare non poteſt. ibid.

Agendi actus eſt majoris pōderis, quam actus impetrandi. ibid. col. 1. in princ.

Agere ſine mandato poteſt conjunctus pro conjuncto, tenetur tamen dare cautionem de rato. p. 1. fol. 416. col. 1.

Limitatur in multis caſibus, qui numerantur. p. 1. fol. 418. col. 2. & fol 419. col. 1. & 2.

Vſque ad quem gradum conjunctus admitti valet pro conjuncto ſine mandato. p. 1. fol. 416. col 2. & fol. 417. & 418. col. 1. ubi Authoris opinio.

Agere ſine mandato an poſſit Canonicus pro Canonico. p. 1. fol. 420. col. 2.

AGNATI.

Agnata an dicatur fœmina quando eſt nupta.p.1.f.310.c.1.& 2.

Dicitur agnata, non cognata fratri. p. 1.fol. 400. col. 2. verſic. Hæc doctrina.

Agnati, vel Cognati uſque ad decimum gradum admittũtur ad ſucceſſionẽ. p.1.f.370.c.1.& 2.

Agnati an & quando valeant revocare rem de familia, vel feudum alienatum. Vide verb. Retractus.

Agnati an ſint citandi in legitimatione filiorum. Vide verb. Legitimatio.

Emancipati largo modo dicuntur Agnati, & habent jura agnationis. p.1. fol. 410. col.2. verſ. Quando.

Legitimati per ſubſequens matrimonium agnati dicuntur, d.fol. 410. col.2. verſ Circa filios.

Legitimati per oblationem Curiæ agnati dicuntur reſpectu Patris, non verò reſpectu aliorum. p.1. fol.411. col.1. in princ.

Legitimati per reſcriptum Principis dicuntur agnati tam reſpectu Patris, quam aliorum. p.1. fol.341. col.2. verſ. Dico ſecundo. & fol.411. col.1.

Filii nati ex damnato coitu non ſunt agnati, nec agnationis jura habent, nec filii nominari poſſunt. d fol.411. col.2. in med.

Agnati ſunt conjuncti per maſculos, & dicuntur agnati quaſi a patre connati, & patris familiam ſequuntur. p.2. fol.10. col. 1. et 2.

Differunt a cognatis, quia iſti ſunt conjuncti per fœminas. ibid. col. 1. & fol.13. col.2. fol.14. et 15.

Agnati inter ſe, vel ſunt conſanguinei, vel non. p.2. fol.11. col. 1. & 2. & fol.24. col.1.

Agnati ſunt etiam cognati, ſed non è contra. p.2. fol.12. col. 2. verſ. Non ſolum.

AGNATIO.

Agnatio, & cognatio ſunt ſpecies cognationis carnalis, ſive naturalis. p.2. fol.9. col.1.

Agnationis, & Cognationis differentia hodie ſublata eſt, ſed non univerſaliter. ibid. col.2.

Dicitur hodie ſublata talis differentia in ordine ad tutelas, & ſucceſſiones, in quibus hodie proximitas gradus tantum attenditur. p.1. fol.322. col.1.

Limitatur in Regno Neapolitano circa feudalem ſucceſſionem. p.1. fol.372. col.1. verſ. Quarto ſcientia.

Agnatio quid, quidve Cognatio. p.2. f.9. col.2. et fol.10. c.1 et 2.

Agnatio ſine cognatione ſubſiſtere non poteſt. p.2. fol.11. col.2. fol. 12. col.2. & fol.13. col.1.

Agnatio non ſolùm datur inter carnaliter conjunctos, ſed etiã inter legaliter conjunctos, quã-

vis

vis legaliter conjuncti, propriè agnati non ſint, ſed agnati dicantur. p.2. fol. 11. col 2. verſ. Quia agnatio, & fol.12.

Agnatio datur inter deſcendentes, & inter collaterales, ſed non eodem modo. p.2. fol.15. col.2.

Agnatio, nomine familiæ ſignificatur. p.2. fol.14. col.2. verſ. Hinc. & fol.15. col.2. verſ. Ex dictis.

Agnatio non conſervatur per fœminas, ſed in fœmina finitur, & ideò deſcendentes ex fœminis nō conſervant agnationem matris. p.2. fol.14. col.2. & f. 15. col.1.

Limitatur in uno caſu. p.2. fol.15. col.1. in fin.

Agnationis jura, et conſanguinitatis nanciſcuntur poſthumi cū aliis fratribus exiſtentibus, qui ab eodem patre ſunt procreati; cum mortuis verò ante eorum conceptionem propriè non dicūtur agnati, vel cognati de jure civili. p.2. fol.11. col. 1. et fol. 15. col.2.

Agnatio non tollitur exhæredatione. p.1. fol.309. col.2.

Tollitur emancipatione. p.2. f.12. col.2. Iura tamen agnationis remanent. p.1. fol.410. col. 2. verſ. Quando.

Agnationis jura tolluntur per quamlibet capitis diminutionē. p.2. fol.16. col.2.

Agnationis jura non habent filii nati ex damnato coitu. par.1. fol.411. col.2. in med.

ALIENATIO.

Alienatio rei Immobilis in Regn. Neap. per Conſt. Sancimus non permittitur, niſi prius denuncietur iis, ad quos jus Prothomiſeos pertinet, alias nunquam labitur tempus retractus, p. 1. fol.380. col 1. verſ. Advertas.

Alienatio rei ſi eſt prohibita fieri extra familiam, poteſt fieri in fœminam Agnatam, licet ſit nupta extra familiam, p.1. fol. 310. col.2. in princ. & fol. 438. col.1. verſ. Secundo non.

Alienatio rei facta in Agnatum proximè ſucceſſurum non dicitur propriè alienatio. p.1 f.378. col.2. verſ. Quamvis, & f.438. col.1. verſ. Secundo non.

Prohibitus alienare, poteſt teſtari inter ſuos. d. verſ. Secundo non.

Alienatio Feudi. Vide verbo Feudum, & verb Retractus.

Alienata re immobili de familia an, & quando Agnato competit jus Retractus. Vide verb. Retractus.

Alienatio ſi eſt probibita, ut res perpetuò maneant in familia, non extenditur ultra quartam generationem talis prohibitio, p.1. fol.407 col. 1. in princ.

Limitatur quando prohibitio eſſet facta, ut bona perpetuo maneant apud deſcendentes. Ibid.

col. 2. in principio.

Alienatio feudi in conjunctum fieri poteſt ſine conſenſu domini, quando feudum eſt antiquum. p.p.fol.438 col.2.in princ.

Alienatio rei potius eſt facienda in conjunctum, quam in extraneum. p.p.fol.438.col.1.verſ. Primo igitur.

ALIMENTA.

Alimenta ſunt danda Oratori pauperi à Præfecto operis quando pœnitentiam agit pro Inceſtu; quod ſi dare noluerit, poterit ei tantum temporis in illa die indulgere, ut neceſſarium victum ſibi quærat, p.1.fol. 176. col.1. & 2.verſ.Similiter.

Alimenta ſunt danda à patre filiis ſpuriis ex æquitate Canonica. p.1.f.333.col.2.verſ.Quamvis.

Alimenta poſſunt dari hoſti conſanguineo ſine pœna.p.1.f.439. col.2.verſ.Nono.

Alimenta à patre ſpirituali ſunt præſtanda filio ſpirituali. p. 2. fol.64.col.p.

ALLEGARE.

Allegare leges, vel conſuetudines abrogatas, ac illis uti in judicio prohibitum eſt ſub pœna falſi.p.p.fol. 349. col.p.verſic.Nec eſt.

AMBASCIATOR.

Ambaſciator non poteſt facere ambaſciatam, per ſubſtitutum, niſi ſubſtitueret filium.p.p.fol.439. col.2.verſ.Decimo.

AMICITIA.

Amicitiæ vincula expedit extendere pro bono publico.p.p.f.52. col.p.verſ.Nos tamen.

Amicitia vera conſiſtere nequit niſi inter bonos. p. p.fol. 427. col.p.

Amicitia eſt juſta cauſa recuſandi Judicem, ut ſuſpectum. Vide verb.Judex, & verb. Recuſatio.

AMICUS.

Amicus poteſt eſſe teſtis pro amico; eſt tamen conſiderãda qualitas perſonarum. p.1.fol 427. col.p. in med.

Amicus unius partis an poſſit eſſe Judex. Vide verb. Judex, & verb.Recuſatio.

AMITA.

Amita, Amita magna, Proamita, Abamita, Atamita, Triamita, quæ. p.3.fol.113. & 114.col.p.

ANATHEMA.

Anathema quid? p.3.fol.125.col. 2. verſic.Vera tamen.

ANIMAL.

Animalia quædam, conjunctionẽ cum matre aborruerunt, & mirum in modum adverſarunt. p.1.fol.6.col.2.

ANNUI REDDITUS.

Annui redditus inter bona immobilia reputantur. p.1.fol. 387. col.p. verſic.Videtur; Impropriè tamen, & largè. Ibidem verſic.

verſic. Oppoſitum.

Annui redditus quando alienantur in extraneum, non poſſunt retrahi ab agnato alienantis, & quare. ibid.

APPROBATIO MATRIMONII.

Approbatio matrimonii clandeſtini, facit, quod filii ante approbationem nati legitimi habeantur, dummodo non adſit aliud impedimentum. p. 1. fol. 121. col. 1. & 2. verſic. Nec obſtat.

Si verò adſit aliud impedimentū dirimens, tunc per ſolam approbationem matrimonii clandeſtini, filii ante approbationem matrimonii clandeſtini nati, nō legitimantur. fol. 122. col. p. verſic. Quando vero.

Quod tamen limitatur, quando impedimentum erat occultum, etiam poſt approbationem matrimonii clandeſtini. d. verſic. Quando, & verſic. Secunda pars.

ARBITRIUM.

Arbitrio Judicis relinquuntur, quæ certa lege definita non ſunt. p. 1. fol. 249. col. 2. verſ. Non ſufficit.

ARBOR.

Arbor conſanguinitatis differt ab arbore genealogiæ. p. 3. f. 99. c. 2.

Arbor conſanguinitatis quid. p. 3. fol. 94. col. 2. & fol. 95.

Quare fuit inventa, & a quo. d. fol. 94. col p.

Arbor conſanguinitatis quotuplex. p. 3. fol. 95. col. p. verſic. Dicunt aliqui.

Quæ conſiderantur in tali arbore. d. fol. 95. col. 2.

Quare ejus lectura difficilis eſt. p. 3. fol. 96. col. 2. & f. 100. col. p.

Quare explicatio, quæ ab aliis traditur de arbore conſanguinitatis, & affinitatis obſcura, & confuſa eſt. p. 1. f. 1. col. 1. & 2.

Facilis redditur ejus intelligentia ab Authore. par. 1. fol. 3. col. 2. verſic. Ut igitur.

Arbor conſanguinitatis intelligitur de conſanguinitate generaliter ſumpta, non verò ſpecialiter. par. 2. fol. 24. col. 2.

Una, & eadem arbor conſanguinitatis conſideratur a Legiſtis, & Canoniſtis, ſed diverſa ratione, & diverſo modo procedūt in numeratione graduum in linea collaterali. par. 3. fol. 95. col. p. verſic. Dicunt.

Arbor cōſanguinitatis quare cōtinet cellulam illam mediā, in ordine ad quā fit numeratio graduum. p. 3. fol. 99. col. 2.

Quomodo eſt conſtruenda talis arbor, ſecundùm communes regulas, & quomodo ſecundùm Authoris conſilium. Ibid. & fol. 100. col. 1. & 2.

Arbor conſanguinitatis ab Imperatore tradita, ex quibus perſonis

ſonis conſtruitur. p. 3. fol. 105. col. p.

Arbor duplicis quarti gradus ex diverſis ſtipitibus ponitur, & explicatur. par. 1. fol. 256.

Arbor quadruplicis quarti gradus ex diverſis ſtipitibus ponitur, et explicatur, p. 1. fol. 258.

Arbor quadruplicis quarti gradus ſub eodem ſtipite, ponitur, & explicatur. par. 1. fol. 260.

Arbor lineæ rectæ aſcendentium, & deſcendentium, ponitur ab Authore cum ſuis gradibus. p. 3. fol. 101.

Arbor lineæ collateralis quomodo conſtruenda. p. 3. f. 102. col. 2.

Arbor lineæ collateralis æqualis ponitur, & explicatur cum ſuis gradibus, tam de jure canonico, quàm civili. p. 3. fol. 103.

Arbor lineæ collateralis inæqualis cum ſuis gradibus, tam de jure canonico, quàm civili, inventa ab Authore, ponitur. p. 3. f. 104.

Affinitas propriam arborem non habet, ſicut illam habet conſanguinitas. par 3 fol. 136. col. 2. verſic. Verum.

Arbor affinitatis, non inſtitutione juris cādidatorum, ſed uſu Magiſtrorum inventa eſt. par. 3. fol. 134. col. p.

Quomodo formetur. Ibid. verſic. Formatur.

Exemplum ponitur, & explicatur. f. 135. & 136. verſ. Poteſt aliter.

Arbor affinitatis non requiritur ſecundùm Authorem, quando quis vult inter affines cognoſcere gradus, cùm alio faciliori modo cognoſci poſſint. p. 3 f. 136. col. 2. verſic Verum.

ARGUMENTUM.

Argumentum a contrario ſenſu, nō ſemper valet, præſertim quando Legiſlator in ſua lege tantùm ad interrogata reſpondet. p. 1. f. 23. col. 2. verſ. Ad quintū.

Quando tale argumentum eſt efficax, remiſſivè p. 1. fol. 19. col. 2. verſic. Quinto in fin.

ARISTOTELES.

Ariſtoteles turpiſſimam dixit conjunctionem patris cum filia, fratris cum ſorore, p. 1. fol. 26. col. 2. verſic. Secundo probant.

Ariſtoteles obſcurè ſcripſit & quare p. 3. f. 153. col. 1. & 2.

ARMA ET INSIGNIA.

Arma ſunt Inſignia Gētilitiæ, p. 3. f. 24. col. 1 in med.

Delentur propter gravitatem delicti. Ibid. co. 2. verſic. Ex hoc.

Non poſſunt portari a Baſtardis arma pura parentum; ſed eſt ſuperaddenda quædam Barra per tranſverſum. Ibidem col. 1.

In armis quid ponere ſolebant antiqui. p. 3. ſol. 126. col. 1.

Arma patris adoptantis poteſt adoptatus aſſumere. p. 2. fol. 87. col. 1. in princip.

AR-

ARROGATIO.

Arrogatio cujus authoritate eſt facienda.p.2.fol.68.col.2. & ſequentibus.

Arrogationis effectus numerantur p.2 fol.83.

Primus eſt, quod arrogatus tranſit ſub poteſtate arrogantis cum omnibus ſuis liberis, quos in ſua poteſtate habet. Ibid.col.2.

2. *Omnia bona arrogati tranſeunt in patrem arrogantem eo modo, quo bona filii familias legitimi, & naturalis,f.84.*

Limitatur in bonis, quæ arrogato competunt tanquam de certo genere.Ibid. col.2.

3. *Arrogatus ſuccedit arroganti ab Inteſtato, & è contra fol.84. col.2.*

Quid ſi arrogatus in nepotem habeat patrem,& matrem fol.86. col.1.

4. *Arrogator non poteſt ſine cauſa arrogatum invitum emancipare, alias tenetur ei quartam dare p.2. fol.86.col.1 & 2.*

5. *Per arrogationem dignitas non minuitur, ſed augetur, & nobilitas, ac privilegium patris adoptantis tranſit in adoptatum, & poteſt nomen, & arma adoptantis aſſumere. Ibid. & f.87. col.1.*

6. *Producit cognationem legalem cum illis perſonis, quæ ſunt ſub poteſtate arrogantis, cum quibus etiam agnaſcitur, nec poteſt cum illis, durante patria poteſtate matrimonium contrahere. d. fol.87.col.1. & 2. & fol.88. col.1.*

7. *Arrogator poteſt filium arrogatum alteri in adoptionem dare.d.f.88.*

8. *Arrogatus mutat familiam patris naturalis, & fit de familia patris adoptivi, ſed non mutat patriam, & civitatem naturalem; acquirit tamen illam patris adoptivi,d.fol.88.col.2.*

9. *Arrogatus durante arrogatione non poteſt arrogantem in jus vocare, niſi lis ſit de peculio caſtrenſi, vel quaſi;& tunc petita venia admittitur. d.f.88. col.2.*

Amplia etiam ſi vellet parentem ſuum naturalem in Jus vocare; ſecus ſi parentes patris adoptivi.f.89.col.1.

10. *Arrogator tenetur alere filium arrogatum.Ibid.*

11. *Quando arrogatus inſtituitur hæres, & uxor arrogantis, relinquitur domina, & uſufructuaria; talis uſusfructus reſtringitur tantum ad alimenta. Ibid.*

12. *Arrogator poteſt facere ſubſtitutionem pupillarem,tantum in bonis, quæ ad arrogatum pervenerunt ex beneficio arrogatoris.d.fol.89.col.2.*

In hoc differt à patre legitimo,&

na-

naturali, qui in omnibus bonis poteſt facere talem ſubſtitutionem. p.2 fol.92. col.1. verſic. Decimo.

13. *Arrogatus impedit publicationem bonorum. p.2. ſol.89. col.2.*

Reliqua vide verb. Adoptio.

ASCENDENS.

Aſcendentes quinam dicantur, & quæ illorum nomina. p.3. f.105. col.2. & fol.106. col.1.

Aſcendentibus remotioribus maior ſubjectio, & reverentia debetur, quam proximioribus. p.1. f.9. col.2. in princip.

Aſcendentes omnes jure naturali habent rationem principii, & ſuperioris reſpectu deſcendentium. Ibid.

Aſcendentes ſuccedunt deſcendentibus morientibus ab inteſtato ſine filiis: & medietatem accipiunt omnes aſcendentes a patre; aliam medietatem, omnes aſcendentes a matre. p.1. f.346. col.1.

Aſcendentes concurrentes ad ſucceſſionem deſcendentium non poſſunt venire repræſentativè, ſed proximior in gradu admittitur. Ibid.

Aſcendentes, ſive maſculi, ſive fœminæ ſuccedunt deſcendentibus in peculio caſtrenſi & quaſi, non ſolum quoad proprietatem, ſed etiam quoad uſumfructum. Ibid. verſic. Hinc.

Aſcendentes an admittantur ad ſucceſſionem inteſtati ſimul cum illius fratre uno latere conjuncto. p.1 fol.360. col.1. & 2. verſic. Videtur.

Aſcendentes an excludant a ſucceſſione nepotes ex fratribus utrinque conjunctis. Ibid. col. 2. verſic. Quamvis.

Aſcendentes quando excludantur a ſucceſſione deſcendentium p.1. f.362. col.1. verſic. Caſus.

ATTESTATIO.

Atteſtatio Ordinarii pro ſtatu libero, quando requiratur, & quomodo formari debet. p.1 fol. 240. col.2. verſ. Interrogetur an ipſe, & fol.241. col.1. & 2.

ATTINENTIA ATTINENTES.

Attinentium nomine, qui veniant. p.1. fol.417. col. 1. & 2. verſic. Opinio.

Attinentia. Vide verb. Diſtantia, & verb. Gradus.

AUGUMENTUM DOTIS.

Vide verb. Dos.

AUTHOR.

Authores pertractantes de gradibus affinitatis recenſentur. p. 1. fol.1. col.1. verſic. Frequentiſſima.

Author quare Tractatum hunc typis mandavit. Ibid. col.2. verſic. Rogatus.

Cur in hoc Tractatu non eleganter, nec eruditè ſcripſit. p.1. f.2. col.2.

col.2.verſic.Dicent fortè.

Deprecatur, ut illum ab erratis excuſent. Ibid. verſic. Hiſce in fin.

Auxilium Dei Omnipotentis, ac Sanctiſſimæ Trinitatis hoc in opere impetrat.f.3. col.2.verſic. Nil igitur.

Authorum multorum lectio, & omnis generis voluminum, habet aliquid vagum, & inſtabile, & quare.p.1.f.3. col.1. verſic.Dicent fortè.

Authorum multitudo non ſemper facit, ut melius, & æquius judicetur, quia unius, & forſitan deterioris ſententia, aliquando multos, & majores ſuperat.p.2. fol.2.col.1.

Authores aliqui ſuis ſcriptis nil aliud nobis adferunt, quam linguæ ornatum.p.2.f.1.col.2.

AUTHORITAS.

Authoritas Doctorum non eſt attendenda quando certa, & finita ſunt Jura.p.2.f.1.col.2. & fol.2.col.1.

Authoritas non dicentis, ſed ejus ſententia eſt attendenda, præcipuè in legali ſcientia, & ratio. p.1.f.2 col.2.in fin. & fol.3.col. p.in princip.

Authoritas Principis requiritur in Arrogatione; Authoritas verò Judicis in Adoptione, p.2.f.68. col.2.verſic.Antiquitus, & fol. 69.col.1.verſic. Hoc Jus fol.82. col.2.

AVUNCULUS.

Idem poteſt eſſe Avunculus, & Patruus reſpectu ejuſdem, p.1. f.217.col.2.verſic.Caſus.

Avunculus, Avunculus magnus, Proavunculus, Abavunculus, Atavunculus, Triavunculus, qui.p.3.fol.110.

AVUS. AVIA.

Avus, & cæteri aſcendentes non ſunt principium nepotum per ſe, ſed per accidens, & quare.p.1. f.11.col.1.verſic. Octava.

Avo non eſt neceſſariò debita reverentia a nepotibus, ſed per accidens.Ibid.col.2.in princip.

Avia poteſt venire ad tutelam ſui nepotis, & quando.p.1.fol.323. col.1. & fol. 324. col. 1. verſic. Quando.

BANNITUS.

Bannitorum conjunctis imponitur pœna exfractationis, uſque ad quartum gradum de jure Civili, & uſq; ad decimum gradum gravari poſsũt pœna hoſpitiorũ propriis ſumptibus p.1.fol 406. col.1. & 2.verſ.Conjunctis.

Bannitorum conjuncti ſunt citandi quando proceditur ad ſententiam banni, quia etiam eorum intereſt. Ibid.

Bannita familia alicujus non intelligitur bannita quinta generatio & quare. Ibid.col.2.verſic.In ſententia.

Bannito aliquo, & omnes de eius li-

linea, non comprehenduntur ſub tali banno fratres banniti, & quare. Ibid. & p.3.f.130.col.2.

Amplia in omnibus ejus collateralibus, & deſcendentibus ex ejus filia, vel nepte. d.f.130.col.2.

BAPTISMVS.

Baptiſmus ab hæreticis collatus ſecundum formam S. R. E. tenet, nec reiterari debet. p.1.fol. 92. col.1.verſ. Nec in dubium.

Refertur D. Cyprianum in tribus Conciliis oppoſitum determinaſſe, qui deinde authoritate Stephani Pontificis ſe emendavit. Ibid.

Baptiſmi reiteratio quando permittitur ab Eccleſia. p.1 fol.91. col.p.in princ.

In Baptiſmo, qui poſſunt eſſe patrini, & quot adhiberi valent. Vide verb. Patrinus.

Reliqua vide verb. Cognatio ſpiritualis.

BAPTIZANS.

Baptizans dicitur ſpiritualiter generare. p.1 fol.85. col.1. verſ. ad ſecundum.

Infidelis baptizans an contrahat cognationem ſpiritualem, p. 1. fol.92. col.2. verſ. Tantum, & fol.93. col.1. & 2.

Reliqua vide verb. Cognatio ſpiritualis.

BAPTIZATVS.

Inter baptizantem, & baptizatum eſt relatio paternitatis, & filiationis ſpiritualis. p.1.f.85. col.1.verſ. Ad primum.

BARO.

Baro an in Regno Neap. habeat facultatem legitimandi per reſcriptum. p.1.fol.339.col.2.verſic. Facultas.

Baro nequit judicare in injuria facta ſibi, vel ſuo conſanguineo, & quid faciendũ in tali caſu pro Judice conſtituendo p.1.fol.435. col.1. & 2.verſ. Hinc.

Baro in proprio Caſtro poteſt eligere Officialem ſibi conſanguineũ. p.1.fol 436. col.2.verſ. An autem.

Limitatur quando inter Baronem, & Vaſſallum eſſent lites; vel quando principaliter ageretur de intereſſe Baronis. Ibid.

BARTOLVS.

Bartoli doctrina in l.ſi quis, vel ſi qua, §. ſin verò, C. ad Tertull: refellitur. p.1.f.349. col.2.verſ. Ad primam.

BASTARDVS.

Baſtardus an poſſit aſſumere arma parentum. Vide verb. Arma.

Baſtardus legitimatus plus juris videtur habere, quam filius arrogatus. p.2.fol.92. col.2. verſ. Ex dictis.

Reliqua vide verb. Filius. Verbo Legitimati; verb. Succeſſio.

BENEFICIVM.

Beneficia vacatura, quæ poſſunt ab Epiſcopo conferri ex ſpeciali com-

commiſſione Pontificis, an valeant à Vicario Generali conferri ex delegatione ejuſdem Epiſcopi. p.1.fol. 141. col. 1. in princip. & fol. 143. col. 1. verſ. Non inquam.

Beneficia an poſſint conferri filiis Hæreticorum, Hebræorum, & Judæorum. Vide verb. Hæreticus. Hebræus. Judæus.

Beneficium de jurepatronatus quotuplex, & quibus ſucceſſio jurispatronatus deferatur. Vide verb. Juspatronatus.

BIRRVARII.

Birruarii licet non poſſint teſtificari pro Poteſtate; Cancellarius tamen Poteſtatis, & Scriptor teſtificari poſſunt, & quare. p.1. fol.426. col.2.

BONA.

Bona prohibita alienari extra familiam, alienari valent in fœminam, licet ſit nupta extra familiam. p.1. fol.310. col.2. in princip.

Bonorum diſtinctio fit in Civitate Neap. quando quis ab inteſtato decedit ſine deſcendentibus. p.1. fol.323. col.2. in princ. & fol. 365. col.p. in med.

Bonorum diſtinctio an ſit facienda quando ad ſucceſſionem inteſtati filii veniunt Pater, & Mater, p.1. fol.352. col.1. & 2. & fol.353. col.1. & 2.

An ſit facienda quando cum aſcendentibus concurreret collateralis defuncti. d. fol.353. col. 1. & 2. verſ. Hinc.

An ſit facienda quando ad ſucceſſionem inteſtati concurrerent parentes ſecundi, vel tertii gradus. d. fol.353. col.2. & fol.354. & ſeq.

An ſit facienda quando fratres, & ſorores ad invicem ſuccedunt. p.p fol.355. col.1. in fin.

Bona eſſe de linea paterna, vel materna quomodo dignoſcitur. p.3. fol.131. col.2. verſ. Quando verò.

Bona dicuntur eſſe de illius linea, à qua defunctus immediatè illa habuit, & ſic perſona proxima, & non remota eſt conſideranda. p.1. fol.355. col.1. fol.357 col.1. & 2. fol.358. & p.3. fol.131. col. 2. verſ. Quando verò, & f.132. in princ.

Aliud eſt bona eſſe abſolutè paterna, vel materna, aliud eſt bona eſſe perventa à Patre, vel à linea paterna, quæ differentia eſt valdè notanda. p.1. fol. 358. in med.

Bona paterna, & materna ad filium perventa, per aditionem ab ipſo filio factam commiſcentur, & conſtituunt unum patrimonium ipſius filii. p.1. fol.354. col.2. verſ. ſententia, & fol.355. col.1.

Renuncians bonis paternis, vel

maternis, vel ab illis excluſus, poteſt fratri ſuccedere, ad quem bona patris, vel matris pervenerunt; aliud eſt quando eſſet excluſus à bonis de linea patris, vel à patre pervenientis.p.1. fol.358. in med.

Bona Patrimonialia, & de familia ſemel in extraneum alienata, ſi poſtea in aliquem de familia revertantur, non dicuntur amplius patrimonialia, nec ſunt ſubjecta retractui.p.1.fol.357. col.2.verſ.Hinc.

Bona majorum quæ dicantur p.1. fol.386.col.1.

Bona Allodialia an poſſint retrahi per Agnatum quando alienantur. Vide verb.Prælatio, & verb.Retractus.

Bona ſubjecta Conſuet. Neap. an poſſint alienari à Clerico in præjudicium Agnatorũ, vel Cognatorum.Vide verb. Clericus.

Bona Clerici decedentis ſine conſaguineis ad Eccleſiam venire debent.p.1 f.443.col.1.verſ Quadrageſimo primo.

Bona Eccleſiæ non poſſunt à Prælato infeudari Conſanguineis; benè verò extraneis. p.1 f.371. col.1. & fol.443. col. 2. verſic. Quadrageſimo ſeptimo.

Bona vacantia Fiſco debentur. p. 1.fol.370.col.2.

Bona damnatorum hodie non confiſcantur, ſed debentur aſcendentibus, & deſcendentibus in infinitum, vel collateralibus, uſq; ad tertium gradum p.1. f. 437.col.1.verſic. Decimoſexto.

Uxor damnati quid recipere debet de bonis damnati.Ibid.

BONAFIDES.

Bonafides in dubio ſemper præſumitur, niſi contrarium probetur.p.1 fol.117.col.2.verſ.Hæc bonafides.

Bonafides præſumitur etiam lite pendente ſuper matrimonio.p.1. fol.118.col.1.verſic.Præterea.

BONORVM POSSESSIO.

Bonorum poſſeſſio unde Cognati defertur Cognatis uſque ad ſeptimum gradum tantùm. par. 1. fol.405.c.1. verſ.Septimo jure.

Bonorum poſſeſſio unde Agnati defertur uſque ad decimum gradum. ibid.

Bonorum poſſeſſio, in quibus caſibus eſt neceſſaria, remiſſive.ibid.

BONVM.

Omne bonum a Deo eſt.p.2.f.2.c.1.

Nullius boni ſine ſocio jucunda poſſeſſio eſt. p.1.fol. 2. col.1. verſ. Sed quia.

BVLLÆ.

Bullæ diſpenſationis quando ſunt deperditæ quid faciendum. p.1. fol.200. col.1.verſ.Ne exequutio. & ſeqq. ubi praxis.

Qui teſtes admitti valent ad illarum probationem. ibid.fol.201. col.2. verſ. Sextò quando.

Sumptum ſive copia Bullæ deſumpta a Regiſtro Bullarum probat in Curia Romana, ſicut bulla originalis, ſed non extra curiã, d. fol.201. col. 1. verſ. Quarto quando.

Quomodo tale ſumptum eſt tradendum, ut valeat nova bulla expediri. d.fol.201.col.2.verſ. Tandem.

CANCELLARIA APOSTOLICA.

Cancellariæ Apoſtolicæ Regens poteſt corrigere tantùm cognomina Oratorum quando literæ diſpenſationis non ſunt in forma pauperum. p. 1. fol. 196. col. 2. propè fin.

Cancellaria Apoſtolica nunquam conſuevit committere diſpenſationes Epiſcopo, & ejus Vicario Generali inſimul, nec alternativè. p. 1. fol. 232. col. 1. verſ. Advertas.

CANONICATVS.

Canonicatus propriè ſucceſſorem non habet, & ideò Canonicus non tenetur habere ratum factum anteceſſoris, nec poteſt pro ſpoliatione facta anteceſſori proponere interdictum; nec ab anteceſſore obligari poteſt in prabenda. p. 1. fol. 230. col. 2. in princ.

CANONICUS.

Canonicus an poſſit pro Canonico agere ſine mandato. par. 1. fol. 420. col. 2.

Privilegium datum Canonico ad ſucceſſorem non tranſit de rigore juris; aliud eſt ex mente Põtificis. par. 1. fol. 230. col. 2.

Canonici Regulares an poſſint eſſe Patrini in baptiſmo. par. 2. fol. 59. col. 2.

CAPITIS DIMINVTIO.

Capitis diminutio maxima, vel media tollit jura tributa cognationi; cognationem tamen non tollit. Quælibet verò capitis diminutio tollit jura agnationis. par. 2. fol. 16. col. 1. & 2.

CAPITVLVM.

Capitulum ſede vacante poteſt circa diſpenſationem matrimonii facere, quæ poteſt Epiſcopus. par. 1. fol. 140. col. 2. verſ. Quæ dicta ſunt.

Capitulum poteſt pro Epiſcopo agere ſine mandato. p. 1. fol. 420. col. 2.

CARCER.

Carceres frangens cauſa viſendi parentes, non punitur pœna fracti carceris. par. 1. f. 444. col. 1. verſic. Quadrageſimo nono. Vide verb. Exilium.

CASVS.

Quatuor tantùm caſus numerantur in l. 10. D. de grad. affinit. ratione quorum Iuriſconſultus debet cognatorum, & affinium gradus cognoſcere, tamen alii plures dantur. par. 1. fol. 321.

Digitized by Google

col.1. verſic.Et ſi.

Caſus de jure Canonico requirentes ſcientiam cognationum, & graduum recenſentur ſub uno capitulo per plures §§. p.1.f.5.

Primus caſus de jure Canonico requirens ſcientiam cognationum, & graduum eſt in ordine ad matrimonia contrahenda. d.fol. 5.col.2.

2. *Eſt pro diſpenſationibus matrimonialibus petendis, & concedendis in conſanguinitate, & affinitate. p.1.fol.106.col.1.*

3. *Eſt pro delicto inceſtus, tam pro foro contentioſo, quam ſacramentali, p.1.fol.273.*

4. *Eſt pro conjunctis, quando non tenentur revelare virtute monitorii. par.1.fol.296.col.1.*

5. *Eſt pro conjunctis, qui licitè valent, vel non valent communicare cum excommunicato vitando. par.1.fol.297.col.1.*

6. *Eſt pro teſtibus, qui deponere debent de conſanguinitate, vel affinitate. p.1.fol.299.col.1.*

7. *Eſt pro deſcendentibus hæreticorum, quando valeant ad beneficia, & officia admitti. p.1. fol.300.col.1.*

8. *Eſt pro conjunctis, qui tenentur, vel non tenentur hæreticos denunciare. p.1.fol.303.col.1.*

9. *Eſt pro conjunctis, qui poſſunt, vel non audire ſacrum in Oratoriis privatis. p.1.f.305.col.1.*

10. *Eſt pro ſucceſſione in jurepatronatus gentilitio, ſeù familiari. p.1.fol.307.*

Caſus de jure civili requirentes ſcientiam graduum, & cognationum, numerantur ſub uno capitulo per plures §§. par.1. fol.321.

Primus caſus eſt pro perſonis, quæ ad tutelam legitimam venire valent. par.1.fol.322.

2. *Eſt pro ſucceſſione ab inteſtato de jure communi. p.1.fol.324.*

3. *Eſt pro ſucceſſione in emphyteuſi. p.1.fol.371.*

4. *Eſt pro feudali ſucceſſione. p.1. fol.372.*

5. *Eſt pro jure Prælationis, & Retractus. par.1.fol.379.*

6. *Eſt pro ſucceſſione in fideicommiſſis factis favore Deſcendentium, Agnatorum, vel Familiæ. par.1.fol.390.*

7. *Eſt pro bonorum poſſeſſione conceſſa agnatis, vel cognatis. p.1. fol.405.*

8. *Eſt pro conjunctis citandis in cauſa forjudicationis; vel expellendis, quando per ſententiã conjuncti banditorum exfractantur. par.1.fol.405.*

9. *Eſt pro pace, & tregua facienda a conjunctis offenſi. par.1. fol.407.*

10. *Eſt pro compromiſſis inter cõiunctos. par.1.fol.409.*

11. *Eſt pro coniunctis admittendis*

dis

dis in privatis delictis, quando proſequuntur iniuriam ſuorum. par.1.fol.412.
12. *Eſt pro coniunctis admittendis ſine mandato ad agendum. par.1.fol.416.*
13. *Eſt pro coniunctis quando cogi valent, vel non ad teſtimonium ferendum. p.1.fol.421.*
14. *Eſt pro ſuſpicione Iudicis ratione coniunctionis. p.1.f.429.*
15. *Eſt pro inſtrumẽtis minorum, vel mulierum faciendis cum interventu coniunctorum. par.1. fol.436.*
16. *Eſt pro perſonis, quæ poſſunt excludere fiſcum a bonis damnatorum, ſeù præſcriptorum. par.1.fol.437.*

Caſus alii tam de iure Canonico, quam civili exigentes ſcientiã cognationum, & graduum numerantur. p.1.fol.438.& ſeqq.

Caſus Summo Pontifici reſervatus ſi eſt occultus, abſolvi valet ab Epiſcopo, & ab eius Vicario generali ex ſpeciali commiſſione facta ab Epiſcopo. p.1.fol.141. col.2. verſ. Nec ſecundo. & fol. 142. col p. in princ.

Caſus dubius circa impedimentum matrimonii an ſit Pontifici reſervatus. par.1.fol. 148. col.2. circa med.

Caſus extremæ indigentiæ non eſt ſub lege p.1.f.12.col.2.in princ.

Caſus omiſſus in nova lege remanet ſub diſpoſitione iuris antiqui vide verbo Lex.

Caſus ſpecialiter non prævisus ab homine remanet ſub diſpoſitione iuris communis. p.1.fol.313. col.1.in princ.& col.2.verſ. Nec iterum.

CATHECVMENVS.

Cathecumenus dicitur baptizatus baptiſmo flaminis. p.1.f.93.c.1.

Cathecumeni in miſſa uſque ad quam partem ſtare p[illegible]tunt. p.1. fol.292. col.1.

CAVSA.

Cauſæ, ex quibus poſſunt obtineri diſpenſationes in impedimentis matrimonii, quando copula nõ præceſſit, numerantur. par.1. fol. 152 col.2.& f.153.& ſeqq.

Caſus, ex quibus diſpenſari valet in impedimentis matrimonii, quando copula præceſſit, vel quando ſine copula adeſt infamia, ponuntur. par. 1. a f.161. col.p. ad fol.165.

Cauſa expreſſa in ſupplicatione pro obtinenda diſpenſatione, debet eſſe vera, & pro quibus temporibus. par. 1.fol. 182. col. 2. verſic. Quatuor.

Quid ſecundùm Authorem. f. 183. col.2. verſ. Mihi tamen.

Cauſa expreſſa in ſupplicatione ſi eſt vera tempore conceſſionis mandati ad diſpenſandum, ſed non tempore exequutionis mãdati, an ceſſet diſpenſatio. p.1. fol.

fol.185.col.2.verſ. Tota.
Cauſa impulſiva diſpenſationis, ſi a principio fuit vera, licet poſtea ceſſet, non corruit diſpenſatio; ſicut ſi cauſa finalis diſpenſationis non omninò ceſſavit, ſed aliquæ reliquiæ remanſerunt, non extinguitur diſpenſatio.p.1.fol.186.col.p.in princ.
Idem eſt ſi dubitetur an totaliter cauſa ceſſavit, nam iudicandũ illam non ceſſaſſe, quando a principio adfuit. ibid.
Minor cauſa requiritur ad licitũ conceſsionis uſum, quam ad ipsã conceſsionem, quia faciliùs quis ab obtinendo reÿcitur, quam ab obtento. ibid.
Cauſa totaliter ceſsante, poſtquam diſpenſatio ultimũ habuit effectum, nõ ceſſat diſpenſatio.ibid.
Cauſæ plures ſi exprimantur pro diſpenſatione obtinenda, quarũ qualibet de ſe eſt ſufficiens, non eſt neceſſe, ut omnes probentur, & verificentur, ſed ſatis eſt ſi una verificetur, & quæ verificanda eſt. p. 1.fol. 187. col.p. verſ. Quando.
Id procedere in reſcriptis iuſtitiæ, & ad lites, non verò in gratioſis, tenet Guttierez, & ratio.d. fol.187.col 2.
Cauſa ſufficiens ad diſpenſandum in gradibus remotioribus, non ſufficit pro proximioribus. p.1. ful.207 col.2. verſ. Quando.
Cauſæ expreſſæ in diſpenſationibus, ſunt verificandæ a Delegato, & quomodo.par.1.fol. 238. col.1. & 2. & fol. 239. col.p.
Cauſa diſpenſationis matrimonialis ſi eſt ob anguſtiam loci, *vel quia* nimis eſt propagata fœminæ cognatio in loco inſigni quem inhabitat, *quomodo eſt verificanda a Delegato p.1.fol. 242.col.p. verſ. Quando, & fol.243. col 1.& 2. & fol.244. col.2.verſ. Admitti.*
Cauſa diſpenſationis Quia mulier habet dotem minus competentem, *vel* Quia eſt penitus indotata, *quando admitti debet ab exequutore delegato.p.1. fol.244.col.p.verſ. Exequutor.*
Cauſa expreſſa in ſupplicatione, ſi eſt ob incompetentiam dotis, *& poſtea reperitur, quod mulier eſt omnino indotata, reddit nullam diſpenſationem. p.1.f 249. col.2.verſ. Advertat.*
Idem eſt ſi diſpenſatio fuit conceſſa pro muliere indotata, *& poſtea reperitur illam habere dotem minus competentẽ.ibid.*
Quid faciendum in tali caſu. ibid.
Cauſa diſpenſationis ſi eſt propter lites ſuper ſucceſſione bonorum, *quid eſt verificandum. p.1.fol.249. col.2. verſ. Non ſufficit.*
Cauſa diſpenſationis propter dotem litibus involutam *quomodo verificanda.p.1 f.250.col.1. verſ. Exequutor.*

Cauſa

Cauſa diſpenſationis propter litem ſuper rebus magni momenti *quomodo verificanda. Ibid. verſ. Non poteſt.*

Cauſa diſpenſationis, quia virum ſibi non conſanguineum, nec affinem paris conditionis invenire nequit *quomodo verificanda. p. 1 fol. 244. col. 2. verſ. Admitti.*

Cauſa diſpenſationis propter inimicitias *quomodo verificanda. p. 1. fol. 250. col. 2. verſ. Probandum.*

Cauſa diſpenſationis pro Oratrice excedente vigeſimū quartum annum *quomodo verificanda. p. 1. fol. 151. col. 1. & 2. verſ. Nihil aliud.*

Cauſa diſpenſationis ob excellentiam meritorum *quomodo verificanda. Ibid. col. 2. verſ. Merita.*

Cauſa diſpenſationis ex certis rationabilibus cauſis *an requirat aliquam verificationem. p. 1. fol. 252. col. 1. verſ. Coram.*

Reliqua vide verb. Verificatio.

Cauſa Affinitatis eſt commixtio ſeminum p. 1. fol. 40. col. 2. verſ. Probatur tertio.

Cauſa commiſſa tribus Judicibus non poteſt uno abſente ab aliis expediri, licet quilibet habeat iurisdictionem inſolidum. p. p. fol. 318. col. 2. in med.

CAUTELA.

Cautela ponitur ne feudum antiquum aperiatur domino in prejudicium Agnatorum, quando feudatarius alienat feudum irrequiſito Domino directo. p. 1. fol. 379. col. p. in princ.

CELLULA.

Cellulæ in arbore conſanguinitatis tradita ab Imperatore quare multiplicantur. p. 3. f. 96. col. 2. & fol. 97. col. 1.

Gellula illa vacua quare ponitur in medio arboris conſanguinitatis, d. f. 97. col. 2. verſ. Ut tamen, & fol. 99. col. 2.

Cellulæ illa vacua quomodo denominatur. Ibid.

Per ordinem ad cellulam illam vacuam diſtinguntur tres lineæ in arbore conſanguinitatis. p. 3. fol. 127. col. 1.

Dicitur ſtipes per ordinem ad lineas collaterales. p. 3. fol. 97. col. 2. in fin.

Si omittitur non eſt facienda numeratio ſecundum regulam, quæ traditur ab Oliver. Textor. p. 3. fol. 98. col. 1. & 2.

CENSURÆ.

Cenſuris Eccleſiaſticis an ſit cogendus ad contrahendum, qui ſponſalia jurata fecit, & pertinaciter non vult illa obſervare. p. 1. fol. 66. col. 1. in med. fol. 68. col. 2. in fin & fol. 69. col. 1. in princip.

A cenſuris Eccleſiaſticis eſt abſtinendum, quando prudenter judicatur, quod illa fruſtranea erit ob pertinaciam partis. dict. fol. 66. col. 1. in med.

CENSVS.

Vide verb. Annui redditus.

CESSANTE.

Ceſſante una ex rationibus conſideratis in lege ceſſat legis diſpoſitio p. 1. fol. 290. col. 1.

Reliqua vide verb. Cauſa, & verbo Lex.

CHRISTIANVS.

Chriſtiani omnes dicuntur fratres, & ſorores, & in quo ſenſu. p. 1. fol. 85. col. 2. verſic. Ad tertium.

CHRISTVS.

Chriſtus etiam aliquas leges pro matrimonio fecit. p. 1. fol. 35. col. 1. verſ. ad alias.

Chriſtus Polygamiam abſtulit, & Repudium. Ibid.

CIRCVMSTANTIÆ.

Circumſtantia copulæ habitæ à confeſſario cum pœnitente non eſt neceſſario exprimenda in confeſſione. p. 1. fol. 276. col. p. verſ. Similiter.

Circumſtantia ſodomiæ commiſſæ cum conſanguineo in primo, vel ſecundo gradu an ſit aperienda in confeſſione. p. 1. f. 277. col. 1.

Circumſtantia aggravans intra eandem ſpeciem probabile eſt, quod in confeſſione non eſt aperienda. Ibid. & fol. 280. col. 2. verſ. Reſervatio.

Circumſtantiæ peccatorum, quæ ſpeciem non mutant, ſed tantùm aggravant reſervari non debent. dict. verſ. Reſervatio.

Peccatum tamen cum circumſtantia aggravanti reſervari poteſt. p. 1. f. 281. col. 1. in princip. & fol. 282. col. p.

Circumſtantia Inceſtus in primo, & ſecundo gradu eſt neceſſario exprimenda in Eccleſia Neapolitana, & quare. p. 1. fol. 281. col. 1. verſic. Circumſtantia.

Circumſtantia Conſanguinitatis, vel Affinitatis an ſit exprimenda in confeſſione. p. 1. fol. 278. col. 1. verſic. Malitia, & fol. 279.

Author probabiliter concludit omnes inceſtus eſſe ejuſdem ſpeciei. d. f. 279. col. 2. verſic. Dicimus.

Copula habita cum Cognatis cognatione legali non videtur circumſtantia neceſſario explicanda in confeſſione. p. 1. f. 278. col. 1. verſic. Quando vero.

Idem dicendum quando copula eſt habita cum cognatis cognatione ſpirituali. Ibid.

CITATIO.

Citatio facit, quod negotium ſit ceptum, & perpetuat Juriſdictionem de Jure Canonico, Secus

cus de Jure Civili.p.1.fol.235. col.2.verſic.Hic autem, & fol. 236.col.2. verſ. Dicimus quarto.Vide verb.Juriſdictio.

Citatio forjudicãdi neceſſariò fieri debet in Regno Neapolis, ad hoc, ut poſſit pronunciari ſentẽtia forjudicationis. p.1.f. 406. col.p. in princip.

Vbi eſt facienda talis citatio, & quomodo.Ibid.

Agnati, & cognati, affines, & proximiores forjudicandi, quare, & quomodo ſunt citandi. Ibid. col. 1. & col. 2. verſic. Sunt ergo.

Abſentes a Regno an ſint citandi, & quomodo. Ibid.

Citatio filiorum, & Agnatorum defuncti eſt neceſſariò facienda, quando ob crimen eſt damnanda memoria defuncti. p. 1.fol. 444.col.2. verſic. Quinquageſimo ſecundo.

CIVITAS.

Civitas conſtitui valet per homines generatos ab uno homine adhuc vivente p.1.fol.9.col.p. verſic. Nec caſus.

CLANDESTINUM.

Clandeſtinum matrimonium prohibetur, & illegitimum eſt; immò nullum, & irritum declaratur a Tridentino; licet jure antiquo verum coniugium erat. p. 1.fol.21.col.2. verſic. Nec obſtat. & verſ. Iure tamen novo.

Dupliciter dicitur matrimonium clandeſtinum, vel quia non fuit contractum in facie Eccleſiæ, vel quia fuit contractum omiſſis denunciationibus.p.1.f.118. col.2. verſic. clandeſtine.

Quando matrimoniũ dicatur contractum in facie Eccleſia. ibidem, & fol. 119. col. 1. & 2. verſic.Iſta tamen.

Ex diuturnitate temporis, puta decennii præſumitur matrimonium in facie Eccleſiæ, & præcedentibus denunciationibus celebratum.ibid.

Tunc matrimonium clandeſtinum eſt nullum, quando eſt contractum ſine Parocho, & teſtibus; ſecus ſi ſine denunciationibus. p. 1.fol.121.col.2. verſic. Iure tamen.

Clandeſtinum matrimonium facit, quod filii nati ex tali matrimonio ſint illegitimi. p.1.fol.118. col p. verſic. Dico ſecundo.

Clãdeſtina matrimonia poſſunt ab Eccleſia comprobari, & quid operatur talis comprobatio, & an filii antea nati legitimentur. p.1.fol.121.col.1.& 2. verſic. Nec obſtat.

Reliqua vide verb.Matrimoniũ, & verb.Legitimatio.

CLARITAS.

Claritas in dicendo magis amatur quam doctrina. p 3.f 94.col.2.

Claritatem in dicendo non amant

aliqui Doctores, ut videantur periti, & ad ipſos ſemper fiat recurſus, ut fecit Ariſtoteles. p. 3. fol. 153. col. 1. & 2.

CLAUSULA.

Clauſula Et ſi extra *quare ponitur in ſupplicatione pro obtinẽda diſpenſatione in impedimentis matrimonii ex cauſa anguſtiæ loci, & incompetentiæ dotis. p. 1. fol. 154. col. p. in princip.*

Quando eſt ponenda talis clauſula. Ibid. verſic. Advertas.

Quomodo verificanda. d. col. 1.

Clauſula Et punito Parocho arbitrio Ordinarii, *ſolet poni in diſpenſatione, quando Parochus in aliquo deliquit circa contractionem matrimonii, & quomodo talis clauſula eſt intelligenda. p. 1. fol. 167. col. 1. verſic. Quod ſi.*

Clauſula dummodo copula non intercesserit, *appoſita in commiſſione ad diſpenſandum pro foro judiciali, non reddit nullam diſpenſationem, licet copula ſemiplenè probetur; aliud eſt ſi commiſſio ſit facta pro foro conſcientiæ. p. 1. fol. 194. col. 1. & 2. verſic. Hinc.*

Clauſula Prout ex tunc, *quid operatur in diſpenſatione. par. 1. fol. 134. col. 2. verſ. Probatur.*

Clauſula In foro conſcientiæ tantùm, *in quibus diſpenſationibus apponitur. p. 1. fol. 130. col. 2. in princip.*

An talis clauſula coniuncta cum illis verbis: Prolem ſuſceptam ſi qua ſit, & ſuſcipiendam legitimam decernendo, *operentur legitimationem prolis ſuſceptæ ante diſpenſationem, & quomodo. ibid.*

Quando copula eſt habita ſub ſpe facilius obtinendæ diſpenſationis, ſolet in literis diſpenſationis apponi hæc clauſula: Et cum decreto, quod Orator alter alteri ſupervivens perpetuò abſq; ſpe coniugii remaneat. *p. 1. fol. 164. col. p. verſ. In iſto.*

Clauſula ſi preces veritati niti repereris, *quid operatur in diſpenſationibus. p. 1. fol. 238. col. 2. verſ. Delegatus.*

Clauſula, quæ diſpenſationibus occaſione incompetentiæ dotis apponi ſolet, videlicet, quia virum ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis invenire nequit, *verificatur per diligentiam dumtaxat præſtitam in ipſo loco mulieris, & non in locis circumvicinis. p. 1. fol. 243. col. p.*

Quomodo eſt verificanda, quando talis clauſula eſt appoſita in diſpenſatione pro oratrice paupere, vel habente dotem minus competentem. p. 1. fol. 244. c. 2. verſic. Admitti.

Clauſula de dote augenda, *quando*

do diſpenſatio petitur ob illius incompetentiam, in quibus gradibus eſt neceſſaria. p.1. f. 247. col.2. verſic.clauſula.

Quid eſt verificandum ab exequutore in tali caſu, ratione clauſulæ, quæ in diſpenſatione apponitur, videlicet, & poſtquam dictæ oratricis dos competẽter aucta fuerit, ut præfertur. Ibid. verſic.Exequutor, & fol. 248. col.p. in princip.

Clauſula: Et facta prius litium huiuſmodi ceſſione, ſive carũ compoſitione, in quibus diſpẽſationibus apponitur, & quid operatur. par.1. fol. 250. col.1. verſ.Non poteſt.

Clauſula illa: Te diligenter informes, appoſita in diſpenſatione conceſſa ex certis, & rationabilibus cauſis, ſupra quod cadit. p.1. fol.252. col. p. verſic. coram.

Clauſula, quæ apponitur in literis Apoſtolicis, videlicet Depoſita, &c. quomodo intelligitur. p. 1. f.271. col.2. verſic.Nega.

Iſta clauſula apponi ſolet, quando exequutio diſpenſationis dirigitur Vicario, ut non accipiat aliquod munus, vel præmium. ibid. & fol.272. col. p. in princ.

Quæ clauſula apponi ſolet, quando exequutio diſpenſationis dirigitur Epiſcopo, ut non accipiat aliquod munus, vel præmium. d.fol.272. col.p.

CLERICUS.

Clericus oſculans fœminam an præſumatur illam bono, an malo fine oſculare. p.1. f.163. c.2. verſic.Verùm.

Clerici cum fœminis cohabitare non poſſunt, exceptis iis, cum quibus ſuſpicio haberi nequit. p.1. fol. 20. col. 2. verſ. confirmari, & fol.21. col.1. in princ.

Clericus committens inceſtum deponi poteſt, & carcerari, eiusq; beneficia ipſo jure vacant. p.1. fol.295. col.2. verſ.Septimo.

Clericus in ſacris ſi matrimoniũ contrahere præſumpſit, eſt ipſo facto excommunicatus. ibid.

Clericus non cogitur ſuſcipere tutelam legitimam. p.1. f.323. c.1.

Volens tamen poteſt tutelam legitimã, vel teſtamentariã agnatorum, & cognatorum uſque ad quartum gradum ſuſcipere, cũ licentia tamen Ordinarii. p. 1. fol.443. col.2. verſic. Quadrageſimo octavo.

Tutelam tamen teſtamentariam extraneorum nec volens ſuſcipere poteſt. d.verſic. Quadrageſimo octavo. De quo videas Authoris conſilium unicum in calce huius libri, ubi oppoſitum defendit.

Clericus decedens ab inteſtato ſine legitimis hæredibus, non habet fiſcum ſucceſſorem, ſed Eccleſiã. p.1.

Digitized by Google

par.1.fol.370.col.2.in fin. & fol.443.col.1. verſic. Quadrageſimo primo.

Clericus an habeat jus retractus activè, & paſſivè. Vide verb. Retractus.

Clericus poteſt uti conſuetudine laicorum, quando eſt merè favorabilis, & generalis; Non eſt inductiva peccati; Non eſt compulſiva perſonarum; Non eſt contra libertatem Eccleſiæ, nec habet canonem in contrarium. p.1.fol.388.col.2.

Clericus de jure poteſt uti iure congrui, ſed non in Civitate Neapolis ex ritu Curiæ Archiepiſcopalis. p.1.f.388.col.2. verſic. Idem videtur, & f.389. col.2. verſic. Tertius caſus.

Clericus nec activè, nec paſsivè ligatur conſuetudine Neapolitana, quæ vult, quod decedens ſine filiis, non poſsit diſponere, niſi de medietate bonorum antiquorum. p.1.f.389.col.2.

Aliud eſt, quando ſucceſſio eſſet ab inteſtato. ibid. in fin.

Clericus in ſacris non poteſt adoptare extraneum; conſanguineũ tamen poteſt. p.1.f.443.col.2. verſic. Quadrageſimo quinto.

Clericus litigans cum laico coniũcto, an teneatur compromittere, vel poſſit petere compromiſſum. p.2.f.51.col.1.& 2.

COGNATI.

Cognati quinam dicantur. par.2. fol.9.10. & fol.13. col.2. verſ. Quantum.

Cognati, & Agnati ſunt naturali cognatione conjuncti. p.2.fol.9. col.p.

Inter Cognatos, & Agnatos hodie iure Authentic. nulla datur differentia in ordine ad tutelas, & ſucceſſiones ab inteſtato, ſed tãtùm proximitas conſideratur. p.1.fol.322.col.1. & p.2.fol.9. col.2.

Limitatur ubi virtute ſtatuti aliter reperitur diſpoſitum. par.1. fol. 323. col. 1. & 2. verſic. Quamvis.

Cognati an & quando accuſare valeant in delictis privatis. Vide verb. Accuſare.

Cognati an & quando agere valeant pro cognato ſine mandato. Vide verb. Agere, & verb. Conjuncti.

Cognati an ſint idonei teſtes, tam pro, quàm contra. Vide verb. Conjuncti, & verb. Teſtis.

Cognati quare reverentiam ſibi ipſis præſtare tenentur. par. 1. fol.32. col.2. verſ. Nos tamen.

Reliqua vide verb. Agnati. verbo Conjuncti.

COGNATIO.

Cognatio eſt nomen generale, continens ſub ſe cognationem naturalem, civilem, mixtam, & ſpi-

ſpiritualem. p.1. fol. 107. col. p. verſ. In præſenti.

Cognatio generaliſſimè ſumpta eſt idem ac attinentia, & proximitas perſonarum. p.2. f.2. col p.

Quibus nominibus ſoleat explicari. ibid.

Cognatio accipi ſolet Generaliſſimè, Generaliter, Specialiter, & Specialiſſimè. ibid. col.2.

Cognatio Generaliſſimè ſumpta ſignificat proximitatem perſonarum ex quocunque capite, & ſic comprehendit cognationem carnalem, ſpiritualem, & legalem. ibid. & fol.3. col.1. & 2.

Cognatio Generaliter ſumpta ſignificat proximitatem perſonarum provenientem ex carnali propagatione. d. fol.2. col.p.

Cognatio Specialiter ſumpta ſignificat proximitatem inter collaterales, ſive ex maſculis, ſivè ex fœminis deſcendant. par.2. fol.3. col p.

Cognatio Specialiſſimè ſumpta ſignificat proximitatem perſonarum per fœmineum ſexum tantùm. ibid.

Cognationis ſpecies quot ſunt. p.2. fol.4. col.1. & fol.5. col.2.

Cognationis ſpecies non adæquatè numerantur a Jureconſulto in l. 4. §. cognationis. ff. de grad. affinit. p.2. fol.4. col.2. & fol.5. col p.

Cognatione conjuncti naturali jure ſunt omnes homines, non tamen omnes dicuntur cognati, & quare. p.2. fol.6. col.2.

Quomodo intelligitur, quod non eſt licitum Chriſtiano de ſua cognatione in matrimonium aſſumere. p.2. fol.26. col.2.

Cognatio quo jure eſt introducta. par.2. fol.3. col.p. in fin.

Cognationis ſcientia. Vide verb. Scientia.

COGNATIO LEGALIS.

Cognatio Legalis quid, & quotuplex. p.1. fol.99. col.p. verſ. Definitur. & p.2. f.87. col.1. & 2.

Cognatio Legalis eſt effectus adoptionis. p.2. fol.65. col.p.

Licet civilibus legibus introducta, eſt tamen approbata ab Eccleſia, & ideò eſt impedimentum dirimens matrimonium ex determinatione Eccleſiæ. par. 1. fol.99. col.2. verſ. Quod. & fol. 103. col.p. verſ. Communiter.

Omnes ſpecies cognationis legalis approbantur a ſacris canonibus, & ideò omnes ſpecies impediũt, & dirimunt matrimonium, de gradu tamen eſt quæſtio. par.1. fol.100. col.p. verſ. Omnes. fol. 101. & 103. col.p. verſic. Communiter.

Quid de tali impedimento ſecundùm ſententiam Authoris. d. fol. 101. col p. verſ. Ego tamen.

Cognatio legalis, inter quos contrahitur. p.2. fol.87. col.1. & 2.

Non

Non contrahitur inter matrem naturalem, & patrem adoptivum. p.1. fol. 104. col. 2. verſ. Ex dictis.

Non contrahitur cum matre, vel uxore arrogantis, licet cum tali uxore valeat dici, quod contrahatur cognatio legalis minus propriè, in quantum cum illa adoptatus non poteſt matrimonium contrahere. par.2. fol.87. col.1. & 2.

Non contrahitur inter plures filios adoptatos ab eodem. p.1. f.105. col.p. verſ. Tertio infertur.

Non contrahitur inter filium legitimum, & naturalem adoptantis, & filiam filiæ adoptatæ. p. 1. fol.104. col.2. verſ. Infertur ſecundo.

Non contrahitur inter filium adoptivum, & filiam naturalem tantùm adoptantis. p.1. f. 105. col. 2. verſ. Quarto infertur.

Non contrahitur inter adoptantē, & filiam illegitimam ſui filii adoptivi. ibid. verſ. Ex dictis.

Cognatio legalis ſuperveniens matrimonio jam contracto, non impedit uſum matrimonii, ſuperveniens verò ſponſalibus illa dirimit. p.1. fol.103. col. 2.

Cognationis legalis impedimentū non ſolùm in linea recta inter Adoptatum, & Adoptantem. ſed etiam in linea legalis affinitatis inter adoptatum, & uxorē adoptantis, vel inter adoptantem, & uxorem adoptati eſt perpetuum, & durat etiam ſoluta adoptione. In linea verò collaterali durat durāte patria poteſtate, illa verò ſoluta, etiam ex parte unius, ceſſat. par. 1. fol.104. col p. verſ. Impedimentum, & col.2. verſ. Solum, & verſ. Ratio.

Cognatio iſta, quæ datur inter filios legitimos, & naturales patris adoptantis, & filium adoptatum, eſt impedimentum dirimens, quicquid aliqui in oppoſitum dicant. par.1. fol. 102. col.p. verſ. Quantum, & ſeqq.

COGNATIO NATVRALIS.

Cognatio naturalis, ſeù carnalis quid. par.2. fol.6. col.p.

Definitio, quæ ab aliis traditur de cognatione naturali, impugnatur. ibid. & fol.7. col.p.

Cognatio naturalis in linea recta ſine carnis propagatione haberi non poteſt. p.2. fol.6. col.p.

Cognatio naturalis oritur tam ex copula licita, quàm illicita. p.1. fol.40. col. 2. verſic. Probatur ſecundo.

Cognatio naturalis ſecundùm aliquos, vel eſt licita, vel illicita. p.2. fol.8. col.1.

Melius dicitur, quod vel eſt juſta, vel injuſta, vel prohibita. ibid.

Cognatio alia eſt Parentum, quæ ſuperior dicitur, alia eſt liberorum,

Digitized by Google

rum, quæ inferior appellatur, & alia eſt tranſverſalium. p.2. fol.9. col.p. verſ. Rurſus, & p.3. fol.99. col.2. in fin.

Cognatio naturalis probibita, infamiam parit, honores denegat, ſucceſſionem impedit, & matrimonium. p.2. fol.8. col.2.

Cognatio naturalis injuſta, matrimonium impedit, non importat agnationem, nec patriam poteſtatem, admittit tamen ad ſucceſſionem. ibid.

Cognatio naturalis juſta, commodum ſucceſſionis importat, matrimonium impedit, & ex ipſa patria poteſtas habetur. par.2. fol.9. col. p. in princ.

Cognatio naturalis, ſeù carnalis nulla lege tolli poteſt, jura tamen cognationi tributa tolli poſſunt per mediam, vel maximam capitis diminutionem, & quæ ſint iſta jura. p.2 f.16. c.p.

Cognatio naturalis etiã inter ſervos datur. ibid. col.2.

Cognatio naturalis, & affinitas parificantur de jure civili. p 1. fol.40. col.2. verſ. Probatur ſecundo.

COGNATIO SPIRITVALIS.

Cognatio ſpiritualis quid. par. 1. fol.84. col p. verſ. Definitur.

Gradus non babet. ibid. verſ. Hoc impedimentum.

Eſt impedimentum perpetuum, nec ceſſat per mortem illius, qui fuit cauſa cognationis. ibidem verſ. Definitur.

Damnatur inſanè à Luthero. ibid. verſ. Damnat.

Sanctiſſimè admittitur ab Eccleſia Catholica. ibid. col. 2. verſ. Fuit.

Lutheri argumenta contra cognationem ſpiritualem diſſolvũtur. p.1. fol.85. col.1. & 2.

Cognatio ſpiritualis a jure civili non fuit cognita. p.2. fol.3. col.2.

Non eſt de jure Divino naturali, nec de jure Divino poſitivo, ſed eſt de jure Eccleſiaſtico. p.1. fol. 86. col.1. verſ. Ex dictis. & p.2. fol.3. col.2.

Eſt vetuſtiſſima in Eccleſia. par.1. fol.86. col.p. verſ. Quod hæc.

Cognatio ſpiritualis oritur ex Sacramento Baptiſmi, vel Confirmationis, non verò ex aliis Sacramentis. par. 1. fol.85. col.p. verſ. Ad ſecundum. & fol. 86. col.1. & 2. verſ. Ex dictis.

Non oritur ex ſolis cæremoniis baptiſmi. d. verſ. Ad ſecundum.

Non oritur ex Catechiſmo. par. 1. fol.85. col.2. verſ. Ad ultimum. fol.87. col.p. verſ. Similiter.

Non oritur ex Exorciſmo. ibid. verſ. Ex exorciſmo.

Non oritur ex eruditione in Evãgelio, licet erudiens dicatur Pater ſecundum quid. p.1. fol. 85. col.2. verſ. Ad quartum.

Non oritur ex Sacramento pœniten-

Digitized by Google

tentiæ, licet ex tali Sacramento oriatur alia cognatio ſpiritualis, conſimilis cognationi, quæ ex baptiſmo habetur. p. 1. fol. 86. col. 2. verſ. Non nego. & f. 276. col. 1. & 2. verſ. Similiter.

Non oritur quando ſolemnitates tantùm ſupplentur in Eccleſia. p 1. fol. 87. col. 2. verſ. ex exorciſmo in fin.

Non oritur quando domi rectè fuit collatus baptiſmus, & in Eccleſia iteratur. par. 1. fol. 89. col. 2. verſ. Nulla. & fol. 90. col. p verſ. Ratio.

Cognatio ſpiritualis contrahitur a Patrino in Sacramento baptiſmi, quando tenet baptizandum dum Sacramẽtum miniſtratur, vel illum levat de ſacro fonte. p. 1. fol 95. col. 2. verſ. Vt valeant.

Debet eſſe primus levans, vel ſuſcipiens de manu baptizantis. fol. 96. col. p. verſ. Verum.

Si tamen de manu Commatris acciperet, & ſimul cum illa teneret, dum miniſtratur Sacramẽtum, contraheret cognationem ſpiritualem. d. fol. 96. col. 1. & 2. verſ. Decipitur.

Debet tenere puerum non materialiter, ſed cum intentione faciendi, quod faciunt alii patrini. ibid. in fin. & p. 2. f. 61. col p.

Debet eſſe deſignatus, unde non deſignati, etiam ſi cum alio deſignato levarent, vel tenerent, non contraherent cognationem illi, qui non fuerunt deſignati. d. fol. 96. col. 2. verſ. Patrini, & fol. 97. col. p.

Sufficit ſi ſit deſignatus, licet deſignans non habeat animum illũ admittendi ad tale munus. d. fol. 97. col. 2. in fin. & fol. 98. col. p.

Debet tenere puerum in baptiſmo ſolemniter miniſtrato. d. f. 98. col. 2. verſ. Tandem.

Nõ deſignati ſi ad tale munus admittuntur deficiẽtibus deſignatis, probabile eſt, quod contrahant cognationem. p. 1. fol. 97. col. p. in princ. & verſ. Quod omnes, & col. 2. verſ. Iuxta.

Cognatio ſpiritualis non contrahitur ab uxore, ex eo, quia fuit contracta a marito, nec ex uno transfunditur in alium iure novo, licet aliter erat iure antiquo. p. 1. fol. 88. col. p. circa med. & in verſ. Hodie.

Non contrahitur inter compatrinos ſimul tenentes in baptiſmo, etiam ſi ſint vir, & uxor. d. fol. 88 col. 2. in fine.

Cognatio ſpiritualis non ſolùm contrahitur a Sacerdote ſolemniter baptizante, ſed etiam a laico baptizante in neceſſitate. p. 1. fol. 91. col. p. verſ. Non ſolùm.

Limitatur in baptizante filium ſuum legitimum, & naturalẽ,

nam

nam cum uxore non contrahit cognationem, ſicut illam contraheret cum concubina, ſi filium naturalem baptizaret. ibid.

Cognatio ſpiritualis contrahitur a patrino quando tenet puerum, dum Sacramentum reiteratur ſub conditione, ratione dubii. p. 1. fol. 90. col. p. verſ. Hinc infertur.

Dubitatur an rebaptizans ſub cõditione contrahat cognationem ſpiritualem. ibid. & col. 2. verſ. Non inquam fol. 91. col. p. in princ.

Dubitatur etiam an cognatio ſpiritualis contrahatur, quando baptiſmus confertur ſecundùm aliquam probabilem opinionem, exiſtente oppoſita etiam probabili. d. fol. 90. col. p. verſ. Secundo infert. & col. 2. verſ. Nec videtur. & verſ. Non inquam.

Cognatio ſpiritualis contrahitur, etiam ſi per errorem quis levaret filium alterius. p. 2 fol. 61. col. p.

Cognatio ſpiritualis contrahitur activè, & paſſivè ab hæretico. p. 1. f. 91. col. 2. verſ. certum eſt.

Dubium eſt an contrahatur ab infideli, ſcilicet a Pagano, vel Iudæo. p. 1. fol. 92. col. 2. verſ. Tãtum cum aliis ſeqq. & fol. 93. col. 1. & 2.

Non confirmatus ſuſcipiens in confirmatione an contrahat cognationem ſpiritualem. p. 1. f. 94. col. 1. & 2.

Quid de Epiſcopo non inſignito Sacramento Confirmationis, & illud miniſtrante. p. 1. fol. 95. col. 1. & 2. verſ. Ad tertiam.

Cognatio ſpiritualis contrahitur a Patrino, etiam ſi ſit ætate minor baptizato, vel confirmato. p. 2. fol. 58. col. p.

Contrahitur, etiam ſi Patrinus non habeat intentionem illam contrahendi, dummodo intendat facere actum illum, prout ab Eccleſia eſt inſtitutum. par. 2. fol. 60. col. 2. & fol. 61. col. 1.

Contrahitur a Religioſis tam baptizando, quàm ſuſcipiendo, & tenendo in baptiſmo, vel confirmatione: peccant tamen. par. 1. fol. 95. col. 2. verſ. Ad ſecundã.

Contrahitur a Principali, qui per Procuratorem tenet, vel levat. p. 1. fol. 98. col. 2. verſic. Probabile.

Supponitur contracta ab illis, qui reperiuntur notati in libro Parochi, & non conſtat quis eorum ſit verus compater. p. 1. fol 98. col. p. in med.

Cognationem ſpiritualem non contrahit commater, quæ non tenet puerum dum actu baptizatur, nec illum levat de ſacro fonte, ſed poſtquam puer eſt baptizatus, accipit de manu compatris. p. 1. f. 96. c. 1. verſ. Verũ.

Cognatio ſpiritualis, an contrahatur ab Univerſitate, Senatu, Republica, quando per Syndicum, vel Procuratorem tenet. par.2.fol.62.

Cognationis ſpiritualis ſpecies quot erant olim, & quot hodiè. p.1. f.87.col.1. & f.88.col.1.verſ. Hodiè.

Cognationes ſublatæ per motum proprium Pii V. intelliguntur ſolùm ſublatæ in ratione impedimenti matrimonii.ibid.col.2. verſ.Ex quo.

Cognatio ſpiritualis paternitatis, inter quos datur. ibid.col.p.

Cognatio ſpiritualis compaternitatis, inter quos datur. ibidem col.1.& 2.

Hæc cognatio non ſolùm contrahitur cum parentibus legitimis, & naturalibus baptizati, vel confirmati, ſed etiam cum illegitimis; non tamen cum adoptivis. p.1.fol 89. col.1.& 2.

Cognationis ſpiritualis effectus recenſentur. p.2.fol.63.

COGNOMEN.

Cognomen Oratoris quando ignoratur, quomodo eſt formandum reſcriptum. par.1.f.197.col.1. verſ.Dicit.

COLLATERALES.

Collaterales qui dicantur, & quæ illorum nomina.p.3.fol.106.

Non dicuntur de linea alterius collateralis, licet ab eodem ſtipite deſcendant.p.3.fol.130.col.2.

Collaterales diſtant inter ſe per ordinem ad ſtipitem, & quomodo eſt facienda computatio graduũ, tàm quando diſtant æqualiter, quàm quando inæqualiter diſtant a ſtipite.p.1.fol.254. col.2.verſic.Quamvis, & p.3. fol.147.col.1.

Collaterales quando ex pluribus capitibus ſunt conjuncti, debent omnes dictas conjunctiones explicare in ſupplicatione pro diſpenſatione matrimoniali, & quomodo. p.1.f.255. col.1.& 2.

Collaterales an, & quomodo admittantur ad ſucceſſionem.Vid. verb.Succeſſio.

COLONUS.

Coloni, an, & qui poſſint eſſe teſtes pro domino. p.1.fol.428.col.1. verſic.Affictuales.

COMITES PALATINI.

Comites Palatini hodie non habent facultatem doctorandi. p.1.fol. 263.col.2.in med.

COMITIA.

Comitia curiata, quæ. p.2.fol.68. col.2.

Qui in illis interveniebant. ibidẽ, & fol.69.col.1.

COMMATER.

Commater poteſt accuſare occiſorem ſui compatris. p.1.fol.431. col.2.verſic.Non ſolum.

Reliqua vide verb. Cognatio ſpiritualis, & verb. Inceſtus.

COM-

COMMISSIO.

Commiſsio diſpenſationis quot modis fieri valet. p.1. ſol.228 col. 1. & 2. verſ. Pro reſolutione.

Quibus fieri valet. p. 1. fol. 222. c 2. verſ. Dictæ literæ, & verſ. Affirmat.

Regulariter quibus ſit. p. 1. f. 225. col. 2. verſ. Verum.

An poſſit fieri Vicariis Prælatorũ, & Abbatum habentium Epiſcopalem, vel quaſi, juriſdictionẽ. p. 1. fol. 223. col. 2. verſic. Advertas.

An poſſit fieri Vicario Capitulari. ibid. verſic. negat.

Commiſſio facta Vicario nomine proprio, an poſſit ab eodem exequi, ſi poſt commiſſionem eſt remotus ab officio. par. 1. fol. 228. col. 2. verſ. Dicimus primo.

Facta Legato ſub nomine dignitatis non poteſt exequi per ſucceſſorem, & quare. p. 1. fol. 230. col. 1. verſic. Limitatur.

Facta Canonico ſub nomine Dignitatis non poteſt exequi per ſucceſſorem de rigore juris. ibidem verſ. Secundo.

Aliud eſt ſi ſit facta Vicario ſub nomine officii, vel dignitatis, nam ad ſucceſſorem tranſit, præſertim ſi ſtylus Curiæ ita ſervaret. par. 1. fol. 229. col. 1. verſ. Dico ſecundo. in fin. & fol. 230. in princip.

Probabile eſt, quod commiſſio facta expreſſis ſimul nominibus dignitatis, & perſonæ, ſit tantùm perſonalis. p. 1. fol. 230. col. 2. verſ. Dico tertio.

Idem eſt ſi ſit facta dignitati, adiecta aliqua qualitate, ratione cujus videtur habitus reſpectus ad perſonam. f. 231. col p. verſ. Dico quarto.

Idem etiam eſt, ſi ſit facta ob peculiarem ſcientiam, ac ſanctitatis nòtitiam. ibid. col. 2. verſic. Dico tandem.

Facta Vicario, vel Officiali Epiſcopi non poteſt exequi ab Epiſcopo, remoto, vel mortuo dicto Officiali par. 1. fol. 232. col. 1. verſ. Nega.

Idem eſt ſi Vicarius, cui facta fuit commiſſio, eligatur Epiſcopus ejuſdem Diœceſis, niſi commiſſio ſit perſonalis. ibid. col. 2. verſic. Hinc.

Facta Vicario Epiſcopi, nequit exequi a Vicario Capitulari. p. 1. fol. 224. col. 1.

Amplia etiam ſi Vicarius Epiſcopi (mortuo Epiſcopo ante exequutionem) fiat Vicarius Capitularis. fol. 225. col. 1. verſ. Ex dictis. & fol. 226.

Limita niſi literæ fuiſſent directa Officiali Diœceſis. fol. 225. col. 1. verſ. Ex quo.

Poteſt exequi a ſucceſſore, quando moritur Epiſcopus, vel removetur Vicarius. d. fol. 226 col. p.

fol.

fol.228. col.2. verſic. Dicimus. fol.229. & ſeqq.

Interim ſi Oratores velint matrimonium contrahere debent mediante nova ſupplicatione petere mutationem Judicis. & quomodo. p.1. f.226. col.1. & 2.

Facta Vicario Epiſcopi, poteſt ab illo exequi, etiam ſi ejus Epiſcopus ſit confirmatus, & non conſecratus, vel ſit aliqua eccleſiaſtica cenſura innodatus. p.1. fol.234. col.1. & 2. verſ. Ad primam, & verſ. Ad ſecundam.

Facta Epiſcopo, poteſt delegari Vicario, & è contra, quoad receptionem teſtium, & informationem tantùm, ſed non quoad diſpenſationem, & ratio. par.1. fol.232. col.2. verſ. eodem modo. & fol.233. col.1. & 2.

Facta Vicario Epiſcopi, qui plures habet Vicarios, cui nam intelligitur facta. p.1. fol. 234. col.p. verſ. Advertas.

Facta uni, poteſt in certis caſibus peti, ut fiat alteri. p.1. f. 226. col.p. & fol. 227. col. 1. & 2. verſ. Hæc nova.

Commiſſio diſpenſationum matrimonialium extra Romanã Curiam fit Ordinariis illorum, qui eas impetrarunt. p. 1. fol. 179. col.p. verſ. Quia.

Fit Ordinario Oratricis. p. 1. fol. 197. col.2. verſ. Utraque.

Commiſſio ſi eſt facienda extra locum originis, requiritur, quod id petatur in ſupplicatione, & tunc commiſſio fieri valet Ordinario domicilii Oratorum. p.1. fol.198. col.1. verſ. Advertas.

Quando iſta petitio non eſt facta, ſi commiſſio ſimpliciter fiat Ordinario non exprimendo Originis, vel domicilii, intelligitur facta Ordinario Originis. Ibid. col.1. & 2. verſ. Hinc.

Commiſſio diſpenſationum matrimonialium regulariter fit Epiſcopo, vel ejus Vicario Generali, & ideo Sede vacante, commiſſio fit Epiſcopo viciniori, vel illius Vicario Generali. p.1. fol. 225. col.2. verſ. Verùm.

Commiſſio diſpenſationum nunquã fit Epiſcopo, & ejus Vicario copulativè, vel alternativè, ſed uni tantùm. p. 1. fol.234. col.1. verſ. Advertas.

Facta Vicario, vel Epiſcopo, ſi iſte ſemel pronunciavit reſcriptum eſſe ſubreptitium, expirat commiſſio. Ibid. col.2. verſ. Affirma. & fol.182. col. 2. verſ. Advertas.

Limita quando pronunciavit contra formam mandati, quia tunc non eſt functus officio ſuo. p. 1. fol.235. col.1.

Limita etiam quando pronunciavit legitimam eſſe diſpenſationem, & deinde invenit ſe erraſſe, vel eſſe deceptum, nam tunc

poteſt non ut delegatus, ſed ut Ordinarius cauſam aſſumere. Ibid.

Commiſſio pro examine teſtium fieri poteſt à Delegato. p. 1. fol. 242. in princ.

Poteſt etiam Delegatus committere receptionem juramenti, quod ipſi oratores non habuerunt copulam ſub ſpe facilioris diſpenſationis; & quomodo eſt facienda talis commiſſio. Ibid. col. 1. & 2. verſ. Poteſt.

Commiſſio diſpenſandi in impedimentis matrimonii an expiret morte, vel ceſſione officii delegantis re integra. p. 1. fol. 235. col. 1. verſ. Ex dictis.

Commiſſio diſpenſationum S. Pœnitentiariæ quibus fieri valet p. 1. fol. 263. & ſeqq.

Commiſſio cauſæ facta tribus Judicibus, non poteſt habere effectum uno abſente p. 1. fol. 318. col. 2. in prin.

COMMUNICATIO, COMMUNIO.

Cõmunionem habere cum excõmunicato vitando prohibitum eſt. p. 2. fol. 17. col. 1.

Limitatur in conjunctis. Vide verb. Excommunicatio.

Communio cum excommunicato vitando quem parit effectum. Vide verb. Excommunicatio.

Communio in crimine criminoſo quid. Vide verb. Excommunicatio.

COMMUTATIO.

Commutatio Pœnitentiæ. vide verb. Pœnitentia.

COMPATER.

Compater eſt loco ſuorum. p. 1. fol. 431. col. 2. verſ. Non ſolum.

Compater Judex recuſari poteſt ut ſuſpectus. Ibid.

Compater nequit recuſari ut ſuſpectus in teſtificando p. 1. fol. 424. col. 2. in princ. & fol. 432. col. 1. in princ.

Compatris occiſorem poteſt commater accuſare. p. 1. fol. 431. col. 2. verſ Non ſolum.

Compater quando, & cum quibus contrahat cognationem ſpiritualem. Vide verb. Cognatio ſpiritualis.

Compater tenetur alere ſuum filium ſpiritualem. Vide verb. Alimenta.

Reliqua. vide verb. Inceſtus. verb. Patrinus.

COMPOSITIO.

Compoſitio pecuniæ admittitur in Dataria pro diſpenſationibus ſuper impedimentis matrimonii. p. 1. f. 267. col. 1. verſ. Oratores.

Quare talis compoſitio admittitur. p. 1. f. 34. c. 1. & 2. verſ. Ego.

Refelluntur talem compoſitionem improbantes. Ibid. col. 2. verſ. Addo. & fol. 35. col. 1. in princ.

Duplex compoſitio admittitur in dataria, quando Oratores ſtante im-

impedimento copulam habuerũt ſub ſpe facilius obtinendæ diſpẽſationis.p.1.fol.164.col.1.verſ. In iſto caſu.

Major compoſitio exigitur quando gradus eſt proximior. p. 1. fol. 216.col.2. verſ. Ne diſpenſatio.

Vel quando diſtantia in tertio, & quarto gradu eſt à diverſis ſtipitibus.p.1.f.218. col.2. verſ. In exponendis.

Compoſitio an ſit ſolvenda in dataria quando petitur diſpenſatio in forma pauperum. p.1.fol. 268.col.2.verſ. Partialiter. & fol.270.col.1.

Compoſitio occiſi, quæ parti aſſignari debet, potius eſt aſſignanda filio, quam hæredi. p. 1.fol. 442.col.2.verſ.Trigeſimo ſeptimo.

COMPROMISSUM. COMPROMITTERE.

Compromiſſi materia favorabilis eſt.p.1.fol.412.col.2.verſ. Affines.

Compromiſſum in Reguo Neapolis peti poteſt inter conjunctos uſq; ad quartum gradum conſanguinitatis, vel affinitatis incluſivè, in cauſis civilibus, & mixtis.p.1.fol.409.col.1.verſ. Decimo.

In aliis locis, uſq; ad tertium gradum, tenetur Judex ad petitionem unius, compromiſſum ordinare.Ibid.col.2.in fine.

Compromiſſum petens in Regno Neap.probare debet qualitatem conſanguinitatis, vel affinitatis in quarto gradu, & quare.Ibid.

Statuto diſponente, quod inter Affines cauſæ ſunt compromittendæ, mortuo filio, Nurus petendo dotem à Socero, non poteſt illum cogere ad compromiſſum.p. 1.fol. 410.col.1.verſ.Quando.

Ratio eſt quia ad compromiſſum petendum requiritur affinitas præſens, nec ſufficit præterita. Ibid.& fol.49.col.1. & 2.verſ. Verum.

Amplia etiam ſi ſuperſtes in viduitate permaneat.p.1.fol.412.col. 2.in fin.

Diſpoſitio ſtatuti, quod inter propinquos peti valeat compromiſſum, non comprehendit Virum, & Uxorem, Socerum, Generum, nec alios affines, quia propinquorum nomine non continentur.p.1.fol.410.col.1. verſ. Advertas.

Aliud eſt quando ſtatutum diceret quod inter conjunctos fiat compromiſſum, quia tunc comprehenduntur etiam ſponſus, & ſponſa, ſive per verba de preſenti, ſive de futuro, vir, & uxor. Ibid. & fol.412. col.1. & 2. verſ.Affines.& p.2.fol.42.col.2. fol.43 col.1.& fol.50.col.2.

Filius emancipatus poteſt petere compromiſſum, quando litigat

cum alio coniuncto intra gradū a ſtatuto vocatum, non obſtante, quod ſtatutum velit, quod inter Agnatos fiat compromiſſum. p.1. fol. 410. col. 2. verſ. Quandoſtatutum.

Legitimati per ſubſequens matrimonium comprehenduntur ſub ſtatuto diſponente, quod inter Agnatos uſque ad certum gradum fiat compromiſſum et quare. p.1. fol. 410. col. 2. verſ. circa filios. et f. 411. col. 1. in princ.

Amplia in legitimatis per reſcriptum Principis, & ratio. d. fol. 411. col. 2. in medio.

Limita in filiis legitimatis per oblationem Curiæ. ibid.

Limita in filio ſpurio legitimato. ibid. verſ. Non poſſunt.

Filius naturalis poteſt petere compromiſſum, quando litigat cum agnatis, & cognatis ex parte matris p.1. fol. 411. col. 2. in princip.

Filii adoptivi adoptione perfecta durante adoptione compellere poſſunt ad compromittendum agnatos tam patris naturalis, quam adoptivi. Adoptati verò adoptione ſimplici, ſolùm compellere poſſūt patrem adoptantem, non verò propinquos dicti patris. d. col. 2. in fin.

Non poſſunt petere compromiſſū.

Primo venientes contra inſtrumētum iuratum.

Secundo, Banniti.

Tertio, Clerici.

Quarto, Spurii etiam legitimati.

Quinto, nati ex adulterio, vel ex quolibet damnato coitu, quod limitatur, quando coitus non eſſet punibilis, quia tunc pōteſt compellere propinquos matris ad compromittendum. p.1. fol. 411. col. 1. & 2. verſ. Non poſſunt. & p. 2. fol. 50. & fol. 51. ubi alii caſus referuntur.

CONCESSIO.

Conceſſio facta alicui uſq; ad certam generationem non comprehendit perſonam primi acquirentis. par. 3. fol. 133. col. 2. verſ. Veritas.

CONCILIVM.

Conciliaris diſpoſitio, & canones Concilii an poſſint ab Epiſcopo diſpenſari. p.1. fol. 138. col. 2. verſ. Ratio. & fol. 139. col. 1. in princ. & c. 2. verſ. Et quamvis.

Concilium Provinciale, vel nationale poteſt errare in fide. p.1. fol. 92 col. 1. verſ. Nec in dubiū.

Reliqua vide verb. Diſpoſitio.

CONCVBINA.

Concubina in animo non differt ab uxore, ſed ſolùm in honore. p.1. fol. 426. col. p. in princ.

CONDITIO.

Conditione pendente, perfecta obligatio non oritur, non tamen licitum eſt recedere a contractu conditionali altero invito. p.1. fol.

fol.59. col.p. verſ.confirmatur.
Limitatur in ſponſalibus conditionatis. p.1.fol. 68. col. 1. & 2. verſ.Probatur.
Conditio quando verificatur, facit, quod obligatio retrotrabatur ad tempus initi contractus. p.1.f.62 col.2.verſ.Nec valet.
Quomodo hoc intelligitur. p.1.fol. 64. col.1.& 2.verſ.Præterea.
Conditio neceſſaria, appoſita in ſponſalibus illa non ſuſpendit. p.1.fol.59. col.2.in fin. fol. 60. col.1. & fol.72. col. 1. verſ. ex dictis.
Conditio impoſſibilis, aut turpis habetur pro non adiecta, nec ſponſalia ſuſpendit. ibid.
Conditio, quæ tacitè ineſt, etiam ſi exprimatur, actum non ſuſpendit. ibid.
Conditione pendente oritur obligatio; effectus tamen obligationis eſt ſuſpenſus. p.1.fol.64.col. 1. verſ.Præterea.
Conditionalis creditor pendente conditione, creditor eſt. ibid.col. 1. in fin.
Conditionata ſponſalia non pariũt obligationem. p.1.fol.65.col.2. verſ.Probatur quarto.
Conditionem filiæ an poſsit pater meliorare ſupra cæteros filios. p.1.fol.245.col.p.verſ.Secundo.

CONFESSARIUS.

Confeſſarius virtute literarum Sacræ Pœnitentiariæ, an teneatur abſolvere Oratorem in foro ſacramentali, & pœnitentiali, an in foro conſcientiæ. p. 1.fol. 266. col.1.& 2.verſic. Advertas, & verſ.Verum.
An talem diſpenſationem, & abſolutionem concedere valeat abſenti. ibid. col.2.
An poſsit literas Pœnitentiariæ poſt exequutam diſpenſationem tradere oratori; an verò teneatur illas dilacerare. ibid. col. 2. verſ.Confeſſarius.
Confeſſarius ut valeat exequi diſpenſationes ſacræ Pœnitentiariæ pro foro conſcientiæ, qualis eſſe debet. p.1.fol.263. & ſeqq.
Confeſſarii Societatis Jeſu, vel Mendicantium, quando exequi valent diſpenſationes S. Pœnitentiariæ pro foro conſcientiæ. p.1.fol.264.col. 1. & 2. verſ. Tertio non.
Confeſſarius approbatus ab Ordinario cum limitatione perſonarum, non ex defectu ſcientiæ, ſed ratione ætatis, poteſt dictas literas exequi, ſive ſit requiſitus a viro, ſive à muliere. ibid. col.2. verſ.Requiritur etiam.
Amplia etiam quando occultè eſt revocata licentia audiendi confeſsiones, dummodo cõmuni errore reputetur Cõfeſſarius. ibid.
Confeſſarius non graduatus ſi aperit literas diſpenſationis S.Pœnitentiariæ, nõ reddit illas inutiles,

tiles, ſed poterit alius confeſſarius graduatus illas exequi. p. 1. f. 265. col. p. verſ. Advertas.

Quid ſi recuſaverit illas exequi, putando eſſe ſubreptitias. ibid.

Reliqua vide verb. Exequutor.

Confeſſarius, qui omiſit declarare prolem legitimam virtute Pontificiæ diſpenſationis, non facit illam legitimam per ſolam diſpenſationem in impedimento, poterit tamen deinde illam legitimam declarare. p. 1. f. 131. col. 1. & 2. verſ. Hinc.

Quid faciendum confeſſario mortuo. ibid.

Non exequuta diſpenſatione quātum ad contractionem matrimonii ratione mortis Oratorū, an valeat confeſſarius illam exequi, quantum ad legitimationem prolis. p. 1. fol. 135. col. 2. verſ. Hic tamen.

Confeſſarius ſi diſpenſavit in impedimento, & prolem ſuſceptam legitimavit, ſi matrimonium deinde non ſequatur, proles non remanet legitimata. p. 1 f. 132. col. 2. in princ.

Confeſſarius copulam habens cum pœnitente, non committit inceſtum, nec talis circumſtantia eſt neceſſario aperienda in confeſſione. p. 1. fol. 276. col. p. verſ. Similiter.

Limitatur in Diœceſi Neapolitana, ubi tale peccatum eſt reſervatum. p. 1. fol. 87. col. 1. in princ.

Confeſſarius non contrahit cognationem ſpiritualem cum pœnitente, ſicut contrahitur in baptiſmo, vel confirmatione. p. 1. fol. 276. col. 1. verſ. Similiter.

CONFESSIO.

Confeſſio peccatorum eſt facienda ſecundùm ſpeciem, & numerū. p. 1. fol. 279. col. 1. verſ. Quia dictum.

Confeſſio peccatorum eſt de jure Divino, nec Eccleſia poteſt facere materiam voluntariam, neceſſariam, vel è contra. p. 1. fol. 180. col. 2. verſ. Reſervatio.

Eſt facienda de peccatis, & non de circumſtantiis, quæ tantùm aggravant. ibid.

Confeſſio non debet reddi oneroſa, & intolerabilis. par. 1. fol. 282. col. p. verſ. Dicimus.

Vide verb. Circumſtantiæ. verbo Peccatum & verb. Reſervatio.

CONFISCATIO.

Bona damnatorum non confiſcantur; quibus autem debita ſint. Vide verbo Bona.

CONIUGES.

Conjuges ſunt principium, & origo communioris ſanguinis, & ideo tanquam illius principium ingrediuntur ſeriem conſanguinitatis. p. 1. fol. 306. col. 1. in princip.

CONIVGIVM.

Conjugium cum Patruo, vel Avũculo prohibitum erat in Levitico. p. 1. fol. 16. col. 2. verſ. Non tamen. Vide verb. Matrimonium.

CONIVNCTI.

Conjunctorũ nomine qui veniant. p. 1. fol. 410. col. 1. verſ Addo. & fol. 418. col. 1. Vide verb. Compromiſſum.

Conjunctæ perſonæ uſq; ad quem gradum dicantur. ibid.

Conjuncti uſque ad quem gradum admitti valent ad agendum pro conjuncto ſine mandato. Vide verb. Agere.

Conjunctus an, & quando valeat pro conjuncto proteſtari ſine ſpeciali mandato. p. 1. fol. 418. col. 2. verſ Nega.

Conjuntus non poteſt pro conjuncta perſona Juramentum deferre ſine ſpeciali mandato, vel niſi ſequatur ratificatio. p. 1. fol. 418. col. 2. verſ. Secundo conjunctus.

Non poteſt petere reſtitutionem in integrum niſi pro Prodigo, vel furioſo, vel niſi ſit legitimus adminiſtrator. Ibid. & fol. 419. col. 1.

Non admittitur in cauſis ſpiritualibus. d. fol. 419. col. 1. verſ. Non admittitur.

Non admittitur ad jurandum in litem ſine ſpeciali mandato. Ibid.

Limita quando haberet mandatum ad agendum. Ibid. col. 2. in princ.

Non admittitur ad ſolutionem recipiendam ſine ſpeciali mandato. dicta col. 2. verſ. Sexto.

Non poteſt reſpondere poſitionibus, & articulis pro conjuncto. Ibid.

Non admittitur pro conjuncto in cauſis criminalibus. Ibid. verſ. Octavo.

Conjuncta perſona, ut poſſit agere pro conjuncto, regulariter requiritur, quod caveat de rato, & quod caſus non requirat ſpeciale mandatum. p. 1. fol. 419. col. 1. in princ.

Limitatur quando agit pro minore, & prodigo ſimul; ſecus ſi ageret pro minore tantum, vel prodigo tantum. Ibid. in med.

Limitatur 2. quando cõjuncta perſona ageret etiam pro ſuo intereſſe. Ibid.

Limitatur 3. quando tractatur de modico præjudicio. Ibid. in fin.

Conjunctus admittitur pro conjuncto in his quæ reſpiciunt cõmodum, & utilitatem conjuncti, alias ſecus. p. 1. fol. 419. col. 2. verſ. Quinto.

Quando plures conjuncti agere intendunt pro conjuncto, proximior præfertur remotiori. p. 1. fol. 420. col. 1.

Fœmina non poteſt pro conjuncto agere. p. 1. fol. 419. col. 2. verſ. Septimo.

Con-

Conjuncta perſona ſi agit ut Procurator, nec docet de Mandato, non poteſt judicium validare tanquam agitatum à conjuncto. p. 1. fol. 420. col. 1.
Limita niſi peteret ut procurator conjuncti, & omni alio meliori modo. *Ibid.*
Conjunctus non admittitur pro conjuncto habente tutorem, vel procuratorem, niſi iſti eſſent negligentes. p. 1. f. 421. col. 1. & 2.
Conjunctus conjunctione illicita, ut filius inceſtuoſus, vel ſpurius non admittitur pro conjuncto ſine mandato. p. 1. fol. 420. col. 2. verſ. Quarto.
Limita in ſpurio agente pro illis quibus ſuccedere poteſt. Ibid.
Conjunctus ſpirituali conjunctione an poſſit pro conjuncto agere ſine ſpeciali mandato. Ibid. col. 1. verſ. Tertio.
Coniuncti cogi non poſſunt ad teſtificandum contra coniunctos, etiam in criminalibus cauſis. p. 1. fol. 421. col. 1. verſ. Decimo tertio.
Limitatur in cauſa Hæreſis. Ibid.
Uſq; ad quem gradum eximuntur in linea recta. p. 1. fol. 422. col. 2. verſ. In linea.
Et uſq; ad quem gradum eximuntur in linea collaterali. d. f. 421. col. 1. & fol. 422. col. 1.
Coniuncti omnes de una caſata repelluntur à teſtimonio ferendo, quando ratione conſuetudinis, offenſa facta uni de caſata, intelligitur facta omnibus d. fol. 421. col. 2.
Coniunctus licet non ſit idoneus teſtis pro coniuncto, admittitur tamen, quando teſtimonium dicit contra pariter coniunctum. p. 1. fol. 422. col. 2. verſ. Quamvis.
Reliqua vide verb. Teſtis.

CONIVNCTIO CARNALIS.

Coniunctio cum Patre, vel Matre foeda dicitur, & pugnat cum lege naturæ p. 1. f. 8. col. 1. verſ. Deteſtanda.
Coniunctio iſta an ſit intrintrinſecè mala, ut eſt mendacium, itaut, in nullo caſu valeat permitti. p. 1. fol. 12. col. 1 & 2. & fol. 14. col. 1. verſ. In matrimonio.
Non reſpuitur à Perſis, & aliis nationibus. p. 1. fol. 6. col. 1. & 2. & fol. 7. col. 2.
A quibuſdam animalibus fuit deteſtata, & abominata. d. fol. 6. col. 2.
Coniunctio patris cum filia, fratris cum ſorore turpiſſima judicatur ab Ariſtotele. p. 1. fol. 26. col. 2. verſ. Secundo probant.
In linea recta uſq; in infinitum protenditur prohibitio carnalis copulæ ſecundum aliquos. p. 1. fol. 9. col 2.
Coniunctio coniugalis inter filios fratrum an in lege veteri im-

probata erat p.1.fol.29.col.1. verſ.& quamvis. & fol.215. col.1.verſ.Non inquam.

Jure civili romanorum permiſſa erat.d.fol.29.col.2.

Olim inter Chriſtianos fuit ſervata.ibid.

Coniunctio carnalis cum conſanguineis, vel affinibus quare probibetur. p.1.fol.32.col.1. verſ.Nos.

Coniunctio carnalis parit affinitatem, ſecus coniunctio voluntatum, que per ſponſalia habetur, nam tantum publicam honeſtatem parit.p.1.fol.75.col.1.in princ.

Coniunctio matrimonialis quando dici poteſt nulla, quando illicita.p.1.fol.11.col.2.verſ.Quamvis.& fol.13.& 14.

Reliqua verbo Coſpula. Verbo Inceſtus.& Verb. Matrimonium.

CONNVBIVM.

Vide verbo Copula, & verbo Matrimonium.

CONSANGVINEI.

Conſanguinei unde dicantur.p.2. fol.23.col.2.

Conſanguinei dicantur omnes Agnati.Ibid.& fol.24.col.1.

Conſanguinei dicūtur ultra quartum gradum, licet conſanguinitas ut impedimentum ſit reſtricta ad quartum gradum p.1. fol.430.col.1.& 2.verſ Judex.

Jure Canonico, & Civili conſanguinei appellantur omnes illi qui ad ſucceſſionem veniunt uſq; ad decimum gradum, propriè tamen loquendo, tantùm fratres, & ſorores dicuntur agnati, & conſanguinei. p.2. fol.24.col.1.

Conſanguinei vel ſunt aſcendentes, vel deſcendentes, vel collaterales.p.3.fol.105.col.1.

Conſanguinei viri,& uxoris propriè inter ſe affines non ſunt. p.2.fol.36.col.2.& fol.37.col.1.

Conſanguineorum nomine qui veniunt in ordine ad audiendam miſſam in Oratoriis privatis virtute brevis Apoſtolici. p.1. fol.305.col.1.& 2.

Conſanguinei receptantes hereticum non excuſantur ratione ſanguinis, ſed puniuntur.p.1.f. 304.col.1.verſ.Quamvis.

Receptans verò conſanguineum furem, Rebellem, vel aliter delinquentem non punitur pœna ordinaria.p.1.fol.439.col.2.in princip.

Conſanguinei an, & quando admitti valeant ad accuſandum. Vide verb.Accuſare.

Conſanguinei an, & quando agere poſſint ſine mandato. Vide verbo Agere, & verb.Conjuncti.

Conſanguinei an, & quando teſtificari valent pro conſanguineis, vel contra illos.Vide verb.Conjuncti, & verb. Teſtis.

Conſanguinei an cogi poſſint ad teſtificandũ in cauſa hæreſis.p.1. fol.428.col.2.& 429.col.1.& 2.

Conſanguineus habitans cum conſanguinea, ſolus cum ſola, non præſumitur, quod luxuriantur. p.1.fol.441.col.1.verſic. Vigeſimotertio.

Conſanguineus præſumitur ſcire facta conſanguinei p.1 fol.443. col. 1. verſ. Quadrageſimo tertio.

Reliqua vide verbo Copula. verb. Inceſtus. verb. Matrimonium, & verb.Teſtis.

CONSANGVINITAS.

Conſanguinitas propriè, & ſpecialiter ſumpta quid, & qui propriè conſanguinei dicantur. p.2. fol.23.col.1.& p.3.fol.120. col. 2.verſ.Dicitur ab eodem.

Conſanguinitas generaliter ſumpta quid.p.2.fol.23. col.1. & 2. verſ.Conſanguinitas.& p.3.fol. 105.col.1.f.120.col.2. verſ.Dicitur ab eodem.& fol.121.col.2. verſ.Negare tamen.in fin.

Conſanguinitas eſt ſpecies agnationis.p.2 fol.13.col.2.in fin.

Conſanguinitas eſt cauſa naturalis amicitiæ.p. 1.fol. 37. col. 2. verſ. Probant primo.

Conſanguinitatis vinculum majus eſt vinculo affinitatis.p. 1 fol. 47.col.1.verſ.Tertio.

Poteſt cum affinitate per accidens concurrere.p.2.fol.40.col.2.

Conſanguinitas nullo pacto, nulla lege tolli poteſt, iura tamen conſanguinitati tributa tolli valent per capitis diminutionem.p.2.fol.16.col.1.

Quæ ſint iſta iura.Ibid.

Conſanguinitatis ratio, ſive participatio eiuſdem ſanguinis, per ſucceſſivas generationes debilitatur.p.1.fol.10.col.1.verſ. Secunda opinio.

Conſanguinitas, & parentela, quia ſub ſenſu non cadit, probari debet per gradus, & incipi debet à ſtipite.p.1.fol.5.col.1.

Quando eſt probanda per teſtes, quomodo deponere debent. Vide verb.Teſtis.

Conſanguinitatis impedimentum uſque ad quem gradum protendebatur olim, & uſque ad quem hodie.p.1.fol.47.col.2.verſ. Affinitatis, & fol.82.col.1.

Reſtrictio impedimenti conſanguinitatis ad quartum gradum, quo jure eſt facta.d.f.82.col.2.

Talis reſtrictio eſt quoad copulam coniugalem tantum, & non quoad alios effectus.p.1.f.430. col.p.verſ.Iudex.

Conſanguinitas impedit matrimonium, vel ex lege naturæ, vel ex lege Divina, vel ex præcepto Eccleſiæ.p. 1.fol. 15. col. p. verſ.Tripliciter.

Conſanguinitatis gradus prohibiti Levit.18. omnes non obligant

jure naturali, & ideo nec etiam hodie in lege Evangelica obligant. p. 1. fol. 17. col. 2. verſic. His præmiſſis.

Aliqui tamen gradus obligant jure naturali. p. 1. fol. 24 col. 2. verſ. Affirmant.

Conſanguinitatis gradus in linea tranſverſa an iure naturæ impediant, ſt quæſtio. p. 1. fol. 24. col. 2. verſ. Controverſia, & fol. 25. & ſeqq.

Conſanguinitas de jure civili non habet determinatos gradus; de iure verò canonico in ſeptimo gradu terminatur conſanguinitas. p. 3 fol 148.

In tali numero omnia nomina propinquorum continentur. par. 3. fol. 149. col. 2.

Olim probibitum erat de propria conſanguinitate uxorem ducere, & quare. p. 2. fol. 27. col. p.

Conſanguinitatis effectus plures numerantur. p. 1. a fol. 438. uſq; ad 445. & p. 2. fol. 24. col. 2.

CONSENSUS.

Conſenſus requiſitus in adoptione, vel arrogatione, a quibus perſonis eſt præſtandus. p. 2. fol. 68. & 69.

Conſenſus in arrogatione pupilli, vel infantis, a quo eſt præſtandus. p. 2 fol. 74. col. 1. & 2.

Conſenſus filii quare requiritur, quando aliquis adoptatur loco nepotis, ut ex tali filio. par. 2. fol. 75. col. p.

Conſenſus nullus dicitur, quouſque conditio non exiſtit. p. 1. fol. 60. col p. verſ. Si ulterius. & fol. 80. col. p. verſ. Quinto.

Conſenſus requiritur in ſpõſalibus, & ab Eccleſia præſumitur præſtitus, quouſque clariſſimè non probetur defectus interni conſenſus. p. 1 fol. 54. col. 1. & 2.

Conſenſus requiſitus ad matrimonium, præſumitur præſtitus, nõ obſtante, quod ſponſus ante contractionem fuerit proteſtatus, ſe nolle ponere conſenſum. p. 1. fol. 78. col 2. verſ. Licet.

Præſumitur præſtitus, quando, poſtquam matrimonium contraxit, liberè cum ſponſa cobabitavit. ibid. col. p. in princ.

Conſenſus in matrimonio debet eſſe inter perſonas determinatas, & certas. p. 1. fol. 79. col. 2. verſ. Tertio.

Debet eſſe aliquo ſigno externo manifeſtatus. p. 1. fol. 80. col. 1. in princ.

Defectus conſenſus in contractione matrimonii quomodo probandũ. p. 1. fol. 78. col. p. in princ.

Novus conſenſus requiritur, quãdo matrimonium eſt revalidandum, obtenta diſpenſatione, circa impedimentum. p. 1. f. 135. col. p. verſ. Confirmatur quia, & verſ. Confirmatur ulterius.

Publicè præſtari debet quãdo matrimonium erat nullum ob publi-

blicum impedimentum, & ſic requiruntur denũciationes, pręſentia Parochi, & Teſtium. Quæ omnia non requiruntur, quando impedimentum erat occultum. p.1. fol.129 col.p.

Requiritur tamen, quod ignorans impedimentum occultum, certificetur de tali impedimento, ut valeat liberè ponere talem conſenſum coram Confeſſario electo per Oratores. ibid. col. 1. & 2. verſ. Quando.

Quando impedimentum dicatur Occultum, *ad finem, ut cõſenſus privatè præſtetur. ibid. col. 2. verſ. Duo.*

Conſenſus defectus non ſuppletur a Papa quando diſpenſat, vel validum declarat matrimonium, quod erat nullum. p.1. fol. 113. col 2. verſ. Probant ſecundo. fol. 114. col.2. in princ. & fol.134. col.2. verſ. Probatur.

Conſenſus a principio illegitimus, & nullus, non poteſt fieri legitimus, & validus, etiam per Põtificem p.1. fol.128. col.1. & 2. verſ. Stylus.

Novus conſenſus non requiritur, quando Pontifex diſpenſat, ut conjuges poſſint in matrimonio nulliter contracto remanere. p.1. fol.124. col p.

Conſenſus non ſemper præſumitur præſtitus ab illo, qui tacet, præſertim quãdo tractatur de obligatione inducenda. p.1. fol. 80. col.1. in med.

Conſenſus ratione coniunctionis perſonarum, præſumitur præſtitus ob taciturnitatem unius anni; in extraneis verò requiritur taciturnitas trium annorum. p.1. fol.442. col.2. verſic. Trigeſimo ſexto.

Conſenſus Propinquorum, vel affinium quando requiratur in cõtractibus, & inſtrumentis celebratis à minore, vel muliere. Vide verb Inſtrumentum.

Reliqua vide verb. Matrimoniũ. & verb. Sponſalia.

CONSILIVM.

Conſilium ſuum nemo mutare poteſt in alterius iniuriam. p. 1. fol.59. col.1. verſ. Confirmatur.

CONSOBRINI.

Theodoſius Maior nuptias Conſobrinarum vetuit: permiſere Arcadius, & Honorius; expenditur per belle permiſſio. p.1. f.29. col.2.

Pulcherrimus caſus de nuptiis filiorum duorum fratrum, qui evenit tempore D. Andreæ Apoſtoli in Macedonia. p.1. fol. 30. col.1. verſ. Non omittendum.

Conſobrini fratres qui. p.3. f.116. & 117.

CONSTITVTIO.

Conſtitutio Pii IV. circa expreſſionem gradus remotioris, & propinquioris pro matrimoniali

diſpenſatione fuit moderata à Pio V. p.1. fol.219. col.1.

CONSVETVDO.

Conſuetudo permittens matrimonia inter fratrem, & ſororem, perverſa, & legi naturali contraria dicitur à Tertulliano. p.1. fol.26. col. 2. verſ. Secundo probant.

Conſuetudo contra jus quando eſt rationabilis, & præſcripta tenet. p.1. fol.145. col 2. verſ. Vnū.

Conſuetudines Neapolitanæ annligent Clericos circa jus congrui, & circa modum diſponendi de bonis antiquis. Vide verb. Clericus.

CONSUL.

Conſularis dignitas olim non liberabat filium à poteſtate patris, hodiè verò liberat. p.2. fol. 78. col.2.

CONTRACTUS.

Contractus quid eſt, & quomodo obliget. p.1. fol.66. col.2. verſic. Confirmatur.

Parit obligationem ex juſtitia. p.1. fol.70. col.1. verſ. Non tamen.

Non poteſt dari ſine obligatione. p.1. fol.64. col.2. in med. & f.71. col.1. & 2. verſ. Dicimus.

Differt à promiſſione. p. 1. fol. 66. col.2. verſ. confirmatur & fol. 70. col.1. verſ. Non tamen.

Contractus conditionalis pendente conditione actu eſt contractus, & actu habet obligationē; ſuſpenſam tamen quoad effectū, uſque dum conditio purificetur.

Non ita eſt in ſimplici promiſſione conditionata. p.1. f.64. col.p. & 2. verſic. Præterea, & f.71. col. 1. & 2. verſic. Dicimus.

Non parit perfectam obligationē; tamen non eſt licitum ab illo recedere altero invito. p.1. f. 59. col.1. verſic. Confirmatur.

Limitari poteſt in ſponſalibus conditionatis. p.1. f.68. col.1. & 2. verſic. Probatur.

Dies appoſitus in contractu eſt pro Reo, non pro ſtipulatore. p.1. fol. 64. col.2. in princip.

Contractus celebratus à minore vel à muliere aliquando requirit præſentiam propinquorum vel affinium. Vide verb. Inſtrumentum.

COPIA.

Copia Bullæ deſumpta à Regiſtrò Bullarum probat in ipſa Curia Romana ſicut Bulla originalis. Secus extra Curiam. p.1. f.201. col.p. verſic. Quarto.

Copia prædicta datur clauſa, & ſigillata Domino Auditori Cameræ Apoſtolicæ, vel alicui ex Notariis, a quo talis copia aperitur, & iuxta illius tenorem, expediuntur literæ, quæ de ſtylo Curiæ appellantur In forma. Vidimus *p. 1. fol. 201. col. 2. verſ. tandem, & fol. 202.*

Formula dictæ Copiæ *ponitur. d. fol.*

Digitized by Google

fol.202.col.1.verſic.Forma.

COPVLA.

Copula dæmoniaca, an pariat affinitatem p.2 f.28.col.1. & 2.

Sodomitica, & non prolifica an pariat affinitatem.p 2.fol.29. col. 2.& p.1 f.277.col.1.in med.

Copula coniugalis iure naturali divino, vel humano prohibetur inter perſonas conſanguinitate vel affinitate cõiunctas, in certis tamen gradibus. p. 1.fol.5. col.2.

Prohibetur inter aliquas perſonas ratione publicæ honeſtatis, quæ ex ſponſalibus oritur.Ibid.

Prohibetur inter coniunctos cognatione ſpirituali, vel civili. Ibid.

Copula coniugalis inter conſanguineos in linea recta in primo gradu quo Iure prohibetur.p.1. fol.7.col.1.verſic.Nos tamen, & fol.8.col.1.verſic. Deteſtanda.

Copula habita à Loth cum ſuis filiabus quomodo à SS. PP. excuſetur à peccato p.1.f 12.col.2. verſic.hæc tamen.

Licita olim in initio Mundi, & tempore Davidis inter fratres, & ſorores. p.1.f.25.col.2. verſ. Secundo,& verſic.Quarto.

Copula fornicaria an pariat affinitatem ut vinculum naturale: Eſt quæſtio inter DD.p.1.f.38. col.1.verſic.Dubium.

Qualis eſſe debet copula ad cauſandam affinitatem. p.2.f.28. col.1.& 2.& f. 29. col. 1.& 2. & f.30.

Copula habita in figura matrimonii parit affinitatem in tertio, vel quarto gradu.p.1.f. 48. col. 2.verſic.Tamen.

Quando dicatur habita in figura matrimonii. ibid.

Habita cum conſanguineis alterius conjugis in primo, vel ſecũdo gradu impedit debiti exactionem a propria uxore, & abſque diſpenſatione non poteſt exigere, & reddere. Secus ſi in aliis gradibus.par.1.fol.48. col.2. verſic.Ex hoc, & par.2. fol.46. col.1. & 2.

Copula inter virum, & uxorem facit illos quodammodo una caro.p.1.f.37. col. 2. verſic. Secundo.

Aliquando poteſt eſſe inceſtuoſa. p.1.fol.278 col.2.verſ.Affirma. fol. 284. col. 2.verſic. Quinto, & fol.285.col.1.

Copula habita ſub ſpe facilius obtinendi diſpenſationem, ponit obſtaculum ad diſpenſationem, & illam difficilem reddit. Secus ſi ſine tali ſpe fuit habita. p. 1. fol.161. col. 2. verſic. Quando verò, & fol.166. col.p.in princ. & verſic.Ad iſtorum.

Tale obſtaculum tolli poteſt per Sacram Pœnitentiariam, quando

copula eſt occulta, alias ad Datariam eſt recurrendum. par. 1. f. 295. col. 1. & 2. verſ. Quinto.

Copula inter conſanguineos, & affines ſine ſpe faciltoris diſpenſationis non eſt manifeſtanda exequutori in foro exteriori, quando talis copula eſt occulta. p. 1. fol. 194. col. p. verſ. Negat, & col. 2. verſ. Similiter.

Eſt tamen petenda a S. Pœnitentiaria abſolutio. ibid.

Copula habita ante diſpenſationis impetrationem, ſi de illa non eſt facta mentio in ſupplicatione, eſt denuò recurrendum ad Pontificem, & quomodo. p. 1. f. 205. col. 2 verſ. Quando.

Habita poſt obtentam diſpenſationem, ſed ante decretum diſpenſationis, eſt iterum manifeſtāda Pontifici pro nova diſpenſatione in forma Perinde valere, quando diſpenſatio fuit in forma pauperum; ſecus ſi fuit in forma ordinaria, & ratio. p. 1. f. 171. col. p. verſ. Quod ſi. & fol. 203. col. 2. verſ. Quando verò & fol. 206. col. 1. & 2. verſ. Quando Oratores.

Habita poſtquam ſupplicatio fuit ſignata, ſed nondum expeditis literis, eſt manifeſtanda Pontifici pro obtinendo reſcripto reformatorio. p. 1. fol. 210. col. 1. & 2. verſic. Hinc.

Habita cum ſcientia impedimenti, impedit exequutionem diſpenſationis, quando in ſupplicatione fuit dictum, quod ignorantes impedimentum ſe carnaliter cognoverunt; & ideò denuò eſt recurrendum ad Pontificem cum alia ſupplicatione: cujus formula ponitur. p. 1. fol. 204. col. 1. & 2. verſic. Si Oratores.

Habita poſt literas diſpenſationis, durante tamen tempore ſeparationis, eſt denuò manifeſtanda Pontifici pro obtinenda gratia, perinde valere in forma pauperum ſuper nova copula. p. 1. fol. 203. col. 2. verſic. Quando Oratores.

Copula inceſtuoſa quando & quare dicitur talis. par. 1. fol. 273. col. 1. & 2. verſ. Quamvis, & fol. 274. col. 1. verſ Reliqua.

Habita cum conſanguineis, vel affinibus, aliquando dicitur nefaria, aliquando inceſtuoſa. d. fol. 274. col. 2. verſ. Copula.

Habita cum cognatis cognatione legali, vel ſpirituali, eſt inceſtuoſa. p. 1. fol. 275. col. 2. verſ. Quia inceſtus.

Habita cum noverca, vel concubina patris eſt inceſtuoſa ratione affinitatis. ibid. col. 1. & 2. verſic. Committitur.

Habita cum Moniali, vel Clerico in ſacris non eſt inceſtuoſa. p. 1. f. 276. col. p. verſ. Ex dictis.

Habita inter confeſſarium, & pœniten-

nitentem, non eſt inceſtuoſa, nec eſt neceſſariò explicanda in confeſſione. ibid. verſ. Similiter.

Limitatur in illis locis, ubi tale peccatum eſt reſervatum. par. 1. *fol.* 87. *col p. in princ.*

CORRECTIO. CORRECTORIVM.

Correctio literarum Apoſtolicarum, ſi non eſt facta a Domino Regente Cancellariæ Apoſtolicæ, reddit literas ſuſpectas de falſo. p. 1. *f.* 180. *col.* 2. *verſic. Reſcriptum. in fin.*

Correctio diſpenſationis nullæ fieri non poteſt, ſed eſt impetranda nova gratia in forma perinde valere *p.* 1 *f.* 249. *col.* 2. *verſic. Advertat.*

Correctio iuris veteris intelligitur facta. ſecundum proprietatem ſermonis p. 1. *f.* 76. *col.* 2. *in fin.*

In Correctorijs non eſt facienda extenſio, niſi id ſit expreſſum p. 1. *f.* 337. *col.* 2. *verſic. Advertit etiam.*

Alia vide verb. lex.

CORREVS.

Correus debendi poteſt petere ut primo conveniatur Correus ille *qui pecunias habuit, & poteſt alium* Correum *in teſtem inducere ad probandum quod tota pecunia pervenit ad illum. p.* 1. *f.* 427. *col* 2. *in princip.*

CREDITOR.

Creditor ex contractu conditionali actu eſt creditor, ſed non poteſt agere, niſi purificata conditione. p. 1. *f.* 64. *col.* 1. *&* 2. *verſic. Præterea.*

Creditori, an Agnato competat prælatio in venditione bonorum debitoris vid. verb. Prælatio.

CVRATOR.

Curator an poſſit adoptare minorem. p. 2. *f.* 71. *col.* 1. *& fol.* 73. *col.* 2.

DAMNARE.

Damnatio memoriæ defuncti fieri non poteſt niſi citatis filiis, agnatis & cognatis, qui ad ſucceſſionem defuncti venire poſſunt. p. 1. *fol.* 444. *col.* 2. *verſic. Quinquageſimo ſecundo.*

Damnati bona. Vid. Verb. Bona.

DATARIA.

Datariæ diſpenſatio requiritur quando impedimentum eſt publicum, vel eſt factum publicum. p. 1. *f.* 267. *col.* 1. *&* 2. *in princip. & f.* 295. *col.* 1. *&* 2. *verſic. Quinto committens.*

Dataria concedit diſpenſationes in impedimentis matrimonij mediante pecunia. p. 1. *f.* 267. *col.* 1. *verſic* Oratores.

Quare talem pecuniam accipit. p. 1. *f.* 34. *col.* 1. *&* 2. *& f.* 35 *col.* 1.

Dataria in impedimento affinitatis diſpenſat cum maiori compoſitione, quam in publica honeſtate p. 2. *fol.* 27. *col.* 2.

DA-

DATARIVS.

Datarius quando valeat commutare pœnitentiam quæ imponitur ratione Inceſtus in diſpenſatione conceſſa informa pauperum p. 1. fol. 174. col. 2. verſic. Quando diſpenſatio.

Datarius non ſolet in partibus concedere diſpenſationem, & cõmutationem pænitẽtiæ, niſi de inhabilitate Oratoris habuerit clarã notitiam. p. 1. f. 175. col. 2.

DEBITOR.

Debitor poteſt in præjudicium ſuorum creditorum repudiare legatum, vel hereditatem p. 1. f. 246. col. 1. verſic. Adhoc.

An peccet mortaliter repudiando. Ibid. col. 2. in princip.

DEBITVM.

Debitum præſumitur remiſſum ratione coniunctionis perſonarum cum taciturnitate longi temporis p. 1. f. 442. col. 2. verſic. Trigeſimo.

DEBITVM CONIVGALE.

Debitum coniugale peti poteſt etiã lite pendente ſuper validitate matrimonij, quando non habetur certa ſcientia impedimenti, ſed quando habetur credulitas impedimenti poteſt reddere, non petere. p. 1. f. 118. col. 1. verſic. Præterea.

Peti poteſt, & reddi abillo qui copulam habuit cum conſaguenis propriæ coniugis in tertio vel quarto gradu. p. 1. f. 48. col. 2. verſic. ex hoc.

Peti poteſt & reddi ab illo qui non habet certam ſcientiam impedidimenti; ſi vero habeat credulitatem probabilem, & diſcretam, ſed non evidentem, & manifeſtam poteſt reddere ſed non poſtulare debitum. p. 1. f. 118. col. 1. verſic. Præterea

Peti poteſt ab illo qui ſimul cum ſua uxore alienum filium de ſacro fonte levavit. p. 1. f. 88. col. 2. verſic. Ex quo & fol. 89. col. 1. in princip.

Non poteſt peti ab illo qui conſanguineam ſuæ uxoris in primo vel ſecundo gradu cognovit. p. 1. f. 285. col. 1. & f. 294. col. 2. verſic. Quarto committens.

Non poteſt peti ab illo, vel illa qui, quæve copulã habuit cũ conſanguineis uxoris, vel viri in primo, & ſecundo gradu. p. 2. f 46. col. 2 Reddere tamen tenetur debitum innocenti petenti Ibid.

Quid, quando quis copulam inceſtuoſam commiſit cum conſaguineis uxoris vel viri ante conſumationem matrimonij; an in tali caſu poſſit reddere debitum petenti fol. 47. col. 1.

Debiti petitione privatur inceſtuoſus abſque ſententia Judicis. p. 2. f. 47. col. 2.

Excuſatur a tali pœna privationis debiti quando affinitas vi fuit con-

Digitized by Google

contracta, vel quando adeſt ignorantia pœnæ. Ibid.& f.48.

Debiti coniugalis petitio non impeditur per cognationem ſpiritualem ſupervenientem ex ignorantia, quod etiam aliqui tenent, quando ex malitia contrahitur.p.2.fol.63. col.1. & 2. Suppoſito tamen quod talis pœna contrahatur poteſt Epiſcopus diſpenſare.p.2.fol.65.

Diſpenſatio in impedimento affinitatis ad petendum debitum inter coniugatos a quo peti valeat.p.2.fol.52. col.2.fol.53. & ſeqq;

Debitum coniugale an peti poſſit abſque diſpenſatione ab illo qui acceſſit ad conſanguineam uxoris ſuæ ignorando prohibitionẽ, & pœnam. p.1.fol. 145. col. 2. verſic. Advertas tamen.

Privatio petitionis debiti ratione impedimenti nati poſt contractum matrimonium;an poſſit ab Epiſcopo tolli,& diſpenſari.p.1. fol.143.col 2.& f.144 & ſeq.

DECISIO.

Deciſio cauſarum non debet fieri ſecundum Jus aliquod ſpeciale, quod nequit trahi in alia materia.p.1.f.393.col.1.verſic.Ad iſtas.

DECRETUM.

Decretum ſeparationis quomodo eſt formandum ab exequutore, quando Oratores obtinuerunt diſpenſationem ſuper impedimento cum expreſſione copulæ, vel illius ſuſpicione.p.1.f.170.col.2. verſic.Die.

Decretum exequutoris quando iniungit publicãm pœnitentiam Inceſtuoſis virtute literarum diſpenſationis ad contrahendũ. p.1.f.174.col.1.

Decretum formandum ab exequutore Inceſtuoſis virtute literarum Apoſtolicarum diſpenſat in impedimento cum inceſtu. p. 1. fol. 178.col.1 & 2.verſ.Decretum.

Decretum declaratorium inter cõtrahere volentes, nullum adeſſe impedimentum. fol. 220. col. 2. verſic. Quando.

Decretum diſpenſationis formandum ab exequutore delegato pro matrimonio contrahendo. p. 1. f.261.col.2.verſ.Verificatis, & f.262.

Decreto lato, poſſunt oratores matrimonium contrahere, etiam ſi notitiam decreti non habeant. d f.262.col.2.verſic.Lato.

DELEGARE.

Vide verb.Juriſdictio.

DELEGATUS.

Delegatus poſtquam pronunciavit reſcriptum eſſe ſubreptitium, non poteſt amplius virtute dicti reſcripti procedere, nec ſuam ſententiam retractare etiam ſi ſe deceptum invenerit.p.1.fol. 234. col.2. verſic. Affirma, & fol.

f.182.col.2. verſic.
Poſt Advertas pronunciationem ſentẽtiæ caret Juriſdictione, etiã ſi inutiliter, & invalidè Judicavit; Aliud eſt quando contra formam mandati iudicavit.p.1. f. 235.col.1.
Si pronunciavit legitimam eſſe diſpenſationem, & deinde inveniat ſe deceptum, poteſt iterum cauſam aſſumere, non ut delegatus ſed ut ordinarius. Ibid.
Delegatus quando cepit uti delegatione, res non dicitur amplius integra Ibid.col.2.in princip.
Delegatus non poteſt commutare pœnitentiam iniunctam in diſpenſatione conceſſa in forma pauperum.p.1 f.174.col.2.verſ. Quando.
Poteſt tamen facere, quod Orator operam ſuam conferat in loco aliquo remoto, & quod pœnitentia in uno loco capta, perficiatur in alio. Ibid. & fol.175. col. 2. verſic. Quamvis, & fol. 176. col.1.
Non poteſt minorare tempus pœnitentiæ; Poteſt tamen illud ampliare ex cauſa.d.f.176.col. 1.
Nequit diſpenſare ut orator teneatur laborare per aliquas tantum horas diei niſi ſit pauper. Ibid col.1.& 2.verſic.ſimiliter.
Nequit abſolvere ab inceſtu, & facere decretum diſpenſationis, niſi cum effectu ab Oratoribus ſit peracta publica pœnitentia iniuncta.p.1.f.177. col.2. verſ. Delegatus.ubi Praxis.
Quomodo formare debeat decretum quando diſpenſat in Inceſtu.p.1 f.178. col.1.& 2.verſic. Decretum.
Delegatus quando virtute literarum Apoſtolicarum diſpenſat in impedimentis, debet examinare, an reſcriptum careat vitio ſubreptionis, vel obreptionis, nec debet eſſe proclivis ad arguendas literas de falſitate, nec ex levi ſuſpicione debet recuſare exequutionem p.1.f.180. col.1. & 2.
Debet diligenter ſe informare de cõtentis in diſpenſatione, & quomodo eſt faciẽda talis informatio.p.1.f.238. col.2. verſ.Delegatus, & 239. col. 1.
Non debet exequi diſpenſationes matrimoniales, niſi verificata cauſa, & verificatis narratis in literis.p.1.f.238.col.1.verſ. Diſpenſationes.
Poteſt denegare diſpenſationem, quando cognoſcit, quod ex tali matrimonio poteſt aliquod malum ſequi. ibid.
Delegatus circa diſpẽſationes matrimoniales, de quibus debet interrogare teſtes.p. 1.fol. 239. col.2. verſ.Vt autem, & f.240. col.1. & 2.
Poteſt examen teſtium committere, quando illi præſentes non ſunt.

ſunt. p. 1. f. 242. col. 1. in princ.

Poteſt etiam committere receptionem juramenti, quod contrahẽtes non habuerunt copulam ſub ſpe facilioris diſpenſationis; & quomodo eſt facienda talis commiſſio. p. 1. f. 242. col. p. verſ. poteſt. & col. 2.

Quid examinare debet, quando diſpenſatio conceditur ob anguſtiam loci, vel quia nimis eſt propagata cognatio fœminæ in loco inſigni, quem inhabitat. p. 1. f. 242. col. 2. in fin. & f. 243. col. 1. & 2.

Non debet denegare diſpenſationẽ ex eo, quia mulier extra proprium oppidum poteſt invenire virum non conſanguineum, aut affinem. d. f. 243. col. 1.

Nec ex eo, quia in proprio oppido oratricis reperiuntur aliqui paris conditionis, qui non ſunt cõſanguinei, nec affines, cum quibus poteſt matrimonium contrahere. ibid. col. 2. verſ. Nec.

Quando diſpenſationes ſunt conceſſæ ob anguſtiam loci, vel ob incompetentiam dotis, debet ex officio magnam diligentiam adhibere, & non examinare teſtes a parte productos, quia ut plurimum dictæ diſpenſationes ſolent eſſe ſubreptitiæ. ibid. col. 2. verſ. Debet, & fol. 244. col. 1. in princ.

Degelatus non debet admittere diſpenſationem cum hac clauſula Propter dotem minus cõpetentem, vel Pro penitus indotata, quando parentes mulieris, qui tenentur, & compelli poſſunt ad illam dotandam, ſunt divites. p. 1. f. 244. col. p. verſ. Exequutor.

Non debet exequi diſpenſationem, quæ fuit conceſſa cum clauſula, de augenda dote, niſi prius fuerit aucta dos ſecundùm mulieris qualitatem. p. 1. fol. 247. col 2. verſ. Exequutor.

Hoc augumentum eſt re vera ſolvendum mulieri, aſſignandum, vel promittendum mediante ſcriptura publica, qua aſſignatio non eſt facienda ſuper omnibus bonis Oratoris ſed ſuper bonis particularibus p. 1. fol. 249. col p. verſ. Curare.

Non debet retardare exequutionem, ex eo quod augumentum dotis faciendum, eſt in præjudicium filiorum primi matrimonii. ibid. col. 1. verſ. Sciat.

Non debet exequi diſpenſationẽ, quæ fuit petita cum cauſa incõpetentis dotis oratricis, & poſtea reperitur, quod oratrix eſt penitus indotata; vel quando diſpenſatio fuit impetrata pro penitus indotata, & poſtea reperitur illam habere dotem minus competentem. ibid. col. 2. verſ. Advertat.

Quid faciendum in tali caſu. ibid.

Delegatus diſpenſando nomine Põtificis cum cauſa cognitione, facit, quod Ordinarius non valeat ſe intromittere. p. 1. f. 244. col. p. in princ.

Quomodo formare debet Decretum diſpenſationis p. 1. f. 261. col. 2. in fin. & fol. 262.

Nihil accipere poteſt, etiã à ſpontè dantibus pro tali exequutione, & ſub qua pœna. p. 1. f. 271. col. 2. verſic. Nega, & f. 272. col. 1.

Delegatus, quando diſpenſationes conceduntur gratioſè, ideſt ſine cauſa, extra Romanam Curiam, ſummariè tantum, & extra iudicialiter cognoſcere debet, an præces careant vitio ſubreptionis. p. f. 272. col. 1. verſic. Tenetur.

Dum id examinat, nihil accipere valet, nec ratione conſuetudinis immemorabilis, nec ratione ſigilli, nec ratione Decreti, nec pro teſtium receptione, & examinatione, nec pro acceſſu ad examinandos teſtes alibi commorantes p. 1. f. 272. col. 2. in princip. & f. 273. col. 1. & 2.

Delegatus exequens diſpenſationem S. Pœnitentiariæ pro foro interno qũalis eſſe debeat. p. 1. f. 263. & ſeqq.

An teneatur exequi in foro ſacramentali, & Pœnitentiali, an in foro Conſcientiæ. p. 1. f. 266. col. 1. & 2. verſic. Advertas, & verſic. Verum.

An teneatur facta diſpenſatione dilacerare literas S. Pœnitẽtiariæ vel poſſit illas tradere oratori. Ibid. col. 2. verſic. Confeſſarius.

DELICTVM. DELINQVENS.

Delinquens ſi committat delictum morte dignum, & offeratur ſive exhibeatur Iudici à patre, non punitur pœna ordinaria. p. 1. f. 304. col. 1. verſic. Advertas.

DENVNCIARE.

Denunciare hæreticum quilibet tenetur. p. 1. f. 303. col. 1. verſic. Octavo.

Eximitur à tali obligatione filius, qui in duobus tantum caſibus tenetur patrem hæreticum accuſare, vel denunciare. Ibid. & f. 428 col. 2. verſic. Non poſſunt.

Filius denuncians patrem hæreticum laudandus eſt, & liberatur ab infamia, & aliis pœnis, quæ contra filios hæreticorum ſtatutæ ſunt, & delinquens mitiori pœna punitur. p. 1. fol. 303. col. 1. verſ. Octavo, & col. 2. verſ. Advertas, & fol. 304. col. 1. verſic. Advertas.

Pater, maritus, vel frater, an teneantur denunciare filiũ, uxorem, vel fratrem perpatrantem crimina extra hæreſim formalem, puta prorumpentem in blaſphemias hæreticales. p. 1. fol. 304. col. 2. verſ. difficultas.

DE-

DENUNCIATIONES.

Denunciationes non ſunt de eſſentia matrimonii.p.1.f.119.col.2. verſ.Iſta tamen.

Omiſſio denunciationum facit matrimonium clandeſtinum,ſed nõ nullum p.1.f.121.col.2. verſic. Jure tamen.

Jure antiquo talis omiſſio non reddebat filios illegitimos. p.1.fol. 119.col.1.in princip.

Præſumuntur factæ ex diuturnitate temporis,ſcilic.ex curſu decennii.p.1.f.118. col.2. verſic. Clandeſtinè.

Sunt faciendæ etiam in illis partibus ubi non fuit promulgatum, vel receptum Concilium Tridentinum p.1.f.169. col 2. verſic.Advertas.

Factæ in Eccleſia Parochiali iuxta formam Concilii Tridentini, ſi nullum cognoſcitur adeſſe impedimentum,inducunt ignorantiã probabilem,& invincibilem impedimenti, quod deinde detegitur p.1.f.168.col.2.in med.

An ſint faciendæ, quando matrimonium nullum eſt de novo contrahendum. Vide verb. Conſenſus.

DEPOSITIO.

Vid.Verb.Teſtis.

DEROGARE.

Derogare, & abrogare differunt. p.1.f.350.col.1. verſic. Non inquam.

DESCENDENS.

Deſcendentes, qui dicantur, & quæ illorum nomina.p.3 f.106. col.p.

Deſcendentes ex Hebræis, Iudæis, vel hæreticis, uſque ad quem gradum excludantur a beneficiis, & officiis. Vide verb. Hebræus, Iudæus, Hæreticus.

Deſcendentes, circa ſucceſſionem ab inteſtato, primum locum tenent. p.1.fol.325. col.1.

Quomodo ab inteſtato ſuccedant aſcendentibus ſive ſint legitimi, & naturales, ſive naturales tantùm, ſive ſpurii, vel nati ex damnato coitu. Vide verb. Filius, & Succeſſio.

DEUS.

Deus eſt laudandus in omni opere bono.p.2.f.2.col.p.

Eius adjutorium eſt impetrandũ. p.1.f.3. col.2. in fin. & par. 2. fol.2.col.2.

Deus quicquid facit, vel inſtituit, bonum eſt. p.1.f.14.col p.

Non poteſt facere, quod factum non ſit factum p.2.f.113.col.p. verſ.Probant primo.

Non facit differentiam inter juramentum, & ſimplicem promiſſionem. p.1.f.60. col. p. verſic. Reſponderi.

Prohibuit in Levitico matrimonium, non ſolùm in certis gradibus lineæ rectæ, & tranſverſalis conſanguinitatis, ſed etiã

Digitized by Google

in genere affinitatis. p. 1 f. 16. col. 1. & 2. & fol. 17. col. p.

An valeat diſpenſare, ut matrimonium contrahatur inter patrem, & filiam. p. 1. f. 12. col. p. verſic. Hæc tamen.

Divinæ legis diviſio p. 1. fol. 18. col. p. verſ. Advertas.

DICERE.

Difficile eſt in dicendo omnibus ſatisfacere, & aliqui acutius, atque acrius vitia in dicente, quam recta vident. p. 1. ſol. 2. col. 1. & 2.

Non a quo dicitur, ſed quid dicitur præcipuè in legali ſcientia ſpectare fas eſt, & ratio. p. 1. f. 2. col. 2. verſ. Dicent fortè, & fol. 3. col. 2. in princ.

DICTIO.

Dictio Per *denotat continuationẽ actus. par. 1. f. 176. col. p.*

Dictio Saltem *de ſui natura ſubſidiaria eſt, & non excludit majorem numerum. ibid.*

Dictio Debet *neceſſitatem, vel ſaltem decentiam ſignificare ſolet. p. 1. fol. 4. col. p. in med.*

DIES.

Dies appoſitus in contractibus, eſt pro reo, non pro ſtipulatore. p. 1. fol. 64. col. 2. in princ.

DIFFERENTIA.

Differentia inter legitimatum, & diſpenſatum ponitur. p. 1. f. 112. col. 2. verſic. Hæc autem.

DIFFICILE.

Difficile eſt in dicendo omnibus ſatisfacere. p. 1. f. 2. col. p. verſic. Hiſce.

DIGNITAS.

Dignitas familiæ non conſervatur per filium adoptivum. p. 2. f. 92. col. p. verſic. Duodecimo.

Dignitas patris adoptantis an tranſeat ad filium arrogatum. p. 2. f. 86. col. 2. & f. 87. col. p.

DIOECESIS.

Diœceſis utriusque oratoris eſt facienda expreſſio, quando oratores ſunt diverſarum Diœceſũ. p. 1. f. 197. col. 2. verſ. Vtraque.

Et quomodo facienda talis expreſſio. fol. 198. col. 1. & 2.

Quid ſi oratoris Diœceſis non ſit poſita in diſpenſatione, ſed alia, an valida ſit diſpenſatio. par. 1. f. 197. col. 1. verſ. Quando.

Quomodo eſt ſupplicandum, quando fuit erratum in Diœceſi oratorum, vel ſi fuit ſupplicatum, quod literæ committantur Ordinario originis, & poſtea petitũr, ut commiſſio fiat Ordinario loci, ubi oratores commorantur. p. 1. f. 211. col. 2. verſ. Eodem modo. & verſ. Si erratum. & f. 212. col. p. verſ. Eodem conſimili.

DISCERE.

Gaudium, & delectatio in dicendo conſiſtit, non ſolùm ut veritas

Digitized by Google

ſequatur, ſed ut aliis communicetur. p. 1. f. 2. col. 1. verſ. Sed quia.
Nihil ſciunt, qui omnia curſim, & properantes tranſmittunt. Ideò certis ſcientiis immorari, & innutriri oportet. p. 1. f. 3. col. p.
Librorum multitudo diſtrahit animum, & lectio multorum Authorum, habet aliquid vagum, & inſtabile. ibid.

DISPENSARE.

Diſpenſare in jure naturali divino quando valeat Pontifex. Vide verb. Pontifex.
Diſpenſare an valeat in gradibus divina lege prohibitis. p. 1. f. 19. col. 2. verſ. Sexto. & f. 23. col. 2. verſ. ad ſextum.
Et an in quibusdam Levitici gradibus. p. 1. fol. 21. col. p. verſic. Secunda, & fol. 22. col. 2. verſ. Probat ulterius.
Prælati, & Superiores, in jure naturali divino, quod prærequirit actum humanæ voluntatis, diſpenſare valent tollendo fundamentum obligationis, ut eſt in voto. p. 1. fol. 108. col. p. verſ. In primo, & col. 2. in princ.
Pontifex an rectè diſpenſet, & pro diſpenſatione compoſitionem admittat in impedimentis matrimonii. p. 1. f. 34. col. 1. & 2.
Non debet in impedimentis jure humano dirimentibus diſpenſare, niſi exiſtente aliqua juſta cauſa, quamvis de plenitudine poteſtatis poſſit omnia dicta impedimenta tollere. p. 1. fol. 151. col. 1. verſic. Et ſi Pontifex.
Quæ ſint juſtæ cauſæ pro diſpenſatione. Vide verb. Cauſa.
Diſpenſando tamen ſine cauſa, non peccat mortaliter, ſed tantùm venialiter, ſecluſo ſcandalo, & gravi alterius danno. ibidem col. 2.
In linea recta conſanguinitatis an valeat diſpenſare. p. 1. f. 8. col. 2. verſ. Prima opinio, & fol. 9. & ſeqq. & fol. 213. col. 2. verſ. Hinc.
Et an in affinitate tam lineæ rectæ, quam tranſverſæ. p. 1. fol. 45. col. 1. verſ. Secundo, & f. 46. col. 1. & 2.
An valeat diſpenſare, ut quis accipiat relictam fratris ſui. p. 1. fol. 46. col. 2. verſ. Probatur primo.
An valeat diſpẽſare in radice matrimonii, quando conjuges, qui matrimonium contraxerunt, ſunt jam mortui. p. 1. f. 132. c. 2.
Et an in tali caſu valeat diſpenſare in præiudicium tertii. p. 1. f. 133 col. 2. verſic. Hoc verum.
Quid ſecundum Authorem f. 134. col. 1. verſic. Ego autem.
Diſpenſare poteſt in matrimoniis intra gradus prohibitos ſcienter contractis, ex urgentiſſima cauſa pro bono publico. p. 1. fol.

161.col.1.verſic.Certum eſt.

Pius V.conceſſit Henrico Cardinali Luſitaniæ facultatem diſpenſandi in affinitate, cujuſcumque gradus, orta ex occulta fornicatione.p.1 f.45. col.1, verſic. Secundo probatur.

Epiſcopus, vel Legatus Pontificis abſolutè loquendo, non poteſt in impedimentis jure humano dirimentibus diſpenſare, & quare.p.2.f.136.col.1.

An in aliquo caſu particulari valeant iſti diſpenſare, tam ante, quam poſt contractum matrimonium. Ibid. col. 2. verſic.Ad quæſitum, & verſic. Antequam, & col.2. verſic. Poteſt etiam, & fol.138.col.1.

An valeat diſpenſare in impedimento occulto, quod poſt contractionem factum eſt publicum, ſi ex ſeparatione imminerent ſcãdala, & damna.p.1.f.139.col. 1.verſic.Poſſe.

Quid ſentiat Author in tali caſu. Ibid.verſic.Ego vero.

An valeat diſpenſare, quando unus tantum habuit malam fidem de impedimento tempore, quo matrimonium contraxit. p. 1. fol. 140.

An valeat diſpenſare in impedimento dirimente, quod ſupervenit matrimonio in ordine ad privationem petitionis debiti: & ita diſpenſare in affinitate, & cognatione ſpirituali, quæ matrimonio ſuperveniunt. p. 1.fol.143.col.2.& p.2.fol.65.

Diſpenſare an valeat Epiſcopus in impedimento dirimente, quando fuit obtenta diſpenſatio a Romano Pontifice, ſed ſubreptitiè.p.2.f.146.col.1.verſic. ſubreptitia.

Diſpenſare ad cautelam, vel declarare an valeat, diſpenſationẽ non eſſe neceſſariam, dum dubium adeſt, an res egeat diſpenſatione.p.1.fol.148.col.1.verſic. Affirmat.

An idem facere valeat, quando inter DD. dubitatur, an adſit impedimentum dirimens.p.1.fol. 150.col.1.

Poteſt Epiſcopus in impedimentis non dirimentibus diſpenſare, excepto voto caſtitatis perpetuæ, voto Religionis, & impedimento priorum ſponſalium.p.1. f.151.col.1.

Poteſt diſpenſare in Inceſtu, quando non eſt commiſſus eo fine, ut facilius poſſit obtineri diſpenſatio.p.2.fol.34. col.1.

Quando valeat contra Canones, vel Concilium diſpenſare. p. 1. fol.138.col.2. verſic Ratio, & f.139.col 1.in princip. & col.2. verſic.& quamvis.

Abbas habens Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, an poſſit matrimonio jam contracto diſpenſare

in impedimento occulto. Vide verb. Abbas.

Capitulum *an circa impedimenta matrimonii valeat diſpenſare eo modo, quo poteſt Epiſcopus. Vide verb.*Capitulum.

Diſpenſare valens ex privilegio in caſibus Epiſcopalibus, poteſt tantum diſpenſare in caſibus Epiſcopo competentibus jure proprio; Non vero ex privilegio conceſſo dignitati.p.1.f.142. col.2.in princip. & fol.143. col. 1.verſic.Non inquam.

*Inferior non poteſt in lege ſuperioris diſpenſare, quamvis ei non ſit interdictum p.1.f. 145.col. 2.verſic.*Unum tamen.

DISPENSATIO.

*Diſpenſatio quid eſt.p.1.fol.108. col.2.verſ.*Secunda ſententia,*& fol.151.col.1.verſ. Etſi pontifex.in fin.*

Diſpenſatio purè interpetrativa in lege divina fieri poteſt à quolibet viro docto: diſpenſatio verò interpetrativa tanquam actus juriſdictionis, *tantùm Pontifici conceditur.p.1.f.109. col.1.in med.*

Diſpenſatio matrimonialis quomodo eſt impetranda.p.1.f.222. col.1.ubi praxis.

Quibus committi valet. Ibid. col. 2.& f.223.col.1.& 2.Vide verb.Commiſſio.

Diſpenſatio eſt ſtricti juris. p.1. fol.127. col.2.verſ.Verùm.

Diſpenſatio cum clauſula, prout ex tunc *quid operatur.p.1.fol. 131.col.2.verſ.Tunc igitur, & fol.134.col.2.verſ.Probatur.*

Quando dicatur ſubreptitia. p. p. fol.146.col.p.verſ. Subreptitia. & fol.181. col.1.verſ.Difficultas, & col.2.verſ.& quidem.

An in tali caſu ſit ipſo jure nulla. Ibid. An cognoſci valeat ab Ordinario ſit, vel non ſit ſubreptitia.p.p.fol.244.col.p.

In dubio literæ diſpenſationis non ſunt judicandæ ſubreptitiæ, & ſi Exequutor ita illas judicavit, quid faciendum. p p.f.182. col.2.

Ut dicatur juſta non ſemper requiritur, quod cauſa directè ad bonum commune referatur, ſed ſatis eſt ſi indirectè p.p fol.151. col.2. in fin.& fol.152.col.1.

Diſpenſatio in forma perinde valere *cur ita dicatur.p.p.f.202. col.2.verſ.Quando.*

Quando locum habeat fol. 203. col p verſ.Tota. & fol.249.col. 2.verſ.Advertat.

In quo differt à reſcripto reformatorio Ibid.

Diſpenſatio in foro conſcientiæ non in omnibus aſſimilatur abſolutioni Sacramentali p.p.fol.265. col.2.verſ.Hæc autem.

Diſpenſationes in foro conſcientiæ quibus committuntur à S. Pæni-

nitentiaria.p.p.fol.263.& ſeqq.
Diſpenſatio in radice matrimonii quid.p.p.fol. 112. col.2. verſ. Difficultas.
Quando intelligitur facta diſpenſatio in radice matrimonii.p.1. fol.126.col 1.& fol. 131. col.2. verſ.Tunc igitur.
Diſpenſationes matrimoniales ab Eccleſia conceduntur ad pacem firmandam. p. 1.fol. 34. col.1. verſ.Ego.
Quare potius divitibus, & potentibus conceduntur, quam pauperibus.Ibid.
Quare conceduntur mediante pecunia.Ibid.
Antiquitus dabantur in forma gratioſa, nunc in forma commiſſaria.p.1 fol.184 col.2.verſ. Scio.& fol.185.col.1. verſ. Requiritur.
Diſpenſatio an ſit nulla quando erratur in nomine, cognomine, vel Patria, aut Diœceſi Oratoris.Vide verb. Error; & verb. Orator.
Diſpenſationes matrimoniales extra romanam curiam committuntur ordinariis illorum, qui illas impetrarunt.p.1.fol. 179. col.1.verſ.Quia.& fol.197.col. 2.verſ.Vtraq; Cuius diœceſis eſt facienda expreſſio Originis an domicilii.fol.198.col.1.verſ. Advertas.& verſ.Hinc.
Diſpenſatio difficilior redditur quando gradus proximior eſt, & maior compoſitio exigitur. p.1.fol.216. col.2. verſ. Ne diſpenſatio.
Difficilior redditur quando copula eſt habita ſub ſpe facilius obtinendi diſpenſationem. p. 1.fol. 166.col.1. verſ. Ex dictis, & verſ.Ad iſtorum.
Spe illius carere debet, qui ſcienter matrimonium intra gradus prohibitos contrahere præſumpſit.p.1 fol.161.col.p. verſ.Certum.fol.165.col.2. verſ. Ex dictis, & fol.166.col.1.& 2.
Cum magna difficultate datur in affinitate ex actu fornicario, quando mulier primo cognita adhuc vivit; & tunc quomodo conceditur diſpenſatio. p.1.fol. 216. col.1. verſ. Circa impedimentum.
Difficilior redditur quando diſtantia in tertio, & quarto gradu eſt à diverſis ſtipitibus, quam ſi eſſet ab eodem ſtipite, & maior compoſitio exigitur. p.1. fol. 218. col.2.verſ. In exponendis.
Diſpenſatio in quibus gradibus concedi poteſt à Pontifice. p. 1. fol.213.col.1.& 2. verſ. In omnibus.& fol.214.& ſeqq;
In primo gradu lineæ tranverſæ nunquam ab Eccleſia fuit conceſſa. p. 1.fol. 27. col.1. verſic. Quarto. An Pontifex valeat in tali gradu diſpenſare. p. 1.fol. 214.col.1.

Pro gradibus proximioribus conceditur ex aliis cauſis, quam pro remotioribus. p. 1. fol. 207. col. 2. verſ. Quando cauſa.

Quando quis petit diſpenſationem ad contrahendum cum conſanguineo, an teneatur exprimere gradum proximiorem, & remotiorem. p. 3. f. 162. & ſeqq.

Raro, vel numquam conceditur ad contrahendum cum Amita, vel Matertera Magna, ob quãdam reverentiam erga ſuperiores. p. 1. fol. 217. col. 2.

In ſecundo gradu non conceditur, niſi inter magnos principes, & ob publicam cauſam. p. 1. fol. 30. col. 2. verſ. Ex hoc. & fol. 152. col. p.

Propter graves Inimicitias conceditur diſpenſatio etiam in gradibus proximioribus, cum perſonis tamen qualificatis. p. p. fol. 156. col. 2. verſ. Advertas.

Diſpenſationem petens ad contrahendum cum conſanguinea, vel affine, ſi antecedenter aliam diſpenſationem obtinuit pro alia conſanguinea, vel affine, nec fuit illa uſus, an teneatur in ſecunda diſpenſatione mentionem facere de prima p. p. f. 198. col. 2.

Qui voluntariè renunciavit diſpenſationi, poteſt mutata voluntate illa uti, etiam ſi medio tempore matrimonium contraxit. p. p. fol. 199. col. 1. verſ. Poteſt. & col. 2. verſ. Hinc.

Limitatur quando noluit uti diſpenſatione, ſed aliam diſpenſationem impetravit ad contrahendum cum alia conſanguinea, quia tunc non poteſt cum prima contrahere vigore primæ diſpenſationis. Ibid. col. 2. verſic. Quod ſi.

Diſpenſatio in publica honeſtate aliquando eſt petenda cum expreſſione gradus, aliquando non. p. p. fol. 221. col. 2.

Diſpenſatio facilius conceditur in publica honeſtate, quam in affinitate, & quare. p. 2. f. 33. col. 1.

Cum maiori compoſitione diſpenſatur in dataria in affinitate, quam in publica honeſtate. p. 2. fol. 27. col. 2.

Quomodo eſt petenda diſpenſatio quando copula fuit habita inter cognatos, vel affines ignorando ſe eſſe tales. p. 1. fol. 116. col. 2. verſ. Idem.

Et an indigeat diſpenſatione ad petendum debitum, qui acceſſit ad conſanguineam uxoris ſuæ ignorando prohibitionem, & pœnam. p. 1. fol. 145. col. 2. verſ Advertas tamen.

Diſpenſatio ad petendum debitum ratione affinitatis contractæ à quo peti poteſt. p. 2. fol. 52. col. 2. & fol. 53. & ſeqq.

Diſpenſatio de facili conceditur à Romano Pontifice quando copu-

la ſine matrimonio praceſſit inter ligatos aliquo canonico impedimento, dummodo copula nõ ſit fraudulenter, & conſulto commiſſa pro facilitanda diſpẽſatione p.1.fol.161.col.2. verſ. Quando verò.& fol 166. col p. verſ.Ex dictis.& verſ.Ad iſtorum.
Eſt petenda à Summo Pontifice, quando matrimonium eſt ignoranter contractum in gradibus prohibitis, & quomodo petenda eſt.p.1.fol. 168. col.p. verſic.eſt tamen,& col.2. verſic. Inſuper.
Quomodo eſt petenda, quando matrimonium non eſt contractum, ſed partes habuerunt notitiam impedimenti factis publicationibus p.1.fol.169. col. 2.verſic. Advertas.& fol.170. col.p.
Diſpenſatio ſi petitur expreſſo uno impedimento dum orator duplici impedimento detinebatur, ſubreptitia dicitur quo ad effectum in quantum valet diſpenſatio quo ad impedimentum expreſſum, ſed nõ poteſt exequi, niſi obtineatur alia diſpenſatio ſuper alio impedimento. p.1.fol. 190.col.2.verſ.Verum.
An valeat quis petere diſpenſationem pro uno impedimento, taciſo altero in poſterum diſpenſando,& ſic diverſis ſupplicationibus petere diſpenſationem. p.1. fol.189.col. 2. verſ.Dua.& fol. 190.col.1.& 2.
Diſpenſationem petens in affinitate,vel publica honeſtate, quãdo ex multiplici capite eſt cauſata affinitas, vel publica honeſtas, debet id exprimere in ſupplicatione, alias ſubreptitia erit diſpenſatio.dicto fol. 190.col.2. verſ.Affirmat.& fol.191.col.p.
Diſpenſatio inter conſanguineos, vel affines, an ſit ſubreptitia, quando non eſt facta mentio de copula habita inter eos, ſive copula ſit habita cum ſcientia impedimenti,ſive non.p.1.fol.193. col.p.verſic.Affirmat.
Diſpenſatio impetrata ſine mentione de inceſtu eſt nulla. Ibid. col.2. & fol. 294. col. 2. & fol. 295.col p.verſic.Quinto.
In tali caſu eſt denuò recurrendum ad Pontificem pro diſpenſatione,& quomodo.p.1.f.205.col.2. verſic.Quando Oratores.
Diſpenſatio ab inceſtuoſis quando inceſtus eſt commiſſus eo animo, ut facilius obtineatur diſpenſatio,poteſt peti à Dataria ſuper gradibus, & à Pœnitentiaria ſuper copula inceſtuoſa, niſi copula ſit publica, quamvis intentio ſit occulta,quia tunc à Dataria eſt petenda.p. 1.fol.295.col. p.verſ.Quinto.
Diſpenſatio in affinitate, an exequi valeat,quando oratores poſt illius impetrationem iterum ſe car-

carnaliter cognoverunt, vel orator cognovit illam, quæ fuit cauſa affinitatis; Idque etiam poſt decretum diſpenſationis, ſed ante contractionem matrimonij p.1 f.191.col.1.verſ.Ex dictis. fol.203.col.2.verſ.Quando verò.& fol.206.col.1.ver.Quando oratores.

Diſpenſatio ſi eſt obtenta pro aliquo gradu & adeſt alius gradus non expreſſus, exequi non poteſt; ſed denuò eſt recurrendum ad Pontificem, & quomodo.p.1.fol. 188.col.1.& f.207.col.1.verſic. ſimiliter.

Quid ſi orator expreſſit quod eſt in tertio conſanguinitatis gradu, & deinde reperitur in quarto.p.1 f.191.col.2.verſic.diſtinguit, & f.192.col.1.& f. 193.

Quid ſi erratur in cognatione, puta pro tertio conſanguinitatis gradu ponatur tertius affinitatis gradus. p.1.fol.195. col.1. verſ.Affirmat.

Quid ſi ſint expoſita duo impedimenta, & in verificatione unum tantum reperiatur. Ibid. col.2.verſ.Advertas.

Quid ſi expreſſit gradum remotiorem, & deinde reperitur, quod ſunt in gradu proximiori. p. 1. f.207.col.2.verſ.Quando cauſa

Diſpenſatio inter conſanguineos, & affines, cum quibus copula eſt habita, non poteſt exequi, ſi facta per exequutorem ſeparatione, denuò oratores ſe carnaliter cognoverunt, ſed requiritur nova diſpenſatio mediante gratia Perinde valere. *p.1. f.193. col.2.circa finem.*

Si eſt conceſſa cum clauſula, dummodo copula non interceſſerit, *ſi diſpenſatio eſt pro foro judiciali, poteſt exequi, non obſtante, quod oratores copulam habuerunt, dummodo copula non plenè probetur in Judicio; Aliud eſt quando commiſſio eſt facta in foro conſcientiæ. p.1.fol.194. col.1.verſ.Hinc.*

Diſpenſatio an vitietur quando inceſtus committitur poſt impetratam diſpenſationem, vel commiſſionem diſpenſandi ſuper conſanguinitate, vel affinitate.p.2. f.34 col.2.& f.25.col.1.

Diſpenſatio obtenta ratione infamiæ, ob mutuam converſationem, abſque eo, quod ſit ſequuta copula: Si deinde poſt ſeparationem, à Delegato injunctam, carnaliter ſe cognoverunt, non poteſt exequutioni demandari, & quomodo recurrendum ad Pontificem.p.1.fol.203.col.2.verſic. Quando vero.

Idem eſt ſi diſpenſatio fuit in forma pauperum ratione copulæ: Nam eſt impetranda nova gratia perinde valere in forma pauperum *ſuper nova copula. Ibid.verſic.Quando Oratores.*

Diſpenſatio conceſſa in aliquo impe-

pedimento ſi eſt exequuta, & matrimonium eſt contractum, ac conſumatum, ſi deinde detegitur aliud impedimentum, eſt denuò petenda,& quomodo.p.1. fol.208.col.2.verſic.Quando Oratores, & f.209. col.2. verſic. Similiter.

Diſpenſatio non requiritur, quando contrahentes ſunt conjuncti quarto, & quinto gradu: ſed ad tollendum ſcandalum ignorantium Jura, eſt faciendum decretum declaratorium. p.1.f.216. col.1.& 2.verſic. Quia hodiè.

Non requiritur quando contrahentes diſtant primo quinto gradu.p.3 fol.164.col.1. & 2. verſ. Difficultas.

Diſpenſatio ſi petatur ob incompetentiã dotis, non ſemper eſt mentio facienda de augumento dotis. p.1.f.155.col.2.verſ.Advertas.

Idem eſt ſi petatur, quia mulier eſt indotata. Ibid. col. 1.verſic. Hæc cauſa.

Diſpenſatio matrimonialis, ut ſuũ ſortiatur effectum, quomodo eſt verificanda ab exequutore Delegato.p.1.f. 180. col.p. & fol. 238. col.p. verſ.Diſpenſationes.

Verificatio, & informatio veritatis non eſt neceſſariò facienda judicialiter, ſed poteſt fieri extrajudicialiter.fol.239. col.p.

Diſpenſationis Bullæ quando ſunt deperditæ. Vide verb.Bulla.

Diſpenſatio, ut conjuges maneant in matrimonio contracto, non obſtante impedimento conſanguinitatis, vel altero legitimo impedimento, non legitimat filios natos, niſi expreſsè in diſpenſatione fuiſſet data facultas legitimandi illos. p. 1. fol. 115. col.2. in fin. & fol. 116. col. p. in princip.

Idem eſt, quando filii fuerunt procreati ex copula inceſtuoſa bona fide. d fol.116.col.2. verſ. Idem dicas.

Diſpenſatio ad contrahendum inter conſanguineos, non legitimat filios inceſtuoſos antea natos, etiam ſi ſint ſuſcepti ſub tractatu matrimonii contrahendi, cum diſpenſatione Papæ.par.1. fol.115. col.2. circa fin. & fol. 123. col.p.verſ.Dico quarto.

Limita, quando in diſpenſatione adeſſet facultas legitimãdi prolem ſuſceptam. ibid. verſ. Dico tandem.

Diſpenſatio Pontificis, ut qui matrimonium nulliter contraxerunt, de novo publicè ſervata forma Concilii contrahant, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valeant, cum clauſula: Prolem ſuſceptam ſi qua ſit,& ſuſcipiendam exindè, legitimam decernendo, *an legitimet filios antea natos, non ſolùm quoad ſpiritualia, ſed etiã*

quo-

quoad temporalia. p.1. fol.127. col.p. verſic. Verumtamen, & col.2. verſ. Sanchez.

Diſpenſatio hodie conceditur, ut matrimoniũ nullum denuò contrahatur, & non cõceditur ſola validatio matrimonii, ut prius erat. p.1. fol. 128. col. 1. & 2. verſic. Stylus.

Diſpenſatio conceſſa ad matrimonium contrahendum cum clauſula: Prolem ſuſceptam ſi quæ ſit, & ſuſcipiendam, legitimã decernendo in foro conſciẽtiæ tantùm, *an legitimet filios natos ex concubinatu fornicario, & inceſtuoſo. p. 1. fol. 130. col.2.*

Conceſſa cum clauſula: Vt exequutor diſpenſet in impedimento, & legitimet prolem ſuſceptam, *ſi exequutor non explicavit, quod proles antecedenter nata ſit legitima, non facit illã legitimam. Poterit tamen exequutor, illam deindè legitimare. p.1. fol.131. col.1. & 2. verſ. Hinc.*

Si matrimonium non contrahitur, proles non remanet legitimata virtute Pontificiæ diſpenſationis p.1. fol.132. col.2 in princ.

Mortuis tamen parentibus, licet diſpenſatio exequi non valeat, quantum ad contractionẽ matrimonii; poteſt tamen exequi quantum ad legitimationem prolis. p.1. f. 135. col. 2. verſ. Hic tamen.

Diſpenſatio ex falſa cauſa obtenta ad contrahendum matrimoniũ, non eſt exequenda à Delegato, ſed ſi ſcandalum imminet, eſt iterum recurrendum ad Pontificem. p.1. fol. 147. col.p. verſ. Verum.

Subreptitiè obtenta, ſi matrimonium eſt jam contractum, & deindè detegitur, cauſam fuiſſe falſam, poteſt Pontifex denegare diſpenſationem; ſicut illam denegat, quando matrimonium ſcienter eſt contractum in gradu prohibito. ibid. col. 2. verſ. Ad quæſitum.

Si tamen occultum ſit, diſpenſationem eſſe invalidam ob falſam expreſſionem cauſæ, poterit recurrere ad S. Pœnitentiariam pro abſolutione, & diſpenſatione. p.1. fol. 168. col.p. in princ.

Diſpẽſatio matrimonialis pro muliere paupere, vel habente dotẽ minus competentem, cum qua clauſula admitti debet. p. p. fol.244. col.2. verſ. Admitti.

Diſpenſatio ratione incompetentiæ dotis an reddatur nulla, ſi tẽpore impetrationis, mulier ſit inſtituta hæres, vel ei ſit relictum legatum, de quo tamen notitiam non habet. p.1. f.246. col.2. verſ. Ex hoc.

Et quid ſi id evenit tempore exequu-

quutionis. ibid. col. p. verſ. Poteſt, & verſ. Ad hoc.

Diſpenſationem petens pro contrahendo matrimonio cum ſuo conſanguineo collaterali, ſi cum illo ex pluribus capitibus conjungitur, debet in ſupplicatione omnes dictas diſtantias & conjunctiones explicare, dicendo, quod ſunt in duplici quarto, triplici quarto, &c. p. 1. fol. 254. col. 2. verſ. Quamvis. & fol. 255. col. 1. & 2.

Diſpenſatio in forma pauperum, non habet effectũ, quando unus ex oratoribus non eſt pauper, & miſerabilis, & quid faciendum in tali caſu. p. 1. fol. 205. col. p. verſ. Quando diſpenſatio, & fol. 268. col. 2. verſ. Ad obtinendã.

Quomodo eſt probanda talis paupertas. d. fol. 268. verſ. Ad obtinendum, & fol. 269.

Si in ea fuit erratum, vel non fuit expreſſum verum, eſt denuò recurrendum ad Pontificem pro nova diſpenſatione, mediãtibus literis Perinde valere. par. 1. f. 202. col. 2. verſ. Quando.

Diſpenſationes in forma pauperum ſi carnalis copula præceſſit, vel de illa adeſt ſuſpicio, exequutioni non demandantur, niſi oratores invicem ſeparentur. p. 1 fol. 170. col. 2. verſ. Advertas tandem. Vbi praxis.

Si durante ſeparatione, ſed ante decretum diſpenſationis, iterum carnaliter ſe cognoverunt, eſt denovo ad Pontificem recurrendum pro diſpenſatione in forma Perinde valere. Aliud eſt quãdo diſpenſatio fuit in forma ordinaria. p. 1. fol. 171. col. 1. verſic. Quod ſi.

Diſpenſatio in forma pauperum cũ copula conceditur, etiam quando inter oratores non fuit carnalis copula ſequuta, ſed tantum illius ſuſpicio adeſt, ex qua inſurgit mulieris infamia. p. 1. fol. 268. col. 2. verſ. Partialiter.

Pro patrato inceſtu non conceditur, niſi Orator accedat ad Urbem, & hoc per diſpenſatione in gradibus proximioribus, non verò remotioribus. p. 1. fol. 270. col. 2. verſ. Obtenta, & verſ. Acceſſus.

Pro compaternitate, vel affinitate an concedi poſſit abſq; eo quod Orator ad Urbem accedat. p. 1. fol. 271. col. 1. verſ. Acceſſus.

Pro diſpenſatione in forma Paupeṛum an ſit faciẽda integralis ſolutio expenſarum. p. 1. fol. 268. col. 2. verſ. Partialiter.

Diſpenſatio in forma pauperum quomodo exequenda. p. 1. f. 153. col. 1. & 2. verſ. Vltra.

Diſpenſatio obtenta à S. Pœnitentiaria pro occulto impedimento, non iuvat pro foro externo, & contentioſo, ſed tantum pro foro conſcientiæ. p. 1. fol. 267. col. 1. & 2. in princ.

Di-

Diſpenſatio à S.Pœnitentiaria cõceditur pro occulto impedimento, quod nullo modo fieri poteſt publicum, quia ſi denunciator veniat, vel eſt timor, quod fieri poteſt publicum, eſt recurrendũ ad Datariam. p.1.f.188.col.2. & f.189. col.2.verſ.Advertas.

Si ſit diſpenſatum virtute literarum S.Pœnitentiariæ, & poſtea impedimentum ſit deductum ad forum contentioſum, eſt recurrendum ad Datariam pro diſpenſatione. p.1.f.267. col.p.

Diſpenſatus in foro conſcientiæ in impedimento occulto, non tenetur Judici tale impedimentum manifeſtare, etiamſi exequutor, vel ejus Notarius ex confeſſione oratoris id ſciat. p.1.f.189.col.p. verſic. Sed dubium, & verſic. Ad hoc, & fol.194 col.2. verſic. Similiter.

Diſpenſatio ſuper affinitate conceſſa à Pœnitentiaria, poteſt exequi, licet oratores de novo copulam habeant, antequam confeſſarius diſpenſet, quando eſt conceſſa diſpenſatio in foro conſciẽtiæ tantùm; ſecus quando literę fuerunt obtentæ pro utroque foro, in forma pauperum. par.p. fol.191. col.2. in med.

Diſpenſatio S.Pœnitentiariæ an ſit exequenda in foro ſacramentali, & pœnitentiali, an in foro conſciẽtiæ. p.1.f.266.col.1.& 2. verſ.Advertas, & verſ.Verum.

An poſſit exequi per literas, vel per Nuncium, quando orator eſt abſens. ibid. col.2.

Poſtquam eſt exequuta diſpenſatio, literæ S.Pœnitentiariæ non ſunt tradendæ oratori; ſed ſunt dilacerandæ. ibid. col. 2. verſ. Confeſſarius.

Diſpenſatio S.Pœnitentiariæ, non ad contrahendum matrimoniũ, ſed ut matrimonium ſemel invalidè initum, denuò validè contrahatur in foro conſcientiæ, quomodo exequenda, remiſſivè. p. 1. fol. 267.col.2. verſic. Quomodo autem.

Diſpenſatio, cujus impenſis eſt petenda. Vide verb. Compoſitio, Expenſæ, & verb.Impenſæ.

Diſpenſationes quomodo ſint exequendæ. Vide verb. Cauſa, & verb.Exequutor.

Diſpenſationum exequutor nihil accipere valet pro exequutione, & ſub qua pœna. p. 1. fol. 271. col.2. verſ.Nega, & f.272.

Diſpenſatus tempore Quadrageſimæ, ut poſſit veſci carnibus propter ſuam infirmitatem, recuperata ſalute, non poteſt amplius uti tali diſpenſatione. p. 1. fol. 186. col.2. verſic.Hinc.

DISPOSITIO.

Diſpoſitio Tridẽtini ſeſſ.24. cap.5. non ſolùm intelligitur de ſecundo gradu conſanguinitatis, ſed

etiam

etiam affinitatis. p. 1. fol. 214. col. p. in med.
Et de quibus impedimentis loquitur. p. 1. fol. 165. col. p.
Et ſeſſ. 24 cap. 6. de Reformation. quomodo intelligatur. p. 1. fol. 141. col. 2. verſ. Nec ſecundo.
Et ſeſſ. 22. cap. 5. quomodo intelligatur. p. 1. f. 34. col. 2. verſic. Addo.
Diſpoſitio textus. Vide verbo Textu.

DISTANTIA.

Diſtantia ſi eſt ab uno, vel a pluribus ſtipitibus eſt exprimenda, & quare. p. 1 fol. 218. col. 2. verſic. In exponendis.
Si ſit æqualis, vel inæqualis a ſtipite, eſt explicanda, & quomodo p. 1. f. 217. col. 1. verſic. Provenientia.
Inæqualiter diſtantes a ſtipite, illo gradu diſtant inter ſe, quo remotior diſtat a ſtipite. p. 1. fol. 219. col. 1. verſic. Olim, & fol. 254 col. 2. verſic. Quamvis.
Æqualiter diſtantes a ſtipite, illo gradu diſtant inter ſe, quo unus eorum diſtat a communi ſtipite. d. verſic. Quamvis.
Diſtantia in quarto, & quinto gradu non eſt impedimentum dirimens; ſit tamen Decretum, quod non eſt impedimentum ad tollendum ſcandalũ. p. 1. f. 220. col. 2. verſic. Quando.
Diſtantia in primo quinto, an ſit impedimentum dirimens. p. 3. f. 164. col. 1. & 2. verſic. Difficultas.
Quando inter collaterales adeſt diſtantia ex pluribus capitibus, non ſufficit in ſupplicatione pro diſpenſatione matrimoniali, unam diſtantiam explicare, ſecundum regulam Canonicam, ſed omnes illæ diſtantiæ ſunt explicandæ, dicendo, quod ſunt in duplici quarto, vel triplici quarto, &c. p. 1. f. 254. col. 2. verſic. Quamvis, & fol. 255. col. 2. in princip.
Diſtantia in duplici quarto gradu quotuplex eſt. p. 1. f. 255. col. 2. verſic. In duplici quarto.
Diſtantia in duplici quarto ex diverſis ſtipitibus explicata a Corrado non eſt clara: Traditur tamen ab Authore explicatio. p. 1 f. 256. col. 1. verſic. Explicationem, & col. 2. verſic. Dico tamen, & fol 257. col. 1.
Diſtantia duplicis quarti gradus ſub eodem ſtipite quomodo eſt. d. f. 257. col. 1. & 2. verſic. Sub eodem.
Diſtantia quadruplicis quarti gradus ex diverſis ſtipitibus nõ rectè explicatur a Corrado: benè tamen ab Authore. p. 1. fol. 257. col. 2. verſic. Exemplum f. 258. col. 1. verſic. Dicit, & col. 2. verſic. verum, & f. 259. col. 1. & 2. verſic. Hanc.
Diſtantia quadruplicis quarti gradus ſub eodem ſtipite quando

do

do habetur. p. 1. f. 259. col. 2. verſic. Poteſt etiam, & f. 260. col. 1. & 2. verſic. Ex hac.

Diſtantia in tertio, & quarto, ac quarto gradu quando habetur. d. f. 260. col. 2. verſic. Diſtantia vero.

Diſtantia in duplicibus tertio, & quarto ſub eodem ſtipite quando habetur. p. 1. fol. 261. col. 1. verſic. Diſtantia.

Diſtantia in duplicibus tertio, & quarto ſub diverſis ſtipitibus quando habetur. Ibid. verſic. ſub diverſis ſtipitibus.

Diſtantia cognatorum per generationes cognoſcitur. p. 3. fol. 146. col. 2. verſ. Dixi.

DOCTOR.

Doctor privatus poteſt prudentialem declarationem facere, dummodo caſus non ſit arduus p. 1. f. 150 col. 2. verſic. Ego autem.

Doctor in Theologia, vel in Jure Canonico, poteſt exequi diſpenſationes pro foro conſcientiæ, quæ conceduntur a S. Pœnitentiaria p. 1 f. 263. col. 1. verſ. Diſpenſationes, & fol. 266. col. 1. verſic. Advertas.

Requiritur, quod ſit Doctoratus in aliqua publica Accademia, nec ſufficit, ſi gradus ſit collatus ab aliquo, vigore particularis privilegii. Ibid. verſic. Hinc, & col. 2. in med.

Doctoratus per Comitem Palatinum non gaudet privilegiis graduatorum, quoad dignitates, & beneficia, nec poteſt eligi in Vicarium Capitularem: Immò talis facultas doctorandi eſt revocata. d. f. 263. col. 2.

Doctorari volens, debet ſolvere Collegio conſuetum depoſitum; quod in filio Doctoris Collegiati non militat. p. 1. fol. 440. col. 1. verſic. Decimo tertio.

Doctor habet privilegium, quod torqueri non poſſit, & extenditur uſque ad Nepotes. Ibid.

Doctores ut videantur periti, & ad ipſos ſemper fiat recurſus, non dant doctrinas, & regulas per modum magis facilem, ſed magis intricatum, & difficilem, ut fecit Ariſtoteles, p. 3. fol. 153. col. 1. & 2.

DOLUS.

Dolus non præſumitur in actu facto præſente conſanguineo. p. 1. fol. 441. col. 2. verſ. Vigeſimo octavo.

Nec præſumitur in actu facto coram Principe cum cognitione cauſæ. p. 1. f. 335. col. 1. in fin.

DOMESTICI.

Domeſticorum nomine quinam veniunt. p. 1. f. 306. col. p. verſic. Cum autem.

Poſſunt audire Miſſam in Oratoriis privatis. ibid.

Domeſtici an & quando ſint idonei teſtes. p. 1. f. 426. col. 2. fol. 427.

427. col. 1. & 2. & f. 428. col. p.

DOMUS.

Domus uxoris, & mariti una dicitur. p. 1. f. 425. col. 2. verſic. Vxor.

DONATIO.

Donatio inofficioſa facta in conjunctum revocatur pro parte; facta in extraneum, revocatur in totum. p. 1. f. 438. col. 2. verſ. Tertio.

Donatio non revocatur per ſupervenientiam filiorum adoptivorum, licet revocetur per ſupervenientiam filiorum legitimorum, & naturalium. p. 2 f. 90. col. 2.

Quid dicendum, quando illi erant adoptati ante donationem, ſed falsò putabantur mortui. ibid.

DOS.

Dos relicta mulieri ſub prætextu paupertatis, ei debetur, ſi tempore, quo illam conſequi debet, ſit pauper, nec tenetur illam reſtituere licet deinde ſit facta ditiſſima. p. 1. f. 186. col. 1. circa finem.

Dos an ſemper ſit augenda quando petitur diſpenſatio, quia mulier eſt indotata. p. 1. fol. 155. col. 1. verſic. Hæc cauſa, & col. 2. verſic. Advertas.

Eſt competenter augenda ſecundum qualitatem mulieris antequam exequutor Delegatus exequatur diſpenſationem. p. 1. f. 247. col. 2. verſic. Exequutor.

Augumentum fieri poteſt, vel ab ipſo Oratore, vel ab alio, qui in tantum vult dotem augere, inquantum, cum tali conjuncto matrimonium fiat. p. 1. fol. 248. col. 1. verſic Ad primum.

Si in ſupplicatione augumentum eſt promiſſum ab Oratore, poteſt ab alio fieri, abſque præjudicio diſpenſationis. Ibid.

Cautius eſt, ſi offeratur augumentum ab Oratore non ſimpliciter, ſed cum expreſſione quantitatis. p. 1. f. 249. col. 1. in princip.

Hoc augumentum fieri poteſt ab Oratore, etiam in præjudicium filiorum primi matrimonii. Ib. verſic. ſciat.

Augumentum dotis aliquando eſt faciendum uſque ad integritatem dotis, ſecundum qualitatem mulieris, aliquando eſt faciendum competenter, ponendo augumentum conſideratione dignum. p. 1. fol. 248. col. 2. verſic. Ad ſecundum.

Eſt ſolvendum re vera mulieri, vel eſt aſſignandum, aut promittendum mediante ſcriptura publica, acceptante muliere; Et in quibus bonis eſt facienda aſſignatio. p. 1. f. 249. col. 1. verſic. Curare.

Dotis augumentum non eſt admittendum ab exequutore, quando diſpenſatio fuit petita cum cauſa

ſa

Digitized by Google

ſa in competentis dotis Oratricis, & in verificatione, reperitur, quod eſt penitus indotata: vel fuit petita diſpenſatio pro Oratrice indotata, & poſtea reperitur illam habere dotem incompetentem. p.1.f.249. col. 2.verſic. Advertat.

Quid faciendum in tali caſu. Ibid.

Dotis defectus, vel dos incompetens quando dicatur, ad effectum obtinendi diſpenſationem matrimonialem p.1.f.244. col. 1.verſic. Exequutor, & f. 245. ac ſeqq.

Dotem incompetentem quando dicatur habere mulier. p.1.f.245. col.1.& 2.& fol.246. & f.247.

Dotis ſufficientia non eſt conſideranda abſolutè, ſed reſpectivè, ut mulier nubat. d.f.247. col.1. in princip.

Dotare, qui tenetur, compelli poteſt ad ſtatim dotandum, quando eſt potens. p.1.f 244 col.2. in princip & ratio f.245. col.2. in princip.

Dos eſt danda a patre filiæ ſpuriæ, pro rata alimentorum. p. 1. fol. 333. col.2.verſic. Quamvis.

Promitti poteſt mulieri, ut illa nubat ſuo conſanguineo, vel affini. p 1. f.244. col 2. in fin fol. 245. col.1. in princip. & f.248. col.1 verſic. Ad primum.

Dos ſi eſt litibus involuta eſt cauſa ſufficiens pro diſpenſatione matrimoniali. p.1.f.250. col. 1. Exequutor.

E.

ECCLESIA.

Eccleſia habet authoritatem interpretandi Sacram Scripturam. p.1.f.35. col. 2. verſ. ad ſecundam. & fol.215. col.2. verſ. ex quo.

Habet poteſtatem augendi, vel minuendi probitiones in gradibus conſanguinitatis, vel affinitatis, & eſt de fide. p.1.f 30. col.2.verſ Non defuerunt. & f. 31.& ſeqq.

Optimo fine conſtituit impedimenmenta matrimonii, ſed cum cauſa poteſt in illis diſpenſare. p.1.f.32.col.1.verſ. Nos, & fol. 34.col.1.verſ Ego.

Non facit mercaturam dum diſpenſat mediante pecunia; & ratio. Ibid. & col 2.verſ. Addo.

Habet poteſtatem à Chriſto circa impedimenta matrimonii p. 1. f.33.col.1.in princ.

Eccleſia nunquam in primo gradu lineæ tranſverſæ diſpenſavit. p. 1.ſol.27.col.1.verſ. Quarto.

In ſecundo gradu, non niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam diſpenſat. p.1 f 30. col.2.verſ. Ex hoc.

Eccleſia comprobando matrimonium clandeſtinum non legitimat filios ante approbationem natos, quando ultra rationem clan-

clandeſtinitatis, adeſt impedimentum dirimens.p.1.fol. 122. col.1.verſ.Quando verò.

Quid operatur comprobatio matrimonii clandeſtinè contracti, quando aliud impedimentum non adeſt.p.1.fol.121.col.1.& 2.verſ.Nec obſtat.

Habet facultatem a Deo amplian.di.& corrigendi leges prout expediens judicaverit.p.1.fol.35. col.2.verſic.Ad ſecundam.

Nomine Eccleſiæ quid intelligit Trid.ſeſſ.24. de refor. matr. cap.1. dum vult, quod matrimonium celebretur in facie Eccleſiæ. p 1.fol. 119. col.1.& 2. verſ.Iſta tamen.

Eccleſiam ædificare quid eſt. p. 1. fol.33. col.1.in princ.

Eccleſia eſt domina utilis Sacramentorum p.1 fol.35.col.2.in princ. & fol. 100. col. 1. verſ. Primi generis.

Validum judicat matrimonium ſine conſenſu interno celebratum, quouſque clariſſimè ei non innoteſcit carentia interni conſenſus.p.1.fol.78 col.1. in prin. & col. 2. verſ. Cum igitur, & verſ.Licet.

Poteſt diſpenſare in caſu particulari in Voto in Juramento, & in Reſidentia Epiſcopi. p. 1. fol. 110.col.1.verſ.Secundi generis.

Non poteſt facere quod materia voluntaria ſacramenti pænitiæ ſit neceſſaria.p.1.fol.280.col.2. verſ.Reſervatio.

EFFECTUS.

Effectus Cognationis. *Vide verb.* Cognatio. *& verb. Conſanguinitas.*

Effectus excommunicationis. Vide verb.Excommunicatio.

Effectus arrogationis. Vide verb. Arrogatio.

Effectus legis incurrendi, & incurſi poſſunt à Pontifice revocari, ita ac ſi nunquam lex illa fuiſſet lata.p.1.fol.125.col.1. verſ. Conſequentia, & fol.132. col.1. verſ.Argumenta.

ELECTIO.

Electio ſemel facta de viro diſcreto pro exequendis literis S.Pœnitentiariæ an poſſit mutari. p. 1.fol.265.col.1.verſ.Advertas.

Electio ad Epiſcopatum non debet fieri de laico, vel Neophyto; & quare p.1 fol.301 col.1.& 2.& fol.302.col.1.& 2.verſ. Quamvis.

Electio Sepulturæ. Vide verb. Sepulchrum Sepultura.

EMANCIPATIO.

Emancipatio tollit Agnationem. p.1.fol.410.col.2.verſ.Quando, & p.2.fol.12.col.2.in princ.

Jura tamen agnationis non amittuntur, vel ſaltem utilem agnationem retinent emancipati. d. fol.410.verſ.Quando.

EMPHYTHEVSIS.

Res Emphiteutica accepta pro ſe, & aliis de domo, debetur illis, qui ſunt de domo, ſervata prærogativa gradus. p.1. fol. 371. col.1.

Clerici poſſunt aliqua bona Eccleſiæ in Emphyteuſim concedere, ſed non ſuis Agnatis, vel Cognatis. Ibid.

Res emphyteutica accepta pro ſe, & liberis ſuis ex ſua linea deſcendentibus, non debetur filiæ fœminæ, & quare p.1.fol.371. col.1. & 2. & p.3.fol.132. & ſeq;

Debetur tamen nepti ex ſuo filio deſcendenti. Ibid.

Accepta pro ſe & liberis ſuis, poteſt à patre aſſignari uni ex liberis, excluſis aliis, dummodo conceſſio ſit facta cum poteſtate alienandi vel ſit conceſſio cum qualitate hereditaria p.1. fol.371. col.2. verſ. Advertas. & f.372. col.1. & 2.

Accepta pro ſe, & filiis tantùm, non debetur filiis adoptivis nisi in duobus caſibus. p.2. fol.92. col. 1. verſ. Vndecimo.

Res poteſt concedi in Emphiteuſim, & cum qualitate hæreditaria, & ſine illa, & in quo differant conceſſiones iſtæ. p.1. f.372. col.1. & 2.

Emphyteuſis quando cōceditur uſq; ad certā generationē, non numeratur prima perſona acquirens. p.3. fol.133. col.2. verſ. Veritas. & fol. 151. col. 2. verſ. Ex dictis.

Conceſſa uſq; ad tertiam generationem, finita tertia generatione, poteſt ille, qui eſt de quarta dicere, quod ſibi potius, quam alteri debetur, alias appellare poterit. p.1. fol.438. col.2. verſ. Quinto.

ENRICVS VIII.

Matrimonium Enrici VIII. Angliæ Regis, cum Catharina relicta fratris ſui, validiſſimum fuit, ob diſpenſationem Pontificis p 1. fol.46. col.2. verſ. Probatur primo.

EPISCOPVS.

Epiſcopus an valeat diſpenſare in impedimentis iure humano dirimentibus ſaltem in aliquo caſu particulari. p.1. fol.130. col. 1. verſ. Abſolutè. & col.2. verſ. Ad quæſitum. & verſ. Antequam.

An valeat diſpenſare in impedimento occulto, quod poſt matrimonium contractum factum eſt publicum, ſi ex ſeparatione immineant ſcandala, & damna. p.1. fol.139. col.1. verſ. Poſſe, & verſ. Ego.

Quid ſi impedimentum adhuc occultum ſit. p.1. f.137. col.2. verſ. Poteſt, & fol.138. col.1.

An poſſit alteri talem facultatem diſpenſandi delegare. p. 1. fol. 141. col.1. & ſeqq.

An

Digitized by Google

An valeat diſpenſare in impedimento dirimente, quando fuit obtenta diſpenſatio à Pontifice, ſed ſubreptitiè.p.1.f.146.col.1. verſ.Subreptitia.

An valeat ad cautelam diſpenſare, vel declarare, quod non requiritur diſpenſatio, quando dubium eſt an res egeat diſpenſatione.p.1.f.148.col.1.verſic. Affirmat.

An idem facere valeat, quando inter DD. eſt quæſtio, an impedimentum ſit dirimens.p.1.f.150. col.1.

An valeat diſpenſare in impedimento dirimente, quod ſupervenit matrimonio, in ordine ad petitionem debiti.p.1.fol.143.col. 2.& p.2.fol.53.col.2.& fol.54. & ſeq.& fol.65.in princ.

An valeat diſpenſare in impedimento occulto, quando matrimonium fuit contractum cum mala fide ex parte unius tantum. p.1.fol.140.col.1.& 2.verſ.Infertur.

Poteſt diſpenſare in impedimentis non dirimentibus, excepto voto Caſtitatis perpetuæ, voto religionis, & impedimento priorum ſponſalium.p.1.fol.151.col.1.

Epiſcopus, quando in foro contentioſo notitiam impedimenti habet, non debet ratam habere diſpenſationem, quæ fuit obtenta pro foro conſcientiæ tantum; & quid facere debet in tali caſu.p.1.fol.267.col.1.& 2.

Epiſcopus poteſt in inceſtu diſpenſare, quando non eſt commiſſus eo fine, ut facilius obtineatur diſpenſatio.p.2.fol.34.col.2.

Epiſcopus exequutor diſpenſationum, nullo titulo aliquid accipere valet, etiam à ſponte dantibus, & ſub qua pœna. p. 1.fol. 271.col.2.& fol.272.& ſeq.

Epiſcopus an valeat aliquando contra Canones, & Concilia diſpenſare p.1.fol.138.col.2.verſ. Ratio.& fol.139.col.1.& 2.

Epiſcopus pater pauperum nuncupatur, & eſt, unde pauperibus ſubvenire tenetur in neceſſitate. p. 1. fol. 140. col. 1. verſic. Ex *dictis.*

Epiſcopus, & Vicarius faciunt unum tribunal in cauſis Ordinariæ juriſdictionis; ſecus in cauſis delegatis. p. 1. fol. 174. col. 1.

Quando eſt in ſua Diœceſi, & eſt Juriſperitus, non tenetur conſtituere Vicarium p.1.fol.229.col. 2.in med.

Poteſt cognoſcere cauſam, quæ non reſpicit perſonam, ſed dignitatem, & jura Eccleſiæ. *p. 1. fol. 435.col 2.in fin.*

Non poteſt res Eccleſiæ *infeudare ſuis conſanguineis; bene verò extraneis.p.1 fol.371. col.1. & fol.443. col.2. verſic. Quadrageſi-*

geſimo ſeptimo.
Poteſt pro Capitulo agere ſine mandato.p.p.fol.420.col.2.
Poteſt pro ſuo Capitulo eſſe teſtis. p.p fol.424.col.1.verſ.Ex quo.
Epiſcopus eligi non debet, qui laicus, vel neophytus eſt, & quare. p.p. fol. 301. col. p. & 2. & fol. 302.col.p.& 2.verſ. Qaamvis.
Epiſcopus non inſignitus Sacramento Confirmationis, contrahit cognationem ſpiritualem alios confirmando. p.1.fol.49. col. 1. & fol. 95. col. 1. & 2. verſ.Ad tertiam.

ERROR.

Error in nomine, vel cognomine, aut Patria Oratoris, an vitiet diſpenſationem.p.1 fol. 196.col. p. & 2.
Errorem in cognomine oratoris poteſt Regens Cancellariæ Apoſtolicæ tantùm corrigere, quando literæ diſpenſationis non ſunt in forma pauperum. Ibid. col. 2. verſ. Si tamen.
Amplia, etiam in nomine proprio, ſi error cognoſcatur ante regiſtrationem ſupplicationis; ſi verò cognoſcitur ante literarum expeditionem, tunc requiritur ſignatura novæ ſupplicationis, in forma reformationis, ſub præinſerta priori ſupplicatione. Ibid. ubi formula novæ ſupplicationis. & fol.211.col. 2. verſic.Quando.
Error in Diœceſi Oratoris an vitiet diſpenſationem.p.1.fol.197. col.1.verſ. Quando verò.
Quomodo eſt ſupplicandum pro reformatione dicti erroris.p.1.fol. 211.col.2.verſ. Eodem modo.& verſ.Si erratum.
Error in litera, vel ſyllaba nominis, vel cognominis Oratoris, an impediat exequutionem diſpenſationis p.1.fol.196.col.p.
Quid faciendum, quando Orator errat in ſupplicatione. p.1.fol. 202. col.2.
Error gradus quando vitiet diſpenſationem.p.1.fol.191. col.2. in fin.& fol.192.
Error in Cognatione, ſed non in gradu, an vitiet diſpenſationem. p.1.fol.195.col.1. verſic. Affirmat.
Error ſi committatur in diſpenſatione obtenta in forma pauperum, quid faciendum. p. p.fol. 202.col.2.verſ. Quando.
Error juris an excuſet à pœnis. p. 1.fol.167. col.2.
Error probabilis excuſat à pœna. p.1.fol.334. col.2.in med.
Error circa perſonam baptizati non facit, quod levans non contrahat cognationem ſpiritualem p.2.fol.61.col.p. & 2.

EXAMEN.

Examen teſtium, quando præſentes non ſunt, poteſt à delegato committi.p.p.fol.242.col.p.

EXAMINATOR.

Examinator quid debet advertere in teſtibus, & quæ interrogare debet, quando examinantur pro contractione matrimonii. p. p. fol. 239. col. 2. & fol. 240. col. p. & 2.

Examinator teſtium, quando tractatur de diſpenſatione matrimoniali exequenda, nihil accipere valet, & ſub qua pœna ſi eſt Epiſcopus, vel Vicarius. p. p. fol. 271. col. 2. verſ. Nega. & fol. 272. & 273.

Notarius tamen, pro examine teſtium, poteſt quartam partem auri, ſeu ducati accipere. d. fol. 271. & 272. col. 2.

Examinator teſtium, dum accedit ad domos teſtium pro illorum examine, poteſt ſtipendium a producente accipere, quando non tractatur de diſpenſatione matrimoniali exequenda. p. p. fol. 273. col. p. & 2.

EXCOMMVNICATIO.

Excommunicatio contracta ob percuſſionem clerici, an poſſit ab Epiſcopo in caſu particulari abſolvi. p. 1. fol. 141. col. 1. in fin.

Excommunicatio non eſt relaxanda, quando prudenter iudicatur, quod fruſtranea erit. p. 1. fol. 66 col. 1.

Excommunicatio latæ ſententiæ, non reſervata Papæ, contrahitur ab illo, qui committit inceſtum ſub figura matrimonii, vel ſcienter inceſtas contrahit nuptias, licet non ſequatur conſummatio p. 1. fol. 291. col. 2. verſ. Tertio.

Quid ſi extra figuram matrimonii ſit commiſſus inceſtus. Ibid. & fol. 292.

Quid ſi matrimonium ſit contractum cum affinibus abſq; diſpenſatione. p. 2. fol. 27. col. 1.

Abſolutio excommunicationis, quare in literis diſpenſationis committitur Exequutori, dum petitur diſpenſatio ab inceſtu. p. 1. fol. 292. col. 2. verſ. Ex hoc. & fol. 293. col. 1. & 2.

Excommunicationis maioris effectus quinam ſunt. p. 1. fol. 297.

Excommunicatio minor incurritur, quando communicatur cum excommunicato vitando, in actibus civilibus. Ibid.

Excuſantur à tali pœna conſanguinei, vel affines. Ibid. & fol. 440. col. 1. verſ. Decimoquarto, & p. 2. fol. 17. col. 1.

Excommunicatio maior incurritur, quando communio cum excommunicato vitando, eſt in crimine criminoſo, & quando talis dicatur communicatio. p. 1. fol. 297. col. p. verſ. Quinto.

EXCOMMUNICATUS.

Excommunicatus in miſſa intereſſe non poteſt. p. 1. f. 292. col. 1.

Excommunicatus maiori excommu-

mu-

municatione privatur communione fidelium in divinis, tam de iure humano, quam Divino. p.1.fol.297.col.p. verſ.Quinto.

Communicare cum excommunicato vitando in crimine criminoſo eſt peccatum mortale, & incurritur maior excommunicatio. Ibid.

Communicare cum illo in civilibus actibus eſt peccatum mortale, & incurritur minor excommunicatio. Ibid.

Excuſantur à peccato, & minori excommunicatione communicãdo in civilibus actibus, conſanguinei, & affines. Ibid. & f.440. col.1. verſ.Decimoquarto. & p.2.fol.17.col.p.

Excuſantur à peccato, & excommunicatione Pater, Mater, & alii Aſcendentes, vel qui loco Aſcendentium habentur, ut Noverca, Socrus, & filii non ſolùm in poteſtate, ſed etiam emancipati, naturales, & adoptivi. p.1. fol.297.col.2.

Nomine filiorum in iſto caſu veniunt etiam Nepotes, Pronepotes, Nurus, Gener, Socer, Privignus, & Pupillus, quamdiu eſt ſub poteſtate tutoris. Ibid.

Uxor communicans cum viro excommunicato in civilibus, & in petitione, ac redditione debiti, non peccat, nec incurrit minorem excommunicationem. p.1. fol.298.col.p.

Limitatur in quatuor caſibus. Ibid.col.p.& 2.

Sponſa de futuro non poteſt cum ſponſo excommunicato vitando communicare. Ibid.c.2.in princ.

Frater an valeat cum fratre excommunicato vitando communicare. Ibid.col.2. verſ. Non ſolùm.

Papa poteſt facere, quod communicãs cum excommunicato vitando in divinis non incurrat excommunicationem, ſed non poteſt tollere peccatum. p.1. fol. 299. col.p.& 2.verſ.Advertas.

Quod peccatum eſt communicare cum excommunicato vitando. p.1.fol.298.col.2.verſ.ſi autem.

EXEMPLVM

Exempla aliquorum animalium non probant aliquod eſſe de iure naturali primario, & ratio. p.1. fol.7.col.p.circa med.

Exemplum. Vide verb. Formula.

EXEQVVTOR.

Exequutor diſpenſationum nihil accipere poteſt pro exequutione, etiam à ſponte dantibus, & ſub qua pœna. p.1.fol.35.col.p.verſ. Verùm.fol.271.col.2. verſ.Nega, & fol.272.

Exequutor an valeat commutare pœnam contentam in literis diſpenſationis. Vide verb. Delegatus, & verb. Pœna.

Exequutor literarum Apoſtolicarum quid agere debet, ut poſſit de-

delegata authoritate diſpenſare in impedimentis matrimonii. p.1.fol.180.col.p.fol.184. col.2. verſ. Hinc, & fol. 185. col. 1. verſ.Requiritur.

Exequutor poteſt literas diſpenſationis in affinitate exequi, quãdo orator, poſt obtentas literas, iterum copulam habuit cum eadem, niſi copula ſit habita poſt exequutionem diſpenſationis, ſed ante contractionem matrimonii, vel niſi copula ſit habita cum alia illius conſanguinea in ſecundo gradu. p.1. fol.191. col. 1. verſ Ex dictis.

Idem eſt in exequutore diſpenſaſationis S.Pœnitentiariæ. Ibid. col.2. in med.

Exequutor non poteſt exequi literas diſpenſationis inter conſanguineos, & affines cum copula, quando facta ab ipſo ſeparatione Oratorũ, de novo illi carnaliter ſe cognoverunt, ſed requiritur nova diſpenſatio mediante gratia Perinde valere. *p. 1. fol.193. col.2. in fin.*

Exequutor diſpenſationum matrimonialium eſt Ordinarius Oratricis. p. 1. fol. 197. col.2. verſ.Vtraq;

Intelligitur de Ordinario Originis, non Domicilii, niſi in ſupplicatione ſit dictum, quod committatur Ordinario domicilii. p.1.fol.198.col.p.& 2.verſ.Advertas, & verſ.Hinc.

Peti poteſt, ut committatur Ordinario, in cuius diœceſi per quodcunq; minimum tempus Oratrix fuerit commorata. d.verſ. Hinc.

Exequutor non poteſt exequi diſpenſationem, quando cognoſcit, quod ex falſa cauſa fuit obtenta p.1.fol.147. col.p. verſ.Verùm.

Poteſt duplicare, vel triplicare pœnitentiam publicam, ultra pœnitentiam duplicatam à Papa, cum illis, qui impetrarunt diſpenſationem in impedimento dirimẽti, cum expreſſione, quod copulam habuerunt ſub ſpe facilius conſequendę diſpenſationis. p.1.fol.164. col. p. verſ. In iſto caſu.

Quam pœnitentiam imponere debeat inceſtuoſis. Vide verb. Pœnitentia.

Debet mediante decreto ſeparare Oratores, quando inter illos adfuit copula, vel eſt ſuſpicio de illa, antequam exequatur diſpenſationem. p.1.fol 170.col.2. verſ.Advertas, & verſ.Die.

Exequutori non eſt manifeſtandũ impedimentum occultum, quod ex crimine provenit, ſed eſt recurrendum ad S.Pœnitentiariã. p.1.fol.188.col.1.

Exequutor virtute diſpenſationis S.Pœnitẽtiariæ poteſt diſpenſare

re in foro conſcientiæ tantum, licet non adhuc ſit impetrata diſpenſatio ſuper alio publico impedimento. Ibid. col. 2. in princ.

Exequutor poteſt permittere, ut matrimoniũ contrahatur, quãdo diſpenſatio eſt obtenta à S. Pœnitentiaria in foro conſcientiæ, & nullus eſt, qui dictum impedimentum denunciet; ſi verò adſit denunciator, tunc requiritur diſpenſatio pro utroq; foro. ibid. col. 2.

Non poteſt diſpenſare, quãdo Oratores obtinuerunt diſpenſationẽ, cum expreſſione gradus remotioris, & non ſibi procurarunt literas declaratorias pro gradu propinquiori, licet validum ſit matrimonium ſi contrahatur; Peccaret tamen exequutor diſpenſando. p. 1. fol. 219. col. 2. verſ. Verùm.

Exequutor diſpenſationum poteſt eſſe Abbas, vel alius Prelatus habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ac proprium diſtrictum, quando Oratores ſub illius iuriſdictione ſunt. p. 1. fol. 222. col. 2. verſ. Affirmat.

An Vicarii iſtorum Abbatum, vel Prælatorum poſſint eſſe Exequutores p. 1. fol. 223. c. 2. verſ. Advertas inſuper.

Exequutor diſpenſationum mutari poteſt mediante nova ſupplicatione. p. 1. fol. 226. col. 1.

In quibus caſibus peti poteſt talis mutatio. p. 1. fol. 227. col. p. verſ. Hæc nova, & col. 2.

Exequutor diſpenſationum S. Pœnitentiariæ qualis eſſe debeat. p. 1. fol. 263. col. p. verſ. Diſpenſationes. verſ. Hinc. fol. 264. col. p. & fol. 266. col. p. verſic. Advertas.

Preſbyteri ſocietatis Jeſu an, & quando valeant exequi literas diſpenſationis Sacræ Pœnitentiariæ. p. 1. fol. 264. col. p. verſic. Tertio.

Quid de aliis Mendicantibus habentibus communicationem privilegiorum. Ibid. col. 2.

Exequutor diſpenſationum S. Pœnitentiariæ poteſt eſſe Confeſſarius approbatus ab Ordinario, cum limitatione perſonarum, non ex defectu ſcientiæ, ſed ratione ætatis p. 1. fol. 264. col. 2. verſ. Requiritur.

Reliqua vide verb. Confeſſarius.

Exequutor literarum S. Pœnitentiariæ tenetur cognoſcere de veritate cauſæ expreſſæ, & quomodo. p. 1. fol. 265. col. p. verſic. Tenetur. col. 2. verſ. Hæc. autẽ. fol. 266. 272. & 273.

Exequutor literarum S. Pœnitentiariæ tenetur iniungere contrahere volentibus pænale opus, & quod opus iniungere poteſt. p. 1. fol 265. col. 1. verſ. Tenetur.

Ll 2 Exe-

Exequutoris arbitrio relinquuntur, quæ certa lege diffinita non ſunt. p. 1. fol. 249. col. 2. verſic. Non ſufficit.

Exequtor Delegatus quomodo formare debet decretum diſpenſationis pro matrimonio contrahendo. p. 1. fol. 261. col. 2. in fin. & fol. 262.

Reliqua vide verbo Cauſa. Verb. Confeſſarius. Verb. Delegatus, & verb. Diſpenſatio.

EXHÆREDATIO.

Exhæredatio non tollit jus Agnationis. p. 1. fol. 309. col. 2.

Exhæredato filio, poteſt Pater tutorem dare, vel ei Pupillariter ſubſtituere. Ibid.

EXILIUM.

Frangens exilium punitur; excuſatur tamen, quando acceſſit ob affectionem viſitandi parentes infirmos. p. 1. fol. 444. col. 1. verſ. Quadrageſimo nono. Ubi Addas Sanfelic. dec. 255. quæ per errorem Typographi eſt 256.

EXPENSÆ.

Expenſæ pro impetranda diſpenſatione à quo ſunt faciendæ. p. 1. fol. 267. col. 2. verſ. Quando.

Expenſæ factæ pro impetranda diſpenſatione, an valeant repeti ab illo, qui recedit à promiſſione data de contrahendo, & ſi à principio nihil dedit, an teneatur portionem ſuam contribuere. p. 1. fol. 268. col. 1. verſic. Hinc.

An repeti valeant à conſanguineo, quando ſunt ab ipſo factæ pro alio ſuo conſanguineo. p. 1. fol. 441. col. 2. verſ. Vigeſimo nono.

Expenſæ pro diſpenſatione, integraliter ſunt faciendæ ab illo, cujus culpa fuit contractum impedimentum dirimens. p. 1. fol. 268. col. 1. verſ. Hinc. in fin.

Expenſæ partialiter evitantur quando diſpenſatio petitur cum copula in forma pauperum. Ibid. col. 2. verſ. Partialiter.

Quid ſi Oratores habeant aliqua bona, ſed non ſufficientia ſecundum conditionem propriæ perſonæ p. 1. fol. 270. col. 2. in fin.

Reliqua vide verb. Compoſitio, & verb. Impenſæ.

EXPRESSIO GRADUUM.

Vide verbo Gradus.

ETINCTIO.

Etinto jure Datoris, & Authoris, extinguitur quoque jus acceptoris, & ſucceſſoris. p. 1. fol. 237. col. 1.

EXTRANEVS.

Extraneus non præſumitur ſcire facta extranei. p. 1. fol. 443. col. 1. verſ. Quadrageſimo tertio.

Extraneus, qui dicatur. p. 2. f. 65. col. 2. & fol. 66. col. 1.

Reliqua vide verb. Prælatio.

F.

FACTVM.

Facta multa tenent, licet illicitè ſint facta. p. 1. fol. 60. col. 2.

Fa-

Factum infectum fieri non poteſt tàm à Pontifice, quàm à Deo. p.1.fol.113.col.1.verſ. Probant primo.

FALSVS.

Falſus dicitur etiam ille, qui abrogatas leges, & conſtitutiones in judicio citat, recitat, atque illis utitur. p.1.fol.349.col.1. verſic.Nèc eſt.

FAMA.

Fama cum aſſignatione gradus magis prævalet, quam duo teſtes non totaliter conteſtes, circa impedimentum.p.1.fol.50.col.2. verſ.Quando.

FAMILIA.

Familiæ appellatione quid ſignificatur.p.2.fol.43.col.2. & f.44. col.1.

Quinam veniunt in ordine ad miſſam audiendam in Oratoriis privatis p.1.fol.306.col.2.

Familiæ nomine ſignificatur Agnatio.p.2.fol.14.col.2.& fol.15.col.2.

Veniunt etiam tranſverſales.p.1.fol.309.col.2.

Veniunt fœminæ, quæ ſunt principium, & finis ſuæ familiæ.p.1.fol 310.col.1.& 2.& p.3.fol.131.col.2.

Adoptivi verè non dicuntur de familia, nec familiæ dignitatem conſervant.p.2.fol.92.col.1. verſ.Duodecimo.

Familia teſtatoris Effective, vel Contentive accepta quid.p.3.f.130.col.1.

Familia quælibet quartam generationem non excedit.p.1.fol.406.col.2.in fin.& f.434.col.2.

Familiæ decor per Primogenituram ſervatur.p.1.f.403.col.1.

Reliqua vide verb. Fideicommiſſum.

FAMILIARES.

Familiares an, & quando poſſint eſſe teſtes.p.1.fol.426.col.2. verſ.Circa.& fol.427.

Familiaritas quotuplex, & quæ repellat à teſtimonio ferēdo. Ib.

FAMVLI.

Famuli actuales non poſſunt eſſe teſtes; ſecus ſi in actuali ſervitio non ſint, niſi fraude ſint expulſi, cum animo ſcilicet illos reaſſumendi p.1.fol.426.col.2.

Quomodo examinandi ſunt iſti famuli Ibid.

Nullatenus admitti debent quando ſunt vilis conditionis, & abjectæ vitæ. Ibid.

Famuli honeſtæ vitæ, & non ſalariati poſſunt eſſe teſtes pro domino p.1.fol.427.col.2.verſic. Quamvis.& fol.428.col.1.

FEUDUM.

Feudum Eccleſiæ non poteſt à Clericis concedi propriis agnatis, vel cognatis.p.1.fol.371.col.1. & fol.443.col.2.verſic.Quadrageſimoſeptimo.

In feudo paterno frater conſangui-

neus natu major, præfertur fratri utrinque conjuncto, natu minor, ratione majoris ætatis. p. 1. fol. 364. col. 1.

Frater uno latere conjunctus, jure communi feudorum non ſuccedit fratri, niſi ſit conjunctus ex latere unde feudum pervenit. Ibid.

Limitatur in Regno Neap. ubi Vterinus ſuccedit Vterino in feudo Paterno, & Conſanguineus, Conſanguineo in feudo Materno. Ib.

Feudatarius habens feudum ex linea materna, ſi decedit relicta ſorore utrinque conjuncta, & fratre conſanguineo tantum, talis frater præfertur. d. f. 364. col. 2. in princ.

In feudali ſucceſſione virtute Conſtit. Regn. Neap. Agnati præferuntur Cognatis, qui in defectum Agnatorum admittuntur. p. 1. fol. 372. col. 1. verſ. Quarto.

Jure communi feudorum, omnes deſcendentes maſculi vocantur ad ſucceſſionem, excluſis fœminis, & deſcendentibus ab eis. Ibid.

Agnati deſcendentes à primo acquirente, uſque in infinitum ad invicem ſuccedunt in feudis: ſi verò à primo acquirente non deſcendant, tunc uſque ad ſeptimum gradum defertur ſucceſſio, niſi tenor inveſtituræ ad ulteriora ſe extendat. p. 1. fol. 372. col. 2. verſ. Breviter.

Limitatur in ſucceſſionibus Illuſtrium, Comitum, & Baronum, in quibus ſi feudum à primo acquirente tranſitum fecit ad deſcendentes, qui deinde mortui ſunt ſine deſcendentibus, relictis tantum transverſalibus, admittuntur transverſales in infinitum: Si verò à primo acquirente immediatè tranſitum fecit ad transverſales, tunc ad ſucceſſionem admittũtur tranſverſales, uſque ad ſeptimum gradum. p. 1. f. 373. col. 1.

In noſtro Regno ubi vivitur jure francorum, quando feudatarius decedit ſine deſcentibus, jure antiquo admittebantur collaterales à primo acquirente feudum deſcendentes, uſque ad tertium gradum incluſivè, dinumeratione facta ſecundum jus Civile, & ita filius ex ſecundo genito non veniebat ad ſucceſſionem, quando filius primogeniti decedebat ſine deſcendentibus. Hodie hoc correctum eſt per Regias Pragmat. & admittitur ſucceſſio in dicto caſu, uſque ad quartum gradum. p. 1. fol. 375. col. 1. & 2. verſ. Quando. & fol. 376. col. 1. & 2. verſic. Ad ſucceſſionem.

Patruus, & Amita in noſtro Regno veniunt ad ſucceſſionem feudatarii. d. f. 375. col. 2. in princip.

Hoc

Hoc intelligitur quando feudum eſt antiquum, non verò quando eſt acquiſitum a nepote. p. 1. fol. 376. col. 2 verſic. Difficultas.

Quando in noſtro Regno feudatarius, qui primo acquiſivit feudum moritur ſine deſcendentibus ex ſuo corpore, tunc ad illius ſucceſſionem virtute Conſt. ut de ſucceſs. *non admittitur pater, ſed admittuntur fratres, ſive ſint utroque latere juncti, ſive uno tantum; Iſtis vero deficientibus, admittuntur ſorores, & quomodo. p. 1. f. 375. col. 2. verſic. Quando vero, & fol. 376. col. 1.*

Quando primus acquirens feudũ decedit ſine deſcendentibus in Regno Neapolis, etiam ſi feufeudum ſit acquiſitum pro ſe, & hæredibus ex corpore, admittuntur illius Collaterales, uſque ad quartum gradum ſive ſint utrinque conjuncti, ſive uno latere; ſervata tamen ſexus, & ætatis prærogativa. d. f. 376. col. 1. & 2. verſic. Ad ſucceſſionem, & verſic. Advertas.

Vbi vivitur Jure Longobardorum, quando feudum eſt novum, frater feudatarii decedentis ſine deſcendentibus excludit nepotes ex alio fratre præmortuo; ſecus ſi feudum ſit antiquum; p. 1. fol. 377. col. 1. verſic. Advertas.

In feudali ſucceſſione, de Jure communi, fœminę non admittantur, ſed tantum maſculi, vel nepotes ex filio maſculo, niſi inveſtitura ſit facta, ut filii, & filiæ ſuccedant; & tunc admittuntur non extantibus maſculis. p. 1 f. 373. col. 1. & 2. verſic. in ſucceſſione, & verſic. Non ſolum.

Excluduntur etiam maſculi deſcendentes ex fœminis. d. verſic. Non ſolùm.

In Regno Neap. quando in feudo vivitur Jure communi feudorum, poteſt maſculus excludere fœminas à ſucceſſione feudali: tenetur tamen illas dotare, vel poteſt illas ad feudalem ſucceſſionem admittere. Non ita eſt quando vivitur Jure Francorum. p. 1. f. 373. col. 2. verſ. In Regno, & f. 374. col. 1.

Fœmina licet de Jure communi feudorum ſit excluſa a ſucceſſione feudali. Eſt tamen in Regno Neap. habilitata in defectum maſculorum, & patri ſuccedit in Burgenſaticis, & feudalibus, excluſis agnatis tranſverſalibus maſculis. d. f. 374. col. 1.

Quando in feudo vivitur Jure Longobardorum, filia maritata non excluditur, ſed collatis dotibus admittitur. Ibidem col. 2. in med.

Quando vivitur Jure Francorum, maſculus primogenitus admittitur: Si vero feudatarius maſcu-

ſculos non relinquat, ſed tantum fœminas, tunc filia major natu non maritata admittitur, cum onere dotandi alias ſorores: Quod ſi omnes ſint maritatæ, tunc major natu ſuccedit. Ibid.col.1.& 2.

Vt filia in Capillo major natu excludat ſorores maritatas à ſucceſsione feudi, ubi vivitur jure Francorum, requiritur, quod filia ſit maritata, & dotata de bonis patris, alias ipſa prælationem habebit. Ibid.col.2.

In feudo ubi vivitur Jure Francorum omnes deſcendentes in infinitum admittuntur ſervata gradus, ætatis, & ſexus prærogativa; & ſic Primogenitus, ejuſque deſcendentes præferuntur ſecundogenito; Illis deficientibus, admittitur ſecundogenitus. Deficientibus maſculis, admittuntur fœminæ; ubi verò vivitur Jure Longobardorum, omnes filii maſculi ſuccedunt. p.1. fol.374.col.2.verſic.Hinc. & f. 375.col.1.

Neptis ex primogenito ratione ſub ingreſſionis, & repræſentationis excludit filium maſculum ſecundogeniti, imò excludit ipſum ſecundogenitum. p.1.f.377.col. 1. & 2. verſ. Affirmat. & fol. 404.col.2.verſic.Hinc.

In feudali ſucceſſione primogenitura non conſideratur de jure communi feudorum, ſed de jure Francorum, à quo fuit introducta.p.1.fol.400.col.1.& 2.verſ. Similiter.

Primogenitura in ſucceſſione feudali eſt in tanta conſideratione, ubi vivitur jure Franchorum, quod donec ſupereſt aliquis de linea primogeniti, etiam ſi fœmina ſit, non poteſt ſecundogenitus, vel aliquis de ejus linea venire.p.1.fol.377.col.2.in princ.

Hæc ratio Primogenituræ non ſolùm locum habet quando ſucceditur patri, ſed etiam quando ſucceditur fratri; unde ſi moritur frater feudatarius, abſq; liberis, nepos, vel neptis ex fratre ſecūdogenito præmortuo præfertur Patruo ſeu fratri tertiogenito defunctis. Idē eſt ſi relinqueret neptem ex ſorore primogenita defuncta, & ſororem ſecundogenitam in capillo, nam talis neptis per repræſentationem primogenituræ maternæ præfertur in ſucceſſione. Ibid. col.2. verſ. idem.

Ratione iſtius primogenituræ, filia primogenita, quæ fuit maritata, & dotata à patre, & cum juramento renunciavit bonis paternis, & maternis, ſuccedit fratri in feudis habitis à patre, excluſa ſorore ſecūdogenita, quæ tēpore mortis patris erat in capillis, ſed à fratre fuit maritata, & do-

& dotata. p. 1. fol. 378. col. 1. verſ. Hinc.

Feudum poſtquam pervenit ad unum ex filiis, ſuccedunt ſemper illi, qui ex illius linea deſcenſcendunt, excluſis agnatis trãſverſalibus, etiam ſi primo ſtipiti proximiores ſint, & ratio. p. 1. fol. 392. col. 2. verſ. Hanc. & fol. 393. col. 1. verſ. Ad iſtas.

In feudo hæreditario ſucceditur ultimo vaſſallo defuncto; In feudo ex pacto, & providentia ſucceditur ſtipiti. d. verſic. Ad iſtas.

In feudali ſucceſſione, ubi vivitur Iure Francorum, nepos ex filio primogenito excludit ne patruũ ſuum, qui eſt filius ſecundogenitus ætate major, an vero excludatur ab illo. p. 1. f. 399. col. 1. & 2. verſic. Idem, & verſic. Verum, ut fol. 404. col. 2. verſ. Hinc.

In feudo, quando feudatarius relinquit fratrem conſanguineum natu majorem, & fratrem utrinque conjunctum natu minorem, in Regno Neap. admittitur conſanguineus, ſi feudum à patre provenit; & quare. p. 1. f. 400. col. 1. & 2. & verſic. Hæc doctrina.

Non tamen admittitur frater uterinus, quamvis ſit natu maior, quando feudum à patre provenit; Immò deſcendens a conſanguineo tantum, excludit uterinum. ibid. col. 2. verſic. Hinc, & f. 401. col. 1.

Fœmina in linea Collaterali admittitur ad feudalem ſucceſſionem, quando eſt agnata; ſecus quando cognata. p. 1. f. 400. col. 2. verſic. Hæc doctrina.

In feudali ſucceſſione in Regno Neapolitano linea vincit gradum. p. 1 fol. 404. col. 1. verſic. Probatur.

Amplia non ſolùm in linea deſcendentium, ſed etiam in linea Collateralium. Ibid. col. 2. in princip.

Feudatarius alienando feudum ſine conſenſu Domini, privatur feudo, dummodo alienatio non ſit facta in agnatum proximiorem, ad quem feudum eſſet perventurum. p. 1. f. 378. col. 2. & fol. 438. col. 2. in princip.

Quando feudatarius alienat feudum novum ſine licentia domini, ſtatim feudum acquiritur domino: Quando alienat feudũ antiquum, vel acquiritur agnatis, vel Domino; Poſſunt tamen agnati ſe opponere pro eorum intereſſe, & petere a Domino directo, ut prohibeat traditionem dicti feudi. d. f. 378. col. 2. verſic. Dicunt tamen.

Feudatarius amittit etiam feudum propter Inceſtũ; & quando domino eſt apertum, licet deinde

inter inceſtuoſos contrahatur matrimoniū mediante diſpenſatione Pontificis, feudum tamen non recuperatur. p.1.f.379. col. 1.& 2.verſic.Non ſolum.

Amittitur inſuper feudum, quando feudatarius non dat auxilium domino in feudo, tamen ſi duo fratres poſſideant feudum, & unus aufugiat a prælio, alius non amittit feudum, nec ille, qui aufugit, & ratio.p.1.f.440. col.2. verſic.Decimonono.

Feudum alienatum an poſsit a conſanguineo Jure retractus acquiri, vel Jure ſucceſsionis. Vide verb.Retractus.

Reliqua vide verb.Filius, & verb. Legitimatio.

FICTIO.

Fictio poteſt induci a Principe, qui tamen non poteſt factum infectum reddere. p.1.f.113. col. 1. verſic.Probant primo.

FIDEICOMMISSUM.

Fideicommiſſum ſi eſt factum ab Aſcendente, omnes in infinitum admittuntur, etiam ſi inter ſe tranſverſales ſint; Si verò ſit factum a tranſverſali, tantum agnati, uſque ad ſeptimum gradum ſuccedunt, niſi aliud ſit ordinatum a fundatore.p. 1.fol. 373.col.1.

Fideicommiſſum, vel legatum relictum familiæ, debetur omnibus de familia, qui intelliguntur vocati gradatim, & ſic proximiores præferuntur.p.1.f. 390.col. 1.& f.391.col.1.

Fideicommiſſum relictum poſteris, deſcendentibus, aut liberis ſuis, vel fratris ſui, propagatur ad omnes, & comprehendit etiam natos poſt fideicommiſſum Ibid.

Idem eſt ſi fuiſſet relictum illis de prole, de progenie, de poſteritate, de ſtirpe, de ſanguine, de proſapia, de linea alicujus, nam ſemper intelligitur factum ordine ſucceſſivo.d.f.390.col.2.

Aliud eſt, quando fideicommiſſum eſt relictum agnatis, cognatis, conjunctis, conſanguineis, propinquis, agnationi, cognationi, quia tunc complectitur tantum illos, qui nati erant tempore teſtamenti, aut mortis teſtatoris, vel tempore exiſtentis conditionis, ſervata inter eos prioritate gradus. d.col.2.

In fideicommiſso relicto agnationi, vel familiæ, quando deficiunt deſcendentes primi vocati, admittendus eſt ille, qui eſt proximior teſtatori; non vero, qui magis attinet agnato defuncto, ſecundum probabilem opinionem.p.1.f.392.col.1.& 2.

Amplia ſi Teſtator vocavit proximiores agnatos de ſua agnatione.p1. fol. 393. col.2. verſic. Hæc, & f.394.col.1. in princip.

Amplia etiam in feudo ex pacto, & pro-

& providentia. d.f.393. col. 1. verſic. Ad iſtas.
Limita in feudo hæreditario. Ibid.
Et in ſubſtitutione pupillari. ibid. col. p. in princ. & col. 2. verſ. Ad ſecundam.
In fideicommiſſo facto familiæ, quando ſunt vocati illi de familia ordine ſucceſſivo, & ſalva gradus prerogativa, vel quando certus gradus eſt nominatus, remotiores non poſſunt venire repreſentativè. p. 1. f. 394. col. 1. verſic. Hinc, & col. 2. verſic. Similiter.
Iſta vera ſunt quando proximiores ſunt vocati ab homine, non verò quando ſunt vocati a lege. ibid. col. 2. in princ.
In fideicommiſſo veritas, non fictio eſt attendenda. ibid. col. 2. in fin.
Vocati ad fideicõmiſsũ nomine collectivo, intelliguntur vocati ordine ſucceſſivo. p. 1 f. 391. col. 1.
In fideicommiſſo in quo teſtator duos nominavit, ſi unus ex illis moriatur, eius filius non venit ad fideicommiſſum iure repreſentationis, ſed tantum alter nominatus admittitur, tanquam predilectus. Idem eſt ſi vocavit filias, & nepotes. p. 1. fol. 395. col. p.
Limitatur, quando teſtator vocavit ad fideicommiſſum aliquem agnatum & poſt illius mortem vocavit deſcendentes, ſalva gradus prærogativa. ibid. verſ. Non tamen.
Limitatur etiam, quando teſtator fecit fideicommiſſum, & vocavit plures ſub nomine collectivo, ſalva gradus prærogativa; admittendos tamen ſervato ordine ſucceſſionis ab Inteſtato, vel à Jure tradito. Ibid. col. 2.
Succeſſio in fideicommiſso regulatur eo prorſus modo, quo regulatur ſucceſſio ab Inteſtato. p. 1. f. 391. col. 1.
In fideicommiſſo verba teſtatoris, quæ poſſunt ad plures perſonas referri, & ad perſonam hæredis gravati, & ad perſonam teſtatoris; In dubio ſunt ad teſtatorem; & non ad hæredem referenda. p. 1. f. 392. col. 1. in princip.
In fideicommiſſo relicto agnatis, vel illis de familia, qui ad ſucceſſionem decedentis ſine liberis vocantur ſecundum gradus prærogativam, admittitur proximior in gradu, nullo habito reſpectu ad lineam. p. 1. f. 395. col. 2. in fin. & fol. 396. col. 1.
Succeſsio Primogenituræ in Italia non regulatur eo modo, quo in Hiſpania. p. 1. fol. 396. col. 1. verſ. In hac.
In ſucceſsione Primogenituræ, quãdo ſimpliciter primogeniti vocantur in infinitum, gradus vincit lineam in Italia, aliud

eſt in Hiſpania, & quare. ibid. & col.2. verſ.Ratio.

Poteſt tamen in Italia quis inſtituere Majoratum eo modo, & forma, quo in Hiſpania, ſi id exprimat, alias intelligitur factum ſecundum leges Romanorum, vel conſuetudines loci.ibid. col.2.in fin.& 397.col.1.

Primogeniti quando ſunt vocati in majoratu, intelliguntur vocati, qui verè, & propriè primogeniti ſunt, non verò, qui tantùm natu majores ſunt. d.f. 397.col.1.verſ.Advertas.

Primogeniti dicuntur reſpectu ejuſdem genitoris; in deſcendentibus verò à diverſis genitoribus, poteſt conſiderari ordo primogenituræ reſpectu ſtipitis, à quo deſcendunt.ibid. & col.2.in med.

In inſtitutione Majoratus quando lineæ non ſunt vocatæ ordine ſucceſſivo, ſed ſolùm ſunt vocati primogeniti in infinitum, an poſſit collateralis venire repræſentando lineam ſecundogeniti, ut excludat alium collateralem proximiorem, qui eſt de linea tertio geniti, & ſic linea vincat gradum, & ætatem. d.fol. 397. col.2.verſ.Ex his.fol. 398. col. 1.& 2.verſ.Ex hac.& fol.401. col.2.verſ. Mihi tamen.

Quid in aliis fideicommiſſis familiæ perpetuò, abſque qualitate primogenituræ p.1.fol. 403.col. 2.verſ.Et quod.

Quid in feudali ſucceſſione ubi vivitur jure Francorum. p.1.fol. 399.col.1.verſ.Idem, & verſ. Verum.

Primogenei natura in Regn.Neap. eſt, quod tantùm primogenitus ſuccedat, & quod linea vincat gradum, & ætatem.p.1.fol.401. col.2.in med.

Effectus primogenituræ principalis eſt, ut bona unita, & indiviſa in unum continuentur, pro dignitate familiæ.ibid.

Primogenium conſtituere intelligitur, qui vult, quod bona ſua ad unum ſolùm perpetuò devenire debeant.ibid.

Per primogenituram familiæ decor conſervatur.p.1 fol.403.col. 1.in med.

In fideicommiſſo, in quo quis vocavit filium ſuum primogenitũ, & primogenitos ab illo deſcendentes in infinitum, ſemper linea primogeniti quouſque durat præfertur, & excludit ſecundogenitum, eiuſque lineam. p.1. fol.402.col. 1. & 2. verſic. Advertas.

In fideicommiſſo facto ſingulis filiis diſtinctim, vocando tamen ad bona ſubjecta fideicommiſſo ſemper primogenitos deſcendentes ab ipſis, & in eorum defectum, familiam fideicommitten-

tentis; ſi moriatur unus ex dictis filiis, puta ſecundogenitus ſine deſcendentibus, relictis tantùm deſcendentibus ex fratre primogenito, & tertiogenito, proximior in gradu præfertur, & ex pluribus proximioribus admittitur ille, qui eſt ætate major. ibid.

In fideicommiſſis primogeneis quatuor ſunt conſideranda, Linea, Sexus, Gradus, & Ætas. ibid.

Quando in fideicommiſſo ſimpliciter ſunt vocati proximiores, nulla ratio habenda eſt de linea, ſed tantùm de gradu; aliud eſt, quando ſunt vocati primogeniti in infinitum. p. 1. fol. 403. col. 1. verſ. Advertas ulterius.

Quando ſucceſſio ſemel in aliquam lineam intravit, linea admiſſa prævalet, & præfertur aliis lineis, licet proximioribus, nec admittuntur alii de alia linea, niſi totaliter ſit evacuata prima. ibid. col. 2. verſ. Et quod.

In fideicommiſſo, in quo primogenitus fuit admiſſus, nepos ex ejus filio primogenito, natu minor, excludit nepotem ex illius filio ſecundogenito natu majorem. p. 1. f. 404. col. 2. verſ. Hinc. & fol. 405. col. 1. in princ.

Reliqua vide verb. Filius, & verb. Legitimatio.

FIDEJUSSOR.

Fidejuſſor pauper non eſt idoneus, niſi ſit conſanguineus. p. 1. f. 443. col. 1. verſ. Quadrageſimo.

FIDELIS.

Fidelis contrahens matrimonium in linea recta, ultra quartum gradum, an nulliter contrahat. p. 1. fol. 12. col. 1. verſ. Inferunt etiam.

Quid de infidelibus contrahentibus, ultra primum gradum lineæ rectæ. ibid. verſ. Ex quo.

FIDES.

Fides pactionis, & fides conſenſus quid, & in quo differant. p. 1. fol. 67. col. 2. & fol. 68. col. 1.

Fidem frangere in promiſſis non opponitur Juſtitiæ, ſed fidelitati. d. fol. 67. col. 1. verſ. Addo.

Qui fidem de matrimonio contrahendo dederunt, an cogi poſſint cenſuris Eccleſiaſticis ad contrahendum. Vide verb. Cenſura, Promiſſio, Sponſalia.

Fides paupertatis quomodo facienda, & à quo Ordinario, Domicilii, an Originis. p. 1. fol. 268. col. 2. verſ. Ad obtinendam, & fol. 269. col. 1.

Quomodo eſt facienda talis fides, quando Orator ratione ſuę paupertatis ad Urbem accedere non poteſt. p. 1. fol. 270. col. 2. verſic. Obtenta.

Fides paupertatis quando Oratores aliqua bona poſſident, ſed non ad vivendum ſecundum conditionem eorum, fieri valet

ab Ordinario, inſerendo in illa integras depoſitiones teſtium. d. fol.270.col.1.

FIGVRA.

Figura continens nomina Fratris reſpectu deſcendentium ab altero Fratre.p.3.f.108.

Figura continens nomina Fratris reſpectu deſcendentium à Sorore.p.3.fol.111.

Figura continens nomina deſcendentium à fratre, vel ſorore, in quantum ad invicem comparari poſſunt.p.3.fol.118.

Figura continens nomina aſcendentium mariti reſpectu uxoris; & aſcendentium uxoris reſpectu mariti.p.3.fol.137.

Figura continẽs nomina mariti, vel uxoris reſpectu, aſcendentium uxoris, vel mariti.p.3.fol.138.

Figura continens nomina mariti, reſpectu deſcendentium à ſua uxore; & nomina uxoris reſpectu deſcendentium à ſuo viro. p.3.fol.139.

Figura continens nomina deſcendentium à marito, vel uxore, reſpectu uxoris, vel mariti. p. 3.fol. 140.

Figura arboris affinitatis ponitur, & explicatur.p.3.fol. 135. & fol.136. col.p. verſ.Poteſt.

Reliqua vide verb. Arbor.

FILIUS.

Filiorum nomine quinam veniũt. p.1.fol.27.col.2.verſ.Dum autem. & fol.297. col.2.

Filii nati ex matrimonio clandeſtino an, & quando legitimentur per comprobationem dicti matrimonii factam ab Eccleſia. Vide verb.Legitimatio, & verb.Matrimonium.

Filii legitimati, vel diſpenſati, in quo differant. p.1.fol. 112. col. 2. verſ.Hæc autem.

Filii nati ex matrimonio nullo ratione impedimenti dirimentis ſunt illegitimi.p.1.f.113.col.2.

Limitatur quando impedimentum ignoratur à conjugibus.p.1.fol. 114. col.p. in princ. & fol.117. col.p. verſ.Dico primo.

Filii nati ex concubinatu, ſi nullũ aliud adſit impedimentum, legitimantur per ſubſequens matrimonium.p.1.fol.63.col.p.& fol.115.col.p. & 2. verſ.Non inquam.

An, & quando jure primogenituræ acquirant. d.fol.63.col.p. & 2.

Filii inceſtuoſi, vel ſpurii per ſolũ ſubſequens matrimoniũ, vel per ſolam convalidationem matrimonii, vel per ſolam diſpenſationem non legitimantur. par.1. fol.115. col.2. verſ.Non inquã. fol.116. col.p. verſ Hinc.& fol. 121. col.p. verſ.Nec juvat.

Idem eſt ſi ſint ſuſcepti ſub tractatu matrimonii contrahendi cum diſpenſatione Papæ obtinenda. p. 1.fol. 123. col.p. verſ. Dico quarto.

Idem etiam eſt, quando copula inter affines, vel conſanguineos fuit bona fide habita, nam debent expreſsè petere, quod filii taliter ſuſcepti legitimentur. p. 1. fol. 116. col. 2. verſ. Idem. & fol. 123. col. p. verſ. Dico tandē.

Filii infidelium reputantur legitimi, quando eorum parentes, qui matrimonium contraxerunt in gradibus ab Eccleſia prohibitis, ad fidem convertuntur. par. p. fol. 117. col. p.

Filius natus ex matrimonio putativo verè, & non fictè legitimus eſt. p. 1. fol. 133. col. p. verſ. Non loquimur.

Jura primogenituræ conſequitur, & admittitur ad legatum relictum filio legitimo, vel ex legitimo matrimonio nato. d. fol 117. col. 2. & fol. 122. col. p. & 2. verſ. Quando.

Limitatur quādo parentes habuerunt malam fidem, cognoſcendo impedimentum dirimens. d fol. 117. col. 2. verſ. Hæc bona.

Filii nati ex matrimonio clandeſtino, quod erat nullum, etiam ob aliud impedimentum ignoratum à contrahentibus, ſunt illegitimi, nec parentum ignorantia excuſat. p. 1. f. 118. col. p. verſ. Dico ſecundo.

Deficiente verò altero impedimento, ex ſola clandeſtinitate, filii jure antiquo non erant illegitimi; quando clandeſtinitas erat ex omiſſione denunciationum, non vero quando erat, quia matrimonium non fuit contractum in facie Eccleſiæ. p. 1. fol. 119. col p. & 2. verſ. Iſta.

Filii nati ex matrimonio ſcienter nullo, obtenta poſtea diſpenſatione de contrahendo de novo in facie Eccleſiæ, cum clauſula: Prolem ſuſceptam ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exindè legitimam decernendo, *an legitimētur quoad temporalia, quoad ſucceſſionem majoratus, & fideicommiſſi. par. 1. fol. 123. col. p. verſ. Dico tādem, & col. 2. verſ. Dicit.*

Quid ſi Papa diſpenſavit in radice matrimonii. d. fol. 123. col. 2. verſ. Dicit. & fol 124. col. p.

Quid ſi filii ſint nati poſt expeditā diſpenſationem ſed ante novam contractionem matrimonii. p. 1. fol. 126. col. 1. & 2. verſ. Advertas.

Quare filii nati ex matrimonio nullo legitimantur, quando Pontifex diſpenſat in radice matrimonii, & non legitimantur, quando concedit licentiam perſeverandi in matrimonio jam contracto p. 1. fol. 128. col. p.

Quare filii nati ex copula in gradu prohibito non legitimantur per ſubſequens matrimonium, ſicut legitimantur alii filii, qui natu-

rales tantùm dicuntur. p.1.fol. 125. col.2.verſ.Confirmatur.

Filii per ſubſequentem diſpenſationem in impedimento non legitimantur, ſi exequutor omiſerit declarare illos eſſe legitimos, poterit tamen talem declarationem facere exequutor, etiam poſt matrimonium contractum. p.1 fol.131.col.1.& 2. verſic. Hinc. & fol. 135.col. 2.verſic. Hic tamen.

Filius declaratus legitimus virtute Pontificiæ diſpenſationis, ſi matrimonium deindè nõ ſequatur inter parentes, non remanet legitimus. p.1.fol.132. col.2.

Filius natus ex inceſtu eſt infamis. p.1.fol.295. col.2.verſ.Sexto.

Filii naturales tantùm, ſeù baſtardi qui propriè tales dici poſſunt de jure civili. p.1.fol.328. col.1.& 2.fol.329. col. p. verſ. Ex quo.fol.332. col.1.& 2.

Filii naturales ſecundùm communem uſum, dicuntur omnes filii nati ex ſoluto, & ſoluta. d.fol. 328.col.2. & f.332.col.2.verſ. Quando.

Filii naturales in ordine ad ſucceſſionem intelliguntur illi, qui tales dicuntur de jure civili: in ordine verò ad legitimationem per matrimonium, intelliguntur omnes illi, qui tales dicuntur ſecundùm communem uſum loquendi. ibid.

Filii naturales de jure civili non ſuccedunt patri ab inteſtato, quando extant deſcendentes legitimi, & naturales, vel extant filii legitimi tantùm, aut legitimati per reſcriptum principis, vel extat legitima uxor. Iſtis deficientibus, admittuntur cum earum matre in duabus unciis. p.1.fol.328.col.2.verſ.Iſti.& fol.329.

Quare filius naturalis non ſuccedit in duabus unciis quando pater relinquit legitimam uxorẽ. p.1.fol.331.col.2.verſ.Advertas tandem.

Succeſſio iſta in duabus unciis, an etiam concedatur nepotibus ex filio naturali. p.1.fol.329.col.2. verſ.Iſta,& fol.330.col.1.

Excluduntur ab iſta ſucceſſione duarum unciarum filii nati ex concubinatu commiſſo cum Clerico. d.fol.330.col.1. verſ. Excluduntur.

Datur tamen caſus, in quo naturalis ſuccedit Patri, & illius parentibus inſolidum cum aliis filiis legitimis, & naturalibus. p.1.fol.331.col.1.& 2.verſ.Advertas ſecundo.

Filii naturales excluduntur à ſucceſſione feudi, & Emphyteuſis. p.1.fol.330.col.2.verſ.Filii.

Admittuntur ad ſucceſſionem matris, & aſcendentium per lineã maternam, etiam ſi adſint filii legi-

legitimi,& naturales.ibid.verſ. Quamvis.

Limitatur in bonis feudalibus d. verſ.Filii,& verſ.Quamvis.

Limitatur 2. quando mater eſſet illuſtris, & filios naturales haberet ut meretrix, non ut concubina.d.verſ.Quamvis,& fol. 331.col.1.

Limitatur 3. quando pater plures concubinas ſimul retinebat. d.f. 331.col.1.verſ.Advertas.

Filii naturales nati ex libero, & Ancilla retenta ut concubina, non ſuccedunt patri,quando non ſunt manumiſſi; ſi verò ſint manumiſſi ſuccedunt patri, & parentibus patris inſolidum cum aliis filiis legitimis, & naturalibus.d.fol.331.col.1.& 2.verſ. Advertas ſecundo.

Filii naturales nati ex libera, & ſervo,matri ſuccedunt,una cum aliis filiis legitimis, & naturalibus,quando mater non eſt illuſtris, nec copulam habuit cum proprio ſervo.ibid.

Filii ſpurii quinam propriè dicantur, & quare ita appellantur. p.1.fol.332.col.1.verſ.Filii, & col 2.verſ.Quando.

Filii Manzeres quinam propriè dicantur.ibid.

Filii Spurii qui certum patrem non habent,vel patrem nominare non audent, ad patris ſucceſſionem venire non poſſunt, quãvis ut filii ſint ab ipſo tractati. Ad matris verò ſucceſſionem veniunt cum aliis filiis legitimis, & naturalibus, dummodo mater non ſit illuſtris, vel illos non procreaverit ex damnato coitu. p.1.fol. 333.col.p. & 2. verſ.Filius, & verſic. Dum autem.

Filii ſpurii, licet patri non ſuccedant ſunt tamen de æquitate Canonica alendi à patre; ſicut filia ſpuria eſt à patre dotanda, pro rata alimentorum.d. col. 2. verſ.Quamvis.

Filii nati ex damnato coitu qui ſint.p.1.fol.334.col.1.& f.343. col.1.verſ.Dubitant.

Iſti poſſunt etiam appellari ſpurii. d.fol.334.

Reputantur infames infamia facti, exoſi,& abominabiles.ibid.

Repelluntur ab honoribus, & dignitatibus.ibid.

Non ſunt legitimi teſtes.ibid.

Repelluntur à ſucceſſione patris,& matris.ibid.verſ.Iſti filii.

Non dicuntur de genere, agnatione,familia, vel domo patris. ibid.col.2.verſ.Dicti filii.

Solùm de æquitate Canonica alimenta petere poſſunt.ibid. col.1. in fin.

Ad matris verò ſucceſſionem admittuntur quando ipſa fuit violenter cognita; vel quando fuit cognita ab eo, quem putabat

Digitized by Google

maritũ ſuum: vel quãdo accepit in virum Sacerdotem, ignorando illius conditionem, quo caſu etiam patri ſuccedunt. d.f.334. col.2. in princ.

Filii nati ex damnato coitu. etiam ſi pauperes ſint, non poſſunt ab exequutore admitti ad legatum pium, factum à teſtatore in beneficium pauperum. ibid. col. 2. in fin.

Filii naturales, & ſpurii, vel nati ex damnata copula quomodo legitimari poſſunt; & an ſuccedant. Vide verb. Legitimatio, & verb. Succeſſio.

Filii naturales an admittantur ad accuſandum. Vide verb. Accuſare.

Filii legitimi quinam ſunt. p.1. fol. 335. col.1.

Filii legitimi tantum æquiparantur filiis legitimis, & naturalibus in ordine ad ſucceſſionem. p.1. fol.329. col.1.

Filii Adoptivi adoptione perfecta, & non emancipati, ſuccedunt patri una cum aliis filiis legitimis, & naturalibus, & excludunt Aſcendentes, & collaterales patris adoptantis. p. 1. fol. 335. col.1. & p.2. fol.84. col.2.

Filiis adoptivis ex bonis damnatorum aliquid conceditur, ſicut, & naturalibus liberis. d.f.335. col.1.

Non debetur eis ſucceſſio feudi, nec emphyteuſis. ibid. Vide verb. Emphyteuſis.

Filius Arrogatus, quando ſine cauſa eſt præteritus, exhæredatus, vel emancipatus debet habere quartam in bonis Arrogatoris, quæ trãſmittitur iure ſuitatis, etiam ſi non ſit petita, nec adita. p 2. fol 84. col.2. verſic. Tertius. fol.85. & 86. col.2. in princ.

Filii adoptivi ſunt filii per fictionem iuris, & non verè, & propriè p.2 fol.92. col.1. verſ. Duodecimo.

Non comprehenduntur ſub illa conditione, ſi liberos reliquerit, vel habuerit. p.2. fol.91. col.p.

Non habent ius Protbomiſeos. p.2. fol.92. col.1. verſ. Duodecimo.

Non dicuntur verè de genere, & familia, nec per eos ſplendor familiæ conſervatur. ibid.

Non præſtant vacationem à tutela, aut à muneribus, ut præſtant filii legitimi, & naturales. p. 2. fol.91. col.1.

Non augent numerum filiorum, nec legitimam, ſicut nec illam minuere poſſunt. p.1. f.336. col. 2. in princ.

In multis conveniunt, & in multis differũt cum filiis legitimis, & naturalibus, licet iſti maiorem prærogativam habeant. p.2 fol.90. col.1.

Non revocant donationem, quando ſunt adoptati poſt illam. ibid. col.2.

Magis æſtimantur, quam filii legitimi, & naturales, licet iſti maiorem prærogativam habeant. p.2.fol.93.col.1.& 2.

Filius Arrogatus minus iuris habet, quam Baſtardus legitimatus. p.2.fol.92. col.2. verſ. *Ex dictis.*

Arrogatus, vel legitimatus non excludit fœminas legitimas, & naturales, etiam ubi adeſt Statutum, quod ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant. *ibid.*

Filii adoptivi quando ſunt emancipati, non habent bonorum poſſeſſionem per unde liberi, *vel* per unde cognati, *& ſi præteriti ſint, non habent bonorum poſſeſſionem per* contra tabulas. p.2.fol.91.col.1.& 2.

Filii adoptivi ſolum ius Agnationis conſequuntur, filii verò naturales habent iura Agnationis, & cognationis, ſeu ſanguinis. d.fol. 91.col.1.

Filius adoptatus adoptione perfecta ponitur ſub poteſtate arrogantis, fit de illius familia, & iura ſuitatis conſequitur, eiq; debita eſt legitima, & facit partem in legitima; Non ita eſt in adoptato adoptione ſimplici. p.1. fol.336.col.1.& 337.col p.

Quanta eſt talis legitima; & an ſit quarta omnium bonorum. d. fol.336.col.2. verſ. *Quarta, &* p.2.fol.85.

Filius adoptatus adoptione ſimplici ab aliquo ex Aſcendentibus ſuccedit ab inteſtato adoptanti, ita ac ſi eſſet arrogatus, nec poteſt emancipari, niſi ei detur quarta. p.1.fol.335. col.2. in princ.

Adoptatus adoptione ſimplici ab extraneo, durante adoptione ei ab inteſtato ſuccedit, ſed non contra teſtamentum. p.1.f.335. col.2. verſ. *Quando.* fol.337. col. 1. verſ. *Hinc, &* p.2.f.90. col.1.

Præfertur aſcendentibus patris adoptivi, quando de ſucceſſione inteſtati agitur. d.fol.337.col.2. in princ.

An excludatur à ſucceſsione, quãdo adoptans poſt adoptionem ſuſcepit filios legitimos, & naturales. Ibid.

Filius adoptivus occidens patrem non eſt puniendus pœna ordinaria Parricidii, ſed alia pœna. p.2.fol.92.col 2. verſ. *ex dictis, &* fol.93.col.1.

Filii filiæ fœminæ adoptatæ adoptione perfecta non ſunt ſub poteſtate adoptantis. p.1.fol.101. col.1.& fol.105.col.p.

Filius Naturalis à Patre adoptari non poteſt. p.2.fol.72 col.2. verſ. *Undecimo.*

Filiis Adoptivis an poſſit pater pupillarem ſubſtitutionem facere. Vide verb. *Subſtitutio.*

Filius ſpiritualis quid patri ſpiri-

tuali præſtare tenetur. p. 2. fol. 63. col. 2.

Filii unius patris unum gradum faciunt. p. 3. fol. 146. col. 1. verſ. Dixi generatio, & fol. 151. col. 2. verſ. Sciendum.

Filii fratrum, & ſororum quare dicuntur nepotes. p. 1. fol. 27. col. 2. verſ. Ad argumenta.

Filii eandem ferè reverentiam debent Novercæ, quam parentibus. p. 1. fol. 43. col. 1. & fol. 45. col. 2. verſ. Nec.

Filius naturali jure patri obedire tenetur, eiq; ſubjectus eſt. p. 1. fol. 41. col. 1.

Filius committens delictum morte dignum, ſi à Patre exhibeatur, & offeratur Judici, non punitur pœna ordinaria. p. 1. fol. 304. col. 1. verſ. Advertas.

Filius quando valeat accuſare patrem. p. 1. fol. 445. col. 1.

Filius an teneatur denunciare patrem hæreticum. p. 1. f. 303. col. 1. verſ. Octavo. & col. 2. verſ. Advertas, & f. 428. col. 2. verſic. Non poſſunt.

An cogi poſſit ad teſtificandum contra patrem hæreticum. Ibid.

Filius denuncians patrem hæreticum laudandus eſt, & liberatur ab infamia, & aliis pœnis, quæ contra filios hæreticorum à jure ſtatutæ ſunt. d. fol. 303. col. 1. & 2.

Filii hæreticorum, Hebræorum, & Judæorum quando, & uſque ad quem gradum excludantur à beneficiis, & officiis. Vide verb. Hæreticus, Hebræus, Judæus.

Filio exhæredato poteſt pater tutorem dare, vel pupillarem ſubſtitutionem facere. p. 1. fol. 309. col. 2.

Filiatio contrahitur per Sacramentum pœnitentiæ inter Confeſſarium, & Pœnitentem, ſed non eodem modo, ac in baptiſmo, & confirmatione. p. 1. fol. 276. col. 1. & 2. verſ. Similiter.

Filius legitimatus per reſcriptum Principis debet, vel inſtitui, vel exhæredari, alias habet querelam inofficioſi, & rumpit teſtamentum. p. 1. fol. 341. col. 2. verſ. Dico ſecundo. & fol. 343. col. 2.

Legitimatus per reſcriptum Principis retinet jura ſuitatis. p. 1. fol. 344. col. 2. verſ. Iſti.

Numeratur in numero duodecim filiorum pro immunitate patris, & in numero quinque filiorum pro excuſando patre ab oneribus publicis. Ibid.

Filii legitimati per reſcriptum principis laici an ſuccedant in Feudis, & in Jurepatronatus. p. 1. fol. 345. col. 1. verſ. Advertere. Vide verb. Succeſsio.

Filii legitimati per oblationem curiæ an ſuccedant patri, & aliis aſcendentibus, vel collateralibus patris. ibid. col. 2. verſ. Dico tertio.

Fi-

ilius an poſſit eſſe teſtis pro patre, vel contra patrem. Vide verb. Conjuncti*, & verb. Teſtis.*

FISCVS.

Fiſcus admittitur ad ſucceſſionem inteſtati quando deficiunt agnati, & cognati, uſque ad decimū gradum, & deficit etiam vir, vel uxor.p.1.fol.370.col.2.

Limitatur in Clerico. *ibid.*

Fiſco debentur bona vacantia. ibid.

Fiſci Patronus non poteſt cauſam defendere contra Fiſcum*, niſi litigaret pro parentibus, vel filiis.p.1.fol.444.col.1.verſic. Quinquageſimo.*

FOEMINA.

Fœmina cogi non poteſt, ut matrimonium extra proprium oppidum contrahat, & quare. p.1. fol.154.col.1.in med.& f.243. col.1.

Fœmina nupta an ſit de familia, parentela, & agnatione.p.1.fol. 310.col.1.& 2.

Fœmina eſt agnata, non cognata fratri.p.1.fol.400.col.2.verſic. Hæc doctrina.

Fœmina eſt ſuæ familiæ caput, & finis.p.3.fol.131.col.2.

Eſt principium lineæ fœmininæ. p. 3.fol.132.col.2.& f.133.col.1.

Eſt terminus Agnationis, & ideo deſcendentes ex fœminis non dicuntur conſervare agnationem, niſi in uno caſu. p.2.fol.14.col. 2.& fol.15.col.1.

Poteſt eſſe Agnata, & Cognata, vel Cognata tantùm. p.2.fol. 15.col.2.& fol.16.col.1.

Fœmina deſcendens ex maſculo an ſit admittenda, quando ſunt vocati deſcendentes ex linea maſculina.p.3.fol.132.& 133.

An poſſit adoptare.p.2.fol.70.col. 2.& fol.71.col.p.

An habeat filios ſub ſua poteſtate. p.1.fol.101.col.p.in med.& fol. 105.col.p.

Fœmina, quæ eſt filia acquirentis emphyteuſim, non dicitur deſcẽdere per illius lineam maſculinam, & quare.p.1.f.371.col.2.

Fœmina an, & quando valeat venire ad feudalem ſucceſſionem. Vide verb. Feudum.

Fœmina virtute Conſtit. In aliquibus, *non eſt excluſa à ſucceſſione per exiſtentiam maſculorum, ſed tantùm ab illis præfertur, quod eſt notandum.p.1. fol.415.col.2.*

Fœminę quamvis excluſæ per fratrem, faciunt tamen partem, & numerum in legitima. ibid.

Fœmina quando dicatur indotata, vel habere dotem minus cõpetentem. Vide verb. Dos.

Fœmina an poſſit agere pro conjuncto ſine mandato. Vide verbo Conjunctus.

Reliqua vide verb. Mulier.

FOR-

FORIUDICATIO.

Forjudicationis ſententia quando eſt pronuncianda, quare citantur conſanguinei, & affines forjudicandi, & quomodo ſunt citandi. p. 1. fol. 406. col. 1. & 2.

Qui conſanguinei, & affines citari debent in tali caſu. ibid. col. 2. verſ. Sunt ergo.

FORMULA.

Formula decreti, quando Delegatus diſpenſat in inceſtu. p. 1. fol. 178. col. 1. & 2. verſ. Decretũ.

Formula decreti ſeparationis quãdo oratores, vel nulliter contraxerunt vel ſuſpicio carnalis copulæ adeſt. p. 1. fol. 170. col 2.

Formula decreti declaratorii inter contrahere volentes, nullum adeſſe impedimentum. p. 1. fol. 220. col. 2. verſ. Quando.

Formula decreti diſpenſationis. p. 1. fol. 261. col. 2 in fin. & f. 262.

Formula decreti, quando injungitur pœnitentia publica inceſtuoſis. p. 1. f. 174. col. p.

Formula diſpenſationis perinde valere *in forma pauperum ſuper nova copula. p. 1. fol. 171. col. 2. verſic. formula, & f. 203. col. 2. verſic. Quando.*

Formula ſupplicationis, quando obtenta fuit diſpenſatio in forma pauperum, *cum expreſſione, quod ignorantes impedimentum, ſe carnaliter cognoverunt; ſed re vera illud ſciebant. p. 1. f. 204. col. 1. & 2. verſic. Si Oratores.*

Formula ſupplicationis, quando eſt obtenta diſpenſatio in forma pauperum, & unus ex Oratoribus non eſt pauper. p. 1. f. 205. col. 1. verſic Quando.

Formula ſupplicationis, quando Oratores obtinuerunt diſpenſationem, nulla facta mentione de copula carnali inter eos prius habita. Ibid. col. 2. verſ. Quando.

Formula ſupplicationis, quando Oratores poſt obtentam diſpenſationem, carnaliter ſe cognoverunt. p. 1. fol. 206. col. 1. & 2. verſic. Quando.

Formula novæ ſupplicationis, quãdo in diſpenſatione ultra gradum narratum, adeſt alius gradus. p. 1. fol. 207. col. 1. verſ. Similiter.

Formula ſupplicationis pro nova gratia perinde valere, *quando in prima ſupplicatione fuit narratus gradus remotior cum ſufficienti cauſa, & deinde reperitur, quod gradus eſt proximior. p. 1. f. 208. col. 1.*

Formula ſupplicationis pro obtinenda nova gratia, quando obtentis literis diſpenſationis ſuper aliquo impedimento, & illis exequutis, ac matrimonio conſumato detegitur aliud impedimentum. d. f. 208. col. 2. verſic.

Quando, & 209. *col.* 2. *verſic. ſimiliter.*

Formula ſupplicationis pro petenda diſpenſatione in affinitate, vel cognatione ſpirituali, quæ ſupervenit matrimonio contracto, & conſumato p. 1 *f.* 143. *col.* 2. *in fin.* & *f.* 144.

Formula ſupplicationis pro impedimento dubio. p. 1. *f.* 149. *col.* 1. & 2. *verſic. Beatiſſimè.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio propter anguſtiam loci. *p.* 1. *f.* 152. *col.* 2. *verſic. Beatiſſimè.*

Formula ſupplicationis, quando Oratores ſunt ex duobus locis orti, vel Oratrix domicilium in alio loco alterius Diœceſis contraxit. p. 1. *f.* 153. *col.* 2. *verſic. ſecunda.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio propter anguſtiam loci, & in competentiam dotis ſimul. *Ibid. verſic. Tertia.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio propter incõpetentiam Dotis, ſeù paupertatem mulieris. *p.* 1. *f.* 154. *col.* 2. *verſic. Quarta.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpẽſatio, quia mulier eſt indotata *ibid. verſic. Quinta.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio propter dotẽ cum augumento, *ideſt quando alius auget dotem, ut cum tali coniuncto contrahat. p.* 1. *f.* 155. *col.* 1. *verſic. ſexta.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio propter lites ſuper ſucceſſione bonorũ. *Ibid. col.* 2. *verſic. ſeptima.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio propter dotem litibus involutam. *Ibid. verſic. Octava.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio propter lites ſuper rebus magni momenti. *p.* 1. *f.* 156. *col.* 1. *verſic. Nona.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio propter inimicitias. *Ibid. verſic. Decima.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio pro confirmatione pacis. *p.* 1. *f.* 157. *col.* 2. *verſic. Undecima.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio pro Oratrice gravata filiis. Ibid. verſic. Duodecima.

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio pro Oratrice excedente Vigeſimum quartum annum. p. 1. *f.* 158. *col.* 1. *verſic. Decima tertia.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio, quia locus eſt ad littus maris. *Ibid. col.* 2. *verſic. Decima quarta.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio, ut bona con-

ſer-

ſerventur in familia. *Ibid. verſic. Decima quinta.*

Formula ſupplicationis quando petitur diſpēſatio, ob excellentiā meritorum. *p. 1. f. 159. col. 1. verſic. Decima ſexta.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio pro Illuſtris familiæ conſervatione. *Ibid. col. 2. verſic. Decima ſeptima.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio ex certis rationabilibus cauſis. *Ibid. verſic. Decima octava.*

Formula ſupplicationis, quando petitur diſpenſatio, ratione paritatis cultus, *dum oratores commorantur inter hæreticos. p. 1. fol. 160. col p. verſ. Decima nona.*

Formula ſupplicationis, quando ſine matrimonio fuit habita copula inter ligatos aliquo canonico impedimento, ſed non animo facilitandi diſpenſationem. par. p. fol. 161. col. 2. verſic. Videndū.

Formula ſupplicationis, quando copula non præceſsit, ſed de ipſa infamia, vel ſuſpicio habetur. p. 1. f. 162. col. 1. & 2. verſic. Quando.

Formula ſupplicationis, quando copula fuit habita ſub ſpe faciliùs conſequendæ diſpenſationis. p. 1. fol. 163. col. 2. verſ. Quando.

Formula ſupplicationis, quando non obſtante copula habita ſub ſpe facilius obtinendæ diſpenſationis, fuit obtenta diſpenſatio cum decreto: quod Orator alter alteri ſupervivens, perpetuò abſq; ſpe conjugii remaneat, *vult ſuperſtes de novo impetrare diſpenſationem, pro alio matrimonio contrahendo. p. 1. fol. 164. col. 2. verſic. Beatiſsime Pater.*

Formula ſupplicationis, quando in ſupradicto caſu matrimonium de facto contraxit, non petita diſpenſatione. p. 1. fol. 165. col. 1. & 2. verſ. Beatiſsime.

Formula ſupplicationis, quādo matrimonium eſt ignoranter contractum, & conſumatū in gradibus prohibitis. p. 1. fol. 168. col. 2. verſ. Inſuper, & fol. 169. col. 1. & 2.

Formula ſupplicationis, quando oratores petunt diſpenſationem in impedimento detecto factis publicationibus. p. 1. f. 170. col. p.

Formula ſupplicationis in forma pauperum *ſuper nova copula. p. 1. fol. 171. col. 2. verſic.* Formula.

Formula ſupplicationis pro Reſcripto reformatorio, *quādo oratores ad Vrbem miſerunt pro diſpenſatione ex juſta cauſa, & deindè ſignata ſupplicatione, ſed non expeditis literis, carnaliter ſe cognoverunt. par. 1. fol. 210. col. p. & 2. verſ. Hinc.*

Formula ſupplicationis pro Reſcri-

ſcri-

ſcripto reformatorio, *quando matrimonium fuit bona fide contractum, & deinde cognito impedimento fuit obtenta diſpenſatio, nulla facta mentione, quod cognito impedimento, nõ ſe abſtinuerũt à copula.p.1.f.211 col.p. verſ. Si in ſupplicatione.*

Formula ſupplicationis pro reſcripto reformatorio, *quando fuit erratum* in nomine oratoris, *vel* in loco originis oratorum, *vel* in Diœceſi oratorum. *p.1. f.211.col.2. verſ.Quando,verſ. Eodem modo,& verſ.Si erratũ.*

Formula ſupplicationis pro Reſcripto reformatorio, *quando fuit ſupplicatum, quod literæ committantur Ordinario Originis,& poſtea petitur ut commiſſio fiat Ordinario loci.p.1.f.212. col.1.verſic.eodem.*

Formula ſupplicationis pro Reſcripto reformatorio, *quando ſedes Epiſcopalis, de qua in ſupplicatione erat facta mentio,ad preſẽs vacat.ibid.verſ.Quod ſi.*

Formula ſupplicationis pro reformanda cauſa in prima ſupplicatione expreſſa.ibid.col.2.verſic. Si eſt.

Formula ſupplicationis,quando diſpenſatio matrimonialis eſt committenda Abbatibus,vel Prælatis habentibus Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ac proprium diſtrictum, ſub quo ſunt oratores.p.1.fol.223.col.1.verſic.Advertas.

Formula ſupplicationis, quando oratores petunt,ut commiſſio facta uni, exequatur ab alio Epiſcopo,vel Vicario.p.1.f.226.col. 1.& 2.verſ.Beatiſſime.

Formula commiſſionis pro recipiendo Iuramento,quod contrahere volentes non habuerunt copulam ſub ſpè facilioris diſpenſationis.p.1.fol.242.col.2.

Formula literæ declaratoriæ, quod non obſtat gradus proximior.p. 1.fol.220.col.p.verſic. Formulæ *autem.*

Formula Copiæ Bullæ depertitæ.p. 1.f.202.col.1.verſic.Forma.

Formula Inſtrumenti adoptionis. p.2.f.78.col.1.& 2.

Formula fidei paupertatis pro obtinenda diſpenſatione in forma pauperum p.1.f.268.col.2.infin. & f.269.col.1.

Formula fidei paupertatis,quando orator ad urbem accedere non poteſt.p. 1.f. 270. col. 2. verſic. obtenta.

FORVS.

Forus ſacramentalis, & pœnitentiæ an ſit diſtinctus a foro conſcientiæ.p.1.f.266. col.1.verſic. Advertas, & verſic.Verum.

FRATER.

Frater an valide contrahat matrimonium cum ſorore, de iure naturæ.p.1.fol.25. col.1.verſic.

ſecunda, & fol. 27. col. 1. & 2. verſic. Ad argumenta.

Inter Aſsyrios olim lege lata, validum fuit matrimonium inter fratrē & ſororem. d. fol. 25. col. 2. verſ. Tertio.

In initio mundi fratres ducebant ſorores, & an tunc licitum fuit. Ibid. verſ. Quarto. & fol. 26. col. 2. verſ. ſecundo.

An Eccleſia aliquando diſpenſauit in tali caſu. p. 1. fol. 27. col. 1. verſ. Quarto.

Fratris cum ſorore matrimonium abominatus eſt Ariſtoteles. p. 1. fol. 26. col. 2 verſ. ſecundo.

Inter filios fratrum, & ſororum olim matrimonia erant permiſſa iure ciuili Romanorum. p. 1. fol. 29 col. 2.

Frater in lege Moſayca poterat relictam fratris, decedentis abſq. prole, in uxorem accipere. p. 1. fol. 22. col. 1. verſ. Probat ulterius.

Si iſti, qui taliter contraxerunt, ad fidem venirent, non ſunt ſeparandi p. 1. fol. 23. col. 2. vers. Adſeptimam. et fol. 24. col. 1.

Frater, et ſoror non coniunguntur per ſe ipſos immediatè, ſicut coniungũtur Pater, et filius. p. 1. fol. 26. col. 1. vers. Quinto.

Frater uno latere iunctus an poſſit ad ſucceſſionem inteſtati fratris venire, una cum aſcẽdentibus. p. 1. fol. 360. col. 1. et 2. vers. Videtur.

Frater an veniat ad ſucceſſionem inteſtati fratris, ſimul cum aſcendentibus, et quomodo. Vide verb. ſucceſſio.

An venire valeat cum nepotibus alterius fratris. Ibid.

Fratres cenſentur inter ſe una perſona. p. 1. fol. 304. col. 2. vers. difficultas.

Frater an poſſit cum fratre excommunicato vitando communicare. Vide verb. excommunicatio.

Frater, quando valeat accuſare fratrem. p. 1. f. 444. col. 2. vers. Quinquageſimo tertio.

Fratres Patrueles, Amitini, Conſobrini, qui. p. 3. fol. 116. et 117.

Reliqua vide verb. Feudum. Fideicommiſſum. et verb. Teſtis.

FRATRIA. FRATISSA. FRATRIVS.

Fratiſſa dicitur uxor reſpectu fratris ſui mariti p. 2 fol. 39. col. 2.

Appellatur etiam reſpectu eiuſdem Fratria. p. 3. fol. 140. col. 2.

Fratrius reſpectu tui, dicitur matus tuæ ſororis, vel deſcendentium à tua ſorore. d. fol. 140.

FRAVS.

Fraus non præſumitur in actu facto coram Principe cum cognitione cauſa. p. 1. f. 335. col. 1. in fin.

Non præſumitur, quando actus eſt factus præſente conſanguineo. p. 1. fol. 441. col. 2. verſ. Vigeſimo octavo.

FVR-

FVRTVM.

Furtũ apud aliquas nationes iniquum non reputabatur.p.1.f.8. col.1.vers.Nec in oppoſitum.

Furtum non eſt quando quis aliena accipit, in caſu extrema indigentiæ.p.1.fol.14.col.1.

G.

GENEALOGIA.

Genealogia quomodo eſt facienda. p.3.fol 99.col.2.

Genealogia ſecundum Civilitas non ſignificat arborem Conſanguinitatis.Ibid.

GENER.

Gener,et Progener,qui dicantur.p.2.fol.39.col.1.et p.3 fol.138.

Gener habetur pro filio.p.1.f.425.col.1.vers.Affirma.

GENERATIO.

Generationes ſucceſſive debilitant conſanguinitatem.p.1.fol.10.col.1.vers.ſecunda.

Generationes factę ab uno homine, et ſuis deſcendendibus ipſo vivente,ita multiplicarunt homines,ut poſſent plures conſtituere civitates. par.1.fol.9.col.1.verſ.Nec.

Conceſſio facta alicui uſq;ad determinatam generationem,intelligitur de generatione primi acquirentis,unde ipſe non numeratur.p.3.fol.133.col.2.vers.Veritas.

Generatio perſonæ gradum facit p.3.fol.146.col.1.et fol.147.col.1.et 2.

De iure Civili, in linea transverſali, qualibet generatio gradum facit; de iure Canonico requiruntur duæ.d.fol.147.col.2.vers.Hinc.

GENTILIS.

Gentiles etiam exiſtimant nefas eſſe uxorem patris ſui ducere.p.1.fol.43.col.1.

GENVS.

Genus ſine aliqua ſpecie stare non poteſt.p.1.fol.71.col.1.

Generis nobilitas non ſolum à Patre, ſed etiam à matre habetur. p.1.fol.307.col.1.et 2.

Genus humanum poteſt ætate unius hominis per ſuas, et ſuorum deſcendentium generationes ita multiplicari,quod plures conſtituãtur Civitates.p.1.f.9.col.1.vers.Nec.

GLOS.

Glos dicitur ſoror Mariti.reſpectu uxoris.p.2.fol 40.col.1.et p.3.fol.141.col.1.

GLOSSA.

Gloſſa in cap. tanta.verb. Aliam. qui filii ſint legit.ab Author.refellitur. p.1 fol.220.col.1.et 2.vers.Quantum.et vers.Verum.et fol.121.col p.vers.Nec.

GRADVS.

Gradus Levitici 18.obligare in lege Evangelica,ex eo quia in Levit.prohibiti erãt, hæreticum eſt aſſerere.p.1.fol.17.col.2.vers.Concors.

An in nova lege obligent. p. 1. fol. 18. col. 2. vers. Graviſſima. et fol. 46. col. 1 vers. Non deſunt. et verſ. Attamen.
Gradus aliqui Levitici iure naturæ prohibitionem habent. p. 1 fol. 24. col. 2. vers. Affirmant.
Gradus Conſanguinitatis in linea transverſa, an iure naturæ impediant matrimonium. p. 1. fol. 24. col. 2. vers. Controverſia. et fol. 25. et ſeqq.
Nullus gradus lineæ collateralis prohibitus erat in principio mundi, ſed prohibitio incepit à tempore Moyſis. p. 1. f. 15. col. 1. et 2. verſ. Olim. & verſ. Tempore.
Vſq; ad quem gradum ſe extendat prohibitio matrimonii inter aſcendentes, & deſcendentes. p. 1. à fol. 8. uſq. ad 11.
Gradus lineæ rectæ ultra primum, an reddat matrimonium invalidum iure naturæ, an illicitum. p. 1. fol. 11. col. 2. verſ. Quamvis. & fol. 12. col. 1. verſ. Ex quo.
Nullus gradus tollit omnino matrimonij fine, licet illum aliquomodo impediat. d. fol. 12. col. 1. verſ. Hæc.
Nullus gradus eſt, in quo coniugium ſit ita intrinſecè malũ, ut Deus, tanquam authbor naturæ, diſpenſare non valeat. p. 1. fol. 14. col. 1. verſ. In matrimonio.
Vſq; ad quem gradum iure Canonico extendebatur prohibitio matrimonij in linea collaterali; & uſq; ad quem hodie reſtricta eſt. p. 1. fol. 15. col. 2. verſ. Tertio. & fol. 216. col. 1. verſic. Quia.
Eccleſia nunquam diſpenſavit in primo gradu lineæ tranſverſæ. p. 1. fol 27. col. 1. verſ Quarto.
Gradus, in quibus poteſt Pontifex diſpenſare. p. 1. fol. 213.
Gradus conſanguinitatis, affinitatis, vel publicæ honeſtatis ſunt exprimendi in ſupplicatione, ſecundum numerationem Canonicam, alias ſubreptitia erit diſpẽſatio. p. 1. fol. 216. col. 2. verſic. Ne. & verſ. Expreſſio.
Quomodo eſt facienda talis expreſſio graduum. p. 1. fol. 217. col. 1. verſ. expreſſio. & fol. 221. col. 1. verſ. Numerantur. & verſ. Credit.
Gradus Affinitatis, & publicæ honeſtatis numerantur per ordinẽ ad gradus conſanguinitatis. d. verſ. Numerantur.
Gradus omnes ſunt exprimendi in ſupplicatione, quia ſi ultra gradum narratum adeſt alius gradus, diſpenſatio exequi nequit, ſed denuo ad Principem recurrendum, & quomodo. p. 1. fol. 207. col. 1. verſ. ſimiliter.
Gradus affinitatis, vel conſanguinitatis exprimi debet pro obtinenda diſpenſatione, & etiam exprimi debet, an affinitas ſit ex

actu

actu fornicario.p.1.f.217.col.1.

Gradus diſtantia in affinitate, & publica honeſtate, utrum ſit in linea recta, vel tranſverſali, an ſit explicanda.p.1.fol.221.col.p. verſ.Credit.

Gradus expreſſio eſt facienda cum expreſſa mentione, an illo gradu diſtent ab uno, an à duobus ſtipitibus, alias ſubreptitia erit. p.1. fol.218.col.2. verſ. In exponendis.

Gradus quando ſunt æquales poſſunt abſolutè exprimi, ſecus quãdo ſunt inæquales, puta ſi eſſent primo, & ſecundo gradu.p.1.fol. 217.col.p. verſic. Provenientia. & fol.219.col.p.

Hodie gradus proximior tunc eſt exprimendus cum remotiori, quando eſt primus gradus tantùm.p.1.fol.219. col. p. & p.3. fol.162.& ſeqq.

Ad tollendum tamen ſcandalum puſillorum, quando diſtantia eſt in ſecundo, & tertio, vel ſecundo, & quarto, poſſunt obtineri literæ delaratoriæ, quod non obſtãte gradu propinquiori, matrimoniũ contrahatur; quæ literæ declaratoriæ non requiruntur ad validitatem matrimonij p.1.fol.219.col.2.verſ.Verum.

Peccaret tamen exequutor, quando diſpenſaret non exhibitis ſibi d.litteris declaratorijs, quando ſcit adeſſe gradum propinquiorem.Ibid.

Quando matrimonium eſt contractum non obtentis, nec exhibitis literis declaratorijs, ſi deinde Ordinarius certus iuridicè fiat, aliquo denunciante, non eſſe expreſſum gradum propinquiorẽ, nec allatas declaratorias, debet ſic coniunctos ſeparare, donec d. literæ afferantur. p. 1.fol. 219. col.2.& fol.220.col.p.

Primo, & quinto gradu diſtantes an poſſint ſine diſpenſatione contrahere.p.3.fol. 164.col.p.& 2. verſ Difficultas.

Gradus diſtantia ultra primum gradum nõ eſt exprimenda, unde orta in publica boneſtate, quando publica honeſtas eſt ex matrimonio rato; ſecus quando cõſurgit ex ſponſalibus validis. p.1.fol.221.col.2.

Gradus conſanguinitatis, & affinitatis ſi à Procuratoribus, vel ſcriptoribus aliter exprimantur, quam eis à principio fuit à partibus ſignificatum, ut facilius diſpenſationes obtineant puniuntur pœna falſi.p.1.fol.106. col.2. verſ.Vt igitur.

Gradus diſtantia in collateralibus deſumitur per ordinem ad ſtipitem. p. 1.fol. 254. col. 2. verſ. Quamvis.

Gradus diſtantia in collateralibus eſt exprimenda an ſit ex uno, vel multiplici capite. Ibid. & fol.255.col.p.

Quar-

Quartus, & quintus gradus non parit impedimentum, ſed ad tollendas murmurationes ignorãtium, poteſt fieri decretum declaratorium, quod non adeſt impedimentum. p. 1. fol. 216. col. p. & 2. verſ. Quia.

Scientia gradus, & ignorãtia prohibitionis pro illo gradu, an excuſet. p. 1. fol. 167. col. p. verſic. Quod ſi.

Gradus, in quibus apponenda eſt clauſula de augenda dote, *quãdo diſpenſatio petitur ob illius incompetentia. p. 1. fol. 247. col. 2. verſ. Clauſula.*

Gradus primus, & ſecundus eſt in confeſſione explicandus in peccato ſodomiæ. p. 1. fol. 277. col. p.

Gradus conſanguinitatis, & affinitatis non differunt ſpecie. p. 1. fol. 280. col. p. verſ. ex hoc.

Gradus non mutat ſpeciem generalem; mutat tamen ſpeciem ſpecialiſſimam. d. fol 280. col. p. verſ. Melius.

Gradus diſtinctus parentelæ quãdo probandus. p. 1. fol. 309. col. p. verſ. Ex quo.

Gradus proximitas, vel eſt reſpectu ſtipitis, vel reſpectu lineæ. p. 1. fol. 324. col. 2. verſ. ſecundus.

Gradus prioritas conſideranda eſt in fideicommiſſis, & quando. Vide verb. Fideicommiſſum.

An conſiderari debeat in feudis. Vide verb. Feudum.

An in ſucceſſione ab inteſtato. Vide verb. Succeſſio.

Gradus notitia magis pertinet ad parentes, quam ad alios. p. 1. fol. 424. col. p. verſ. ſecundo.

Gradus conſanguinitatis, vel affinitatis quãdo recuſatur Iudex, quomodo ſunt computandi, ſecundum ius Canonicum, an ſecundum ius Civile. p. 1. fol. 431. col. p. in med.

Gradus quid. p. 3. fol. 96. col. p. verſic. Gradus.

Gradus varia ſignificatio. p. 3. fol. 143. col. p. & fol. 144. col p.

Gradus Conſanguinitatis quid. p. 3. fol. 144. & 145.

Gradus conſanguinitatis ſumitur pro generatione. p, 3. fol. 146. col. p. & 147. col. p.

In linea tranſverſali, de iure Civili, quælibet generatio facit gradum; de iure verò Canonico, duæ generationes gradum conſtituunt. d. fol. 147. col. 2. verſ. Hinc.

Gradus non multiplicãtur per ſucceſſivas generationes eiuſdem perſonæ. Ibid. verſ. Dixi generatio.

Gradus nunquam à ſtipite conſtituitur. p. 3. fol 95. col. 2. in princ.

Gradus in arbore conſanguinitatis, ſunt ad ſimilitudinem gradus ſchalarum, in quibus aſcenditur, & deſcenditur. p. 3. fol. 96. col. p. verſ. Gradus.

Gradu diſtare quid eſt.p.3.fol.151. col.p. & 2. verſ. Sciendum. & fol.152. col.p.

Gradum facere, & eſſe in gradu quid. d.fol.151. verſ.Sciendũ.

Gradum facere, & eſſe in gradu, non eſt idem ac gradu diſtare. p.3.fol.150. col.2. & fol. 151. & ſeq.

Gradu non diſtant pater, & filius, ſed ſunt in gradu, & ita in linea recta ſemper ſervatur.d.f.151. col.p. verſ.Certum etiam.

Gradus propriè in tranſverſalibus non datur, & quare.p.3.f.152. col.p.verſ. Advertas.

Conſanguinitas, in quo gradu terminetur de jure canonico. p. 3. fol.148. & 149.

Gradus numeratio res difficilis eſt, & quare.p.3.f.152. verſ.Materia.

Gradus numeratio de jure canonico, diverſa eſt à numeratione, quæ fit de jure civili in linea tranſverſali, ſecus in linea recta. p.3.f.95. col.p. & fol. 153. col.2. & fol 154. col.p.

Primus gradus in linea recta requirit duas perſonas, tam de jure canonico, quam de jure civili. p.3.f.150. col p.

Gradus numeratio in linea recta, quomodo eſt facienda, tam de jure canonico quàm civili. p.3. fol.154. col.2.

Primus gradus in linea collaterali non datur de jure civili; datur tamen de jure canonico. p.3.fol. 161. col.p. verſ.Ex dictis.

Jure Canonico in linea collaterali æquali, duę perſonę, ſtipite dempto, unum gradum conſtituunt; jure verò civili, qualibet perſona gradum facit. p.3.f.95.col.p.

Gradus numeratio non benè fit ab Oliver.Textor.quando omittitur cellula illa vacua, quæ eſt in medio communis arboris.p.3. fol.98. col.p. & 2.

Gradus facilius numerantur, quãdo partiales arbores conſtruuntur.p.3.f. 99. col. p. verſ. Vt tamen.

Gradus affinitatis regulantur per ordinem ad gradus conſanguinitatis.p.3 fol.135. col.2.

Cognoſci valent ſine arbore affinitatis, & quomodo.p.3.fol.136. col.2. verſ.Verùm.

Gradus diſtantia ſervata, poteſt quis de ſua cognatione in matrimonium aſſumere. p. 2.f.26. col.2.

Reliqua vide verb. Diſtantia, & verb.Regula.

GRATIA.

Gratia non redditur ſubreptitia, licet aliqua ex cauſis expreſſis ſit falſa, niſi dolosè ſit expreſſa falſa cauſa. p.1.fol. 187. col.p. verſ.Quando.

Gratia facienda, expirat per mortem concedentis, non verò gratia

tia facta.p.1.f.237. col.2.verſ. Verùm; & fol. 238. col.p. verſ. Ex dictis.

Gr*atia* perinde valere, *quare ita dicatur.p.1.f.171.col.2. & fol. 202. col.2. verſ.Quando.*

Quando locum habeat, & in quo differat à reſcripto reforma-torio.*par.p.fol.203.col.p.verſ. Iſta.*

G*ratia perinde valere, ſuper alio perinde valere eſt de novo impetranda, quando in prima gratia adeſt vitium obreptionis, vel ſubreptionis. par.p.fol. 171.col.2.*

H.

HEBRÆVS.

Hebræis, cur minores gradus interdicti in matrimonio contrahendo. p.1.fol. 35. col. 2. verſ. Ad ſecundam.

Hebræorum deſcendentes non admittuntur ad beneficia Eccleſiaſtica uſque ad ſeptimum gradum incluſivè, à tempore converſionis eorum imputando, ex bulla Clem.VIII. p.1.fol. 300. col.p.

Filiæ vero hebræorum ultra ſecundum gradum, habilitantur ad religionem, ad officia, & munera. Ibid.

Hebræus converſus ad fidem, non erat excludendus a beneficijs; quia de Iudæis converſis, Eccleſia fuit fundata. Ibid. & f.301. col.p.verſ.Putat tamen.

Hoc tamen fuit correctum per Clementem VIII. d. verſ. Putat tamen.

Ceſſante tamen ſuperbia, & ambitione, poſſunt Neophyti ad dignitatem eligi, accedente ſcilicet diſpenſatione Pontificis, quæ rarò practicatur. p.1.f.31.col. 2. & f.302.col.1. verſic. Conſtitutio in fin. & verſic. Quamvis.

HÆREDITAS.

Hæreditas delata quando dicatur. p.1.fol.414.col.p.verſ Hanc.

Hæreditas ab inteſtato quibus defertur p.1.f. 324. col.p. verſic. ſecundus caſus.

Quomodo dividenda, quando ad ſucceſſionem inteſtati concurrũt plures aſcendentes ex parte patris, & matris, ſimul cum collateralibus defuncti. p.1.f.361. col.2. verſic.Hinc.

Hæreditas paterna, poſtquam eſt acquiſita filio, non conſideratur amplius tanquam hæreditas patris, ſed tanquam hæreditas adeuntis.p.1.f.357.col.2.

Hæreditatis bona, an ſint paterna vel materna, vel ex linea patris, aut matris, quando eſt facienda diſtinctio. Vid.verb.Bona, & verb.Succeſſio.

Hæreditas non adita non tranſmittitur, niſi ſit hæres ſuus.p.1. fol. 443. col. p. verſ. Trigeſimo nono.

Hæ-

Hæreditas, bonorum poſſeſſio, & tutela, deferuntur iure agnationis, & cognationis, non vero iure affinitatis. p. 2. f. 25. col. p.

Reliqua vide verb. Succeſſio.

HÆRES.

Hæredis nomine non ſolùm venit hæres ſanguinis, ſed etiam hæres extraneus, ſicut etiam venit hæres tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato. p. 1. f. 308. col. p.

Hæres legitimus quinam dicatur. p. 1. f. 324. col. 2. verſ. Secundus caſus.

Hæres an poſſit plus iuris habere in bonis defuncti, quàm ipſe defunctus habebat. p. 1. f. 351. col. p. & 2. verſic. Dices, cum aliis ſeqq. ubi limitationes dictæ regulæ ponuntur.

Hæres ut hæres poteſt venire contra factum defuncti. p. 1. f. 381. col. p. in princip. & f. 383. col. p.

Limitatur in iure retractus, niſi defunctus expreſsè promiſiſſet rem tutam, & ſecuram ſe præſtaturum, etiam adverſus retractus conſanguineorum. d. fol. 381. col. p. & f. 383. col. 2.

Reliqua vide verb. Succeſſio.

HÆRETICVS.

Hæreticus baptizans ſecundùm formam S. R. E. validè baptizat, nec iterari debet baptiſmus. p. 1. f. 92. col. 1. verſ. Nec in dubium.

An poſſit eſſe Patrinus in baptiſmo, vel confirmatione, & an contrahat cognationem ſpiritualẽ. Vide verb. Patrinus.

Hæreticum cõſanguineum, vel affinem receptans, punitur, nec excuſatur ratione ſanguinis. p. 1. fol. 304. col. p. verſ. Quamvis.

Hæreticum denunciare quilibet tenetur. p. 1. fol. 303. col. p. verſ. Octavo.

Hæreticorum filii pro delictis ſuorum parentum puniũtur quoad bona, honores, & quoad beneficia obtinenda. p. 1. f. 300. col. p. verſ. In odium.

Filii infidelium in Sacra Scriptura uſque ad tertiam, & quartam generationem excludebantur; & ita etiam in Eccleſia Toletana fuit ſtatutum. ibidem col. 2.

Filii hæreticorum, qui in hæreſi deceſſerunt, nec fuerunt emendati, de iure uſque ad ſecundam generationem declarantur inhabiles ad beneficia, & officia publica, quando per lineam paternam deſcendunt; quando verò ex matre hæretica deſcendunt, tantùm filii primi gradus comprehenduntur. ibid. & fol. 301. col. 2.

Hæreticorum deſcendentes uſque ad ſeptimum gradum incluſivè, à tempore converſionis eorum imputando, excluduntur à beneficiis Eccleſiaſticis ex bulla

Digitized by Google

Clement. VIII. ibid. col. p. & fol. 301. col. p.

Hæreticorum filii, qui fuerunt cõvicti de hæreſi, non verò, qui tantum fuerunt de hæreſi inquiſiti, comprehenduntur ſub conſtitutione Clementis VIII. p. 1. fol. 302. col. p. verſ. Conſtitutio.

Diſpenſari tamen poteſt à Pontifice in tali conſtitutione, ſed id rarò practicatur. ibid. & verſ. Quamvis.

Filii hæreticorum non ſolùm ſunt inhabiles ad beneficia Eccleſiaſtica obtinẽda, ſed etiam ad officia laica exercenda. ibid. col. 2. verſ. Filii.

Non ſolùm nati poſt hæreſim parentum, ſed etiam antè, poſſunt ab Inquiſitoribus puniri pœna privationis beneficiorum, & officiorum. ibid.

Limitatur, quando obtinuiſſent beneficia ante hæreſim parentum. ibid. & f. 303. col. p. in princip.

Pœnæ, quibus puniuntur filii hæreticorum, locum habent, quando hæretici traditi ſunt Curiæ ſeculari, licet eos pœnituerit, & mortui ſint Catholici. d. f. 303. col. 1. & 2.

Evitantur omnes pœnæ, quando ſpontè revelant hæreſim parentum. ibid. col. 2. in princ.

HISTORIA.

Hiſtoria Cameli, & Equi de concubitu cum matre. par. 1. fol. 6. col. 2. verſ. Inter.

Hiſtoria Antiochi circa amorem Stratonicæ Novercæ, non eſt, ut refertur à Sanchez. p. 1. f. 43. col. 2. verſ. Probant, & fol. 44. col. p. verſ. Non poſſunt.

Hiſtoria Abiſag cũ Adonia explicatur. p. 1. f. 44. col. 2. verſ. Nec.

Hiſtoria refertur in Hiſpania, ubi in uno vico centum domorum omnes Incolæ erant progeniti ab uno ſene adhuc vivente. par. 1. f. 9. col. p. verſ. Nec.

Hiſtoria de Cymone Athenienſe, qui fuit in exilium miſſus ex eo, quia ſororẽ germanam in uxorem duxit. p. 1. f. 28. col. 2. verſ. Ad tertium.

Hiſtoria Piſiſtrati Athenienſis, qui noluit vindictam ſumere de illo, qui ſuam filiam fuit deoſculatus. p. 1. fol. 163. col. p.

Aliter ſe geſſit P. Mevius. ib. col. 2.

HOMICIDIVM.

Homicidium aliquando eſt peccatum, aliquando non. p. 2. f. 19. col. p.

Homicidium commiſſum in perſonam patris adoptivi, an puniri debeat pœna parricidii. Vide verb. Parricidium.

HOMO.

Homines oculis magis, quam auribus credunt. p. 1. f. 3. col. 2. verſ. Vt igitur.

Homo ex quatuor conſtat humoribus. par. 1. f. 32. col. 1. & f. 36.

36.col.2.verſic.Ad ultimum.
Homo nequit ſeparare perſonas, quas Deus coniunxit.p.1.f.33.col.p.circa finem.
Homo ex propagatione carnali recipit eſſe naturale, & ex receptione baptiſmi recipit eſſe ſpirituale.p.1.f.84.col.2.verſ.Fuit.
Homo Novus dicitur, qui imagines maiorum non habet, ideſt, nullam habet nobilitatem ex ſuis maioribus.p.3.f.123.col.p. & 2.

HONOR.

Honor eſt dandus homini non generi, moribus non maioribus, virtuti non nobilitati. p.3.fol. 123.col.p.

HOSTIS.

Hoſti denegantur alimenta, niſi ſit conſanguineus.p.1.f.439. col.p. verſic.Nono.
Occidi poteſt hoſtis, dummodo non ſit conſanguineus.Ibid.
Hoſtis rebellis receptari non poteſt ſub pœna capitis, dummodo non ſit conſanguineus. Ibid. col.2. in princip.
Hoſtium ſpolia, quando dicuntur poſita in anathema oblivionis, & quando dicuntur ſtemmata, & inſignia.p.3.f. 125. col. 2. verſic.Vera,& f.226. col.p.

I.

IACOB.

Iacob quare maledixit Ruben.p. 1.f.43.col.p.verſic.confirmatur & f.45.col.2.verſic.Nec etiam.

IANITRICES.

Ianitrices, vel Ianeteres, dicuntur uxores duorum fratrum. p.2.f. 40. col.p.

IGNORANTIA.

Ignorare ius, in quo quis verſatur turpe eſt p.1.fol.4.col.p.
Ignorantia craſſa, & ſupina; Affectata, Probabilis, & Invincibilis, qua.p.1.fol.168.col.2.
Ignorantia pœna excuſat. p.1.fol. 288. col.p.in fin.
Ignorantia pœna privationis debiti ab illa excuſat. p. 1. fol. 145.col.2.verſ. Advertas.& p. 2.fol.47.col.2.& fol.48.
Ignorantia iuris non excuſat, quãdo res eſt prohibita iure naturali.p.1.fol.286.col.p.
Ignorantia iuris quando excuſat: & an admittatur probatio contra ignorantiam iuris. p.1.fol. 167.col.p.
Ignorantia iuris, quod publicè promulgatum eſt, quando præſumitur, & quando excuſat. Ibid. col.2.verſ.Error.
Ignorantia iuris, vel error allegari poteſt in inceſtu commiſſo in figura matrimonij, ſed non in fornicatione, vel in adulterio. p.1.fol. 290. col. 2. verſ. Infertur.& fol.291. col.p. verſ.Condemnatus.
Præſumitur in iſto caſu ignorantia quando matrimonium fuit con-

tractum in facie Eccleſiæ, ſeruata forma S.C.T. ibid.

Ignorantia coniunctionis perſonæ nõ excuſat ab inceſtu fornicariè commiſſo, niſi mulier ſit meretrix. p.1. fol. 288. col.1. & 2. verſic. Quando.

Ignorantia gradus excuſat, ſecus ignorantia prohibitionis. p.1. fol.167.col.p. verſ. Quod ſi.

Ignorantia malitiæ peccati, & ignorantia perſonæ, cum qua committitur inceſtus, excuſat à formali inceſtu, & à reſervatione. p.1. fol.284. col.p. verſ. Tertio.

Ignorantia probabilis, & invincibilis impedimenti præſumitur, quando factis proclamationibus in Eccleſia Parochiali, nullum cognoſcitur impedimentum. p.1. fol.168. col.1. & 2. verſ. Eſt petenda.

Ignorantia requiſita, ut valeant mediante Apoſtolica diſpenſatione permanere in matrimonio coniuges, qui ignoranter in gradibus prohibitis contraxerunt, qualis eſſe debet. ibid.

ILLEGITIMVS.

Illegitimi ſunt etiam filii nati ex matrimonio nullo ratione impedimenti dirimentis; niſi impedimentum ſit à coniugibus ignoratum, & matrimonium ſit contractum factis denunciationibus. p.1. fol.113. col.2. in princ. & fol.114. col.p. in princ. & fol. 117. col.p. verſ. Dico primo.

Quando matrimonium eſt clandeſtinè contractum, ignorantia impedimenti non excuſat ab illegitimitate. p.1. fol.118. col.p. verſ. Dico ſecundo.

Illegitimum aliquem eſſe non probatur ex ſolo impedimento inter contrahentes, ſed ex ſcientia impedimenti. p.1. fol.117. col.2. verſ. Hæc.

Iure Antiquo ex ſola ratione Clãdeſtinitatis orta ex omiſſione denunciationum, filij non erant illegitimi; aliud tamen erat, quando matrimonium non erat contractum in facie Eccleſiæ. p. 1. fol.119. col.p. in prin. & verſ. Iſta.

Illegitimi contrahunt affinitatem, & alias cognationes. p.1. fol.51. col.2. verſ. Dubiam. & fol.52. col.p. verſ. Veritas.

Vide verb. Affinitas. & verb. Filius. & verb. Succeſſio.

ILLICITVM.

Illicitum dicitur quod eſt contra legem prohibentem. p.1. fol.12. col.2. verſ. Quamvis. fol.13. col.p. & fol.14. col.p.

Illicita copula parit Affinitatem. Vide verb. Affinitas. & verb. Copula.

ILLVSTRIS.

Illuſtres perſonæ quæ dicantur. p. 1. fol.253. col.p. in princ.

IMAGO.

Imagines maiorum ſtemmata *dicuntur.p.3.fol.123 col.1.*

Fumoſæ imagines, ſunt antiquiſſimi generis ſtemmata. ibid.

Qui non habent imagines maiorũ, dicuntur homines novi, filij terræ, & à ſe orti. ibid col.1. in fin. & col.2.

Imagines maiorum à Romanis in funeribus ducebantur, & quo fine. ibid.col.2.verſ. illos.

Imagines maiorum, quæ ſunt inſignia nobilitatis, amittuntur, & delentur propter delicta p.3. fol.124. col. 2. verſ. Ex hoc. & fol.125.col.1.

Imagines proditorum depingebantur ad perpetuam delinquentiũ infamiam d.fol.125.col.1.

IMMVNITAS.

Immunitas conceſſa alicui propter numerum duodecim filiorum, non ceſſat per mortẽ alicuius ex filiis. p.1.f.186.col.2. in princ.

Immunitas cõceditur, ſivè filii ſint maſculi, ſivè fœminæ, ſivè nuptæ, ſivè ingreſſæ Religionem; ſivè ſint filii legitimi, & naturales, ſivè naturales tantùm, dummodo ſint legitimati, vel per reſcriptum Principis, vel per ingreſſum Religionis. ibid. & fol.344. col.2. verſ. Iſti.

Immunitas ob numerum duodecim filiorum peti poteſt à patre, vel à matre, & etiam à filiis, mortuo patre, dummodo omnes filii ſimul in communi vivant; niſi neceſſaria diviſione dividãtur. ibid.

IMPEDIMENTVM.

Impedimentum affinitatis uſq; ad quem gradum extenditur, ſivè affinitas ſit ex copula licita, ſive illicita, & an ſit vinculum naturale, vel Eccleſiaſticum, & reliqua pertinentia ad tale impedimentum. Vide verb. Affinitas, & verb. Diſpenſatio.

Impedimenta dirimentia matrimonium, alia ſunt de jure Divino, & naturali, alia de jure humano. p.1. fol.107. col. p. verſ. in præſenti.

Impedimenta matrimonii ab Eccleſia ſtatuta, damnantur ab hæreticis, qui tantùm impedimenta Levitici admittunt. p.1. f 30. col.2. verſ. Non defuerũt.

Optimo tamen fine ab Eccleſia ſunt inſtituta. p.1.f.32. col. 2. verſ. Remanet. & fol.34. col.p. verſ. Ego.

Impedimentum publicæ honeſtatis, quod oritur ex matrimonio rato, uſque ad quem gradum protenditur, & uſque ad quem extenditur, quando ex ſponſalibus validis oritur. p.1. fol.74.col.p. & fol.82. col.2. verſ. Hodie; & verſ. Quoad. fol. 83. col.1. & 2. verſ. hæc. fol.221. col.2. & p.2. fol.31. col.1. & 2. Reliqua vide

verb.

verb. Publica honeſtas.

Impedimentum Conſanguinitatis, uſq; ad quem gradum olim protendebatur, & uſque ad quem hodie, & quo jure. p.1. fol. 36. col.1. verſ. Ad tertiam. fol. 47. col.2. verſ. Affinitatis. & fol. 82. col.1.

Impedimentū conſanguinitatis in nullo gradu, vel linea admittitur a quibuſdā hæreticis, a quibus conceduntur inceſtæ nuptiæ. p.1. fol.6. col.1. & ſeq. Reliqua vid. verb. Conſanguinitas.

Impedimentum cognationis ſpiritualis. Vid. verb. Cognatio ſpiritualis.

Impedimentum cognationis ſpiritualis non habet gradus, & inter quas perſonas datur. p.1. fol. 84. col.1. verſic. Hoc.

Impedimentum cognationis legalis. Vide verb. Cognatio legalis.

Impedimentum matrimonii quando eſt dubium non impedit petitionem, & redditionem debiti, etiam litę pendente. p.1. f.118. col.1. verſic. Præterea.

Quando detegitur poſt contractum matrimonium ſolemniter celebratum, præſumitur invincibiliter ignoratum. p.1. f.168. col.2. in med.

Si eſt occultum, & ex crimine provenit, non eſt in foro externo manifeſtandum, ſed ad S. Pœnitentiariam eſt recurrendum. p.1. f.188. col.1.

Diſpenſatum à S. Pœnitentiaria, ſi deinde ad forum contentioſum deducitur, eſt recurrendum ad Datariam. p.1. f.267. col.1.

Impeditum, ſi fuit diſpenſatum, & exequuta diſpenſatione detegitur aliud impedimentum poſt conſumatum matrimonium, eſt denuò recurrendum ad Pontificem, & quomodo. p.1. f.208. col. 2. verſic. Quando, & f.209. col. 2. verſic. Similiter.

Impedimentum conſanguinitatis, & inceſtus, an & quando debeant ſimul exprimi. p.2 fol.34. col.2.

Impedimentum dirimens, ſi eſt cognitum a Parocho in confeſſione, & contrahentes nolint deſiſtere a contractione, & petere diſpenſationem, quid faciendum eſt a Parocho. p.1. fol.137. col.2. verſic. Quomodo.

Impedimentum dirimens, ſi exiſtat, nec valeat differri contractio matrimonii quid faciendū. p.1. f. 136. col. 2. verſic. Antequam, & fol.137. col.1.

Impedimentum dirimens, ſi eſt oppoſitum & non probatum in Judicio, quid faciendum p. 1. fol. 148. col.2. verſ. Addit etiam.

Si dubitetur exiſtere inter contrahere volentes, quomodo eſt ſupplicandum Pontifici. p.1. f.149. col.1. & 2. verſ. Beatiſſimè.

Im-

Impedimentum ſaperveniens matrimonio, poteſt ab Epiſcopo diſpenſari in ordine ad petitionem debiti, & quo jure. p.1. fol.143. col.2. fol. 144. & ſeq. & p.2. fol. 52. & ſeqq.

IMPENSÆ.

Impenſæ juxta taxam Datariæ ſunt faciendæ, quando Oratores petunt diſpenſationem ſuper impedimentis matrimonii. p.1. fol. 267. col.1. verſic. Oratores.

Reliqua vide verb. Compoſitio, & verb. Expenſæ.

INCESTUS.

Inceſtus quid. p.1. f.274. col. 1. & fol.276. col.1. in princip.

Unde dicatur, & quando ita appellari poſſint. ibid.

Inceſtæ nuptiæ permittebantur à Perſis, & à quibuſdam hæreticis. p.1. fol.6. col. 1. & 2. verſic. Quod. & fol 7. col.2.

Inceſtum committit affinis cognoſcens affinem. p.2. fol.48. col.1.

Inceſtuoſa non eſt qualibet copula habita cum conſanguineis, vel affinibus, ſed ſolum illa, quę cum perſonis in gradibus probibitis habetur. p.1. fol.273. col.1. & 2. verſic. Quamvis, & fol. 274. col.1.

Aliquando copula habita cum conſanguineis, vel affinibus dicitur inceſtuoſa, aliquando nefaria. p. 1. f.274. col.2. verſic. Copula, & fol.275. col.1.

Inceſtus in linea recta, uſque ad quem gradum committatur. p. 1. fol.275. col.1. verſic. Committitur.

Uſque ad quem gradum, & cum quibus perſonis in linea collaterali. ibid.

Cum quibus perſonis, & uſque ad quem gradum, cum affinibus. ibid. col.1. & 2.

Cum quibus perſonis, quando copula eſt habita cum cognatis cognatione legali, vel ſpirituali. ibid. col. 2. verſic. Quia.

Inceſtus commiſſus cum conſanguineis, affinibus, & cognatis cognatione legali, vel ſpirituali, an ſit ejuſdem ſpeciei. p.1. f.279. & fol.280. col.1. verſic. Melius.

Inceſtus, ſpecie differt a ſimplici fornicatione. p.1. fol. 281. col. 1. verſic. Dicet.

Inceſtus in primo, & ſecundo gradu cum conſanguineis, & affinibus, eſt reſervatus Neapoli; & quare. p. 1. fol.281. col.1. verſ. Certum. & fol.282. col.2. & fol. 283. col.1.

Et quid Mediolani. ibid.

Inceſtus peccatum enorme, & grave eſt; & ideo reſervari poteſt. p.1. fol.282. col.2.

Inceſtus reſervatus, ſufficienter confitetur in Diœceſi Neapolitana, ſi penitens dicat commiſi peccatum reſervatum inceſtus. *p.1. f.283. col.1.*

Ince-

Inceſtus reſervatus in Diœceſi Neapolitana, comprehendit maſculos tantum. ibid. col. 2. in princip.

Inceſtus ſodomiticus cum conſanguineo, vel affine inprimo, & ſecundo gradu non eſt reſervatus, & quare. Ibid. verſic. Primo, & fol. 284. col. 1. in princip.

Inceſtus commiſſus cum cognata ſpirituali, vel legali non eſt reſervatus in Diœceſi Neap. d. fol. 284. col. 1. verſic. Secundo.

Ignoranter commiſſus non eſt reſervatus. ibid. verſic. Tertio.

Commiſſus ab impubere, vel ab eo qui non habet decimum quartum annum non eſt reſervatus Neapoli. ibid. co. 2. verſ. Quarto.

Commiſſus a marito cum propria uxore, nec etiam eſt reſervatus. ibid. col. 2. verſ. Quinto.

Inceſtus committi poteſt cum propria uxore, & quando. par. 1. fol. 278. col. 2. verſ. Affirma. & fol. 285. col. p. verſ. Ex quo.

Vt ſit peccatum reſervatum, requiritur, quod ſit actus completus in loco naturali p. 1. fol. 285. col. 2. verſic. Sexto.

Malitia inceſtus habetur non ſolũ per copulam, ſed etiam per alios actus impudicos. p. 1. fol. 278. col. 1. verſic. Malitia, & col. 2. verſic. Affirma.

Inceſtus ex copula illicita in affinitate, uſque ad quem gradum committitur. p. 1. f. 286. col. 2. in fin.

Inceſtus de ſe, non eſt peccatum reſervatum, in literis tamen diſpenſationis committitur illius abſolutio exequutori, & quare. p. 1. fol. 293. col 2. verſic. Abſolutio, & fol. 294. col. 1. verſic. Ego tamen.

Inceſtus aliquando eſt talis de iure Canonico, abſq; eo, quod ſit talis de iure Civili. p. 1. fol. 289. col. 1. verſ. Advertas.

Inceſtus, & adulterium an æquiparentur. ibid. col. 2. verſ. Ex dictis.

Inceſtus commiſſus poſt impetratã diſpenſationẽ, vel commiſſionem diſpenſandi ſuper affinitate, vel conſanguinitate non vitiat diſpenſationem. p. 2. fol. 34. col. 2. & fol. 35. col. 1.

Inceſtus eſt grave delictũ, & ideo graviter punitur per leges Canonicas, & civiles. p. 1. fol. 286. col. 1.

Inceſtuoſa & nefaria copula punitur, ſive deſcendentes ſint legitimi, ſive illegitimi. ibid.

Inceſtus in affinitate quãdo punitur. p. 1. fol. 286. col. 1. & 2. verſ. Grave.

Inceſtus cũ duabus ſororibus qua pœna fuit punitus. p. 1. fol. 288. col. 2.

Inceſtus pœnæ, de iure civili ſunt impoſitæ contra inceſtum cum con-

Digitized by Google

conſanguineis, & affinibus, non verò cum cognatis cognatione ſpirituali, vel legali. p.1.f.283. col.1.

Inceſtus primi gradus in linea recta, qua pœna punitur. p. 1. fol. 275 col.2. verſ. Quia.

Inceſtus abſolutio non datur à Delegato, niſi orator prius egerit publicam pœnitentiam, quæ fuit ei iniuncta. p.1.fol.177. col.2. verſ. Delegatus.

In inceſtu poteſt Epiſcopus diſpenſare, & quando. p.2.fol.34.col.2.

Reliqua vide verb. Copula. Verbo Inceſtuoſus. & verb. Pœna.

INCESTVOSVS.

Inceſtuoſi dum contrahunt matrimonium virtute diſpenſationis, ſunt prius ſeparandi, mediante decreto; & quomodo eſt formandum tale decretum. p.1.fol.170. col.2. verſ. Advertas, & verſ. Die.

Si poſt decretum ſeparationis, ſed ante decretum diſpenſationis copulam de novo habuerunt, debent iterum de tali copula diſpenſationem à Romano Pontifice petere in forma perinde valere, *quando diſpenſatio fuit in forma* Pauperum, *ſecus ſi in forma Ordinaria. p.1.fol.171. col p.*

Inceſtuoſus, qui pœnitentiam iniũctam in literis Apoſtolicis exequi non poteſt, quia certam ſedem non habet, ut Nauta, quid facere debet. p.1.fol.178. col.p.

Inceſtuoſis, quæ pœnitentia iniungenda. Vide verb. Copula, & verb. Pœnitentia.

Inceſtuoſi, qui detecto impedimẽto, ſtatim ſe abſtinuerunt à copula, ſunt immunes ab omni pœna. p. 1.fol.168.col.2.verſ. Inſuper.

Inceſtuoſa an ſit copula habita cum conſanguinea propriè ſponſa de futuro, & an talis circumſtantia ſit aperienda in confeſſione. p.1.fol.276.col.1.

Inceſtuoſa non eſt copula habita cum Moniali, vel Clerico in ſacris. ibid.col.1. verſ Ex dictis.

Inceſtuoſa non eſt copula habita à Confeſſario cum pœnitente ibid. verſic. Similiter. & fol. 285.col. 2. verſ. Septimo.

Inceſtuoſam, & nefariam copulam committens mulier, non poteſt impetrare veniam ętatis, nec defendi poteſt ignorantia iuris. p.1. fol.286.col p.

Inceſtas nuptias ſcienter contrahens, ſeparari debet, & puniri pœnis à iure ſtatutis. p.1.fol. 287.col.2. verſ. Quando.

Si verò ignorãter inceſtas contraxit nuptias, ſeparari debet ſed non puniri. p.1.fol. 288. col.p. in fin.

Inceſtus pœnæ quæ. Vide verb. Pœna.

Prius erat pœna ignis. p.1.fol.274, col,

Digitized by Google

col.1. in med.

Inceſtuoſi, qua pœna puniuntur de iure Canonico. p.1. à fol.291. uſq.ad 296.

Inceſtuoſi extra figuram matrimonij, in primo, vel ſecũdo gradu Conſanguinitatis, aut affinitatis, ſunt excommunicati ex Conſtitutione Gregor. XIV. p.1. fol.292.col.2. in princ. & fol. 293 col.1.verſ.Ratio.

Ad Miſſam tamen ſtare poſſunt, eo modo quo Cathecumeni. d.fol. 292.col.p.

Poſſunt etiam incurrere particularem excommunicationem reſervatam, quando eſt pro tali caſu impoſita à locorum Ordinarijs. d.fol 292.col.1.verſ. Poſſunt.& fol.293.col.1.verſ.Ratio.

Inceſtuoſus, de iure Canonico, quãdo de tali crimine eſt in iudicio damnatus, eſt ipſo iure infamis, quæ pœna extenditur ad eius filios inceſtuoſos, & ad patrocinium præſtantes inceſtuoſis p.1. fol.291.col. 1. verſ. Condemnatus.& fol.295.col.2.verſ.Sexto.

Inceſtas nuptias contrahens, & conſumans fit irregularis. d.fol. 291.col.2.verſ Secundo.

Si ſcientèr contraxit, licet non ſequatur conſummatio, incurrit tamen excommunicationem latæ ſententiæ, quæ reſervata non eſt. ibid.verſ.Tertio.

Inceſtuoſi non poſſunt cum qualibet perſona matrimonium cõtrahere, nec debitum de iure petere, & an talis pœna hodie ſervetur.p. 1.fol.294.col.1.& 2. verſ. Ego.

Inceſtuoſus, qui uult cum ſua conſanguinea matrimonium contrahere, quid in ſupplicatione exponere debet.d.fol. 294.col.2. & fol.295.col.1. verſ. Quinto.

Inceſtum committens cum conſanguineis ſuæ uxoris, vel mariti in primo, & ſecundo gradu tantum, privatur iure petendi debitum coniugale. p.1.fol.294. col.2. verſ. Quarto. & p.2.fol. 46.col.1.

Tenetur tamen reddere innocenti petenti, imo poteſt ſe inſinuare uxori, vel ſe offerre ad uſum coniugalem.d.fol.46.col.1.& 2.

Non privatur jure petendi debitum, quando inceſtuoſus habet ignorantiam juris, vel facti. p.2.fol.47.col.2. & fol.48.

A quo tolli valet talis pœna. p. 2. fol 52. & ſeqq.

Clerici inceſtuoſi puniuntur pœna depoſitionis, poſſunt carcerari, & ipſo jure vacant eorum beneficia: imò ſi ſunt in ſacris, & matrimonium contrahere præſumunt, ſunt ipſo facto excommunicati. par.1.fol.295. col.2. verſ.Septimo.

Inceſtuoſi non poſſunt eſſe teſtes, nec hæredes, nec legatarii, et quod eis relinquitur Fiſco applicatur

de

de iure Civili.p.1.fol.296.col 1. & 2. verſ.Octavo.

Inceſtus commiſſus à feudatario punitur amiſſione feudi.p.1.fol. 379.col.1. & 2. verſ.Non ſolũ.

INFAMIS.

Infamis efficitur de jure Canonico condemnatus in iudicio de inceſtu.p.1.fol.291.col.p.

Infames ſunt filii inceſtuoſi, & omnes illi, qui defendunt, & patrocinium præſtant inceſtuoſis. p.1.f.295.col.2.verſ.Sexto.

Infamis non poteſt eſſe teſtis, nec hæres, vel legatarius. p. 1.fol. 296.col.1.& 2. verſ.Et octavo.

Infamis poſtulare nõ poteſt; pro cõſanguineo tamen poteſt. par. 1. fol.439. col.p. verſ.Septimo.

INFANS.

Infans adoptari poteſt.p.2.fol.73. col.2.

Quæ requiruntur in tali adoptione. p.2.fol.74.

Poteſt factus pubes, contra adoptionem venire. ibid. col. 2. & fol. 86.col.2.

Infans poteſt à patre in adoptionẽ dari.p.2.fol.74.col.2.

Reliqua vide verb.Puer.

INFERIOR.

Inferior legem ſuperioris tollere non poteſt.p.2.fol.18.col.2.

Non poteſt in lege ſuperioris diſpẽſare, quamvis ei non ſit interdictum expreſsè.p.1.f.36.col.p. & fol.145.col.1.verſ.Vnum.

Limitatur in aliquo caſu particulari.p.1.fol.109.col.2.

Inferiorem fieri æqualem, ac ſociũ ſuperiori in aliquo actu naturali, eſt contra jus naturæ.p.1. fol.9.col.2.in med.

INFIDELIS.

Infidelis contrahens matrimoniũ ultra primum gradum lineæ rectæ, ſi ad fidem veniat, non poteſt matrimoniũ dirimere.p.1. fol.12.col.p.verſ.Ex quo.f.19. col.2. verſic. Quinto. fol.23. col.2.verſ.Ad quintam.& f.26. col.2.verſ.Primo.

Infidelis matrimonium contrahẽs cum uxore fratris ſui defuncti, qui ſine liberis deceſſit, an indigeat nova approbatione.par.1. fol.20.col.1.verſ.Septimo.

Infideles non tenentur ſervare leges Canonicas.p.1.fol.12.col.p. verſ. Ex quo.

Ligantur tamẽ vinculo affinitatis. p.1.f.41.col.2. verſ.Ex his.

Infidelis an ſit capax cognationis ſpiritualis.p.1.fol.91.col.2.& fol 92.& 93.

Infidelis validè contrahit matrimonium cum cõſanguineis prioris ſponſæ.p.1.f.51.col p.verſ. Ex hoc.

Si tempore infidelitatis fecit ſponſalia cum una, poteſt cum illius conſanguinea, ſuſcepto baptiſmate, contrahere matrimoniũ. d.fol.51.col.p.verſ.Ex hoc.

Converſus tamen ad fidem, non poteſt cum conſanguineis prioris uxoris matrimonium contrahere in gradibus ab Eccleſia prohibitis.p.1.f. 38.col.p. verſic. Ex quo.

Si tempore infidelitatis matrimonii contraxerunt in primo gradu lineæ tranſverſæ, converſi ad fidem, poſſunt ab Eccleſia ſeparari.p.1.f.27.col.p. verſic. Ex hoc.

Filii infidelium, qui poſtea ad fidē convertuntur, legitimi reputantur, non obſtante, quod matrimonium ſit contractum in gradibus ab Eccleſia probibitis.p.1. fol.117.col.p.

INHABILIS.

Inhabilis inſtitutus tēpore, quo capere poterit, non reddit nullam inſtitutionem. p.1.f.65.col.2.

INIMICITIA. INIMICUS.

Inimicitiæ graves cū periculo vitæ, ſunt cauſa diſpenſandi, etiā in gradibus propinquioribus, cū perſonis qualificatis.p.1.f.156. col.2. verſ. Advertas.

Probari debent tempore exequutionis diſpenſationis, & quomodo.p.1.f.250.col.2. verſ. Probandum, & verſ.Inimitiæ.

Quæ dicantur inimicitiæ graves. ibid.

Inimicitiæ, quando de præſenti nō vigent, ſed pax de recenti eſt inita, non impediunt exequutionem diſpenſationis, quæ fuit cōceſſa propter inimicitias. par.1. fol.251.col.p. verſ.Poſſet.

Inimicitiam contrabit cum conſanguineis viri defuncti, qui cum vidua copulam habet. p.1.fol. 434.col.p.

Inimicitia eſt cauſa iuſta recuſandi Judicem ut ſuſpectum, & uſq; ad quem gradum. Vide verb. Recuſatio.

Inimicitia de jure communi indifferenter extenditur ad omnes de domo, & familia.p.1.f.434. col.2.

Inimicus poteſt ſine peccato occidere inimicum, lege, vel Principe permittente.p.2 f.19.col.1.

INJURIA.

Iniuria illata conſanguineo, vel altero coniuncto Baroni, repellit ipſum à iudicando, ſed non à delegando, niſi injuria ſit gravis. p.1.f.435.col.1.& 2.verſ.Hinc.

Iniuria illata Officiali, intuitu officii, poteſt ab eodem cognoſci; aliud eſt, quando eſſet illata intuitu perſonæ. ibid.col.2.

Injuria facta uni de agnatione, videtur facta omnibus. p.1.fol. 441.c.2.verſ.Vigeſimoſeptimo.

Iniuriantur conſanguinei viri defuncti ex ſtupro commiſſo à vidua.p.1.f.434.col p.

Iniurias dicens alicui, præſumitur animo iniuriandi dixiſſe; non ita eſt, quando ſunt dictæ conſan-

ſanguineo.p.1.f.443.col.p.verſ. Quadrageſimo ſecundo.

INSIGNIA.

Inſignia Gentilitiæ, vulgò Armæ dicuntur. p.3.f.124.col.p.

Delentur propter gravitatem delicti. ibid. col.2. verſ. Ex hoc.

Ab antiquis quid apponebatur in inſigniis. p.3.f.126.col.p.verſ. Vel. & verſ. Sicut.

INSTITUTIO.

Inſtitutio facta de perſona inbabili. Vide verb. Inhabilis.

INSTRVMENTVM.

Inſtrumenta minorum, & mulierum in certis locis Italiæ, ut valeant, quæ ſolemnitates requiruntur. p 1.f. 436. col.1. & 2. verſ. Decimo quinto. & fol. 437. col.1. & 2.

Inſtrumentum adoptionis quomodo formandum. p.2.f.78. col.1. & 2.

INTENTIO.

Intentio patrini an requiratur ad contrahendam cognationem ſpiritualem. Vide verb. Cognatio ſpiritualis, & verb. Patrinus.

Intentio adoptandi requiritur in adoptione. Vide verb: Conſenſus.

INTERROGATIO.

Interrogationes, quæ ſunt faciendæ teſtibus pro contractione matrimonii. p 1.f.239 col.2.verſ. Vt autem, & f.240. col.1. & 2.

JOANNES BAPTISTA.

Joannes Baptiſta graviter increpuit Herodem, quod uxorem fratris ſui duxit. p. 1. fol. 46. col.p. verſ. Non deſunt.

IRREGVLARITAS.

Irregularitas contrahitur ab illo, qui inceſtas nuptias contrahit, & conſumat. p. 1.f. 291. col. 2. verſ. Secundo.

IRRITVM.

Irritum non dicitur, quod ſit contra legem prohibentem. p.1. fol. 12. col.2. verſ. Regulam. f. 13. col.p. et f.14. col.2. verſ. Ex quo.

JVDÆVS.

Judæus converſus ad fidem, non eſt excludendus à beneficiis, præſertim ceſſante ſuperbia, & ambitione. p.1. fol. 300. col. p. fol. 301. col.p. verſ. Putat. & col.2.

Ex Conſtit. tamen Clement. VIII. deſcendentes à Judæis excluduntur à beneficiis, uſque ad ſeptimum gradum incluſivè, à tempore converſionis eorum ad fidē. d. fol. 300. col.p. & fol. 301. col.p.

Cum puellis tamen ultra ſecundū gradum, originem à Judæis trahentibus diſpenſatur, ut ingredi poſſint religionem, & habilitantur ad officia. d. fol. 300. col.1. in fin.

Conſtit. Clem. VIII. locum habet contra filios Judæorum, non verò contra filios Judæizantium, & quare. p. 1. fol. 302. col. p. verſ. Conſtitutio.

Pontifex poteſt in tali Conſtitutione

ne diſpenſare, ſed rarò practicatur talis diſpenſatio. d. verſ. Conſtitutio. & verſ. Quamvis.

Judæi, & eorum deſcendentes, in Eccleſia Toletana, uſq; ad quartam generationem excluduntur ab officiis, ſunctionibus publicis, dignitatibus, præbendis. p. 1. fol. 300. col. 2. in fin.

Vide verb. Hebræus.

JUDEX.

Judex circa diſpenſationes matrimoniales, quando mutari valet. Vide verb. Commiſſio, & verb. Exequutor.

Judex an poſſit per cenſuras Eccleſiaſticas cogere ad contrahendum matrimonium. Vide verb. Cenſura, & verb. Sponſalia.

Judicis arbitrio relinquuntur, quæ certa lege definita non ſunt. p. 1. fol. 249. col. 2. verſ. Non ſufficit.

Judex ratione conſanguinitatis, vel affinitatis uſque ad quem gradum recuſari valeat ut ſuſpectus. Vide verb. Recuſatio.

Judex inimicus uſque ad quem gradum recuſari valet. Vide verb. Recuſatio.

Judex ſuſpectus in judicando, regulariter non eſt ſuſpectus in delegando, niſi ſit ſuſpectus ex cauſa inimicitiæ. p. 1. fol. 435. col. 2.

Judex pro iniuria ſibi illata cognoſcere poteſt, quando intuitu officii, & non ratione perſonæ eſt illata. ibid. in fin.

Amplia, ſi Judex alias non eſſet cõpetens. p. 1. fol 436. col. 1.

Amplia etiam ſi injuria eſſet illata familiæ Judicis. ibid.

Limita, quando pœna non eſt impoſita à lege, ſed eſt arbitraria. ibid.

Conſilium tamen datur Judici, ut ipſe non judicet, ſed capta informatione, & carcerato delinquẽte, ſi timor fugæ ſit, illum remittat ad Judicem ſuperiorem, vel competentem. ibid. & col. 2.

Judex, qui eſt filius familias, poteſt cogere patrem ut adeat hæreditatem, quam habuit, cum onere reſtituendi p. 1. fol. 430. col. p.

Judex non poteſt relaxare pœnam, quæ determinata eſt per legem Divinam. p. 2. fol. 22. col. 2.

Pater ſpiritualis an poſſit eſſe Judex in cauſa ſui filii ſpiritualis. p. 2. fol. 63. col. 2.

Judicis authoritas requiritur in adoptione. p. 2. fol. 78. col. p.

JUDICIUM.

Judicium fertur à Judice de particularibus iam determinatis; à Legiſlatore verò fertur de univerſalibus, & futuris, p. 1. f. 4. col. 1. & 2.

Judicium non ſemper meliùs, & equiùs fertur ex multitudine Authorum. p. 2. fol. 2. col. p.

IVLIVS CAPONE.

Jmpugnatur ab Authore in controverſ.foren. 28. p.1.fol.96.col.1. verſ.Hinc.

IVRA.

Jura cognationi tributa, quæ ſint. p.2.fol.16.col.1.

Jura cognationi tributa, tolluntur maxima, vel media capitis diminutione: iura verò Agnationi tributa, tolluntur qualibet capitis diminutione. ibid.col.1.& 2.

Jura ſanguinis, ſi ſunt à natura tributa ſanguini, immutabilia ſunt; ſecus quando ſunt tributa à iure Civili, vel Prætorio.d. col.2.

IVRAMENTVM.

Juramentum, & ſimplex promiſſio, non differunt apud Deum.p.1. fol.60.col.1.verſ.Reſponderi.

Juramentum additum pacto, non addit conſenſum, ſed ſolùm vinculum Religionis. p.1. fol.66. col.2.

Juramentum additum ſponſalibus facit, quod poſſit iurãs adſtringi ad illius obſervationem, & quomodo.d.fol.66.col.1.in med.

Juramentum non obſervare periculoſum eſt, ideo iurans cogi poteſt à Iudice p.1.fol.69 col.1.

Juramentum pendet à voluntate iurantis: obſervantia tamen illius, eſt de iure naturali divino. p.1.f.107.col. 2. verſ. Pro reſolutione.

Iuramenti receptio, quod contrahere volentes non habuerunt copulam, sub spe facilius obtinendi diſpenſationem, poteſt à Delegato committi Parocho, vel Vicario foraneo, et quomodo p.1. fol.242 col.1.& 2.verſ. Poteſt.

Iuramentum deferre non poteſt conjunctus pro conjuncta perſona, ſine ſpeciali mandato.p.1.f. 418.col.2.verſ.Secundo.

Jurare in litem non poteſt conjunctus ſine ſpeciali mandato. p.1. fol.419. col.1. verſ. Tertio.

IVRISCONSVLTVS.

Iuriſconſulto turpe eſt jus, in quo verſatur ignorare. p. 1. fol. 4. col.1.

IVRISDICTIO.

Juriſdictio Delegati expirat ſemper, ac pronunciavit reſcriptũ eſſe ſubreptitium, etiam ſi deinde cognoſcat ſe deceptum. p.1.f. 234. col.2.verſ.Affirma.

Juriſdictio perpetuatur, quando Delegatus cœpit uti delegata juriſdictione, nec expirat per mortem, vel ceſſionem officii delegantis.p 1.fol.235.col.1.

Juriſdictionis uſus habetur per ſolam partis citationem de jure Canonico; quia de jure Civili requiritur litis conteſtatio. Ib. col.2.verſic. Hic.

Juriſdictionis uſus non habetur per decretum citandi, ſed per citationem.d.fol.235.col.2. in fin. & fol.

& fol.236.col.1.

Jurisdictio non perpetuatur per mandatum de citando; ſicut nec inducitur præventio per mandatum de capiendo. d. fol.236. col.1.

Non perpetuatur quando Delegatus vices ſuas alteri committit, & ſubdelegat. Ibid. verſ. Dicimus ſecundo.

Non perpetuatur per præſentationem reſcripti, etiam ſi reſcriptum ſit acceptatum à Iudice. ibid. verſ. Dicimus tertio.

Perpetuatur tamē in reſcriptis gratiæ, per primū actū judicialem, qui expediri ſolet poſt reſcripti præſentationem. Ibid. col.2. verſ. Dicimus quarto.

Jurisdictio delegata ad literas Iuſtitiæ exequendas, expirat morte concedentis, vel finito ejus officio re integra, & quare. ibid. col.2. verſic. Ad quæſitum.

Expirat re non integra, in commiſſionibus ad diſpenſandum in impedimentis matrimonii, mortuo Pontifice, ſecundum aliquos. p.1. fol.237. col.1. verſ. Dicimus inſuper. & col.2. verſ. Verùm.

Iuriſdictio ordinaria perpetuò cōpetens dignitati, vel officio ratione privilegii, vel Canonis, delegari poteſt. p.1. fol.141. col.1.

Jurisdictio data à Principe per reſcriptum, delegari non poteſt, & quare. ibid. col.2. in princip. & verſ. Hinc.

Data in negotio magni momenti, delegari non poteſt. ibid.

Data à Pontifice, ut valeat Epiſcopus conferre beneficia vacatura, tantùm Vicario generali delegari poteſt. Ibid.

Iuriſdictio competens Epiſcopo in caſu particulari, ut ex officio valeat abſolvere impeditos ire Romam, poteſt ab Epiſcopo delegari. d. fol.141. col.1. & 2.

Iuriſdictio conceſſa Epiſcopo à Trid. circa caſus occultos, Pontifici reſervatos, poteſt non tantùm Vicario ſed etiam aliis generaliter delegari, antequam caſus eveniant. Ibid. col.2. verſ. Nec ſecundo.

Reliqua vide verb. Delegatus.

IVS.

Ius in quo quis verſatur ignorare turpe eſt p.1. fol.4 col.1.

Juris naturalis ignorantia non excuſat. p.1. fol.286. col.1.

Jus naturale ſecundarium, licet apud aliquas nationes non ſervetur, non tamen deſinit eſſe tale. p.1. fol.8. col.1. verſ. Nec.

Juris ignorantia an, & quando excuſet à pœnis. p.1. fol.167. col.2.

Jus naturale immutabile eſt in ſua totalitate. p.2. fol.16 col.2.

In caſu tamen particulari mutari poteſt, illud interpetrando, vel limitando, dummodo aliqua ratio naturalis id ſuggerat. p.2. fol.

fol. 20. *col.* 1. & 2. & *fol.* 21. *col.* 1. & 2.

Jus Divinum naturale quotuplex. p. 1. *fol.* 107. *col.* 2. *verſ. Pro reſolutione. & fol.* 108. *col.p. verſ. Secundum.*

Jus naturale Divinum, quod præ requirit actum humanæ voluntatis, diſpenſabile eſt, non tollendo ipſum jus, ſed tollendo fundamentum obligationis. d. f. 108. *col.* 1. *verſ. in primo iure.*

Juris definitio eſt attendēda, & nō Authorum opinio. p. 2. *f.* 1. *col.* 2.

Jus ſpeciale non debet trahi ad deciſionem cauſarum in alia materia. p. 1. *fol.* 393. *col. p. verſ. Ad iſtas.*

Jus Canonicum reſtrinxit impedimentum conſanguinitatis in linea collaterali ad quartũ gradum. p. 1. *fol.* 15. *col.* 2. *verſic. Tertio. & fol.* 16. *col p.*

Jus prohibens communionem cum excommunicato, non comprehendit coniunctos; ſicut puniens receptantem bannitum, locum non habet, quando bannitus eſt affinis, vel conſanguineus. p. 2. *fol.* 17. *col.p.*

Jus agnationis conceditur adoptato, non verò ius ſanguinis. p. 2. *fol.* 91. *col p.*

JVS CONGRVI, SEV PROTHOMISEOS, VEL RETRACTVS.

Jus congrui an competat clerico activè, & paſſivè. Vide verb. Clericus.

Jus Prothomiſeos non competit filiis adoptivis. p. 2. *fol.* 92. *col.p. verſ. Duodecimo.*

Jus Prothomiſeos virtute Conſtit. Sancimus, *datur in alienatione bonorum ſtabilium. p.* 1. *fol.* 380. *col.p. verſ. Advertas.*

Jus Retractus non amittitur, quādo proximior non habet ſcientiā alienationis. d. verſ. Advertas.

Ius Prothomiſeos, ſeù Retractus amittitur, quando non petitur intra tempus à iure ſtatutum. ibid. col. 2. *in princ.*

Reliqua vide verb. Retractus.

IVSPATRONATVS.

Iuspatronatus, vel eſt Gentilitiũ, vel Hæreditarium, vel Mixtũ. p. 1. *fol.* 307. *col.* 1. & 2. *verſ. Sciendum.*

Iuspatronatus reſervatum pro ſe, & hæredibus, vel hæredibus ſuis, tranſit etiam ad hæredes extraneos. p. 1. *f.* 308. *col.p.*

Iuspatronatus tranſit ad quemcũque, ad quem tranſit univerſitas bonorum, in qua eſt ipſum iuspatronatus. ibid. col.p. in fin. & col. 2.

Pacta in limine fundationis appoſita de conſenſu Ordinarii, ſuſtinentur, etiamſi ſint contra ius cõmune. p. 1. *f.* 308. *col* 2. *in fin.*

Quæ pacta apponi poſſunt. p. 1. *fol.* 307. *col.* 2. *verſ. Poteſt. fol.* 308. *col.* 2.

col.2. verſ. Affirmat. & f. 312. col.2. verſ. Ex dictis.

Iuſpatronatus fundatum hac lege, quod ad hæredes ſanguinis tantùm tranſeat & non ad hæredes extraneos, debetur hæredi ſanguinis, licet non ſit hæres univerſalis. p.1. fol.308. col. 2. in fin. & fol.309. & ſeqq.

Tale ius ita fundatum eſt gentilitium, non mixtum. p.1. f. 311. col.p. verſ. Non inquam.

Iuſpatronatus Eccleſiaſticũ, aliud eſt reale, aliud perſonale, & in quo differant. p.1. fol.309. col.p. verſ. Ex quo.

Succeſſor in iurepatronatus perſonale, probare debet gradum diſtinctum ſuæ parentelæ. d. verſ. Ex quo.

Iuſpatronatus hæreditarium trãſit tam ad maſculos, quàm ad fœminas maritatas, niſi renunciaverint, vel niſi adeſſet ſtatutum, quod ſtantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant. p. 1. fol. 310. col.2. verſ. Advertas.

Idem eſt, quando ad beneficium vocantur hæredes ſanguinis tãtùm. ibid.

Fœminæ dotatę excluduntur à iurepatronatus hęreditario, ubi adeſt ſtatutum excludens fœminas dotatas ab hæreditate patris, dummodo ſint dotatę de bonis illius, à cuius hæreditate excluduntur. ibid.

Limitatur in iurepatronatus gentilitio p.1. fol.310. col.1. verſic. Scio. & fol.311. col.2. verſ. Confirmatur.

Iuſpatronatus hæreditarium non tranſit nec ad fœminas excluſas à ſucceſſione vigore ſtatuti, nec ad filios exhæredatos. p.1. fol. 312. col p.

Hæredis qualitas non conſideratur in iurepatronatus gentilitio, ſed ſufficit ſi ſucceſſor ſit de ſanguine, & proximior. p.1. fol. 311. col.p. verſic. Non inquam. & col.2. verſ. Confirmatur.

Iuſpatronatus abſolutè fundatum ſine nominatione perſonæ, præſumitur hæreditarium, non gentilitium. ibid. col.2. verſ. Aliter.

Patronus in fundatione iuriſpatronatus poteſt ſibi reſervare tale ius, vel ſine particula taxativa, vel cum particula taxativa tantùm, & in iſto caſu non trãſit ad hæredes. p.1. fol.312. col. p. verſ. Ex dictis.

Idem eſt quando iuſpatronatus fuit reſervatum familiæ cum particula taxativa, nam extra familiam non tranſit. ibid. col.2. verſ. Videtur.

Iuſpatronatus reſervatum pro ſe, & deſcendentibus maſculis, iſtis deficientibus non remanet liberum, ſed tranſit ad fœminas, vel extraneos. p.1. fol.313. col. 2. verſ. Hinc. & fol.314. col. p.

Iuſpatronatus reſervatum illis de parentela tantùm, poteſt à primo fundatore donari alijs, qui non ſunt de parẽtela. d. fol. 314. col. 1. verſ. Dicas.

Limitatur, quando reſervatio eſſet facta pro ſe, & filijs maſculis tantùm. Ibid. col. 2. verſic. Limitatur.

Limitatur etiam, quando reſervatio eſſet facta pro ſe, & extraneo nominatim. ibid.

Iuſpatronatus fundatum pro parentela tantùm, poteſt in aliam parentelam æqualem transferri. p. 1 fol. 315. col. 1. verſic. In uno.

Iuſpatronatus fundatum pro ſe, & filijs maſculis poteſt non ſolùm à fundatore, ſed etiam à filio ſucceſſore transferri in extraneum. Aliud eſt quando eſt fundatum pro ſe, & parentela, nam ſucceſſor de parentela non poteſt in alium illud transferre. Ibid. col. 1. & 2. verſ. Hinc.

In iurepatronatus Donatum, vel legatum familiæ ſucceſſio eſt in capita: In iure verò patronatus hæreditario ſucceſſio eſt in ſtirpes. p. 1 fol. 316. col. 1.

Quomodo intelligitur ſucceſſio in ſtirpes in iurepatronatus hæreditario. Ibid. verſ. Dum autem. & fol. 317. col. 1. verſ. Hinc.

In iurepatronatus collaterales admittuntur in ſtirpes; non ita eſt in ſucceſſione hæreditatis. p. 1. fol. 316. col. 2. in fin. & fol. 317. col. 1.

Voces Patronorum in iurepatronatus quomodo regulantur, & quomodo cognoſcitur maioritas vocum præſentantium. d. fol. 317. col. 1. verſ. Hinc. fol. 318. col. 2. verſ. Ex dictis. & fol. 319.

Vox patronorum ſuccedentium in ſtirpem intelligitur eſſe penès maiorem partem. d. fol. 319. col. 1.

Maior pars quando dicitur in tali caſu. Ibid. verſ. Advertas. & fol. 320. col. 2. verſ. Advertas tandem.

Iuſpatronatus eſt indiviſibile, atq; inſolidum eſt apud omnes patronos; attenditur tamen præſentatio facta à maiori parte, & quare. p. 1. fol. 317 col. 2. verſic. Quãvis. & fol. 318. col. 1. verſ. Nec dicas. & verſ. Non inquã.

Gratificatio quando locum habeat in præſentatione facta à patronis. d. fol. 318. col. 2. verſ. Ex dictis.

Iuſpatronatus reſervatum illis, qui ſunt de ſua linea, non tranſit ad omnes Agnatos, ſed tantùm ad deſcendentes fundatoris, & quare. p. 1. fol. 321. col. 1. & 2. verſ. Nega.

Iuſpatronatus libertorum datur filijs etiamſi non ſint hæredes, ſed non datur filijs exhæredatis.

Digitized by Google

tis.p.1.fol.309.col.2.
Iuſpatronatus, & ius ſepulchrorum ſimilitudinem habent. d. col.2.in fin.& fol.310.col.1.

L.

LAICVS.

Laici non ſunt ad Epiſcopatum eligendi,& quare.p.1.fol.302.col. 1.& 2.verſ.Quamvis.

LEGATARIVS.

Legatarius in cauſa ſui legati teſtificari nequit:benè verò in cauſa hæredis.p.1.fol.427.col. 1.in fine.

LEGATVM.

Legatum factum aliquibus de parentela, debetur illis, qui probant ſe eſſe conſanguineos in tali gradu.p.1.fol.309. col.1. verſ. Ex quo.
Relictum Prælato ab aliquo eius conſanguineo, præſumitur contemplatione ſui, & non Eccleſiæ relictum p.1.fol.439.col.2.verſic.Vndecimo.
Relictum Titio, ſi ſint duo Titij unus conſanguineus,& alter nō, in dubio præſumitur relictum conſanguineo.p.1.fol.441.col.2. verſ.Vigeſimo ſexto.
Relictum Titio de re hæredis,eſt preſtandum in ſpecie, & non in eſtimatione, quando res legata alias fuit anteceſſoris Titij.ibid. verſ.Trigeſimo.in fin.
Legatum rei alienæ factum conſanguineo valet, ſecus ſi ſit factum extraneo Ibid.

LEGATVS.

Legatus Pontificis an valeat in aliquo caſu particulari diſpenſare in impedimentis iure humano dirimentibus p.1.fol:136 col.1.
Legatus Pontificis circa diſpenſationes, quam juriſdictionem habet in ſua provincia. ibidem verſ.Confirmatur.

LEGISLATOR.

Legislatoris iudicium non eſt de particularibus, & præſentibus, ſed de univerſalibus,& futuris. Iudicis verò eſt de præſentibus, & ſingularibus iam determinatis.p 1.fol.4. col.2. in princ.

LEGITIMA.

Legitima debita filiis arrogatis an ſit aucta uſque ad trientem, ſicut eſt aucta in filiis legitimis, & naturalibus.p.1.f.337.col.2. verſ.Advertit. & p. 2.fol. 92. col.2. verſ.Decimo tertio.
Legitima, quibus filiis adoptivis eſt debita.p.1.f.336.col.1.& 2.
Legitima, ſeù quarta debita filio arrogato, intelligitur ne de quarta omnium bonorum, an vero de quarta illius portionis, quæ ei ab inteſtato eſſet debita. ibid.verſ. Quarta, & fol. 337. col.1. & 2.
Legitima videtur loco alimentorū ſubrogata, & ideò tolli non poteſt.p.2.fol.17. col.1.& 2.

LE-

Digitized by Google

LEGITIMARE.

Legitimare quoad Eccleſiaſtica nõ poteſt princeps ſecularis, & quare. p.1. fol.111. col. 2. verſ. Vt certum.

Põtifex an poſſit legitimare quoad bona temporalia, & officia ſecularia extra loca ſuæ juriſdictionis. p.1. fol.112. col.p. in princ. & verſ. Quod Pontifex.

Quid in locis ſub ſua jurisdictione. p.1. fol.340. col.p.

An diſpenſando in radice matrimonii, valeat ſaltem indirectè legitimare perſonas ſuæ iuriſdictioni temporali non ſubiectas, etiam quoad bona temporalia. ibid. col.2. verſ. Difficultas. & fol.113. & ſeqq.

Legitimare nequit Pontifex, præciſo matrimonio, filios illegitimos, exiſtentes extra ſuam temporalem iuriſdictionem. p.1. fol. 124. col.2. in princ.

An valeat filios legitimare poſt mortem parentum, etiam in præiudicium tertii. p.1. fol.133. col.p. verſ. Non. & col. 2. verſ. Hoc.

Facultas legitimandi eſt de Regalibus, competens Principi ſuperiorem non recognoſcenti, qui tamen poteſt alteri talem facultatem concedere per privilegiũ. p.1. f.339. col.2. verſ. Facultas.

Barones non habent facultatem legitimandi. ibid.

Prorex habet facultatem legitimandi, & quomodo. ibid. in fin. & fol.340. col.p.

LEGITIMATI.

Legitimati an intelligantur filii nati ex concubito fornicario, & inceſtuoſo, quãdo diſpenſatio ad contrahendum eſt conceſſa cum clauſula. Prolem ſuſceptam ſi quæ ſit, & ſuſcipiendam legitimam decernendo, in foro conſcientiæ tantùm. *p. 1. fol. 130. col.2.*

Quid ſi Ordinarius, vel Confeſſarius diſpenſavit in impedimento, non declarando ſe legitimare prolem antea natam. p.1. fol. 131. col.1. & 2. verſ. Hinc.

An poterit deinde illam legitimã declarare, vel ſucceſſor in officio, poterit id facere. ibid.

Legitimati per reſcriptum Principis in ſtatu Eccleſiaſtico, & Veneto, non veniunt appellatione filiorum. p.1. f.342. col p. verſ. Advertas.

Legitimatus per reſcriptum Principis, patre conſentiente, an excludat ſubſtitutum, etiam quando in fideicommiſſo eſſet dictum, ſi deceſſerit ſine filiis legitimis, & naturalibus. par.1. fol.342. col.1. & 2. verſ. Advertas.

Legitimati per reſcriptum Principis, debent vel inſtitui, vel exhæredari, alias rumpunt teſtamentum, & habent quærelam ino-

inofficioſi. par.1. fol. 341. col.2. verſ.Dico ſecũdo.& f.343.col.2.

Legitimati per reſcriptum Principis, excludunt fœminas legitimas, & naturales, ubi viget ſtatutum, quod ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant. p. 1. fol.344. col.p.

Excluduntur tamen à bonis antiquis, obventis patri ab agnatis, & à bonis conſuetudini Neapolitanæ ſubiectis. ibid. verſic. Quamvis.

Habent iura ſuitatis, & numerantur in numero duodecim filiorũ pro immunitate patris, & in numero quinque pro excuſando patre à publicis oneribus. ibid. col.2. verſ.Iſti.

Legitimati per reſcriptum Principis laici, an ſuccedant in iurepatronatus. & in feudis. par.1. fol.345. col.p. verſ. Advertere.

Legitimati per oblationem Curiæ, quando ſuccedant patri, & aliis aſcendentibus. ibid. col.2. verſ. Dico tertio.

Legitimati plus iuris videntur habere, quam adoptati, & quare. p.2. f.92. col.2. verſ.Ex dictis.

Legitimati non dicuntur filii antea nati, quando oratores matrimonium nolunt contrahere. p.1. fol.132. col.2.

LEGITIMATIO.

Legitimatio, & diſpenſatio, in quo differunt. par.1. fol. 112. col.2. verſ. Hæc. autem & fol.344. col.1. & 2. verſ.Conſiderandum.

Legitimatio ſpuriorum diverſificatur à legitimatione naturalium. p.1. fol.345. col.1. verſic. Advertere.

Legitimatio filiorum quot modis olim fiebat, & quot hodiè. p.1. fol.337. col.2. in fin.

Legitimatio per ſubſequens matrimonium non ſe extendit ad filios ſpurios, ſed ad naturales tantum. p.1. fol.338. col.1.

Nec ad filios ſuſceptos ex copula in gradu prohibito. p.1. fol.125. col.2. verſ.Confirmatur.

Legitimatio per ſubſequentem approbationem matrimonij, an ſe extendat ad filios natos ex matrimonio Clandeſtino, quod erat etiam nullum ob aliud latens impedimentum. p.1. f.120. col. 1. verſic. Dico Tertio, col.2. verſic. Verùm, & fol.122. col.1. verſ. Quando.

Quid ſi filij ſint nati poſt approbationem, ſed ante detectionem impedimẽti Ibid. & col.2. verſ. Secunda.

Quid ſi filij ſint mala fide ſuſcepti poſt detectionem impedimenti d.f.120. col.1. verſic. Dico tertio, & f.123. col.1. verſ.Tertia.

Legimatio filiorum ſe extendit ad filios natos ex matrimonio clãdeſtino, quod erat nullum ex ſola ratione clandeſtinitatis, ſi tale

le matrimonium approbetur ab eccleſia. p.1 f.121. col.1.verſic. Nec.

Legitimatio an ſe extendat ad filios antea natos, quando Papa diſpenſat in radice matrimonij. p.1.f.112.col.2.verſic.Hæc.

Legitimatio an fieri valeat, quando obtenta diſpenſatione, parentes ſunt mortui.p.1 f.135.col.2. verſ Hic.

Legitimatio facta a Principe de filio, qui fuit dictus naturalis, cum revera non erat ex concubina natus, non eſt nulla. p.1.f. 333.col.1.

Quid ſi natus erat ex virgine ſtuprata. p.1.f 344. col.1. verſic. Dubitant.

Legitimatio per Reſcriptum Principis ſe extendit ad omnes filios naturales ſpurios, & natos e x damnato coitu, quamvis ſpurij, & nati ex damnato coitu non legitimentur de poteſtate ordinaria Principis. p.1.f.338.col. 1.verſ.Per,& col.1. in princip.

Legitimatio per reſcriptum Principis, debet fieri à Principe non recognoſcente ſuperiorem. p. 1. f.338. col.2. verſ.iſta.

Pater, qui vult filium legitimare per reſcriptum, non debet habere alios filios legitimos, vel naturales, qui legitimari poſſent per ſubſequens matrimonium. ibid.

Poſſet tamen Princeps legitimare, non obſtante, quod matrimoniū poſſit contrahi, ſed de hoc eſt facienda expreſſa mentio in ſupplicatione. ibid.

Legitimatio per reſcriptum poteſt fieri à Principe, etiam non vocatis ab inteſtato venientibus, dummodo legitimatio fiat patre volente, & ratio. par. 1. fol,338. col.2.verſ.Princeps.

Limitatur, quando venientes ab inteſtato eſſent perſonæ, quibus eſſet debita legitima, vel quando tractatur de præjudicio cognatorum in bonis, de quibus pater diſponere non poteſt. p. 1. f.389. col.p.

Poſſet tamen pater petere legitimationem in præjudicium filiorum, & quando. ibid.

Legitimatio per reſcriptum poteſt de poteſtate ordinaria principis fieri de filio naturali, etiam poſt mortem patris, non vocatis agnatis, & cognatis, quando non adeſt legitima ſoboles, dummodo adſit aliqua expreſſa præordinatio patris. p.1.f.339.col.p. & 2. verſ.Hæc.

Legitimatio per oblationem Curiæ quomodo fit, & qui legitimari valent. p.1.f.340. col. 1. & 2. verſ.Per.& verſ.Hinc.

Filia naturalis, vel ſpuria non poteſt legitimari per oblationem Curiæ, ſed alio modo. d. col. 2. verſ.Filia.

Legi-

Legitimatio per oblationem Curiæ fieri poteſt, vel voluntate patris, vel voluntate filii tantùm, dummodo in hoc ſecundo caſu non ſint alii filii legitimi, & naturales. f.340. col.2. verſ. Hæc.

Legitimatio per ſubſequens matrimonium reddit filium legitimũ, & naturalem. p.1. f.341. col.p. verſ. Ad quæſitum.

Legitimatio per reſcriptum principis, facit, quod legitimatus ſe habeat, ut legitimus, & naturalis. ibid. col.2. verſ. Secundo.

Et æquiparatur legitimato per ſubſequens matrimonium. p.1. fol. 342. col.p. verſ. Advertas.

Legitimatio per reſcriptum principis, quando plenè ſit, reſtituit legitimatum natalibus, & verè fit legitimus; non ita eſt in legitimato per oblationem Curiæ. p. 1. fol.343. col.2.

Reddit legitimatum agnatum, & cognatum omnibus; legitimatus verò per oblationem Curiæ, tantùm fit patri agnatus. ibid.

Legitimatio per reſcriptum, non totaliter ſortitur effectum, quãdo poſt legitimationem pater ſuſcipit filios ex legitimo matrimonio. p.1. f.342. col.p. in princ.

LEGITIMI.

Legitimi reputantur filii infidelium, quando parentes ad fidem convertuntur, quamvis matrimonium ſit contractum in gradu ab Eccleſia prohibito. par. 1. fol.117. col.p. in princ.

Legitimi reputantur filii, qui naſcuntur ex matrimonio nullo, ratione impedimenti ignorati, dummodo ſint factæ denunciationes. p.1. f.114. col.p. f. 117. col.1. verſ. Dico primo, & f.120. col.2. verſ. Verum, & verſ. Ex quibus.

Limitatur, quando matrimonium eſt clandeſtinè contractum. p.1. fol.118 col.p. verſ. Dico ſecundo.

Quid jure antiquo, quando clandeſtinitas erat ex omiſſione denunciationum. p.1. f.119. col.p.

Legitimi verè, & non fictè dicuntur filii nati ex matrimonio putativo, & admittuntur ita, ac ſi eſſent nati ex legitimo matrimonio. p.1. fol.117. col.2.

Legitimi non evadunt per ſubſequens matrimonium, qui ſunt concepti ex cõcubinatu inceſtuoſo, etiam ignoranter. p.1. f.121. col.p verſ. Nec.

Legitimi, & naturales habentur per ſubſequens matrimonium, illi filii, qui ex concubinatu erãt ſuſcepti, & jura primogenituræ acquirunt, ſed non in præjudicium illius, cui iam fuit ius primogenituræ acquiſitum in ſpe. p.1. f.63. col.1. & 2.

LEVANS.

Levans de ſacro fonte, debet eſſe deſignatus, ut contrahat cognationem

tionem ſpiritualem. p.1. fol.96. col.2. verſ. Patrini.
Duo adſummum deſignari valent, unus vir, altera mulier. ibid.
Quando plures, quam duo deſignantur, & omnes à Parocho admittuntur, omnes cognationẽ ſpiritualem contrahunt. par. 1. f.97. col.2. verſ. Iuſta.
Levans de ſacrofonte, ex deſtinatione facta, ſine animo admittẽdi ad levandum, contrahit cognationem ſpiritualem, licet cũ aliis deſignatis levet. ibid. & fol.98. col.p.
Idque etiam ſi ſint duæ commatres, vel duo compatres. d.fol. 98. col.p.
Levans de ſacrofonte abſque ulla deſignatione, deficientibus deſignatis, an contrahat cognationem. p. 1. fol. 97. col. p. verſic. Quod omnes.
Levans de ſacrofonte per procuratorem, an contrahat cognationẽ ſpiritualem. p. 1. fol. 98. col. 2. verſic. Probabile.
Levans de ſacrofonte, dicit relationem paternitatis ſpiritualis ad levatam. p. 1 fol. 85. col. p. verſ. Ad primum.
Dicitur cooperari generationi ſpirituali. ibid. verſ. Adſecundum.
Reliqua vide verb. Patrinus.

LEVIR.

Levir eſt frater mariti reſpectu uxoris. p.2. f.39. col. 2. in fin. & p. 3. fol. 140. col. 2. verſic. Tabula.

LEX.

Lex Divina quid, & quotuplex. p.1. f.18. col.p. verſ. Advertas.
Lex Hebræa iam ceſſavit. par. 1. fol.20. col.p.
Lex naturalis, quæ. p.1. f.13. col. 2. in med.
Leges Eccleſiæ non ſunt merè leges humanæ, ſed ſunt mediæ inter merè divinam, & merè humanas leges. p.1. f.33. col. 2. verſ. Ex hoc.
Leges de matrimonio non ſunt merè politicæ, ſed ſunt etiam ſpirituales. p.1. f.35. col.p. verſ. Ad alias.
Lex lata à Pontifice, intelligitur approbata à Chriſto. p.1. fol.33. col. p.
Poteſt revocari quoad effectus incurſos, & incurrendos. p. 1. fol. 132. col.p. verſ. Argumenta, & f.125 col.p. verſ. Conſequentia.
In lege Evangelica nullum datur præceptum merè juris Divini, præter præcepta fidei, & Sacramentorum. p.1. f.17. col.2. verſ. Similiter.
Lex veteris teſtamenti ceſſavit per novam legem in morte Chriſti. p. 1. f. 17. col. 2. verſic. Concors, & f. 22. col. p. verſic. Probat ulterius.
Lex antiqua licet non obliget; poteſt tamen ex illa ſumi argu-

mentum ad aliquid noviter definiendum. p.1. f.24. col.p. verſ. Ad octavam.

Lex lata à Principe laico, quando poſſit à Clerico *ſervari. Vide verb.* Clericus.

Legem non conſtituit, quod rarò contingit. p.1. f.7. col.p. in med.

Irritum non dicitur, quod ſit contra legem prohibentem, licet ſit illicitum. p.1. fol. 12. col. 2. & fol.13. col.p.

Sanctè inſtitutum, non eſt ad animæ perditionem vertendum. p.1. fol.6. col.1. & 2.

Leges non obligant cum gravi onere, & damno vitæ, vel infamiæ. p. 1. fol. 136. col. 2. verſ. Ad quæſitum.

Lex de non contrahendo in gradu prohibito, an poſſit à Papa de plenitudine poteſtatis revocari. p.1. fol.134. col.p. verſ. Verum.

Lex à ſuperiore lata, non poteſt per inferiorem tolli. p.2. fol.18. col.2.

Lex, ubi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. p.1. fol. 10. col.2. verſ. Quinta.

Lex nova generaliter loquens, in ſpecialibus antiquis caſibus locum ſibi non vendicat, maximè ſi pœnales ſint. p.2. fol.9. col.2.

Leges Canonicas ſervare non tenentur ii, qui extra gremium Eccleſiæ ſunt. p.1. fol.12. col. p. verſ. Ex quo.

Leges optimè conditas damnare propter abuſum, temerariũ eſt. p.1. fol. 33. col. 2. verſ. Ad ſecundum.

Lex corrigens jus antiquum, debet intelligi ſecundùm proprietatẽ ſermonis. p.1. f.76. col.2. in fin.

Debet intelligi ſecundum caſum expreſſum; unde caſus non expreſſus regulatur ſecundùm jus antiquum. p.1. fol.97. col.1. & 2. verſ. Quod omnes. fol. 430. col. 2. in princ.

In correctoriis non eſt facienda extenſio, niſi id ſit expreſſum. p.1. f.337. col.2. verſ. Advertit.

Leges abrogatæ oſtendi, & citari non debent in judicio ſub pœna falſi. p.1. f.349. col.p. verſ. Nec.

Leges diſponentes de ſucceſſione ab inteſtato, ſunt derogatę per tex. in auth. de hæred. ab inteſt. ibid.

Legem abrogare, vel derogare differunt. p.1. f.350. col.p. verſ. Non inquam.

Legis diſpoſitio ceſſat, quando una ex rationibus legis ceſſat. par.1. fol.290. col.p.

Lex non poteſt diſponere, quod pater non teneatur alere filium maiorem decẽ, & octo annis, licet valeat denegare actionem. p 2. fol.17. col.p.

Lex naturalis non poteſt per legem civilem tolli. p.2. fol.16. col.2. fol.17. col.1. & 2. f.18. & ſeqq.

In lege naturali poſſumus conſide-

rare

rare prima principia, quæ nunquam deficiunt: primas concluſiones, & determinationes aliquas.p.2. fol.22. col.1.& 2.

Lex poſitiva poteſt explicando, & addendo adverſus verba Decalogi, aliquid ſtatuere. p.2. f.18. col.1. & 2. & fol.19.col.1.& 2.

LIBERTVS.

Libertus à patrono adoptari non poteſt, niſi exiſtente idonea cauſa. p.2. fol.71. col.p.

Quando adoptatur à patrono, non fit ingenuus, licet in familia adoptantis cõſequatur ingenuitatis iura. ibid.

Libertus alienus adoptari non poteſt domino non conſentiente. ibid.

LINEA.

Linea conſanguinitatis quid, & quotuplex. p.3. f.95. col.2. verſ. Linea. fol. 120. & ſeqq. & fol. 142. col.p. in fin.

Lineæ definitio tradita à Petro Iorioto, an ſit bona. p. 3. fol. 122. col.1. & 2. verſ. Aliam.

Linea collateralis, reſpectu ſtipitis, recta dicitur. p.3. fol. 106. col.2.

Lineæ collaterales, à quibus originem accipiũt. ibid. verſ Sciendũ.

Linea decem habet ſignificationes. p.3. f.119. col.1. & 2.

Lineæ rectæ aſcendentium, & deſcendentium, verè, & propriè non ſunt duæ, ſed una. p. 3. fol. 121. col.p.

Linea non diſtinguit perſonas conſanguineas à ſtipite, ſecundùm numeros graduum conſanguinitatis, ſed in linea continentur perſonæ, quæ diſtinguntur ſecundùm numeros graduum. p.3. fol.122. col.p.

Lineæ dividunt cognationem in aſcendentem, deſcendentem, & collateralem, ſed non ſegregãt, nec dividunt cognationes. ibid. col.2. verſ. Hæc. & verſ. Linea. & fol.123. col.p.

Lineæ conſanguinitatis quot. p. 3. fol.126. col.p.& f.127. & 128.

Lineæ aſcendentium, deſcendentium, & collateralium, diſtinguntur per ordinem ad cellulam vacuam, quæ eſt in medio arboris. d.fol.127. col.p.

Linea recta quid. p.3. fol.127. col. p. in fin.

Linea collateralis quid. ibid. col.2.

Linea collateralis dividi ſolet in tranſverſalem ſuperiorem, ſeù aſcendentem, tranſverſalem inferiorem, ſeù deſcendentem, & purè tranſverſalem. p.3. f. 128. col.2.

Dividitur in collateralem æqualem, & inæqualem, quæ diviſio ab Authore non admittitur. p.3. fol.129. col.p. verſ. Secundo. & verſ. Ego.

Linea effectiva, vel contentiva alicuius, quando dicatur. p. 1. fol.321. col.1. & 2. verſ. Nega. & p.3.

& p.3.fol.129.col.2.
Diviſio lineæ in effectivam, & contentivam, an locum habeat, tam in linea patris, quam matris. p.3.fol.130.col.p. verſ. Hæc. & fol.131.col.1.& 2.
Quando de linea alicuius ſit mentio, intelligitur de linea effectiva, non contentiva, niſi ex circumſtantiis aliter eſſet dicendū; ſicut etiam intelligitur de linea recta, non transverſali. par.3. fol.130.col.p.verſ.Quando, & col.2. in med.
Linea paterna, vel materna, quãdo dicatur. p.2.f.131.col.1.& 2.
Linea alicuius accipitur ſurſum, & deorſum, non verò per tranſverſum, & ſic fratres non ſunt de linea alterius fratris. par.1. fol.406.col.2.verſ.In ſententia, & p.3.f.130.col.2. & fol.131. col.2.
Vocatis deſcendentibus ex linea maſculina, an valeat admitti fœmina deſcendens ex maſculo. p.3.fol.132.& 133.
Linea alicuius non incipit ab ipſo, ſed ab eius filiis. p.1.fol.371. col.2. & p.3.fol.132.col.2.fol. 133.col.1.& 2.
Aliud eſt eſſe de deſcendentibus ex linea maſculina: aliud de deſcẽdentibus per virilem ſexū. p.3. fol.133.col.p.verſ. Advertas.
In linea tranſverſa conſanguinitatis, an dentur aliqui gradus, qui ſint iure naturæ prohibiti. p.1.fol.24.col.2.verſ. Controverſia.
Tempore Adæ in tali linea nulla erat prohibitio. p.1.f.15.col.p. verſ.Olim.
Fuit data tempore Moyſis, & in quo gradu. ibid. col.2.verſic. Tempore.
Quid de iure canonico. ibid. verſ. Tertio.
In linea recta uſque ad quem gradum detur prohibitio. p.1.f.16. col.p.verſ.Præmitto.

LIS.

Lis ſuper ſucceſſione bonorum qualis eſſe debeat, ut ratione ipſius poſſit concedi diſpenſatio matrimonialis. p.1.fol.249.col. 2.verſ.Non.
Lis in dote, vel in rebus magni momenti eſt cauſa ſufficiens pro diſpenſatione. p.1.fol.250.col.p. verſ.Exequutor. & verſ.Non.

LITERÆ APOSTOLICÆ.

Literæ Apoſtolicæ vitiatæ non demandantur exequutioni, niſi ſint correctæ authoritate domini Regentis Cancellariæ Apoſtolicæ. Et quomodo eſt facienda talis correctio. p.1.fol.180.col. 2.verſ.Reſcriptum.
Literæ Apoſtolicæ in dubio an ſint validæ, vel ſubreptitiæ, ſunt iudicandæ validæ, niſi ſemel ab exequutore ſint iudicatæ ſubreptitiæ; & tunc quid agendum. p. 1.fol.

1.fol.182.col.2.verſ.Advertas.

Literæ in forma Perinde valere, *quare ita dicantur.p.1.fol.202. col.2.verſ.Quando.*

Quando locum habeant, & in quo differant à reſcripto Reformatorio. p.1.fol.203. col.p. verſic. Iſta.

Literæ in forma Perinde valere *ſuper alio Perinde valere, quãdò ſunt impetrandæ. p.1.fol. 171.col.2.*

Literæ Apoſtolicæ pro diſpenſationibus, à quibus expediuntur. p. 1.fol.222.col.p.

Iſtę literæ ſi non committantur Ordinarijs impetrantium, vel illorum Vicarijs generalibus, nullius ſunt roboris.Ibid.col.2.verſic.Dictæ.

Poſſunt committi Abbatibus, & alijs Prælatis habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ac proprium diſtrictum p.1.fol. 222.col.2.verſ.Affirmat.

LITERÆ DECLARATORIÆ.

Literæ declaratoriæ, quod non obſtante gradu proximiori valeat matrimonium contrahi, non requiruntur ad validitatem matrimonij; ſunt tamen exhibendæ exequutori, & quare. p.1.fol. 219.col.2. verſ. Verùm. & fol. 220. col.p.

Literæ iſtæ declaratoriæ, quando requirantur. p.1.fol.219.col.1. & 2.

Quomodo ſunt formandæ. Vide verb.Formula.

LITERÆ DISPENSATIONIS.

Literæ diſpenſationis, quę obtinentur à ſacra Pœnitentiaria pro foro conſcientiæ, quibus committuntur. p.1.fol.263. & ſeqq. & fol.266.col.p.verſ.Advertas.

Literæ S.Pœnitentiariæ præſentatæ, & apertæ à Confeſſario, qui non ſit in gradu requiſito, non evaneſcunt, ſed poſſunt ab alio Confeſſario exequi.p.1.fol.265. col.p.verſ.Advertas.

Reliqua vide verb. Confeſſarius. verb.Diſpenſatio.& verb.Exequutor.

LITERÆ TESTIMONIALES.

Vide verb.Fides. & verb.Orator.

LOTH.

Loth, qui carnaliter cognovit filias ſuas, quomodo à Sanctis Patribus excuſetur à peccato. p. 1. fol.12.col.2. verſ.Hac.fol. 110. col.2. in fin. & fol.111.col.p.in princ.

LVTHERVS.

Lutherus deſpicit impedimenta Eccleſiæ, & quare. p.1.fol.30. col.2. verſ. Non defuerunt. & fol.31.& ſeqq.

M.

MAGIS, ET MINVS.

Magis, & minus non variant ſpeciem p.1.fol.280.col.1.

Digitized by Google

MAIORATVS.

Vide verb.Fideicommiſſum.

MAIORES.

Maiorum nomine continentur Aſcendentes.p.1.fol.309.col.2.

MALVM.

Minus malum permitti poteſt ad evitandum maius. p.1.fol.28. col.p.verſ.Ad ſecundum.

MANDATVM.

Mandatum non requiritur quando coniunctus agit pro coniuncto, affinis pro affine. p.2.fol.48. col.2.Vide verb.Agere.& verb. Coniunctus.

MANIFESTVM.

Manifeſtum dicitur, quod probari poteſt, quando tractatur de impedimentis matrimonij.p.1.fol. 130.col.p.

MARITVS.

Maritus an teneatur denunciare uxorem hæreticam, vel committentem delictum extra hæreſim formalem. p.1.fol.304. col.2.verſ.Non ſolùm, & verſic. Difficultas.

Maritus, & uxor cenſentur una perſona.d.verſ.Difficultas.

Maritus excommunicatus vitandus, an vitari debeat ab uxore. Vide verb.Excommunicatio.

Maritus non habet uſumfructum in bonis excadentialibus uxoris p.1.fol.350.col.2.in med.

Maritus occidens uxorem adulteram excuſatur à pœna temporali, ſed non ab æterna.p.2.fol. 19.col.p.

MASCVLVS.

Maſculus legitimatus, an admittatur ad excluſionem fœminarum, ubi adeſt ſtatutum, quod exiſtentibus maſculis fœminæ non ſuccedant. p.2.fol.92.col.2. verſ. Ex dictis. Vide verb.Legitimatus.

MATER.

Mater ſponſæ impropriè Socrus *dicitur. p.1.fol.74.col.2. verſic. Et licet.*

Mater poteſt ad tutelam ſui filij venire, & quando p.1.fol.323. col.p. & fol.324. col.p. verſic. Quando.

Mater quando concurrit cum patre ad ſucceſſionem inteſtati filij familias, an pleno iure ſuccedat in peculio Adventitio. Vide verb.Succeſſio.& verb.Vſusfructus.

Mater, & pater an æqualiter ſuccedant filio in bonis ex quacumq; linea provenientibus; an verò ſit facienda diſtinctio bonorum. p.1.fol.352.col.1. & 2. & fol.353.col.1.& 2.

Mater iure Codicis quomodo ſuccedebat filio, quando ſimul cum illo concurrebant collaterales defuncti.p.1.fol.359.col.2.verſic.Si verò.

Quomodo, quando cum ipſa concurrebant collaterales defuncti,

& pa-

& pater. Ibid. verſic. Quando verò.

Quomodo hodiæ ſoccedat. Ibid. verſ Hodiæ.

Mater ſuccedens filio ab inteſtato, an amittat proprietatem, quando tranſit ad ſecunda vota. p. 1. fol. 362 col. 1. & 2. verſic. Advertas.

MATERTERA.

Matertera, Matertera magna, Promatertera, Abmatertera, Atmatertera, Trimatertera quæ. p. 3. fol 114. col. 1. & 2.

MATRIMONIVM.

Matrimonium efficit, ut vir, & uxor per copulam ſint una caro. p. 1. fol. 37. col. 2. verſ. Secundo.

Eſt cauſa naturalis affinitatis. Ibid. verſ. Probant primo.

Eſt cauſa naturalis amicitiæ inter conſanguineos coniugum, etiam inter barbaras nationes. p. 1. fol. 38. col. p. verſ. Tertio.

Matrimonium debet eſſe liberum. p. 1. fol. 69. col. p. & f. 243. col. 2. verſ. Nec.

Requirit ad ſui validitatem conſenſum. p. 1. f. 79. col. 1. & 2.

Quando argui valet defectus conſenſus in matrimonio? ibid. & fol. 80. col. p.

Matrimonium nullum, ratione defectus conſenſus interni, ſubſtinetur ut validum ab Eccleſia, ex præſumpto conſenſu, quouſque clarè non probetur defectus conſenſus interni. p. 1. fol. 78. col. 1. & 2.

Conſenſus debet eſſe aliquo ſigno manifeſtatus. p. 1. fol. 80. col. p.

Matrimonia ſunt contrahenda, ut bono publico, & politico deſerviant, atque ad publicum Civitatis bonum conducant. p. 1. fol. 32. col. p. verſ. Nos.

Matrimonium inter Chriſtianos ſignificat ſanctiſſimam Chriſti, & Eccleſiæ coniunctionem. ibid. col. 2. in fin. & fol. 33. col. p.

Matrimonio cur utatur Chriſtiana Reſpublica. d. fol. 32. col. 2. verſ. Remanet.

In matrimonio non ſolùm eſt ſpectandum quod licet, ſed etiam quod honeſtum eſt. ibid. & f 52. col. p. verſ. Veritas.

Matrimonium fuit inſtitutum à Deo in ſtatui innocentiæ ad ſobolem tantùm ſuſcipiendam; poſt peccatum verò fuit etiam inſtitutũ ad fornicationem vitandam. p. 1. fol. 5. col. 2.

Matrimonium clandeſtinũ, quando dicatur. p. 1. f. 77. col. p. verſ. Ex quo, & fol. 118. cul. 2. verſ. Clandeſtine, & fol. 119. col. 1. & 2. verſic. Totà.

An in partibus Galliæ, & Poloniæ ſit validum. p. 1. f. 169. col. 2. verſ. Advertas.

An hodiè valeat, ut ſponſalia tantùm. p. 1. f. 77. col. 2. in princ.

Matrimonia clandeſtina prohibẽtur;

tur, & illegitima dicũtur, quãvis iure antiquo vera coniugia erant. p.1. fol.121. col. 1. & 2. verſ. Nec, & verſ. Iure.

Quæ matrimonia clandeſtina ſunt nulla? d. verſ. Iure.

Matrimonium clandeſtinum nullum, etiam ob aliud impedimẽtum ignoratum à contrahentibus, facit, quod filij nati ſint illegitimi. p.1. f.118. col.p. verſ. Dico ſecundo.

Quid ſi matrimonium tantùm ſit nullum ratione clandeſtinitatis. p.1. fol.119. col. p. in princ. & verſ. Iſta.

Matrimonium clandeſtinum nullum, etiam ob latens impedimẽtum ignoratum, ſi eſt approbatum ab Eccleſia tanquam validum, an legitimet filios natos ante ipſam approbationem. p.1. fol.117. col.p. in princ. fol. 120. col.p. verſ. Dico tertio, col. 2. verſ. Verum. fol.121. col.p. verſ. Nec obſtat, & fol. 122. col. p. verſ. Quomodo.

Matrimonium non eſt neceſſariò contrahendum in Eccleſia; decens tamen eſt ibi contrahere, & an Ordinarius poſſit id præcipere. p.1. f.119. col.2. circa finem.

Matrimonium in multis caſibus, & cum multis perſonis contrahi nequit, non ſolùm iure naturali, ſed etiam iure divino, vel humano. p.1. f.5. col.2.

Non poteſt indifferenter cum qualibet perſona contrahi. ibid.

Finis matrimonii a nullo gradu tollitur, licet aliquo modo impediatur. p.1. f.12. col. 1. & 2. verſ. Hæc tamen.

In omni gradu conſanguinitatis cuiuſcunque lineæ conſiſtere poſſe dixerunt aliqui hæretici. p.1. f.6. col.1. & 2. & fol.7. col.2.

Contrahi poteſt cum perſonis de propria cognatione, ſi ſervetur debita diſtantia graduum. p.2. fol.26. col.2.

Quare probibitum erat matrimonium contrahere cum perſonis de proprla conſanguinitate. p.2. fol.27. col.p.

Matrimonium in linea recta conſanguinitatis probibetur iure naturali ſecundario, ſaltem in primo gradu. p.1. f.7. col.p. verſ. Nos tamen. f.8. col.p. verſ. Deteſtanda.

Quomodo probibetur in alijs gradibus lineæ rectæ. d. f.8. col.2. verſic. An autem. f.9. & ſeqq. & f.14. col.2. verſ. Vt certum.

An ultram quartum gradum poſſit contrahi cum diſpenſatione vel ſine. p.1. f.10. col.2. verſic. Quarta, & f.12. col.1. verſic. Inferunt.

Matrimonia in linea recta conſanguinitatis an ſint irrita, an illicita iure naturali. p.1. f.7.

col.

col.1.verſic. Nos.fol. 11. col.1. & 2. verſic. Octava.& verſic. Quamvis.f.12 col.2.verſic.Regulam. & f.13.& 14.

Matrimonium contractum ab Infidelibus cum Aſcendentibus, ultra primum gradum, an ſit dirimendum, quando ad fidem veniunt.p.1.fol.12 col.1.verſic. Ex quo.f.19.col.2.verſic.Quinto.f.23. col.2. verſic. Ad quintam. & p.2.fol.31.col.2.& fol. 32.col.1.

Matrimonium inter patrem, & filiam eſt prohibitum jure naturæ, non tamen eſt intrinſecè malum, ut mendacium, & ideò, vel cum diſpenſatione divina, vel in caſu extremæ indigentiæ cõtrahi poteſt. p. 1. fol. 12. col. 1. verſ. Hæc tamen. & f.14. col.1. verſ. In matrimonio. & col. 2. verſ.Ex quo.

Matrimonium uſq; ad quem gradum prohibitum erat tempore Adæ, & Moyſis. p.1.f.15.col.p. & 2. verſ.Olim. & verſ. Tempore.

Vſque ad quem hodiè jure Canonico. d. col.2. verſ.Tertio. & fol. 16. col. p.

Matrimonium inter patrem, & filiam, fratrem, & ſororem, turpiſſimum ab Ariſtotele reputatur.p.1.f.26.col.2. verſ. Secundo.

Matrimonium in linea collaterali uſque ad quem gradum olim erat prohibitum.p.1.f.15.col.p. & 2. Et quo jure. fol.25.& 26.

Hodiè uſque ad quem gradum prohibetur. p.1.f.16.col.p.in princ. & f.216. col.p.verſ.Quia.

In ſecundo gradu lineæ collateralis an taliter ſit prohibitum, quod nullatenus valeat contrahi. p.1.f.30.col.2. verſ.Ex hoc patet.f.214. col.p. verſ. In linea. col.2. verſ.Nec huic. & f. 215. col.p. verſ.Non inquam.

Matrimonium inter cõſanguineos, licet Evangelicis, & Apoſtolicis præceptis non inveniatur prohibitum, eſt tamen fugiendum, & quare. p.1.f.36. col.2. in princ.

Matrimonium cum fratre, & ſorore licitum fuit in principio mundi, ob neceſſitatem; hodiè verò non licet. p. 1.f. 25. col.2. verſ.Secundo. & verſ. Quarto. fol.26.col.2.verſ.Secundo.f.28. col.2. verſ.Ad quartum.

Matrimonium inter fratres, & ſorores licitum erat olim Aſſiriis ex lege lata. p. 1.fol. 25. col. 2. verſ.Tertio.

Matrimonium inter fratres, & ſorores non prohibetur ita ſtrictè, ſicut inter parentes, & liberos. p 1.f.28.col. 2 verſ. Ad ultimum.

Matrimonialis conjunctio in lege veteri inter filios fratrum, improbata non erat. p. 1.fol. 29.

col.p. verſ.Et quamvis.

Hæc conjunctio permiſſa erat iure civili Romanorum. ibid. col. 2. Et olim inter Chriſtianos dicta coniunctio ſervata fuit. ibid. ubi referuntur Hiſtoriæ. & fol. 30. col.1. & 2. verſ.Non omittendum. & verſ.Ex hoc.

Matrimonium inter filios legitimos, & filios adoptivos ſubſiſtere nequit durante patria poteſtate: Illa tamen ſoluta tenet. p. 1. f. 102. col. 1. & 2. verſic. Dicimus.

Poteſt tamen conſiſtere inter filium legitimum, & naturalem, & filiam filiæ adoptivæ. p. 1. f. 104. col. 2. verſic. Infertur.

Poteſt inter filios adoptivos & filias adoptivas conſiſtere. d.f. 102. col. 2. verſic. Quod ſi. & f. 105. col. 1. verſ. Tertio.

Conſiſtere poteſt inter patrē adoptantem, & matrem legitimam, & naturalem filij adoptivi. p. 1. f. 104. col. 2. verſic. ex dictis.

Nequit contrahi cum uxore adoptantis, etiam ſoluta adoptione p. 1. f. 104. col. 1. verſic. Impedimentum.

Cum filia tamen naturali adoptantis poteſt adoptatus matrimonium contrahere, ſicut adoptans poteſt matrimonium contrahere cum filia illegitima ſui filij adoptivi. p. 1. fol. 105. col. 2. verſic. Quarto. & verſic. Ex Iſtis.

Nequit contrahi cum filia adoptata; Cum deſcendentibus vero d. filiæ contrahi valet, ſed non cum deſcendentibus filij adoptivi. p. 1. f. 101. col. 1. & 2.

Matrimonium in gradibus Levitici contractum non eſt de natura ſua malum, nec ſcelus eſt, niſi in certis gradibus. p. 1. f. 22. col. 2. verſ. Ad rationes. & f. 23. col. 1. verſ. Et licet.

Matrimonium nepotis cum amita, vel matertera, vel neptis cum patruo, aut avunculo prohibitum erat in Levitico. p. 1. f. 22. col. 2. verſ. Probat. & verſ. Hæc ratio.

Matrimonium cum uxore fratris defuncti prohibetur Levitici 18. non verò cum ſorore uxoris defunctæ. Ibid. verſ. Secundo.

Contrahi poteſt mediante diſpenſatione Pontificis: p. 1 fol. 46. col. 2. verſ. Probatur primo.

Quare Io: Baptiſta graviter increpuit Hærodē, quia matrimoniū cōtraxit cum uxore fratris ſui. p. 1. fol. 47. col. 1. verſic. Ex his.

Matrimonium cum Privigna, Noverca, relicta fratris, vel relicta avunculi prohibetur. p. 1. fol. 45. col. 1. verſ. Secundo.

Matrimonium contractum, & cōſumatum cum ſorore primæ ſpōſæ eſt nullum, nec poteſt cum prima deinde contrahi; aliud eſt quando matrimonium non fuit conſumatum. p. 1. fol. 57. col. 2. &

fol.

fol.80.col.2. verſ. Sexto.fol.81. col.1.verſ.Hac.

Contrahi poteſt cum ſorore primæ ſponſæ, quando ſponſalia fuerunt conditionata, & adhuc pendet conditio p.1.fol.58.col.1.verſic. Quia.fol.59.col.1.verſic. Quod ſi.& verſ.Reſpondet. & fol.61. col.1.verſic.Videtur.

Matrimonium tempore Levitici in linea recta erat prohibitum in primo, & ſecundo gradu conſãguinitatis. In linea verò trãſverſali prohibitum erat in primo, & ſecundo gradu inæquali. p.1.fol.16 col.1.& 2.verſ.Præmitto.& verſ.In linea.

Matrimonium contrahere in gradibus Levitici, aliquãdo eſt peccatum veniale, aliquando mortale, aliquando nullum eſt peccatum.p.1.fol.22. col.2. verſic. Ad rationes.

Matrimonium quare Levitici 18. præcipuè fuit prohibitum inter illas perſonas, quæ ſimul cohabitabant.p.1.fol.100.col.1.verſic. Præterea.

Matrimonium uſq. ad quem gradum affinitatis erat prohibitum Divina lege.p.1.fol.17.col.1.in princ.

Vſq.ad quem gradum hodie prohibetur. p.1 fol.42. col.2. verſic. Circa.fol.43.& ſeqq.

Matrimonium contrahi poteſt in tertio, vel quarto gradu affinitatis ex copula illicita. p.1.fol. 48.col.p.verſ. Tamen.

Ex copula licita non poteſt uſque ad quartum gradum.ibid.col.2.

Matrimonium cum Noverca an valeat conſiſtere. Vide verb. Noverca.

Matrimonium an contrahi poſſit cum conſanguinea, vel affine virtute diſpenſationis, quæ voluntariè renunciata fuit. p.1. fol.199.col.p verſ. Poteſt.& col. 2.verſ Hinc.

Quid ſi aliam diſpenſationem obtinuit ad contrahendum cum alia, & deinde velit uti prima. d. col.2.verſ. Quod ſi.

Matrimonii tanta eſt vis, ut filii antea nati in concubinatu, per ſubſequens matrimonium legitimi habeantur. p.1.f. 63.col. 1.& fol.115.col 1.

Limitatur, quando filii eſſent inceſtuoſi, vel ſpurii.d.fol. 115. col. 2.verſ. Non inquam. & f.121. col.1. verſ. Nec juvat. & fol. 125.col.2. verſ.Confirmatur.

Matrimonium ſcienter contractum cum impedimento dirimenti, non dicitur Sacramentum.p.1 f.135.col.1. & 2. verſ. Confirmatur ulterius.

Matrimonium ſcienter contrahens in gradibus prohibitis, carere debet ſpe diſpenſationis, & ipſo facto eſt excommunicatus.p.1.f. 161 col.1.verſ. Certum.f. 165.

col.2.verſ.Ex dictis. & f. 166. col.p. & 2.& fol.167.& p.2.fol. 27. col.2.

Matrimonium tam bona, quam mala fide contractum in gradibus prohibitis non ſubſtinetur, niſi accedente diſpenſatione Põtificis.p.1.fol.161.col.p.verſ. Certum. & fol.168. col.p.verſ. Eſt petenda. & col.2. verſic.Inſuper.

Filii mala fide ſuſcepti poſt detectionem impedimenti,illegitimi habentur.p.1.fol.113. col.2.fol. 114.col.p.in princ.fol.117.col.p. verſ.Dico primo.fol.120. col. p. verſ.Dico tertio.& verſ.Hoc.& fol.123.col.p.verſ.Tertia.

Matrimonium tamen putativum facit, quod filii verè, & non fictè ſint legitimi.p.1.fol.117.col: 2.in princ.fol. 122.col.1. & 2. verſ. Quando.

Matrimonium nullum, dum denovo contrahitur, an requirat novum conſenſum coram Parocho, & teſtibus;an verò ſufficiat conſenſus coram Confeſſario; & an ſint facienda denunciationes. p. 1.fol.129. col.1.& 2.f.135.col. 1.verſ. Confirmatur. & f.267. col.2.verſ.Quomodo.

Matrimonium contractum ſub cõditione de futuro, an validum ſit,ſtatim verificata conditione, abſque alio conſenſu.p.1.fol. 80. col.2.

Matrimonium irritum ſcienter de facto contractum,exequuta poſtea diſpenſatione Papæ ad contrahendum denovo matrimonium in facie Eccleſiæ,an legitimet filios natos, etiam quoad temporalia.p.1.fol. 123.col.p. verſ. Dico tandẽ. & col.2.verſ. Dicit.fol.124.col.1.& fol.126. col.p.& 2. verſ.Advertas.

Quid ſi Exequutor omiſerit declarare filios legitimos eſſe? p.1.fol. 131. col.1 & 2.verſ.Hinc.

An exequutor valeat declarare filios legitimos, quando matrimonium non contrahitur ex pœnitentia parentum.p.1.fol.132. col.2.in princ.

Matrimonium contractum cum diſpenſatione ſubreptitiè obtenta, eſt nullum, & poteſt Pontifex denegare diſpenſationem, & præcipere, ut ſeparentur, niſi grave damnum immineat. p.1. fol.147.col.2. verſic. Ad quæſitum.

Si tamen occultum ſit diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poterit recurri ad S. Pœnitentiariam pro abſolutione, & diſpenſatione.p.1.fol.168. col.1.in princ.

Matrimonium contractum mediãte diſpenſatione S. Pœnitentiariæ,non ſubſtinetur in forò contentioſo, quando impedimentum detegitur, & quid agendum in tali caſu.p.1 fol.267.col.p.& 2.

Ma-

Digitized by Google

Matrimonium ratum non conſumatum non parit impedimentũ affinitatis, ſed ſolùm publicæ honeſtatis. p.1. fol. 73. col. p. & 2. fol. 75. col. 2. verſ. Dicimus. fol. 77. col. 1. & 2. & p. 2. f. 27. col. 2. & p. 3. fol. 142. col. p. verſ. Advertas.

Ex figura tamen matrimonii, licet invalidi, oritur impedimentum affinitatis uſque ad quartum gradum. p. 3. fol. 142. col. p. verſ. Advertas in fin.

Matrimonii contractio prohibetur ratione publicæ honeſtatis, quæ ex ſponſalibus oritur, & ratione cognationis ſpiritualis, vel civilis. p. 1. f. 5. col 2. in fin.

Matrimonium per verba de præſenti contrahens, non poteſt, illa vivente, cum alia contrahere, licet primum matrimonium non ſit conſumatum. p. 1. f. 67. col. 2.

Aliud eſt, quando cũ una ſponſalia fecit, & cũ alia contraxit. ibid.

Matrimonium contra priorum ſponſalium fidem, adverſatur juri naturali, eſt illicitum, ſed non irritum. p. 1. fol. 12. col. 2. verſ. Regulam. fol. 13. col. p. & f. 14. col. p. verſ. In matrimonio.

Matrimonium ſi eſt contrahendũ. nec valeat differri contractio matrimonii, & adſit impedimentum occultum, quid faciendum. p. 1. f. 136. col. 2. verſ. Antequam. & fol. 137. col p.

Quid facere debet Parochus, quãdo in confeſſione cognovit impedimentum. d. fol. 137. col. 2. verſ. Quomodo.

Matrimonium contrahere extra proprium oppidum, nemo tenetur, nec ad id valet adſtringi. p. 1. fol. 154. col. p. in med. & fol. 243. col p.

Matrimonium in quarto, & quinto gradu contrahi poteſt ſine diſpenſatione, requiritur tamen decretum declaratorium, quod nullum adeſt impedimentũ. p. 1. fol. 216. col. p. & 2. verſ. Quia. & fol. 220. col. 2. verſ. Quando.

Matrimonium contractum abſque literis declaratoriis, quando oratores diſtant gradu propinquiori, & remotiori, an ſit validum. p. 1. fol. 219. col. 2. verſ. Verum. & fol. 220. col. p. Vide verb Gradus.

Matrimonio contracto, ſi mulier viro coniuncta ſit in gradu Divina lege prohibito, an poſſit propria auctoritate divertere à Viro. p. 1. fol. 19. col. p. verſ. Sexto.

Matrimonium contrahere volentes, quando debent producere atteſtationes de eorũ ſtatu libero, & quomodo eſſe debent dicta atteſtationes. p. 1. f. 240. col. 2. verſ. Interrogetur an ipſe. fol. 241. col. p. verſ. Si contrahentes. verſ. Fides. et c. 2. verſ. Similiter.

Ma-

Matrimonium cõtractum ab oratoribus, lato decreto diſpenſaſationis à Delegato, validum eſt, licet ipſi ignorent decretum eſſe latum. p.1. fol.262. col.2. verſ.Lato.

Matrimonium contractum in facie Eccleſiæ, factis denunciationibus, præſumitur bona fide contractum. p.1.f.291. col p.

Reliqua vide verb. Copula. verb. Diſpenſatio.verb Gradus.verb. Impedimentum. verb. Inceſtus. & verb. Pœna.

MELIORARE.

Meliorare conditionem mulieris an poſſit pater ſupra cæteros filios. p.1.fol.245. col.p. verſ.Secundo

MEMORIA.

Memoria defuncti, quando eſt damnanda, qui citandi ſunt. p.1. fol.444. col. 2. verſ. Quinquageſimo ſecundo.

MENDACIVM.

Mendacium non pernicioſum veniale eſt. p.1.f.67. col. p. verſ. Addo.

Mendax eſt, qui promiſſionem non ſervat. p.1.fol. 65. col. 2. verſ. Probatur quarto.

Mendacium non conferens ad diſpenſationem; non reddit illam nullam. p.1.f.248. col.2.

MENDICANTES.

Mendicantes an, & quando exequi valent diſpenſationes Sacræ Pœnitentiariæ. p.1.fol.264.col. 1.& 2. vide verb.Confeſſarius.

MERETRIX.

Meretrici adhærens, fit unum corpus cum illa. p.1.f 38. col.2.

MERITA.

Merita ſunt probanda coram exequutore, quãdo diſpenſatio fuit conceſſa ob excellentiam meritorum. p.1.fol.251. col.2. verſ. Merita.

METVS.

Metus dirimens matrimonium, qualis eſſe debet. p.1.fol.78.col. p. in med.

MINOR.

Minor in certis locis Italiæ, non poteſt contrahere ſine interventu propinquorum, vel affinium. Vide verb.Inſtrumentum.

Minor à ſuo tutore, vel curatore adoptari non poteſt. p.1.fol. 71. col p.

Limitatur in Vitrico. ibid.col.2.

Minor natu poteſt in confirmatione tenere maiorem natu. par.2. fol.58. col.p.

Minor natu, maiorem adoptare non poteſt. p.2.f.70. col.p.& 2.

MIRACVLVM.

Miraculum non facit legem, nec ad humanarum actionum exẽplum trahi debet. p.1.f.7. col.p. in med.

MISERABILIS.

Miſerabilis quinam dicitur. p. 1. fol.253. col.p. verſ.Vltra. fol. 254.

254. col.2. in princ. & fol.270. col.p.

MISSA.

Cathecumeni uſque ad certam partem Miſſæ intereſſe poſſunt; ſecus excommunicati p.1.f.292. col p.

Miſſam in Oratoriis privatis, qui audire valent. Vide verb. Oratorium.

MONACHVS.

Monachus an poſſit baptizare. p.1. fol 94. col p. verſ. Illam. & fol. 95 col p. verſ. Ad ſecundam.

Monaci an poſſint eſſe patrini. Vide verb. Patrinus, & verb. Religioſus.

MONIALIS.

Monialis copulam habens cum aliquo non ſibi coniunčto, non committit inceſtum p.1. f.276. col.p. verſ. Ex dičtis.

MONITORIVM.

Virtute monitorii reuelare non tenentur, qui de iure cogi non poſſunt ad teſtificandum. p. 1 fol. 296. col.p. uerſ. Quarto.

Limitatur, quando alii deficerent. ibid.

MVLIER.

Mulier, quæ propria authoritate diuertit à uiro, ex eo quod dicit, aliquo gradu cum illo eſſe coniunčtam, an ſit reſtituenda uiro. p.1. f.19 col.2. uerſ. Sexto.

Mulier non dicitur indotata, nec habere dotem minus competentem, quando eius parentes, qui tenentur, & compelli poſſunt ad illam dotandam, ſunt diuites. p.1. fol. 244. col. p. uerſ. Exequutor.

Mulier, quãdo dicatur Pauper. Vide verb. Pauper.

Mulier, quæ nefariam copulam committit, non excuſatur ratione ſexus, vel ignorantiæ juris. p.1. fol.286. col.1.

Mulier in certis locis Italiæ non poteſt inſtrumentum facere ſine interventu propinquorum, vel affinium. Vide verb. Inſtrumentum.

Mulier de jure poteſt tenere puerũ in Sacramento Confirmationis; aliud tamen eſt de jure Synodali. p.2. fol.64.

MVNVS.

Munus, etiam à ſponte dantibus, non poteſt Exequutor diſpenſationis accipere, & ſub qua pœna. p.1 fol.271. col.2. verſ. Nega. & fol.272.

MVTARE.

Mutare conſilium in alterius injuriam, nemo poteſt. p.1. fol.59. col.p. verſ. Confirmatur.

N.

NATVRA.

Natura pœnitendos plerumque liberos dat. p.2. fol.93. col.p. verſ. Quamvis.

In natura eſt caſus; in elečtione eſt judicium. Ibid.

NA-

NATVRALIA.

Naturalia immutabilia ſunt. p.2. fol.16.col.2.

NECESSITAS.

Neceſſitati pauperum tenetur Epiſcopus ſubvenire, dum poteſt. p. 1.fol.140.col.p.verſ. Ex dictis.

NEOPHITVS.

Neophitus an, & quando valet ad dignitates, officia, & beneficia eligi. p.1.fol. 300. col.p. & fol. 301.col.p.& 2.& fol.302.col.p. & 2.verſ.Quamvis.

NEPOS.

Nepos an veniat appellatione filiorum.p.1.fol.27. col. 2. verſic. Dum.

Nepotes, qui propriè dicantur. Ibid. verſ.Ad argumenta.

Nepotes ex fratribus, vel ſororibus utrinque conjunctis, an poſſint cum aſcendentibus ad ſucceſſionem venire.p.1.fol.360. col.2.in fin.& fol.363.col.2.

Nepotes concurrentes ad ſucceſſionem patrui, vel Auunculi cum alio patruo, uel auunculo, quomodo ſuccedant.Ibid.

Neptis ex primogenito, an ueniat ad ſucceſſionem feudi, excluſo patruo ſecundo genito.Vide uerbo Feudum.

NOBILITAS.

Nobilitas Oratorum expreſſa in ſupplicatione, quando eſt probanda coram exequutore. p. 1. f. 272. col.p. & 2. Verſic. Diſtinguas.

Quomodo probanda.d.col.2.uerſic. Hinc.

Quando exprimenda.d.col.2. in princip.

Nobilitas generis non habetur ex honoribus, & diuitiis. p.1. fol. 253.col.p.in princ.

Nobilitas non ſolum patris, ſed etiā matris transfunditur in filios. p.1.fol.307. col p.& 2.

Nobilis ex deſcendentibus de ſedili reintegrari poteſt: Quid ſi collaterales tantum habeat de ſedili: Quid ſi tantum familia ſit in ſedili.p.1.f.444. col.p. & 2. uerſic. Quinquageſimo primo.

NOMEN.

Error in nomine Oratoris, uel Diœceſis, an uitiet diſpenſationem. Vide uerb.Error.& uerb. Orator.

Nomina affinium, quæ. p.2.fol.38. col.p.& 2.fol.39.& 40.

Nomina Collateralium, quæ. p. 3. f.97.col.p.& fol.106.col.p.& 2. fol.107.116. & 117.

Nomina Aſcendentium, quæ. p. 3. fol.105.col.2.

Nomina Deſcendentium, quæ.p.3. fol.106.col.1.

Nomina fratris reſpectu deſcendentium ab altero fratre, quæ. p.3.f.108.

Nomina fratris reſpectu deſcendentium a ſorore .p. 3. fol.109. col.2.uerſic. Si uero, & f.110.

Nomina ſororis reſpectu Deſcenden-

dentium ex fratre. p.3.f.113.
Nomina ſororis reſpectu Deſcendentium ab alia ſorore. p.3.fol. 114.col.1.& 2.verſic. Quando.
Nomina Aſcendentium mariti reſpectu uxoris, & aſcendentium uxoris reſpectu mariti. p 3.f. 137.
Nomina mariti, vel uxoris reſpectu aſcendentium uxoris, vel mariti.p.3.f.138.
Nomina mariti reſpectu deſcendentium ab uxore, & nomina uxoris reſpectu deſcendentium a ſuo viro.p.3.f.139.
Nomina propinquorum uſque ad ſeptimam generationem recenſentur de Iure Canonico. p 3.f. 149.col.2.
Nomen, & Arma Arrogantis poteſt arrogatus aſſumere.p.2.fol. 87.col.p.

NOTARIVS.

Notarius, dum exequuntur literæ diſpenſationum matrimonialium, quantum accipere valet pro examine teſtium. p.1.fol. 271.col.2.verſ.Nega.& f.272. col.2.

NOVERCA.

Noverca quæ.p.2 f.39.col.1.& p. 3.f.139.
Novercam ducere, nefas apud Gẽtiles.p.1.f 43.col p.
An illam duxit Antiochus Seleuci filius.p.1.f.43.col 2.verſic.Probant.& f.44.col.p. verſic.non poſſum.
Novercam petijt in uxorem Adonias.p.1.f.43.col.2.verſ.Probãt.
Poterat cum illa matrimonium contrahere, & quare.d.f.44.col. 2. verſic.Nec.
An effectum habuit.Ibid.
Noverca matrium cum privigno contrahere non poteſt, & quo Iure.p.1 f.42.col.2.verſ.Secundo. & f.45.col.p.verſ. Secundo.

NVMERATIO.

Numeratio graduum. Vid. verb. Gradus.

NVPTIÆ.

Nuptiæ inter filios duorum fratrũ an ſint licitæ. p.1.f.30. col.p. & 2.
Nuptiæ inceſtuoſæ, a quibus permittebantur.p.1.f.7.col.2.
Nuptiæ in primo gradu lineæ rectæ ab omnibus nefariè reputantur, ſolo lumine naturali. Ibid.col.p. verſic Nos tamen.
Nuptiæ. Vid. verb.Coniunctio.Copula.& Matrimonium.

NURUS.

Nurus, & Pronurus appellatione, quæ perſonæ contineantur. p. 2. fol.38.col.2. & fol.39. col.p. & p.3.fol.138.

O

OBLIGATIO.

Obligatio civilis tantum ſine naturali an dari poſſit.p.1.fol.54. col.1.& 2.verſ.Hanc.
Obligatio in contractibus cõditionatis, verificata conditione re-

tretrabitur ad tẽpus initi contractus. p. 1. fol. 62. col. 2. verſ. Nec valet. & fol. 71. col. 2.
Obligatio ex Iuſtitia non oritur ex pura promiſſione, etiam reciproca, niſi promittentes velint ſe taliter obligare. p. 1. fol. 65. col. 2. verſ. Probatur quarto.
Obligatio ex iuſtitia, maior eſt obligatione ex fidelitate. p. 1. fol. 67. col. 2 in princ.
Conſurgit ex contractu p. 1. fol. 70. col. p. verſ. Non tamen.
Obligatio pendet ex voluntate promittentium, qui non ſemper ex iuſtitia intẽdunt ſe obligare. p. 1 fol. 66. col. 2. verſ. Confirmatur. et fol. 67. col. 1.

OBREPTITIVM.

Obreptitium. Vide verb. Subreptitium.

OBSCVRITAS.

Obſcuritas in dicendo quare aliquibus cara. Vid. verb. Claritas.

OCCIDERE.

Occidere inimicum lege, vel Principe permittente an ſit peccatum. p. 2. fol. 19. col. p.
Occidens uxorem adulteram, vel occidens furem, non excuſatur à peccato. Ibid.
Occidens patrem adoptivum an ſit puniendus pœna parricidii. Vide verb. Parricidium.

OCCVLTVM.

Occultum, quando dicatur impedimentum, ut valeat ad Pœnitentiariam recurri. p. 1. fol. 130. col. 1. in med.

OCVLVS.

Ocularis inſpectio magis infigit veritatem in animis hominum, quam audita. p. 3. fol. 94. col. 2.

ODIA.

In odioſis eſt facienda ſtricta interpretatio verborum. p. 1. fol. 283. col. 2. in fin. et fol. 285. col. 2. verſ. Sexto.

OFFICIALIS.

Officialis iniuriatus an poſſit de tali iniuria cognoſcere. Vide verb. Iudex.
Officialis baronis an poſsit eligi, qui eſt eius conſanguineus. Vide verb. Baro.
Officialis in loco ſui officii, quæ emere poteſt. p. 1. fol. 439. col. 1. verſ. Sexto.

OLIVER. TEXTOR.

Oliver. Text. notatur errore in numeratione graduum, facta ſine cõputatione cellulæ vacuæ. p. 3. fol. 98. col. 1. et 2.
Oliver. Tex. impugnatur circa explicationẽ definitionis lineæ conſanguinitatis. p. 3. f. 122. col. p.

OPINIO.

Opinio minus probabilis in moralibus an ſit ſequenda. p. 1. f. 150. col. p. verſ. Nullam. & verſ. Ego.
Communis opinio an, & quando ſequenda eſt in iudicando, & conſulendo. p. 1. fol. 72. col. 1. verſ. Hæc.

OPVS.

Digitized by Google

OPVS.

Opus iniungendum Oratoribus, quando conceditur diſpenſatio in inceſtu. Vide verb. Pœnitentia.

Reliqua vide verb. Exequutor.

ORATOR.

Oratoris, vel oratricis cognomen, ſi ignoratur, ſub qua formula poteſt expediri diſpenſatio. p.1. fol.197.col p.verſ.Dicit.

Quid faciendum, quando in diſpẽſatione erratur in nomine Oratoris. p.1 fol.196.col.1. et 2. et fol. 211. col.2. verſ. Quando.

Quid faciendum, quando erratur in Patria, vel Diœceſi Oratoris. p.1 fol.197.col.p.verſ.Quando. et fol.211.col.2. verſ. Si erratum.

Oratoris, an Oratricis diœceſis expreſſio facienda eſt in ſupplicatione. d.f.197 col.2.verſ.Vtraque.

Quomodo eſt facienda talis expreſſio. p.1.fol.198. col.1. verſ. Advertas.et verſ. Hinc.

Orator, qui erravit in ſupplicatione, vel verum non expreſſit, quid facere debet.p.1.fol. 202. col.2.

Orator in ordine ad Pœnitentiam adimplendam.Vide verb.Delegatus.Pœnitentia.& Tempus.

Oratoris nomen ſi vitietur in reſcripto, an reddat illud nullum. p.1.fol.196.col.p. verſ.Validã.

Orator non tenetur iudici interroganti manifeſtare occultum impedimentum, quando de illo obtinuit diſpenſationem in foro conſcientiæ. p.1.fol.189. col.p. verſ. Sed dubium. & verſ. Ad hoc.

Orator ſi obtinuit diſpenſationem in forma pauperum *ratione copulæ, & durante tempore ſeparationis, illam denuò carnaliter cognovit, quid facere debet. p.1.fol.171.col.p. verſ. Quod ſi. & fol.203. col.2.verſ.Quando.*

Oratores obtenta diſpenſatione ſunt ſeparandi, quando inter illos adfuit carnalis copula, vel adeſt ſuſpicio copulæ. p. 1. fol. 170.col.2.verſ Advertas.

Oratrix, quæ obtinuit diſpenſationem ob anguſtiam loci, non eſt cogenda, ut extra proprium oppidum contrahat, & quare.p. 1.fol.154.col 1.in med. & fol. 243.col.1.

Orator promittens augere dotem competenter, poteſt vel ipſe, vel alius augumentum facere.p. 1. fol.248.col.1.& 2.verſ.Ad primum.

Quando tenetur augere uſq; ad integritatem dotis; et quando tenetur tantum competenter augere.Ibid.

Conſilium datur oratori in hac

materia, quod exprimat quantitatem augumenti, & non dicat ſimpliciter, quod uult augere. p.1.f.249.col.1.

In quibus bonis debet conſtituere mulieri augumentum dotis. Ibid. ver. Curare.

Orator diſpenſationem petens à Dataria, tenetur impenſas facere, et compoſitiones perſolvere, iuxta taxam ipſius Datariæ p. 1.fol.267.col p. verſ. Oratores.

Poteſt obtinere à Dataria diſpenſationem in forma Pauperum, ſed probare debet ſe pauperem eſſe, & qualis paupertas requiritur p.1.fol.253.col.p.& 2 fol. 254.col p fol.268 col.2.fol.269. & 270.

Petens diſpenſationem cum copula in forma pauperum, an evitet expenſas.p.1.fol.268.col.2.verſ. Partialiter & fol.270.col.1.

Orator pauper quid facere debet in iſto caſu. Ibid.col.2.verſ. Obiecta.

Orator quando tenetur ad Vrbem accedere pro diſpenſatione, & pœnitentia peragenda. p.1.fol. 270.col.2.verſ. Acceſſus.

Quando non tenetur ad Vrbem accedere. Ibid. & fol.271.col.p. verſ. Acceſſus.& col.2.in princ.

Orator pauper accedens ad Vrbem habere debet teſtimonium paupertatis, & teſtimonium, quod niſi matrimonium contrahatur gravia ſcandala oritura ſunt, vel quod Oratori, & Oratrici vitæ periculum immineat.p.1. fol.270.col.2.verſic. Acceſſus.& fol.271.col p.

Si non habet ſufficiens paupertatis teſtimonium, poteſt Præfectus Datariæ recipere teſtes ſuper paupertate d. Oratoris. d.fol. 271.col.p.

Reliqua vide verb. Cauſa. Delegatus. Diſpenſatio. Exequutor. Impedimentum. Pœnitentia.

ORATORIVM.

In Oratorio privato virtute brevis, qui nam valent miſſam audire. p.1 fol.305. col.1. & 2.& fol.306.col.1. & 2.

Oratorium privatum ſi eſt conceſſum alicui, quia de nobili genere procreatus eſt, quam nobilitatem probare debet, Patris, an matris.p.1 fol.307.col.1.& 2.

ORDINARIVS.

Ordinarius Domicilij, an Originis eſt exequutor diſpenſationis, quando literæ ſimpliciter committuntur Ordinario Oratoris. p.1.fol.198 col.1.& 2.verſ. Advertas.& verſ. Hinc.

Regulariter Ordinarius Oratricis eſt exequutor; & intelligitur de Ordinario originis, niſi in ſupplicatione petatur, quod committatur Ordinario Domicilij. p.1.fol.197. col.2. verſ. Vtraq. fol.198.col.1.& 2.verſ. Advertas.& verſ. Hinc.

Or-

Ordinarius an valeat cogere contrahentes, ut matrimonium in Eccleſia, & non domi celebrent. p.1.fol.119.col.2.

Ordinarius poteſt propria authoritate permittere quod quarto, & quinto gradu diſtantes matrimonium contrahant; faciendo tamen decretum, quod inter illos nullum adeſt impedimentum. p.1.fol.220. col.2. verſic. Quando.

An valeat cognoſcere de ſubreptione diſpenſationis. p.1.fol.144. col.1.

Ordinarius, quando in foro contentioſo notitiam impedimenti habet, non tenetur habere ratam diſpenſationem, quæ fuit obtenta pro foro conſcientiæ, & poteſt ſeparationem præcipere, donec obtineatur diſpenſatio in Dataria. p.1.fol.267.col.1.& 2.

Ordinarius ut valeat tuta conſciẽtia facere fidem de paupertate oratorum, quid obſervare debet in depoſitionibus teſtium. p.1. fol.254. col.1. verſ. Plenè. & verſ. Teſtes. & fol.269. col.2. verſ. Præterea.

Ordinarius Domicilij, an Originis tenetur d. fidem paupertatis facere. Ibid. col.p. verſ. Iſta. & verſic. Ego.

Poteſt Oratoribus concedere literas teſtimoniales de eorum paupertate, inſerendo integras teſtium depoſitiones, ut valeat Datarius, vel eius officiales cognoſcere, an oratores poſſint partem cõpoſitionis ſolvere. p.1.fol.270. col.1.

Ordinarius poteſt ſibi reſervare peccatum inceſtus, & contra inceſtuoſos excommunicationem ponere. p.1.fol.292. col.1.& 2. verſ. Poſſunt. & fol.293. col.1. & 2. verſ. Ratio.

ORDO.

Ordo in arbore conſanguinitatis quid ſignificat. p.3.fol.95.col.2. verſ. Linea.

Quotuplex eſt. Ibid. & fol.96. col.p.

Ordo ſuperiorum perſonarum in arbore conſanguinitatis quid, & quæ perſonæ in tali ordine continentur. Ibid.

Ordo inferiorum perſonarum quid, & quæ perſonæ in tali ordine continentur. d.fol.96.col.1.

Ordo tranſverſalium perſonarum quid, & quæ perſonæ in tali ordine continentur. Ibid.

OSCVLVM.

Oſculum non eſt cauſa ſufficiens ad diſpenſandum in gradibus prohibitis. p.1.fol.162.col.2. verſic. Advertas.

An infamet mulieres. Ibid. & fol. 163.col.1.& 2. verſ. Verum.

Non ſemper eſt ſignum pacis, amoris, benevolentiæ, atq; honoris. Ibid.

Datum à Clerico non præſumitur

Digitized by Google

ex charitate, & bono zelo datum d.fol.163.col 2.

In Civitate Neapolis punitur pœna capitis.Ibid.

Quid factum fuit à quibuſdam, quorum filiæ fuerunt deoſculatæ.p.1.fol.163.col p. in princ.& col.2.in med.

Oſcula, vel actus impudici cum conſanguineis, vel affinibus eſt circumſtantia aperienda in cōfeſſione. p.1.fol.278.col.1. verſ. Malitia.

PACTVM.

Pactum quid. p.1.fol.70. col.1. verſ.Non tamen.

Pactum contrahendi non eſt Contractus, nec obligat ex iuſtitia. Ibid.& fol.67.col.1.verſic.Confirmatur.

Pactum nudum non parit actionem.p.1.fol.66. col.2.fol.67.col. p.in fin.& fol.68.col.2.

Idq.etiam iure Canonico, intelligendo de actione neceſſitante ad exequutionem.d.fol.68.col.2.

Iuramentum additum pacto,ſolùm addit prædictæ ſimplici aſſertioni vinculum religionis.Ibid.

Pactum, & promiſſionem non ſervans peccat; ſed magis peccat qui iuri naturali adverſatur, extorquendo ab invito promiſſum.p.1.fol.60.col.2.in med.& fol.68.col.2.in med.

Pactum conditionatum an ſit tantæ obligationis,ſicut contractus conditionatus.p.1.fol.71.col.1. & 2.& fol.72.col.1.

PAPA.

Vide Verb.Pontifex.

PARENTELA.

Parentela, & conſanguinitas; quia ſub ſenſu non cadit,probari debet clarè per gradus,incipiēdo à ſtipite.p.1.fol.5.col.1.verſ. Plures.

Parentelæ gradus, quando probari debet diſtinctè.p.1.fol.309. col. 1.ver.Ex quo.

Parentelæ plures effectus numerantur.p.1. à fol.438. uſq. ad 445.

PARENS.

Parentis appellatione venit pater, & mater. p.1.fol.365. col.2.in fin.& fol.366.col p.

PAROCHVS.

Parochus,qui cognovit impedimentum dirimens in confeſſione, ſi contrahentes nolint deſiſtere à contractione, quid facere debet. p.1.f.137.col.2.verſ.Quomodo.

Parochus aſſiſtēs matrimonio nullo,non ſolum peccat, & pœna arbitraria punitur, ſed etiam triennali ſuſpenſione. p.1.fol. 167 col.p.verſ.Quod ſi.

Parochus dum in Eccleſia ſupplet ſolemnitates baptiſmi, debet in libro baptizatorum,dum deſcribit nomina patrinorum, exprimere, quod fuit patrinus in ſolo Catechiſmo; & quare. p.1.fol. 87.col.2.

PAR-

PARRICIDIVM.

Parricidium an committat arrogatus occidendo patrem adoptivum.p.2.fol.92.col.2.verſ. Ex dictis.& fol.93.col.1.

PATER.

Pater non poteſt iure naturæ matrimonium cum filia contrahere, niſi in caſu ſpeciali.p.1.fol.12.col.1.& 2.verſ.Hæc.

Patris uxorem ducere nefas eſt, etiam apud gentiles. p.1.fol.43.col.1.

Pater,& filius cenſentur una perſona.p.1.fol.304. col.2. verſic. Difficultas.

Pater an teneatur denunciare filium hæreticum.p.1.fol.303.col. p.fol. 428. col.2. & fol. 445. col.1.

Pater offerens filium deliquentem iudici,etiam ſi filius commiſſerit delictum morte dignum, liberat illum à pœna ordinaria p.1.fol.304.col.1. verſic. Advertas.& fol.445.col.2.

Pater an poſſit meliorare conditionem filiæ ſupra cæteros filios. p.1.fol.245.col.1.verſ. Secundo.

Poteſt filio exhæredato tutorem dare,vel pupillarem ſubſtitutionem facere p.1.fol.309.col.2.

Pater habet uſumfructum in peculio adventitio filii familias.p.1. fol.350. col.p.

Limitatur, quando ſimul cum filio ſuccederet alteri filio. p. 1. fol. 346. & ſeqq.

Pater, quando ſimul cum matre ſuccedit filio familias, an retineat integrum uſumfructum peculii adventitii, an verò pleno jure omnes ſuccedant. Vid.verb. Succeſſio, & ver. Vſusfructus.

An æqualiter ſuccedant in bonis ex quacumque linea provenientibus.p.1.fol.352.col.1. & 2. & fol.153.

Pater ſuccedens filio in bonis matris, ſi tranſit ad ſecunda vota, retinet tantùm uſumfructum. p.1.fol.362. col. 1. & 2. verſic. Advertas.

Pater offerendo filium naturalem Curiæ, poteſt præjudicare ſuis filiis legitimis, & naturalibus, faciendo illum capacem ſucceſſionis, una cum legitimis,& naturalibus. par. 1.fol.345.col.2. verſ.Dico tertio.

Pater pauperum vocatur Epiſcopus. p.1.fol.140. col.p. verſ.Ex dictis.

Pater ſpiritualis, quæ habet reſpectu ſui filii ſpiritualis. p.2.fol. 63. col.2. & fol.64.

Reliq. vid. verb. Adoptans, Adoptatus, Adoptivi, Alimenta, Aſcendens, Denunciare, Feudũ, Fideicommiſſum, Immunitas, Succeſſio, Teſtis.

PATRES SOCIETATIS.

Vide verb.Regulares.

PATRIA.

Patria vera oratoris, ſi non ſit poſita

ſita in reſcripto, an vitiet reſcriptum. p. 1. fol. 196. col. p. verſ. Validam.

Patriam relinquere, durũ eſt. p. 1. f. 154. col. p. in med. & fol. 243. col. p.

PATRIA POTESTAS.

Patria poteſtas quid. p. 1. fol. 40. col. 2. in fin. & fol. 41. col. p.

Competit non ſolùm Civibus Romanis, ſed etiam aliis hominibus. d. fol. 41. col. p.

Eſt de jure naturæ, ſolum incremẽtum, & formam habuit à jure Civili. ibid.

In publicis muneribus non conſideratur. p. 1. fol. 430. col. p. in princ.

PATRIMONIVM.

Patrimonium debitoris non minuitur per hoc, quod ipſe repudiat legatum, vel hæreditatem, ſed tantùm non augetur. p. 1. f. 246. col. p. verſ. Ad hoc.

PATRINVS.

Patrini vocantur Suſceptores in baptiſmo. p. 1. fol. 86. col. p. verſ. Quod hæc.

Adhibentur in baptiſmo ſolemni. p. 1. fol. 98. col. 2. verſ. Tandem.

Tenentur in eorum tutelam, & inſtructionem ſuſcipere baptizatũ. p. 2. fol. 57. col. 2. & f. 59. col. p.

Adhibiti, dum in Eccleſia tantùm ſolemnitates ſupplentur, non cõtrahunt cognationem ſpiritualẽ. p. 1. fol. 87. col. p. in princ. & col. 2. verſ. Ex exorciſmo.

Vt contrahant cognationem ſpiritualem quid requiritur. p. 1. fol. 95. col. 2. fol. 96. 97. & 98.

Patrini in baptiſmo adſummum poſſunt eſſe unus vir, & una mulier, undè duo viri, vel duæ mulieres adhiberi non poſſunt. p. 1. fol. 96. col. 2. verſ. Patrini.

Si plures quam duo deſignentur, probabile eſt, quod omnes contrahant cognationem. p. 1. fol. 97. col. 2. & fol. 98.

Patrini non deſignati, ſi cum aliis deſignatis levent de ſacro fonte, non contrahunt cognationem ſpiritualem p. 1. fol. 96. col. 2. in fin.

Quid ſi levarent, quando nulli ſunt deſignati. p. 1. fol. 97. col. p. in princ. & verſ. Quod omnes.

Patrinus contrahit cognationem, licet non habeat intentionem illã contrahendi. p. 2. fol. 60. col. 2. & fol. 61. col. p.

Si tamen non haberet animũ exercendi tale officium, ſed tantùm materialiter levaret, non contraheret cognationem. p. 2. fol. 61. col, 1.

Per errorem levans filium alterius, contrahit cognationem. ibid.

Patrini in confirmatione poſſunt eſſe duo diverſi ſexus, ſicut in baptiſmo. p. 1. fol. 98. col. p. verſ. probabile.

De jure tamen Synodali mulier cum viro non admittitur. p. 2. f. 64.

Patrinus eadem die ultra duos, vel

tres tenere non poteſt in Sacramento Confirmationis, niſi permittẽte Epiſcopo. p.2.f.64.col.2.

An debeat eſſe ætate major baptizato, vel confirmato, ut contrahat cognationem. p.2.fol. 57. & ſeqq.

Patrini eiuſdem baptizandi poſſunt eſſe vir, & uxor, de honeſtate tamen non debent ſimul admitti. p.1.fol.88. col. 2. verſ. Ex quo. & fol.89. col.p.

Patrinus poteſt matrimonium contrahere cum illa, quæ ſimul cum ipſo ſuſcepit. d.fol.88.col.2.verſ. Ex quo.

Patrini in baptiſmo, vel Cõfirmatione non poſſunt eſſe Monachi, vel Abbates, niſi ſint Epiſcopi, vel Cardinales.p.2.fol.59. col.p. & 2.

Idem aliqui dicunt de Canonicis Regularibus.Ibid.

Religioſi mendicantes poſſunt eſſe. Ibid.col 2.

Hæreticus non eſt admittendus ad officium patrini, etiam in terris ubi patrinus Catholicus haberi nequit. p.1.fol.91. col.2. verſic. Cæterum.& fol.92.col.1.

Reliqua vide verb. Cognatio Spiritualis.

PATRONVS.

Vide verb.Iuſpatronatus.

PATRVVS.

Patruus, Patruus magnus, Propatruus, Abpatruus, Atpatruus, Tripatruus, qui.p.3.fol.106.col. 2.verſ.Sciendum.& fol.107.

Idem reſpectu eiuſdem poſſunt eſſe ad invicem Patruus, & Nepos. p.3.fol.109.col.1.

Poteſt etiam reſpectu eiuſdem eſſe Patruus, & Auunculus, vel Auũculus magnus.par.1.fol.217.col. 2.verſ.Caſus.

Patruus in Regno Neap.an veniat ad ſucceſſionem feudi.Vide verb. Feudum.

PAVPER.

Pauperes ſubveniendi ſunt ab Epiſcopo. p.1.fol.140. col.p. verſic. Ex dictis.

Pauper, quando dicatur mulier.p.1. fol.244.col.1. verſ. Exequutor. col.2. verſ. Dicitur.fol.245. col. p.verſ.Secundo.verſ. Tertio.col. 2.verſ. Quarto. & fol.246. & 247.

Pauper, qui nam dicatur. p.1 fol. 253.col.2. verſ. Quamvis.fol. 269.col.2.verſ.Præterea. & fol. 270.col.1.

Pauper, in quo differt à miſerabili.p.1.fol.254.col.1.verſ.Teſtes. & fol.270.col.p.

Pauperes pro diſpenſatione obtinẽda in forma pauperum, & pœnitentia peragenda pro inceſtu, quando tenentur ad Vrbem accedere, & quando non.d.fol.270. col.2.verſ.Obtenta. & verſ.Acceſſus.& fol.271.col.p.

Filij nati ex damnato coitu, licet

Digitized by Google

pauperes ſint, tamen eligi non poſſunt ab exequutore, qui ex voluntate patris teſtatoris tenetur illius bona diſtribuere inter pauperes.p.1.fol.334.col.2.in fin.

PAVPERTAS.

Paupertas tam Oratoris, quam Oratricis requiritur pro obtinenda diſpenſatione in forma pauperum.p.1.fol.205.col.1. verſic. Quando.fol.268. col.2.verſ.Ad obtinendam.

Paupertas qualis eſſe debet in tali caſu.p.1.fol.253.col.1.verſ.Vltra.fol.254.col.1.in principio & verſ.Teſtes. & fol.268. col.2. verſ.Ad obtinendam.

Quomodo probanda. p.1.fol.254. col.1.verſ.Plenè. & verſ.Teſtes. fol.268. col.2. verſ. Ad obtinendam. & fol.269.

Quomodo deponenda eſt per teſtes, ut valeat fieri fides paupertatis. p.1.fol.254.col.1.verſ. Plenè.& verſ. Teſtes. & fol.269.col.2. verſ.Præterea.

Fides paupertatis, à quo Ordinario, Originis, an domicilij facienda eſt.d.fol.269.col.1. verſ.Iſta. & verſ.Ego.

Quomodo eſt facienda.fol.268.col. 2.& fol.269. col.1.

Fidem paupertatis ſi non habet Orator, dum ad urbẽ accedit, quid facere debet.p. 1.fol.271.col.p. in med.

Paupertas mulieris pro quo tempore eſſe debet, ut valeat conſequi dotem, quæ fuit relicta pauperibus.p.1.fol.186. col.p.in fin.

PECCATUM.

Peccatum commiſſum à Confeſſario cum pœnitente eſt reſervatum Neapoli.p.1.fol.87.col.p.

Peccata reſervari poſſunt, & non circumſtantiæ, quæ tantùm aggravant.p.1.f.280. col.2. verſ. Reſervatio.

Peccata tamen cum circumſtantia aggravanti reſervari poſſunt. ibid. & fol. 281. col. p. verſic. Certum.

Obiectio ponitur. ibid. verſ. Dicet.

Solvitur ab aliis. ibid. col.2. verſ. Gravis. & verſ.Alii.

Authoris ſolutio. f.282. col p. verſ. Dicimus.

Peccatum dubium non eſt materia reſervationis. d.fol. 282. col.p. in princ.

Frequens lapſus nõ eſt materia reſervationis. ibid. verſ.Dicimus.

Peccatum inceſtus reſervatum Neap. confiteri poteſt, dicendo: commiſi peccatum inceſtus, non dicendo, an ſit in primo, vel ſecundo gradu, an ſit cum conſanguineis, vel affinibus. p. 1.fol. 283. col.p. Vide verb. Inceſtus.

Peccatum inceſtus à quolibet Confeſſario abſolvi valet, niſi ſit reſervatum. p.1.fol. 294. col. p. verſ.Ego.

Eſt grave delictum, & ideo graviter punitur.p.1.fol.286.col.p.
Peccata ſunt exprimenda in confeſſione ſecundum ſpeciem, & numerum.p.1.fol.279.col.p.
Non diverſificantur ſpecie ob diverſitatem praeceptorum, quando d.praecepta habent unum finem.Ibid col.2.verſ.Dicimus.
Magis, & minus gravia non variant ſpeciem, quando unam virtutem offendunt.p.1.fol.280 col.1.
Peccant Religioſi ſuſcipiendo in baptiſmo, vel confirmatione.p.1.fol 95.col.p.verſ. Ad ſecundũ.
Pueri etiam in quinto anno peccare poſſunt.p.2.fol.58.col.1.
Peccata gradus habent. p.3.fol. 143.col.p.in fin.

PECVNIA.

Pecuniam accipere non poteſt Vicarius, vel Epiſcopus, dum exequitur diſpenſationem matrimonialem, & ſub qua pœna. p.1.fol.271.col.2.verſ. Nega. & fol.272.
Amplia etiam pro examine teſtium, pro ſigillo, pro decreto, non obſtante conſuetudine immemorabili.d fol.272. col.2. & fol.273.
Notarius tamen poteſt aliquid accipere, & quantum. d.fol. 271. col.2.verſic.Nega. & fol.272. col.2.
Reliqua vide verb. Compoſitio. & verb. Eccleſia.

PERSÆ.

Perſæ connubia illicita, inceſtuoſa, & nefaria permittentes, ut barbari notantur. p. 1. fol. 7. col.2.

PERSONA.

Perſonæ vocatæ nomine generali, indefinito, aut collectivo, intelliguntur vocatæ ordine ſucceſſivo. p. 1. fol. 380. col. 2. verſic. Hinc.
Perſonarum ordo in arbore conſanguinitatis quotuplex. Vide verb Ordo.
Perſonæ collaterales dicuntur habere proximitatem vel diſtantiam per ordinem ad ſtipitem. p.3.fol.147.col.1.
Perſonæ legitimatio in quocunque judicio eſt neceſſaria. p. 1. fol. 413.col.2.verſ.Iſti.
Pater, & filius cenſentur una perſona. Vide verb. Pater.

PETRUS LORIOTUS.

Circa numerationem gradus in linea recta impugnatur ab authore.p.3.fol.157.col. 1.verſic. Hæc.col.2.verſ.Verùm. & fol. 158.

PIGNATELLUS.

Notatur errore. p. 1.fol.83.col.1. verſ.Non tamen.

PIVS V.

Pius V. conceſſit Henrico Cardinali Luſitaniæ facultatem diſpenſandi in affinitate cujuſ-

Digitized by Google

cũmque gradus, orta ex occulta fornicatione. p.1. fol. 45. col. p. verſ. Secundo.

Ad interpretationem Trid. declaravit, quod ultra ſecundum gradum affinitatis ex copula fornicaria, validè, & licitè poteſt matrimonium contrahi. p. 1. fol. 48. col. p. verſ. Tamen.

Revocavit facultates Comitum Palatinorum, & aliorum concedẽdi gradus Doctoratus. p. 1. fol. 263. col. 2.

POENA.

Pœna contra ſcienter contrahentes matrimonium in gradibus prohibitis. p. 1. fol. 161. col. p. verſ. Certum. f. 165. col. 2. verſ. Ex dictis. & f. 166.

Pœna contra habentes copulam ſub ſpe facilioris diſpenſationis. p. 1. fol. 164. col. p. verſ. In iſto. & col. 2. verſ. Advertas.

Pœnæ an incurrantur ſtante ignorantia iuris. p. 1. fol. 167. col. 2.

Pœna Levitici contra habentes copulam cum Noverca, vel Nuru erat pœna mortis. p. 1. fol. 17. col. p. verſ. In genere.

Pœna falſi puniuntur Procuratores, & Scriptores, qui ad facilitandam diſpenſationem non rectè explicant gradus conſanguinitatis, vel affinitatis. p. 1. fol. 106. col. 2. verſ. Vt igitur.

Pœna ordinaria non punitur filius, quando à patre præſentatur Iudici. p. 1. fol. 304. col. p. verſ. Advertas. & fol. 445. col. 2.

Pœna contra exequutores diſpenſationum, quando aliquid accipiunt. p. 1. fol. 271. col. 2. verſ. Nega. & fol. 272.

Pœna privationis debiti matrimonialis, ratione affinitatis contractæ cum propria uxore. p. 1. fol. 283. col. p.

Talis pœna favore matrimonii, facilè tolli poteſt diſpenſatione. ibid. col. 2.

A quo concedi valet. Vide verb. Debitum coniugale.

Pœnæ inceſtus de iure Canonico, quæ. p. 1. fol. 291. & ſeqq.

Pœnæ inceſtus de iure Civili. p. 1. fol. 287. col. 1. & 2. f. 288. col. p. & f. 289. col. 2. verſ. Ex dictis.

Pœna inceſtus commiſſi cum duabus ſororibus, vel duobus fratribus. p. 1. fol. 288. col. 2.

Pœna inceſtus extra figuram matrimonii. ibid.

Pœna inceſtus ignoranter commiſſi in figura matrimonii, mitior eſt, quam in adulterio, vel inceſtu fornicario. p. 1. fol. 290. col. 2. verſ. Infertur. & fol. 291. col. p.

Quid ſi ſcienter ſint contractæ nuptiæ inceſtuoſæ. p. 1. f. 288. col. p.

Pœna inceſtus in linea collaterali mitior eſt, quam in linea recta. p. 1. fol. 287. col. 2. in med. & fol. 288. col. p.

Pœnæ inceſtus de iure civili ſunt im-

impoſita pro inceſtu commiſſo cum conſanguineis, vel affinibus, non verò cum cognatis cognatione legali, vel ſpirituali. p.1.fol. 283. col. p. & fol. 290. col.2. verſ. Advertas.

Non extenduntur ad inceſtum, qui talis dicitur tantùm de iure Canonico p.1.fol.289.col.1. & 2. verſ. Advertas.

Pœna inceſtus in ſtatu Eccleſiaſtico. ibid. col. p. verſ. In ſtatu.

Pœna inceſtus de cõſuetudine, quæ. ibid. col 2. verſ. Ex dictis.

Pœna inceſtus cum ſtupro. p.1. fol. 287. col. p.

Pœna inceſtus cum adulterio. p.1. fol. 289. col. 2. verſ. Ex dictis. & fol. 290. col. p. in fin.

Pœna inceſtus ſine adulterio, vel ſtupro. d. fol. 290. col. p.

Pœna adulterii de jure Civili. p.1. fol. 289. col. 2. verſ. Ex dictis.

Pœna adulterii de jure Codicis. p. 1. fol. 290. col. 1.

Pœna determinata per legem Divinam non poteſt per Judicem relaxari. p.2. fol. 22. col. 2.

Pœnæ aliquæ incurruntur ante ſententiam Judicis. p.2, f. 47. col. 2.

Pœna, qua quis privatur jure petendi debitum, in multis caſibus non incurritur. Ibid. & fol. 48.

Pœna parricidii non eſt puniendus occidens patrem adoptivum, ſed alia, & quare. p.2. fol. 92, col. 2. verſ. Ex dictis.

POENITENS.

Pœnitens committens peccatum cum Confeſſario incidit in reſervationem in Diœceſi Neapolit. p.1. fol. 87. col. 1.

Pœnitens, qui literas S. Pœnitentiariæ præſentavit Confeſſario non habenti gradum requiſitum, à quo fuerunt apertæ, an poterit alteri Confeſſario dictas literas præſentare. Vide verb. Confeſſarius.

POENITENTIA.

Pœnitentia impoſita à Delegato, quando eſt indiſcreta, quid facere poteſt Orator. p.1 fol. 175. col. 1. verſ. Quando.

Pœnitentia impoſita in literis diſpenſationis, an poſſit à Datario commutari. p.1. fol. 174. col. 2. in fin. & fol. 175. col. 2.

An poſſit ab Exequutore Delegato commutari in aliud opus pium. d. fol. 174. col. 2. verſ. Quando. & fol. 175 col. 2. verſic. Quamvis.

Pœnitentia impoſita in diſpenſatione in forma pauperum ratione inceſtus, ut operam ſuam fabricæ, vel ſervitio alicujus Eccleſiæ, vel loci pii conferat, an ſit exequenda, etiã a Nobili, an verò delegatus poſſit illã aliqualiter modificare pro nobili. dicto verſ. Quando, & fol. 175. col. 1. & 2.

Pœnitentia ex licentia Delegati, poteſt

poteſt fieri interpolatè, dummodo integer ſit numerus dierum. p.1.fol.176.col.1.

An poſſit fieri per aliquas horas diei, an verò toto die teneatur Orator laborare. Ibid. col. 2. verſ. Similiter.

Pœnitentia impoſita inceſtuoſo, ut per tres menſes teneatur operam ſuam fabricæ Eccleſiæ, vel ſervitio alicujus Eccleſiæ impendere, intelligitur ne de menſibus conſtantibus ex triginta diebus ferialibus, excluſis feſtivis, an verò etiam feſtivis incluſis. p.1.f.176.col.2.verſ.Advertas.& fol.177. col.p.

Pœnitentiæ tempus non poteſt breviari a Delegato, benè verò ampliari. p.1.fol.176.col.p.

Pœnitentia eſt peragenda ab Oratore, antequã Delegatus diſpenſet, vel abſolvat ab inceſtu p.1. fol.177.col.2.verſ.Delegatus.

Pœnitentia injuncta illi, qui copalam habuit, ſub ſpe facilius obtinendi diſpenſationem, poteſt a Delegato duplicari, vel triplicari p.1.fol.164.col.1.verſ.In iſto.

Pœnitentia injungenda ab Exequutore pro inceſtu, qualis eſſe debet. p.1.f.173.col.2.verſ.Cum petitur.& verſ. Tenetur f.174. col.1.

Pœnitentia injuncta in literis diſpenſationis ſi ab inceſtuoſo exequi non poſſit, quia certam ſedem non habet, ut eſt Nauta, quid faciendum. p. 1. fol. 178. col.1.

POENITENTIARIA.

Pœnitentiaria diſpenſare poteſt, ut conjuges maneant in matrimonio contracto non obſtante impedimento, & quod filii jam nati legitimi declarentur. p. 1. fol. 116. col.p.

Diſpenſare poteſt in inceſtu commiſſo ea intentione, ut faciliùs obtineatur diſpenſatio, dummodo id non ſit publicum; pro gradu verò eſt petenda diſpenſatio à Dataria. p.1.fol.295. col. 1. & 2. verſ.Quinto.

Quibus committit ſuas diſpenſationes matrimoniales. p. 1. fol. 263. & ſeqq.

Reliqua vide verb. Literæ diſpenſationis.

POENITENTIARIVS.

Pœnitentiarius maior an poſſit diſpẽſare in pœna privationis debiti coniugalis. p.2.f.56.col.2.

POLLICITATIO.

Pollicitatio quid; & an differat à ſtipulatione. p.1. fol.70. col.2.

PONTIFEX.

Pontifex, quando valet diſpenſare in iure naturali divino, & quando non. p.1.fol.107.col.2. fol.108. col. 2. verſ. Tota fol. 109. 110.fol.114.col.2.& fol. 213.col.1.verſ.In omnibus.

Pon-

Pontifex diſpenſare valet, ut quis matrimonium contrahat cum relicta fratris.p.1.fol.46.col.2. verſ. Probatur primo.

An valeat in gradibus Divina lege prohibitis diſpenſare.p.1.fol. 19. col.2.verſ.Sexto.fol.23.col. 2.verſ. Ad ſextam. & fol. 33. col.2.

In quibus gradibus lineæ rectæ diſpenſare valet.p.1.fol.8. col.2. fol.9. & ſeqq.& fol.213.col. 2. verſ.Hinc.

In quibus gradibus Levitici. p. 1. fol.21.col.2.& fol.24.col.2.verſic.Affirmant.

An valeat in primo gradu lineæ transverſalis diſpenſare. p. 1. fol.26.col.1.verſ.Quinto.& fol. 214.col.1.verſ.In linea.

An valeat diſpenſare in impedimentis jure humano dirimentibus.p.1.fol.111.col.1.fol. 114. col.2.fol.151.col.1. & 2.& fol. 213.col.1.

An valeat diſpenſare in radice matrimonii irritè contracti, & legitimare prolem antea habitam, quoad ſpiritualia, & temporalia.p.1.fol.111.col.2.& fol. 124.col.2.

An valeat diſpenſare in radice matrimonii, quando coniuges, qui matrimonium contraxerunt, mortui ſunt. p. 1. fol. 132. col.2.& fol.134.col.1.verſ.Ego.

An id facere valeat in præiudiciũ tertii.p.1.fol.133.col.2.verſic. Hoc.

An qualibet diſpenſatio Pontificis dicatur in radice matrimonii. p.1.fol.126.col.1.verſ.Advertas.

Quando diſpenſatio dicatur in radice matrimonii. p. 1. fol. 131. col.2.verſ.Tunc.

Quid operatur diſpenſatio in radice matrimonii.p.1.fol. 112. 113.& 114.134.col. 2. verſic. Probatur.

Quot modis diſpenſare valet, quãdo matrimonium eſt iam contractum cum impedimento dirimenti.Ibid.& col.2. verſic. Secundo.

Poteſt diſpenſare in matrimoniis intra gradus prohibitos ſcienter contractis ex urgentiſſima cauſa, & pro bono publico. p. 1. fol. 161.col.1.verſ.Certum.

De facili concedit diſpenſationem, quando copula ſine matrimonio præceſſit inter ligatos aliquo Cãnonico impedimento, dummodo copula non ſit habita pro facilitanda diſpenſatione. Ibid. col.2.verſic.Quando.

Poteſt denegare diſpenſationem, quando matrimonium fuit contractum virtute diſpenſationis ſubreptitiæ; vel quando matrimonium ſcienter eſt contractum in gradibus prohibitis. p. 1. fol. 147.col.2. verſic. Ad quæſitum.

Ponti-

Pontifex an poſſit in affinitate lineæ rectæ diſpenſare.p.1.fol.45. col.1.verſ.Secundo.

An in affinitate lineæ tranſverſalis.p.1.fol.46.col.1. & 2.

An poſſit alteri concedere facultatem diſpenſandi in quocumque gradu affinitatis ortæ ex occulta fornicatione. d.fol.45. col.2. verſ.Secundo in fin.

Pontifex ſua diſpenſatione non poteſt defectum conſenſus ſupplere. p.1.fol. 114. col. 2. & fol.128. col.1.& 2. verſ.Stylus.

Idem eſt ſi diſpenſet in radice matrimonii nulli.p.1.fol. 134. col. 2. verſ.Probatur.

An diſpenſare valeat in pluralitate uxorum.p.1.fol.110.col.2. in princip.

An ut pater contrahat cum filia, frater cum ſorore.Ibid.

Pontifex non debet uti plenitudine poteſtatis ſine cauſa, licet poſſit illa uti, ut valeat actus.p.1.fol. 134. col.1.verſ.Verùm.

An poſſit de plenitudine poteſtatis revocare legem de non contrahendo in gradu prohibito, etiam poſtquam fuit contractum in tali gradu.Ibid.

Pontifex poteſt prohibere matrimonii contractionem in certis gradibus.p.1.fol.33. col.p.

Poteſt determinare aliqua impedimenta, cum quibus ſi matrimonia contrahantur, ſint invalida, & filii illegitimi. p. 1.fol. 124. col.2.

Pontifex in terris Imperii, præciſo matrimonio, an valeat legitimare baſtardos quoad temporalia. p.1. fol. 112. col. p. & fol. 124. col. 2.

An diſpenſando in radice matrimonii plenè legitimet filios antea natos, non ſolùm quoad ſpiritualia, ſed etiam quoad temporalia. p.1.fol.112. & ſeqq.

Poteſt filios ſpurios, & adulterinos ſpecialiter legitimare, vel quoad ſpiritualia, & Eccleſiaſtica tãtùm, in terris Imperii; vel quoad omnia in terris ſibi ſubiectis. p.1.fol. 114. col.p. verſic. Tertia. & fol.340. col.p.

An legitimet filios antea natos, quando concedit licentiam perſeverandi in matrimonio jam nulliter contracto. p.1.fol.128. col.p.

Quid ſi concedat, ut non obſtante impedimento, iterum contrahatur matrimonium. p.1.fol.126. col.1. & 2. verſ.Advertas. & fol.127. col. p. verſ.Verumtamen. & col.2. verſ.Verùm Sanchez.

Pontifex poteſt ſuam legem irritare, & illius effectus revocare, non ſolùm in futurum, ſed etiam quoad effectus præteritos, illos abolendo, ita ac ſi nunquam talis lex fuiſſet lata.p.1.fol.125. col.

col.p. verſ.Conſequentia. & fol. 132. col.p. verſ.Argumenta.
Nequit facere factũ infectũ.p.1.f. 113.col.p. verſ. Probant primo.
Non eſt ſupra Divinam legem.p 1. fol.213.col.p. verſ.In omnibus.
Tenetur uſquè ad animam,& ſanguinem defendere id,quod apertè Dominus, vel ejus Apoſtoli,& SS. Patres ſententialiter definierunt. ibid. & p.2.fol.19.col. 2. & fol.20. col.p.
Aliquid ſtatuendo, intelligitur eius ſtatutum approbatum à Chriſto. p.1.fol 33. col.p.
Non eſt Antichriſtus. ibid. verſic. Ex hoc.
An valeat diſpenſare, ut habeatur communio in Divinis cum excõmunicato vitando. p.1.fol. 299. col.1.& 2. verſ. Advertas.

POPVLVS.

Populi poteſtas fuit in Principem translata. p.2. fol.68. col.2.

POSSESSIO.

Poſſeſſio boni iucunda nõ eſt, quando eſt ſine ſocio. p.1.fol.2. col.1. verſ.Sed quia.

POSTHUMUS.

Poſthumi,cum quibus nanciſcuntur iura Agnationis,& cognationis. p.2.fol.11.col.1.

POSTVLARE.

Poſtulare quid eſt.p.1.fol.439. col. 1.verſ.Septimo.
Probibitus poſtulare, an admitti valeat pro conjunctis, & affinibus.p.1.f.49.col.1.verſ.Verùm.

POTESTAS.

Vide verb. Beneficium. Epiſcopus. Iuriſdictio.

PRAXIS.

Praxis pro exequenda diſpenſatione in forma pauperum,quando copula præceſſit, vel de illa adeſt ſuſpicio.p.1.fol.170. col.2. verſ. Advertas tandem.Reliqua vide verb.Exequutor.

PRÆCEPTA.

Præcepta Naturalia quæ. p.1.fol. 13.col.1. & 2.verſ.Advertas.
Præcepta Naturalia Divina ſunt duplicis generis, & in quibus dari poteſt diſpenſatio.par.1.fol. 109. col. 2. verſ. Ad cognoſcendum.& fol.110.
Præcepta merè iuris Divini poſitivi non dantur in lege Evangelica, præter fidei, & Sacramentorum.p.1.fol.17.col.2. verſ.Similiter.
Præcepta Decalogi ſunt iuris naturalis Divini.p.1 fol.18.col.1. verſ.Remanet.
Præcepta Levitici ſunt ne Cæremonialia,Iudicilia,an Moralia?p. 1 fol.19.col.p. verſ. Tertio.fol. 21. col.1. verſ. Secunda. & fol. 23.col.1.verſ. Ad tertiam.
Præceptum de re indifferenti, ſi traſgreditur,peccatum eſt. p. 1. fol.281.col.2.verſ.Gravis.

PRÆFECTVS.

Præfectus operis,ubi Oratores pæni-

nitentiam agunt pro inceſtu, an teneatur eis alimenta dare; vel eis valeat tantum temporis in die indulgere, ut neceſſarium victum ſibi quærant. p. 1. f. 176. col. 1. & 2. verſ. Similiter.

Præfectus Datariæ, quãdo Orator ad Vrbem accedit pro diſpenſatione in forma pauperum, debet examinare teſtes, qui deponant ſe cognoſcere dictum Oratorem. p. 1. fol. 271. col. p.

Poteſt recipere teſtes ſuper paupertate Oratoris, quando iſte penès ſe ſufficiens teſtimonium non habet. Ibid.

PRÆLATIO.

Prælatio competit cognato creditori, non verò extraneo, quando bona debitoris venduntur, & inter extraneos præfertur ille, cui maior pecunia debetur. p. 1. fol. 384. col. 1. & fol. 438. col. p. verſ. Primo.

Non conceditur coniunctis in emptione rei Allodialis, niſi adeſſet lex id concedens. p. 1. fol. 384. col. 2. verſ. Et quidem. & f. 385. col. p.

Perſona cõiuncta debitori præfertur extraneo, qui vult ſatisfacere creditoribus, remiſſa ſibi parte crediti, & accipere bona debitoris. p. 1. fol. 384. col. 2.

Minor præfertur in emptione rei, quæ fuit ſuorum maiorum. Ibid.

Iniquum eſt, ut imperiti Magiſtris, novi antiquis, & rudes præferantur emeritis. p. 1. fol. 301. col. 2. & f. 302. col. 1. & 2. verſ. Quamvis.

Vide verb. Retractus.

PRÆLATUS.

Prælati Eccleſiæ Romanæ non ſunt Nundinatores, nec Mercatores. p. 1. fol. 3. col. 2. verſ. Ad ſecundam, & fol. 34. col. p. verſ. Ego.

PRÆSUMPTIO.

Præſumitur quis talem voluntatem habere, qualem eius verba declarant. p. 1. f. 78. col 2. verſ. Cum igitur.

Reliqua vide verb. Actus. verb. Fraus. verb. Probatio. verb. Sepultura.

PRÆVENTIO.

Præventio non inducitur per mandatum de capiendo. p. 1. fol. 236. col p.

PRESBYTER.

Presbytero decedente ab inteſtato ſine legitimis hæredibus, ſuccedit ei Eccleſia, non fiſcus. p. 1. fol. 370. col. 2.

PRIMOGENITUS.

Primogenituræ iura acquirit filius naturalis per ſubſequens matrimonium. p. 1. fol. 63. col. p. & 2.

Primogenitura an ſit in conſideratione, quando tractatur de feudali ſucceſſione. Vide verb. Feudum.

Primogenituræ ſucceſſio quomodo regulanda. Vide verb. Fideicommiſſum.

Pri-

Primogenitura una linealis, altera naturalis.p.1.fol.398. col.2.
Primogenitura fuit introducta de iure Franchorum.p.1.fol. 400. *col.1.& 2. verſ.Similiter.*

PRINCEPS.

Princeps eſt lex animata.p.2.fol. 17.*col.2.*
Eſt legibus ſolutus, & quomodo. ibid.
Quod ei placet vigorem legis habet,& quando.Ibid.
Princeps poteſt quemlibet facere Miniſtrum Iuſtitiæ.p.2.fol.19. col.1.
Poteſt confirmare actum factum contra leges.p.2.fol.67.col.2.
Principis authoritas requiritur in arrogatione, & quare.p.2.fol. 68.*col.2.*
Principi fuit populi poteſtas conceſſa,atq.translata. Ibid.
Pri*nceps facit ceſſare præſumptionem fraudis, quando actus eſt factus coram ipſo,cum cognitione cauſæ.p.1.fol.335.col.1.in fine.*
Suo reſcripto nequit alteri iniuriã, vel detrimentum inferre.p.1. fol.342.col.2.in fin.
Pr*inceps poteſt legitimare quoad honores tantùm,& poteſt legitimare quoad honores, & ſucceſſionem,& tunc dicitur plena legitimatio.ibid.col.p. in prin.& fol.343.col.2.*
Aliter ſe gerit in legitimatione ſpuriorum, ac naturalium.p.1. fol.345.col.1.verſ.Advertere.
Reliqua vide verb.Legitimare.

PRINCIPALES.

P*rincipales*, *vel* P*rincipaliores* P*opuli, qui dicantur.p.* 1.*fol.* 253.*col.1.*

PRINCIPIVM.

P*rincipium illud*, Propter quod unumquodque tale, & illud magis, *quomodo intelligatur. p.2.fol.44 col.2.*

PRIVIGNVS.

P*rivignus, vel* P*rivigna, qui dicantur.p.2 fol.39.col.2. & p.3. fol.140.*
P*rivignus pupillus à Vitrico adoptari poteſt.p.2.fol.71. col.1.& 2.fol.73. col.2.fol.76. col.p.*
Quo iure prohibitum eſt matrimonium inter P*rivignum, & Novercam,* P*rivignam, & Vitricum.p.1.fol.42. col.2.verſ. Secunda.*
Vide verb.Succeſſio.

PRIVILEGIVM.

P*rivilegium conceſſum Canonico, an tranſeat ad ejus ſucceſſorem. p.1.fol.230.col.2.*
P*rivilegium patris Doctoris,quod torqueri non poſſit, tranſit uſq; ad nepotes.p.1.fol.440.col.2.in fine.*
P*rivilegiũ patris adoptantis tranſit in adoptatum.p.2.fol.86.col. 2.& fol.87.col.p.*
P*rivilegium ſuccedendi in propriũ paren-*

Digitized by Google

parentum locum ; quibus perſonis, & quando intelligitur conceſſum.p.1.fol.361.col.p.

PROBATIO.

Probatio per famam, an prævaleat probationi per teſtes non totaliter conteſtes. Vide verb. Fama.

Probatio, an admittatur contra Juris præſumptionem.p.1 f.167. col.2.

Probatio conſanguinitatis, vel parentelæ, quomodo facienda. p. 1. fol.5.col.1.

PROCESSVS.

Proceſſus criminalis redditur nullus deficiente perſona minus legitima Actoris, vel Rei. p.1.fol. 413. col.2. verſ. Iſti.

PROCVRATOR.

Procurator lite iam conteſtata, an, & quando revocari valet. p. 1. fol. 440. col. 2. verſ. Decimoſeptimo.

Procuratoris officium contra affinem nemo cogitur exercere.p.2. fol.48.col.2.

Reliqua vide verb. Affinis & verb. Comunctus.

PROFESSVS.

Vide verb. Religioſus.

PROHIBERE.

Prohibere, & irritare actum differunt. Vide verb. Actus.

Multa facta tenent, quæ fieri prohibentur.p.1.fol.13.col.p.

PROHIBITIO.

Prohibitio non facit actum nullum, ſed illicitum.p.1.fol.13.col.p.

Quando actus dicitur naturali ratione prohibitus? ibid. col.2.

Prohibitio vel eſt de re intrinſecè mala, vel non. ibid. verſ. Hac autem.

Prohibitio naturalis ex triplici capite dari poteſt.p.1.fol.14.col.p. verſ. In matrimonio.

Prohibitum Divina lege, dicitur etiam prohibitum jure naturæ. p.1.fol.11. col.p. verſ. Septima.

Prohibitio matrimonii. Vide verb. Affinitas. verb. Conſanguinei. verb. Copula. verb. Gradus. verb. Impedimentum. & verb. Matrimonium.

Prohibitio nuptiarum latius extẽditur inter naturales, quam inter adoptivos.p.2.fol.91.col.1.

PROLES.

Vide verb. Filius. & verb. Legitimare.

PROMISSIO.

Promiſſio quid. p. 1.fol. 70. col. p. verſ. Non tamen.

Differt à contractu.p.1.fol.66.col. 2. verſ. Confirmatur. & fol. 70. col.p. verſ. Non tamen.

Non differt à ſponſalibus. p. 1.fol. 69. col.2. verſ. Facit. & fol.70. col.p.

Promiſſio Fides appellari poteſt.p.1. fol.65. col.2. in fin.

Promiſſionem non ſervans, mendax, & fallax eſt. ibid.

Largo modo dicitur contra fidem ve-

venire. p.1. fol.66. col.p.

Promiſſionem juratam non ſervãs, offendit vinculum juramenti, & ideò cogi poteſt ad illius obſervantiam. ibid.

Ex nuda promiſſione non oritur actio. ibid. col.2. & fol.68. col.2.

Nec oritur ex promiſſione iurata. p.1. fol.66. col.p. verſ. Addo. & col.2.

Promiſſiones ſimplices, non iuratæ, ſolo conſenſu tolluntur. d. col.p.

Pura promiſſio, etiam reciproca non ſemper parit obligationem ex iuſtitia. p.1. fol.65. col.2. verſ. Probatur, & fol.70. col p. verſ. Non tamen.

Promiſſionem, & pactum non ſervans peccat, & quomodo. p.1. fol. 60. col.2. fol.67 col p. verſ. Addo. & fol.68. col.2. verſ. Confirmatur.

Magis tamen peccat, qui contra ius naturale, ab invito vult extorquere promiſſum. d. fol.68. col.2. in med.

Promiſſio non iurata non differt apud Deum à promiſſione iurata. p.1. fol.60. col.p. verſ. Reſponderi. & fol.66. col.p.

Promiſſio contra Juſtitiam eſt irrita, & quare. p.1. f.58. col.2. verſ. Attamen, & fol.59. col.2. in med.

Promiſſio mutua de emendo, & vẽdendo non eſt contractus, ſed pactum. p.1 fol.67. col.p. verſ. Confirmatur.

Promiſſum uni ſub conditione, poteſt conditione pendente alteri purè promitti. p.1 fol.69. col.p. verſic. Probatur ſexto.

PROPINQVI.

Propinquorum nomine, qui veniant. p.1. fol. 410. col.p. verſic. Advertas.

Qui erant maximè propinqui, Fratres, & Sorores appellari ſolebant. p.1. fol.27. col.2. verſic. Ad argumenta.

PROREX.

Prorex in Regno Neap. an habeat facultatem legitimandi per reſcriptum. p.1. fol.339. col.2. verſ. Facultas.

Vide verb. Legitimatio.

PROTESTATIO.

Proteſtatio de non contrahendo facta ab illo, qui eſt matrimonium contracturus, nihil operatur, ſi deinde matrimonium contrahat. p.1. fol.78. col.2. verſ. Licet.

Proteſtatio de metu facta poſt contractum matrimonium, an juvet. ibid. col.1. verſ. Hinc.

Proteſtatio an poſſit fieri à conjuncto pro conjuncto ſine mandato. p.1. fol.418. col.2. verſ. Nega.

PROXIMIORES.

Proximiores lineæ unde bona provenerunt, qui intelligantur. p.1. fol.354. col.2. fol.355. col.1. 357. & 358.

Proximiores vocati à lege ad ſucceſſionem, admittunt alios, qui repræ-

Digitized by Google

repræſentativè poſſunt eundem gradum habere; ſecus quando proximiores ſunt vocati à Teſtatore.p.1.fol.349.col.2.

PROXIMITAS.

Proximitas cognatorum per generationes cognoſcitur.p.3.f. 146. col.2.verſ. Dixi denotans.

PUBERTAS.

Plena pubertas habetur in decimo octavo anno. p.2.fol.70.col.2.

PUBLICA HONESTAS.

Publicæ boneſtatis impedimentum quid.p.1.f.50. col.1. & f.51.c.1.

Damnatur inſanè à Luthero. d.fol. 50.col.1.

Quo jure dirimit matrimonium. Ibid.col.2.verſ.Nos.

Quare appellatur impedimentum publicæ honeſtatis, vel juſtitia publicæ honeſtatis.Ibid.

Diſtinguitur ab Affinitate.p.1.fol. 50.col.1.& p.2.f.27. col.1.& 2.

Aliquando pro affinitate accipitur. p.1.f.74.c.2.verſic. ut autem.

Publica honeſtas oritur ex ſponſalibus, & ex matrimonio.p. 1.fol. 50.col.1.& fol.82. col.1. & p.2. fol.27.col.1.& 2.

Requiritur, quod ſponſalia non ſint contracta cum minore ante ſeptennium, niſi ultrà ſeptennium ſit ſequuta copula.p.1.fol.54 col. 2.verſ.Tertio.fol.55.col.1.& p. 2.fol.28.col.1.

Ex quibus ſponſalibus olim oriebatur, ex quibus nunc jure Trid. p.1.fol.52.col.1. & 2.fol.76.col. 1.verſ.Dicas.& f.82.c.1.& 2.

Oritur ex conjunctione voluntatum, non ex conjunctione carnali.p.1.fol.75.col.1.

Publica honeſtas ex ſponſalibus validis conſurgens primum gradum non excedit:Conſurgens verò ex matrimonio rato,uſque ad quartum gradum extenditur.p.1.fol. 74.col.1.fol.77.col.1.fol.82.col. 1.& 2.fol.83.col.1.& 2.fol.221. col.2.& p.2.fol.27.col.2.

Ex matrimonio rato,non conſumato, etiam nullo, oritur publica honeſtas, dummodo non ſit nullum defectu conſenſus.p.1.fol.75.col. 2. verſ. Dicimus.fol. 76. col. 2. verſ.Verùm.fol.77. col.2.verſ. Secundo.& fol.82.col.1.

Defectus conſenſus eſt clarè probandus, alias ſupponitur orta publica honeſtas p.1 fol.77.col.2.verſic. Tertiò.& fol.78.col.1. & 2. verſ.Licet.

Ex matrimonio rato, non conſumato naſcitur impedimentum publicæ honeſtatis, ſed non impedimentum affinitatis. p.1.fol. 73. col.1.

An & ex quibus ſponſalibus conditionatis oriatur. p.1 fol.56.col. 2.fol.58.col.1. & fol. 72. col. 1. & 2.

Quando ſponſalia ſunt valida de jure, ſed irrita defectu conſenſus non oritur impedimentum publi-

cæ

cæ honeſtatis. p. 1. fol. 54. col. 1. verſ. Secundo.

Ex ſponſalibus contractis à parentibus pro pueris præſentibus, vel abſentibus, an & quando oritur publica honeſtas. p. 1. fol. 55. col. 1. verſ. Quarto. & fol. 80. col. 1.

Ex ſponſalibus validis mutuo conſenſu diſſolutis, an oriatur impedimentum publicæ honeſtatis. p. 1. fol. 55. col. 2. verſ. Quinto, & fol. 56. col. 1. & 2. verſic. Oppoſitum.

Publica honeſtas oritur ex omnibus ſponſalibus, quacumque ratione irritis, quamdiù ſponſalia publicè valida judicantur. p. 1. fol. 53. col. 1. verſ. Primo. fol. 54. col. 1. & 2.

Non oritur ex ſponſalibus contractis ab illo, qui ſenſu caret. p. 1. fol. 52. col. 2. & fol. 54. col. 1. verſic. Hanc.

Non oritur ex ſponſalibus clandeſtinè contractis. p. 1. fol. 53. col. 1. verſ. Primo.

Non oritur ex ſecundis ſponſalibus initis cum ſorore prima. p. 1. fol. 57. col. 1.

Non oritur ex ſponſalibus conditionatis, niſi verificata conditione. p. 1. fol. 58. col. 1. verſ. Quia.

Publica honeſtas oritur ex matrimonio clandeſtinè contracto ſine teſtibus, & Parocho. p. 1. fol. 77. col. 1. verſ. Ex quo.

Non oritur ex matrimonio amentium, & quare. p. 1. fol. 79. col. 1. verſ. Non oritur.

Non oritur ex matrimonio impuberum. ibid.

Non oritur ex matrimonio inito per parentes nomine filiorum abſentium, niſi ſequuta ratificatione. p. 1. f. 79. col. 2. verſ. Quarto.

Non oritur, quando à parentibus contrahitur matrimonium nomine filiorum præſentium, & tacentium. p. 1. fol. 80. col. 1. in princip.

Non oritur ex matrimonio nullo ratione metus cadentis in virum conſtantem. p. 1. f. 79. col. 1. & 2.

Non oritur ex matrimonio nullo ratione erroris perſonæ. p. 1. fol. 79. col. 2.

Non oritur ex matrimonio contracto cum incerta perſona. Ibid. verſ. Tertio.

Non oritur ex matrimonio celebrato ſub conditione de futuro, quando conditio non eſt adhuc verificata. p. 1. fol. 80. col. 1. verſ. Quinto.

Verificata deinde conditione, uſque ad quem gradum oritur tale impedimentum. ibid. col. 2.

Non oritur inter infideles. p. 1. fol. 51. col. 1. verſ. Ex hoc.

Publicæ honeſtatis impedimentum, inter quos oritur. ibid. verſ. Certum eſt. & col. 2. verſ. Dubium. & fol. 52. col. 1. verſ. Veritas.

PV-

Digitized by Google

PVBLICATIONES.

Publicationes non ſunt de eſſentia matrimonii. p. 1. fol. 119. col. 2. verſ. Iſta.

Vide verb. Denunciationes.

PVER.

Puer cuiuſcumque ætatis poteſt eſſe patrinus, dummodo ſit doli capax. p. 2. fol. 58. col. p.

Puer quinquennis propter blaſphemiam fuit arreptus à diabolo. ibid. col. 1. & 2.

Pueri hodie in 6. vel 7. anno plus doli, & malitiæ exercent, quam olim in 14. vel 15. anno. ibid. col. p.

PVPILLVS.

Pupillus an poſſit communicare cum tutore excommunicato vitando. p. 1. fol. 297. col. 2.

Pupillus antiquitus arrogari non poterat. p. 2. fol. 69. col. p.

Quando hodie arrogatur, quæ ſervanda ſunt. p. 2. fol. 73. col. 2. & fol. 74.

Ad pubertatem veniens, poteſt contradicere arrogationi de ſe factæ. d. fol. 74. col. 2.

Non poteſt à tutore arrogari. par. 2. fol. 71. col. 1. & 2. fol. 73. col. 2. fol. 76. col. p.

Q.

QVALITAS.

Qualitas Oratorum expreſſa in ſupplicatione, quando eſt probanda coram exequutore. p. 1. f. 252. col. 1. & 2. verſ. Diſtinguas.

Quando eſt exprimenda in ſupplicatione. ibid. col. 2.

Qualitas perſonæ eſt probanda, quando quis ſe aſſerit, quod eſt talis. p. 1. fol. 409. col. 2. verſ. Decimo. & fol. 413. col. 2. verſ. Iſti.

QUARTA.

Quarta debita filiis arrogatis an ſit quarta bonorum, an verò quarta portionis ei debitæ ab inteſtato. p. 2. fol. 85.

Quarta debetur filio arrogato quãdo emancipatur ſine cauſa, & trãſmittitur iure ſuitatis, etiam ſi non ſit petita, nec adita. p. 2. fol. 86. col. 2.

QVÆRELA.

Quærela inofficioſi teſtamenti quãdo competit arrogato. p. 2. fol. 85. col. 1. & 2. & fol. 86. col. p.

R.

RASVRA.

Raſura literarum Apoſtolicarum an inducat iuſtum motivum ſuſpicandi de falſitate. p. 1. f. 180. col. 2.

REBELLIS.

Rebellem receptans capite punitur. dũmodo non receptet conſanguineum. p. 1. fol. 439. col. 2. & p. 2 fol. 17. col. 1.

RECEPTANS.

Receptans hæreticum affinem, vel conſanguineum punitur, nec excuſatur ratione ſanguinis. p. 1. f. 304 col. p. verſ. Quamvis.

Re-

Digitized by Google

Receptans verò Conſanguineum Rebellem, vel Furẽ, aut aliter delinquentem non punitur pœna ordinaria. p. 1. fol. 439. col. 2. & p. 2. fol. 17. col. p.

RECVSATIO.

Recuſatio iudicis ratione Affinitatis an ceſſet, quando eſt diſſoluta affinitas, ſive reliquiæ adſint, ſive non. p. 1. fol. 49. col. 2. verſic. Videndus. fol. 432. & 433.

Recuſari valet iudex ut ſuſpectus ratione Conſanguinitatis, vel affinitatis, etiam ſi ſit Judex datus à Papa cum clauſula Appellatione remota. *p. 1. fol. 429. col. p. verſ. Decimoquarto. & fol. 430. col. p. verſ. Judex.*

Idque etiam ratione affinitatis in ſecundo genere. p. 1. f. 433. col. 2. verſ. Ego. & p. 2. fol. 37. col. 2.

Quare affinitas eſt cauſa ſufficiens recuſandi Judicem? d. verſ. Ego.

Vſque ad quem gradum recuſari valeat Judex ut ſuſpectus ratione conſanguinitatis, vel affinitatis. p. 1. fol. 422. col. p. fol. 429. col. 2. fol. 430. col. 1. & 2.

Attenditur in hoc obſervantia Curiarum. p. 1. fol. 431. col. p. & fol. 432. col. p. verſ. Ex dictis.

Gradus in illo caſu quomodo ſunt computandi ſecundùm ius Civile, an ſecundùm ius Canonicum. p. 1. fol. 431. col p. in med.

An recuſatio regulanda ſit à ſucceſſione ab inteſtato. p. 1. f. 432. col. 2.

Ceſſat recuſatio, quando Judex eſt æqualiter coniunctus litigantibus, nec cognoſci valet in quam partem magis inclinet. p. 1. fol. 431. col. p. in fin. & fol. 441. col. p. in fin.

Recuſari valet Judex ut ſuſpectus etiam ex cauſa affectionis à Cognatione proveniens. d. fol. 431. col. 2. verſ. Non ſolum.

Recuſari valet ut ſuſpectus ratione cognationis ſpiritualis. d. verſ. Non ſolum. & p. 2. fol. 63. col. 2.

Sive talis cognatio ſit cum patre litigantis, ſive cum viro uxoris litigantis. d. verſ. Non ſolum.

Recuſari valet ut ſuſpectus ſi non eſt coniunctus, ſed ut talis ſe gerat, vel exiſtimet. p. 1. fol. 432. col. 1.

Recuſatur facilius iudex, quam teſtis. ibid.

Recuſari valet Judex ut ſuſpectus ratione inimicitiæ. p. 1 fol. 434. col. 1. verſ. Non eſt.

Amplia, etiam ſi inimicitia ſit cum aliquo de domo, & parentela iudicis, ſive ſit inimicitia vera, ſive præſumpta. ibid. col. 2.

Vſq; ad quem gradum in linea recta recuſari valet iudex ut ſuſpectus ratione inimicitiæ. p. 1. f. 435. col p.

Vſq; ad quem in linea collaterali. p. 1. fol. 434. col. 1. & 2. & fol. 435. col. 1. & 2.

Recuſatio Judicis, vel Officialis ex ca-

pite inimicitiæ in Reg.Neap. non recipitur, niſi exprimatur cauſa, & ſpecies inimicitiæ d.f.435. col.p.verſ.De iure.

Recuſatur Judex a conſanguineis viri defuncti, quando commiſit ſtuprum cum vidua relicta. p. 1. fol.434.col p.

Recuſari an valeat Baro in iudicando, vel delegando, quando iniuria eſt illata Conſanguineo, vel alteri, qui eſt Baroni coniunctus. p.1.f.435.col.1.& 2.verſ.Hinc.

Recuſari an valet Judex, vel officialis quando iniuria eſt ipſi, vel eius familia illata, non ratione perſonæ, & ex privata inimicitia, ſed intuitu officii.p.1.fol.435. col.2.in fin.& fol.436.col.1.

Conſilium datur iudici, ut in tali caſu non iudicet, ſed capiat informationem, & recurrat ad iudicem ſuperiorem, carcerato reo, ſi timor fugæ ſit.Ibid.& col.2. in princ.

Recuſari an valeat Advocatus fiſcalis ex capite inimicitiæ. p. 1. fol.436.col.2.verſ.Quod ſi.

REFORMATIO.

Vide verb. Literæ Apoſtolicæ. & verb.Reſcriptum.

REGULA.

Regula ponitur quando Pontifex valeat diſpenſare in iure Naturali Divino, & quando non p. 1. fol.109.col.2.verſ.Ad cognoſcendum.

Quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet.p.1 fol.318.col.2. in princ.

Si vinco vincentem te, multo magis vinco te, aliquando fallit.p.1.fol. 332.col.1.in princ.

Cui pater eſt populus, pater eſt ſibi nullus.Ibid.verſ.Filii.

Qui in uno gravatur, in alio relevari debet.p.1.f.348.col.2. verſ. Tertio.

Non poteſt hæres plus iuris habere in bonis defuncti, quam ille habebat, in multis caſibus fallit. p. 1.fol.351.col.1.& 2.verſ.Reſpondetur.

Proximior in gradu excludit remotiorem quando fallit p.1.f.346. col.p.verſ.Quando fol.355.col.2. verſ.Quando.& verſ.Ex dictis. & fol.356.

Petens aliquid ut talis, probare debet ſe talem eſſe. p.1.fol.409.col. 2.verſ.Decimo.& fol.413.col.2. verſ.Iſti.

Regula computandi gradus conſanguinitatis in linea recta tam de iure Canonico, quam Civili.p. 3. fol.154.col.2.f.155.157.& 158.

Regula numerandi gradus in linea collaterali æquali de iure Canonico.p.3.fol.159.col.2.verſ.Prima.

Quid de iure Civili.p.3.fol.160.col. p.verſ.Jure verò.& col. 2.verſ. Poteſt.

Regula numerandi gradus in linea col-

Digitized by Google

collaterali inæquali de iure Canonico.p.1.f.161.col.2.verſ. Secunda.

Quid iure Civili.p.3.fol.165.col.p. verſ.Iure verò.

Regula numerandi gradus affinitatis.p.3.fol.165.col.2.

REGVLARIS.

Vide verb.Religioſus.

RELIGIOSVS.

Religioſus non poteſt eſſe Patrinus in Baptiſmo, vel Confirmatione, ſi tamen ſuſciperet, contraheret cognationem ſpiritualem.p.1.fol. 94.col.p. verſ.Illam. & fol.95. col.1.verſ.Ad ſecundam.

Limitatur in Mendicantibus, qui poſſunt eſſe patrini.p.2.f.59.col. 1.& 2.

Religioſi, ut valeant exequi diſpenſationes S. Pœnitentiariæ, quas conditiones habere debent. p.1.fol.263.col p. verſ.Diſpenſationes.& verſ.Hinc. & fol.264. col.1.& 2.verſ.Tertio.

Religioſi Societatis Jeſu,ut valeant exequi diſpenſationes, quæ conceduntur à S. Pœnitentiariæ pro foro conſcientiæ, quas conditiones habere debent, & quid in aliis Mendicantibus habentibus communicationem privilegiorũ. Ibid.

Religioſi profeſſi in religione capaci, admittuntur ad ſucceſſionem ex teſtamento, & ab inteſtato.p.1. fol.327.col.2.verſ.Deſcendentes.

Excluduntur ab omni ſucceſſione Cordigeri, ſeu Franciſcani.Ibid. verſ.Excluduntur.

Religioſi Cordigeri, ſequuta profeſſione amittunt bona, quæ habebant ante profeſſione irrevocabiliter, & dantur venientibus ab inteſtato, nec illa recuperant, etiam ſi à Papa obtineant deinde diſpenſationem, quod propriũ poſſint habere, vel fuerint translati ad Eccleſiam habentem proprium.Ibid.col.2.

Non computantur in numero filiorum, nec in ordine ad partem faciendam, nec in ordine ad excluſionem fideicommiſſi.p.1.fol.328. col.1.

Religioſus non poteſt pro aliis advocare, niſi pro conjunctis. p. 1. fol.439. col.1.verſ.Octavo.

Religioſi Mendicantes, an poſſint diſpenſare in privatione petendi debitum conjugale.p.2.fol.52.col. 2. & fol.53.

Religioſus profeſſus adoptare non poteſt.p.2.fol.72.col.1.

REMISSIO,REMITTERE.

Remiſſio debiti præſumitur ratione conjunctionis perſonarum, cum taciturnitate longi temporis.p.1. fol.442.col 2.verſic. Trigeſimo-quinto.

Remiſſio facta per proximiorem offenſi non impedit, quin alius ſequens in gradu poſſit accuſare de jure communi; aliud tamen eſt de

conſuetudine.p.1.fol.407. col.1. verſ. Nono.

Remiſſio fieri debet ab illis conjunctis occiſi, qui in accuſatione præferuntur. Ibid.col.2.

Non ſolùm eſt facienda ab hærede ſanguinis, ſed etiam ab hærede bonorum.p.1 fol.408.col.1.

Aliquando non ſufficit remiſſio facta à proximiori, ſed etiam requiritur remiſſio exiſtentis in ulteriori gradu. p.1 fol.407. col. 2. verſ. Aliquandò.

Remiſſio facta ab offenſo non facit, quod alii conſanguinei accuſare non poſſint ad publicam vindictam. p. 1. fol. 408. col.1. & 2. verſ. Quando.

Remiſſio facta à Patre pro injuria filii facit, quod alii filii accuſare non poſſint. Ibid.col.2.

Limitatur ſi pater eſſet vilis perſona, & filius honeſta, vel ſi injuria eſſet illata à perſona conjuncta filio. Ibid.

Remiſſio facta à conjunctis, ut valeat, neceſſe eſt probare ſigillatim ſingulos gradus conſanguinitatis, & clara computatione diſtinguere.p.1.fol.408.col.2.verſ. Requiritur.

Remittendi jus in linea recta competit, uſque in infinitum; in linea collaterali competit uſque ad decimum gradum. p.1.fol. 409. col.1.

Remittendi jus competit jure ſanguinis, & jure hæreditario, & utraq; qualitas requiritur quando remiſſio fit in Regn.Neap.p.1. fol.414.col.1.verſ.Hanc.

Remittendi jus competit proximiori, licet non ſit hæres: competit filio repudianti hæreditatem: competit filio exhæredato, quando eſt inſtitutus extraneus: competit matri, quando filio ſuccedere habilis eſt: competit ſorori, quæ renunciavit ſucceſſioni fraternæ. Perſonis tamen illegitimis non competit.p.1.f.414 col.2. & fol. 415.col.1.

RENVNCIATIO.

Renuncians bonis paternis, & maternis, ſi dicta bona ad alium pervenerunt, an renuncians, poſt mortem iſtius valeat in dictis bonis ſuccedere. p.1.fol.358.col. 2.in med.

REPRÆSENTATIO.

Repræſentativè ſuccedere valent deſcendentes concurrentes ad ſucceſſionem aſcendentium.p.1.fol. 355.col.2.verſ.Ex dictis. & fol. 356.col.1. & 2.

Non ita ſuccedere poſſunt Aſcendentes ſuis Deſcendentibus.p.1.fol. 346.col.1.verſ.Hinc.

Reliqua vide verb. Succeſſio.

REPVDIARE.

Repudiare hæreditatem, vel legatum, an poſſit debitor in conſcientia, in præjudicium creditorum. p.1.fol.246.col.1. & 2. verſ. Ad hoc.

RE-

REPVDIVM.

Repudium quare à Moyſe non fuit probibitum.p.1.f.35. col.2. verſ. Ad alias.

REPVLSA.

Repulſa teſtium ratione perſonæ, ſi à principio non opponatur, non poteſt deinde opponi, niſi in certis caſibus.p.1.fol.425.col.2.verſic. Advertas.

Reliqua vide verb.Teſtis.

RES.

Res quando dici poteſt non integra. p.1.fol.325.col. 2. in princip. & verſ.Hic autem. & fol. 236. col. 1. in princ. & verſ. Dicimus ſecundo. verſ. Dicimus tertio. & col.2.verſ.Dicimus quarto.

Res indifferens ſi ſit præcepta, tranſit in virtutem obedientiæ, & tranſgreſſor peccat.p.1.fol. 281. col.2.verſ. Gravis.

RESCRIPTVM.

Reſcriptum Subreptitium, vel Obreptitium, in quo differunt. p. 1. fol 81.col.1. verſ.Subreptionem.

Subreptitiè, vel Obreptitiè impetratum eſt nullius efficaciæ. p.1.fol. 180.col.2.verſ.Reſcriptum.

An dicatur ſubreptitium, quando non exprimitur verum, quod ſecundum ſtylum Curiæ eſſet exprimendum.p.1.fol.181.col.1.& 2. verſ.difficultas.& verſ. Et quidem & fol.182.col p.

An dicatur ſubreptitium, quando cauſa, quæ exprimitur non eſt vera.d.verſ.Et quidem.

Reſcriptum in dubio validum eſt judicandum, niſi ſemel ab Exequutore ſit pronunciatum ſubreptitium.p.1.fol.182.col.2. verſ. Advertas.

Amplia etiam ſi Exequutor deceptum ſe inveniat. Ibid.

Reliqua vide verb. Subreptitium.

Reſcriptum quomodo cognoſcitur fuiſſe correctum authoritate Domini Regentis Cancellariæ Apoſtolicæ.p.1.fol.180. col.2. verſic. Reſcriptum.

Non de facili ab exequutore arguendum de falſitate. Ibid.

Reſcriptum reformatorium, *in quo differt à gratia* perinde valere. *p.1.fol.203.col.1.verſ.Iſta.*

Quando eſt impetrandum. p. 1. fol. 210.col.1.verſ.Hoc. & col.2.fol. 211. col. 1. verſic. Si in ſupplicatione. col.2. verſ. Quando. verſ. Eodem modo.verſ.Si erratum.& fol.212.col.1.verſ. Eodem. verſ. Quod ſi vacet.& col.2.ver.Si eſt.

Reliqua vide verb.Formula.

RESERVATIO.

Reſervari debent peccata, & non circumſtantiæ, quæ tantum aggravant.p.1.fol.280.col.2. verſ. Reſervatio.

Peccata cum circumſtantia aggravanti reſervari poſſunt, & quare.p.1.fol.281.col.1.verſ.Certũ. verſ. Dicet. & col.2.verſ.Gravis.& verſ.Alii. & fol.282.col. 1.ver-

1. verſic. Dicimus.
Reſervari debent enormia, & gravia peccata. d. fol. 382. col. 1. verſic. Dicimus.
Reſervari non debet peccatum dubium, neque frequens lapſus. Ibid. col. 1. in princ. & verſ. Dicimus.
Reſervationis finis quinam eſt. d. verſic. Dicimus.
Reſervatio debet eſſe in ædificationem, non in deſtructionem Eccleſiæ, nec debet reddere confeſſionẽ oneroſam. ibid. col. 1. & 2. verſ. Dicimus.
Reſervatio Inceſtus. Vide verb. Inceſtus.

RESIDENTIA.

Reſidentia Epiſcopi eſt iuris naturalis Divini, in quo Pontifex diſpenſare non poteſt. p. 1. fol. 110. col. p. verſ. Secundi.

RESTITVTIO IN INTEGRVM.

Reſtitutio in integrum an poſſit peti à perſona coniuncta pro coniuncto ſine ſpeciali mandato. p. 1. fol. 418. col. 2. verſ. Secundo.

RETRACTVS.

Retractus an locum habeat in bonis, quæ prius erant patrimonialia, ſed fuerunt alienata in extraneum, deindè reverſa ſunt in aliquem de familia, à quo denuò alienantur. p. 1. fol. 357. col. 2. verſ. Hinc.
Retractus non competit conſanguineo ultra decimum gradum, & ideò petens retractum debet probare gradum diſtinctum. p. 1. fol. 379. col. p. verſ. Quinto.
Non debet probare ſe eſſe proximiorem agnatum, quia quilibet conſanguineus retrahere poteſt, licet proximior præferatur remotiori, ſi vult retrahere. p. 1. fol. 380. col. p. verſ. Quando. & col. 2. verſ. Hinc.
Requiritur, ut retrahens ſit in gradu ſucceſſibili ab inteſtato, aliàs reputatur, ut extraneus. p. 1. fol. 381. col. 2. verſ. In retractu.
Retractus fieri valet vel ratione ſanguinis, vel ratione vicinitatis, vel ratione communionis. p. 1. fol. 379. col. 2.
Retrahere volens bona maiorum ſuorum, debet probare ſe eſſe conſanguineum, & quod bona fuerunt maiorum, & quomodo. p. 1. fol. 380. col. p. verſ. Quando.
Intra quantum tempus peti poteſt retractus. ibid. col. 2. in princ.
Tempus pro retractu non currit, quando eſt facta alienatio rei immobilis per venditionem, emphyteuſim, vel locationem ad lõgum tempus, & non eſt facta denunciatio illis, ad quos pertinet ius retractus. ibid. col. p. verſ. Advertas.
Filius, licet hæres patris, poteſt retrahere rem, quam pater alienavit, niſi venditor expreſsè pro-

promiſiſſet rem tutam, & ſicurã ſe præſtaturum, etiam adverſus retractum conſanguineorum.p.1. fol.381. col.p. & fol. 383. col.2.
Retractus non conceditur baſtardis, nec filiis baſtardorum. d.fol.381. col.p. verſ.Ceſſat.
Non conceditur fœminis, quando totaliter ſunt excluſæ à ſucceſſione, quia reputantur extraneæ; ſecus eſt, ſi ſolùm ſint excluſæ ob exiſtentiam maſculorum. ibid. col.2.
Non cõceditur filiis adoptivis. ibid.
Non conceditur venditori. ibid.
Non conceditur Monachis, & aliis Religioſis. ibid.
Retractus etiam locum habet in feudo ex pacto, & providentia, & quomodo. p.1.fol.382. col.p.
Agnatus poteſt revocare feudum ex pacto, & providentia iure prælationis, quando alienans vivit; & iure ſanguinis, quando alienans eſt mortuus; quo caſu pretiũ dare non tenetur.p.1.fol.382. col.1. & 2. & fol.383. col. 2. in princ.
Agnatus an poſſit retrahere feudum novum ex pacto, & providentia. d.fol.382. col.2.verſ.Certũ.
An poſſit retrahere feudum hæreditarium. ibid. col.2. in fin. & fol. 383. col.1. & 2.
Retractus an locum habeat de iure communi in rebus allodialibus alienatis. p.1.fol.384. & 385.
In Regn. Neap. retractus gentilitius, ſeu iure ſanguinis datur in feudalibus, non in allodialibus, niſi allodialia eſſent ſubiecta fideicommiſſo, vel niſi alienatio, adhuc perfecta non eſſet. p.1.fol. 386. col.2.
Retractus competit, etiam in venditione neceſſaria, quæ fit à Iudice pro exequutione rei iudicatæ. Ibid.
An competat in venditione cenſus. p.1.fol.387.col.1.& 2.
An competat quando venditur uſus. fructus. Ibid.col.2.verſ.Hinc.
An competat conſanguineo proximiori, non ſolùm quando res eſt alienata in extraneum, ſed etiã quando eſt alienata in conſanguineum remotiorem. Ibid.col.2. verſ. Affirma. & fol. 388. col.1. in princ.
Res vendita uni ex conſanguineis proximioribus, quando eſt diviſibilis, poteſt ab aliis conſanguineis pro parte retrahi. d.f.388. col.1. verſ. Ex quo.
Clericus poteſt retrahere rem patrimonialem, quam laicus conſanguineus in extraneum alienavit. Ibid.col.1.& 2.verſ.Primus.
Poteſt iure congrui retrahere rem venditam laico; non tamen in Civitate Neap. & quare. d. fol. 388.col.2.verſ.Idem.
Retractus iure ſanguinis an competat laico, quando res patrimonia-

nialis eſt alienata à Clerico in extraneum laicum, vel in Clericum extraneum. p.1. fol. 389. col.1. & 2. verſ. Secundus. verſ. Tertius. & verſ. Quartus.

RETROTRACTIO.

Retrotractio obligationis datur in contractibus conditionatis, ſed non in ſponſalibus conditionatis, & quare. p.1. fol.62. col.2. verſ. Nec valet. & verſ. Non inquam.

Non datur in ſimplici promiſſione conditionata, & quare. p.1. fol. 64. col.p. verſ. Preterea. & f.71. col.2.

Retrotractio cauſæ, importat etiam retrotractionem effectus. par.1. fol 63. col.p.

Retrotractio matrimonii facit, quod filii antecedenter nati ex concubina, ſint legitimi. ibid.

Non retrotrahitur matrimonium, ſed illius effectus. ibid. col. 2. verſ. Non inquam.

Retrotractio non operatur effectum in præiudicium illius, cui iam fuit ius quæſitum. d fol.63. col.p. circa fin.

REVELARE.

Revelare virtute monitorii non tenentur omnes illi, qui de iure cogi non poſſunt ad teſtificandum. p.1. fol.296. col.p. verſ. Quarto.

Limitatur quando alii deficerent. ibid.

REVERENTIA.

Maior reverentia, & ſubiectio debetur aſcendentibus remotioribus, quam proximioribus. par.1. fol.9. col.2.

Reverentia debita à nepotibus Avo, non eſt debita per ſe, ſed per accidens. p.1. fol.11. col.2.

Reverentia an ita debetur novercæ, ſicut parentibus. p. 1. fol. 43. col.p. in princ. & fol. 45. col. 2. verſ. Nec etiam.

Reverentiam ſibimetipſis præſtare debent cognati, & quare. par.1. fol.32. col.p. verſ. Nos tamen.

REUS.

Reus, qui commiſit delictum morte dignum, ſi ſpontè ſe Principi præſentet, mitiori pœna punitur p.1. fol.445. col.2.

RUBEN.

Ruben quare maledictus à Iob. p.1. fol 43. col. p. verſ. Confirmatur. & fol.45. col.2. verſ. Nec etiam.

S.

SACERDOS.

Sacerdos ſecularis adoptare poteſt. p.2. fol.72. col.2.

SACRAMENTVM.

Sacramentum Baptiſmi, & Confirmationis pariunt impedimentum cognationis ſpiritualis dirimens matrimonium. p.1. fol.84. col. p. verſ. Definitur. & fol. 86. col. 2. verſ. Ex dictis.

Sacramentum Pœnitentiæ parit cognationem, & filiationem ſpiritualem conſimilem cognationi, quæ ex Sacramento Baptiſmi habe-

habetur, ſed non propriè, & ideò non eſt impedimentum matrimonii. p. 1. fol. 86. col. 2. verſ. Non nego fol. 276. col. 1. verſ. Similiter. & fol. 286. col. 1. in princ.

Sacramenta omnia conferunt eſſe ſpirituale gratiæ, ſed non per modum ſpiritualis regenerationis, ſicut eſt in baptiſmo, & confirmatione. p. 1. fol. 86. col. 2. in princ.

SANCHEZ.

Sanchez refellitur, dum aſſerit Seleucum tradidiſſe filio ſuo Antiocho in matrimonium Stratonicem propriam uxorem, & quod tale factum laudatur à Valerio Maximo. p. 1. fol. 43. col. 2. verſ. Probant. & fol. 44. col. 1. verſ. Non poſſum.

Sanchez faciens differentiam inter Sponſalia, & Promiſſionem refellitur. p. 1. fol. 70. col. 1. verſic. Facit. & verſ. Non tamen.

Notatur errore circa intelligentiam tex. in cap quia circa. de conſang. & affinit. *p. 1. fol. 146. col. 1. verſ. Præſens. & fol. 147. col. 1. verſ. Verùm.*

Refellitur dum aſſerit, quod in Levitico non erat vetitum conjugium cum patruo, vel avunculo. p. 1. fol. 16. col. 2. verſic. Non. & fol. 21. col. 2. verſ. Probat. & verſic. Hæc ratio.

Refellitur dum aſſerit, quo ex duabus opinionibus probabilibus circa valorem Sacramenti, poterit quis tuta conſcientia unam illarum eligere. p. 1. fol. 90. col. 2. verſ. Nec. & verſ. Non inquam.

Impugnatur dum aſſerit, quod Exequutor diſpenſationum poteſt accipere ſtipendium laboris, ſed non munus, uel præmium. p. 1. f. 272. col. 2. uerſ. Scio.

SARA.

Sara non fuit vere ſoror Abrahæ, ſed filia fratris ſui Aron; & quare Abraham appellavit illam ſororem, & filiam patris ſui. p. 1. fol. 27. col. 1. & 2. verſ. Ad argumenta. & verſ. Dum autem.

SCIENTIA.

Certis ſcientiis immorari, & innutriri oportet, ut aliquid trahatur, quod in animo fideliter ſedeat. p. 1. fol. 3. col. 1.

Nihil ſciunt, qui omnia curſim, & properantes tranſmittunt. Ibid.

Scientia gradus, & ignorantia prohibitionis non excuſat, & quare p. 1. fol. 167. col. 1. verſic. Quod ſi.

Scientia Cognationum, & graduum utilis, & neceſſaria eſt Juriſconſultis. p. 1. fol. 4. col. 1. verſ. Vt libentius. & fol. 5. col. 2.

Scientia Cognationum, & numerationis graduum, pro quibus caſibus neceſſaria eſt tam de jure Canonico, quam Civili. Vide verb. Caſus.

SECVRITAS.

Securitas data Patri, intelligitur data filio.p.1.fol.441.col.1.verſ. Vigeſimoprimo.

SELEVCHVS.

Tradidit filio ſuo Antiocho in uxorem Stratonicem, quæ erat propria ejus uxor.p.1.fol. 43.col.2. verſ. Probant. & fol. 44. col. 1. verſ. Non poſſum.

SENTENTIA.

Sententia minus probabilis, an poſſit in moralibus ſequi, quando verè probabilis eſt. p.1.fol. 150. col.1.verſ.Nullam. & verſ.Ego.

Quid ſi ſint æque probabiles. p. 1. fol.90. col 2.verſ. Nec. & verſ. Non inquam.

Sententia ſemel pronunciata ab Exequutore diſpenſationum, amplius retractari non poteſt ab eodem, & quare. p.1. fol.182. col. 2.verſ. Advertas.

Sententia foriudicationis quando eſt pronuncianda, qui citari debent p.1.fol.406.col.1.& 2.

SEPARATIO.

Separatio Oratorum quando, & quomodo ordinanda eſt ab Exequutore diſpenſationum. p.1.fol. 170.col.2. verſic. Advertas, & ſeqq.

SEPVLCRVM, SEPVLTVRA.

In ſepulcro gentilitio, ſive familiari fundato pro familia, & agnatis, poteſt ſepelliri agnatus, etiam ſi non ſit hæres, vel ſit exhæredatus.p.1.fol.309. col.1. & 2.verſ. Confirmatur.

Sepelliri poteſt etiam filia nupta. Ibid.col.2.

Sepulcrum familiare, & ſepulcrum maiorum, in quo differunt. Ibid.

Decedens non electa ſibi ſepultura, præſumitur, quod ſibi elegit illam, quæ eſt ſuorum conſanguineorum.p.1.fol.439. col.2.in fin.

SERVITIUM.

Servitium quomodo præſtandum ab Oratore Inceſtuoſo, quando cum ipſo diſpenſatur. Vide verb. Exequutor. verb. Orator. verb. Pœnitentia.

SERVITVS.

Servitus quare fuit introducta. p. 2.fol.20.col.2.& fol.21.col.1.

SERVUS.

Servi habent naturalem cognationem.p.2.fol.16.col.2.

Sunt mortui quoad jus Civile, ſed non quoad jus naturale. Ibid.& fol.21.col.1.

SIGILLVM.

Sigillum eſt ſignum neceſſarium in legalitate pro ſtatu libero.p.1.f. 241.col.1.verſ.Fides.

SOBRINVS.

Sobrini, ſobrineque, qui. p.3.f.117. col.2.verſ. Advertas tandem.

Propriores ſobrini, vel ſobrinæ, qui. Ibid.col.1.

SO-

SOCER SOCRVS.

Socer habetur pro patre.p.1.f.425. col.1.verſ.Affirma.

Socer, ſocrus, proſocer, ſocer magnus, qui.p.1.fol.74.col.2. verſ. Et licet. & p 2.fol.38.col.2. & p.3.fol.137.

SODOMIA.

Sodomia inceſtuoſa cum conſanguineo an, & quando ſit circumſtantia manifeſtanda in confeſſione. p.1.fol.276.col.2.verſ. Affirma. & fol.277.

Sodomia inceſtuoſa non eſt reſervata in Diœceſi Neap.p.1.fol.283. col.2.verſ.Primo.

SOROR.

Sororem in uxorem ducere, an ſit interdictum jure naturæ. p. 1. fol.25.col.1.verſ.Secunda.

An ſit permiſſum hebreis.p.1.f.15. col.2.verſ. Tempore.

An permiſſum Athenienſibus. p. 1. fol.28.col.2.verſ.Ad tertium.

Sara an fuerit ſoror Abrahæ.p.1. fol.27.col.2.

An Thamar, ſoror Abſalonis. p. 1. fol.28.col.1.verſ.Vel dicimus.

Soror, ejuſque filii quando, & quomodo ſuccedant fratri, vel Avũculo. Vide verb. Succeſſio.

Sorores Patrueles, Amitinæ, vel Conſobrinæ, quæ.p.3.fol.116. & 117.

SORORIA.

Sororia, quæ.p.3.fol.141.col.1.

SPECIES.

Magis, & minus non variat ſpeciem.p.1.fol.280.col.1.

Gradus non mutat ſpeciem generalem, & genus, ſed mutat ſpeciem generaliſſimam. Ibid.verſ. Melius.

Inceſtus cum Conſanguineis, Affinibus, & Cognatis cognatione legali, & ſpirituali, an ſpecie differant. Vide verb.Inceſtus.

SPOLIA.

Spolia hoſtium. Vide verb. Hoſtis. & verb.Stemmata.

SPONSA, SPONSUS.

Sponſa, vel Sponſus quare ita appellantur.p.1.fol.68 col.1.

Sponſi quando, & quomodo cogendi ſunt ad matrimonium contrahendum.p.1.fol.66.col.1.fol.67. col.1.fol.68. col. 2. in fin. & fol. 69.col.1.

Sponſi à ſponſalibus etiam juratis, an poſſint ſe ad invicem abſolvere p.1.fol.70.col.2.verſic. Sponſalia.

Sponſa de futuro an valeat communicare cum ſponſo excommunicato vitando.p.1 fol.298.col.2.

SPONSALIA.

Sponſalia uera, quæ ſint p.1 f.61. col.p.& 2.uerſ.Probatur primo. & fol.76.col.2.

Quid importent p.1.fol. 70.col.2. uerſ. Sponſalia.

Sponſalia non pariunt obligationem ex juſtitia, ſed ex fidelita-

te, & veracitate.p.1.fol.65. col. 2. verſ. Probatur quarto.fol.66. col.2.verſic.Confirmatur. & fol. 67.col.2.

A ſponſalibus recedere an ſit peccatum.p.1.fol.60. col.1. verſic. Si vulterius. & verſ. Reſponderi. f.65.col.2. verſ. Probatur quarto.fol. 66. col.1. & fol.67.col.1. verſ. Addo.fol.68.col.1.& 2. & fol 69.col.1.

Sponſalia jure *Divino non habent in ſe alιud vinculum; quam aliæ ſimplices promiſſiones in rebus profanis.p.1.fol.66.col.1.*

Non ſunt verè contractus.p.1.fol. 67.col.1. verſ.Confirmatur.fol. 68. col.2.& fol.70.col.2. verſic. Sponſalia.

In Latio habebant rationem contractus ſtipulationum. d.fol.68. col.1.

Sponſalia non differunt à promiſſione.p.1.fol.69.col.2.verſ facit. & fol.70.col.1.

Aliquando in ſponſalibus intervenit ſimplex promiſſio, aliquando fidei interpoſitio, & aliquando juramentum.p.1.fol.71.col.1.

Sponſalia quando dicuntur contracta cum fide pactionis, vel fide conſenſus.p.1.fol.67.col.2.& fol. 68. col.1.

Contrahi poſſunt etiam inter abſentes.d.fol.68. col.1.

Sponſalia conditionata pendente conditione non ſunt valida, nec vera, nec certa ſponſalia, & ideo obligationem non pariunt. p. 1. fol. 56. col.2. verſ. Septimo. *fol. 58.col.2.fol 59. col.1. verſ. Confirmatur.fol.61. col.1.& 2.verſ. Probatur primo & fol.65. col.2. verſ.Probatur quarto.*

Erunt tamen ſponſalia, ſi non retractata prima voluntate, verificetur conditio. p. 1. fol. 62. col.1.

Sponſalia an dici valent contracta, quando quis dicit, promitto ducere te in Vxorem, ſi factis denunciationibus non apparebit aliquod impedimentum. *p. 1. fol.56.col.2.verſ.Sexto.*

*Contracta ſub conditione:*Si Pontifex diſpenſaverit. *poſſunt diſſolvi unius conſenſu, non ſolùm ante, ſed etiam poſt diſpenſationem impetratam.p.1.fol.65. col. 1.verſ.Probatur tertio.*

Limitatur quando poſt impetratam diſpenſationem, conſenſus præſtitus fuit ratificatus. Ibid.

Contracta his verbis: Contraham tecum ſi Deus voluerit, *an ſint conditionata, an abſoluta. p. 1. fol.72.col.2.verſ. Si verò.*

Contracta his verbis: Contraham tecum, ſi Eccleſiæ placuerit, *an ſint conditionata. p.1 f.73.col.p.*

Sponſalia conditionata non pariunt impedimentum publicæ honeſtatis, pendente conditione. p.1.fol. 58. col.p. verſ.Quia.

Li-

Limitatur in conditione honeſta de præſenti, vel de præterito, vel in conditione de futuro, quæ eſt neceſſaria, aut tacitè ineſt. p.1. fol. 59. col.2. & fol.60. col.p.

Limitatur etiam, quando conditio eſt impoſſibilis, aut turpis, ſed nō contra ſubſtantiam matrimonii. d. fol.60. col.p.

Sponſalia inita cum ſorore prioris ſponſæ, non pariunt impedimentum publicæ honeſtatis. p.1. f.57. col.p.

Sponſalia pura inita cum ſorore primæ ſponſæ, cum qua fecit ſponſalia conditionata, & conditio nondum eſt verificata, an ſint valida, & pariant impedimentū publicæ honeſtatis. par.1. fol.58. col.2. verſ. Attamen. f.60. col.2. & fol. 69. col.p. verſ. Probatur ſexto.

An ſponſalia conditionata inita cum Berta, pendente conditione impediant ſponſalia pura cum ſorore Bertæ. p.1. à fol.58. ad 72.

Sponſalia de futuro non tolluntur, quando quis contrahit matrimonium de præſenti cum ſorore ſponſæ. p.1. fol.57. col.p.

Sponſalia vel ſunt nulla, irrita, & invalida, vel diſſoluta. p. 1. fol. 56. col.p. verſ. Oppoſitum.

Sponſalia contracta infra ſeptennium, non tenent, niſi poſt ſeptēnium accedat novus conſenſus. p. 1. fol.72. col.p. in princ.

Sponſalia valida judicantur ab Eccleſia, quouſque defectus interni conſenſus clarè non probetur. p.1. fol.54. col.1. & 2.

Valida judicantur, quando ſunt cōtracta à parentibus pro pueris præſentibus, & tacentibus. p. 1. fol.55. col.p. verſ. Quarto. & fol.80. col.p.

Aliter eſt in matrimonio. d. fol. 80.

Dirimuntur per ſupervenientem cognationem legalem. p.1. fol.103. col.2. verſ. Verùm.

Reliqua vide verb. Conſenſus, & verb. Publica honeſtas.

SPVRII.

Spurius adoptari non poteſt à patre. p.2. fol.72. col.2.

Habet Cognatos, ſed non Agnatos, ſicut nec habet Conſanguineos, et quare p.2. fol.13. col.2.

Reliqua vide verb. Filius.

STATVS LIBER.

Status liber pro contrahere volentibus matrimonium, quando requiritur, & quomodo formari, & verificari debet. p.1. fol.240. col. 2. verſ. Interrogetur & fol.241. col.1. & 2.

STATVTVM.

Statutum poteſt minuere legitimam debitam filiis, non tamen poteſt illam tollere, aut valdè extenuare. p.2. fol.17. col.2. & 2.

Statutum laicorum, quando obliget Clericos. p.1. fol.51. col.2.

Statutum excluſivum fœminarum

ob

Digitized by Google

ob exiſtentiam maſculorum, non habet locum in maſculo adoptato, vel legitimato. par.2. fol.92. col.2. verſ. Ex dictis.

STEMMA.

Stemmata quid. p.3. fol.123. col.p. fol.125. col.2. verſ. Vera. & fol. 126. col.p.

Ex quibus componebantur. d. f.123. col.2. verſ. Mos.

Quo fine fuerunt inſtituta. ibid.

Quo ordine à Romanis diſponebantur. d. fol.125. col.p. verſ. Stemmata.

Stemmata, an Schemata legendum. d. fol.125. col.2. verſ. Stemmata autem. in fin.

STIPENDIUM.

Stipendium non poſſunt accipere Epiſcopus, vel Vicarius pro exequutione diſpenſationum matrimonialium, & ſub qua pœna. p.1. fol 271. col.p. verſ. Nega. fol.272. & 273.

STIPES.

Stipes quid. p.3. fol. 95. col.2. & fol.120. col.2.

Quare in arbore Conſanguinitatis ponitur in medio. d. f.120. col.2.

Fingitur cellula illa vacua, quæ eſt in medio Arboris. p.3. fol.97. col. 2. in fin.

Propriè datur reſpectu tranſverſalium; minus propriè in linea recta. p.3. fol.121. col.p.

Non venit in computatione perſonarum, ad conſtituendum gradum. p.3. fol.95. col.2. & f.98. col.p.

STIPVLATIO.

Stipulatio quid, & in quo differat à pollicitatione. p.1. fol.70. col.2.

Facta pro ſe, intelligitur etiam facta pro filiis, vel hæredibus. p.1. fol.311. col 2. verſ. Aliter.

Facta pro ſe, & filiis, intelligitur facta pro filiis ut hæredibus. p.1. fol.312. col.p.

Facta pro aliis non valet, niſi pro coniunctis. par.1. fol.442. col.2. in fin.

STVPRVM.

Stuprum committens cum vidua, inimicitiam contrahit cum conſanguineis viri defuncti, & quare. p.1. fol.434. col.p.

SVBDELEGARE.

Vide verb. Delegatus.

SVBREPTITIVM.

Subreptitium, & obreptitium an differant. p.1. fol.181. col.p. verſ. Subreptitia.

Subreptitia, quando dicatur diſpenſatio, & an ipſo iure ſit nulla. p.1. fol. 146. col. p. verſ. Subreptitia.

Subreptitia an reddatur gratia, quando aliqua ex cauſis expreſſis eſt falſa. par.1 fol. 187. col.p. verſ. Quando.

Quid ſi nõ exponitur aliquod, quod ſecundum ſtylum Curiæ eſſet neceſſariò declarandum. p.1. f.181. col.p. verſ. Difficultas. & f.183. col.2.

col.2. verſ.Non inquam.

Subreptitia an ſit diſpenſatio, quādo in ſupplicatione non eſt facta mentio de alia prius obtenta.p.1. fol.198. col.2.

Subreptitia an ſit diſpenſatio, quando cauſa expreſſa non eſt vera omni tempore.p.1.fol.183.col.p. verſ.Requirunt.

Subreptitia an ſit; quando in ſupplicatione non eſt facta mentio, quod affinitas eſt ex multiplici capite orta.p.1.fol.190.col.2. verſ.Affirmat. & fol.191.col p.

Subreptitia an ſit, quando non eſt facta mentio de copula. p.1.fol. 193.col.1.& 2.verſ. Affirmat. & fol. 194. col. p. verſ. Negat. fol.294.col.2.& fol.295.col.p. verſ.Quinto.

Subreptitia dicitur diſpēſatio quoad effectum, quando ligatus duplici impedimento, unum tantùm expreſſit.p.1.fol.190.col.2. verſic. Verùm.

Subreptitiam eſſe diſpenſationem matrimonialem, an poſſit cognoſci ab Ordinario. p.1.fol.244. col.p.

Subreptitium non ſemper eſt reſcriptum, quando aliquid impetratur cum taciturnitate veri.p.2. fol.34.col.2.

Reliqua vide verb. Diſpenſatio. verb. Reſcriptum. & verb. Taciturnitas.

SVBSTITVTIO.

Subſtitutio pupillaris poteſt à patre fieri filio impuberi, & exhaeredato.p.1.fol.309.col.2.

Eſt teſtamentum pupilli, eique ſucceditur.p.1.fol.393. col.1.& 2.

Poteſt fieri à patre adoptivo, ſolùm in bonis, quae ab ipſo pervenerūt ad filium, ad differentiam patris legitimi, & naturalis, qui in omnibus bonis poteſt ſubſtituere. p.2.fol.89.col.2.& fol.92.col.p.

Subſtitutio facta, ſi ſine liberis deceſſerit, non evaneſcit, quando quis relinquit filium profeſſum in Religione Cordigerorum. par. 1. fol.328.col.p.

Reliqua vide verb. Fideicōmiſſum.

SVCCESSIO.

Succeſſio deſcendentium potior eſt, quam ſucceſſio aſcendentium.p.1. fol.325.col.p. verſ. Moriente. fol.347.col.2. & fol.356.col. p. in fin.

Plus juris habent aſcendentes in bonis, & perſonis deſcendentium, quam è contra. d. fol.356. col.p. in fin.

Succeſſio ab inteſtato defertur aſcēdentibus, & collateralibus defūcti morientis ſine deſcendentibus. p.1.fol.325.col.1.& 2.fol.347. col.2. verſ. Ego. fol.348. col. p. verſ.Secundo. fol.353.col.p. in fin. fol.359.col.1.& 2.& f.363.

Deſcendentes ſuccedunt aſcendentibus excluſo patre defuncti, qui tamen

tamen retinet uſumfructum, quē habebat in peculio adventitio filii familias. p. 1. fol. 347. col. 1. & 2. verſ. Confirmatur.

Succeſſio ab inteſtato defertur deſcendentibus, quando habiles ſunt, ſive ſint in ſeculo, ſive ſint profeſſi in Monaſterio capaci ſucceſſionis. p. 1. fol. 327. col. 2. verſ. Deſcendentes.

Excluduntur à ſucceſſione ab inteſtato deſcendentes damnati ad metallum, vel damnati de crimine læſæ Maieſtatis. ibid.

Excluduntur ab omni ſucceſſione Religioſi Cordigeri, ſeù Franciſcani. Ibid. verſ. Excluditur.

Legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedunt ab inteſtato ſuis parentibus, agnatis, & cognatis, prout alii filii legitimi, & naturales. p. 1. fol. 341. col. p. verſ. Ad quæſitum.

Admittuntur ad quamlibet ſucceſſionem fideicommiſſariam, emphyteuticam, & feudalem. Non ita eſt, quando alio modo eſſent legitimati, vel quando conceſſio eſſet facta pro ſe, & filiis ex legitimo matrimonio deſcendentibus, vel natis. ibid.

Legitimati per reſcriptum Principis, ſuccedunt ſuis parentibus ab inteſtato in bonis patrimonialibus. ibid. col. 2. verſ. Dico ſecundo.

Quid dicendum de feudalibus hæreditariis, vel ex pacto, & providentia, quando pater eſſet primus acquiſitor feudi. ibid. & fol. 343. col. 2. & fol. 344. col. p.

Legitimati per reſcriptum Principis ſuccedunt ne tantùm parentibus, an etiam agnatis, & cognatis? p. 1. fol. 341. col. 2. verſ. Dico ſecundo. & fol. 343. col. 2.

Non ſuccedunt, quando pater ſuſcepit filios ex matrimonio; niſi pater dum filios legitimos, & naturales habebat, petierit illorum legitimationē quoad honores, & ſucceſsionem. p. 1. fol. 342. col. p.

Excludunt tamen fœminas legitimas, & naturales, ubi viget ſtatutum; quod ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant. *par. 1. fol. 344. col. p. Oppoſitum habes. p. 2. fol. 92. col. 2. verſ. Ex dictis.*

Limitatur in bonis antiquis obventis patri ab Agnatis, vel Cognatis; & in bonis Conſuetudini Neapolitanæ ſubiectis. p. 1. fol. 344. col. p.

Succeſsio ab inteſtato defertur filiis legitimatis per oblationem Curiæ, qui admittuntur cum aliis filiis legitimis, & naturalibus. par. 1. fol. 345. col. 2. verſ. Dico tertio.

Aſcendentibus tamen, & collateralibus patris non ſuccedunt. ibid.

Filii naturales tantùm an ab inteſtato ſuccedant ſuis parentibus. Vide verb. Filius.

Suc-

Succeſsio *ab inteſtato defertur filiis æqualiter, ſublata differentia ſexus, & patriæ poteſtatis; nepotibus verò, vel ulterioribus deſcendentibus, ſemper defertur in ſtirpem, ſive concurrant cũ patruo. ſive non. p.1. fol.325. col.p. verſ.* Moriente *. fol. 326. col. p. verſ.* Sciendum. *& fol.327. col.p. verſ.* Dubitari.

Defertur *deſcendentibus nulla facta differentia gradus, vel perſonarum. p.1. fol.323. col.2. in fin. & fol.326. col.p.*

Defertur *deſcendentibus ſive ſint utrinque coniuncti, ſive uno latere coniuncti, ſive nati, ſive poſthumi p.1. fol.325. col.2. verſ.* Filii.

Portio *repudiata à filio utrinq; coniuncto, non debetur alteri utriq; coniuncto, ſed æqualiter inter omnes filios eſt dividenda. ibid.*

In *Civitate tamen Neapolis, Fœminæ non ſuccedunt ſtantibus maſculis; ſunt tamen dotandæ de paragio p.1. fol.328. col.1. verſ.* Circa.

Succeſſio *ab inteſtato, quando quis non relinquit deſcendentes, ſed aſcendentes tantùm, defertur aſcendentibus maſculis, & fæminis in peculio caſtrenſi, vel quaſi, pleno iure. p.1. fol.346. col.1.*

Excluduntur *tamen aſcendentes à ſucceſſione deſcendentium in certis caſibus. p.1. fol.362. col.1. verſic.* Caſus.

Aſcendentes ſemper ſuccedunt deſcendentibus iure proprio, & nũquam repræſentativè; Deſcendentes verò poſſunt ſuccedere aſcendentibus, & iure proprio, & repræſentativè. p.1. fol.346. col. p. verſ. Hinc. *fol.355. col.2. verſ.* Ex dictis. *& fol.356. col.p. & 2.*

Succeſſio ab inteſtato quomodo deferebatur Patri, & matri iure Codicis, quando filius familias decedebat. p.1. fol.348. col.p. verſ. Secundo. *& fol.359. col.1. & 2.*

Quomodo hodie defertur iure Authenticorum. p.1. fol. 349. col p. verſ. Nec eſt. *& fol. 359. col. 2. verſ.* Hodie.

Succeſſio ab inteſtato, quæ patri, & matri defertur in peculio adventitio filii familias, in quo pater uſumfructum habebat, an æqualiter, & pleno iure illis deferatur, an verò pater, vita ſua durante, integrum uſumfructum habeat. p.1. à fol.346. col. 2. ad fol.351.

Pater, & Mater, dum ad ſucceſſionem inteſtati filii veniunt, an ſint admittendi æqualiter, an verò ſit facienda diſtinctio bonorum provenientium ex parte patris, vel matris. p.1. fol.352. col.1. & 2. & fol.353. col.1. & 2.

Quid ſi ad ſucceſſionem venirent aſcendentes ſecundi, vel tertii gradus. d. fol. 353. col. 2. verſ.

Certum. & fol.354. & ſeq.

Deficientibus aſcendentibus primi gradus, ſcilicet patre, & matre, ad ſucceſsionem inteſtati admittuntur aſcendentes ſecundi, vel tertii gradus, ſervata tamen prærogativa gradus, & hæreditas in duas partes æquales dividitur, quarum una datur parentibus ex linea paterna, altera parentibus ex linea materna. p.1.fol.353. col.2. verſ.Certum. & fol.354. col.p.

Ad ſucceſsionem inteſtati defuncti, quando admittuntur illius aſcẽdentes, & collaterales, an ſit facienda diſtinctio bonorum par.1. fol.353. col.1.& 2.verſ. Hinc.

Pater ſuccedens filio ſimul cum aliis ſuis filiis, qui ſunt fratres defuncti, non poteſt petere uſumfructũ in portionibus filiorum .p. 1.fol. 346.col.2. in fin. & fol.348.col. 1. & 2. verſ. Confirmatur.

Quid ſi pater iam habebat uſumfructum in toto peculio. p. 1.fol. 347. col.p. in princ.& verſ.Probant. & col.2.verſ.Ego tamen.

Collateralis uno tantùm latere coniunctus defuncto, an poſsit cum aliquo ex aſcendentibus admitti ad ſucceſsionem. p.1.fol.360. col. 1. & 2. verſ.Videtur.

Nepotes ex fratribus, vel ſororibus utrinque coniunctis, an admittantur ſimul cum aſcendentibus. d.fol.360. col.2.verſ.Quamvis.

Frater utrinque coniunctus non excludit Avum, vel Aviam, ſed ſimul cum illis concurrit. par. 1. fol.361. col.1. & 2.

Quomodo eſt dividenda hæreditas, quando ad ſucceſsionem concurrunt plures aſcendentes, tam ex parte patris, quàm matris, & collaterales defuncti. ibid. col.2. verſ.Hinc.

Pater tranſiens ad ſecunda vota, amittit proprietatem illius portionis, quæ ad ipſum pervenit, dum filio ſuo ab inteſtato ſucceſſit, & tantùm uſumfructum retinet. p.1.fol. 362. col. 1. & 2. verſ.Advertas.

Collaterales defuncti veniunt ad ſucceſsionem inteſtati, deficientibus deſcendentibus; cum aſcendentibus tamen concurrunt. p.1. fol.363. col.p.

Deficientibus deſcendentibus, & aſcendentibus defuncti, collaterales admittuntur ad ſucceſsionem, ſervata gradus prærogativa. p.1.fol.324.col.p.verſ.Secundus. & fol.363. col.p.

Proximitas gradus non ſemper attenditur reſpectu ſtipitis, ſed aliquando reſpectu lineæ. d. verſic. Secundus.

Fratres, & ſorores utroque latere juncti defuncto admittuntur ad illius ſucceſſionem, non ſolùm cũ aſcendentibus, ſed etiam cum nepotibus ex alio fratre, vel ſorore

præmortuis, & quomodo. par. 1. fol. 363. col. 2.
Excludunt à ſucceſſione fratrem, vel ſororem uno latere coniunctum ſivè bona proveniant à patre, ſivè à matre. d. fol. 363. col. 2. in fin. fol. 364. col. 1. & 2. & fol. 365. col. p.
Idem dicendum de nepotibus deſcẽdentibus à dictis fratribus utrinque coniunctis. d. fol. 365. col. p. verſ. Non ſolùm.
Frater utrinque coniunctus an excludat conſanguineum tantùm ab hæreditate patris. ibid. col. 2. verſ. Advertas.
Quid in feudali ſucceſſione, quando feudum eſt paternum. p. 1. f. 364. col. p.
In Civitate Neap. frater utrinque coniunctus non excludit uno latere coniunctum, ſed fit diſtinctio bonorum. p. 1. fol. 365. col. p. in med.
In dicta Civitate, quando quis ab inteſtato decedit, proximiores ex parte patris ſuccedunt in bonis paternis, proximiores ex parte matris in bonis maternis. par. 1. fol. 323. col. 2.
Fratres, & ſorores uno latere coniuncti, veniunt ad ſucceſſionem defuncti, deficientibus deſcendẽtibus, aſcendentibus, & collateralibus utrinque coniunctis, & admittuntur ſervata diſtinctione bonorum. p. 1. fol. 366. col. p. verſ. Advertas.
Hac diſtinctio bonorum locum non habet, quando nepotes ex fratribus concurrerent ad ſucceſſionem; vel quando ad ſucceſſionem inteſtati nepotis venirẽt patrui. ibid. verſ. Hac communis.
Nepotes ex fratre concurrentes ad ſucceſsionem patrui, cum eorum patruo magno, qui eſſet patruus defuncti, ipſum excludunt à ſucceſſione, & quare. p. 1. fol. 367. col. 2. verſ. Advertas. & f. 368. col. p.
In ſucceſsione collaterali, quando adeſt paritas gradus, favorabilior eſt cauſa eorum, qui deſcendunt, quam qui aſcendunt; aliud eſt, quando adeſt gradus diſparitas. p. 1. fol. 368. col. 1. & 2.
Patruus duplici latere coniunctus, non excludit à ſucceſsione inteſtati nepotis alium patruum uno latere coniunctum; aliud tamen eſt in fratribus, vel nepotibus. p. 1. fol. 369. col. 1. & 2.
In ſucceſsione ab inteſtato regulariter cõſideratur proximitas gradus, & non duplex coniunctio, quæ in certis tantùm caſibus eſt in conſideratione. p. 1. fol. 368. col. 2. & fol. 369. col. 2. in med.
Privignus non poteſt per ſe venire ad ſucceſsionem novercæ; poteſt tamen per intermediam perſonam venire, & quomodo. p. 1. fol. 366. col. p.

Digitized by Google

In ſucceſsione collaterali, filii repudiantis portionem hæreditatis, an poſsint ad illam cum aliis nepotibus defuncti venire. p. 1. fol. 368. col. 2. & fol. 369. col. p.

Nepotes concurrentes ad ſucceſsionem patrui cum alio eorum patruo, veniunt in ſtirpem; quando verò ſine patruo concurrunt, veniunt in capita. p. 1. fol. 366. col. 2. verſ. Dico primo. & fol. 367. col. 1. & 2. verſ. Dico ſecundo.

Succeſsio in collateralibus, excepto quando tractatur de ſucceſsione patrui, fit per capita. Non ita eſt in ſucceſsione jurispatronatus Eccleſiaſtici. p. 1. fol. 316. col. 2. in fin. & fol. 317. col. p.

Succeſsio repræſentativa non extẽditur ultra filios fratrum, de jure communi. p. 1. fol. 397. col. 2. in fin. & fol. 398. col. p.

Succeſsio in capite quid, & quibus competat. p. 1. fol. 326. col. p. verſ. Sciendum.

Succeſsio in ſtirpem quid, & quibus competat. ibid. & fol. 368. col. p. verſ. Aliter. Vide fol. 361. col. p.

In linea recta, quando ſucceſſores non ſunt filii, ſemper ſucceſsio eſt in ſtirpem. par. 1. fol. 326. col. p. verſ. Sciendum. fol. 327. col. p. verſ. Dubitari. & fol. 367. col. 2. verſ. Advertas.

Succeſsio in ſtirpem quotuplex. p. 1. fol. 326. col. 2. verſ. Advertas. & verſ. Ex hoc.

Succedens in ſtirpem, quæ debita ſolvere tenetur. d. verſ. Ex hoc.

Succeſsio in ſtirpem, locum non habet in ſucceſsione juriſpatronatus ſervorum. p. 1. fol. 327. col. p. verſ. Hæc.

Nec locum habet, quando deſcendentes non veniunt ut hæredes, ſed ut deſcendentes, quamvis ſint hæredes. Ibid.

Succeſsio ab inteſtato in linea collaterali defertur agnatis, vel cognatis uſque ad decimum gradũ, ſervata tamen prærogativa gradus. p. 1. fol. 370. col. 1. p. 2. fol. 24. col. p. & p. 3. fol. 148. col. p. verſ. Imperator.

Deficientibus agnatis, vel cognatis uſq; ad decimum gradum, admittitur vir, vel uxor per bonorum poſſeſſionem. Omnibus tamen iſtis deficientibus, admittitur Fiſcus. p. 1. fol. 370. col. 2.

Preſbytero tamen non ſuccedit fiſcus, ſed Eccleſia. Vide verb. Fiſcus.

Pater ſpiritualis admitti debet poſt agnatos, & cognatos ad ſucceſſionem, excluſo Fiſco. p. 2. fol. 64. col. p.

In Civitate Neapolis, Clericus ab inteſtato venit ad medietatem bonorũ antiquorum. p. 1. fol. 389. col. 1.

Succeſſio ab inteſtato in lucris nuptialibus ſolùm defertur dotanti, vel illis, qui ſunt de linea dotantis.

tis.p.1.fol.352.col.2.verſ. Oppoſitam.& fol.354.col.2.verſ.Sententia.

Succedere patri, & matri nō poteſt, qui abſolutè renunciavit bonis paternis, & maternis, ſi tamen dicta bona ad alium pervenerunt, poteſt in dictis bonis ſuccedere. Aliud eſt, quando renunciavit bonis paternis, & de linea patris.p.1.fol.358.col.2.

Succeſſores legitimi qui dicantur.p.1.fol.324.col.2.verſ. Secundus.

Succeſſio non datur iure Affinitatis.p.2.fol.25.col.1.

Filius arrogatus ſuccedit ab inteſtato patri arroganti, & è contra.p 2.fol.84.col.2.

Limita, quando eſt emancipatus.p.2.fol.91.col.2.

Filius arrogatus non excludit fœminas legitimas, & naturales à ſucceſſione vigore ſtatuti ſtantibus maſculis; *ſicut nec illas excludit filius legitimatus p.2.fol.92.col.2.verſ.Ex dictis. Oppoſitum de legitimato habes.p.1.fol.344.col.1.*

Filius adoptatus adoptione ſimplici ab extraneo, ſuccedit adoptanti ab inteſtato, ſed non contra teſtamentum.p.2.fol.90 col.1.

Succeſſio in Iurepatronatus Gentilitio, & familiari non defertur legitimatis per reſcriptum principis laici. Aliud eſt in iurepatronatus hæreditario, dummodo non ſint ſpurij.p.1.fol.345.col.1.verſic.Advertere.

Succeſſio in iurepatronatus quomodo regulatur. Vide verb. Iuſpatronatus.

Succeſſio in feudo Eccleſiaſtico denegatur filijs legitimatis per reſcriptum principis, etiam ſi princeps expreſſe legitimaverit illos ad feuda.p.1.fol.345.col.1.verſ. Advertere.

Succeſſio feudalis denegatur filijs legitimatis per reſcriptum Principis, quando in feudali inveſtitura eſt dictum illa feuda concedi pro recipientibus, & pro hæredibus, & filijs legitimis, & naturalibus, & legitimè deſcendentibus.Ibid.& col.2.

Reliqua vide verb.Feudum.

Succeſſio in emphyteuſi ſtipulata pro ſe, & filijs deſcendentibus, defertur Nepotibus in capita, non in ſtirpem.p.1.fol.327.col.1.verſic. Hæc ſucceſſio.

Reliqua vide verb.Emphyteuſis.

Succeſſio in Maioratu, vel fideicōmiſſo an deferatur filio nato ex matrimonio ſcienter irrito, quod deinde fuit approbatum à Papa cum clauſula, ad legitimandam prolem.*p.1.fol.123.col.1. verſ. Dico tandem.& col.2.verſ.Dicit tamen.*

Reliqua vide verb.Fideicommiſſū.

Succedentes repræſentativè, & in ſtirpem admittuntur cum alijs

pro-

proximioribus, quando à lege vocantur proximiores ad ſucceſſionem, non verò quando vocantur ab homine. p. 1. fol. 394. col. 2.

SVMPTVM.

Vide verb. Copia.

SVPPLICATIO.

Supplicatio pro diſpenſationibus debet continere Diœceſes Oratorũ, quando ſunt diverſarum diœceſum. p. 1. fol. 197. col. 2. verſ. Vtraq. & verſ. Quod ſi.

Eſt exprimendum in ſupplicatione, an ſint Originarij, an domiciliarij. p. 1. fol. 198. col. 1. verſic. Advertas.

Diſpenſationem qui obtinuit ad cõtrahendum cum conſanguinea, vel affine, ſi non fuit illa uſus, quando vult cum alia conſanguinea, vel affine contrahere, an tenetur in ſecunda ſupplicatione mentionem facere de prima diſpenſatione. Ibid. col. 2. verſ. Affirmat.

Supplicatio pro diſpenſatione quomodo formanda, & cui præſentanda. p. 1. fol. 222. col. 1. verſic. Quando.

An requiratur nova ſupplicatio, quando durante decreto ſeparationis, iterum Oratores carnaliter ſe cognoverunt. p. 1. fol. 171. col. 1. verſ. Quod ſi.

Quomodo eſt formãda talis ſupplicatio. Ibid. col. 2. verſ. Formula.

Supplicatio pro diſpenſatione committenda Abbatibus, vel Prælatis habentibus Epiſcopalẽ iuriſdictionem. p. 1. fol. 223. col. 1. verſ. Advertas.

Supplicatio ſi eſt deperdita poſtquã fuit ſignata, vel poſt regiſtrum, qualiter probari valet in ipſa contentũ. p. 1. fol. 200. col. 2. verſ. Primo. & verſ. Secundo.

Reliqua vid. verb. Formula.

SVSCEPTOR.

Suſceptor in baptiſmo dicitur Patrinus. p. 1. fol. 86. col. 1. verſic. Quod hæc.

Adhibetur ab Eccleſia tanquam ceremonia in baptiſmo ſolemni tantum. p. 1. fol. 98. col. 2. verſic. Tandem.

Suſceptor infidelis, an contrahat cognationem ſpiritualem. p. 1. fol. 92. col. 2. verſ. In hac. verſ. Secunda. & fol. 93. col. 1.

Reliqua vide verb. Patrinus.

SVSPICIO.

Vide verb. Recuſatio. verb. Repulſa. & verb. Teſtis.

SVVS.

Suorum nomine quinam veniant. p. 1. fol. 412. col. 2. in fin.

Coniuncti ultra ſextum gradum non numerantur in numero ſuorum. p. 1. fol. 413. col. 1. in med.

Compater etiam venit nomine ſuorum. p. 1. fol. 431. col. 2. in med.

T

TABVLA.

Vide verb. Figura.

TA-

TACENS.

Tacens, & præſens non ſemper conſentire videtur. p. 1. fol. 80. col. 1. in med.

TACITVRNITAS.

Taciturnitas veri, an reddat gratiam ſubreptitiam. p. 1. fol. 181. col. 1. verſ. Difficultas. col. 2. verſic. Et quidem. & fol. 183. col. 2. verſic. Non inquam. & p. 2. fol. 34. col. 2.

TEMPVS.

Tempus pœnitentiæ appoſitum in literis diſpenſationis, non poteſt à Delegato breviari, benè tamen ampliari. p. 1. fol. 176. col. 1.

Tempus ſtatutum pro pœnitentia peragenda non includit Dies Feſtivos de præcepto. Ibid. col. 2. verſ. Advertas. Vide verb. Pœnitentia.

Quid, quando Orator accedit ad Vrbem pro pœnitentia peragenda. Ibid.

Quodnam tempus eſt attendentum pro veritate cauſæ, dum petitur diſpenſatio. p. 1. fol. 183. col. 1. verſ. Requiritur. & col. 2. verſic. Mihi.

Tempus ſtatutum ad retrahendam rem ſtabilem alienatam virtute Conſtit. Sancimus. *non incipit currere, niſi à die ſcientiæ alienationis. p. 1. fol. 180. col. 1. verſ. Advertas. Vide verb. Retractus.*

TESTAMENTVM.

Teſtamentum patris inter liberos valet, licet deſint iuris ſolemnitates. p. 1. fol. 441. col. 1. verſic. Vigeſimo ſecundo.

Secundum teſtamentum invalidum non tollit primum validum, niſi in primo ſint inſtituti exſtranei, & in ſecundo ſint inſtituti venientes ab inteſtato. p. 1. fol. 442. col. p. verſ. Trigeſimo tertio.

Teſtamentũ eodem die confecta, ſi non appareat quodnam ſit primum, vel ſecundum, ſubſtinetur illud, in quo ſunt inſtituti veniẽtes ab inteſtato. ibid. verſ. Trigeſimo quarto.

TESTATOR.

Teſtator in Civitate Neap. quando ſine liberis decedit, non poteſt diſponere, niſi de medietate bonorũ antiquorum. p. 1. fol. 389. col. p.

Limitatur in Clerico, qui nec activè, nec paſſivè ligatur tali conſuetudine. ibid.

Teſtatoris verba, quæ poſſunt ad hæredem gravatum, & ad ipſũ teſtatorem referri, in dubio ſunt referenda ad teſtatorem. p. 1. fol. 392. col. p.

Teſtator vocando proximiores, de quibus præſumitur loquutus ibid.

Teſtator vocando proximiores, non cenſetur vocaſſe illos, qui repræſẽtativè proximiores ſunt. Aliud eſt, quando à lege vocantur. p. 1. fol. 394. col. 2.

De-

Teſtatoris affectio magis præſumitur reſpectu ſuorum proximorũ, quàm reſpectu gravati. p.1. fol. 392. col.p. & fol. 394. col.p.

TESTES.

Teſtes admittendi ad probandum Bullam, vel Regiſtrum Bullarũ eſſe deperditum, quales eſſe debent, & quomodo deponere. p. 1. fol 201. col.2. verſ. Sexto.

Teſtes pro conſanguinitate, vel affinitate probanda, magis idonei reputantur conſanguinei, vel affines. p.1. fol. 241. col. 2. verſic. Quia. fol.423. col.p. & fol.441. col p. verſ. Vigeſimo quarto.

Quomodo tenentur illam probare. p 1, fol.239. col p. & fol. 299. col.1. & 2. verſ. Sexto.

Quomodo ſunt examinandi, quando non ſunt in Civitate, vel Diœceſi. p.1. fol.242. col.p.

Teſtes deponentes circa impedimentum conſanguinitatis, vel affinitatis, debent per gradus diſtinctos deponere, computando à ſtipite; præſtito prius juramento de veritate dicenda. p. 1 fol. 239. col p. fol.409. col. 2. verſ. Hinc. & fol.431. col.p. circa fin.

Non debent regulariter de auditu deponere, & quando ita deponũt, quomodo ſunt admittendi. d. fol. 239. col.p.

Pater, & Mater ſunt teſtes idonei ad probandum matrimoniũ filii contractum, niſi propter potentiam, vel excellentiam alterius partis, eorum teſtimonium ſit ſuſpectum. p.1. f.423. col.p. in med.

In quibus caſibus poſſunt eſſe teſtes idonei pro filio. ibid. & col.2. verſ. Affirma. & fol.424. col 1. & 2.

Frater pro fratre in cauſa matrimoniali non facit fidem, niſi deponat de valore matrimonii. p.1. fol.425. col.p.

Teſtis affinis in cauſa civili non repellitur, minuitur tamen ei de fide. In cauſa verò criminali repellitur. p.1. fol.425. col.1. & 2.

Quæ affinitas eſſe debet, ut repellatur teſtis à teſtificando. p. 1. fol. 417. col.2. in fin. & f.425. col.p. verſ. Affirma.

Teſtis affinis, ſi eſt Religioſus*, vel laicus bonæ famæ, & opinionis, poteſt eſſe teſtis pro affine. par. 2. fol.50. col.p.*

Teſtes coniuncti uſque ad quem gradum repelluntur in cauſis tã civilibus, quàm criminalibus. p. 1. fol.422. col. 1. & 2. & f.423. col.1. & 2.

Frater in cauſis civilibus poteſt eſſe teſtis pro fratre. ſed non eſt omni exceptione maior. In criminalibus verò. vel in cauſa civili omnium bonorum, non poteſt eſſe teſtis. p.1. fol.424 col 2. verſ. In cauſis.

Non poteſt compelli ad teſtificandũ contra fratrẽ in cauſa civili, niſi veritas aliter haberi nequeat. p.1.

p.1.fol.425. col.p.

Teſtes inhabiles, admittuntur in his, quæ ſunt difficilis probationis.p.1.fol.424.col.p.verſ.Tertio fallit.

Teſtes privilegiati cogi poſſunt ad teſtificandum, quando ſunt inſtrumentarii, & quare. p. 1.fol. 423. col.2. verſ.Affirma. & fol. 424. col.p.

Teſtis coniunctus admittitur ad teſtificandũ contra pariter coniunctũ.p.1.f.422.1.verſ.Quãvis.

Iudeus admittitur contra Chriſtianum pro Chriſtiano, ſed non pro Judæo. ibid.

Nemo cogitur etiam in publicis iudiciis teſtimonium facere contra affines, & cognatos. p. 2. fol. 25. col.2. & fol. 49. col.1. & 2.

Limitatur in certis caſibus. d. f.49.

Aſcendentes, & deſcẽdentes utriuſque ſexus repelluntur à teſtimonio ferendo uſque in infinitum, tam pro, quàm contra. p. 1. fol. 422. col.2. verſ.In linea.

Amplia in filio baſtardo, qui non poteſt eſſe teſtis pro patre. ibid.

Filii nati ex damnato coitu, non reputantur legitimi teſtes. p. 1. fol. 334. col.p.

Pater ſpiritualis poteſt eſſe teſtis pro filio ſpirituali. p. 1. fol. 424. col.2. & fol.432 col.p. Oppoſitũ alii tenent.p.2.fol.63. col.2.

Pater per nutrituram, illa durante non poteſt eſſe teſtis. d. fol. 424. col.2.

Teſtes repelli non poſſunt ratione perſonæ, niſi tempore, quo producuntur, excipiatur; vel niſi fiat proteſtatio de excipiendo; vel niſi nova cauſa ſuperveniat; vel niſi iuret poſtea, quod non excipit cauſa malitiæ. p. 1. fol. 425. col.2. verſ.Advertas.

Teſtes ex qualibet levi macula, vel levi ſuſpicione, non ſunt omninò integri, & repelli poſſunt. ibid. c.p.verſ.Affirma.& c.2. in med.

Repelluntur ex ſuſpicione qualibet, qua Judex recuſatur.p.1.f.422. col.p.

Faciliùs tamen recuſatur Iudex, quam teſtis p.1. fol 432. col.p.

Vxor pro marito, ſponſa pro ſponſo, concubina pro amaſio an poſſint eſſe teſtes. p.1.f.425. col.2. verſ. Vxor. & fol.426. col.p.

Conſanguinei, & affines an cogi poſſint ad teſtificandum in cauſa hæreſis. p.1. fol.428.col.2.& fol. 429. col.1.& 2.

Conſanguinei teſtimonium pro conſanguineo non facit multam fidẽ, tamen in probanda ipſa conſanguinitate,& parentela præfertur aliis. p.1. fol.441. col. p. verſic. Vigeſimoquarto.

Teſtes deponentes de ætate alicuius, ſi non concordent, magis creditur coniunctis, quàm extraneis. p.1. fol 440. col.p. in fin.

Teſtes, quando ſunt honeſtæ perſonæ, probatæ, ac laudabilis vitæ, ex-

excludi non poſſunt ratione familiaritatis, vel amicitiæ. p. 1. fol.426. col.2. in fin. & fol.424. col.p. circa fin. & col. 2. verſic. Quamvis.

Famuli actuales an ſint idonei teſtes; & quid ſi ab actuali ſervitio ſint dimiſſi. d.fol.426. col.2.

Birruarii, vel Cancellarius Curiæ an ſint idonei teſtes. ibid.

Familiares an ſint idonei teſtes. ibid. verſ.Circa. & f. 427. col.p.

Socius, vel Amicus an poſſit eſſe teſtis pro ſocio, vel amico. ibid.

Legatarius an poſſit eſſe teſtis in cauſa ſui legati, vel in cauſa hæredis. ibid. in fin.

Correus debendi an poſſit eſſe teſtis pro correo, contra alium correum. ibid. col.2. in princ.

Domeſtici, an, & quando ſunt idonei teſtes. ibid. verſ.Quamvis.

Affictuales, an ſint idonei teſtes. p.1. fol.428 col.p. verſ. Affictuales.

Coloni an ſint idonei teſtes. ibid.

Teſtis in contractione matrimonii, de quibus interrogari debet. p.1. fol.239. verſ.Vt autem & ſeqq.

Deponentes de inimicitia, quomodo debent illam probare. p 1. f.250. col.2. verſ.Inimicitiæ.

Debent aſſignare probabilem cauſã ſui dicti. p.1. fol.251. col p.

Quomodo debent deponere de paupertate Oratoris, quando ab Ordinario eſt facienda fides de paupertate pro diſpenſatione obtinẽda. p.1. fol.254. col. p. verſ. Plenè. & verſ.Teſtes. fol.268. col.p. verſ. Ad obtinendam & fol.269. col.2. verſ. Præterea.

Abbas an poſſit eſſe teſtis pro Monacho, vel pro Monaſterio. Vide verb. Abbas.

Teſtium Examinator dum exequũtur diſpenſationes matrimoniales, an, & quantũ accipere valet pro tali examine. p.1. f.271. col.2. verſ. Nega. fol.272. col.2. & fol.273. col.1. & 2.

TEXTVS.

Text. in cap. fin. de clandeſt. deſponſat. ubi ſervandum. par. 1. fol.169. col 2. circa fin.

Text. in cap. quod nobis. qui filii ſint legitimi. quomodo intelligatur. p.1. fol.115. col. p. in fin. & fol.121. col.p. verſ. Nec obſtat.

Text. in cap. Quia circa. de conſang. & affinit. quomodo intelligatur. p.1. fol.146. col.1. & 2. verſ. Præſens. & f. 147. col. p. verſ.Verum.

Text. in cap. ult. §. fin. de offic. Iud. Deleg. quomodo intelligatur. p.1. f.141. col.2. verſ.Hinc.

Text. in cap. ex tenore. qui filii ſint legit. quomodo intelligatur. p.1. fol.120. col.2. verſ. Verùm.

Text. in cap. Non debet. de conſang. & affinit. quomodo intelligatur. p.1. fol. 10. col. p. verſic. Nec. & col.2. verſ. Quinta. fol. 101. col.p. verſ. Ex quo. & f.430.

col.p.

col.p. verſ.Iudex. par.2.fol.37. col.1. & 2.

Text. in cap literas.de reſtit.ſpoliatorum. quomodo intelligatur. p.1.fol.23. col.2.verſ.Ad ſextã.

Text.in cap.unic.de ſponſal.in 6. corrigitur per Trid. & in quo ſenſu. p.1.fol 76. col.p. verſ.Dices. & verſ.Verum.

An intelligatur de ſponſalibus de futuro tantùm, an etiam de præſenti. p.1.fol.81. col.2.

Text. in cap.fin.de cognat.ſpirit. in 6. corrigitur per Trid. par.1. fol.97. col.p. in med.

Text. in cap. Mulieres. de judic. in 6.quando locum habeat. p.1. fol.273. col.1. & 2.

Text. in can. pervenit. 30. q. 1. quomodo intelligatur. p. 1. f. 87. col. 1.& 2. verſ.Ex exorciſmo.

Text. in can.qui deſponſatam.17. q.2 .& in can.qui propinquam. 35.q.2. & 3. quomodo intelligitur.p.2.f.25.col.2.& f.26.col.2.

Text. in can. de propinquis. 35. q.2. & 3. & in can.ſi cujus. cũ aliis ſeqq. 35. q. 10. corrigitur per tex. in cap.non debet. de conſang.& affin.p.2.f.37.col.1.& 2.

Text. in can. primo gradu. §. ſecundo gradu.35. q. 5. explicatur. p.3.fol.161. col.p. verſ. Ex dictis.

Text. in l.Adoptivus.14.§.fin.D. de rit. nupt. quomodo intelligitur. p.1. f.74 col.2 verſ.Et licet.

Text. in l. Miles agrum. §. deſertorum. D. de re militar. locum etiam habet in crimine læſæ Majeſtatis. p.1. fol.304. col.p. verſ. Advertas.

Text. in l.ſi quis viduam. D. de quæſtion. & in l.ſi adulterium. §.ſi ſtuprum. D.ad leg.Iul. de adult. quomodo concilientur.p.1. fol.290. col.p. in fin.

Text.in l.1.D.de privileg.credit. in quo ſenſu procedat. p.1.f.384. col.p.

Tex. in l.Imperator. D.de pactis. quomodo procedat. ibid.

Text. in l. ſi in emptione. D. de minorib. in quo caſu loquitur. ibid. col.2.

Text. in l.cum ita. §.in fideicommiſſo. & in l.pen. §. fratre. D. de legat.2 in quo caſu procedãt. p.1. fol. 403.col.2.verſ. Nec obſtare. & fol.404.col.1.

Tex.in l.qui juriſdictioni. D. de juriſdict.omn.judic. & in l. in privatis. D. de judic. quomodo concordentur.p.1 fol.429. col.1. & 2. verſ.Decimoquarto.

Tex. in l. poſt conſanguineos. 2. D. de ſuis & legit.hæred. quomodo intelligatur. p. 2. fol. 24. col.1.

Tex. in l. Juriſconſultus. D. de grad. affinit. non benè ab aliquibus intelligitur. p. 2. fol. 25. col.1.

Tex. in l. non facile. 4. §. affines

ſunt.& §.ſciendum.D.de grad. affinit. *quomodo intelligatur. Ibid.col.2.& fol.36.col.2.in fin.*

Tex.in l. ſtemmata.9.D. de grad. affinit. *quomodo intelligatur.p. 3.fol.123.col.1.& 2.& fol.124. & ſeqq.*

Tex.in l. dudum. C. de contrah. empt. *quomodo intelligatur.p. 1.fol.384.col.2. verſic. Et quidem.& fol.385.col.1.& 2.*

Tex in l.Quod ſcitis. §.fin.C.de bonis quæ liber. *Quando locum habeat, & an ſit correctus per tex.in* Auth. Defuncto. *p.1.fol. 352.col.2.verſ.Oppoſitum.*

Tex.in l.ſi quis, vel ſi qua. C. ad Tertull. *an ſit correctus. p.1.fol. 348.col.1. verſ. Secundo. & fol. 350.col.1. verſic. Nec valet. & verſ.Non inquam.*

Tex.in l.ſi te Parens. C. de ſuis, & legit.liberis. *quomodo intelligatur p.1.fol.337. col.1.verſic. Hinc.*

Tex.in l.penult.§.quæ autem de alijs.C.de adopt. *quomodo legi, & intelligi debeat. p.2.fol.86. col.2.*

Tex.in Auth.Ceſſante. C. de legit.hæred. *in quo caſu locum non habet.p.1.fol.365. col.2. verſic. Advertas.*

Tex.in Auth.de hæredibus ab inteſt. quomodo intelligatur.p.1. fol.360.col.2.verſ.Oppoſitum.

Tex.in Auth de hæred. ab inteſt. §.ſi igitur defunctus. *corrigitur per tex.in* Auth. Vt fratrum filij. *Ibid.verſ. Quamvis. & fol. 361.col.1.*

Tex.in Auth.de hæred.ab inteſt. §.ſi quis igitur. *quomodo intelligitur.p.1.fol.350.col.2. verſic. Ad confirmationem.*

Tex.in Auth.de hæred.ab inteſt. §.ſi verò. *quare mentionem facit de uſufructu in portionibus filiorum,& non in portione matris. p.1.fol.350.col.2.*

Tex. abſolutè loquens, abſolute intelligi debet. p.1.fol. 351. col.1. verſ.Non inquam.

Reliqua vide verb.Diſpoſitio.

THAMAR.

Thamar an filia David. p.1.fol. 28.col.1.verſ.Vel dicimus.

TORTVRA.

Torqueri non poteſt Doctor ratione privilegij. quod etiam in nepotibus ſervatur. p.1.fol.440. col.2. in fin.

TRACTATVS.

Tractatus de gradibus cognationũ partitio. p.1.fol.4.col.2.Vide verb.Scientia.

TRIDENTINVM.

Trident.ſeſſ.24.cap.5.de reformat. matrim. De quibus impedimentis intelligitur.p.1.fol.166.col.1.

Trid.ſeſſ.24.cap.3. de reform. matri. quomodò intelligatur. p.1.fol. 74.col.1.in fin.

In quibus partibus non fuit promulga-

gatũ,nec receptum. p.1.fol.169. col.2.verſ.Advertas.

Vide verb.Diſpoſitio.

TVTELA, TVTOR.

Tutela legitima ex lege duodecim tabularum quibus deferebatur. p.1.fol.322.col.1.& fol.323.col. 2.verſ.Advertas.

Quibus hodie iure Auth. defertur. Ibid.

Defertur agnatis, & cognatis eo prorſus modo,quo defertur hereditas uſq. ad decimum gradum. p.1.fol.322.col.2.verſ.Defertur.

Limitatur quando ſucceſſores non eſſent idonei pro exercenda tutela,vel non ſunt legitimæ ætatis, vel ſunt fœminæ, excepta matre, & avia. Ibid.& verſic. Dixi.

Defertur iure Agnationis, vel Cognationis,& non iure affinitatis. p.2.fol.25.col.1.

Tutela plerumq.virile officium eſt. p.1 fol.323.col.1.in prin.

Mater,& Avia ſecundum ordinem ſucceſſionis poſſunt ad tutelam venire deficiente tutore teſtamentario.Ibid.& fol. 324.col.1. verſ.Quando.

Clericus ſucceſſor non cogitur ſuſcipere tutelam legitimam, poteſt tamen ſi vult.p.1.fol.323. col.1. in princ.

An valeat eſſe tutor teſtamentarius extraneorum. Vide verb. Clericus.

Agnati quando præferuntur Cognatis virtute ſtatuti in ſucceſſione bonorum, præferuntur etiã in tutela.d.fol.323.col.1.verſic. Quamvis.

Agnati,quando virtute ſtatuti ſuccedunt in bonis paternis, & Cognati in maternis, ut eſt Neap. duo tutores dantur pupillo. Ibid. col.2.in prin.

Tutores legitimi, licet ſint dati à lege,tamen non adminiſtrant,niſi mediante decreto Iudicis. p.1. fol.323.col.2.verſ.Iſti tutores.

Tutores legitimi quando plures ſunt,poteſt Iudex unum,vel plures ex illis eligere pro adminiſtratione, omnes tamen periculo tutelæ tenentur. p.1.fol.322.col. 1.in fin & col.2.in prin.

Tutor legitimus non poteſt pretendere ut pupillus apud ipſum maneat,& alatur;& quid facere debeat Iudex in tali caſu.p.1.fol. 323.col.2.verſ.Iſti tutores.

Tutor dari poteſt à patre filio exheredato.p.1.fol.309.col.2.

Tutor tenetur pro pupillo ſuſcipere iudicium,ſed non contra ſuum conſanguineum.p.1.fol.438. col. 2.verſ.Quarto.

Tutor,vel Curator accuſatus ut ſuſpectus, removetur à Iudice durante cauſa, & interim datur alius, qui adminiſtret. p.1.fol. 324.col.1.verſ.Advertas.

Limitatur quando tutor eſſet perſona

ſona

Digitized by Google

ſona coniuncta, quia tunc non removetur, ſed datur adiunctus. Ibid. col. 2. & fol. 440. col. 2. verſ. Decimo octavo.

Tutor an poſſit adoptare pupillum. p. 2. fol. 71. col. 1. & 2. fol. 73. col. 2. & fol. 76. col. 1.

Excuſationem à tutela præſtant filij legitimi, & naturales, non verò adoptivi. p. 2. fol. 91. col. 1.

VASSALLVS.

Vaſſallus tenetur dominum adiuvare, ſed non contra ſe, nec contra ſuos conſanguineos. p. 1. fol. 443. col. 1. in fin.

VENDITIO.

In venditione rei, ſi concurrat conſanguineus venditoris, & extraneus, præfertur conſanguineus. p. 1. fol. 438. col. 1. verſ. Primo.

VENETI.

Veneti decapitare fecerunt Marinum Faletri, qui fuit eorū Dux, illius imaginem delerunt, una cum inſignis, & quare. p. 3. fol. 124. col. 2. verſ. Ex hoc.

VERBA VERBVM.

Verba Geneſ 2. propter hoc relinquet homo patrem, & matrē, & adhærebit uxori ſuæ *quomodo intelligantur. p. 1. fol. 8. col. 2. verſ. Nec.*

Verba teſtatoris quæ poſſunt referri, & ad perſonam hæredis gravati, & ad perſonam ipſius teſtatoris, in dubio ſunt ad teſtatorem referenda. p. 1. fol. 392. col. 1.

Verbum Debet *aliquando decentiam, aliquando neceſſitatem ſignificat. p. 1. fol. 4. col. 1.*

Verbum Non poſſe *aliquando decentiam importat. p. 1. fol. 23. col. 2. verſic. Ad ſextam.*

Verbum. Non poſſe conſiſtere *quid ſignificat. p. 1. fol. 102. col. 1. & 2. verſ. Dicimus.*

VERIFICATIO.

Verificatio Cauſæ, & narratorum in literis diſpenſationis requiritur, ut Delegatus valeat exequi diſpenſationes matrimoniales. p. 1. fol. 238. col. 1. & 2. verſ. Diſpēſationes. & verſ. Delegatus.

Verificandum quid eſt, quando diſpenſatio datur ex certis rationabilibus cauſis. *p. 1. fol. 252. col. 1. verſ. Coram.*

Verificanda an ſit nobilitas oratorum expreſſa in ſupplicatione. Ibid. col. 1. & 2. verſ. Diſtinguas.

Verificandum quid eſt, quando diſpenſatio fuit conceſſa in forma pauperum. p. 1. fol. 253. col. 1. & 2. verſ. Vltra.

Reliqua vide verb. Cauſa. Clauſula. Delegatus. Diſpenſatio. Exequutor.

VERITAS.

Veritas magis animis hominum infigitur per inſpectionem ocularem quam per aures. p. 3. fol. 94. col. 2.

VERVM.

Verum quando non exprimitur in ſup-

Digitized by Google

ſupplicatione in forma pauperū, quid faciendum. p.1.fol.202.col. 2.verſ.Quando.

Vide verb.Cauſa.& verb. Subreptitium.

VICARIVS.

Vicarius Epiſcopi non dicitur propriè habere Dignitatem. p.1.fol. 229 col.2.

Facit unum tribunal cum Epiſcopo in cauſis ordinariæ iuriſditionis, non verò in delegatis. p.1. fol.174.col.1 & fol.232 col.1.

In cauſa delegata per Papā maior eſt ſuo Epiſcopo. Ibid. col.2 in prin.

Ex generali commiſſione Vicariatus non habet caſus occultos Summo Pontifici reſervatos, poteſt tamen illos habere ex ſpeciali commiſſione.p 1.fol.142. col.1.

Poteſt ex delegatione conferre beneficia vacatura,quādo talis facultas eſt commiſſa Epiſcopo.p.1.fol. 141.col.2.

Vicarius Epiſcopi non poteſt exequi delegationem factā ſuo Epiſcopo, & quare.p.1.fol.233.col.1.& 2. verſ.Ratio.

Poteſt tamen exequi mandata, & literas directas Epiſcopo,& quādo.ibid.col.2.

Poteſt diſpenſare, quando facultas diſpenſandi conceditur Ordinario;ſecus quando conceditur Epiſcopo p.1.fol.142.col.2.

An valeat diſpenſare in impedimētis matrimonii in eo caſu, quo Epiſcopus diſpenſare poteſt. p.1. fol.142.col.p.

Vicarius Epiſcopi confirmati, & non conſacrati, vel cenſura innodati poteſt exequi cauſam ſibi apoſtolica authoritate delegatā. p. 1.fol. 234. col. 1. & 2. verſ. Ad primum. & verſ. Ad ſecundum.

An poſſit exequi literas ſibi directas, quando eius Epiſcopus eſt mortuus poſt præſentationem literarum.p.1.fol.226 col.p.

An poſſit exequi literas diſpenſationis, quæ fuerunt directæ vicario anteceſſori,qui poſt commiſſionem eſt mortuus, vel remotus ab officio p.1.fol.228.& ſeq.

Vicarius Generalis ſi deinde ſit factus Capitularis, an valeat exequi literas diſpenſationis, quæ fuerunt ei directæ, quando erat vicarius generalis.p.1.fol. 225. col.2.verſ.Ex dictis. & fol.226.

Vicarius Capitularis nequit exequi literas diſpenſationis, quæ fuerunt directæ Epiſcopo, vel eius vicario generali.p.1.fol.224.& fol.234.col.p.

Poteſt exequi diſpenſationes matrimoniales, quando illæ ſunt directæ Officiali diœceſis.p.1.fol.225. col.1.verſ.Ex quo.

Regulariter ei non fit commiſſio diſpenſationum matrimonialium. p.1.fol.223.verſ.Negat.fol.224. & 225.

& 225.col.2.verſ.Verùm.

Vicarius Epiſcopi nihil accipere valet pro exequutione diſpenſationum matrimonialium, & ſub qua pœna p.1.fol.271.col.2.verſ. Nega.& fol.272.col p.

Vicariis Abbatum, & Prælatorum habentium Epiſcopalem, vel quaſi iuriſdictionem, an poſſit fieri commiſſio literarum pro diſpenſatione matrimoniali.p.1.f.223. col.2.verſ.Advertas.

VINCVLVM.

Vinculum Conſanguinitatis in ſecundo gradu lineæ tranſverſæ maior eſt, quam affinitatis vinculum in primo gradu eiuſdem lineæ.p.1.fol.47.col.1.verſ.Tertio.

VIR.

Vir, & uxor per copulam ſunt quodammodo una caro, & quomodo. p.1.fol.37.col.2.verſ.Secundo.& fol.73.col.p.verſ.Vt certum.

Vir doctus poteſt Juri Divino dare interpetrationem prudentialem, non iuriſdictionalem.p.1.f.109. col.p.in med.

VIRGO, VIRGINITAS.

Virgo deoſculata per vim, retinet immaculatam virginitatem tam mentis, quam corporis.p.1. fol.163.col.2.in fin.

VITIATVRA.

Vitiatura in literis Apoſtolicis eſt iuſtum motivum arguendi illas de falſo.p.1.fol.180.col.2.in fin.

VITRICVS.

Vitricus qui.p.2.fol.39.col.1.& p. 3.fol.139.

Quo iure non poteſt matrimonium cum Privigna contrahere..p.1. fol.42.col.2.verſ.Secunda.

Poteſt Privignum adoptare, licet illius tutelam habeat.p.2.fol.71. col.2.fol.73.col.2.& fol.76.col.1.

VNITAS.

Vnitas non eſt numerus ſed principium numeri.p.3.fol.150.col.2.

VNIVERSITAS.

Vniverſitas tenens per ſyndicum, vel Procuratorem in Baptiſmo, an contrahat cognationem ſpiritualem.Vide verb. Cognatio Spiritualis.

VOLVNTAS.

Voluntas Divina quotuplex.p.1. fol.72.col.2.verſic. Si verò dicatur.

VOTVM.

Votum pendet à voluntate voventis, obſervantia tamen voti eſt de iure Naturali Divino.p.1.fol. 107.col.2.verſ.Pro reſolutione.

Votum filiorum poteſt irritari à patre, & votum uxoris à marito. p.1.fol.108.col.2.

VSVSFRVCTVS.

Vuſusfructus non extinguitur per mortem illius, in cuius bonis uſuſfructus habetur, ſed per mortem uſusfructuarij.p.1.fol.347col.1. verſic. Probant. & verſic. Confirmatur.

Li-

Limitatur p. quando pater ſuccederet filio familias ſimul cum aliis filiis. ibid. col. 2. verſ. Ego tamen, & fol. 349. col. 2. verſ. Ad primã.
Limitatur 2. quando ſimul cum matre defuncti ſuccederet. p. 1. à fol. 346. col. 2. ad fol. 351.
Quare in Auth. de hæred. ab inteſt. venient. *fit mentio de uſufructu in portionibus filiorum, & non de uſufructu in portione matris. p. 1. fol. 350. col. 2.*
Vſusfructus, quem pater habet in peculio filii non extinguitur, quando filius decedit relictis deſcendentibus. p. 1. fol. 347. col. 1. & 2. verſ. Confirmatur. & fol. 350. col. 2. verſ. Ad confirmationem.
Vſusfructus in peculio adventitio filii familias eſt debitus patri ratione patriæ poteſtatis. d. fol 350. col 2.
Pater ſuccedens filio tam in poteſtate, quam extra, ſimul cum aliis filiis, non poteſt petere uſumfructum in portionibus filiorum. p. 1. fol. 346. col. 2. in fin. fol. 347. col. 1. & fol. 348. col 1. & 2. verſ. Confirmatur.
Vſusfructus tantùm erat debitus Patri iure Codicis, quando filius decedebat relicta matre, & fratribus, quod iure Auth. eſt correctum. p. 1. f. 348. col p. verſ. Secundo. col. 2. verſ. Tertio. & ſeq; & fol. 359. col. 1. & 2.
Vſumfructum tantùm ſuæ portionis retinet aſcendens, qui deſcendenti ab inteſtato ſucceſſit, quãdo ad ſecunda vota tranſit. p. 1. fol. 362. col. 1. & 2. verſ. Advertas.
Vſusfructus non eſt debitus marito in bonis extradotalibus uxoris. d. 1. fol. 350. col. 2.

UTILE, VTILITAS.

Vtile per inutile non vitiatur. p. 1. fol. 195. col. 2. verſ. Advertas.
Vtilitas cunctis perſuadet. p. 1. fol. 4. col. 1.
Vtilis, & neceſſaria eſt ſcientia Cognationum, & graduum. ibid.

VVITCLEFF.

Improperatur. p. 1 fol. 6. col. p.
Impedimentum Conſanguinitatis in quocunq; gradu reſpuit. ibid.
Inceſtas nuptias cum Matre, Filia, & Sorore admiſit. ibid. col. 2.

VXOR.

Vxorem patris ducere, etiam à Gentilibus nefas fuit iudicatum. p. 1. fol. 43. col. p.
Vxor an teneatur denunciare maritum hæreticum. p. 1. fol. 304. col. 2. verſ. Non ſolum. & f. 445. col. 1. in fin.
Quid ſi maritus commiſit delictum extra hæreſim formalem. d. fol. 304. col. 2. verſ. Difficultas.
Vxor, & vir cenſentur una perſona ibid.
Vxor an poſſit communicare cum viro, qui eſt excommunicatus vi-

vitandus. p.1.fol. 298. col. p. & fol. 299. col. 2.
An poſſit communicare cum excommunicato invitato a viro. ibid.
Vxor gaudet nobilitate, & privilegiis viri. p. 1. fol. 305. col. p. verſ. Circa.
Vxor an comprehendatur ſub nomine Conſanguineorum, & an valeat audire miſſam in Oratorio privato ſui viri. d. fol. 305. & 306.

FINIS.

CON-

CONSILIUM UNICUM

An Clerici, & Sacerdotes ſeculares valeant hodie ſuſcipere tutelam teſtamentariam.

ARticulus iſte fuit à me tactus in *p.1. huius tract. fol.443. col.2. verſ. Quadrageſimo octavo*, ubi breviter di-
1. xi, quod ad tutelam legitimam admittuntur volentes, ad tutelã verò extraneorum nullo modo admitti valent, ita etiam tenet *Conſtant. Caſaro in ſpecul. peregrin. qq. forenſium q. 19. §. 2.* qui ſub *n. 12.* dicit, quod de anno *1650.* die 8. Octobris ita per M.C.V. obtinuit, & per S.R.C. die 15. Decẽb. fuit confirmatum tale decretum in cauſa appellationis, & refert omnes Authores pro tali ſententia, quibus addo *Jacob. Pignatell.*
2. *to.5. conſult. 10.* qui ſub *n.2.* refert *Caſtillum lib.1. dec.* 82. aſſerentẽ, quod in una, eademque cauſa quinto ventilatus fuit articulus iſte, & bis fuit pro affirmativa concluſum, ter verò pro negativa.

3. Communis ergo *DD.* opinio eſt, paucis tamen exceptis, quod Clericus, & Sacerdos ſecularis non poteſt dari tutor in teſtamẽto extraneorum, neque Iudex ſecularis poteſt illum tutorem dare, quia tutelæ, vel curatelæ munus eſt Clericis interdictum tam de jure Civili, quàm de jure Canonico; tutelam verò legitimam Agnatorum, vel Cognatorum non cogitur ſuſcipere, ſi tamen vult, poteſt illam ſuſcipere; cum licentia tamen Iudicis Eccleſiaſtici, quæ debet eſſe in ſcriptis. *Pignatell. loc. cit. n. 11. & 12.* Idẽ 4.
dicunt de tutela teſtamentaria Agnatorum, & Cognatorum, quando ſi non eſſet factum teſtamentum, talis Clericus, ut tutor legitimus veniret, nam tunc invitus non cogitur ſuſcipere tutelam, volens tamen admittitur. Videas *Pignatell. d. conſult. 10.*

In uno tantùm caſu dicunt, 5.
quod poteſt Clericus cogi, & compelli per Iudicem Eccleſiaſticum ad ſuſcipiendam tutelam, quando ſcilicet eſſet datus tutor pupillis pauperibus, & miſerabilibus, dum laicus tutor eque aptus, & idoneus pro fideli adminiſtratione bonorum pupilli non invenitur, quia tunc eſt opus pium, & ut tale, à Clerico recuſari non poteſt. *can. pervenit. diſt. 86.* Dicitur autem pupillus 6.
perſona miſerabilis, & pauper,

quando eſt ſolus, nec habet conſanguineos, qui eſſent idonei ad tutelam adminiſtrandam. *Pignatell. to.5. conſult.10. n.5.*

7. Iura Canonica, in quibus fundantur iſti Authores, ſunt *tex. in can. pervenit. diſt.86.* cujus verba ſunt: *Pervenit ad Sanctam Synodum, quia de iis, qui in Clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam, alienarum poſſeſſionum conductiones, & cauſas ſeculares ſuſcipiunt; & à ſacris quidem officiis, ſe per deſidiam ſeparant, ad domos autem ſeculariũ concurrunt, & ſubſtantiarum eorũ gubernationes avaritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decrevit ergo ſancta, & magna Synodus, neminem horum deinceps, hoc eſt Epiſcopum, ſive Clericum, aut Monachum conducere poſſeſſiones, aut miſceri ſecularibus procurationibus, niſi forte, qui legibus ad minorum ætatum tutelas, ſive curationes inexcuſabiles attrahũtur, aut cui civitatis ipſius Epiſcopus Eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacula, vel orphanorum, ac viduarum, quæ indefenſæ ſunt, & earum perſonarũ, quæ maximè Eccleſiaſtico indigent adminiculo propter timorem Dei, &c.*

8. Secundo adducunt *tex. in can. neque apud altare. diſt.88.* cujus verba ſunt: *Neque apud altare Dei meretur nominari in Sacerdotum prece, qui ab altari Sacerdotes, & miniſtros voluit avocare; & ideò Victor, cum contra formã nuper in Concilio à Sacerdotibus datam Geminium Fauſtinum preſbyterum auſus ſit tutorem conſtituere, non eſt, quod pro dormitione eius apud vos fiat oblatio, aut deprecatio aliqua nomine ejus in Eccleſia frequentetur: ut Sacerdotum decretum religiosè, & neceſſariè factum ſervetur à nobis.*

Tertio adducunt *tex. in can. generaliter ſancimus. 16. q. 1.* in quo tex. Gratianus tranſcripſit verba *tex. in l. generaliter. C. de Epiſcop. & cleric.* de quibus infra. 9.

Et quarto citant *tex. in can. Cyprianus 21. q. 3.* cujus verba ſunt: *Cyprianus presbyteris, & diaconis, & plebi Furnis conſiſtentibus ſalutem. Iampridem in Concilio Epiſcoporum eſt ſtatutum, ne quis de clericis, & de miniſtris tutorẽ vel curatorem teſtamento ſuo nominaverit: quandoquidem ſinguli divino Sacerdotio honorati, & in clericorum miniſterio conſtituti, non niſi altari, & ſacrificiis deſervire, & precibus, atque orationibus vacare debeant. Scriptum eſt enim: Nemo militans Deo, &c. ut poſſit placere ei, qui ſe probavit. Quod Epiſcopi, & anteceſſores noſtri religiosè conſiderantes, & ſalubriter providentes cenſuerunt, ne quis decedens ad tutelam, vel curam clericum* 10.

ricum nominarei: at ſi quis hoc fe-ciſſet, non offerretur pro eo; nec ſa-crificium pro dormitione eius cele-braretur. Neque enim apud alta-re Dei meretur nominari in Sacer-dotum prece, qui ab altari Sacer-dotes, & miniſtros volunt avo-care.

10\. Iura Civilia, quæ à dictis DD. citantur, ſunt primò *tex. in l. Generaliter. 50. C. de Epiſcop. & cleric.* verba tex. ſunt; *Generaliter ſancimus omnes viros Reverendiſſimos Epiſcopos, necnon presbyteros, diaconos, & ſubdiaconos, & præcipuè monachos (licet non ſint clerici) immunitatem ipſo iure omnes habere tutelæ ſive teſtamentariæ, ſive legitimæ, ſive dativæ; & non ſolùm tutelæ eos eſſe expertes, ſed etiam curæ, non ſolùm pupillorum, & adultorū, ſed & furioſi, & muti, & ſurdi, & aliarum perſonarum, quibus tutores, vel curatores à veteribus legibus dantur. Eos tamen clericos, & monachos huiuſmodi habere beneficium ſancimus, qui apud ſacroſanctas Eccleſias, vel Monaſteria permanent, non divagantes, neque circa divina miniſteria deſides, cum propter hoc ipſum beneficium eis indulgeamus, ut aliis omnibus derelictis, Dei omnipotentis miniſteriis inhæreant. Et hoc non ſolùm in vetere Roma, vel in hac regia civitate, ſed & in omni terra ubicumq; Chriſtianorum nomen colitur, obtinere ſancimus.*

Secundo adducunt *tex. in Auth. Presbyteros. C. de Epiſcop. & cleric.* verba tex. ſunt: *Presbyteros, diaconos, aut ſubdiaconos iure cognationis, ad tutelam, vel curam vocatos, ſuſcipere permittimus; ſi tamen intra quatuor menſes, ex quo vocati ſunt, apud Iudicem cōpetentem in ſcriptis declaraverint talem adminiſtrationem propria ſe voluntate ſuſcepiſſe;* & infra: *Epiſcopos autem, vel monachos tutelā alicuius perſonæ ſubire non permittimus.* 11.

Tertio adducunt *tex. in §. Deo autem amabiles. de Sanctiſs. Epiſcop.* verba tex. ſunt: *Deo autem amabiles Epiſcopos, & Monachos ex nulla lege tutores, aut curatores cujuſcunque perſonæ fieri permittimus. Presbyteros autem, & Diaconos, & Subdiaconos jure, & lege cognationis tutelam, aut curam ſuſcipere hæreditatis permittimus, proprio, & ſolo gradu cognationis ad tutelam, & curam vocatis, huiuſmodi ſuſcipere adminiſtrationem permittimus, ſi tamen intra quatuor menſes, ex quo vocati ſunt apud competentem Iudicem ſcripto declarent, talem adminiſtrationem propria voluntate ſuſcepiſſe, &c.* 12.

Ex his juribus indubitanter probata eorum opinio aſſeritur 13.

a ſu-

Digitized by Google

à ſupracitatis *DD.* Undè *Caſarus loc.cit.* magnũ feſtum facit, quod ipſe victoriam cauſæ ex his iuribus reportavit, contra inveteratam praxim M.C.V. ut tradit in *d.q.19.n.*10.12. *&* 13.

14. Verùm quia Judices M.C.V. ut plurimum ſunt viri doctiſſimi, ac in legali ſcientia conſummati, aſſumpti ad miniſterium poſt longum advocationis exercitium, credere nunquam potui illos in proprio officio erraſſe, ignorando leges, cum turpe ſit

15. jus in quo quis verſatur ignorare, *l.2.* §. *ſervius autem.D.de origin.iuris*; ideò ſemper in præſenti quæſtione animum ſuſpenſum habui; undè quia poſt impreſſionem primæ partis, data mihi fuit occaſio examinandi articulum, attentè conſideravi jura jam ſupra relata, & cognovi ex verbis tex. quod opinio prædicta non eſt univerſaliter vera; ideò mihi licitum eſt dicere, quod autho-

16. rum multitudo non ſemper facit, ut meliùs, & equiùs judicetur, ut tradit *Imp.Juſtin.in l.p.* §. *ſed neq;C.de veter.iur.enucleand*

17. unde me ipſum corrigo ab eo quod in prima parte ſcripſi, cũ melius ſit ſe ipſum corrigere, quam aliorum correctionem expectare *Auth. de nupt.* §. *nos autem.*

18. Mea igitur ſententia eſt, quod Clerici, & Sacerdotes ſeculares, qui ſervitio Eccleſiæ aſcripti sũt non poſſunt ſuſcipere tutelam dativam, nec teſtamentariam extraneorum: Tutelam verò legitimam, vel teſtamentariam Agnatorum, vel cognatorum ſuſcipere poſſunt, ſi eorum accadat voluntas. Illi verò Clerici, & Sacerdotes, qui ſervitio Eccleſiæ aſcripti non ſunt, poſſunt, ſi volunt, ſuſcipere etiam tutelam teſtamentariam extraneorum, ad id tamen cogi non poſſunt. Epiſcopi tamen, & Monachi ab omni penitùs tutela ſunt excluſi de iure civili, & ſolùm poſſunt eſſe exequutores teſtamentarii, qui etiam nomine tutorum ſignificantur.

Quantum ad primam partem 19.
mei dicti, ſc. quod Clerici, & Sacerdotes ſeculares, qui ſervitio Eccleſiæ ſunt aſcripti non poſſunt recipere tutelam dativam, vel teſtamentariam extraneorũ, bene verò poſſunt recipere tutelam legitimam, communiter admittitur ab omnibus, nec eſt unus, qui oppoſitum ſentiat; patet etiam ex *can.pervenit.diſt.86.* ibi: *de his qui in clero cõnumerantur.can.Cyprianus.21.q.3.*ibi: *& in clericorum miniſterio conſtituti.* & clarius ex *l generaliter. C.de Epiſcop.& Cleric.*ibi: *eos tamen clericos, & monachos huiuſmodi*

bene-

beneficium habere ſancimus; qui apud ſacroſanctas Eccleſias; vel monaſteria permanent, non divagantes, nec circa Divina miniſteria deſides, &c.

20. Quantùm verò ad ſecundam partē videl. quod Clerici, & Sacerdotes non aſcripti ſervitio Eccleſiæ poſſint ſuſcipere tutelam teſtamentariam extraneorum. Probatur ex eiſdem juribus, ſiquidem in *l. generaliter. C. de Epiſc. & cleric.* expreſsè habetur, quod beneficium immunitatis, ſeu excuſationis à tutela teſtamentaria, legitima, & dativa conceditur *clericis & monachis, qui apud ſacroſanctas Eccleſias, vel Monaſteria permanent, non divagantes, neq; circa Divina miniſteria deſides, cum propter hoc ipſum beneficium eis indultum ſit, ut omnibus aliis derelictis, Dei omnipotentis miniſteriis inhereant.* Ex quibus verbis patet, quod illi clerici, vel monachi habent immunitatem à tutela, qui ſervitio Eccleſiæ ſunt aſcripti, à quibus diſcedere non eſt eis licitum ſine licentia, ne Divinum miniſterium deſeratur, quæ fuit cauſa finalis conceſſionis privilegii predicti, ibi: *cum propter hoc ipſum beneficium eis indultum ſit, &c.* ergo illi clerici, & ſacerdotes, qui ſervitio Eccleſiæ non ſunt aſcripti, nec Divinis miſteriis deputati, cum onere non diſcedendi à tali Eccleſia, poſſunt tutelas ſuſcipere. Imò ut 21.
ex d. *l. generaliter* clarè colligitur, clerici, non aſcripti ſervitio Eccleſiæ, qui deſides, divagantesq; appellantur, à nulla tutela excluduntur, ſed tanquam laici cogi valēt ad illas ſuſcipiendas, quia in d. l. dicitur, quod habent immunitatem ipſo jure à tutela teſtamentaria, legitima, & dativa clerici, & monachi ſervitio Eccleſiæ deputati permanenter, beneficium autem immunitatis nō eſt inhabilitas ad tutelā exercendam, ſed eſt privilegium excuſationis, inquantum poſſunt ſe excuſare à dictis tutelis, ut eſt beneficium immunitatis conceſſum illis, qui ob numerum filiorum, vel tutelarum, vel ob alias cauſas, de quibus in *tit. Inſtit. de excuſat. tutor.* ſe excuſant à recipienda tutela, qui tamen poſſunt dicto beneficio non uti, & tutelas ſuſcipere, ergo clerici qui apud ſacroſanctas Eccleſias non permanent, quia eis tale beneficium non eſt conceſſum, ſe excuſare non poſſunt à tutelis, virtute dictæ *legis generaliter*; verū 22.
quia talis lex eſt lata à principe laico, qui nullam habet poteſtatem in clericos, cum iſti proprios iudices habeant, ut determinarunt Valentinianus, Theodoſius,

& Ar-

& Arcadius Imperatores *can. continua lege.* 11. *q.* 1. ideo ex iure canonico eſt deſumendum argumentum, an clerici non aſcripti Eccleſiæ ſervitio, valeant tutelas ſuſcipere.

23. Et quidem in *can. pervenit. diſt.* 86. fit tantùm mentio de clericis deputatis ſervitio Eccleſiæ, quibus permittitur ſuſcipere tutelam legitimam tantùm; non verò de illis, qui non ſunt deputati ſervitio Eccleſiæ; ibi: *quia de iis, qui in clero connumerantur* & infra, ibi: *& à ſacris quidem officiis ſe per deſidiam ſeparant*: idem patet ex *can. neq; apud altare. diſt.* 88. ibi: *qui ab altari Sacerdotes, & miniſtros voluit avocare.* & ex *can. Cyprianus* 21. *q.* 3. ibi: *Quandoquidem ſinguli divino Sacerdotio honorati, & in clericorum miniſterio conſtituti, nonniſi altari, & ſacrificiis deſervire, & precibus, atque orationibus vacare debeant.* Remanet ergo, quod de jure canonico poſſunt clerici apud ſacroſanctas Eccleſias non permanentes ſuſcipere onus tutelæ teſtamentariæ; quia de iſtis nulla mentio facta eſt in ſacris canonibus; & ſic obſervandum eſt, quod de iure communi reperitur de ipſis diſpoſitum, qua ratione Gratianus inter decreta repoſuit totum id, quod erat diſpoſitum in *l. generaliter, C. de Epiſc. & cleric.* ut patet ex *can. generaliter ſancimus.* 16. *q.* 1.

Nec iſta mea opinio eſt deſtituta authoritate *DD.* nam *Navar. lib.* 8. *Ne cleric. vel monachi. conſ.* 1. *n.* 2. dicit, quod *Presbyteri, & Epiſcopi poſſunt omnes tutelas ſuſcipere ſi volunt, ſine ullius alterius licentia, modo non ſuſcipiant illas gratia turpis lucri, vel avaritiæ, vel ad aliũ finem malũ.* 24.

Secundo *Brognin. Cavalcan. in tract. de tutor. & curat. n.* 288. dicit, *quod licet Aretinus in conſ.* 26. *col.* 2. *verſ. circa ſecundum dubium. teneat, Monachum, & clericum non poſſe eſſe tutores, nec curatores, tamen intelligendum eſt eius dictũ, quod non poſſunt cogi à Iudice, ſed ſi volunt eſſe tutores, benè poſſunt eſſe, habita licentia ſuperioris.* 25.

Tertio *Zerol. in prax. eccleſiaſt. p.* 1. *verb. Tutor.* §. 6. dicit: *Tutor, exequutor teſtamenti, & curator poteſt eſſe nedum presbyter ſecularis, ſed etiam religioſus, modo hoc faciat de licentia ſui ſuperioris, & non turpis lucri gratia.* Iſtis addo *Barboſ. in l. generaliter. C. de Epiſc. & cleric.* 26.

Et quarto, qui prò mille ſufficit *Emin. Cardinalis de Luca de feud. lib.* 1. *diſcur.* 18. *n.* 4. contra *Carolũ de Graſſ. effect.* 16. *clericat.* aſſerentem, clericos poſſe ſuſcipere tutelam legitimam volentes, 27.

tes,

tes, teſtamentariam verò non, dicit: *Quod tamen ita abſolutè ſumptum mihi non ſatisfacit, quia cum tutela ſit munus publicum neceſſariò à lege civili introductum; benè procedit exemptio clericorum, ne inviti cogantur ad eam ſuſcipiendam, quod indiſtinctè tam in teſtamentaria, quàm in legitima, & dativa procedit: ſed ubi clericus eſt volens, non video probabilẽ differentiæ rationem, cur legitimã exercere poſſit, non verò teſtamentariam, vel dativam; eſſet enim alias ex legum civilium diſpoſitione coarctare clericorum libertatẽ, atque clericatus cauſaret præiudicium, & inhabilitatem, quod Eccleſiæ libertati repugnat.* Et num. ſeq. reſpondendo ad canones, qui in oppoſitum adducuntur,

28. dicit: *Advertendum tamen eſt non eſſe decreta, vel conſtitutiones Põtificum, neque Conciliorum, vel Sanctorum Patrum ſententias, ſed compilationem privati Authoris, ſeù tranſcriptionem legum civiliũ; ideòque receptum habemus, canones decreti non eſſe omnes canones, neque legis vim habere, niſi ubi Cõciliaria, vel Pontificia decreta contineant, ut firmavit Rota apud Peniam dec. 377. n. 36. & ſeq. iuxta Venetam impreſſionem, alias 480. iuxta Lugdunenſem n. 16. & ſeq.*

29. *Unde ſolùm clericorum volentium inhabilitatem reſtringendam indefinitè crederem, ubi tutelæ ſuſceptio nullum rationabile motivum haberet, niſi illud lucri, ſeù ſuſpicionis mali animi uſurpandi bona pupilli, ſeù ubi onus eſſet tale, quod à ſervitio Eccleſiæ, vel beneficii diſtraheret.*

Ex qua doctrina habetur, 30. quod etiam clerici addicti ſervitio Eccleſiæ, & reſidere obligati ratione beneficii, poſſunt omnes tutelas ſuſcipere, niſi à ſervitio Eccleſiæ, vel beneficii diſtraherentur ratione dictæ tutelæ, vel niſi ex motivo lucri, & animo uſurpandi bona pupilli vellent tutelam ſuſcipere, ergo à fortiori clerici non addicti ſervitio Eccleſiæ, nec obligati reſidere ratione beneficii, poſſunt dictas tutelas ſuſcipere, ceſſante tamen motivo uſurpandi bona pupilli, quia iſti per leges civiles, & per ſacros canones non excluduntur à tali munere, cum circa divina miniſteria deſides ſint; & de ipſis adſit præſumptio, quod fidelius defendent pupillum, & bona propter timorẽ Dei.

Concludimus, igitur, quod 31. quando clerici, & Sacerdotes ſeculares affectant tutelas extraneorum, illas ſibi procurando propter lucrum, debent à tali tutela excludi, non quia tutelam exercere non poſſunt, & ſe negotiis ſecularibus implicant, alias

nec tutelam legitimam poſſent exercere; ſed quia lucri,& avaritiæ cauſa moventur, quod debet eſſe alienum à Sacerdotibus.*can. pervenit. diſt.86.* Quando verò ſunt relicti,vel dati tutores,tunc poſſunt illas ſuſcipere, ex libera tamen eorum voluntate; dummodo non deſeratur ſervitium Eccleſiæ ab illis,qui ſervitio Ec-
32. cleſiæ addicti ſunt. Immo ut ex *d.can.pervenit.* colligitur, clerici addicti ſervitio Eccleſiæ poſſunt cogi ad tutelam legitimam ſuſcipiendam, ut patet ibi: *niſi forte, qui legibus ad minorum ætatum tutelas, ſive curationes inexcuſabiles attrahuntur*, quod tamen à nemine recipitur, cum omnes concedant clericis liberam facultatem recipiendi, vel non recipiendi dictam tutelam per *tex. in auth.Presbyteros.* C. *de Epiſcop. & cleric. & in auth. de Sanctiſs. Epiſco.* §.*Deo autem amabiles*.

33. Contra iſtam noſtram ſententiam plura poſſunt ab adverſariis opponi. Primo poſſunt opponere, quod licet in *l.generaliter*. C. *de Epiſcop. & cleric.* ſit conceſſa immunitas ab omni tutela clericis tantùm aſcriptis ſervitio Eccleſiæ, tamen talis lex fuit correcta per *tex.in auth.Presbyteros.* C.*eod.* & per *tex. in* §. *Deo autem amabiles.auth.de Sanctiſs.Epiſcop.* ubi generaliter, & abſque ulla diſtinctione loquitur de Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis, & determinatur, quod tantùm ad tutelam legitimam admittendi ſunt iure cognationis, & lex 34.
generaliter, ac indiſtinctè loquens, generaliter,& indiſtinctè intelligenda eſt. *l. Præſes.* 3. ubi *Bart. D.de offic.Præſid. l. Imperator. in fin. D.de poſtuland.*

Non ſolum ex hac ratione 35.
colligitur correctio dictæ legis, ſed etiam ex eo quia in citata *l.generaliter ſancimus.* permittebatur Epiſcopis,clericis, & Monachis poſſe ſuſcipere omnes tutelas, accedente tamen eorum conſenſu;per tex.autem in *Auth. Presbyteros. & in* §. *Deo autem amabiles.* Epiſcopi, & Monachi excluduntur ab omni tutela, etiam legitima, ergo tex. in l. generaliter eſt omnino correctus, nec allegari poteſt, quia 36.
qui abrogatis legibus utitur falſi reus eſt *l.2.C.de veter.iur.enuclean.Felin.in cap.1.n.19. de conſtit.& in cap.fraternitatis.n.2. de hæretic.*

Secundo poſſunt opponere, 37.
quod omnes clerici,& Sacerdotes ſunt aſcripti ſervitio Eccleſiæ, quia altari, & ſacrificiis deſervire tenentur *con.duo ſunt.* 12. *q.*1. ubi dicitur, quod duo ſunt genera Chriſtianorum, alterum Divino officio mancipatum, &

Dei

Dei contemplationi deditum, quales ſunt clerici, qui ita dicũ-
38. tur à verbo Greco Cleros, quod latinè eſt Sors: quia de ſorte Domini ſunt *can. cleroſ. diſt. 21.* alterum verò ſeculo mancipatum, quales ſunt laici, quibus permiſſum eſt uxores ducere, terras colere, cauſas agere, &c. unde in dicto *can. cleros.* dicitur: *Generaliter Clerici nuncupantur omnes, qui in Eccleſia Chriſti deſerviunt, quorum gradus, & nomina ſunt hæc Oſtiarius, Pſalmiſta, Lector, Exorciſta, Acholytus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, Epiſcopus;* ergo omnes clerici ſtatim ac ſunt ordinati clerici, dicuntur aſcripti ſervitio Eccleſiæ, & turpe eſt clericum deſidem eſſe, ac vagum, prout dicit *Caſarus peregrinar. qq; forenſ. q. 19. n. 31. & ſeq;*

39. Debent igitur omnes clerici, qui Deo militare dicuntur, à negotiis ſecularibus ſe abſtinere, iuxta illud *Pauli ad Corinth. 2. Nemo militans Deo implicet ſe negotiis ſecularibus*, nam cum clericorum officium conſiſtat in immolatione, & conſecratione corporis Chriſti, & in oratione pro populo, atq; in aliis Divinis miniſteriis *can. cleros. diſt. 21 can. perlectis. diſt. 25.* inhoneſtum nimis eſſet, clericũ in cauſis ſecularibus occupari, quæ res ipſũ vilem reddit, & reverentiam ſacerdotalem minuit, ut teſtatur D. *Gregor. in can. perlatum. diſt. 88.*

Tertio poſſunt opponere, 40.
quod hodie ex diſpoſit. *Trid. ſeſſ. 23. cap. 16. de reformat.* nullus clericus ordinari poteſt, niſi ſit aſcriptus ſervitio Eccleſiæ, à qua diſcedere ſine licentia Epiſcopi non poteſt, verba Concil. ſunt: *Cũ nullus debeat ordinari, qui iudicio ſui Epiſcopi non ſit, utilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis, Sancta Synodus, veſtigiis ſexti canonis Concilij Calcedonenſis inhærendo, ſtatuit, ut nullus in poſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cuius neceſſitate, aut utilitate aſſumitur, non aſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus, nec incertis vagetur ſedibus. Quod ſi locũ inconſulto Epiſcopo deſerverit, ei ſacrorũ exercitiũ interdicatur.* Et minores ordines non conferuntur, niſi illis, qui in unoquoq; munere, iuxta preſcriptum Epiſcopi, ſe exercũerunt in Eccleſia, in qua fuerunt aſcripti *Trid. l. cit. cap. 11.* & ad ſacros ordines ſimiliter nõ admittũtur, niſi Eccleſiis quibus fuerunt aſcripti inſervierint *Trid. l. cit. cap. 13.* ergo nullus clericus hodie dici poteſt non aſcriptus ſervitio Eccleſiæ, ergo nullus clericus poteſt ſuſcipere tutelam teſtamenta-

 ta-

tariam extraneorum.

41. Quarto poſſunt opponere, quod communis DD. ſententia eſt, quod clerici, & ſacerdotes ſeculares non poſſunt eſſe tutores teſtamentarii, ut patet ex citatis per *Caſarum dicta q.* 19. ergo temerarium eſt contrarium defendere, quia non eſt veriſimile tot DD. fuiſſe allucinatos, & tex. non intellexiſſe.

42. His tamen non obſtantibus tenenda eſt opinio, quod Clerici, & Sacerdotes ſeculares non addicti ſervitio Eccleſiæ poſſunt eſſe tutores teſtamentarii extraneorum, quando illam ſuſcipere volunt, ſicut etiam poſſunt eſſe tutores dativi, ſed nullo modo cogi valent ad dictas tutelas ſuſcipiendas, ut ſalvetur immunitas Eccleſiaſtica, & conſtituatur diſcrimen inter Clericum, & Laicum. Remanet modo, ut ſolvantur in contrarium adducta.

43. Ad primam igitur rationem dicimus, quod falſiſſimum eſt *tex. in l. generaliter.* fuiſſe correctum per *tex. in Auth. Presbyteros. C. de Epiſcop. & cleric.* & per *tex. in §. Deo autē amabiles. Auth. de ſanctiſſ. Epiſcop.* idq; pluribus

44. rationibus firmatur. Primo quia, quando totaliter lex corrigitur, & tollitur dicitur *Abrogata*, quādo verò partialiter tollitur dicitur *Derogata l. derogatur legi, aut abrogatur; derogatur legi cum pars detrahitur; abrogatur legi cum prorſus tollitur. D. de verb. ſignific.* Cum igitur d. *lex generaliter.* non ſit totaliter ſublata per iura ſupra citata, non poteſt dici Abrogata, & totaliter correcta; quod autem non ſit totaliter ſublata ex eo patet q. in d. *l. generaliter.* permittebatur Epiſcopis, & Monachis poſſe ſuſcipere omnes tutelas, habebant tamen privilegium immunitatis; id tamen fuit correctum per *tex. in Auth. Presbyteros. C. de Epiſcopis & cleric.* & per *tex. in §. Deo autem amabiles. Auth. de Sanctiſſ. Epiſcop.* Presbyteris verò Eccleſiæ dicatis permiſſum erat in dicta *l. generaliter.* ſuſcipere omnes tutelas, teſtamentarias, legitimas, & dativas, quod tamen non fuit totaliter correctum, per iura ſupra citata, nam admittuntur iſti ad tutelas legitimas, ergo lex illa non fuit Abrogata, ſed derogata. Præterea correctio 45. legum eſt vitanda quantum fieri poteſt *Bartol. in §. poſthumo. n.3 Inſtit. de legat.* *Jaſon. in l. ſi poſt mortem. §. ſi purè. n.9. D. de legat. 1. ex l. unic. in fin. C. de inoffic. donat. & ex cap. cum expediat. de elect. in 6.* & non debet admitti 46. totalis correctio legis, niſi lex corrigens faciat ſpecialem mentio-

tionem de lege quam corrigit; ut tenet *Lud.* relatus ab *Alexãd. ad Bartol. in l. legem iuliam.* §. *ſed quia.* C. *de indict. viduit. tollend.* & p. ex *Auth. de hæredib. ab inteſt. venient. in princ.* & *ex Auth. ut fratrum filii. in princ. Franch. dec.* 531. *n.* 7. *ex l. præcipimus.* C. *de appellat.* & *dec.* 666. *n.* 4. *Auth. ut ſine prohibit. matres debitrices.* §. *quia verò.* & §. *propterea.*

47. Addo, quod licet tex. in *l. generaliter.* corrigatur per illa iura ſubſequentia, tamen lex iſta nova generaliter loquens debet diſtingui ſecundum legem veterem, ut per iura, & DD. apud *Franch. dec.* 531. *n.* 8. & *dec.* 666. *n.* 5. ergo ſi tex. in d. *l. generaliter* loquitur de clericis addictis ſervitio Eccleſiæ, de illis etiam debent intelligi leges ſubſequentes, nec de aliis clericis, & preſbyteris, quam de aſcriptis ſervitio Eccleſiæ intelligi debent, quia tunc temporis omnes ferè Eccleſiaſtici tempore ordinationis intitulabantur Eccleſiis, in quibus eorum officia exercebat, & quarum redditibus vivebant, ut dicemus. Vnde *Lud. Imperator in Coſtit.* 68. *tit ut Monachi, & clerici tutores eſſe poſſint.* quam fecit ad explicationem tex. in *Novella* 123. §. *Deo autem amabiles.* dicit, quod excluduntur ab exercitio, & adminiſtratione tutelæ, *qui Divino miniſterio conſecrati ſunt.* quia iſti *ab externarum rerum occupationibus, et moleſtijs liberos eſſe oportet*, ergo tex. in §. *Deo autem amabiles.* loquitur de clericis addictis ſervitio Eccleſiæ, ut loquebatur tex. in *l. generaliter.* in quo ſenſu etiam loquuntur iura canonica.

Ad ſecundam rationem dicimus, quod in principio Eccleſiæ ita fuit, at hodie non ita univerſaliter ſervatur; pro cujus reſponſionis intelligentia.

Sciendum eſt, Chriſtum Dominum ſuæ prædicationis tempore victum accepiſſe una cum ſuis Apoſtolis ex his, quæ a fidelibus, piiſque perſonis ſubminiſtrabantur, quod etiam fuit ab Apoſtolis, & aliis primis Chriſtianis diligenter ſervatum, dum communem vitam agentes, omnia ad pedes Apoſtolorum deferebant, ut pro neceſſitate cujuſque diſtribuerent, ut patet ex *Actib. Apoſtol. cap.* 4. & ex *can. dilectiſſimis.* 12. *q.* 1. & ita in ipſo primo ſæculo Eccleſiæ, prædia, & alia immobilia aſſignabantur Eccleſiis matricibus, ut ex eorum annuis redditibus, fidelium communitati conſuleretur, ut refert *Gonzal. in cap.* 1. *n.* 7. *de præbend. & dignit.* 48.

49. Ad imitationem igitur Apoſtolorum omnes clerici in communi

muni vivebant, nec aliquid proprium habebant, *can. dilectiſſimis fratribus. can. quia tua fraternitas*, & *can. ſcimus 12. qu. 1.* ſed de decimis, & oblationibus vivebant, *can. Clericus. 12. qu. 1.*
50. Unde juxta Eccleſiam clauſtra erant conſtituta, in quibus Clerici diſciplinis Eccleſiaſticis vacabant, *can. neceſſaria. 12. qu. 1. Pignatell. tom. 9. conſult. 81.* & vivebant ſicut hodie vivunt Regulares, quia tex. in dicto *can. neceſſaria*, non intelligitur de monachis, ſeu regularibus, ſed de omnibus Clericis, ut patet *ex can. duo ſunt genera. 12. qu. 1. cap. non amplius*; & *cap. authoritate. de inſtitutionib.* & quando aliqui clerici ſe abſtinere non poterant, uxores ducebant, propria clericalia munia exercebant, & ſua ſtipendia exterius accipiebant, *can. quia tua fraternitas.* & *can. nolo. ut aliquis.*
51. *12. q. 1.* Vnde *D. Auguſtin. ſerm. 2. de commun. vita clericor.* dicit, quod ipſe fecerat conſtitutionem quandam, quod nullum ordinaret clericum, niſi communiter viveret, & propriis renunciaret, & ſi inveniretur transgreſſor deponeretur; deinde mutavit conſilium, & ſtatuit, quod quicumque habere voluerit proprium, maneat ubi vult, nec ei aufert clericatum, *can. certè ego. 12. q. 1.* de redditibus tamen Eccleſiæ iſte ſubſtentandus non erat, *can. clericos. can. Paſtor Eccleſiæ. can ſi quis*, & *can. Sacerdos. 1. q. 2.*

Iſti clerici, & presbyteri taliter erant addicti Eccleſiis, ad quas ordinati erant, quod ad aliarum Eccleſiarum miniſteriis tranſire non poterant, ut ſtatutum fuit in *Concil. Nicen.* celebrato anno à Chriſto nato *325.* ſub Silveſtro Summo Pontifice anno ſecundo Pontificatus, & ſub Flavio Conſtantino Imperatore anno vigeſimo ſui imperii, *can. clericos in ſuis Eccleſiis.* & *can. fraternitatem tuam diſt. 71.* & prohibitum erat Epiſcopis de aliena Eccleſia ſuſcipere, & illũ ordinare ſine conſenſu proprii Epiſcopi, & ſine literis illius, ut erat diſpoſitum in *Concil. Sardicenſi*, quod fuit confirmatum in *Synodo Carthaginenſi* celebrata à Grato Carthaginenſi Præſule ſub Julio Papa anno à Chriſto nato *347. can. 5.* ut erat etiam diſpoſitum in *Apoſtolorum canonib. 15. 16. & 32.* Vnde *Theodorus Balſamon. ad Apoſtol. can. 15.* ſcribit opus eſſe volenti clerico in alieno Epiſcopatu verſati commendatitiis literis: at volenti clericalia ibidem obire munia, neceſsarias eſſe literas dimiſſorias, *can. illud quoq. can. de aliena* 52.

Eccle-

Eccleſia.can.ſi quis auſus fuerit,
53. *cum aliis ſeqq.diſt.*71. quæ literæ dimiſſoriales, & commendatitię proprii Epiſcopi fuerunt introductæ propter criminoſos, ne videlicet infames perſonæ ab aliquo Epiſcopo ſuſcipiantur, nam ſolebant aliqui officia ſua, cum non poterant in ſuo Epiſcopatu, in alieno exercere, *can. duæ ſunt.*19 *q.*2.*can quoniam.*21. *q.*2. *cap.fraternitati.*5. *de cleric. non reſidentib.* & hoc uſq; ad noſtra tempora ſervatur.

54. Poterant tamen Epiſcopi ſuos clericos ad ſuperiores ordines promovere, ſecundum neceſſitatem Eccleſiæ, quod ſi clerici Epiſcopo volenti eos ad honorem ampliorem in Eccleſia ſua promovere, obtemperare noluerint, removeri poterant ab officio illius ordinis, à quo recedere noluerunt, *can. ſi qui clerici. can. placuit. & can. conſuluit. diſt.* 74. ſolùm limitatur, quãdo malo zelo vellet Epiſcopus illum promovere, *can. Geſta. diſt.* 74. vel quando ex loci qualitate, & triſtitia ita affligeretur, ut vitam ſibi pœnam exiſtimaret. *can. quorundam diſt.* 74.

55. Ex diſpoſitione igitur *Concil. Calcedonenſ.* quod fuit celebratum anno à Chriſto nato 451. ſub Leone Magno Summo Pontifice, & Marciano Auguſto Imperatore, nemo poterat ordinari clericus, niſi cum deputatione miniſterii ad certam Eccleſiam, ut legitur in *can. 6.* dicti Concilii, de qua diſpoſitione mentio fit in *can. Neminem abſolutè diſt.*70. ubi ita legitur: *Neminem abſolutè ordinari Presbyterum, vel Diaconum, vel quemlibet in Eccleſiaſtica ordinatione conſtitutum, niſi manifeſtè in Eccleſia Civitatis, ſive poſſeſſionis, aut in Martyrio, aut in Monaſterio, qui ordinatur, mereatur ordinationis publicatæ vocabulum. Eum autem, qui abſolutè ordinatur, decrevit S. Synodus vacuam habere manus impoſitionem, & nullum tale factum valere ad injuriam ipſius, qui eum ordinavit.* Vnde, qui per Parochias ordinabantur, Presbyteris, ſeu Parochianorum rectoribus educandi, & Eccleſiaſtica diſciplina inſtruendi tradebantur *Pignatell. to.*9.*conſult.*81.*n.*1.*& ſeqq.*

56. Propagata deinde amplioribus ſpatiis fide, auctoque non tantùm fidelium, ſed etiam clericorum numero, fuerunt etiam aucti oblationum provẽtus, cœpitq; diſſolvi clericorum cõmunio, & univerſa Eccleſiæ bona in quatuor partes diviſa fuerunt à S.Simplicio anno Chriſti 467. quorum prima Epiſcopo, ſecunda fabricæ, tertia clericis, &

quarta pauperibus aſſignata eſt, ita ut clerici ad tertiam partem vocati, ſinguli pro meritis ab Epiſcopo portionem acciperent, & ex ea congruam ſibi percipe-rent, *can. vobis. can. de redditibus. can. Vulteranæ. can. quatuor.* 12. *q.* 2. *can. præſulum.* 16. *q.* 3. Et quã vis poſt iſtam bonorum diviſionem ferè ſoluta fuerit vita illa communis, nonnulli tamen clerici majoris perfectionis ſectatores ſocietatem retinuerunt, & ex prædiis communitati aſſignatis ſibi victum, & veſtitum aſſu-
57. mebant, qui Canonici dici cœperunt, vel quia canonicè viverent, vel à Canone, ideſt regula, quam ſervabant, *cap. quoniã. de vit. & honeſt. Cleric. Gonzalez in cap.* 1. *n.* 9. *de prabend. & dignit.* vel ut dicit *Jo: Cabaſſut. in notitiis* Concilior. *fol.* 140. & 141. denominatio *Canonicorum*, olim tributa fuit Eccleſiæ cantoribus, ut patet *ex Concil. Laodinceno can.* 15. *Carthagin.* 4. *can.* 10. ibi: *Quod non oportet præter Canonicos cantores, qui ſuggeſtum aſcendunt, & qui ex membrana pſallunt, aliquos alios canere in Eccleſia*, & Canonici dicebantur, non à Canone, ſeu regula, ſed à Catalogo Clericorum, qui miniſterio Eccleſiæ addicti erãt, & de ſportulis, ac oblationibus Eccleſiæ participabant, unde in *Concil. Nicen. can.* 16. habetur: *Sacerdotes, aut Diaconi, aut generatim, quicumque ſunt in canone recenſiti, & can.* 17. *Plerique in canone recenſiti, avaritiam, & turpe lucrum ſectantes, &c.* qua ratione, illa quoque Liturgiæ pars, in qua Sanctorum conſcripta nomina pronunciantur, quorum opem Sancta Eccleſia ante, & poſt myſticam conſecrationẽ invocat, ex antiqua denominatione *Canon* dici ſolet, ex quo vox *Canonizandi* videtur originem trahere, nam vel in Miſsæ Canone nomẽ adhibebatur ejus, quem Eccleſia vindicabat, vel ut nova per Eccleſiam poteſtas fieret publicè colendi, & invocandi illum in Canone, hoc eſt in Sanctorum Catalogo inſcribebatur.

Fuit deindè illa quadripartita 58.
diviſio bonorum Eccleſiæ prorſus antiquata, nam portio pauperibus aſſignata, Epiſcopis tributa eſt, cum onere tamen alẽdi pauperes: portio Clericis aſſignata ceſſavit, & loco eius certi, & determinati redditus Eccleſiaſticis officiis aſſignati fuerunt, quibus Eccleſiæ miniſtri, tanquam rebus propriis, abſque ulla Epiſcopi authoritate uterẽtur, quod jus
percipiendi eos, coniunctum cum 59.
ſpirituali miniſterio, generaliter *Beneficium* appellatum fuit; quod no-

nomen inventum, & aſſignatio ſingulis miniſteriis facta fuit anno ſalutis 813. ut colligitur ex *Concil. Mogunt.* eodem anno celebrato, de quo mentio habetur in *cap. 1. de Eccleſ. ædifican.* ubi prima mentio fit beneficii Eccleſiaſtici; qui Eccleſiaſtici redditus miniſteriis aſſignati fuerũt ab Eccleſiaſticis Legislatoribus
60. nomine Præbendæ etiam ſignificati, quia ſacris militibus ab Eccleſia præbentur. *cap. cum M. de conſtit. can. ſi Monachus.* 16. *q.* 1. vel quia pro modo, & menſura præbebantur clericis, & ita præbenda non ſolum accipitur pro beneficio, ſed etiam pro fructibus beneficii. *cap. inter. de præbend. & dignit. cap. cum in Eccleſia. eod. tit. in 6.*

61. Ex hoc fuit ſtatutum, quod nemo poterat Eccleſiam ædificare, niſi prius coram Epiſcopo loci præfiniret, quæ ad luminaria, ad cuſtodiam, & ad ſtipendia cuſtodum ſufficentia erant, deinde Epiſcopus in loco ubi erat Eccleſia ædificanda, Crucẽ figebat, & publicè atrium deſignabat, *can. nemo Eccleſiam.* 9. *de conſecrat. diſt.* 1. & ex hoc ædes fidelium Divino cultui
62. mancipatæ *Tituli* dictæ fuerunt, quia in eis crucis ſignum in titulum apponebatur, ſicut Jacob Patriarcha *Geneſ.* 28. volens cõſecrare locum, in quo viderat Angelos per ſcalam aſcendentes, & deſcendentes, erexit lapidem in titulum, fundens oleũ deſuper, nomenque urbis appellavit Bethel, hoc eſt domum Dei; *& lapis iſte, quem erexi,* inquit, *in titulum vocabitur domus Dei*, quæ Eccleſiæ per congrua, 63.
& utilia loca erant ædificanda, & in ſingulis deputandi erant Sacerdotes Deo dicati, qui divinis orationibus vacare debebant, *can. Eccleſias* 16. *q.* 7. *can. Eccleſias.* 13. *de conſecrat. diſt.* 1. quæ deputatio, & nominatio Sacerdotis, fieri poterat à laico 64.
fundatore Eccleſiæ, cum conſenſu tamen Epiſcopi, à quo erat petenda confirmatio nominati, *can. decernimus. can. monaſteriũ, & can. inventum eſt.* 16. *q.* 7. Non poterat tamen laicus fundator Eccleſiæ expellere Presbyteros ab Eccleſiis, in quibus tempore ordinationis eorum nominati, & introducti erant. *can. contra Sanctorum.* 16. *q.* 7.

Eccleſiæ igitur ita erectæ *Tituli* dicebantur. *cap. dilectus. de capel. Monachor. & clerici* intitulati, dicebantur beneficiati, 65.
qui Eccleſiis præfecti erant. *cap.* 3. *de cleric. conjugat.* Nec credas omnes Baſilicas olim titulos fuiſſe, ſed tantum tituli erant præcipuè Eccleſiæ, nec ſtatim

Digitized by Google

presbyteri in illis titulares apponebantur, ſed alicui commendabantur, uſque dum in earum titulum presbyteri ordinarentur; unde Damaſus duas Baſilicas dedicavit, & unam tantùm ex illis in titulum erexit, & ita
66. poterat unus presbyter habere unam Eccleſiam in titulum erectam, & aliam in commendam, quæ nondum in titulum erecta erat, tanquam membrum, ſeu capellam principalis Eccleſiæ, *can. qui plures. 21. q. 1.* duabus tamen Eccleſiis non poterat clericus intitulari, *can. clericus*, & *can. clericum. 21. q. 1. can. Sanctorum canonum. diſt. 70. cap. quia non nulli. 3. de cleric. non reſident. cap. quia in tantum. de præbend. &*
67. *dignit.* Imo unus clericus in una, vel duabus Eccleſiis non debet plures dignitates, vel perſonatus habere, quia ſingula officia in Eccleſiis aſſiduitatem exigunt perſonarum, *cap. ad hæc. 13. de præbendis*.
68. Nemo poterat tali tempore ad ordines admitti ſine aſſignatione determinati tituli, & ordinatio facta ſine aſſignatione tituli irrita habebatur, *can. Sanctorum canonum diſtin. 70.* Tenebatur in Eccleſia, in qua titulatus erat perpetuò perſeverare, *d. can. Sanctorum canonum*. Vnde is, qui clero aſcribebatur juramento ſpondebat ſtabilitatem in Eccleſia, cui per ordinationem primùm aſtringebatur, qua ſponſione ſe devincere Barcinonenſi Eccleſiæ S. Paulinus 69.
recuſavit, & D. Hieronymus Antiochenæ *Jo: Cabaſſut. in notitiis Concil. fol. 114. & ſeqq. Gonzal. in cap. 4. n. 6. de præbend. & dignit.*

Tenebatur igitur Epiſcopus, 70.
dum aliquem in clericum ordinabat, titulum ei aſſignare, de quo neceſſaria vitæ percipiebat; alias tamdiu ei neceſsaria ſubminiſtrare debebat, donec in aliqua Eccleſia ei convenientia, ſtipendia militiæ clericalis aſſignarentur, *cap. non liceat. 2. cap. Epiſcopus. 4. cap. cum ſecundum. 16. de præbend. & dignit.* A quo 71.
onere erat liberatus Epiſcopus quando clericus de ſua, vel paterna hæreditate ſubſidium vitę habere poterat. *cap. Epiſcopus. 4. & cap. tuis. 23. de præbend. & dignit. can. Sacerdos. & can. clerici 1. q. 2.* Verùm iſtis erat danda 72.
merces proprii laboris, quia dignus eſt operatius mercede ſua, & nemo cogitur ſuis ſtipendiis militare, *cap. cum ex officii. 16. de præſcrip cap. cum ſecundum Apoſtolum. 16. de præbend. & dignit.*

Clerici verò illi, qui in Ec- 73.
cleſia erant canonicè inſtituti,

& in

& in choro, ac capitulo poteſtatem habebant canendi, & faciẽdi omnes actus canonicales, Canonici Chorales dicebantur, & eis erat aſſignanda præbenda, *cap. relatum. 9. & cap. dilectus. 19. de præbend. & dignit.* qua ratione Canonici præbendarii etiam dicebantur, *can. ſanctorum canonum. diſt. 70.* & tenebantur reſidere in Eccleſia, ac proprium adimplere officium. *cap. tuæ fraternitatis. 12. & cap. cum ad hoc. 16. de cleric. non reſident.* ideò duabus Eccleſiis intitulari non poterãt. *can. ſanctorum canonum. diſt. 70.* cum aliis ſupra allegatis.

74. Clerici verò non præbendati poterant duas Eccleſias habere de licentia Epiſcopi. d. *can. ſanctorum canonum.* & illi, qui in gradu clericali erant, & ſemel ſpontè, vel à parentibus Eccleſiæ, vel Monaſterio oblati, & in tali caſu legere, vel canere cœperunt, non erat eis licitum, neque ad militiam, neque ad aliquam mundanam dignitatem venire, ut fuit ſtatutum anno Domini 895. in *Concil. Triburienſ. can. 27.* & refertur à *Gonzalez in cap. clericus 6. de vit. & honeſt. cleric.*

75. Tanta erat hæc obligatio clericorum permanendi in propria Eccleſia, quod Gregor. VIII. qui fuit creatus Pontifex anno 1187. ſtatuit, ut univerſi Epiſcopi, tam Occidentales, quam Orientales indicerent clericis propriæ ſuæ Eccleſiæ, ut intra clauſtra in cõmuni dormitorio, & refectorio viverent, ut illis ſeculis ferè in omnibus Provinciis Catholicis moris erat; ſiquidem Canonici 76.
cum proprio Epiſcopo vitam regularem agebant, ut ita clerici in propriis ſuis Eccleſiis eſſent aſſidui, & debitis temporibus divina celebrarent officia, ac horas canonicas perſolverent, *Gonzalez in cap. quoniam. de vita, & honeſt. cleric.* & in Eccleſiis erat 77.
ſervandus ille numerus clericorum, qui poterat juxta facultates Eccleſiæ ſuſtentari. *d. cap. quoniam.* ubi *Gonzal. n. 2. cap. 1. & 3. de inſtit.* quod etiam ſtatutum fuit ab Imperat. Iuſtin. in *Auth. quomodo oporteat Epiſcopos. §. ſed neque effuſas. Gonzalez in cap. 1. n. 5. de inſtitut.*

Ex his patet reſponſio ad ſe- 78.
cundam rationem, & oppoſitionem adverſariorum, nam priſcis temporibus omnes clerici erant ſpecialiter addicti ſervitio ſpecialis Eccleſiæ, à qua diſcedere non erat eis licitum, ſed tenebãtur in proprio officio miniſtrare, ut dictum eſt; ſed ex quo deſiit laudabilis iſta conſuetudo deputandi clericos, tempore ordinationis, miniſteriis certæ, & pecu-

liaris Eccleſiæ, facta eſt omnibus libertas ab una ad aliam Eccleſiam commigrandi, dummodo reſidere non teneantur ratione proprii officii, vel beneficii, ut tradit Cabaſsut. *in notitiis Concilior. fol.* 115. & ita clerici, qui re-
79. ſidere non tenentur, deſides à miniſterio Eccleſiæ appellari abſq; ignominia poſſunt; ut fertur de S. Paulino Nolæ Epiſcopo, *Gonzalez in cap.* 4. *n.* 6. *& 7. de præbend. & dignit.*

80. Negotiatio autem, ſpecialiter prohibita eſt clericis cantoribus, ideſt deputatis ſervitio Eccleſiæ. *cap. providendum.* 1. *ne cleric. vel monach.* licet univerſaliter omnibus clericis ſit probita turpis, & inhoneſta negotiatio, vel quæ gratia turpis lucri fit. *cap. clerici officia.* 15. *de vit. & honeſt. cleric.*
81. *d. cap. providendum.* tutelam autem exercere negotiari non eſt, & ſi turpe non eſt legitimā exercere tutelā, nec turpe erit exercere teſtamentariam, imò laudabile, ita exigente charitate, & bono publico, cùm teſtatores, eccleſiaſticos ad tutelas vocent, ut parvulos omni fide, & tota animi ſui educent ſanctitate, ut loquitur tex. in *can. irreligioſum.*
82. *diſt.* 87. requiritur tamen licentia Ordinarii, ut à continuato ſervitio diſpenſetur, ſed qui vellet illum cogere ad ſuſcipiendam tutelam teſtamentariam, poſſet excommunicari, ut loquitur tex. in *can. neque apud diſt.* 88. & in *can. Cyprianus.* 21. *q.* 3.

Ad tertiam rationē dicimus, quod hodie ex diſpoſitione *Trident.* non omnes Clerici, ſive in Minoribus, ſive in Sacris Ordinibus conſtituti, taliter aſcribūtur ſervitio Eccleſiæ, ut ab illa diſcedere non poſſint, ſicut prius erat, ſed ſolùm illi, qui ordinantur ad titulum Eccleſiæ, non verò ad titulum Patrimonii, iſti enim reſidere in Eccleſia non tenentur. Pro cuius ſolutionis intelligentia. 83.

Sciendum eſt, quod antè *Tri*dentini promulgationem, poterat Epiſcopus clericos ſuos ad diverſos titulos ordinare. Primò, ad titulum beneficii. *can. neminē abſolutè. & can. ſanctorum canonum. diſt.* 70. *cap. Epiſcopus.* 4. *de præbend. & dignit.* ubi *Gonzalez n.* 4. Secundò, ad titulum proprii patrimonii. *d. cap. Epiſcopus.* 4. *in fin. & cap. tuis.* 23. *de præbend. & dignit. can. Sacerdos, & can. clerici.* 1. *q.* 2. Tertiò, ad titulum alieni beneficii. *cap. poſtulaſti.* 30. *de iurepatronat. cap. per tuas de ſimon.* Quartò, ad titulum ſtipendii ab Epiſcopo ſibi aſſignandi ſuper fructibus ſuæ menſæ epiſcopalis. Et quintò, ad titulum penſionis, ſeù ſtipendii à laico 84.

aſſi-

aſſignandi. *Barboſ. ad Trid. ſeſſ.*
85. *21. de reformat. cap. 2. n. 2.* At hodiè per *Trident. loc. cit.* ordinari non poteſt quis in ſacris, niſi beneficium eccleſiaſticum habeat, vel patrimonium, & tunc poteſt illum ordinare pro neceſſitate, vel utilitate Eccleſiæ; & dum *ſeſſ. 23. cap. 16. de reform.* dicit, quod ordinatus pro utilitate, vel neceſſitate Eccleſię non debet ab illa recedere ſine licẽtia ſui Epi-
86. ſcopi, intelligitur de ordinato ad titulum Eccleſiæ, non verò ad titulum Patrimonii. *Barboſ. ad Trid. ſeſſ. 21. de refor. cap. 2. n. 15.* quia ordinati ad titulum Eccleſiæ propriè dicũtur adſcripti ſervitio Eccleſiæ, & ex redditibus Eccleſiæ vivunt, illi verò, qui ſunt ordinati ad titulum patrimonii, licet ſint aſcripti ſervitio Eccleſiæ, nõ tamen cogi poſſunt ad ſerviendũ, niſi ſtante neceſſitate, nec ei eſt denegãda licentia diſcedendi, cum ſint ſui iuris, nec alicuius ſervitio obligati ſint, cũ nullum obtineant beneficiũ,
87. quod aliquo egeat ſervitio: immò obtinentes beneficia ſimplicia, non poſſunt ab Epiſcopo cogi ad aliquod perſonale ſervitiũ ſuis beneficiis impendendum, cum ex antiquiſſima totius Eccleſiæ conſuetudine non niſi ad officium recitandum teneantur, ut declaravit S. Congreg. apud *Pignatell. to. 3. conſult. 56.*

Addo, quod per iſtam adſcri- 88.
ptionem ad ſervitium Eccleſiæ Concil. Trid. non intendit onus ſervitutis imponere, ſed tantùm aſſignare certam Eccleſiam, ubi quiſque ordinatus fungatur muneribus ſui ordinis, neve dicatur incertis ſedibus vagari, unde quia talis aſcriptio fit ad finem exercendi functiones cuiuſque ordinis, antequam dentur alii ſuperiores ordines. *Trid. ſeſſ. 23. cap. 11. & 13. de reformat.* talis obligatio ceſſat in Sacerdotibus, qui ſuperiorem ordinem non expectant, nec cogi poſſunt ab Epiſcopo. quando officium, & beneficium non habent, *Pignatel. l. cit. n. 14. & 15.*

Ad quartam rationem dico, 89.
quod non eſt curandum de multitudine DD. qui pro contraria opinione ſunt, quia quando clara, & finita ſunt iura, non eſt curandum de authoritate Doctorũ, *Petrus Loriot. in l. 1. verb. Celſus ait. n. 7. D. ſi certum petat. & D. Auguſt. ad Fortunatianum epiſt. 112.* de qua mentio habetur in *can. neque quorumlibet diſt. 9.* inquit: *Neque quorumlibet diſputationes, quamvis Catholicorum, & laudatorum hominum, velut ſcripturas canonicas habere debemus, ut nobis non liceat ſalva honorificentia, quæ illis debetur hominibus,*

bus, aliquid in eorum ſcriptis improbare, atque reſpuere, ſi fortè invenerimus, quod aliter ſenſerint, quam veritas habet, Divino adiutorio, vel ab aliis intellecta, vel à nobis.

90. Cum igitur, ut probatum eſt, clara ſint iura pro noſtra opinione, ſecundum expoſitionem traditam, non eſt curandum de multitudine DD. præſertim quia iſti aliter ſenſerunt, quam veritas habet; unde ſicut veritate manifeſta neceſſe eſt, ut conſuetudo cedat veritati *can. veritate*
91. *diſt. 8.* & quelibet conſuetudo quantumvis vetuſta, quantumvis vulgata, veritati omnino eſt poſtponenda, & abolendus eſt uſus, qui veritati eſt contrarius *can. ſi conſuetudinem diſt. 8.* ita pariter manifeſtata veritate in quo ſenſu loquuntur leges, & iura, quæ à contrariis adducuntur pro eorum opinione, non eſt curandum
92. de multitudine DD. Non enim novum eſt, quod leges interpretationem recipiunt ex cauſa, ex perſona, ex loco, ex tempore, ut tradit Iſidorus relatus à *Gratian. in can ſciendum. diſt. 29.* ubi ita legitur. *Sciendum eſt, quod pleraq; capitula ex cauſa, ex perſona, ex loco, ex tempore conſideranda ſunt, quorum modi, quia medullitus non indagantur, in erroris labyrintum nonnulli intricando impinguntur, cum ante iudicant, quam intelligant, ante inculpant, quam iterãdo lecta perquirant;* ita de facto 93.
patet in capitis diminutione, nã licet per emancipationem dicatur haberi minima capitis diminutio *Inſtit. de minima cap. diminut. §. minima.* tamen quia talis lex loquebatur pro eo tempore, quo emancipatio per immaginariam venditionem fiebat, ideo ſublato tali modo emancipandi, eſt etiam ſublata minima capitis diminutio per emancipationem, ut tradit *Thadeus Piſo. Soacius in tit de cap. diminut. n. 7.*

Quantum ad tertiam partem mei dicti ſcilicet quod iure civili inſpecto Epiſcopi, & monachi nullam tutelam ſuſcipere valent p. ex *Auth. Presbyteros. §. fin. C. de Epiſc. & Cleric.* ibi: *Epiſcopos autem vel monachos tutelam alicuius perſonæ ſubire non permittimus. Auth. de Sanctis. Epiſcop. §. Deo autem amabiles Epiſcopos, & Monachos ex nulla lege tutores, aut curatores cujuſcũq. perſonæ fieri permittimus.* Et quidẽ in iſtis militat ratio, ne diſtrahantur à Divino ſervitio; in Epiſcopis tamen ſpecialiter limitari poteſt de iure canonico, ut p. *ex can. licet. can. de. fenſionis. cum alijs ſeq; diſt. 87.* quia pater pauperum dicitur, & pauperibus ſuccurrere tenetur, nemo autem magis pauper dici poteſt, 94.

quam

quam pupillus; cogi tamen non poteſt ad tutelam ſuſcipiendam.

95. Verum tam Epiſcopi, quam Monachi habilitati ſunt ad tutelam legitimam de iure canonico *can. pervenit. diſt. 86.* & prohibetur clericis negotia ſuſcipere,& prædia conducere cupiditatis cauſa, ſed non cauſa pietatis; ſcilicet propter curam pupillorum, orfanorum, ac viduarum *can. decre-*
96. *vit. diſt. 88.* Non debet tamen Epiſcopus gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum per ſe ipſum, ſed per alium exercere *can. Epiſcopus gubernationem. diſt.* 88.

97. Vltima tandem pars mei dicti, videlicet quod Presbyteri, & Monachi poſſunt eſſe exequutores teſtamentarii p. ex *Conſtit. 68. Leon. Imperator. tit. ut Monachi, & cleric. tutor eſſe poſſint*, ubi expreſſe dicitur, quod monachi, & omnes illi, qui ſacro ordini erãt devicti, tutorum officio fungi nõ poterant, ſecundum diſpoſitionem veterum legislatorum, quia tunc temporis uniformis, & ſimplex tutela erat, & ii tantùm tutores dicebantur, qui pupillorũ tuitionem ſuſcipiebant, quod rectè ſtatutum fuit, quia qui Divino miniſterio conſecrati erant, ab externarum rerum occupationibus, & moleſtiis liberi eſſe
98. debebant. Verùm quia poſteriores legislatores appellatione tutorum non ſolùm intellexerunt illos, qui tutelam adminiſtrant, ſed etiam quibus teſtatores, bona illorum eſtimatione moti, teſtamentarias de rebus ſuis preſcriptiones committunt, ac poſt mortem earum executionem committunt, ideo licet à prima 99. tutela ſint excluſi Monachi, & qui ſacrum ordinem ſubierunt; à ſecunda tamen non ſunt excluſi, ſed illam liberè ſubire poſſunt, quia talis cura non ita gravis eſt, ut à Divino miniſterio aliquis abſtrahatur, & ita meliùs, & cautiùs defunctorum voluntates cuſtodiuntur, quam ſi eſſent commiſſe illis, qui prophanis rebus impurè inhærent, ac terrenis ſordibus volutantur. Legas dictã *Conſtitut. Leon. quæ in tom. autbenticor. habetur.*

Unum tamen verum eſt, quod 100. Epiſcopi, Sacerdotes, & Monachi non poſſunt officium Baliatus exercere, quia à tali officio ſunt omnino excluſi, ut tradit *Cardilis de Luca lib. 2. de feudis diſcurs. 19.* & in iſtis terminis eſt intelligendus *Caſarus in ſua q. 19.* quia in eius cauſa de baliatu diſceptabatur. Hæc diſputando dixi, in omnibus tamen me ſubmitto correctioni prudentum, ac determinationi S. R. E.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google